

ایمان و حکمت کفر
دیوان حافظ

دکتر عزیز ایم قومی

جمع‌داری اموال

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

ش - اموال: ۴۲۹۹۱

ایاتِ بحث‌انگیز دیوانِ حافظ

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

تحقیق و پژوهش

دکتر ابراهیم قیصری

قیصری، ابراهیم، ۱۳۱۵ -
 ایبات بحث انگیز دیوان حافظ / ابراهیم قیصری - تهران: توس، ۱۳۲۹.
 ۹۲۰ ص. - (انتشارات توس: ۵۲۰)
 ISBN 964-315-519-6
 فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه: ص. ۹۱۳ - ۹۲۰.
 ۱. حافظ، شمس الدین محمد. ۷۹۲ ق. - کتابشناسی. ۲. شعر فارسی - -
 قرن ۸ ق. - کتابشناسی. الف. عنوان.
 ۸۱۶/۳۲
 ق ک/۱۹۸ ح
 ۴۸۲۲۰/ق ۹
 کتابخانه ملی ایران
 ۱۶۹۸۸-۷۹ م

مرکز تحقیقات کتاب و اطلاع‌رسانی

ایبات بحث انگیز دیوان حافظ

ابراهیم قیصری

چاپ اول، ۱۳۸۰

حروف نگار نسرين آقاعلیخانی

امور فنی زیر نظر علی باقرزاده

لیتوگرافی قاسملو

چاپ حیدری

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه

انتشارات توس، تهران اول خیابان دانشگاه، تلفن ۶۴۶۱۰۰۷، دورنگار ۶۴۹۸۷۴۰

نشانی اینترنت: www.ToosPub.com پست الکترونیک: [E-mail: tus@safineh.net](mailto:tus@safineh.net)

شابک ۹۶۴.۳۱۵.۵۱۹-۶ ISBN 964-315-519-6

ابیاتِ بحثِ انگیزِ دیوانِ حافظ

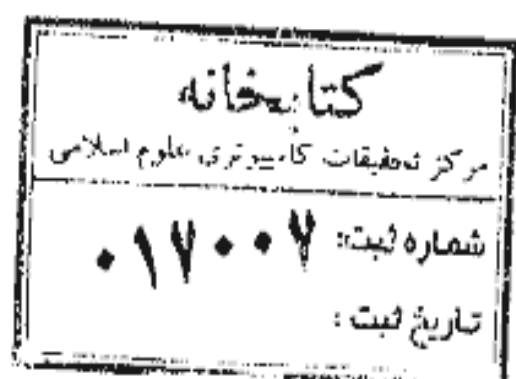

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

به یاد فیروز آباد
و شور و شوق دانشجویان کلاس حافظ
ا.ق

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

فهرست مطالب

۵	یادداشت مؤلف .....
۷	متن کتاب .....
۸۳۳	فهرست آیات مورد بحث .....
۸۹۵	فهرست نویسندگان مقالات .....
۸۹۹	فهرست منابع و مآخذ .....

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

یادداشت

بنام خداوند جان آفرین

انتشار چاپهای انتقادی دیوان حافظ در سالهای اخیر و برخی شروح که بر این کتاب عزیز نوشته‌اند، بازار حافظ پژوهشی و حافظ‌شناسی را گرم کرد و بحث در دقایق شعر خواجه رندان را بیش از پیش رونق بخشید. ادامه بحثها و گاه مجادلات قلمی ادبا موجب آمد که یکی از فضلا «حافظ بس» اعلام کند. اما این پیشنهاد پذیرفته نشد. شور و شوق محققان زیادت گرفت و ارادت به حافظ و شعر آسمانی او استمرار یافت، چندان که ضرورت وجود نشریه‌ای مستقل از برای عرضه پژوهشهای حافظ‌شناسی احساس شد و سرانجام مجموعه «حافظ‌شناسی» پا گرفت که ۱۵ مجلد از آن مجموعه نفیس اکنون در دست است.

بخش عمده تحقیقات و مباحثات ارزشمند حافظ‌پژوهان در مجلات ادبی مربوط است به اشعار بحث‌انگیز حافظ. پژوهش و نکته‌یابی درباره بعضی ابیات خواجه آن‌چنان زیاد بوده که مثلاً در تفسیر و شرح بیت معروف «پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت» مجموعه نقدها و نظرها را به صورت کتاب فراهم ساخته‌اند. در خصوص شرح اشعار مشکل دیوان دو کار بسیار ارزشمند «آئینه جام» از شادروان دکتر عباس زریاب خویی و حافظ جاوید، نوشته آقای هاشم جاوید - سلمه‌الله تعالی - درخور ستایش و قابل اعتناست.

در زمینه کتابشناسی حافظ هم کارهای عالمانه ارزشمندی صورت گرفته، از آن جمله است:

۱- مقاله‌شناسی برای حافظ‌شناسی، از استاد ایرج افشار (مندرج در حافظ‌شناسی، ج ۵:

۲۰۵-۲۲۷).

۲- گزیده کتابشناسی پژوهشی حافظ، از آقای محمد علی رونق (مندرج در نشر دانش، سال

ششم، شماره سوم: ۷۹-۷۲).

۳- کتابشناسی حافظ در سالهای ۱۳۶۹ - ۱۳۶۸، از آقای حسین صمدی (مندرج در حافظ شناسی، ج ۱۳: ۲۴۰-۲۴۳ و ج ۱۵: ۲۳۶-۲۳۰).

۴- کتابشناسی حافظ، از آقای مهرداد نیکنام.

۵- حافظ پژوهان و حافظ پژوهی، از آقای دکتر ابوالقاسم رادفر.

بنده در تدوین مجموعه حاضر به این تحقیقات پرارزش مراجعه داشته و بدین وسیله سپاسگزاری خود را از مؤلفان دانشمند اعلام می‌دارد.

در این ایام فرخنده، فراغتی و کتابی و گوشه عزلتی دارم. اما دل، دست و دیده هر سه بکار نیست که بتوان از ایشان یاری گرفت؛ خواند و نوشت و به دل و اندیشه باز سپرد و حاصل کار را به رشته تحریر درآورد. با مرارت و زحمت بسیار توانستم از میان انبوه یادداشتهایی که در زمان تدریس و تدریس، به سائقه کار معلمی و سرسوزن ذوقی که بود، فراهم آورده بودم یادداشتهای مربوط به اشعار بحث‌انگیز حافظ را جدا کنم و عجزاً فهرستواره‌ای را که در پیش رو دارید تنظیم و تدوین نمایم. مقالات یاد شده در این مجموعه، دو گونه است:

الف - مقالات مفصل که در شرح و نقد ابیات است.

ب - نوشته‌های کوتاهی که برخی مصطححان نکته‌یاب در زیرنویس دیوان حافظ، به هنگام نقل نسخه بدلهای یادداشت‌گونه آورده‌اند و در شناخت مفهوم بیت مفتنم است.

ناگفته پیداست که اگر می‌خواستیم، نوشته‌های شارحان قدیم و جدید دیوان حافظ را درباره ابیات بحث‌انگیز حافظ در این راهنمایاورییم از حد و حوصله این مجموعه افزون می‌آمد و به قول معروف مثنوی هفتاد من کاغذ می‌شد. به فضل خداوند مهربان اگر برای من بنده بهبود حاصل شد قرار این است که مقالات این فهرستواره را به ترتیبی خاص و در مجلدات جداگانه طبع و به مشتاقان عالم شعر و ادب و ارادتمندان لسان‌الغیب تقدیم کنم.

اما در حال حاضر که این سطور شکسته بسته را می‌نویسم آن یاران سه گانه - که ذکرشان رفت - چندان مدد نمی‌رسانند که حتی بتوانم مقدمه‌ای درخور این مجموعه به قلم آورم. عذرم پذیر و جرم به ذیل کرم پیشوا

در پایان وظیفه خود می‌دانم از بذل مرحمتی که آقای محسن باقرزاده مدیر با فضیلت مؤسسه انتشارات تونس، در چاپ و نشر این کتاب فرموده‌اند سپاسگزاری کنم.

ابراهیم قیصری

تیرماه ۱۳۷۶، اهواز

آب چشمم که بر او منت خاک در توست
زیر صد منت او خاک دری نیست که نیست

نکته‌های تازه در شعر حافظ. آدینه، شماره بیست و نهم: ۲۵.

پیشنهاد نظرهایی پیرامون چند بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد
پانزدهم: ۱۲۰ - ۱۱۶.

نکته‌هایی در شعر حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره
هشتم: ۸۳.

یادداشت [طرح چند بیت به عنوان نظرخواهی از حافظ پژوهان].
حافظ شناسی، جلد هشتم: ۸۷ - ۸۸.

۱- پرواز، سیاوش

۲- رزاق، علی اکبر

۳- شریعت، محمدجواد

۴- هروی، حسینعلی

آب هیوان تیره گون شد خضر فزخ پی کجاست

خون چکید از شاخ گل باد بهاران را چه شد

نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم
و سوم: ۷۴.

خیال‌انگیزی حافظ. حافظ، آینه‌دار تاریخ: ۲۴۸.

۱- افشار، ایرج

۲- اهور، پرویز

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۴/۱.
- ۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۶.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۱.
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵-۳۶.
- ۲- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۱۵۱-۱۵۵.
- ۳- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۸۹ و ۱۲۰۶.
- ۴- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۲۹.
- + مقالات حافظ: ۲۲۲-۲۲۱.
- آبرو می‌رود ای ابر خطا پوش بسبار
که به دیوان عمل، نامه سیاه آمده‌ایم
- ۱- پایمرد، منصور نظری درباره حافظ جاویده. معارف، دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۶.
- ۲- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۳۲۵-۳۲۶.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۱.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۹/۲.
- ۵- مقیری، محمدعلی نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابهای ایران، کتاب نخست: ۱۴۵.
- ۶- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۴.
- + مقالات حافظ: ۳۲۰.

آب و آتش بهم آمیخته‌ای از لب نعل
چشم بد دور که بس شعبده باز آمده‌ای

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۶۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

آب و هوای فارس عجب سفله پرورست
کو مهری که خیمه ازین خاک برکنم

حافظ شناخت: ۴۰/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحّت کلمات...: ۹۵/۲.

۲- فرزاد، مسعود

آبی به روزنامه اعمال ما فشان
باشد توان سترده حروف گناه از و

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۱.

۱- راستگو، سید محمد

روزنامه. آئینه جام: ۲۰۸-۲۰۷.

۲- زریاب‌خویی، عباس

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۹.

۳- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۳۳۰.

آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع
آتش آنست که در خسرمن پروانه زدند

حافظ، صحّت کلمات...: ۴۰۸/۱-۴۰۹.

۱- فرزاد، مسعود

آتش رخسار گل، خرمن بلبل بسوخت
چهره خندان شمع، آفت پروانه شد

سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۶.

۱- ریاحی، محمدامین

خنده شمع. حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی، واژه‌نامه:

۲- قزوینی، محمد

۴۲۵-۴۲۶.

آتش زهد و ریا خرمن دین خواهد سوخت

حافظ این خرقه پشمینه بپنداز و بسرو

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۰.

۲- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۸.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۶/۲.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۳۷.

آخر الامر گل کوزه گران خواهی شد

حالیا فکر سبو کن که پر از باده کنی

۱- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح غزلی از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما،

سال بیست و چهارم، شماره چهارم: ۲۱۴ - ۲۱۵.

آخر ای خاتم جمشید همایون آثار

گرفتند عکس تو بر نقش نگینم چه شود

۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۲۳.

۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۲.

۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۷.

۴- زریاب خویی، عباس خاتم جمشید همایون آثار. آئینه جام: ۱۵۲ - ۱۵۰.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۳/۱.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۶. عدنانل خانلری، پرویز

آخر بچه گویم هست از خود خبرم چون نیست

و ز بهر چه گویم نیست با وی نظرم چون هست

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۷۲.

۲- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۴.

- آسایش دو گیتی، تفسیر این دو حرف است
با دوستان مروّت، با دشمنان مدارا
- ۱- زرّین کوب، عبدالحسین
۲- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۶۵ - ۳۶۴.
تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره
اول: ۹۳ - ۹۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
- + حافظیات (مجموعه مقالات): ۲۸۱ - ۲۸۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰/۱.
- آسمان بار امانت نتوانست کشید
قرعه کار به نام من دیوانه زدند
- ۱- پرواز، سیاوش
- درباره بعضی لغات و تغییرات دیوان حافظ (به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۲.
لطیفه غیبی: ۵۴ - ۵۳.
- ۲- دارابی، محمدبن محمد
۳- دست غیب، عبدالملی
۴- دهخدا، علی اکبر
- حافظ شناخت: ۶۷/۱ - ۶۸.
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم:
۳۹۹.
- ۵- ریاحی، محمدامین
- سرچشمه‌های مضامین حافظ. مقالاتی درباره زندگی و شعر
حافظ: ۲۶۹ - ۲۶۸.
- + گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۲۲۶ - ۲۲۵.
گل آدم بسرشتند و... آئینه جام: ۳۲۶ - ۳۲۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۷/۱.
- ۶- زریاب‌خویی، عباس
۷- فرزاد، مسعود
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۸- محیط طباطبائی، محمد
- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۵۸ - ۱۱۵۷.
- ۹- ناتل خانلری، پرویز
- گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۸۶ - ۸۲.
- ۱۰- نظمی تبریزی، علی

- ۱۱- نیازکرمانی، سعید یادداشتهای کوتاه. دولت پیر مغان باد: ۳۴۴-۳۴۵.
- ۱- زرین کوب، عبدالحسین
۲- نظمی تبریزی، علی
- آسمان گو مفروش این عظمت کاندرا عشق
خرمن مه به جوی، خوشه پروین به دو جو
اشارت در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۶-۴۰۵.
گلشن معانی (شرح بعضی از ایات مشکله فارسی): ۱۸۲-۱۸۰.
- ۱- فرزاد، مسعود
- آشنایان ره عشق درین بحر عمیق
غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۵/۲-۱۱۴۶.
- ۱- فرزاد، مسعود
- آشنایان ره عشق گرم خون بسخورند
ناکسم گربه شکایت سوی بیگانه روم
حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۱/۲-۹۵۲.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- پایمرد، منصور
۳- جاوید، هاشم
۴- فرزاد، مسعود
۵- مرتضوی، منوچهر
- آشنایی نه غریب است که دلسوز منست
چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت
بازهم در جستجوی حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۱.
نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۸.
دلسوز. حافظ جاوید: ۳۶۷-۳۷۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۳/۱.
- ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۹۸-۵۰۰.

آفتاب فتح را هر دم طلوعی می‌دهد

از کلاه خسروی رخسار مه سیمای تو

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۸/۲ - ۱۰۹۹.

۱- فرزاد، مسعود

آفرین بر دل نرم تو که از بهر ثواب

کشته غمزه خود را به نماز آمده‌ای

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

آلوده‌ای تو حافظ، فیضی ز شاه در خواه

کان عنصر سماحت، بهر زیارت آمد

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۹.

۱- اهور، پرویز

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸.

۲- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۰.

۳- عیوضی، رشید

در باره حافظ به سعی سایه کلک، شماره شصتم: ۲۶۹ - ۲۶۸.

۴- محبوب، محمد جعفر

آمد از پرده به مجلس عرقش پاک کنید

تا نگویند حریفان که چرا دوری کرد

دستوری. حافظ جاوید: ۳۵۶.

۱- جاوید، هاشم

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم:

۲- دهخدا، علی اکبر

۳۹۹.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۳۹.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۸.

۳- راستگو، سید محمد

داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۸۰.

۴- —

لطف سخن حافظ: ۲۶.

۵- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۶۱/۲ - ۲۸۷۰.

۶- فرزاد، مسعود

- ۷- محیط طباطبایی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸ - ۴۷.
- ۸- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.

- ۱- هروی، حسینعلی
آمد افسوس کنان منبجچه باده فروش
گفت بیدار شو ای رهرو خواب آلوده
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۹ - ۸۰.
+ مقالات حافظ: ۱۴۵ - ۱۴۴.

- ۱- فرزاد، مسعود
آن آهوی سیه چشم از دام ما برون شد
یارب چه چاره سازم با این دل رمیده
حافظ: صحیح کلمات...: ۱۱۴۹/۲.

- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده‌اندکه... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۰۵ - ۳۰۲
حکایتی ز طیبیان مدعی. کیهان اندیشه، شماره پنجاه و چهارم:
۱۷۹ - ۱۷۵
- ۲- جبار گل‌باشی، سیدعلی
۳- غنی، قاسم
۴- عبوضی، رشید
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۸۴ - ۱۸۱.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۵ - ۱۱۷۳.

- ۱- عبوضی، رشید
۲- نذیراحمد
آن پریشانی شبهای دراز و غم دل
همه در سایه گیسوی نگار آخر شد.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۶ - ۱۲۴۵.
غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۹.

- آن پیک نامور که رسید از دیار دوست
آورد حرز جان ز خط مشکبار دوست
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
بررسی واژه‌نامه غزل‌های حافظ، تألیف حسین خدیوچم،
نشر دانش، سال چهارم، شماره سوم: ۴۱.
- ۲- اعتماد، محمود
«ناموس» یا «قاموس»؟ نشر دانش، سال پانزدهم، شماره چهارم: ۸۰.
- ۳- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول:
۸۲-۸۳.
- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۳.
- ۵- سروشیار، جمشید
گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۴.
- ۶- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۴ - ۱۲۰۳.
- ۷- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۳/۱.
- ۸- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ: ۱۳۰.
- + مقالات حافظ: ۲۲۴ - ۲۲۳.
- آن تلخ‌وش که صوفی ام‌الغیبتش خواند
اشهی لنا و اهلنی من قبلة العذارا
- ۱- اجتماعی جندقی، کمال
«وش» در شعر حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد چهارم:
۲۲۶۰ - ۲۲۶۱.
- + تلخ‌وش در شعر حافظ. حافظ‌شناسی، جلد سیزدهم: ۲۰۲ - ۲۰۴.
- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی
ماجرای پایان ناپذیر حافظ [نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره: ۴۵.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۳ - ۱۶۲.
- + ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۵ - ۱۷۴.
- ۳- انوری، حسن
تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

- ۴- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۰-۳۱. ناتل خانلری]. آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۲۲.
- ۵- خز مشاهی، بهاء‌الدین با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۳۱.
- ۶- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد. بررسی کتاب «حافظ از نگاه نصرالله مردانی». کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نه: ۵۲.
- ۷- حافظ شناخت: ۶۸/۱-۶۹.
- ۸- ذکاتونی قراگزلو، علیرضا تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول: ۹۶-۹۷.
- ۹- راستگو، سید محمد یادداشتهای آقای سید محمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۱-۱۴۳۲.
- ۱۰- پیرامون یکی از ترکیبات دیوان حافظ (تلخوش). ادبستان، سال دوم، شماره شانزدهم: ۱۶-۱۸.
- ۱۱- آن تلخ خوش. تلخ خوش: ۱۱-۱۳.
- ۱۲- با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۳۲.
- ۱۳- رعناحسینی، کرامت بنت‌العنب و تلخوش در شعر حافظ. آینده، سال هشتم، شماره دوازدهم: ۹۰۹-۹۱۸.
- ۱۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۸-۲۹.
- ۱۵- زریاب خویی، عباس بنت‌العنب. آئینه جام: ۱۰۵-۱۰۳.
- ۱۶- زرین‌کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۵.
- ۱۷- شفیمی کدکنی، محمدرضا این‌کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال‌شناسی شعر حافظ). حافظ‌شناسی، جلد دوازدهم: ۱۷-۱۶.
- ۱۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱.
- ۱۹- مهدوی دامغانی، احمد چهل‌ودو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۵.

- ۲۰- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۶۰.
- ۲۱- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساجر (مقدمه): هشتاد و سه - هشتاد و چهار.
- ۲۱- هروری، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۱ - ۱۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۵ - ۱۴۳.
+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۰ - ۱۹۹.
+ مقالات حافظ: ۳۴۸ - ۳۴۷.

آنجا که کار صومعه را جلوه می‌دهند

ناقوس دیر راهب و نام صلیب هست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۴.

بحثی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.

کتابی پربزرگ و بار در حافظ پژوهی [معرفی و نقد حافظ‌نامه،

تألیف بهاء‌الدین خزّمشاهی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره

ششم: ۴۳.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۷۸ - ۳۷۶.

گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره

سوم: ۴۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو ۸۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۳۷.

۱- برهانی، مهدی

۲- ذکاتوی قراقرلو، علیرضا

۳- _____

۴- زرین‌کوب، عبدالعسین

۵- سروشیار، جمشید

۶- راستگو، سیدمحمد

۷- فرزاد، مسعود

آن جام طرب شکار بردستم نه

وان ساغر چون نگار بردستم نه...

این رباعیات از حافظ نیست. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۷۹.

۱- ریاحی، محمّدامین

- آن جوانبخت که می‌زد رقم خیر و قبول
بسنده پیر ندانم ز چه آزاد نکرد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۰ - ۱۰۹.
- ۲- پرواز، سیاوش
در باره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.
- ۳- ذکاوینی قراگزلو، علیرضا
بחי در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۸.
- ۴- _____
کتابی پر برگ و بار در حافظ پژوهی [معرفی و نقد حافظ‌نامه،
تألیف بهاء‌الدین خرمشاهی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره
ششم: ۴۳.
- ۵- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۴.
- ۶- _____
+ گلگشتی در آینه جام. تلخ‌خوش: ۲۲۸.
- ۷- ریاحی، محمدمین
تحوّل زبان یا تحوّل زندگی، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:
۱۰۴ - ۱۰۳.
- ۸- زریاب خوبی، عباس
خبر و قبول، خبر و قبول، آئینه جام: ۱۷۷ - ۱۷۶.
- ۹- شفیعی، محمد
پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری
و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول و
دوم: ۱۵۲.
- ۱۰- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۵ - ۱۲۳۳.
- ۱۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۹۲/۱.
- ۱۲- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۸۳.
- ۱۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۰۶.

- آن چشم جادوانه عابد فریب بین
کش کاروان سحر ز دنباله می رود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۵۲۲/۱.
- آن چنان نقش توام در دل و جان جای گرفت
که اگر سر برود از دل و از جان نرود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۵۲۰/۱.
- آنچه او ریخت به پیمانۀ ما نوشیدیم
اگر از خمر بهشت است و گراز باده مست
- ۱- دست غیب، عبدالعلی حافظ شناخت : ۷۸-۷۹.
- ع- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۷/۱.
- ۲- زرین کوب، عبدالعسین اشارات در حاشیۀ دیوان حافظ. نقش بر آب : ۳۷۳-۳۷۲.
- ۳- غ، ح چند نکته درباره نقد تصحیح دیوان حافظه. نشر دانش، سال ششم، شماره سوم. ۹۲.
- آنچه در مدّت هجر تو کشیدم هیبات
در یکی نامه محالست که تحریر کنم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۹۱۶/۲.
- آن حریفی که شب و روز می صاف کشد
بود آیا که کند یاد ز دُرد آشامی
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو : ۴۷۹.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ : ۱۴۶.
- ۳- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم : ۱۳۵۵.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۶۳/۲.

۵- هومن، محمود سخنن چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از هومن: ۳۸۵-۳۸۶.

آن دم که به یک خنده دهم جان چو صراحی
مستان تو خواهم که گزارند نماز
مرگ صراحی، نماز صراحی (بجی در ایهام گونه گون خوانی در
شمر حافظ). حافظ‌شناسی، جلد چهاردهم: ۴۱-۲۰.
نماز صراحی. آئینهٔ جام: ۳۹۰-۳۸۷.
شب تاریک و بیم موج و... کلک، شمارهٔ بیست و یکم: ۹۵-۹۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۸۷/۲.

۱- دادبه، اصغر
۲- زریاب‌خویی، عباس
۳- رواقی، علی
۴- فرزاد، مسعود

آن را که بوی عنبر زلف تو آرزوست
چون عود گو بر آتش سودا بسوزوساز
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۹۰.

۱- عبوسی، رشید

آن روز بردلم در معنی گشوده شد
کز ساکنان درگه پیر مغان شدم
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۷/۲-۸۴۸.

۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود

آن روز دیده بودم این فتنه‌ها که برخاست
کز سرکشی زمانی با ما نمی‌نشستی
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۲-۱۳۴۱.

۱- عبوسی، رشید

آن روز شوق ساغر می خرمم بستوخت
کاتش ز عکس عارض ساقی در آن گرفته
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۰۶.

۱- راستگو، سید محمد

- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۷۸/۱.
- آن زمان وقت می صبح فروغست که شب
گرد خرگاه افق، پرده شام اندازد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- زریاب خویش، عباس
۳- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۶.
روز در کسب هنر کوش. آئینه جام: ۲۰۵-۲۰۶.
حافظ، صحت کلمات... : ۳۱۹/۱.
- آن سرزنش که کرد تو را دوست حافظا
بیش از گلیم خویش مگر پاکشیده‌ای
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۷۱/۲.
- آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میگون، دل خرم، لب خندان با اوست
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- برهانی، مهدی
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۸.
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم:
۱۳۱-۱۳۲.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
- حاشیه بر شرح غزل‌های حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره
اول: ۴۳.
- ۴- _____
۵- _____
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۰.
نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۲۴.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۵.
- ع- نائل خانلری، پرویز
- آن شاه تند حمله که خورشید شیرگیر
پیشش به روز معرکه، کمتر غزاله بود
- ۱- غنی، قاسم   یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۲۹.

۴- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۱/۱.

آن شد اکنون که ز اینای عوام اندیشم

محتسب نیز در این عیش نهانی دانست

۱- پرواز، سیاروش

درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.

۲- پژمان بختیاری، حسین

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۸.

۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین

اهتمامی بی‌اهمیت (نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد

سهیلی خوانساری). نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۲۹.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۲۹.

+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۵۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۹.

۴- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۲/۱.

۵- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بنما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۵.

۶- نائل خانلری، پرویز

آن طره که هر جعدش صد نافه چین ارزد

خوش بودی اگر بودی بوییش ز خوشخویی

۱- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۰/۲.

۲- نذیر احمد

غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۹.

آن عشوه داد عشق که مفتی ز ره برفت

وان لطف کرد دوست که دشمن حذر گرفت

۱- محبوب، محمد جعفر

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۳.

آن کس است اهل بشارت که اشارت داند

نکته‌ها هست بسی، معرم اسرار کجاست

۱- زرین کوب، عبدالعسین

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۹-۳۶۸.

- ۲- شفیمی کدکنی، محمدرضا یادداشتهایی دربارهٔ حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرار التوحید]. حافظ‌شناسی، جلد سیزدهم: ۱۶.
- ۳- هروری، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسهٔ آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۱۳۰. + مقالات حافظ: ۲۲۴.

آن کس که اوفتاد خدایش گرفت دست

گو بر تو باد تا غم افتادگان خوری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹۲/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

آنکو تو را به سنگدلی کرد رهنمون

ای کاشکی که پاش به سنگی برآمدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۱.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۴.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- عبیوضی، رشید

آنکه به پرش آمد و فاتحه خواند و می‌رود

گو نفسی که روح را می‌کنم از پیش روان

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۸/۲ - ۱۰۱۹.

۱- فرزاد، مسعود

آنکه بی‌جرم برنجید و به تیغم زد و رفت

بازش آرید خدا را که صفایی بکنیم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۵/۱۲.

۱- فرزاد، مسعود

آنکه پا مال جفا کرد چو خاک را هم
خاک می‌بوسم و عذر قدمش می‌خواهم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۵/۲ - ۹۵۶.

۱- فرزاد، مسعود

آنکه پر نقش زد این دایره مینایی
کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۱.

نقش پرگار. آئینه جام: ۳۷۱ - ۳۷۰.

۱- حمیدیان، سعید

۲- زریاب‌خویی، عباس

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۳- هروی، حسنعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۱.

+ مقالات حافظ: ۲۷۹ - ۲۷۸.

آنکه پیشش بنهد تاج تکبر خورشید

حافظ: نسخه نهائی [معرفی و نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

۱- نجفی، ابوالحسن

پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۷ - ۳۶.

آنکه ده با هفت ونیم آورد بس سودی نکرد

فرصت بادا که هفت ونیم با ده می‌کنی

در مکتب استاد: ۱۰.

۱- سجادی، ضیاءالدین

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۲۲۹ - ۲۲۴.

۲- نظمی تبریزی، علی

در مکتب استاد: ۸۷ - ۸۶.

۳- نفیسی، سعید

آنکه رخسار تو را رنگ گل و نسوین داد

صبر و آرام تواند به من مسکین داد

گنج زر و گنج قناعت. حافظ جاوید: ۲۱۱ - ۲۱۲.

۱- جاوید، هاشم

- ۲- خرمشاهی، بهاءالدین حافظ شاملو. الفباء، جلد ششم: ۲۹۵.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۵ - ۱۷۴.
- ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکترغنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۵ - ۱۴۴.
+ مقالات حافظ: ۲۵۰ - ۲۴۹.
- آنکه عمری شد که تا بیمارم از سودای او
گو نگاهی کن که پیش چشم شهلا میر هست
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۲/۱.
۲- همایونفرخ، رکنالدین دیوان شاعر ساحر: ۵۱.
- آنکه فکرش گره از کار جهان بگشاید
گو در این کار بفرما نظری بهتر ازین
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب، خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۱.
۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۶.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۵/۲ - ۹۵۶.
۴- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۵.
- آنکه مدام شیشه‌ام از پی عیش داده است
شیشه‌ام از چه می‌برد پیش طبیب هر زمان
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۰/۲ - ۱۰۲۱.
۲- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین حافظ شیرازی: ۵۹۰.
- آنکه من در جستجوی او ز خود فارغ شدم
کس ندیده است و نبیند مثلش از هر سو ببین
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۸.

آنکه یک جرعه می از دست تواند دادن

دست با شاهد مقصود در آغوشش باد

نقدی بر شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی.

حافظ‌شناسی، جلد چهاردهم: ۱۹۰ - ۱۸۹.

۱- کامران، ماشاءالله

جوابی به نقد حافظ [= نقدی بر شرح غزلهای حافظ].

حافظ‌شناسی، جلد چهاردهم: ۲۰۵.

۲- هروی، حسینعلی

آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند

بر جای بدکاری چو من یک دم نکوکاری کند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۹/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۰۸.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

آن گل که هر دم در دست بادی است

گو شرم بادش از عندلیبان

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۲/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

آن لعل دلکشش بین و آن خنده دل آشوب

وان رفتن خوشش بین وان گام آرمیده

شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره هجدهم و نوزدهم:

۷۸ - ۸۰.

۱- رواقی، علی

نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری و... دنیای سخن،

شماره سی و نهم: ۴۲.

۲- شاملو، احمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۹/۲.

۳- فرزاد، مسعود

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهلم: ۳۱.

دیوان شاعر ساحر: ۲۴۰.

۴- کاوسی، هوشنگ

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

- آن نافه مراد که می‌خواستم ز بخت
در چین زلف آن بت مشکین کلاله بود
کاغذین جامه - کلاله (گلاله؟). آینده، سال سیزدهم، شماره
هشتم - دوازدهم: ۶۰۷ - ۶۰۲.
- ۱- قیصری، ابراهیم
- ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ‌شناسی: ۴۶۰ - ۴۵۹.
- ۲- مرتضوی، منوچهر
- آن نیست که حافظ را رندی بشد از خاطر
کاین سابقه پیشین تا روز پسین باشد
«سابقه». مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی
مشهد، سال بیست و ششم، شماره ۳ - ۴: ۶۷۲ - ۶۵۳.
- ۱- دادبه، اصغر
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۵.
- ۲- عبوضی، رشید
- سر تا قدمش چون پری از عیب، بری بود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۱/۱ - ۴۹۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- آه از آن جور و تظاول که درین دامگه است
آه از آن سوز و نیازی که در آن محفل بود
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
- ۱- راستگو، سیده محمد
- + گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ خوش: ۲۵۵.
- ۲- _____
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۲.
- ۳- _____
- حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۳/۱ - ۴۷۴.
- ۴- فرزاد، مسعود
- دیوان شاعر ساحر: ۱۳۰.
- ۵- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین

آه از آن نرگس جادو که چه بازی انگیخت
آه از آن مست که با مردم هشیار چه کرد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۸۴ - ۲۸۵.

۱- فرزاد، مسعود

آه کز طعنۀ بدخواه ندیدم رویت
نیست چون آینه‌ام روی ز آهن چکنم

حافظ جاوید: ۲۴۵.

۱- جاوید، هاشم

احتجاجات، سؤالات و توضیحات. یغما، سال یازدهم، شماره
دوازدهم: ۵۲۷.

۲- فرزاد، محمد

+ معنای دو بیت از حافظ. مقالات فرزاد: ۲۳۵ - ۲۳۴.

آه و فریاد که از چشم حسود مه چرخ
در لحد ماه کمان ابروی من منزل کرد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۷۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

آیتی بود عذاب انده حافظ بی تو
که بر هیچکس حاجت تفسیر نبود

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم:
۴۹ - ۵۰.

۱- اسلامی‌ن‌دوشن، محمدعلی

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۳ - ۱۷۲.

+ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۸.

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۸.

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین

دیوان حافظ، تصحیح حافظ: ۲۴۴.

۳- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۴.

۴- رکن، محمود

آیت عذاب. آئینه جام: ۹۱ - ۹۰.

۵- زریاب‌خویی، عباس

حافظ، صحت کلمات... : ۵۰۵/۱ - ۵۰۶.

۶- فرزاد، مسعود

- ۷- هروی، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ (به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خائلی). نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۷.
+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۳-۲۰۲.
+ مقالات حافظ: ۳۵۲.
- ۸- _____
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۶.
+ مقالات حافظ: ۲۸۸.
- ۹- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ، حافظ، از هومن: ۴۰۴.
- آیین تقوی ما نیز دانیم
لیکن چه چاره با بخت گمراه
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۴/۲.
مرکز تحقیقات کتب و تاریخ علوم اسلامی
- ۱- فرزاد، مسعود
آئینه سکندر جام می است بنگر
تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا
- ۱- حسن زاده آملی، حسن
۲- درویدیان، ولی الله
۳- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۹۹.
کشف رمزیک شاعر. نگین، سال دهم، شماره صد و هجدهم: ۷۸.
تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره
اول: ۹۴-۹۳.
+ حافظیات (مجموعه مقالات درباره حافظ): ۲۸۳-۲۸۲.
آئینه اسکندر - آئینه اسکندری. آئینه جام: ۶۷-۶۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰/۱-۱۱.
- ۴- زریاب خوبی، عباس
۵- فرزاد، مسعود
۶- فرهیخته، نورالدین
۷- همایونفرخ، رکن‌الدین
پاسخی بر یک نقد. نگین، سال دهم، شماره صد و نوزدهم: ۴۰.
دیوان شاعر ساحر: ۱۱.

الف

- ابهر آذاری برآمد باد نوروزی وزید
وجه می می خواهم و مطرب، که می گوید رسید
- ۱- اجلالی، امین پاشا
چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری]. نشر
دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۵.
- ۲- سنابل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از
لغات و تعبيرات: ۱۲۱۸.
- ۳- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). مقالات حافظ: ۴۸۱.
- ابروی دوست کی شود دستکش خیال من
کس نزده است ازین کمان، تیر مراد بر هدف
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۴ - ۲۴۵.
- ۲- اجتماعی جندقی، کمال
«وش» در شعر حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد پنجم: ۱۲۶۱.
- ۳- پرواز، سیاوش
درباره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

- ناتل خانلری: کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.
- شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیستم: ۱۰۸ - ۹۷.
- دستکش، سرکش. آئینه جام: ۱۸۷ - ۱۸۶.
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۰/۲.
- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۸۴ - ۱۱۸۵.
- واژه دستکش. آشنا، شماره سیزدهم: ۴۳ - ۳۹.
- ۴- رواقی، علی
- ۵- زویاب خوئی، عباس
- ۶- فرزاد، مسعود
- ۷- ناتل خانلری، پرویز
- ۸- وامق، ابرج
- ابروی دوست گوشه محراب دولت است
آنجا بمال چهره و حاجت بخواه ازو
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۷/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- ابروی یار در نظر و خرقه سوخته
جامی به یاد گوشه محراب می زدم
- یادداشت‌های سید محمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۴۱.
- با حافظ نامه. تلخ خوش: ۶۸.
- حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۳ - ۸۴۳/۲.
- ۱- راستگو، سید محمد
- ۲- _____
- ۳- فرزاد، مسعود
- ۴- فروهر، نصرت‌الله
- جابه‌جایی دو مصراع در غزل حافظ، کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صد و سی و چهارم: ۲۱ - ۲۲.
- أنتِ روائِحِ زَندالعمی وزادَ غرامی
فدای خاک در دوست باد جان گرامی
- حافظانه‌های عربی: ۶۲ - ۶۱.
- یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۵۷.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۵ - ۱۳۵۶.
- [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۲۹.
- ۱- اکبری حامد، مهدی
- ۲- غنی، قاسم
- ۳- فرزاد، مسعود
- ۴- قزوینی، محمد

- + حواشی و یادداشتهای علامه محمد قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۲.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه‌نامه): ۲۳۶.

اثر نعماند ز من بی‌شمایلت آری
اری مآثر معیای من محیایک

- ۱- اکبری، حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۵۴.
۲- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۱۶.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۱ - ۱۸۲.

اجرها باشدت ای خسرو شیرین دهنان
گرنگاهی سوی فرهاد دل افتاده کنی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۷/۲.
۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح غزلی از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما، سال بیست و چهارم، شماره پنجم: ۲۸۹ - ۲۸۸.

احادياً بجمال الحبيب قف و أنزل
که نیست صبر جیلیم از اشتیاق جمال

- ۱- اکبری، حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۲۴ - ۲۵.
۲- هروی، حسینعلی نگاهی گذرا بر «کلک خیال‌انگیزه». حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۲.
+ مقالات حافظ: ۵۰۵.

احرام چه بندیم چو آن قبله نه اینجاست
در سعی چه کوشیم چو از مروه صفا رفت

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی: جلد اول: ۸۶.

- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان
فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۵۲.
- ۳- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۲.
- ۴- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۰ - ۱۲۱۹.
- ۵- غنی، قاسم
یادداشتهای دکتر غنی در حواشی دیوان حافظ: ۴.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/ ۱۶۸ - ۱۶۷.
- ۷- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۲۸.
+ مقالات حافظ: ۲۲۱ - ۲۲۰.

احمدالله علی معدلة السلطان

احمد شیخ اویس حسن ایلخانی

حافظانه های عربی: ۶۷ - ۶۶.

- ۱- اکبری، حامد، مهدی
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۲ - ۵۱.
- ۲- پژمان بختیاری، حسین
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: پنجاه و یکم -
پنجاه و دوم.
- ۳- غنی، قاسم

احوال شیخ و قاضی و شرب اليهودشان

کردم سؤال صبحدم از پیر می فروش

- ۱- زوزین کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۹۶.

احوال گنج قارون کایام داد بر باد

در گوش دل فرو خوان تا زر نهان ندارد

- ۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم
دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم
انجوی شیرازی (مقدمه): ۹۴ - ۹۳.
- ۲- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۲.

- ۳- جاوید، هاشم زراندوزی گل. حافظ جاوید: ۳۸۶ - ۳۸۳.
- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، صدویست‌ونهم: ۵۴.
- ۵- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹.
- ۶- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۷.
- ۷- _____ داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۰ - ۱۷۹.
- ۸- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۸ - ۱۲۲۷.
- ۹- سروشیار، جمشید گزارده حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۵.
- ۱۰- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۷/۲.
- ۱۱- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۱۲- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم، ۳۰ - ۲۹.
- ۱۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۵.

ادب و شرم تو را خسرو مهرویان کرد

آفرین بر تو که شایسته صد چندینی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

إذا تفرّد عن ذی الأراک طائرٌ خسیرٍ

فلا تفرّد عن روضها أنینُ خمامی

حافظانه های عربی: ۶۳ - ۶۲.

۱- اکبری حامد، مهدی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۲ - ۱۳۵۱.

۲- عبوضی، رشید

[زیرنویس] دیوان حافظ فروینی - دکتر غنی: ۳۳۰.

۳- فروینی، محمد

۴- قزوینی، محمد
حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی:
جلد هفتم: ۱۸۳.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه‌نامه): ۴۱۴ - ۴۱۵.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۵ - ۳۶۴.
ارباب حاجتیم و زبان سؤال نیست
در حضرت کریم، تقاضا چه حاجتست

۱- پژمان‌بختیاری، حسین
از برنویس دیوان [لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۳.
چون ننالیم ازین غصه و چون نخروشیم

۲- قزوینی، محمد
۳- ملّاح، حسینعلی
۷۵۷ - ۷۵۸. تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شماره هشتم:
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۴.

۴- سناتل‌خانلری، پرویز

۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، سعید
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۷۹۸/۲.
از آب دیده صد ره طوفان نوح دیدم
و ز لوح سینه نقشت هرگز نگشت زائل

۱- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۳.
از آستان پیرمغان سر چرا کشیم
دولت درین سرا و گشایش درین در است

از آن افیون که ساقی در می افکند

حریفان را نه سر ماند و نه دستار

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۵۹۲/۱.

از آن به دیر مغانم عزیز می‌دارند

که آتشی که نمیرد، همیشه در دل ماست

بر بساط نکته‌دانان [مترقی و نقد حافظ‌نامه، تألیف بهاء‌الدین

خزمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۱.

۱- خسروی، محمدرضا

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۴۳.

۲- غنی، قاسم

حافظ، صحّت کلمات...: ۵۸/۱.

۳- فرزاد، مسعود

از آن دمی که ز چشمم برفت رود عزیز

کنار دامن من همچو رود چیهیونست

حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۸.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۱.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۰۰/۱ - ۹۹.

۳- فرزاد، مسعود

در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۱.

۴- محبوب، محمدجعفر

بسوخت دیده ز حیرت. [نقد] شرح غزل‌های حافظ، نوشته دکتر

۵- نوربان، مهدی

حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۹.

دیوان شاعر ساحر: ۶۱

۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

از آن رنگ رخم خون در دل افتاد

و ز آن گلشن به خارم مبتلا کرد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۲۶.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۶.

۲- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۱۵.

۳- رکن، محمود

- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱/۲۷۱.
- از آن رو هست یاران را صفاها با می‌لعلش
که غیر از راستی نقشی در آن جوهر نمی‌گیرد
- ۱- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ‌نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۴.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۱.
۲- راستگو، سید محمد
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱/۳۱۷-۳۱۶.
- از آن زمان که بر این آستان نهادم روی
فراز مسند خورشید جایگاه منست
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱/۹۸-۹۷.
- از آن زمان که فتنه چشمت به من رسید
ایمن ز شرّ فتنه آخر زمان شدم
- ۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل). مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۹.
۲- معصومی، حسین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۲/۸۴۶.
- از آن ساعت که جام می به دست او مشرف شد
زمانه ساغر شادی به یاد میگساران زد
- ۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۲.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱/۳۲۸-۳۲۷.

از آن عقیق که خونین دلم ز عشوۀ او
اگر کنم گله‌ای غمگسار من باشی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

از بازگشت شاه در این طرفه منزلست
آهنگ خصم او به سرا پرده عدم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

از بتان آن طلب ار حسن شناسی ای دل
کاین کسی گفت که در علم نظر بینا بود

یادداشت‌های آقای سیدمحمد راستگو (ذیل) مستدرک حافظ‌نامه:
۱۴۳۷.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

یادداشت‌های آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۴۳۶-۱۴۳۷.

۲- راستگو، سیدمحمد

با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۵۴-۵۲.

۳- _____

از بس که چشم مست در این شهر دیده‌ام
حقاً که می‌نمی‌خورم اکنون و سر خوشم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

از بس که دست می‌گزم و آه می‌کشم
آتش زدم چو گل به تن لخت لخت خویش

سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۵-۱۳۳.

۱- ریاحی، محمدامین

حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۵/۲.

۲- فرزاد، مسعود

- از بن هر مژه‌ام آب روانست بیا
اگر ت میل لب جوی و تماشا باشد
- ۱- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۳.
- از بهر بوسه‌ای ز لبش جان همی دهم
اینم همی ستاند و آنم نمی دهد
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۳.
- از پای فتادیم چو آمد غم هجران
در درد بمیریم چو از دست دوا رفت
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۲.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۶۷/۱.
- از پی تفریح طبع و زیور حسن طرب
خوش بود ترکیب زرین جام با لعل مذاپ
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۸-۲۷.
۲- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۱.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۳۸-۳۹/۱.
- از ثبات خودم این نکته خوش آمد که به جور
در سر کوی تو از پای طلب ننشستم
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۸.
- از جان طمع بریدن مشکل بود ولیکن
از دوستان جانی مشکل توان بریدن
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۰۷/۲.

از جاه عشق و دولت رندان پاکباز

پیوسته صدر مصطفی‌ها بود مسکنم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۴/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

از جرعه تو خاک زمین در و لعل یافت

بیچاره ماکه پیش تو از خاک کمترین

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۸/۲.

۱- عیوضی، رشید

۲- فرزاد، مسعود

از چاشنی قند مگو هیچ و زشکر

زان رو که مرا از لب شیرین تو کامست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

مرکز تحقیقات کتب و اسناد اسلامی

از چشم بخت خویش مبادت گزند از آنک

در دلبری به غایت خوبی رسیده‌ای

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۹۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۰/۲.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۱.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- قریب، یحیی

از چشم شوخش ای دل ایمان خود نگه‌دار

کان جادوی کمانکش بر عزم غارت آمد

حافظ شناخت: ۱۲۸/۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۳/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- فرزاد، مسعود

- از چنگ منش اختر بد مهر به در برد
 آری چکنم دولت دور قمری بود
- ۱- خسروی، محمدرضا
 بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ‌نامه، تألیف بهاء‌الدین
 خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۳.
- ۲- راستگو، سید محمد
 اعمال سلیقه‌شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند).
 ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
- ۳- _____
 + گامی در تصحیح غزلیهای حافظ. تلخ‌خوش: ۲۵۶
- ۴- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۳/۱.
- ۵- کاظمیان، سروش
 بعضی شکسته خوانند (پاسخی به نقد سید محمد راستگو بر حافظ
 ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- از حسرت دهانش آمد به تنگ جانم
 خود، کام تنگستان کی‌زان دهن برآید
- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۶/۱.
- ۲- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۸.
 + مقالات حافظ: ۲۷۳.
- از هیای لب شیرین تو ای چشمه نوش
 غرق آب و عرق اکنون شکری نیست که نیست
- ۱- جاوید، هاشم
 لب شیرین و چشمه نوش. حافظ جاوید: ۲۱۵ - ۲۲۲.
- ۲- سمیمی [گیلانی]، احمد
 کلام و پیام حافظ (۲)، نشر دانش، سال چهارم، شماره ششم: ۱۲.
- ۳- عبیوضی، رشید
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۲.
- ۴- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی
 - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۶ - ۱۳۵.
 + مقالات حافظ: ۲۳۶ - ۲۳۳.
- ۵- فرزاد، مسعود
 اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ. حافظ دوستی غیر
 از حافظ شناسی است: ۸۸ - ۸۷.

از خطا گفتم شبی زلف تو را مشک ختن

می‌زند هر لحظه تیزی مو بر اندام هنوز

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۶۲ - ۶۶۱.

۱- راستگو، سیده محمد

۲- فرزاد، مسعود

از خم ابروی توام هیچ گشایشی نشد

و ده که در این خیال کج، عمر عزیز شد تلف

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۴.

۱- ناتل خالری، پرویز

از خون دل نوشتم نزدیک دوست نامه

انّی رأیتُ دهرأ من هجرکِ القیامه

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۱۵۶ - ۱۱۵۵.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خالری). مقالات حافظ:

۴۶۰ - ۴۶۱.

۱- راستگو، سیده محمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- هروی، حسینعلی

از خیال لطف می مشاطه چالاک طبع

در ضمیر برگ گل خوش می‌کند پنهان گلاب

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۳۹ - ۳۸.

۱- فرزاد، مسعود

از دام زلف و دانه خال تو در جهان

یک مرغ دل نماند نگشته شکار حسن

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۰۴۹.

۱- فرزاد، مسعود

از در خویش خدا را به بهشتم مفرست

که سرکوی تو از کون و مکان ما را بس

حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۷۸ - ۷۶.

۱- دشتی، علی

- از دست برده بود خمار غم سحر
دولت مساعد آمد و می در پیاله بود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۸۹/۱.
- از دست زاهد، گردیم توبه
و ز فعل عابد، استغفرالله
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۲۱/۲.
- از دست غیبت تو شکایت نمی‌کنم
تا نیست غیبتی نبود لذت حضور
- ۱- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
+ گامی در تصحیح غزلهای حافظ: ۲۵۸.
۲- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۲۲/۱.
- از دلق پوش صومعه نقد طلب مجوی
یعنی ز مفلسان سخن کیمیا می‌پرس
- ۱- یزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۶۵.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۸۱/۲.
- از دل و جان شرف صحبت جانان غرض است
غرض اینست و گرنه دل و جان اینهمه نیست
- ۱- افشار، ایرج نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ، پنجم، سال ششم، شماره دوم و سوم: ۷۳.
- ۲- برهانی، مهدی آخرین حرف درباره حافظ قزوینی - غنی، خانلری. حافظ‌شناسی،

- جلد سوم: ۱۳۷.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۵.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۴۲.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۷/۱.
- عنازل خالری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۶-۳۲۷.
- ۷- یوسفی، غلامحسین حاصل کارگه کون و مکان. چشمه روشن: ۲۶۲-۲۶۱.
- + حافظ‌شناسی، جلد چهاردهم: ۹۷-۹۶.

از دماغ من سرگشته خیال دهند

به جفای فلک و غصه دوران نرود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۸/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۷۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

از دیده خون دل همه بر روی ما رود

بر روی ما ز دیده چه گویم چها رود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۶/۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

حافظ‌شناسی: ۴۶۹-۴۶۸.

۳- مرتضوی، منوچهر

از دیده گر سرشک چو باران چکد رواست

کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۴۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۱۷/۱.

۱- بزمان‌بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

از راه نظر سرخ دلم گشت هواگیر

ای دیده نگه کن که به دام که در افتاد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۲۴/۱ - ۲۲۳.

۱- فرزاد، مسعود

از رسوم شرع و حکمت با هزاران اختلاف

نکته‌ای هرگز نشد فوت از دل دانای تو

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۹۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

از روان بخشی عیسی نزنم دم هرگز

زانکه در روح فزایی چو لبت ماهر نیست

حافظ قزوینی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۳.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۱.

۲- راستگو، سیدمحمد

از رهگذر خاک سر کوی شما بود

هر نافه که در دست نسیم سحر افتاد

کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۴.

۱- سمیعی [گیلانی]، احمد

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ:

نظری به کلام و پیام حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۰.

۲- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۴۱۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۲.

از رد مرو به عشوه دنیا که این عجوز

سگاره می‌نشیند و معتزله می‌رود

حافظ شاملو، الفبا، جلد ششم: ۲۹۸ - ۲۹۷.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۹.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات... : ۵۲۳/۱.

۳- فرزاد، مسعود

از زبان سوسن آزاده‌ام آمد به گوش
کاندیرین دیرکهن، کار سبکباران خوش است

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۴/۱ - ۸۳.

از سخن چینان ملالتها پدید آمد ولی
گر میان همشینیان ناسزایی رفت رفت

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۴.

مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ. سخنی درباره دیوان حافظ به
تصحیح علامه قزوینی: ۱۱۶.

۲- نیساری، سلیم

از سر کشته خود می‌گذری همچون باد
چه توان کرد که عمرست و شتابی دارد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰ - ۱۲۰.

سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۰۰.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

۲- هومن، محمود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۱.

۳- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۱۰.

۴- رکن، محمود

از سر مستی دگر با شاهد عهد شباب
رجعتی می‌خواستم اما طلاق افتاده بود

نقد ادبی یا در کمین دیگران نشستن. آدینه، شماره پنجاه و پنجم و
پنجاه و ششم: ۸۹.

۱- اهور، پرویز

کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.

۲- پرواز، سیاوش

از طعنه رقیب نگرده عیار من
چون زر اگر برند مرا در دهان گاز

حافظ، صحت کلمات... : ۶۴۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

از عدالت نبود دور گرش پرسد حال
پادشاهی که به همسایه گدایی دارد

یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۳۶۰.

۱- معصومی، حسین

از فریب نرگس مخمور و لعل می پرست
حافظ خلوت نشین را در شراب انداختی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۱۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

آری به یمن لطف شما خاک زر شود
از کیمیای مهر تو زر گشت روی من

حافظ، صحت کلمات... : ۵۲۹/۱ - ۵۲۸.

۱- فرزاد، مسعود

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ‌شناسی: ۴۸۸ - ۴۸۶.

۲- مرتضوی، منوچهر

از گل پا رسیم غنچه عیشی نشکنت
حبذا دجلة بغداد و می ریحانی

حافظ جاوید: ۴۸۹ - ۴۹۱.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲.

۳- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۳۳۵.

از مراد شاه منصور ای فلک سر بر متاب

تیزی شمشیر بسنگر قسوت بازو بسبب

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۵/۲ - ۱۰۸۴.

۱- فرزاد، مسعود

از من اکنون طمع صبر و دل و هوش مدار

کان تحمل که دیدی همه بر باد آمد

ماجرای پایان ناپذیر حافظ [نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۶ - ۴۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۳.

+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۶ - ۱۷۵.

تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

ناتل خانلری]. آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم، وازدهم: ۶۲۴.

حافظ قزوینی یعنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۲.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۶۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۹.

چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار،

جلد هشتم: ۴۷۸۱ و ۴ - ۴۷۹۳.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۴.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال

ششم، شماره دوم: ۲۵ - ۲۴.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۴ - ۱۸۳.

+ مقالات حافظ: ۴۵۱.

از من جدا مشو که توأم نور دیده‌ای

آرام جان و مونس قلب رمیده‌ای

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۳.

۱- راستگو، سید محمد

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- انوری، حسن

۳- برهانی، مهدی

۴- پژمان بختیاری، حسین

۵- راستگو، سید محمد

۶- مهدوی دامغانی، احمد

۷- ناتل خانلری، پرویز

۸- هروی، حسینعلی

- ۲- فرزاد، محمود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۷۰/۲.
- از نامه سیاه نترسم که روز حشر
با فیض لطف او صد ازین نامه طی کنم
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۷.
- از وجود قَدری نام و نشان هست که هست
ورنه از ضعف در آنجا اثری نیست که نیست
- ۱- فرزاد، محمود حافظ، صحّت کلمات... : ۹۴.
۲- عبّوس، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۳ - ۱۲۱۲.
۳- هومن، محمود سخنی چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۱.
- از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود
ز نهار ازین بیابان وین راه بی نهایت
- ۱- فرزاد، محمود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۹۴/۱.
- از همچو تو دلداری دل برنکنم، آری
چون تاب کشم باری، زان زلف بتاب اولی
- ۱- فرزاد، محمود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۵۳.۴/۲.
- ازین رباط دو در چون ضرورتست رحیل
رواقی و طاق معیشت چه سر بلند و چه پست
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۵.

ازین سموم که بر طرف بوستان بگذشت

عجب که بوی گلی هست و رنگ نسترنی

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (هنا. سایه) حافظ به سعی سایه (مقدمه): ۳۳.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۶.
- ۳- شفیع‌کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۶.
- ۴- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۹ - ۱۳۵۸.

ازین مرض به حقیقت شفا نخواهم یافت

که از تو درد دل ای جان، نمی‌رسد به علاج

- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۰۱.
- ازین مزوجه و خرقة نیک در تنگم
به یک کرشمه صوفی وشم قلندر کن
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی معنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۴۵.
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین اهمتامی بی‌اهمیت (نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد سهیلی خوانساری). نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۲۹.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۲.
- + چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۰.
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی، ۳۹۵.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۰.
- لطف سخن حافظ: ۹۹.
- یادداشتهای آقای دکتر دادبه. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۶ - ۱۳۷۵.
- یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۷۷ - ۲۷۶.
- حافظ، صحیح کلمات...: ۱۰۶۲-۳/۲.
- [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - غنی: ۲۷۴.
- ۳- یزمان بختیاری، حسین
- ۴- راستگو، سید محمد
- ۵- رکن، محمود
- ۶- دادبه، اصغر
- ۷- غنی، قاسم
- ۸- فرزاد، مسعود
- ۹- قزوینی، محمد

- + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظشناسی، جلد هفتم: ۱۷۳.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه‌نامه): ۴۷۱.

اسم اعظم بکنند کار خود ای دل خوش باش

که به تلبیس و هیل دیو مسلمان نشود

چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری]. نشر
دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۳.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول:
۹۴ - ۹۵.

دیو مسلمان نشود. ارمغان، سال چهل و هشتم، شماره چهارم -
پنجم: ۲۹۷ - ۲۹۶.

سخن سنجی گرانمایه. قافله سالار سخن خانلری: ۳۲۴ - ۳۲۲.
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و نهم،
۲۲۲ و ۵۵۱.

دیو مسلمان نشود. حافظ جاوید: ۴۳ - ۳۷.
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۵.

دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی، با اهتمام
سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه): ۳۰ - ۲۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۱.
+ گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۲۹.
+ با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۶۱.

لطف سخن حافظ: ۲۷۵.
شب تاریک و بیم موج...، کلک، شماره هجدهم-نوزدهم: ۸۶ - ۸۴.

دیو مسلمان نشود - دیو سلیمان نشود. آینده، سال دهم، شماره

۱- اجلالی، امین پاشا

۲- برهانی، مهدی

۳- بهمنی، اردشیر

۴- پرهام، مهدی

۵- پیمان بختیاری، حسین

۶- جاوید، هاشم

۷- دست‌غیب، عبدالعلی

۸- دشتی، علی

۹- راستگو، سید محمد

۱۰- _____

۱۱- رکن، محمود

۱۲- رواقی، علی

۱۳- زریاب‌خویی، عباس

- دهم - یازدهم: ۶۵۴ - ۶۵۲.
- ۱۴- زریاب خویی، عباس
- ۱۵- زرین کوب، عبدالحسین
- ۱۶- شاملو، احمد
- ۱۷- کاوسی، هوشنگ
- ۱۸- عیوضی، رشید
- ۱۹- فرزاد، مسعود
- ۲۰- موسوی، سیده حسین
- ۲۱- نائل خانلری، پرویز
- ۲۲- نیساری، سلیم
- ۲۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
- ۲۴- هروی، حسینعلی
- ۲۵- _____
- ۲۶- هومن، محمود
- دیو مسلمان نشود. آئینه جام: ۱۹۷ - ۱۹۲.
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۹۱ - ۳۹۰.
- نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر نائل خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۴.
- روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهلم: ۳۵.
- دیوان حافظ: نه‌یازده و دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۷ - ۱۲۶۵.
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۴/۱.
- گلچرخ، شماره سیزدهم: ۱۰.
- دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعیرات: ۱۱۸۶.
- بررسی انتقادی متن غزلهای حافظ به تصحیح قزوینی - غنی. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ. ۱۳۳ - ۱۲۶.
- دیوان شاعر ساخر: ۱۸.
- نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۳۰ - ۲۹.
- + مقالات حافظ: ۴۷۴ - ۴۷۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۱۵۰ - ۱۴۸.
- سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح نائل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم - ششم. ۱۴ - ۱۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۱۵۰ - ۱۴۸.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۵ - ۲۰۳.
- + مقالات حافظ: ۳۵۶ - ۳۵۳.
- سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۷.

اسیر عشق شدن چاره خلاص منست

ضمیر عاقبت اندیش پیش بنیان بین

[دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و هشتم، ۴۰۰.

حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۳.

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۴.

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۷۹.

حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ شناسی:

جلد هفتم: ۱۷۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۹.

لطف سخن حافظ: ۱۰۶ - ۱۰۵.

۱- پژمان بهنجاری، حسین

۲- خز مشاهی، بهاء الدین

۳- قزوینی، محمد

۴- _____

۵- راستگو، سید محمد

۶- رکن، محمود

اشک آلوده ما گرچه روانست ولی

به رسالت سوی او پاک نهادی طلبیم

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۹۸۰.

۱- فرزاد، مسعود

اشک خونین بنمودم به طبیبان گفتند

درد عشق است و جگر سوز دوایی دارد

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۵۲.

۱- فرزاد، مسعود

اشک غماز من از سرخ بر آمد چه عجب

خجل از کرده خود پرده دری نیست که نیست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۵.

نظری درباره حافظ جاوید. معارف، دوره چهاردهم، شماره

یکم: ۸۴.

حافظ جاوید: ۲۷۷ - ۲۷۸.

۱- برهانی، مهدی

۲- پایمرد، منصور

۳- جاوید، هاشم

آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۴- دست غیب، عبدالعلی

- کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۴.
لطف سخن حافظ: ۳۱ - ۳۰.
- ۵- راستگو، سیده محمد
۶- رکن، محمود
۷- عبوضی، رشید
۸- فرزاد، مسعود
۹- محبوب، محمد جعفر
- در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۲.
- اشکم احرام طواف حرمت می‌بندد
گر چه از خون دل ریش دمی ظاهر نیست
- ۱- پرواز، سیاوش
۲- مرتضوی، منوچهر
۳- مهدوی دامغانی، احمد
۴- هروی، حسینعلی
- کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ‌شناسی: ۴۸۰ - ۴۷۸.
- چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود
افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۸.
- نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی
- دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۲.
+ مقالات حافظ: ۲۴۵.
- اعتمادی بنما و بگذر بسهر خدا
تا درین خرقه ندانی که چه نا درویشم
- ۱- فرزاد، مسعود
- اعتمادی نیست بر کار جهان
بلکه برگردون گردان نیز هم
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۰/۲.
- حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۴/۲.

افسر سلطان گل پیدا شد از طرف چمن

مقدمش یارب مبارک باد بر سرو و سمن

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۴.

۱- راستگو، سید محمد

افسوس که شد دلبر و در دیده گریان

تحریر خیال خط او نقش بر آبست

حافظ شناخت: ۶۳/۱-۶۴.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۴.

۲- رزّاز، علی اکبر

حافظ، صحت کلمات...: ۷۰/۱.

۳- فرزاد، مسعود

نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده

۴- مرتضوی، منوچهر

ادبیات تبریز. سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۳۴-۴۳۷.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۵- هروی، حسینعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ: ۱۴۴-۱۴۱.

+ مقالات حافظ: ۲۴۴-۲۴۳.

افشای راز خلوتیان خواست کرد شمع

شکر خدا که سر دلش در زبان گرفت

حافظ شناخت: ۶۴-۶۶/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۶.

۲- راستگو، سید محمد

افشای راز خلوت...، آئینه جام: ۹۵.

۳- زریاب‌خویی، عباس

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۰.

۴- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۷/۱.

۵- فرزاد، مسعود

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را

به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۰۲.

۱- اخوان ثالث، مهدی

- ۲- اسلامی‌ن‌دوشن، محمدعلی
غزل ترک شیرازی. ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۱-۲۰۴.
- ۳- _____
+ یک غزل برهنه. یکی قطره باران (مجموعه مقالات): ۴۵۶-۴۵۳.
- ۴- جمال‌زاده، سیدمحمدعلی
رواج بازار شعر و شاعری. ارمغان، سال چهل و ششم، شماره سوم: ۱۴۲.
- ۵- حریری، علی‌اصغر
امیر تیمور و خواجه حافظ. ارمغان، سال چهل و ششم، شماره هشتم- نهم: ۴۶۳-۴۵۷.
- ۶- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ‌شناخت: ۱۰۸/۱-۱۰۷.
- ۷- شجاع (مؤلف‌انیس‌الناس)
یادداشت‌های قزوینی، جلد نهم- دهم: ۳۰-۲۹.
- ۸- صمدی، بیژن
ملاقات ناممکن حافظ و تیمور لنگ. کیهان‌اندیشه، شماره سی و هشتم: ۱۹۶-۱۹۴.
- ۹- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۱-۱۱۷۰.
- ۱۰- قزوینی، محمد
آورده‌اند. حافظ از دیدگاه علامه قزوینی: ۳۶۲.
- ۱۱- همایون‌فرخ، رکن‌الدین
درباره ملاقات خواجه حافظ با امیر تیمور گورکان. ارمغان، دوره چهل و ششم، شماره سوم: ۱۷۶-۱۶۵.

اگر آن طایر قدسی ز درم باز آید

عمر بگذشته به پیرانه سرم باز آید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۶/۱-۵۵۵.

۱- فرزاد، مسعود

اگر از پرده برون شد دل من عیب مکن

شکر ایزد که نه در پرده پندار بماند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

اگر امام جماعت طلب کنند امروز

خبر دهید که حافظ به می طهارت کرد

لطف سخن حافظ: ۲۱۸.

۱- رکن، محمود

- اگر باور نمی‌داری رو از صورتگر چین پرس
 که مانی نسخه می‌خواهد ز نوک کلک مشکینم
 یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
 هشتم: ۴۰۱.
 + مجموعه مقالات دکتر محمد معین: ۴۰۴.
 + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۷.
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۱/۲.
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- محیط طباطبائی، محمد
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
 پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
- اگر برجای من گیری گزیند دوست، حاکم اوست
 حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم
 فرهاد گش. حافظ جاوید: ۲۰۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۴/۲.
- ۱- جاوید، هاشم
 ۲- فرزاد، مسعود
- اگر بر خیزد از دستم که با دلدار بنشینم
 ز جام وصل می‌نوشم ز باغ عیش گل چینم
 لطف سخن حافظ: ۸۳.
- ۱- رکن، محمود
- اگر به باده مشکین دلم کشد شاید
 که بوی خیر ز زهد ریا نمی‌آید
 یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه:
 ۱۴۲۷.
- ۱- حمیدیان، سعید
 ۲- خز مشاهی، بهاء‌الدین
 ۳- راستگو، سید محمد
 ۴- فرزاد، مسعود
- یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی [ذیل]: ۱۳۶۴.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۳.
 حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۸/۱.

۵- معصومی، حسین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۴.

۶- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۷-۱۴۸. + مقالات حافظ: ۲۵۵ - ۲۵۴.

اگر به رنگ عقیق است اشک من چه عجب

که مهر خاتم لعل تو هست رنگ عقیق

حافظ شناخت: ۱/۱۴۹ - ۱۴۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۷۶۸ - ۷۶۷.

غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۶.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن بر حافظ قزوینی

- دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۱۴.

+ مقالات حافظ: ۲۷۳.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ: ۵۲.

+ مقالات حافظ: ۹۸-۹۷.

دیوان شاعر ساحر: ۱۷۶.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- نذیر، احمد

۵- هروی، حسینعلی

ع

۷- همایونفرخ، رکن‌الدین

اگر سه سالی حافظ دری زند بگشای

که سالهاست که مشتاق روی چون مه ماست

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال

بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۹، اصالت و توالی ابیات در اشعار

غیر غزل حافظ، پ: ۷۹ - ۷۸.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- فرزاد، مسعود

- ۳- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۸۴.
- ۴- هروری، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۲.
+ مقالات حافظ: ۵۹ - ۶۰.
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱.
حافظ شناخت: ۶۲/۱.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۲.
- ۳- راستگو، سیدمحمد حافظ، صحّت کلمات...: ۷۹۳/۲.
- ۴- فرزاد، مسعود دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۵۵.
- ۵- نائل خانلری، پرویز نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۸.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ ۱۹۲ - ۱۹۳.
+ مقالات حافظ: ۴۷۰ - ۴۶۹.
- ۶- هروری، حسینعلی دیوان شاعر ساحر: ۱۷۸.
- ۷- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین
- اگر پوسیده گردد استخوانم
نگردد مه‌رت از جانم فراموش
حافظ، صحّت کلمات...: ۷۱۲/۲.
- اگر سلطنت فقر ببخشند ای دل
کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۱۰.
- ۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

اگر تو زخم زنی به که دیگری مرهم

وگر تو زهر دهی به که دیگری تریاک

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

اگرچه باده فرحبخش و باده گلپیزست

به بانگ چنگ مخور می که محتسب تیزست

آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):

۱- اخوان ثالث، مهدی

۲۸۸ - ۲۸۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

اگر چه حسن تو از عشق غیر مستغنی است

من آن نیم که ازین عشقبازی آیم باز

حافظ، صحت کلمات...: ۶۳۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

اگر چه حسن فروشان به جلوه آمده‌اند

کسی به حسن و ملاحظت به یار ما نرسد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

اگرچه خصم تو گستاخ می‌رود حالی

تو شاد باش که گستاخیش چنان گیرد

که هرچه در حق این خاندان دولت کرد

جزاش در زن و فرزند و خان و مان گیرد

حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی. (واژه‌نامه): ۴۴۳ - ۴۴۴.

۱- قزوینی، محمد

+ دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی، مقدمه: قلب.

- اگر چه در طلبت هم عنان باد شمالم
به گرد سرو خرامان قامتت نرسیدم
حافظ، صحت کلمات... : ۸۴۹/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- اگر چه رسم خوبان، تندخویی است
چه باشد گر بسازد با غمینی
حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۱۴ - ۱۵/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- اگر چه زنده رود آب حیاتست
ولی شیراز ما از اصفهان به
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۳۳/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- اگر چه عرض هنر پیش یار بی ادبیست
زبان خموش ولیکن دهان پر از عربیست
نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هفتم: ۵۲. ۱- اکبری حامد، مهدی
- اگر چه مست و خرابم تو نیز لطفی کن
نظر بر این دل سرگشته خراب انداز
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۷. ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۸. ۲- هیوضی، رشید
- اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی
اساس هستی من زان خراب، آبادست
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۳۹۸. ۱- دهخدا، علی اکبر
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۷.

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۹.
- ۲- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
 ۳- محیط طباطبائی، محمّد
- نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۸-۶۷.
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۴- _____
 ۵- معین، مهدخت
 ۶- هروی، حسینعلی
- نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.
 همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۳.
- + مقالات حافظ: ۲۳۰.

اگر دشنام فرمایی و مگر نفرین دعا گویم
 جواب تلخ می‌زیبد لب لعل شکر خارا

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵.
 حافظ، صحت کلمات...: ۸/۱.

۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- فرزاد، مسعود

اگر دلم نشدی پای بسند طوره او
 کیش قرار درین تیره خاکدان بودی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

اگر رفیق شفیقی درست پیمان باش
 حریف خانه و گرمابه و گلستان باش

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۶.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۸.
 حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۸/۲.

۱- برهانی، مهدی
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- فرزاد، مسعود

دیوان مولانا شمس‌الدین محمّد حافظ شیرازی: ۵۴۳.

۴- فریب، بهیمن

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۵۸.

اگر ز خون دلم بوی شوق می آید

عجب مدار که همدرد نافه ختنم

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب

برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷-۴۶ و دیوان حافظ: ۳۵۷.

+ گامی در تصحیح دیوان حافظ. تلخ خوش: ۲۶۵ - ۲۶۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۳/۲ - ۹۰۲.

گزارد حق «حافظ خلیجالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره

سوم: ۴۸.

بعضی شکسته خوانند (پاسخی به نقد سید محمد راستگو بر حافظ

ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۲.

اگر ز مردم هشیاری ای نصیحتگو

سخن به خاک میفکن چرا که من مستم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۱/۲.

اگر شراب خوری جرعه‌ای فشان بر خاک

از آن گناه که نفعی رسد به غیر چه باک

حافظ به سعی سایه (مقدمه): ۳۷.

جرعه فشانی. ارمغان، سال چهل و ششم، شماره سوم: ۱۸۴ - ۱۸۲.

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ

شیرازی. بانگ جرس: ۱۰۳ - ۹۹.

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۲۰ - ۱۱۹.

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا.سایه)

۲- بهمنی، اردشیر

۳- علوی، عبدالعلی (پرتو)

۴- نظمی تبریزی، علی

- اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد
من و ساقی به هم تازیم و بنیادش براندازیم
- ۱- ادیب‌برومند، عبدالعلی
مقابله نسخ [قزوینی - غنی / خانلری با نسخه پیر
حسین]. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۸.
- ۲- پزیمان‌بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۱.
- ۳- دشتی، علی
حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۸۹ - ۸۸.
- ۴- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۹.
- ۵- سجادی، ضیاءالدین
در مکتب استاد: ۳۲.
- ۶- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۴.
- ۷- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۷/۲ - ۹۹۶.
- ۸- قزوینی، محمد
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۵۸.
- ۹- _____
حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی:
جلد هفتم: ۱۷۲.
- ۱۰- کاوسی، هوشنگ
روش چهل و جعل در نقد و تفسیر، دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴.
- ۱۱- هروی، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم - ششم: ۱۲.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۸.
- + نقد و مظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۳.
- + مقالات حافظ: ۳۵۳.
- ۱۳- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۱۷.
- ۱۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۸۴.
- اگر فقیه نصیحت کند که عشق میباز
پیاله‌ای بدش گو دماغ را ترکن
- ۱- دادبه، اصغر
یادداشتهای آقای دکتر دادبه. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۵.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۶۳/۲.
- اگر گفتم دعای می فروشان
چه باشد حق نعمت می گزارم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۸۵ - ۸۸۶/۲.
- اگر نه دایره عشق راه بربستی
چو نقطه حافظ سرگشته در میان بودی
- ۱- رجائی بهارائی، احمد علی به نام خداوند جان و خرد [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی - نذیر احمد]. ینما، سال سی ام، شماره اول: ۹ - ۸.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۳.
- ۳- زریاب خویی، عباس دایره عشق. آئینه جام: ۱۸۱ - ۱۸۲.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۵۰/۲.
- اگر نه در خم چوگان او رود سر من
ز سر چه گویم و سر خود چه کار باز آید
- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۴۸۹ - ۴۹۱.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۸.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۵۴/۱.
- اگر نه عقل به مستی فرو کشد لنگر
چگونه کشتی ازین ورطه بلا ببرد
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱۴ - ۲۱۵.
- الا ای پیر فرزانه، مکن عیبم زمیخانه
که من در ترک پیمانه، دلی پیمان شکن دارم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۶۶/۲.

الا ای دولتی طالع که قدر وقت می‌دانی

گوارا بادت این عشرت که داری روزگاری خوش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۲۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

الا ای ساروان منزل دوست

الی رکبا تکم طال اشتیاقی

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵۶.

۱- بزمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۲۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۷۶.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

الا ای طوطی گویای اسرار

مبادا خالیت شکر ز منقار

نا مرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سبروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاءالله

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۷.

طوطی گویای اسرار. آینه جام: ۲۶۹ - ۲۶۸.

۲- زریاب‌خویی، عباس

الا ای همنشین دل که یارانت برفت از یاه

مرا روزی مباد آن دم که بی یاد تو بنشینم

حافظ جاوید: ۱۹۹ - ۱۹۸.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۴۴/۲.

۲- فرزاد، مسعود

الا ای یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور

پدر را باز پرس آخر کجا شد مهر فرزندی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۴۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

- الا یا ایها الساقی ادر کأشأ و ناولها
 که عشق آسان نموده اول ولی افتاد مشکلهها
- ۱- آهی، حسین با محرمان راز. سروش، سال ششم، شماره دویست و چهل و پنجم:
 ۳۶-۳۹.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی آورده اند که... حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱):
 ۳۱۲-۳۱۶.
- ۳- اکبری حامد، مهدی حافظانه های عربی: ۱۱-۱۳.
- ۴- اهور، پرویز کلک خیال انگیز و یادداشتهای مختصر. کیهان فرهنگی، سال
 دوم، شماره نهم: ۴۲-۴۳.
- ۵- پرواز، سیاوش کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
 سال دوم، شماره چهارم: ۲۶.
- ۶- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۴-۳۶۳.
- ۷- سروش، عبدالکریم یادداشتهای آقای دکتر عبدالکریم سروش. مستدرک حافظ نامه:
 ۱۳۴۵-۱۳۴۴. *کتابخانه موسیقی و هنر*
- ۸- سعیدی، خسرو قسمتی از یک نامه. حافظ شناسی، جلد هفتم: ۲۴۰.
- ۹- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۷۶-۷۵.
- ۱۰- قزوینی، محمد بعضی تضمینهای حافظ (تکمله). یادگار، سال اول، شماره نهم:
 ۶۹-۷۸.
- + حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۳۴۶-۳۳۵.
- + اشاره. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۰۴-۱۹۴.
- ۱۱- موسوی گرمارودی، علی یک مأخذ محتمل دیگر برای «الا یا ایها الساقی...». کیهان
 فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۸۸-۸۹.
- امام خواجه که بودش سر نماز دراز
 به خون دختر رز خرقة را قصاوت کرد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

- پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۶ - ۱۱۵.
- ۲- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.
- ۳- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۴.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱۸ - ۲۱۷.
- ۵- زریاب خوبی، عباس قسارت به خون دختر رز. آئینه جام: ۳۰۱ - ۳۰۰.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۴/۱.

- امتحان کن که بسی گنج مرادت بدهند
گر خرابی چو مرا لطف تو آباد کند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۷/۱.
- ۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۷.
- + مقالات حافظ: ۲۸۹.

- امروز که بازاریت پر جوش خریدارست
دریاب و بنه گنجی از مایه نیکویی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۰/۲.

- امروز که در دست توام مرحمتی کن
فردا که شدم خاک، چه سود اشک ندامت
- ۱- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.
- + گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۴۹.

- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۰.
- ۴- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۸.
- ۱- ریاحی، محمد امین امشب ز غمت میان خون خواهم خفت
و ز بستر عافیت برون خواهم خفت...
این رباعیها از حافظ نیست، گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۷۸.
- ۱- عبوسی، رشید
۲- فرزاد، مسعود دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۶/۲ - ۱۲۳۵.
- ۱- فرزاد، مسعود امید در شب زلفت به روز عمر نبستم
طمع به دور دهانت ز کام دل ببریدم
حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۹/۲.
- ۱- اهور، پرویز نقد ادبی یا در کمین دیگران نشستن. آدینه، شماره پنجاه و پنجم - پنجاه و هشتم: ۹۰.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۴/۲.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- فرزاد، مسعود امید هست که منشور عشقبازی من
از آن کمانچه ابرو رسد به طغرای
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۹۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۲/۲.

- ۳- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ، با اهتمام قزوینی - دکتر غنی: ۳۵۰.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه‌نامه): ۴۷۳.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ،
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۹.
- ۴- معصومی، حسین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۳۷۴.
- ۵- ناتل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۳.
- اندر آن ساعت که بر پشت صبا بندند زین
با سلیمان چون برانم من که مورم مرکب است
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۳/۱.
- اندر سر ما خیال عشقت
هر روز که باد در فزون باد
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۵-۴۶.
۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۳۹۸.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد نعین، جلد دوم: ۳۹۸.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۱۳/۱.
- ۳- فرزاد، مسعود دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۳.
۴- عیوضی، رشید سخنی چند درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی.
مدسه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.

انفاس عیسی از لب لعلت لطیفه‌ای

و آب خضر ز نوش لبانت کنایتی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

او به خونم تشنه و من بر لبش تا چون شود

کام بستانم از و یا داد بستاند ز من

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

اورنگ کو، گلچهر کو، نقش وفا و مهر کو

حالی من اندر عاشقی داوِ تمامی می‌زنم

حافظ شناخت: ۷۰/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

اورنگ و گلچهر، وفا و مهر. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:

۲- ریاحی، محمدامین

۱۱۳-۱۱۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۷/۲ - ۹۰۶.

۳- فرزاد، مسعود

بعضی تضمینهای حافظ. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۷۱ - ۷۰.

۴- فروزی، محمد

+ حافظ از دیدگاه علامه محمد فروزی: ۳۳۰ - ۳۲۸.

نقش برآب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده

۵- مرتضوی، منوچهر

ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۳ - ۴۲۲.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه

عده‌روی، حسینی

مقالات): ۶۵ - ۶۲.

+ مقالات حافظ: ۱۱۶ - ۱۲۰.

اول به بانگ نای و نی، آرد به دل پیغام وی

وانگه به یک پیمان می، با من وفاداری کند

حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۴۴.

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا.سایه)

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

- اول ز تحت و فوق وجودم خبر نبود
در مکتب غم تو چنین نکته‌دان شدم
- ۱- امیری، منوچهر
درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره دهم - یازدهم: ۶۴۸-۶۴۷.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۶.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۷۱.
- ۴- رواقی، علی
شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره هجدهم - نوزدهم: ۸۸-۸۹.
- ۵- شاملو، احمد
نگاهی به غزلیهای حافظ مصحح دکتر خانلری...، دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۷۴/۲ - ۸۷۴.
- ۷- قریب، یحیی
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ: ۵۹۰.
- ۸- کاوسی، هوشنگ
روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴.
- ۹- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۹.
- اهل کام و ناز را در کوی رندی راه نیست
رهروی باید جهانسوزی نه خامی بیفنی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷۳/۲.
- اهل نظر دو عالم در یک نظر ببازند
عشق است و داو اول بر نقد جان توان زد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۰/۱.
- ۳- قریب، یحیی
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ: ۵۳۹.

ای آفتاب ملک که در جنب همتت
چون ذره حقیر بود گنج شایگان

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۶.

ای آنکه به تقریر و بیان دم زنی از عشق
ما با تو نداریم سخن خیر و سلامت

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۵۲.

ای آنکه ره به مشرب مقصود برده‌ای
زان بحر قطره‌ای به من خاکسار بخش

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ: (مجموعه
مقالات): ۴۷.
+ مقالات حافظ: ۹۰.

۱- هروی، حسینعلی

ایا پر لعل کرده جام زرین
ببخشا بر کسی کش زر نباشد

شراب بی‌خمار. حافظ جاوید: ۵۸ - ۵۹.

۱- جاوید، هاشم

ای از دو نفس عمر تو افزاینده
عمریست نفس رونده و آینده...

این رباعیها از حافظ نیست، گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۸۰.

۱- ریاحی، محمدمبین

ایا عظیم وقاری که هر که بنده توست
ز رفع قدر، کمر بند توآمان گیرد

کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ) کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.

۱- پرواز، سیاوش

- ۲- فرسیو، بهاء‌الدین
نامه‌ها. نگاهی بر انتقاد کلک خیال‌انگیز. کیهان فرهنگی، سال
دوم، شماره ششم: ۳۷.
- ۳- قزوینی، محمد
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: قل - قلا.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۴۰۹.

- ایام شهابست، شراب اولیتر
هر غمزه‌ای مست و خراب اولیتر...
- ۱- ریاحی، محمدامین
این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۹۳.
- ۲- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۸.

- ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد
ساقی به جام باده گلگون شتاب کن
- ۱- جاوید، هاشم
عمر گل. حافظ جاوید: ۴۴۲ - ۴۳۹.

- ای باد از آن باده نسیمی به من آور
کان بوی شفا بخش بود دفع خمارم
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، مجلد دوم: ۸۱.
- ۲- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۵.

- ای بخت سرکش تنگش به برکش
گه جام زرکش، گه لعل دلخواه
- ۱- پژمان‌بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: چهل و چهارم،
۴۱۴.

- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۲.
- ۲- دهخدا، علی‌اکبر
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۶.

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۹.
- ۳- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۷.
- ۴- _____ بخشی در معنای چند بیت از حافظ، گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.
- ۵- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۲.
- ۶- _____ داوری ادبی، تلخ‌خوش: ۱۹۴.
- ۷- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۱۵.
- ۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۱/۲ - ۱۱۲۰.
- ۹- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۱۰- _____ نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.
- ۱۱- مین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- ۱۲- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خمانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۶.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۷.
- + مقالات حافظ: ۴۵۹ - ۴۵۸.

ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی

تا راهرو نباشی کسی راهبر شوی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای پادشاه حسن خدا را بسوختیم

آخر سؤال کن که گدا را چه حاجتست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ، حافظ دوستی غیر

۲- فرزاد، مسعود

از حافظ شناسی است: پ. ۸۰ - ۷۹.

ای پادشاه صورت و معنی که مثل تو

نادیده هیچ دیده و نشنیده هیچ گوش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای پسته تو خنده زده بر حدیث قند

مشتاقم از برای خدا یک شکر بخند

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۴.

+ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۳۳ - ۱۳۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ‌نامه بهاء‌الدین خرمشاهی -

شرح غزلیهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره دهم: ۴۳.

۲- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر

حافظ، صحت کلمات...: ۳۹۶/۱ - ۳۹۵.

۳- فرزاد، مسعود

چرا نه در کنار هم؟ [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان

۴- هروی، حسینعلی

فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.

حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۳.

۵- _____

ای پیک راستان خبر یار ما بگو

احوال گل به بلبل دستان سرا بگو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو، ۴۲۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

ای توانگر مفروش این همه نخوت که تو را

سرو زر در کسوف هستت درویشانست

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- ای جان حدیث ما بر دلدار بازگو
لیکن چنان مگو که صبا را خبر شود
- نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. ینما، سال ششم، شماره
دوم - سوم: ۷۴.
- ۱- افشار، ابرج
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو ۲۴۰.
- ۲- راستگو، سید محمد
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۴.
- ۳- عبودی، رشید
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۸/۱ - ۵۲۷.
- ۴- فرزاد، مسعود

- ای جوان سر و قد گویی بزن
پیش از آن که قامتت چوگان کنند
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم:
۶۵ - ۶۶.
- ۱- برهانی، مهدی
- حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۳/۱.
- ۲- فرزاد، مسعود

- ای چنگ فرو برده به خون دل حافظ
فکرت مگر از غیرت قرآن خدا نیست
- برگرداگرد چند بیت حافظ. حافظ‌شناسی، جلد هشتم: ۷۹ - ۸۰.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمد علی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۷/۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
- نگاهی گذرا به کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، شماره ششم: ۱۶۲.
- ۳- هروی، حسینعلی

- ای حافظ ار مراد میسر شدی مدام
جمشید نیز دور نماندی ز تخت خویش
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۶.
- ۱- راستگو، سید محمد

ای خسرو رفیع جناب منیع قدر
و ای داور عظیم مثال رفیع شأن

- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۶.
- ای خوشادولت آن مست که در پای حریف
سرو دستار نداند که کدام اندازد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۹/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۳.
- ای درد توام درمان در بستر ناکامی
و ای یاد توام مونس در گوشه تنهایی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۷/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۷۲.
- ای درگه اسلام پناه تو گشاده
بر روی زمین روزنه جان و در دل
- ۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۳.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۵/۲.
- ای دل آن دم که خراب از می گلگون باشی
بی زر و گنج به صد حشمت قارون باشی
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۰.
- ای دل ار عشرت امروز به فردا فکنی
مایه نقد بقا را که ضمان خواهد شد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۵/۱.

- ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال
مرغ زیرک چون به دام افتد تحمل بایدهش
- نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۲ - ۳۱.
+ مقالات حافظ: ۴۲۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۵.
- ۱- هروی، حسینعلی
- ای دل به کوی عشق گذاری نمی‌کنی
اسباب جمع‌داری و کاری نمی‌کنی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۰/۲.
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- نائل خانلری، پرویز
- ای دل به هرزه دانش و عمرت به باد رفت
صد مایه داشتی و نکردی عنایتی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۳/۲.
دیوان شاعر ساحر: ۲۵۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- ای دل بیا که ما به پناه خدا رویم
زانچ آستین کوتاه و دست دراز کرد
- حافظ جاوید: ۲۵۹.
- ۱- جاوید، هاشم
- ای دل ریش مرا با لب تو حق نمک
حق نگه دار که من می‌روم الله معک
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۷.
حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۴/۲ - ۷۷۳.
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود

- ای دل شباب رفت و نچیدی گلی ز عیش
پیرانه سر مکن هنری ننگ و نام را
- حافظ فزونی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۵.
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۳۹۷.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- دهخدا، علی‌اکبر
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۶.
+ مجموعه مقالات، درباره حافظ: ۳۸.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
۴- رکن، محمود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷.
لطف سخن حافظ: ۱۵۸.
- ۵- زرین‌کوب، عبدالحسین
۶- زنجانی، برات
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۶۶ - ۳۶۵.
سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۲۷ - ۱۲۸.
- نگاهی به غزل‌های حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن،
شماره سی و نهم: ۴۴.
- ۷- شاملو، احمد
- درباره چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. سخن، سال دهم،
شماره یازدهم - دوازدهم: ۱۳۱۵.
- ۸- صبا، علی‌اکبر
- حافظ، صحت کلمات...: ۲۰ - ۱۹.
- ۹- فرزاد، مسعود
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال دوم،
شماره چهارم: ۲۸۳ - ۵۸۰.
- ۱۰- فرزاد، سیدمحمد
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال سوم،
شماره دوم: ۵۸۳ - ۵۸۰.
- ۱۱- _____
- + مقالات فرزاد: ۲۰۰ - ۱۹۶.
- روش چهل و چهل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهلیم:
۳۶ - ۳۷.
- ۱۲- کاوسی، هوشنگ
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۱۳- محیط طباطبائی، محمد
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
۱۴- معین، مهدخت

- اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۸.
- ۱۵- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بنما، سال اول، شماره ششم: ۲۶۸.
- ۱۶- _____ + چند نکته درباره انتقاد بر تصحیح دیوان حافظ. مقالات فرزاد: ۴۵۱ - ۴۵۴.
- ۱۷- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۸.
- ۱۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر سحر: ۱۶.

ای دل غمدیده حالت به شود دل بدمکن
وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور

- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۴.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۱.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۷.
- ۴- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۲۴.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر سحر: ۱۴۸.
- ۶- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۹۷ - ۳۹۶.

ای دل گراز آن چاه زنخدان به درآیی
هر جا که روی زود پشیمان به درآیی

- ۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۱۸۶.

ای دلیل دل گمگشته خدا را مددی
که غریب از نبرد ره، به دلالت برود

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۷.

ای دوست دست حافظ تعویذ چشم زخم است

یسار ب‌بینم آن را در گردنت همایل

دعاهای حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۰.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات...: ۷۹۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۸۲.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

ای رخت چون خلد و لعلت سلسبیل

سلسبیلت کرده جان و دل سبیل

حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای روی ماه منظر تو نوبهار حسن

خال و خط تو مرکز حسن و مدار حسن

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

ای سایه سنبلیت سمن پرورده

یاقوت تو زاده عدن پرورده...

این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:

۱- ریاحی، محمدامین

۳۸۸ - ۳۸۷.

ای سروناز حسن که خوش می‌روی به ناز

عشاق را به ناز تو هر لحظه صد نیاز

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۸۸.

۱- غنی، قاسم

حافظ، صحت کلمات...: ۶۴۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

ای شاه حسن، چشم به حال گدا فکن

کاین گوش بس حکایت شاه و گدا شنید

- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳۹.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۸۹.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۴/۱.
- ۱- پورجوادی، نصرالله بوی جان [معرفی و نقد حافظ‌نامه تألیف بهاء‌الدین خرمشاهی].
نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۵ - ۶.
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین یادداشت‌های آقای دکتر نصرالله پورجوادی - دکتر اصغر دادبه.
مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۴۹ - ۱۴۴۸.
- ۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۲ - ۱۳۷۱.
- ۱- برهانی، مهدی ای شهنشاه بلند اختر خدا را همتی
تا ببوسم همچو اختر خاک ایوان شما
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۲-۳۱.
- ۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۰.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۷/۱ - ۳۶.
- ۲- نیساری، سلیم سخنی چند درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی.
مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ: ۱۱۹.
- ۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا ای صاحب کرامت، شکرانه سلامت
روزی تفقدی کن، درویش بینوا را
تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره
اول، ۹۱ - ۹۰.

ای صبا بر ساقی بزم اتابک عرضه دار

تا از آن جام زرافشان جرعه‌ای بخشد به من

حافظ شناخت: ۵۲/۱ - ۵۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

ای صبا بندگی خواجه جلال‌الدین کن

که جهان پر سمن و سوسن آزاده کنی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای صبا سوختگان بر سر ره منتظرند

گر از آن یار سفر کرده پیامی داری

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای صبا گر بگذری بر ساحل رود ارس

بوسه زن بر خاک آن وادی و مشکین کن نفس

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای صبا نکستی از خاک ره یار بیار

ببر اندوه دل و مژده دلدار بیار

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۶۵ - ۶۰۶/۱.

۲- فرزاد، مسعود

ای عنصر تو مخلوق از کیمیای عزت

و ای دولت تو ایمن از وصت تباهی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۴۴.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۳۷/۲.

۳- فرزاد، مسعود

ای غایب از نظر به خدا می سپارمت

جانم بسوختی و به دل دوست دارمت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۲.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۶/۱.

۲- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۳- هروی، حسینی

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۰ - ۱۲۹.

+ مقالات حافظ: ۲۲۳ - ۲۲۲.

ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما

آبروی خوبی از چاه زرخدان شما

کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،

۱- پرواز، سیاوش

سال دوم، شماره چهارم: ۲۲.

حافظ شناخت: ۱۳۹/۱ - ۱۴۱.

۲- دست غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات...: ۳۵/۱ - ۳۴.

۳- فرزاد، مسعود

ای قبای پادشاهی راست بر بالای تو

زینت تاج و نگین از گوهر والای تو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۵.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

ای قصر دل افروز که منزلگه انسی

یارب مکناد آفت ایام خرابت

حافظ، صحت کلمات...: ۴۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ای قصه بهشت ز کویت حکایتی

شرح جمال حور ز رویت روایتی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۳۱/۲.
- ۱- آموزگار، جهانگیر پرسش و پاسخ. دو شعر حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۶ - ۵۲۷.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۸۴.
- ۳- اهور، پرویز حافظ، آینه‌دار تاریخ: ۷۵.
- ۴- _____ گریه عابد. کلک خیال‌انگیز، جلد دوم: ۷۴۹ - ۷۴۷.
- ۵- بهار، محمّد تقی (ملک‌الشعرا) پرسش و پاسخ، شعرهای دخیل در دیوان حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۳.
- + بهار و ادب فارسی، جلد اول: ۲۸۸ - ۲۸۹.
- ۶- بهمنی، اردشیر قضیه گریه عابد. ارمغان، سال چهل و ششم، شماره هفتم: ۴۱۰ - ۴۱۳.
- ۷- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۲۹.
- ۸- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۵.
- ۹- دشتی، علی حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۸۸.
- ۱۰- راستگو، سید محمّد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۹.
- ۱۱- زرین‌کوب، عبدالحسین از کوچه رندان: ۱۷۴ - ۱۷۳.
- ۱۲- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۶۰ - ۲۵۹.
- ۱۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۲۷۷/۱.
- ۱۴- گلچین معانی، احمد تذکرة میخانه (حواشی): ۹۱ - ۹۰.
- ۱۵- مینوی، مجتبی درباره قصه گریه عابد. سخن، سال سوم، شماره هشتم - نهم: ۶۲۸ - ۶۲۷.
- ۱۶- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعییرات: ۱۲۱۹.

- ۱۷- نظم‌تبریزی، علی
گلشن معانی (شرح بعضی از آیات مشکله فارسی): ۵۴ - ۵۵.
- ۱۸- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۳۲.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۹ - ۲۰۰.
- + مقالات حافظ: ۴۸۱ - ۴۸۲.
- مقام حافظ: ۳۶ - ۳۲.
- ۱۹- همایی، جلال‌الدین
- ۱- فرزاد، مسعود
ای که از دفتر عقل، آیت عشق آموزی
ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست
اصالت و توالی آیات در اشعار غیر غزل حافظ. حافظ دوستی غیر
از حافظ شناسی است: ب. ۸۶ - ۸۴.
- ۲- مطهری، مرتضی
تماشاگاه راز: ۱۰۲.
- ۳- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ: ۳۴.
- + مقالات حافظ: ۶۴ - ۶۳.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
ای که از کوچه معشوقه ما می‌گذری
با خیر باش که سر می‌شکنند دیوارش
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۶.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۷/۲.
- ۳- مهدوی دامغانی، احمد
چهل ودو یادداشت درباره آیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار،
جلد هشتم: ۴۷۹۴.
- ۴- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،
بعضی از لغات و تعییرات: ۱۲۱۷.

ای که با سلسله زلف دراز آمده‌ای

فرصت باد که دیوانه نواز آمده‌ای

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای که دایم به خویش مغروری

گر تو را عشق نیست معذوری

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای که در دلق ملمع طلبی نقد حضور

چشم سزای عجب از بیخبران می‌داری

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد سیروس نیرو].

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۴.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۳/۲.

۱- آجودانی، ماشاءالله

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- فریب، یحیی

عکاسی، هوشنگ

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۱

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۵.

ای که در زنجیر زلفت جای چندین آشناست

خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین فریب

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵/۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

ای که طیب خسته‌ای، روی زبان من ببین

کز دم و دود سینه‌ام بار دلست بر زبان

لطف سخن حافظ: ۵۳ - ۵۴.

۱- رکن، محمود

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۹/۲.
- ای که گفתי جان بده تا باشدت آرام دل
جان به غمهایش سپردم نیست آرامم هنوز
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۰.
- ۲- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری...، دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۳/۱.
- ۴- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهل و سه: ۳۵.
- ای که مهجوری عشاق روا می‌داری
عاشقان را ز پر خویش جدا می‌داری
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۸/۲.
- ای گدای خانقه بر چه که در دیرمغان
می‌دهند آبی که دلها را توانگر می‌کنند
- ۱- افشار، ایرج نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم - سوم: ۷۴.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۸.
- ۳- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۸ - ۱۲۵۷.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۸/۱.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۶.
- ای گلبن جوان بر دولت بخور که من
در سایه تو بلبل باغ جهان شدم

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۸۴۶/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۹.
- ای گل به شکر آنکه تویی پادشاه حسن
با بلبلان بیدل شیدا مکن غرور
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۶۲۲/۱ - ۶۲۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۳۹.
- ای گل تو دوش، داغ صبحی کشیده‌ای
ما آن شقایقیم که با داغ زاده‌ایم
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۳۲۶ - ۳۲۴.
- ۲- زریاب‌خویی، عباس
افشای راز خلوت، برگ گل و خون شقایق + داغ صبحی و رنگ
و خیال. آئینه جام: ۹۶، ۱۷۹ - ۱۷۸.
- ۳- شوقی‌نوبر، احمد
تأملی در حافظ‌نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۸.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۹۶۹/۲.
- ۵- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۷۲ - ۶۹.
- + مقالات حافظ: ۱۳۱ - ۱۲۷.
- ای گل خوش نسیم من، عاشق خویش را مسوز
کز سر صدق می‌کند شب همه شب دعای تو
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۰۱/۲.
- ای معبر مژده‌ای فرما که دوشم آفتاب
در شکر خواب صبحی هم وثاق افتاده بود
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۴۸۱ - ۴۸۰.

ای مگس حضرت سیمرغ نه جولانگه توست

عرض خود می‌بری و زحمت ما می‌داری

- ۱- آبتهاج، هوشنگ (هـ.سایه) حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۷ - ۳۶.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی آورده‌اندکه...، حرم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۱۸-۳۱۹.
- ۳- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۶.
- ۴- حسن زاده آملی، حسن شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۹۸.
- ۵- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۹.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۹/۲.
- ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۴۹.

ای مه صاحب قران از بنده حافظ یاد کن

تا دعای دولت آن حسن روز افزون کنم

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۳.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۱/۱ - ۹۱۹.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۹۸.

ای نازنین پسر تو چه مذهب گرفته‌ای

کت خون ما حلال تر از شیر مادر است

- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۹.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۷۵.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۵.

این تناول که کشید از غم هجران بلبل

تا سرا پرده گل نعره زنان خواهد شد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۴/۱.
- ۲- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ از محمود هومن: ۴۰۸.

این تقوی‌ام تمام که با شاهدان شهر

ناز و کرشمه بر سر منبر نمی‌کنم

حافظ، صحّت کلمات...: ۹۳۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ

۲- هروی، حسینی

(مجموعه مقالات): ۶۸.

+ مقالات حافظ: ۱۲۵ - ۱۲۴.

این جان عاریت که به حافظ سپرد دوست

روزی رخس بسینم و تسلیم وی کنم

یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه:

۱- راستگو، سید محمد

۱۴۴۳ - ۱۴۴۴.

۱ با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۷۹ - ۸۰.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۱ - ۴۰۲.

۲- زرین کوب، عبدالحسین

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

این چنین موسمی عجب باشد

که ببندند می‌کده به شتاب

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحّت کلمات...: ۴۲/۱.

۲- فرزاد، مسعود

این چه استغناست یارب و این چه قادر حکمت است

کاین همه زخم نهان هست و مجال آه نیست

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۷۱.

۱- بزمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۲.

۲- راستگو، سید محمد

یادداشتهای آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۵ - ۱۴۵۶.

۳- رزاز، علی اکبر

لطف سخن حافظ: ۱۵۵.

۴- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۱.

۵- میوضی، رشید

۶- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات... : ۱۵۰/۱.

این چه عیب است کزان عیب خلل خواهد بود

ور بود نیز چه شد، مردم بی عیب کجاست

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۵.

۱- پیمان بختیاری، حسین

دیوان شاعر ساحر: ۲۵.

۲- همایونفرخ، رکن الدین

این حدیثم چه خوش آمد که سحر گه می گفت

بر در میکرده ای با دف و نی ترسایی

گر مسلمانی ازینست که حافظ دارد

آه اگر از پس امروز بود فردایی

لطیفه غیبی: ۱۱۲ - ۱۱۰.

۱- دارابی، محمد بن محمد

نقد نیازی، شرح دو بیت و یک غزل از حافظ: ۲۰۰ - ۱۹۶.

۲- دوانی، جلال الدین (علما)

+ ارمغان، سال بیست و یکم: ۳۶۵ - ۳۶۸ و ۴۳۳ - ۴۳۴ و ۵۳۷ -

۵۴۶ و سال بیست و هفتم: ۲۷۹ - ۲۸۸ و ۳۲۳ - ۳۲۸ و ۳۶۵ - ۳۷۰.

نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان، سال

۲- دوانی، علی

دوم، شماره چهارم: ۱۲۶.

این خرد خام به میخانه بر

تا می لعل آوردش خون به جوش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۰۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

این خون که موج می زند اندر جگر تو را

در کار رنگ و بوی نگاری نمی کنی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۴.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۵۱.

۲- رکن، محمود

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۱۱/۲.
 ۴- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۶.
 ۵- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۲.

این سرکشی که کنگره کاخ وصل راست
 سرها بر آستانه او خاک در شود

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۰.
 ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۵.
 ۳- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۵ - ۱۲۶۴.
 ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۲۶/۱.

ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست
 منزل آن مه عاشق کُش عیار کجاست

- ۸- آجودانی، ماشاءالله نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
 نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۴.

ای نسیم سحری بندگی من برسان
 که فراموش مکن وقت دعای سحرم

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۴.
 ۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۹.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۶۷/۲.

ای نسیم سحری خاک در یار بیار
 که کند حافظ از و دیده خود نورانی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۸/۲ - ۱۳۷۷.

ای نسیم منزل لیلی خدا را تا به کی
ربیع را برهم زخم اطلال را جیحون کنم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

این شرح بی‌نهایت کز زلف یار گفتند
هرفی است از هزاران کاندرا عبارت آمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۱/۱.

۲- فرزاد، مسعود

اینش سزا نبود دل حقیق‌گزار من
کز غمگسار خود سخن ناسزا شنید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

این قصه عجب شنو از بخت و ازگون
ما را بکشت یار به انفاس عیسوی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

این که پیرانه سرم صحبت یوسف بنواخت
اجر صبریت که در کلبه احزان کردم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

این که من در جستجوی او ز خود فارغ شدم
کس ندیدست و نبیند مثلش از هر سو ببین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۸.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

این که می‌گویند آن خوشتر ز حسن
یار ما این دارد و آن نیز هم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۶۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

این گل ز بر هم نفسی می‌آید
شادی به دلم از و بسی می‌آید...

این رباعیها از حافظ نیست، گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۸۲.

۱- ریاحی، محمدامین

این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت
وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۵۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات... : ۵۷۶/۱.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۸.

۳- عبوسی، رشید

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

این مطرب از کجاست که ساز عراق ساخت
و آهنگ بازگشت به راه حجاز کرد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۷۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

این نقطه سیاه که آمد مدار نور
عکسی است در حدیقه بینش ز خال تو

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ای نور چشم مستان در عین انتظارم
چنگ حزین و جامی بنواز یا بگردان

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۲۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

- ای نور چشم من سخنی هست گوش کن
تا ساغر تیر است بنوشان و نوش کن
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۲.
- این همه شعبده خویش که می کرد اینجا
سامری پیش عصا و ید بیضا می کرد
- ۱- دست غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۲۱۸/۱ - ۲۲۱.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۳/۱ - ۳۰۴.
۴- همایون فرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۱.
۵- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ، حافظ، از محمود هومن: ۴۲۴ - ۴۲۵.
- این همه شهد و شکر کز سخنم می ریزد
آجر صبر نیست کزان شاخ نباتم دادند
- ۱- اسلامی ندوشن، محمد علی برگرداگرد چند بیت حافظ، حافظ شناسی، جلد هشتم: ۷۳ - ۷۴.
۲- اهور، پرویز نگاهی بر نگاهی گذرا بر کنک خیال انگیز، حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۱۹.
- یادداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه، مستدرک حافظ نامه:
۱۳۸۱ - ۱۳۸۲
- ۳- دادبه، اصغر حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۴.
۴- راستگو، سید محمد اعمال سلیمه شاعرانه (نشدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
۵- _____ نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۳۷ - ۱۳۲.
۶- _____ لطف سخن حافظ: ۲۴۶.
۷- رکن، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۴/۱.
۸- فرزاد، مسعود بر حواشی دیوان حافظ، ارج نامه ارج، ج ۱/۳۲۸ - ۳۲۷.
۹- مجنبتائی، فتح اله

- ۱۰- هروری، حسینی
نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، شماره ششم:
۱۴۸ - ۱۴۹.
- ۱۱- _____
حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴ - ۸۳.

این همه عکس می و نقش نگارین که نمود

یک فروغ رخ ساقیست که در جام افتاد

- ۱- برهانی، مهدی
۲- یزمان‌بختیاری، حسین
۳- دارابی، محمدبن محمد
۴- فرزاد، مسعود
- حافظ قزوینی - غنی یاخانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۳۰.
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۷.
لطیفه غیبی: ۸۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۶/۱.

این یک دو دم که مهلت دیدار ممکن است

دریاب کار ما که نه پیداست کار عمر

- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۹.
حافظ، صحت کلمات...: ۶۱۸/۱.

ای هدهد صبا به سبا می فرستمت

بنگر که از کجا به کجا می فرستمت

- ۱- جاوید، هاشم
حافظ جاوید: ۱۲ - ۷.

ای همه شکل تو مطبوع و همه جای تو خوش

دلَم از عشوه شیرین شکر خای تو خوش

- ۱- راستگو، سید محمد
۲- _____
۳- رکن، محمود
۴- فرزاد، مسعود
۵- محبوب، محمدجعفر
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۹.
اعمال سلیقه شاعرانه...، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
+ گامی در تصحیح غزلیهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۲.
لطف سخن حافظ: ۳۱۶ - ۳۱۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۵/۲.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۳.

ب

با آن که از وی غایبم و ز می چو حافظ تاییم
در مجلس روحانیون گه گاه جامی می زنم

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۴ - ۱۳۰۳.

۱- عبوضی، رشید

با چشم پر نیرنگ او حافظ مکن آهنگ او
کان طرّه شبرنگ او بسیار طرّاری کند

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۰۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۱/۱ - ۴۲۰.

۲- فرزاد، مسعود

با چشم و ابروی تو چه تدبیر دل کنم
وه زین کمان که بر من بیمار می کشی

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی (مقدمه): ۱۴۸ - ۱۴۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۱۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

کمان کشیدن. آئینه جام: ۳۲۰ - ۳۱۷.

۳- زریاب خویی، عباس

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،

۴- ناتل خانلری، پرویز

- بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۱۷.
- ۵- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۳۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۹.
+ مقالات حافظ: ۴۸۱ - ۴۸۰.
- با چنین حیرتم از دست بشد صرفه کار
در غم افزوده‌ام آنچ از دل و جان کاسته‌ام
- ۱- رجائی بنخارایی، احمدعلی
به نام خداوند جان آفرین [نقد و معرفی دیوان حافظ جلالی -
نذیر احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۷.
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- رکن، محمود
۴- فرزاد، مسعود
۵- محبوب، محمّدجعفر
- لطف سخن حافظ: ۶۷ - ۶۶
حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۷/۲.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۵.
- با چنین زلف و رخس بادا نظر بازی حرام
هر که روی یاسمین و جعد سنبل بآیدش
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- _____
یادداشت‌های آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۴۰.
+ با حافظ‌نامه. تلخ‌خوش: ۶۴.
- با چنین گنج که شد خازن اوروح امین
به گدایی به در خانه شاه آمده‌ایم
- ۱- شوقی‌نوبر، احمد
تأملی در حافظ‌نامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۸-۱۴۹.
- باد بهار می‌وزد از گلستان شاه
وز زاله باده در قدح لاله می‌رود

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...؛ ۵۲۲/۱.
- بادت به دست باشد اگر دل نهی به هیچ
در معرضی که تخت سلیمان رود به باد
- ۱- دادبه، اصغر
توازی معنایی در ایهامهای حافظ (بررسی ویژگیهای ایهام در شعر حافظ). حافظ‌شناسی، جلد پانزدهم: ۱۴ - ۱۲ و ۲۵ - ۲۳.
- باد صبا ز عهد صبی می دهد نشان
جان دارویی که غم ببرد در ده ای صبی
- ۱- اهور، پرویز
کلک خیال‌انگیز و یادداشتهای مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره نهم: ۴۲.
- ۲- پرواز سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۳- ———
به شکرانه آموخته‌های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره یازدهم: ۳۲.
- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۶۱.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...؛ ۱۲۰۷/۲.
- ۶- مهدوی دامغانی، احمد
چهل ودو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۸۰۳.
- باد صبعی به هوایت ز گلستان برخاست
که تو خوشتر ز گل و تازه تر از نسیرینی
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
ازیرنویس دیوان [لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۹].
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ. تصحیح راستگو: ۴۹۸.
- ۳- رجائی بخارائی، احمد علی
به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی - نذیر احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۶.

- ۴- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۱۷/۲.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین   دیوان شاعر ساحر: ۲۵۶.
- ۱- علوی، عبدالعلی (پرتو)   برخی از معانی اشعار مشکل حافظ، بانگ جرس: ۱۱۲.
- با دعای شبخیزان ای شکردهان مستیز
در پناه یک اسم است خیاتم سلیمانی
- ۱- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۱ - ۲۰.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۰۷/۲.
- با دل خونین لب خندان بسیار همچو جسام
نی گرت زخمی رسد آبی چو چنگ اندر خروش
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۷۲۲/۲.
- ۲- هروی، حسینعلی   نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۷.
+ مقالات حافظ: ۳۰۷.
- با دل سنگینت آیا هیچ در گیرد شبی
آه آشناک و سوز سینه شبگیر ما
- ۱- پژمان‌بختیاری، حسین   [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۸.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی   آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله
مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم، ۵۲.
- ۳- عیوضی، رشید   دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۹ - ۱۱۷۸.
- ۴- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۳۰/۱.

- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳.
- باده با محتسب شهر ننوشی زنه‌ار
 بخورد باده‌ات و سنگ به جام اندازد
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۰.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۶.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۲۹ - ۲۲۸.
 ۴- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۱ - ۱۲۴۰.
 ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۲۰/۱.
- باده خور غم مخور و پند مقلد منیوش
 اعتبار سخن عام چه خواهد بودن
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۳/۲.
- باده در ده چند از این باد غرور
 خاک بر سر نفس نافرجام را
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۱/۱.
- باده گلرنگ تلخ تیز خوشخوار سبک
 نقلش از لعل نگار و نقلش از یاقوت خام
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۳/۲.
 ۲- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۴۴.
 ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۵.
- باده لعل لبش کز لب من دور میناد
 راح روح که و پیمان ده پیمانه کیست

- ۱- اسلامی‌ن‌دوشن، محمده‌علی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۲.
دعاهای حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۱.
- ۲- جاوید، هاشم
۳- پرواز، سیاوش
درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.
یادداشت‌های آقای قوام‌الدین خرمشاهی. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۴۶۶.
- ۴- خرمشاهی، بهاء‌الدین
۵- دست‌غیب، عبدالعلی
آشنی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۴.
غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود انشار، جلد نهم: ۵۰۸۹.
- ۶- نذیر احمد
باده نوشی که در او روی و ریائی نبود
مراختن کوی پرند
بهرتر از زهد فروشی که در او روی و ریاست
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۶.
- ۱- برهانی، مهدی
باده و مطرب و می جمله مهیاست ولی
عیش بی یار مهیا نشود یار که جاست
حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۲.
درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم،
شماره دهم - یازدهم: ۶۴۵.
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب
برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.
ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.
+ گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۶.
لطف سخن حافظ: ۱۶۳.
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا.سایه)
۲- امیری، منوچهر
۳- راستگو، سید محمد
۴- _____
۵- رکن، محمود

- ۶- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخ به نقد سید
محمد راستگو بر حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره
بیست و پنجم: ۴۱.
- ۷- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۲.
- ۸- نائل خاتلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خاتلری، جلد دوم:
۱۲۳۱.
- ۹- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خاتلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۳۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۰۱ - ۲۰۰.
+ مقالات حافظ: ۴۸۴ - ۴۸۳.
- بارها گفته‌ام و بار دیگر می‌گویم
که من دلشده این ره نه به خود می‌پویم
- ۱- جاوید، هاشم
بارها گفته‌ام. حافظ جاوید: ۲۲ - ۲۱.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۵.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۰/۲.
- باز آ که چشم بد ز رخت دور می‌کند
ای تازه گل که دامن ازین خار می‌کشی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۹/۲.
- بازای که باز آید عمر شده حافظ
هر چند که ناید باز تیری که بشد از شست
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۲.

باز ارچه گاه گاهی بر سر نهد کلاهی

مرغان قاف دانند آیین پادشاهی

چند نکته در شرح دیوان حافظ شعر و اندیشه: ۲۲۶ - ۲۲۵.

یادداشت‌های آقای دکتر پرویز اذکائی. مستدرک حافظ‌نامه:

۱۴۰۰ - ۱۳۹۹.

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه:

۱۴۳۰.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۱۱ - ۴۱۰.

۱- آشوری، داریوش

۲- اذکائی، پرویز

۳- حمیدیان، سعید

۴- زرین‌کوب، عبدالحسین

بازار شوق گرم شد آن سرو قد کجاست

تا جان خود بر آتش رویش کنم سپند

دیوان شاعر ساحر: ۲۱۷.

۱- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین

باز گویم نه درین واقعه حافظ تنهاست

غرقه گشتند در این بادیه بسیار دگر

دیوان شاعر ساحر: ۲۱۷.

۱- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره

هشتم: ۴۰۰.

داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۴.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۳.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

۴- محیط طباطبائی، محمد

- باز مستان دل از آن گیسوی مشکین حافظ
 زانکه دیوانه همان به که به زنجیر بود
- ۱- سروشیار، جمشید
 گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
 سوم: ۴۶.
- ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۰۰ - ۳۹۹.
- بازی چرخ بشکندش بیضه در کلاه
 زیرا که عرض شعبده با اهل راز کرد
- ۱- انخوان ثالث، مهدی
 آورده اند که...، حریم سایه های سبز: ۲۸۶.
- ۲- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۹.
- ۳- گلچین معانی، احمد
 تذکره میخانه (حواشی): ۹۲.
- ۴- هروی، حسینعلی
 نکته هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). مقالات حافظ: ۴۵۰.
- ۴- همایی، جلال الدین
 مقام حافظ: ۳۲ و ۳۶ - ۳۵.
- با سر زلف تو مجموع پریشانی خویش
 کو مجالی که مراسم همه تقریر کنم
- ۱- برهانی، مهدی
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول:
 ۱۰۱ - ۱۰۲.
- ۲- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۱.
- ۳- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۲/۹۱۶.
- باشد آن مه مشتری درهای حافظ را اگر
 می رسد هر دم به گوش زهره گلبانگ سرود
- ۱- عیوضی، رشید
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۲.
- ۲- راستگو، سید محمد
 گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۴۴.

با صبا افتادن و خیزان می‌روم تا کوی دوست

وز رفیقان ره استمداد هست می‌کنم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۳۱ - ۹۳۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

با صبا در چمن لاله، سحر می‌گفتم

که شهیدان که اند اینهمه خونین کفن‌ان

خونین کفن‌ان. حافظ جاوید: ۳۳۳ - ۳۳۴.

شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره

پنجم: ۴۳ - ۴۴.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۷.

لاله و شهید. آینه جام: ۳۳۶ - ۳۳۱.

۱- جاوید، هاشم

۲- دادبه، اصغر

۳- زریاب‌خویی، عباس

با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای

بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما

حافظ شناخت: ۷۸/۱ - ۷۵.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- عیوضی، رشید

۳- فرزاد، مسعود

باغبان چو من ز اینجا بگذرم حرامت باد

گر به جای من سروی غیر دوست بنشانی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۱/۲ - ۱۳۹۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

باغبان همچو نسیم ز در خویش مران

کآب گلزار تو از اشک چو گلنار منست

- ۱- حمیدیان، سعید
یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظنامه:
۱۴۱۹.
- ۲- محبوب، محمدجعفر
در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۰.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۸.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۵/۱.

باغ بهشت و سایه طوبی و قصر حور

با خاک کوی دوست، برابر نمی‌کنم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۳.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴۹.

یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۱.

+ مجموعه مقالات دکتر معین، جلد دوم: ۴۰۴.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ، ۴۷.

داوری ادبی، تلخ خوش: ۱۹۱ - ۱۹۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۳۲/۲.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی،
سال پنجم، شماره هشتم: ۵۰.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۳.

سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۳۹۰.

باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر ست

شمشاد خانه پرور ما از که کمتر ست

حافظ، صحت کلمات...: ۷۷/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- دهخدا، علی اکبر

۴- راستگو، سیدمحمد

۵- فرزاد، مسعود

۶- محیط طباطبائی، محمد

۷- نائل خانلری، پرویز

۸- هومن، محمود

۱- فرزاد، مسعود

با که این نکته توان گفت که آن سنگین دل

کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ، یغما، سال ششم، شماره دوم

و سوم: ۷۳.

۱- افشار، ایرج

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۷۶ - ۳۷۵.

۲- زرین کوب، عبدالحسین

بالا بلند عشوه گر نقش باز من

کوتاه کرد قصه زهد دراز من

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

با لبی و صد هزاران خنده گل آمد به باغ

از کریمی گوئیا در گوشه‌ای بویی شنید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۵.

لطف سخن حافظ: ۲۸۸ - ۲۸۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۶/۱ - ۵۷۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

با مختسبم عیب مگوئید که او نیز

پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است

حافظ شناخت: ۲۲۷/۱ و ۲۳۲ - ۲۲۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۳۵.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

بامدادان که ز خلوتگه کاخ ابداع

شمع خاور فکند بر همه اطراف شعاع

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

با مدعی مگویید اسرار عشق و مستی

تا بسی خبر بسیرد در درد خودپرستی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۱۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

با من راه نشین خیز و سوی میکده آی

تا در آن حلقه ببینی که چه صاحب چاهم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۸۶.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۷/۲ - ۹۵۶.

۳- فرزاد، مسعود

بانگ گاوی چه صدا باز دهد عشوه مخر

سامری کیست که دست از ید بیضا ببرد

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ: ۱۲۴.

۱- پژمان بختیاری، حسین

آتش که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۵۵.

حافظ افسونگر. نشی از حافظ: ۸۶ - ۸۵.

۳- دشتی، علی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۵.

۴- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۱۴ - ۲۱۳.

۵- رکن، محمود

اقتباسات خواجه شیراز از آیات قرآن مجید. بانگ جرس: ۶۱ - ۶۰.

۶- علوی، عبدالعلی (پرتو)

حافظ، صحت کلمات...: ۲۶۵/۱ - ۲۶۴.

۷- فرزاد، مسعود

درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۲۶۵ - ۲۶۴.

۸- محبوب، محمدجعفر

مقام حافظ: ۴۲.

۹- همایی، جلال‌الدین

سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن:

۱۰- هومن، محمود

۴۱۶ - ۴۱۴.

باورم نیست ز بد عهدی ایام هنوز

قصه غصه که در دولت یار آخر شد

- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۳۶۰/۱
- با هر ستاره‌ای سرو کارست هر شبم
از حسرت فروغ رخ همچو ماه تو
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۹۷/۲ - ۱۰۹۶
- با همه عطف دامنت آیدم از صبا عجب
کز گذر تو خاک را مشک ختن نمی‌کند
- ۱- پژمان بختیاری، حسین   [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خوابه حافظ شیرازی: ۵۵۱ - ۵۵۲
و ۱۸۷
- ۲- راستگو، سید محمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۷
- ۳- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۵۳
- ۴- زریاب خویی، عباس   عطف دامن و مشک ختن. آئینه جام: ۲۷۶ - ۲۷۵
- ۵- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۴۲۶/۱
- بباختم دل دیوانه و ندانستم
که آدمی بچه‌ای شیوه پری داند
- ۱- زریاب خویی، عباس   شیوه پری. آئینه جام: ۲۴۴ - ۲۴۳
- ببار ای شمع اشک از چشم خونین
که شد سوز دلت بر خلق روشن
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر   یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۲
- + مجموعه مقالات دکتر معین، جلد دوم: ۴۰۴
- + مجموعه مقالات درباره حافظ، ۴۷
- ۲- محیط طباطبائی، محمد   مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی. سال

- پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
- ۳- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۳.
- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۴۸.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۳/۲ - ۱۰۳۵.
- بهره از من قرار و طاقت و هوش
بت سنگین دل سیمین بنا گوش
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۷-۷۸.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۴.
- ۳- محبوب، محمد جعفر
درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۳۰۴.
- ببر ز خلق و چو عنقا قیاس کار بگیر
که صیت گوشه نشینان ز قاف تا قافست
- ۱- ناقل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۵.
- ببین در آینه جام نقشبندی غیب
که کس به یاد ندارد چنین عجب ز منی
- ۱- ناقل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۴۲۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۳/۲ - ۱۴۰۰.
- ۳- همایونفرخ، رکن الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۵۸.
- ببین که رقص کنان می رود به ناله چنگ
کسی که رخصه نفرمودی استماع سماع
- ۱- یزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی. ۲۸۸.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۸.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۴۷/۲ - ۷۴۶.

بت چینی عدوی دین و دلهاست

خداوندا دل و دینم نگه‌دار

- ۱- زریاب‌خویی، عباس
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- نذیراحمد
- صورت چین - بت چینی. آئینه جام: ۲۵۱ - ۲۵۰.
 حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۳/۱.
 غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۲.

بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه‌بان دارد

بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد

- ۱- زریاب‌خویی، عباس
 ۲- سمیعی [گیلانی]، احمد
- خطی به خون ارغوان. آئینه جام: ۱۶۹ - ۱۶۸.
 کلام و پیلیم حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۶.

بخت ار مدد دهد که کشم رخت سوی دوست

گیسوی عور گردفشانند ز مفرشم

- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- راستگو، سیدمحمد
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۱.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۳.

بخت از دهان دوست نشانم نمی‌دهد

دولت خیر ز راز نهانم نمی‌دهد

- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۶/۱.

بخت حافظ گراز این‌گونه مدد خواهد کرد

زلف معشوقه به دست دگران خواهد بود

- ۱- برهانی، مهدی
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول:
 ۶۶ - ۶۷.

- ۲- جاوید، هاشم
 ۳- راستگو، سیدمحمد
- لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۵.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۰.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۶۶/۱.

بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مگر

زانکه زد بر دیده آبی روی رخشان شما

۱- اسلامی ندوشن، محمده علی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال

بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۱.

۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - فنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۵.

۳- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۰.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۶/۱ - ۳۵.

بخواه جام صبحی به یاد آصف عهد

وزیر ملک سلیمان عماد دین محمود

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۵۹/۱.

بخواه دفتر اشعار و راه صحرا گیر

چه جای مدرسه و بحث کشف کشف است

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۸/۱.

بخیل بوی خدا نشنود بیا حافظ

پیاله گیر و کرم ورز و الضمان علی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۰۳/۲ - ۱۲۰۲.

بیدان رسید ز سعی نسیم، باد بهار

که لاف می زند از لطف روح حیوانی

- ۱- همايونفترخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۳.
- بدان سان سوخت چون شمعم که بر من
صراحی گریه و بریظ فغان کرد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۳/۱.
- بدان کمر نرسد دست هر گدا حافظ
خزانه‌ای به کف آور ز گنج قارون بیش
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه) چند تکمله و استدراک. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۰۸ - ۱۴۰۷.
۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۹.
۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۷.
۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۲۰.
۵- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۸ - ۱۲۸۷.
۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۳/۲.
۷- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۴ - ۳۰۵.
۸- نیساری، سلیم مروری بر دیوان حافظ به تصحیح دکتر خانلری. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ: ۱۷۰.
- بدان مثل که شب آبستن است روز از تو
ستاره می‌شمرم تا که شب چه زاید باز
- ۱- اهور، پرویز تصویری گاه مخدوش از حافظ. آینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.
۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۲.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۵.
چند تحلیل و چند اشکال. حافظ‌شناسی، جلد دهم: ۱۷۵.
- ۳- رکن، محمود

بدان هوس که به مستی ببوسم آن لب لعل

چه خون که در دلم افتاد همچو جام و نشد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۷.

۲- راستگو، سیده محمده

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۳/۲.

۳- فرزاد، مسعود

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). مقالات حافظ: ۴۶۲.

۴- هروی، حسینعلی

بد رندان مگوی ای شیخ و هش دار

که با حکم خدایسی کینه داری

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۹.

۱- برهانی، مهدی

بده تا بگویم به آواز نی

که جمشید کی بود و کاووس کی

نکته‌ای در باب سافای نامه حافظ. آینده، سال هفتم، شماره اول -

۱- شمیسا، سیروس

دوم: ۴۲ - ۴۳.

بده تا روم بر فلک شیرگیر

به هم بر زخم دام این گرگ پیر

شیرگیری در بیتی از حافظ. گلچرخ، شماره ششم: ۵۶ - ۵۷.

۱- جلیل پور، ابوالقاسم

توضیح درباره شیرگیری [در بیتی از حافظ]. گلچرخ، شماره هفتم:

۲- سیدی، مهدی

۵۶ - ۵۷.

بده جام می و از جم مکن یاد

که می داند که جم کی بود و کی کی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت

کنار آب ر کنا باد و گلگشت مصلی را

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات)، غزل ترکی شیرازی: ۲۰۵ - ۲۰۴.

بک غزل برهنه. یکی قطره باران: ۴۵۸ - ۴۵۶.

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۷ - ۱۱۶.

درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره دهم و یازدهم: ۶۴۴ - ۶۴۳.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۲. یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۱۴.

در حاشیه کنگره تحقیقات ایرانی [عفتمین کنگره - شیراز]. گوهر سال چهارم، شماره هشتم: ۷۱۹ - ۷۱۸.

یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان (ذیل): ۱۴۱۴.

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۱. + نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۰۲ - ۹۸.

+ گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۱۸ - ۲۱۷.

لطف سخن حافظ: ۱۵۷.

گلگشت مصلی: گلگشت در شعر و اندیشه حافظ، ۱۵۲ - ۱۴۹. اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۴ - ۳۶۳.

تأملی در حافظ‌نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۷.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۳ - ۱۱۷۱.

یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۸۵ - ۲۸۴. دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری، جلد دوم،

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- _____

۳- _____

۴- امیری، منوچهر

۵- برهانی، مهدی

۶- حمیدیان، سعید

۷- خراسانی، سیداحمد

۸- خرمشاهی، بهاءالدین

۹- راستگو، سیدمحمد

۱۰- _____

۱۱- رکن، محمود

۱۲- ریاحی، محمدامین

۱۳- زرین کوب، عبدالحسین

۱۴- شوقی نویر، احمد

۱۵- عبوفضی، رشید

۱۶- غنی، قاسم

۱۷- نائل خانلری، پرویز

- بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۲۲.
- ۱۸- مجتبیائی، فتح‌الله
بر حواشی دیوان حافظ. ارج‌نامه ایرج، ج ۱/۳۲۸.
- ۱۹- هروی، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خانلری] نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۵.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۱۵۵ - ۱۵۴.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۹.
- + مقالات حافظ: ۳۶۳.
- ۲۰- _____
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری)، نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۴ - ۲۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۱۸۳ - ۱۸۲.
- + مقالات حافظ: ۴۴۷ - ۴۴۸.
- ۲۱- _____
حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۲.
- بده کشتی می تا خوش برانیم
ازین دریای نا پیدا کرانه
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی:
- ۱- پژمان بهتیار، حسین
بیست و پنجم - بیست و ششم، ۴۲۳ - ۴۲۴.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۰.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۶۱.
- ۴- سروشیار، جمشید
گزارد حق «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۹.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۶/۲.
- ۶- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی
لغات و تعبیرات: ۱۱۸۲.

بدین دو دیده حیران من هزار افسوس
که با دو آینه رویش هیان نمی بینم

- ۱- پرواز، سیاوش
نظر دیگری درباره «دو آینه». آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۵۹۵ - ۵۹۶.
- ۲- حقیر، جلیل
باز هم «دو آینه». آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۵۹۶.
- ۳- راستگو، سید محمّد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۱.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس
آینه و جام، آینه جام: ۸۳ - ۸۲.
- ۵- سمیعی، احمد (ا. شنوا)
دو آینه در شعر حافظ. آینده، سال دوازدهم، شماره هفتم و هشتم: ۴۸۹ - ۴۹۰.
- ۶- سهرابی، مرتضی
دو آینه از دید عالمانه. آینده، سال پانزدهم، شماره دهم - دوازدهم: ۸۱۴.
- ۷- صدیقی، زبیده
وار - آینه از زبان دوست پاکستانی. آینده، سال سیزدهم، شماره ششم و هفتم: ۴۹۷ - ۴۹۹.
- ۸- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۹/۲.
- ۹- قیصری، ابراهیم
«دو آینه»، آینده، سال سیزدهم، شماره اول - سوم: ۲۰۶.
- ۱۰- معصومی، حسین
یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۰.
- ۱۱- نادرپور، نادر
دو آینه حافظ. آینده، سال شانزدهم، شماره نهم - دوازدهم: ۸۶۱ - ۸۶۲.
- ۱۲- نیازکرمانی، سعید
یادداشت‌های کوتاه متفرقه. دولت پیر مغان...: ۳۳۴.
- ۱۳- هروی، حسینعلی
«دو آینه». آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۵۸۸-۵۹۴.

بدین سپاس که مجلس متورست به دوست

گرت چو شمع جنایی رسد بسوز و بساز

حافظ، صحت کلمات...: ۶۴۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- بدین شکرانه می بوسم لب جام
که کرد آگه ز سز روزگارم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۵/۲.
- بدین شکسته بیت الحزن که می آرد
نشان یوسف دل از چه زرخدانش
- ۱- جاوید، هاشم
حافظ جاوید: ۶۳.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۷۰۵/۲.
- بر آستان ارادت گشاده ام در چشم
که یک نظر فکنی، خود فکندی از نظرم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۸۶۹/۲.
- بر آستان میکده خون می خورم مدام
روزی ما ز خوان قدر این نواله بود
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۹.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۴۸۹/۱.
- بر آستانه میخانه گر سری بینی
مزن به پای که معلوم نیست نیت او
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۹۰/۲.
- بر آستانه میخانه هر که یافت رهی
ز فیض جام می اسرار خانقه دانست
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۹/۱.

- بر آن سوم که نوشم می و گنه نکنم
اگر موافق تدبیر من بود تقدیر
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۳.
- برای ای آفتاب صبح امید
که در دست شب هجران اسیرم
- ۱- جاوید، هاشم خسرو و شیرین، حافظ جاوید: ۲۴۶.
- برای ای صبح روشندل خدا را
که بس تاریک می بینم شب هجر
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۵
۲- هیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۵.
- برای جان پریشان رحمت آرید
که وقتی کاردانی کاملی بود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۰/۲.
- نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال ششم، شماره دوم -
سوم: ۷۲.
- ۱- افشار، ایرج [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۳.
۲- پژمان‌بختیاری، حسین حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۹/۱.
۳- فرزاد، مسعود
- بر این فقیر، نامه آن محتشم بخوان
با این گدا حکایت آن پادشا بگو

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۳/۲.
- ۳- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصت: ۳۰۶.
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۵ - ۱۹۶.
- ۲- زریاب‌خویی، عباس افشای راز خلوتیان، برگ گل و خون شقایق. آئینه جام: ۹۵ - ۹۶.
- بر بساط نکته‌دانان خود فروشی شرط نیست
یا سخن دانسته گوی ای مرد عاقل یا خموش
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۳.
- ۲- هیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۴.
- بر بوی آنکه جرعه جامت به ما رسد
در مصطبه دعای تو هر صبح و شام رفت
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین حافظ شاملو. الفبا، شماره ششم: ۲۹۶.
- + ذهن و زبان حافظ: ۱۷۶.
- بر بوی آنکه روزی یابد گلی چو رویت
آید نسیم و هر دم گیرد چمن برآید
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۵.
- بر تخت جم که تاجش مهرج آسمانست
هتت نگر که موری با این حقارت آمد
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۳۷۲/۱.
- ۳- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره‌ی ابیات حافظ. نامواره‌ی دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۱.

بر جبین نقش کن از خون دل من خالی
تا بدانند که قربان تو کافر کیشم

- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۴۶۲ - ۴۶۱.
- ۲- حمیدیان، سعید شمه‌ای از شرح شوق، نشر دانش، سال دهم، شماره چهارم: ۵۸.
- ۳- راستگو، سیدمحمد گلگشتی در آئینه‌ی جام، تلخ خوش: ۲۲۷ - ۲۲۶.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس خون دل و نقش جبین. آئینه‌ی جام: ۱۷۳ - ۱۷۲.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۸۹۹/۲.
- ۶- فرشابیان‌صافی، احمد قسمتی از یک نامه. حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۹۰.
- ۷- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۱۷۸.

بر جمال تو چنان صورت چین حیران شد
که حدیثش همه جا در در و دیوار بماند

- ۱- پژمان‌بخناری، حسین [دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: سی‌ام‌سی و یکم و ۱۷۵.
- ۲- دادبه، اصغر شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۴.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۳ - ۲۲.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس صورت چین، بت چینی: آئینه‌ی جام: ۲۵۱ - ۱۴۹.
- ۵- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۵ - ۱۲۵۴.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۳۹۱/۱.
- ۷- نفیسی، سعید در مکتب استاد: ۱۹۰.
- ۸- هومن، محمود سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۱۲.

۹- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۶.

بر جهان تکیه مکن و در قدحی می داری

شادی زهره جبینان خور و نازک بدنان

۱- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ.

بانگ جرس، ۱۱۰ - ۱۰۹.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۴/۲ - ۱۰۳۳.

۳- ناتل خانلری، پرویز سه کلمه در شعر حافظ. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ:

۱۹۹ - ۱۹۸.

۴- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،

بعضی از لغات و تفسیرات: ۱۱۹۸.

بر چرخ علم ماهی و بر فرق ملک تساج

شرع از تو در حمایت و دین از تو در پناه

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۶.

بر خاست بوی گل ز در آشتی در آی

ای نو بهار ما رخ فرخنده فال تو

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۵/۲.

بر خاک راه دوست نهادیم روی خویش

بر روی ما رواست اگر آشنا رود

۱- مرتضوی، منوچهر ابهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

حافظ‌شناسی: ۴۶۸ و ۴۷۳ - ۴۷۲.

بر خاکیان عشق فشان جرعه لبش

تا خاک لعل‌گون شود و مشکبار هم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بر خود چو شمع خنده زنان گریه می‌کنم

تا با تو سنگدل چه کند سوز و ساز من

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۲۵.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

بر در میخانه رفتن کار یکرنگان بود

خود فروشان را به کوی می فروشان راه نیست

رفتن یا رفتن. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه

فردوسی مشهد، سال بیست و پنجم، شماره اول و دوم: ۳۳۷ - ۳۴۴.

۱- کزازی، میرجلال‌الدین

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

بر در میخانه عشق ای ملک، تسبیح گوی

کاندر آنجا طینت آدم مخمّر می‌کنند

لطیفه غیبی: ۵۵.

۱- دارابی، محمّدبن محمّد

بر دلم گرد ستمهاست خدایا مپسند

که مکدر شود آئینه مهر آئینم

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۲.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

بردم از ره دل حافظ به دف و چنگ و غزل

تا جزای من بدنام چه خواهد بودن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۲۵.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

بر دوخته‌ام دیده چو باز از همه عالم
تا دیده من بر رخ زیبای تو باز ست

- ۱- جاوید، هاشم. باز. حافظ جاوید: ۲۸۶ - ۲۸۲.
- ۲- دست‌غیب، عبدالملی. حافظ‌شناخت: ۸۰/۱ - ۷۹.
- ۳- زرین‌کوب، عبدالحسین. اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۷۴.
- ۴- ناتل خانلری، پرویز. دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۵۸.

بر رهگذرت بسته‌ام از دیده دو صد جوی
تا بو که تو چون سرو خرامان به در آیی

- ۱- برهانی، مهدی. حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۹۰.
- ۲- فرزاد، مسعود. حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۸/۲ - ۱۱۸۷.

مراختن کعبه پیران بر سران بندگی دختر رزگو به در آی
که دم و همت ما کرده ز بند آزادت
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۳.
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۳۹۸.

- ۱- دست‌غیب، عبدالملی. + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۶.
- ۲- دهخدا، علی‌اکبر. + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۸.
- ۳- راستگو، سید محمد. دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹.
- ۴- رزاق، علی‌اکبر. چند نکته درباره «نقد تصحیح دیوان حافظ». نشر دانش، سال ششم، شماره سوم: ۹۱.
- ۵- ریاحی، محمدمبین. جان و جهان حافظ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۴.
- ۶- فرزاد، مسعود. حافظ، صحت کلمات...: ۵۴/۱.

- ۷- محیط طباطبائی، محقق
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۸- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری)، نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۴.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۳.
+ مقالات حافظ: ۴۴۹.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۵/۱.
- ۲- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۹۱.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۳۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۰/۲.
- ۳- مهدوی دامغانی، احمد
چهل ودو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار،
جلد هشتم: ۴۷۹۶.
- ۴- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۶۱ - ۶۲.
+ مقالات حافظ: ۱۱۶ - ۱۱۴.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
بر شکن کاکل ترکانه که در طالع توست
بخشش و کوشش خاقانی و چنگز خانی
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب حافظ شیرازی: سی و یکم و ۴۷۱.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷۷/۲.
- ۳- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری)، نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۸.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۱.
- + مقالات حافظ: ۴۶۸ - ۴۶۷.

- بر شمع نرفت از گذر آتش دل دوش
آن دود که از سوز جگر بر سر ما رفت
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۷/۱.

- بر طرف گلشنم گذر افتاد وقت صبح
آن دم که کار مرغ سحر آه و ناله بود
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۳۱ - ۱۳۰. *پژوهش‌های علمی و پژوهشی*
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۹.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۸۹/۱.

- برفت و طبع خوشباشم حزین کرد
برادر با برادر کی چنین کرد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۸ - ۱۰۹.

- برق عشق از خرمن پشمینه پوشی سوخت سوخت
جور شاه کامران گر بر گدایی رفت رفت
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۴.

برق غیرت که چنین می‌جهد از مکمن غیب
تو بفرما که من سوخته خرمین چه کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

برقی از منزل لیلی بسدرخشید سحر
وہ کہ با خرمین مجنون دل‌افگار چه کرد

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزازی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۹-۱۴۵۸.

۱- رزازی، علی اکبر

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۸۲.

۲- زرین کوب، عبدالحسین

نکاتی درباره برخی از اشعار حافظ. کتاب‌نمای ایران، جلد نخست: ۱۴۴.

۳- معیری، محمدعلی

برکش ای مرغ چمن نغمه داوودی باز
که سلیمان گل از باد هوا باز آمد

مخزن الاسرار. حافظ جاوید: ۲۶۰.

۱- جاوید، هاشم

بر کشد آینه از جیب افق چرخ و در آن
بسماید رخ گیتی به هزاران انواع

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

برگیر شراب طرب‌انگیز و بیا
پنهان ز رقیب سفله بستیز و بیا...

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۴.

۱- دهخدا، علی اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۱۰.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ.

نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۶۷.

۲- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۷.

۳- محروسی، رشید

- ۴- معیظ طباطبائی، محمد
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۵- _____
 نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.
- ۶- معین، مهدخت
 همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- بر لب بحر فنا منتظریم ای ساقی
 فرصتی‌دان که ز لب تا به دهان اینهمه نیست
- ۱- راستگو، سیدمحمد
 حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۳-۴۴. و دیوان حافظ: ۹۵.
- ۲- _____
 نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۳۰-۱۲۹.
- ۳- یوسفی، غلامحسین
 حاصل کارگه کون و مکان. چشمه روشن: ۲۶۶-۲۶۴.
 + حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۱۰۱-۹۹.
- بر من جفا ز بخت من آمد و گرنه یار
 حاشا که رسم لطف و طریق کرم نداشت
- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۲/۱.
- بر مهر چرخ و شیوه او اعتماد نیست
 ای وای بر کسی که شد ایمن ز مکر وی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
 دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۸۲.
 ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۶/۲-۱۲۰۷.
- بر نیامد از تمنای لببت کامم هنوز
 بر امید جام لعلت دُردی آشامم هنوز
- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۱/۱.

- برو ای زاهد خود بین که ز چشم من و تو
راز این پرده نهانست و نهان خواهد بود
۱- برهانی، مهدی رازدهر. آدینه، شماره صد و بیست و یک، صد و بیست و دو: ۲۴ - ۲۳.
- برو ای طایر میمون همایون آسار
پیش عنقا سخن زاغ و زغن بازرسان
۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۹.
۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۴ - ۱۳۲۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۹/۲ - ۱۰۲۸.
- برو این دام بر مرغی دگر نه
که عنقا را بلندست آشیانه
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۱/۲ - ۹۲۰.
- برو به کار خود ای واعظ این چه فریادست
مرا فتاده دل از ره، تو را چه افتادست
۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۰.
۲- سروشبار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۴.
۳- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعییرات: ۱۱۷۵.
- برو به هر چه تو داری بخور، دریغ مخور
که بی دریغ زند روزگار تیغ هلاک
۱- پیمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۹۴.
۲- دشتی، علی دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی (مقدمه) ۳۱ - ۳۲.

- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱ و ۳۲۷.
- ۴- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۲.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۶/۲.
- ۶- قزوینی، محمد حواشی و یادداشتهای علامه دهخدا بر دیوان حافظ حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۶۶.
- + زیرنویس دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۰۳.
- ۷- کامران، ماشاءالله غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر انشار، جلد نهم: ۵۱۲۳ - ۵۱۲۵.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۶.

برو معالجه خود کن ای نصیحتگو

شراب و شاهد شیرین کرازیانی داد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

برون خرام و ببرگوی خوبی از همه کس

سزای هور پده، رونق پری بشکن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

برهان ملک و دین که زدست وزارتش

ایام کان یمین شد و دریا یسار هم

لطف سخن حافظ: ۸۷ - ۸۶.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

بر هم چو می‌زد آن سر زلفین مشکبار

با ما سر چه داشت ز بهر خدا بگو

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بر هوشمند سلسله تنهاد دست عشق

خواهی که زلف یارکشی ترک هوش کن

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۰۶۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بر یاد رای انور او آسمان به صبح

جان می‌کند فدا و کواکب نثار هم

حافظ، صحّت کلمات... : ۹۶۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

برید صبح وفا نامه‌ای که برد به دوست

ز خون دیده‌ ما بود مهر عنوانش

حافظ، صحّت کلمات... : ۷۰۵/۲ - ۷۰۴.

۱- فرزاد، مسعود

بزمگاهی دلنشان چون قصر فردوس برین

گلشنی پیرامنش چون روضه دارالسلام

حافظ، صحّت کلمات... : ۸۱۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بزن در پرده چنگ ای ماه مطرب

رگش بخراش تا بخروشم از وی

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال

بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۲۰ - ۱۱۹.

۱- اسلامی‌ندوشن، محمدهلی

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]، کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

۲- پرواز، سیاوش

پسازده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز

ناتل خانلری خطیب‌رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول.

۳- شفیمی، محمّد

سوم: ۱۵۳.

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۲۰۰/۲.

۴- فرزاد، مسعود

- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۳۴.
دیوان شاعر ساحر: ۲۶۹.
- ۵- ناتل خانلری، پرویز
۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

- بسا کسا که مه و مهر باشدش بالین
به عاقبت ز گل و خشت گرددش بستر
شعر مسعود سعد در دیوان حافظ. آینده، سال دوازدهم، شماره
چهارم - ششم: ۱۹۴.
- ۱- نوریان، مهدی

- بسا که گفته‌ام از شوق بادودیده خود
ایا منازل سلمی و آیین سلماکی
حافظانه‌های عربی: ۵۱ - ۵۲.
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۲۹/۲.
- ۱- اکبری‌حامد، مهدی
۲- زرین‌کوب، عبدالحسین
۳- فرزاد، مسعود

- بس بگشتم که بهرسم سبب درد فراق
مفتی عقل در این مسأله لایمقل بود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۳/۱.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۱۷۳.
+ مقالات حافظ: ۳۰۱ - ۳۰۰.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- هروی، حسینعلی

- بس تجربه کردیم در این دیر مکافات
با دردکشان هر که در افتاد بر افتاد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۴/۱.
دیوان شاعر ساحر: ۱۳۷.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

- بسته بر آخور او امتر من جو می خورد
تیزه افشاند به من گفت مرا می‌دانی
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۴.
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۱۰.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۳.
- ۲- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی،
سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- بسته دام و قفس باد چو مرغ وحشی
طایر سدره اگر در طلبت طایر نیست
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب
برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- _____
۳- _____
۴- کاظمیان، سروش
- + گامی در تصحیح غزل‌های حافظ، تلخ‌خوش: ۲۴۷.
- بعضی شکسته خوانند بعضی نشسته خوانند! [پاسخ به نقد آقای
سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند]،
ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۱.
- بس دعای سحر موتس جان خواهد بود
تو که چون حافظ شبخیز غلامی داری
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۸.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- وکن، محمود
۳- عبوضی، رشید
۴- فرزاد، مسعود
۵- نجفی، ابوالحسن
- لطف سخن حافظ: ۱۳۴.
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۸ - ۱۳۴۷.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۶/۲ - ۱۲۷۵.
- حافظ: نسخه‌های نهائی [دیوان حافظ به تصحیح و توضح پرویز

- ناتل خانلری. [نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۰.
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری)، نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۷ - ۲۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۸.
+ مقالات حافظ: ۴۶۲ - ۴۶۱.
دیوان شاعر ساحر: ۲۵۰.
- ۶- ناتل خانلری، پرویز
۷- هروی، حسینعلی
۸- همایونفرخ، رکن‌الدین
- بس شکر باز گویم در بندگی خواجه
گر اوفتد به دستم آن میوه رسیده
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۵۲/۲.
- ۱- فرازد، مسعود
- بس غرقه حال وصل کاخر
هم بر سر حال حیرت آمد
مرا تحقیق کوی بر علوم رسدی
حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۴/۱.
- ۱- فرازد، مسعود
- بس غریب افتاده است آن مور خط گرد رخت
گر چه نبود در نگارستان خط مشکین غریب
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۶/۱.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سید محمد
۳- فرازد، مسعود
- بس که در پرده چنگ گفت سخن
ببرش موی تا نموید باز
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۵.
لطف سخن حافظ: ۳۰۳ - ۳۰۲.
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- رکن، محمود

- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۶۵۴/۱
- ۴- مرتضوی، منوچهر
ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی: ۴۸۶ - ۴۸۵ و ۴۸۳
- ۱- زریاب‌خویی، عباس
صراحی و کتاب. آئینه جام: ۲۴۶
- ۲- همايونفروغ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۹۲
- بس که در خرقه آلوده زدم لاف صلاح
شرمسار از رخ ساقی و می رنگینم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۵۱/۲
- بسم حکایت دل هست با نسیم سحر
ولی به بخت من امشب سحر نمی آید
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۵۶۲/۱
- بس نکته غیر حسن ببايد که تا کسی
مقبول طبع مردم صاحب نظر شود
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۵۷۲/۱
- بس نگویم شمه‌ای از شرح شوق خود از آنک
دردسر باشد نمودن بیش ازین ابرام دوست
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی، غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۱
- ۲- عبیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۴
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۵/۱

- ۴- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۶.
- بسوخت حافظ و آن یار دلنواز نگفت
که مرهمی بفرستم چو خاطرش خستم
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۹.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۱/۲.
- بسوخت حافظ و بویی به زلف یار نبرد
مگر دلالت این دولتش صبا بکند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۳/۱.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۸۵.
- بسوخت حافظ و ترسم که شرح قصه او
به سماع پادشه کامگار ما نرسد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۲.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۶/۱.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۳.
- بسوخت حافظ و در شرط عشقبازی او
هنوز بر سر عهد و وفای خویشان است
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۵۷.
۲- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۷.
- بسوز این خرقة تقوی تو حافظ
که گر آتش شوم در وی بگیرم
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۷۴.

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۸۷۶/۲.

بشارت بر به کوی می‌فروشان

که حافظ توبه از زهد ریا کرد

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۲۹۵ - ۲۹۴.

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۴ - ۱۷۳.

لطف سخن حافظ: ۳۸.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۱/۱.

۳- فرزاد، مسعود

بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال

خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

بشری اذا السلامه حلت بذی سلم

لله حمد معترف غایة النعم

چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود

۱- مهدوی دامغانی، احمد

انشار، جلد هشتم: ۴۷۹۸ - ۴۷۹۶.

بشنو این نکته که خود را ز غم آزاده کنی

خون خوری گر طلب روزی ننهاده کنی

لطف سخن حافظ: ۱۵۰.

۱- رکن، محمود

۱- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح غزلی از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. یغما،

سال بیست و چهارم، شماره چهارم: ۲۱۴.

بعد از این روی من و آینه وصف جمال

که در آنجا خبر از جلوه ذاتم دادند

- ۱- زریاب‌خویی، عباس
 آئینه وصف جمال. آئینه جام: ۸۹ - ۸۴.
 ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۳/۱.
- بعد از کیان به ملک سلیمان نداد کس
 این ساز و این خزینه و این لشکر گران
 ۱- عبوضی، رشید
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۲.
- بعد از ین دست من و دامن سرو و لب جوی
 خاصه اکنون که صبا مسژده فروردین داد
 ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۸/۱.
- بعد از ین دست من و زلف چو زنجیر نگار
 چند و چند از پی کام دل دیوانه روم
 ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۲/۲.
- بعد از ینم چه غم از تیر کج انداز حسود
 چون به محبوب کمان ابروی خود پیوستم
 ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۹/۲.
- بعد از ینم نبود شائبه در جوهر فرد
 که دهان تو در این نکته خوش استدلالیست
 ۱- دست‌فیب، عبدالعلی
 حافظ شناخت: ۱۳۶/۱ - ۱۳۳.
- بعد از ین نشگفت اگر بانکتهت خلق خوش
 خیزد از صحرای ایذج نافع مشک خستن
 ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۲/۲ - ۱۰۴۱.

- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۶.
- ۳- زریاب‌خویی، عباس
جوهر فرد. آئینه جام: ۱۴۵ - ۱۴۳.
- ۴- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. ناوازه دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۷.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۷/۲.
- ۲- هروی، حسینی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۶.
- + مقالات حافظ: ۱۳۸ - ۱۳۷.
- دیوان شاعر ساجز: ۲۰۷.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
- بکش جفای رقیبان مدام و جور حسود
که سهل باشد اگر یار مهربان داری
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۹/۲ - ۱۲۶۸.
- ۱- اسلامی‌لدوشن، محمده‌علی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست‌ونجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۰.
- ۲- جاوید، هاشم
دیوان شاعر ساجر: ۲۰۷.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
چند نکته در اشعار حافظ (شکست و درست)، قافله سالار سخن خانلری: ۷۸ - ۷۷.
- ۳- سیمی [گیلانی]، احمد
کلام و پیام حافظ (۱)، نشر دانش، سال چهارم، شماره چهارم: ۱۴.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۶۳.

بکوش خواجه و از عشق بی نصیب مباش

که بنده را نغرد کس به عیب بسی هتری

۱- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح غزلی از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما، سال بیست و سوم، شماره ششم: ۳۴۲.

بگذار تا ز شارع میخانه بگذریم

کز بهر جرعه‌ای همه محتاج این دریم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی. ۳۶۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۰/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

بگذر از نام و ننگ خود حافظ

ساغر می طلب که مخموری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

بگذر به گوی می‌کده تا زمره حضور

اوقات خود ز بهر تو صرف دعا کنند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

بگذر ز کبر و ناز که دیدست روزگار

چین قبای قیصر و طرف کلاه کسی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

بگرفت کار حسنت چون عشق من کمالی

خوش باش زانکه نبوده این هر دو را زوالی

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول، ۱۱۰-۱۰۹.
- ۲- میروسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۹.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۷۵.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۴۴.
- ۵- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۴۷/۲.

بگشا بند قبا ای مه خورشید کلاه

تا چو زلفت سر سودازده در پا فکنم

- ۱- پیمان بهتاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی. ۳۴۴.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۲.
- ۳- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۹/۲ - ۹۲۰.
- ۴- نائل خائلی، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۷.

بگشا بند قبا تا بگشاید دل من

که گشادی که مرا بود ز پهلوی تو بود

- ۱- آجودانی، ماشاءالله تا مرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو]. نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۷.
- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۵۲.
- ۳- محبوب، محمدجعفر دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خائلی]. [مجله دانشکده ابیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۴].
- درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۷.

بگشا به شیوه نرگس پر خواب مست را

وز رشک چشم نرگس رهنا به خواب کن

- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۹۹ - ۹۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۴/۲ - ۱۰۵۳.
- ۱- هروی، حسینعلی
 بگشای تربتم را بعد از وفات و بنگر
 کز آتش درونم دود از کفن بر آید
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۸ - ۱۵۷.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۶/۲.
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۴.
- ۱- فرزاد، مسعود بگو به خازن جنت که خاک این مجلس
 به تحفه بر سوی فردوس و عود مجمر کن
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۹/۲ - ۱۰۵۸.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۲۶.
- ۱- راستگو، سید محمد بگو که جان عزیزم به لب رسید خدا را
 ز لعل روح فزایش ببخش آن که تو هائی
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۸.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۴۹ - ۱۴۸.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۴/۲.

- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۷۲.
- بگیر طرّه مه چهره‌ای و قصه سخوان
که سعد و نحس ز تأثیر زهره و زحل است
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۵.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
۵- معصومی، حسین
یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۳۵۵.
- ۳- رکن، محمود
۴- فرزاد، مسعود
لطف سخن حافظ: ۱۷۷.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۷/۱.
- بگیرم آن سر زلف و به دست خواجه دهم
که سوخت حافظ بیدل ز مکر و دستانش
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۶.
لطف سخن حافظ: ۳۱۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۶/۲ - ۷۰۵.
- ۱- راستگو، سیده محمده
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود
- بلبل از فیض گل آموخت سخن ورنه نبود
اینهمه قول و غزل تعبیه در مستقارش
دیوان حافظ، به تصحیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از
لغات و تعبيرات: ۱۲۱۴.
- ۱- ناتل خانلری، پرویز
- بلبل ز شاخ سرو به گلبنانگ پهلوی
می‌خواند دوش درس مقامات معنوی

- ۱- آشوری، داریوش چند نکته در شرح دیوان حافظ. شعر و اندیشه: ۲۲۷-۲۲۸.
- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی بلبل ز شاخ سرو. درخت معرفت: ۱۵۶ - ۱۵۳.
- ۳- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۴۰۹.
- ۱- اهور، پرویز تصویر گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۱.
- ۲- پزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۲۹.
- ۳- راستگو، سیده محمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ به تصحیح ادیب برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
- ۴- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۴.
- ۵- _____ گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۵۷.
- ۶- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۷.
- ۷- فرازد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۲/۱.
- ۸- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۲.

بلبلی برگ گلی خوش رنگ در منقار داشت

و اندر آن برگ و نوا خوش ناله های زار داشت

حافظ شناخت: ۸۵/۱ - ۸۱.

۱- دست غیب، عبدالعلی

بلبلی خون دلی خورد و گلی حاصل کرد

باد غیرت به صدش خار پریشان دل کرد

خیال انگیزی حافظ. حافظ، آینه دار تاریخ: ۲۴۶ - ۲۴۷.

۱- اهور، پرویز

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۹.

۲- برهانی، مهدی

۳- بهار، محمدتقی (ملک الشعراء) دورنمای تصوف در ایران. بهار و ادب فارسی، جلد دوم: ۱۵۶.

یادداشت های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه:

۴- حمیدیان، سعید

- ۱۴۲۳.
- ۵- خز مشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان (ذیل) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۴ - ۱۴۲۳.
- ۶- ————— یادداشتهای آقای علی‌اکبر رزاز (ذیل) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۹۹ - ۱۳۹۸.
- ۷- دادبه، اصغر غیرت و معانی آن در شعر حافظ. گلچرخ، شماره چهارم: ۳۰.
- ۸- رزاز، علی‌اکبر یادداشتهای آقای علی‌اکبر رزاز، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۹۹ - ۱۳۹۸.
- ۹- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۲۶۵.
- ۱۰- راستگو، سیده‌محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۰.
- ۱۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱۹.
- ۱۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۸/۱.
- ۱- رکن، محمود بنایم آن مژه شوخ عافیت کش را که موج می‌زندش آب نوش بر سرش
- ۲- فرزاد، مسعود لطف سخن حافظ: ۳۲۰ - ۳۱۹.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۳/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود بنده آصف عهدم دلم از راه مسبر که اگر دم زخم از چرخ بخواهد کینم
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین حافظ، صحت کلمات...: ۹۳۷/۲.
- دیوان شاعر سحر: ۱۹۲.
- ۱- انوری، حسن بنده پیر لراباتم که لطفش دائم است ورنه لطف شیخ و زاهد گاه هست و گاه نیست
- تصحیح انتقادی دیوان حافظ [تصحیح و توضیح پرویز

ناتل خانلری]. آینه، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۲۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۰/۱. ۲- فرزاد، مسعود

بندۀ پیر مغانم که ز جهلم برهاند
پیر ما هر چه کند عین عنایت باشد
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول، ۵۷.
[زیر نویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۵۴.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۴.
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۳.
حافظ، نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر
دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۸.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- ناتل خانلری، پرویز

۵- نجفی، ابوالحسن

بندۀ طالع خویشم که در این قحط وفا
عشق آن لولی سرمست خریدار منست

حافظ شناخت: ۲۲۳/۱ - ۲۲۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۸.

لطف سخن حافظ: ۱۸۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵/۱.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۰.

ضبط نسخه‌های خطی...، مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ:
۱۹۶ - ۱۹۷.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- فرزاد، مسعود

۵- محبوب، محمد جعفر

۶- نیساری، سلیم

بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین

کاین اشارت ز جهان گذران ما را بس

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

- بنفشه دوش به گل گفت و خوش نشانی داد
 که تاب من به جهان طرّه فلانی داد
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
 نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس
 نیرو] نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۰.
 ۲- رکن، محمود
 لطف سخن حافظ: ۲۰۶.
- بنفشه طرّه مفتول خود گره می‌زد
 صبا حکایت زلف تو در میان انداخت
- ۱- راستگو، سید محمد
 حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۲.
 ۲- _____
 نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۰۴.
- بنمای رخ که خلقی و اله شوند و هیران
 بگشای لب که فریاد از مرد و زن بر آید
- دیوان شاعر ساجد: ۱۳۶ هجری
 ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین
- بنوش می که سبک روحی و لطیف مدام
 علی‌الخصوص در آن دم که سرگران داری
- ۱- راستگو، سید محمد
 اعمال سلیقه شاعرانه (نقد دیوان حافظ، تصحیح ادیب
 برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.
 ۲- _____
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۵.
 ۳- _____
 گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۸ - ۲۶۷.
 ۴- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۷/۲.
 ۵- کاظمیان، سروش
 بعضی شکسته خوانند بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد سید
 محمد راستگو بر حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره
 بیست و پنجم: ۴۲.
 ۶- همایونفرخ، رکن‌الدین
 دیوان شاعر ساجر: ۲۷۴.

بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود

در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۱.

لطف سخن حافظ: ۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۳۱/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

بود آیا که در میکرده‌ها بگشایند

گره از کار فرو بسته ما بگشایند

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۶ - ۱۷۵.

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲ - ۱۹۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۷.

لطف سخن حافظ: ۲۶۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۵/۱.

حافظ: نسخه نهانی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر

دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر

تدوین غزل‌های حافظ: ۱۲۵ - ۱۲۴.

۱- اسلامی‌ندوشن، محمدعلی

۲- _____

۳- راستگو، سید محمد

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

۶- نجفی، ابوالحسن

۷- نیساری، سلیم

بود که یار نرنجد ز ما به خلق کریم

که از سؤال ملولیم و از جواب خجل

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۰.

نگاهی به غزل‌های حافظ مصحح دکتر خانلری، دنیای سخن،

شماره سی‌ونهم: ۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۸ - ۷۸۹/۲.

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴.

۱- راستگو، سید محمد

۲- شاملو، احمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- کاوسی، هوشنگ

- ۵- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۹.
- ۱- اهور، پرویز کلک خیال‌انگیز و یادداشتهای مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره نهم: ۴۲.
- ۲- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ) کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- بوسه بر درج عقیق تو حلاست مرا
که به افسوس و جفا مهر وفا نشکستم
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۹/۲ - ۸۲۸.
- ۳- قزوینی، محمد حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۶۷.
- + زیرنویس دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۱۴.
- بوی بنفشه بشنو و زلف نگار گیر
بنگر به رنگ لاله و عزم شراب کن
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۴/۲.
- بوی جان از لب خندان قدح می‌شوم
بشنو ای خواجه اگر زانکه مشامی داری
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۵/۲.
- ۲- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۵.

بوی خوش تو هر که ز باد صبا شنید

از یار آشنا سخن آشنا شنید

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه): ۱۰۰.

۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۵۹.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۳/۱.

۴- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۲ - ۲۳.

۵- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۸.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۸.

بوی دل کباب من آفاق را گرفت

بوی دل کباب من آفاق را گرفت
مرا ز خجسته کوی بر طوقم آید
این آتش درون بکند هم سرایتی
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بوی شیر از لب همچون شکرش می آید

گر چه خون می چکد از شیوه چشم سیهش

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۰/۲.

۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۶۶.

بوی یکرنگی ازین نقش نمی آید خیز

دلخ آلوده صوفی به می ناب بشوی

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۰.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۲۳/۲ - ۱۲۲۲.

- به آب دیده بشوییم خرقه‌ها از می
که موسم ورع و روزگار پرهیزست
- ۱- پیمان‌بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۱.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰.
- به آهوان نظر شیر آفتاب بگیر
به ابروان دو تا قوس مشتری بشکن
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۰۱.
- به اختیارت اگر صد هزار تیر جفاست
به قصد جان من خسته در کمان داری
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۸/۲.
- به ادب نافه‌گشایی کن از آن زلف سیاه
جای دلهای عزیز ست به هم بمرزش
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۷.
دیوان شاعر ساحر: ۱۶۷.
- بهار عمر خواه ای دل وگرنه این چمن هر سال
چو نسرين صدگل آرد بار و چون بلبل هزار آرد
- ۱- صیوضی، رشید
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۱.
- بهای باده چون لعل چیست جوهر عقل
بیا که سود کسی برد کاین تجارت کرد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۲/۱.

بهای نیم کرشمه هزار جان طلبند

نیاز اهل دل و ناز نمانینان بسین

- ۱- ادیب پرونده، عبدالملی
 ۲- برهانی، مهدی
 ۳- راستگو، سیدمحمد
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین
- مقابله نسخ. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۸ - ۱۸۷.
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول، ۱۰۵.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۹.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۹/۲.
 دیوان شاعر ساحر: ۲۲۷.

بهای وصل تو گر جان بسود خریدارم

که جنس خوب مبصر به هر چه دید خرید

- ۱- رکن، محمود
 ۲- فرزاد، مسعود
- لطف سخن حافظ: ۲۸۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۳/۱ - ۵۷۲.

به باد ده سرو دستار عالمی یعنی

کلاه گوشه به آیین دلبری بشکن

- ۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- رکن، محمود
 ۳- محبوب، محمدجعفر
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۱.
 لطف سخن حافظ: ۱۰۱ - ۱۰۰.
 درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۳.

به بارگاه تو چون باد را نباشد بار

کی اتفاق مجال سلام ما افتد

- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- صیوسی، رشید
 ۳- راستگو، سیدمحمد
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول، ۸۷.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۶.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۰.

- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۲۳۲/۱.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۲۹.
- به باغ تازه کن آیین دین زردشتی
کنون که لاله بر افروخت آتش نمرود
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ‌شناخت: ۳۳۱/۱.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۰.
- ۳- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۸۳ - ۴۸۱.
- به باغ ملک ز شاخ امل به عمر دراز
شکفته باد گل دولت به آسانی
چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ. حافظ شناسی، شماره
چهارم، ۲۷.
- ۱- سجادی، ضیاء‌الدین
- به بال و پر مرو از ره که تیر پر تاب
هواگرفت زمانی ولی به خاک نشست
- ۱- اخوان زنجانی، جلیل تیر پرتابی و دستکش. کلک، شماره بیست‌وهشتم: ۳۶ - ۳۲.
- ۲- حمیدیان، سعید یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۱۷.
- ۳- رواقی، علی شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیستم: ۹۱ - ۹۰.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس تیر و هوا. آئینه جام: ۱۲۵ - ۱۲۴.

به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم

چو از دهان توام غنچه در گمان انداخت

یاداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه، مستدرک حافظنامه: ۱۳۷۷ -

۱- دادبه، اصغر

۱۳۷۶.

به بزمگاه چمن رو که خوش تماشائیت

چو لاله کاسه نسرین و ارغوان گیرد

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

۱- هروی، حسینعلی

نائل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۴.

+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۹ - ۲۰۸.

+ مقالات حافظ: ۱۳۸ - ۱۳۷.

به بوی تو گر جان به باد رفت چه صبا

فدای عارض نسرین و چشم نرگس شد

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۱- هروی، حسینعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۳.

+ مقالات حافظ: ۲۸۲.

به بوی زلف تو گر جان به باد رفت چه شد

هزار جان گرامی فدای جانانه

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۲/۲ - ۱۲۶۱.

۱- فرزاد، مسعود

به بوی مژده وصل تو تا سحر شب دوش

به راه باد نهادم چراغ روشن چشم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۴.

به بوی نافه‌ای کاخر صبا زان طره بگشاید

ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاءالله

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۲.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۲.

زبان غزل در دیوان حافظ و شرح چهار بیت. مجله دانشکده

۲- جوینی، عزیزالله

ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و نهم، شماره سوم-چهارم: ۱۷۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱.

۳- راستگو، سیدمحمد

تأملی در حافظ‌نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۶.

۴- شوقی‌نوبر، احمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۶۹.

۵- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱.

۶- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ

۷- هروی، حسینعلی

(مجموعه مقالات): ۳۰ - ۳۱.

+ مقالات حافظ: ۵۷ - ۵۵.

به پای بوس تودست‌کسی رسید که او

چو آستانه بدین در همیشه سر دارد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به پای شوق گر این ره به سر شدی حافظ

به دست هجر ندادی کسی عنان فراق

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۸.

۱- محجوب، محمدجعفر

به پیر میکده گفتم که چیست راه نجات

بخواست جام می و گفت عیب پوشیدن

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۹۰.	۱- پژمان‌بختیاری، حسین
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۶.	۲- راستگو، سیدمحمد
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۵/۲	۳- فرزاد، مسعود
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم:	۴- نائل خانلری، پرویز
۳۰۴ - ۳۰۵.	
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود	۵- هومن، محمود
هومن: ۴۱۹.	

به پیش خیل خیالش کشیدم ابلق چشم

بدان امید که آن شهسوار باز آید

زهی نجسته زمانی. حافظ جاوید: ۱۶۹ - ۱۶۷.	۱- جاوید، هاشم
شرح یک بیت دشوار حافظ کلک، شماره پنجاه و چهارم: ۱۰۱ - ۹۸.	۲- خز مشاهی، بهاء‌الدین
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۸.	۳- راستگو، سیدمحمد
لطف سخن حافظ: ۲۸۲.	۴- رکن، محمود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۳/۱ - ۵۵۲.	۵- فرزاد، مسعود
دیوان شاعر ساحر: ۱۳۴.	۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

به پس ما چان غرامت بسپریمن

غزت یک وی روشتی از اما دی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۳.	۱- عبوضی، رشید
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۰۵.	۲- قزوینی، محمد
حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.	۳- _____
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۸ - ۱۷۷.	

- به تاج هدهدم از ره مبر که باز سپید
چو با شه در پی هر صید مختصر نرود
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
۳- _____
۴- محبوب، محمدجعفر
۵- هروی، حسینعلی
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۸/۱ - ۵۱۷.
حافظ دوستی غیر از حافظ شناسی است. اصالت و توالی در
اشعار غیر غزل حافظ: پ ۱۰۳.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۶.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۴۴.
+ مقالات حافظ: ۸۱ - ۱۰.
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۴.
+ مقالات حافظ: ۲۶۷ - ۲۶۶.
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
نائل خانلری]. نشر دانش، سال اول شماره پنجم و هشتم: ۱۴.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۱.
+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۶.
+ مقالات حافظ: ۳۵۸.
دیوان شاعر ساحر: ۸۰
- ۶- _____
۷- _____
۸- همایونفرخ، رکن‌الدین

به تخت گل بنشانم بتی چو سلطانی
ز سنبل و سمنش ساز طوق و یاره کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به ترک خدمت پیر مغان نخواهم گفت
چرا که مصلحت خود در آن نمی‌بینم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۹۴۸/۲.
- ۱- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۱- جاوید، هاشم لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۷.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۸۷۵/۲.
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۱۰۹۰/۲ - ۱۰۸۹.
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۸۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۹۳/۱.
- ۳- _____ اصالت و توالی در اشعار غیر غزل حافظ...: پ ۸۲.
- ۴- محبوب، محمدجعفر چند نکته درباره شعر حافظ و زندگی او. مقالاتی درباره زندگی و

- شعر حافظ: ۴۱۱ - ۴۱۲.
- + حافظ شناسی، جلد اول: ۴۲ - ۴۳.
- ۵- هر وی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۳ - ۳۴.
- + مقالات حافظ: ۶۲.
- به جان خواجه و حق قدیم و عهد درست
که مونس دم صبحم دعای دولت توست
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۴.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷ - ۱۱۸.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
- به جان دوست که غم پرده بر شما ندرد
گر اعتماد بر الطاف کار ساز کنید
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۱.
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۹/۱.
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۴.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
۳- میوضی، رشید
- به جبر خاطر ما کوش کاین کلاه نمد
بسا شکست که با افسر شهی آورد
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- به جرعه تو سرم مست گشت نوشت باد
خود از کدام خم است این که در سبوح داری
- غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۱.
- ۱- نذیر احمد

- به جز آن نرگس مستانه که چشمش مرصاد
زیر این طارم فیروزه کسی خوش نشست
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۵/۱ - ۱۱۴.
- به جز این نکته که حافظ ز تو ناخشنودست
در سراپای وجود هنری نیست که نیست
۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۵ - ۹۴.
- به جز صبا و شمالم نمی شناسد کس
عزیز من که به جز باد نیست دمسازم
آتشی که نمیرد، (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۵.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
۲- راستگو، سید محمد اعمال سلیقه شاعرانه [نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
برومند]. ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
- ۳- گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۴.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۷۵.
- ۵- رواقی، علی شب تاریک و بیم موج... [نقد آئینه جام]. کلک، شماره هجدهم
- نوزدهم: ۹۱ - ۹۲.
- ۶- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن،
شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۷- کاظمیان، سروش بعضی شکسته خوانند بعضی نشسته خوانند + [پاسخ به نقد
سید محمد راستگو بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند].
ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۲.
- ۸- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴.

به جلوۀ گل سوری نگاه می‌کردم

که بود در شب تیره به روشنی چو چراغ

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۱.

۱- راستگو، سید محمد

دیوان شاعر ساحر: ۱۷۳.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

به چشم خلق عزیز جهان شود حافظ

که بر در تو نهد روی مسکنت بر خاک

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۶.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۳/۲ - ۷۷۲.

۲- فرزاد، مسعود

به چشم عقل درین رهگذار پر آشوب

جهان و کار جهان بی ثبات و بی محل است

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات...: ۸۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

به چشم کرده‌ام ابروی ماه سیمایی

خیال سبز خطی نقش بسته‌ام جایی

دنبالۀ حکایت حافظ [دنبالۀ نقد دیوان حافظ، به تصحیح و

۱- اسلامی‌ندوشن، محمدعلی

توضیح دکتر نائل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه

تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۲.

به چشم کردن. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۱۶.

۲- ریاحی، محمدامین

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۵.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

به چشم و ابروی جانان سپرده‌ام دل و جان

بیا بسیا و تماشای طاق و منظر کن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به حاجب در خلوتسرای خاص بگو
فلان ز گوشه نشینان خاک درگه ماست

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد
تو را در این سخن انکار کار ما نرسد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۲.

۱- راستگو، سید محمد

چند تحلیل و چند اشکال، حافظ شناسی: ۱۷۲.

۲- رکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۲۳۱.

۳- _____

حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۵/۱.

۴- فرزاد، مسعود

به خاک پای تو ای سرو ناز پرور من
که روز واقعه پا وامگیرم از سر خاک

غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم:
۵۱۲۷ - ۵۱۲۵.

۱- کامران، ماشاء الله

به خاک پای تو سوگند و نور دیده حافظ
که بی رخ تو فروغ از چراغ دیده نسدیم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۶.

۱- پژمان بختیاری، حمین

یادداشتهای آقای سید محمد راستگو، (ذیل-) مستدرک
حافظ نامه: ۱۴۴۲.

۲- خرمشاهی، بهاء الدین

یادداشتهای درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۱.

۳- دهخدا، علی اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۶.

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول:

۴- راستگو، سید محمد

۴۶ - ۴۷

- ۵- راستگو، سید محمد نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۹ - ۱۴۸.
- ۶- _____ گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۲۵.
- ۷- _____ + با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۶۹ - ۷۵.
- ۸- زریاب‌عویی، عباس خاک پای و نور دیده حافظ، آینه جام: ۱۵۵ - ۱۵۳.
- ۹- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۲/۲.
- ۱۰- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۲۰.
- + حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۴۵۴.
- + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۶۸.
- ۱۱- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- ۱۲- هروی، حسینعلی حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.
- به خاک حافظ اگر یار بگذرد چون باد
ز شوق در دل آن تنگنا کفن بدرم
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۳.
- حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۹/۲.
- ۱- راستگو، سید محمد
- ۲- فرزاد، مسعود
- به خدا که جرعه‌ای ده تو به حافظ سحر خیز
که دعای صبحگاهی اثری کند شما را
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۴.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸/۱ - ۱۷.
- به خدایی که تویی بنده بگزیده او
که بر این چاکر دیرینه کسی نگزینی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۱۷/۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
به خرمن دو جهان سر فرو نسبی آرند
دماغ و کبر گدایان و خوشه چینان بین
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۷۷/۲.
- ۱- جاوید، هاشم
۲- راستگو، سید محمد
لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۵.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- نیازکرمانی، سعید
۳- دست‌غیب، عبدالملی
۴- زارعی، عبدالله
۵- فرزاد، مسعود
به خلدم دعوت ای زاهد مفرما
که این سیب زنج زان بوستان به
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۳۲/۲.
- ۱- ادیب‌برومند، عبدالملی
۲- نیازکرمانی، سعید
۳- دست‌غیب، عبدالملی
۴- زارعی، عبدالله
۵- فرزاد، مسعود
به خلق و لطف توان کرد صید اهل نظر
به بند و دام نگیرند مرغ دانا را
مقابله دیوان حافظ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه پیر حسین].
حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۰.
یادداشت‌های متفرقه. دولت پیر مغان... : ۳۴۲.
آتشی که نمیرد... (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۲.
زان یار دلنوازم...، کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره
صدوسی و دوم، نامه‌ها: ۷۷.
حافظ، صحت کلمات... : ۱/۵ - ۴.

به خواب نیز نمی‌بینمش چه جای وصال
چو این نبود و ندیدیم باری آن بودی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به خواری منگرای منعم ضعیفان و فقیران را
که صدر مجلس عشرت گدای ره نشین دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم،
۱۳۹ - ۱۴۰.

۱- برهانی، مهدی

حافظ، صحت کلمات...: ۲۴۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۱۷۱.

۳- هروی، حسینی

+ مقالات حافظ: ۲۹۸.

دیوان شاعر ساجر: ۱۲۹.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

مراکز تحقیقاتی و پژوهشی

به خوبان دل مدد حافظ ببین آن بی‌وفائیها
که با خوارزمیان کردند ترکان سمرقندی

شعرهای دخیل در دیوان حافظ. بهار و ادب فارسی، جلد اول:
۲۸۹ - ۲۹۰.

۱- بهار، محمدتقی (ملک‌الشعرا)

+ آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۴ - ۵۲۵.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۲.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۷/۲ - ۱۲۴۶.

۳- فرزاد، مسعود

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۹۲ - ۱۹۰.
دیوان شاعر ساجر: ۲۶۸ - ۲۶۷.

۴- نظمی تبریزی، علی

مقام حافظ: ۳۵ - ۳۶.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

مقام حافظ: ۳۵ - ۳۶.

۶- همایی، جلال‌الدین

- به داغ بندگی مردن بر این در
به جان او که از ملک جهان به
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۳/۲.
- به دام زلف تو دل مبتلای خویشتن است
بکش به غمزه که اینش سزای خویشتن است
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۷۹.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۳/۱ - ۹۲.
- به درد عشق بساز و خموش کن حافظ
رموز عشق مکن فاش پیش اهل عقول
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۲.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۹۵/۲.
- به درد و صاف تو را حکم نیست خوش درکش
که هر چه ساقی ما کرد عین الطافست
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۳.
۲- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۷۵.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۵/۱.
- به دور گل منشین بی شراب و شاهد و چنگ
که همچو روز بقا هفته‌ای بود معدود
- ۱- پژمان‌بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹۸.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۶۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۸/۱.

به دور لاله دماغ مرا علاج کنید

گر از میانه بزم طرب کناره کنم

حافظ، صحّت کلمات...: ۹۲۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به راه می‌کده حافظ خوش از جهان رفتی

دعای اهل دلت باد مونس دل پاک

حافظ، صحّت کلمات...: ۷۷۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۱۲۲

۲- کامران، ماشاءالله

- ۵۱۱۹ و ۵۱۳۶ - ۵۱۳۳.

به رحمت سر زلف تو واثقم ورنه

کشش چو نبود از آن سو، چه سود کوشیدن

لطف سخن حافظ: ۹۷.

۱- رکن، محمود

به رخ چو مهر فلک بی نظیر آفاقست

به دل دریغ که یک ذره مهربان بودی

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۲۵۲/۲ - ۱۲۵۱.

۱- فرزاد، مسعود

به رغم زال سیه، شاهباز زرین بال

درین مقرنس زنگاری آشیان گیرد

دیوان مولانا خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۵.

۱- قریب، یحیی

به رغم مدعیانی که منع عشق کنند

جمال چهره تو هجّت موجه ماست

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۷۱.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

چند یادداشت در مشابّهات ادبی. آینده، سال سیزدهم، شماره

۲- قیصری، ابراهیم

اول - سوم: ۱۶۱.

- به رندی شهره شد حافظ میان همدمان لیکن
چه غم دارم که در عالم قوام‌الدین حسن دارم
- ۱- پیمان‌بختیاری، حسین
۲- فرزاد، مسعود
۳- عبوضی، رشید
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۲۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۵/۲ - ۸۶۴.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۰ - ۱۲۹۹.
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۶.

- به روز حادثه غم با شراب باید گفت
که اعتماد به کس نیست در چنین زمانی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
۳- نذیراحمد
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۰/۲.
غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۶.

- به روز واقعه تابوت ما ز سرو کنید
که می‌رویم به داغ بلند بالایی
- ۱- دادبه، اصغر
۲- دشتی، علی
۳- شفیمی، محمد
۴- فرزاد، مسعود
- به روز واقعه تابوت ما ز سرو کنید
که می‌رویم به داغ بلند بالایی
- به سر تازیانه، بی‌عملی، واقعه - در شعر حافظ، آینده، سال
دوازدهم، شماره یازدهم - دوازدهم: ۷۴۶ - ۷۴۵.
دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی [مقدمه] ۳۵ - ۳۴.
پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز نائل خانلری
و دکتر خلیل خطیب رهبر)، آینده، سال دوازدهم، شماره اول -
سوم: ۱۵۴.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۴/۲.

- به روی ما زن از ساغر گلابی
که خواب آلوده‌ایم ای بخت بیدار
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
۱- پرواز، سیاوش

- شماره چهارم: ۲۶ - ۲۵.
- ۲- دشتی، علی
حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۸۱ - ۸۰.
- ۳- هروی، حسینعلی
نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم:
۱۶۸ - ۱۶۶.

- به روی یار نظر کن ز دیده منت دار
که کار دیده نظر از سر بصارت کرد
- چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خانلری]. نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۳.
- ۱- اجلائی، امین‌پاشا
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۳/۱.

- به زلف گوی که آیین دلبری بگذار
به غمزه گوی که قلب ستمگری بشکن
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۱.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود
لطف سخن حافظ: ۱۰۱.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۸/۲.

- به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم چه سرداری
به درمانم نمی‌کوشی نمی‌دانی مگر دردم
- یادداشت‌هایی درباره حافظ [برگرفته از مقدمه و تعلیقات اسرار
التوحید]. حافظ‌شناسی، جلد سیزدهم: ۱۹.
- ۱- شفیمی‌کدکنی، محمدرضا
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۸/۲.

- به سر جام جم آنکه نظر توانی کرد
که خاک می‌کده کحل بصر توانی کرد
- غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود انباز، جلد نهم: ۵۰۸۲.
- ۱- نذیر احمد

به سر سبز تو ای سرو که گر خاک شوم
ناز از سر بنه و سایه بر این خاک انداز

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه شیرازی: ۲۵۹.

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۹۲ - ۴۹۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۰/۲ - ۶۵۹.

دیوان شاعر سحر: ۱۵۱.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- مرتضوی، منوچهر

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایون فرخ، رکن الدین

به سعی خود نتوان برد پی به گوهر مقصود
خیال باشد کاین کار بسی هواله بر آید

حافظ قزوینی - غنی یا خالری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۷۲ - ۷۳.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه شیرازی: ۴۳۵.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۶.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۰ - ۱۲۶۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۱/۱ - ۵۵۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- عبوسی، رشید

۵- فرزاد، مسعود

بهشت اگر چه نه جای گناهکارانست

بیار باده که مستظهرم به همت او

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب حافظ شیرازی: ۴۰۴.

لطف سخن حافظ: ۱۰۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۰/۲.

دیوان شاعر سحر: ۲۳۴.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایون فرخ، رکن الدین

بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما به میخانه

که از پای خمت روزی به هوض کوثر اندازیم

- ۱- پژمان بختباری، حسین
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- رکن، محمود
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- هروی، حسینعلی
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۱.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۹.
 لطف سخن حافظ: ۹۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۸/۲.
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
 (مجموعه مقالات): ۷۶.
 + مقالات حافظ: ۱۳۷.
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۱ - ۱۸۲.
 + مقالات حافظ: ۳۱۶.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۸۴.
- ۶- _____
 ۷- همایون فرخ، رکن‌الدین
- به شعر حافظ شیراز می‌رقصند و می‌نازند
 سیه چشمان کشمیری و ترکان سمرقندی
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۵.
 شعرهای دخیل در دیوان حافظ. بهار و ادب فارسی، جلد اول:
 ۲۸۹ - ۲۹۰.
 + آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۴ - ۵۲۵.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۸/۲ - ۱۲۴۷.
 [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۰۷.
 حواشی و یادداشت‌های علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
 حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۹ - ۱۷۸.
 + [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۰۷.
 ضبط نسخه‌های خطی... مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ:
 ۱۹۴ - ۱۹۵.
 مقام حافظ: ۱۶ - ۱۵.
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- بهار، محمد تقی (ملک‌الشعرا)
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- قزوینی، محمد
 ۵- _____
 ۶- نیساری، سلیم
 ۷- همایی، جلال‌الدین

به شکر آنکه شکفتی به کام بخت ای گل

نسیم وصل ز مرغ سحر دریغ مدار

حافظ، صحت کلمات... : ۶۰۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به شوق چشمه نوشت چه قطره‌ها که فشاندم

ز لعل باده فروشت چه عشوه‌ها که خریدم

حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به شیراز آی و فیض روح قدس

بجوی از مردم صاحب کمالش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۰۲ - ۷۰۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی

به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی

دیوان حافظ: ۴۶۶.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۰۳/۲ - ۱۳۰۱.

۲- فرزاد، مسعود

به صد امید نهادیم درین بادیه روی

ای دلیل دل گمگشته فرو مگذارم

حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۷ - ۸۵۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به صدر مصطبه‌ام می‌نشانند اکنون دوست

گدای شهر نگه کن که میر مجلس شد

مصطبه. حافظ جاوید: ۵۰۸ - ۵۰۷.

۱- جاوید، هاشم

به صدر مصطبه بنشین و ساغر می نوش
که این قدر ز جهان کسب جاه و مالت بس

۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۰.

به صفای دل رندان صبحی زدگان
بس در بسته به مفتاح دعا بگشایند

۱- اهور، پرویز کلک خیال‌انگیز و یادداشتهای مختصر، کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.

۲- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ) کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.

۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۷.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵ - ۲۴ و ۲۶۱.

۵- ریاحی، محمدامین جان و جهان حافظ. گذشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۳.

۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۶/۱.

۷- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۲.

۸- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعیرات: ۱۲۰۳.

به صوت بلبل و قمری اگر نوشی می
علاج کی کنمت آخر الدوا الکئی

۱- خزّاشی، بهاءالدین اهتمامی بی‌اهمیت (نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد سهیلی خوانساری). نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۲.

+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۳.
حافظ شناخت: ۴۱/۱ - ۴۰.

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

به صوت چنگ بگویم آن حکایتها
که از نهفتن آن دیگ سینه می زد جوش

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۴/۲.
- به طرب حمل مکن سرخی رویم که چو جام
خون دل عکس برون می‌دهد از رخسارم
- ۱- زریاب خویی، عباس
سرخ‌ی روی و خون دل. آئینه جام: ۲۲۳ - ۲۲۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰۴/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۶۵.
- به عجب علم نتوان شد ز اسباب طرب محروم
بیا ساقی که جاهل را هنی تر می‌رسد روزی
- به عزم مرحله عشق، پیش نه قدمی
که سودها کنی از این سفر توانی کرد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۹/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۰/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۳۸.
- به عشق روی تو روزی که از جهان بروم
ز تربتم بدمد سرخ گل به جای گیاه
- به عشوهای که سپهرت دهد ز راه سرو
تو را که گفت که این زال، ترک داستان گفت
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۱۷۱/۱ - ۱۷۰.
- به عهد گل شدم از تو به شراب خجل
که کس مباح ز کردار نا صواب خجل

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۸/۲.
- به غفلت صرف شد عمرت بیا حافظ به میخانه
که شنگلان خوشباشت پیاموزند کاری خوش
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۰.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۰/۲.
- به غیر از آنکه بشد دین و دانش از دستم
بیا بگو که ز عشقت چه طرف بر بستم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- ۲- _____
- ۳- شوقی‌نوبر، احمد
- ۴- رکن، محمود
- ۵- فرزاد، مسعود
- ۶- هروی، حسینعلی
- به فتراک جفا دلها چو بریندند بریندند
ز زلف عنبرین جانها چو بگشایند بگشایند
حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.
نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۴۰ - ۱۳۸.
- تأملی در حافظ‌نامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۵ - ۱۴۴.
لطف سخن حافظ: ۲۵۵ - ۲۵۴.
- حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۴/۱ - ۴۳۳.
- حاشیه بر «حاشیه» نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.
- به فیض جرعه جام تو تشنه‌ایم ولی
نمی‌کنیم دلیری نمی‌دهیم صداع
حافظ، صحت کلمات...: ۷۴۸/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- به قد و چهره هر آن کس که شاه خوبان شد
جسهان بگسیرد اگر دادگستری دانند
نه هر که چهره برافروخت، حافظ جاوید: ۲۳۶ - ۲۳۵.
- ۱- جاوید، هاشم

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات... : ۳۸۴/۱.

به قول مطرب و ساقی، برون رفتم گه و بیگه

کز آن راه گران قاصد خبر دشوار می آورد

۱- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۲.

۲- عبوضی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۹ - ۱۲۳۸.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات... : ۳۱۲/۱ - ۳۱۱.

۴- نواب صفا، اسماعیل

«راه گران» در شعر حافظ. آینده، سال نوزدهم، شماره هفتم -

نهم: ۶۴۱ - ۶۳۸.

به کام تا نرساند لبش مرا چون نای

نصیحت همه عالم به گوش من باد است

چند نکته درباره شعر حافظ و زندگی او. مقالاتی درباره زندگی و

شعر حافظ (مجموعه مقالات): ۴۱۱ - ۴۰۹.

۱- محبوب، محمد جمهر

به کوی عشق مننه بی دلیل راه قدم

که گم شد آن که درین ره به رهبری نرسید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۵.

۱- راستگو، سید محمد

قرآن به سببه خوانی در چارده روایت. حافظ شناسی، جلد

۲- روح الامینی، محمود

دوازدهم: ۱۳۲.

به کوی میکده گریان و سر فکنده روم

چرا که شرم همی آیدم ز حاصل خویش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۳۳/۲ - ۷۳۲.

۱- فرزاد، مسعود

به کوی میکده هر سالکی که ره دانست

دری دگر زدن اندیشه تبه دانست

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، سال نهم: ۵۰۸۱.

۲- نذیر احمد

به کوی میکده یارب سحر چه مشغله بود

که جوش شاهد و ساقق و شمع و مشعله بود

حافظ، صحت کلمات... : ۴۸۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به گردابی چو می افتادم از غم

به تدبیرش امید ساحلی بود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۳ - ۱۲۶۲.

۱- عبوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات... : ۴۹۶/۱.

۲- فرزاد، مسعود

مرکز تحقیقات کوثر علوم پزشکی

به گوش هوش نبوش از من و به عشرت کوش

که این سخن سحر از هاتم به گوش آمد

حافظ، صحت کلمات... : ۳۸۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به لابه گفت شبی میر مجلس تو شوم

شدم به رغبت خویشش کمین غلام و نشد

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۹.

۱- اهور، پرویز

میر مجلس. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۶۴ - ۱۶۳.

۲- ریاحی، محمدامین

حافظ، صحت کلمات... : ۳۶۹/۱.

۳- فرزاد، مسعود

به لابه گفتمش ای ماهرو چه باشد اگر

به یک شکر ز تو دلخسته ای بیا ساید

لطف سخن حافظ: ۲۷۹.

۱- رکن، محمود

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۳۹/۱.
- ۳- هروی، حسینی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۵۶ - ۲۵۵.
+ مقالات حافظ: ۲۵۶ - ۲۵۵.
- به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل
لطیفه های عجب زیر دام و دانه توست
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۶/۱.
- به مأمنی رو و فرصت شمر غنیمت وقت
که در کمینگه عمرند قاطعان طریق
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۶۶ - ۷۶۷/۲.
- به مژده جان به صبا داد شمع در نفسی
ز شمع روی تو آش چون رسید پروانه
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۶۱/۲.
- به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم
بیا کز چشم بيمارت هزاران درد بر چینم
نا مرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۰.
+ برگزیده مقاله های نشر دانش، درباره حافظ: ۲۳۸.
حافظ جاوید: ۱۹۷ - ۱۹۸.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- جاوید، هاشم
- به مستوران مگو اسرار مستی
حدیث جان مگو با نقش دیوار
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم، ۷۵.

- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۳/۱.
- به مشک چین و چگل نیست بوی گل محتاج
که نافه‌هاش ز بند قبای خویشتن است
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۷.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۴/۱ - ۹۳.
- به مطربان صبحی دهیم جامه چاک
بدین نوید که باد سحرگهی آورد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.
- به ملازمان سلطان که رساند این دعا را
که به شکر پادشاهی ز نظر مران گدا را
- ۱- شاملو، احمد
نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن،
شماره سی و نهم: ۴۵.
- ۲- کاوسی، هوشنگ
روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۷.
- به منت دگران خو مکن که در دو جهان
رضای ایزد و انعام پادشاهت بس
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۹/۲.
- به می پرستی از آن نقش خود زدم بر آب
که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم، ۸۴.

- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۶.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۵/۲.
- ۴- مرتضوی، منوچهر
نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). مجله دانشکده ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۳۹ - ۴۳۷.
- ۵- نیازکرمانی، سعید
یادداشتهای متفرقه. دولت پیر مغان...: ۳۳۷.
- ۱- جوینی، عزیزالله
به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید
که سالک بی خبر نبود ز راه و رسم منزلها
زیان غزل در دیوان حافظ و شرح چهار بیت. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال ۲۹، شماره ۳-۴: ۱۷۵.
- ۲- دستغیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۱۰۴/۱ - ۹۸.
- ۳- شوقی نویر، احمد
تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۷ - ۱۳۶.
- ۴- نیازی کرمانی، سعید
یادداشتهای کوتاه. دولت پیر مغان...: ۳۳۶ - ۳۳۵.
- ۱- برهانی، مهدی
به می عمارت دل کن که این جهان خراب
بر آن سرست که از خاک ما بسازد خشت
حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم، ۴۳.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.
- ۳- _____
گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۴۸.
- ۴- _____
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۱.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۶/۱.
- ۶- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخ نقد آفای سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.

- به نوک خامه رقم کرده‌ای سلام مرا
که کارخانه دوران مباد بی‌رقمت
- ۱- ریاحی، محمدامین
کارخانه. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۴ - ۱۴۳.
- به نیم جو نخرم طاق خانقاه و رباط
مرا که مصطبه ایوان و پای خم طنبی است
- ۱- اسلامی‌ندوشن، محمدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۴.
- ۲- ریاحی، محمدامین
طنبی و شاه نشین. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۸۵ - ۱۷۵.
- ۳- زریاب‌خویی، عباس
طنبی. آئینه جام: ۲۶۷ - ۲۶۵.
- ۴- راستگو، سیده‌محمد
+ مصطبه: ۳۶۲ - ۳۵۹.
- ۵- قریب، یحیی
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۴.
- دیوان مولانا شمس‌الدین خواجه حافظ شیرازی: ۱۹.
- به نیم شب اگر ت آفتاب می‌باید
ز روی دختر گلچهر رز نقاب انداز
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۱۶۸/۱ - ۱۶۷.
- به وجه مرحمت ای ساکنان صدر جلال
ز روی حافظ و این آستانه یاد آرید
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۰ - ۵۷۹.
- بهوش باش که هنگام باد استغنا
هزار خرمن طاعت به نیم جو نخرند
- ۱- جاوید، هاشم
باد استغنا. حافظ جاوید، ۱۹ - ۱۷.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۵۴/۱ - ۴۵۳.
 ۳- نیساری، سلیم ضوابط تدوین غزلهای حافظ. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ:
 ۲۲۸.

- به وصل دوست گرت دست می‌دهد یک دم
 برو که هر چه مراد است در جهان داری
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۵.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۶۹/۲.

- به وقت سرخوشی از راه و ناله عشاق
 به صوت و نغمه چنگ و چفانه یاد آرید
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۳.
 ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۴.
 ۳- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۱ - ۱۲۷۰.
 ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۷۷/۱.
 ۵- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۸.

- به وقت گل شدم از توبه شراب خجل
 که کس مباد ز کردار ناصواب خجل
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم:
 ۱۴۰ - ۱۴۱.
 ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۱۸/۱ - ۱۱۷.
 ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۰.

به هرزه بی می و معشوق، عمر می‌گذرد
 بظالم بس از این بعد کار خواهم کرد

۱- پرواز، سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۵.

به هر منزل که رو آرد خدا را

نگه‌دارش به لطف لایزال

۱- دهخدا، علی‌اکبر
یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۳.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.

داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۹۵.

۲- راستگو، سید محمد

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی،

۳- محیط طباطبائی، محمد

سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر

۴- معین، مهدخت

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

به هر نظر بت ما جلوه می‌کند لیکن

کس این کرشمه نبیند که من همی نگرم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می باش

که نیستی است سرانجام هر کمال که هست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

به هواداری او ذره صفت رقص کنان

تالپ چشمه خورشید درخشان بروم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

به هوای لب شیرین پسران چند کنی

جوهر روح به یاقوت مذاب آلوده

حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۷۹.

۱- دشنی، علی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۷.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۵/۲.

۳- فرزاد، مسعود

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۵.

۴- محبوب، محمد، جعفر

به هیچ دور نخواهند یافت هشیارش

چنین که حافظ ما مست باده از لست

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

به هیچ ورد دگر نیست حاجت ای حافظ

دعای نیمشب و درس صبحگاهت بس

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۹/۲ - ۶۷۸.

۱- فرزاد، مسعود

به یاد چشم تو خود را خراب خواهم ساخت

بنای عهد قدیم استوار خواهم کرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

به یاد شخص نزارم که غرق خون دلست

هلال را ز کنار افق کنید نگاه

حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آینه دار تاریخ: ۳۲.

۱- اهور، پرویز

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۶.

۲- برهانی، مهدی

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره

۳- دهخدا، علی اکبر

هشتم: ۴۰۲.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۶.

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۹.
- ۴- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۳.
- ۵- رجائی بخارایی، احمدعلی
به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد حافظ جلالی - نذیر احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۶.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۹/۲.
- ۷- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱ - ۵۰.
- ۸- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ)، کیهان فرهنگی، سال پنجم شماره یازدهم: ۳۱.

- به یاد لعل تو و چشم مست می‌گونت
ز جام غم می لعلی که می خورم خونست
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۹/۱.

- به یکی جرعه که آزار کش در پی نیست
زحمتی می کشم از مردم نادان که می‌پرس
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- فرزاد، مسعود
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۶۷.
حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۵/۲.

- به یمن دولت منصور شاهی
عَلَم شد حافظ اندر نظم اشعار
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۴/۱.

به یمن همت حافظ امید هست که باز
آری اَسَامِرُ لیلای لیلۃ القمر

- ۱- اکبری حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۴۵ - ۴۴.
 ۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم].
 یغما، سال بیست و سوم، شماره یازدهم: ۶۴۹ - ۶۴۸.

بیا ای ساقی گلرخ بیاور باده رنگین
 که فکری در درون ما از این بهتر نمی‌گیرد

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱۷.

بیا ای شیخ و از خمخانه ما
 شرابی خور که در کوثر نباشد

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم، ۸۶.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۲/۱.

بیا با ما مورز این کینه‌داری
 که حق صحبت دیرینه داری

- ۱- جاوید، هاشم خسرو و شیرین. حافظ جاوید: ۲۴۷.
 ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۷.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۲ - ۱۲۷۳/۲.

بیا به شام غریبان و آب دیده من بین
 بسان باده صافی در آبگینه شامی

- ۱- ریاحی، محمدامین ساغرحلی. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۲ - ۱۳۱.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۶/۲.

بیا به میکده و چهره ارغوانی کن
 مرو به صومعه کانجا سیاهکارانند

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۴۳۲/۱.
- بیا به میکده حافظ که بر تو عرضه کنم
هزار صف ز دعاهای مستجاب زده
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۴۳/۲.
- بیا بیا که تو حور بهشت را رضوان
درین جهان ز برای دل رهی آورد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۳۰۸/۱ - ۳۰۷.
- بیا تا حال یکدیگر بدانیم
مراد هم بجوییم ار توانیم
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۹۰.
- بیا تا در می صافیت راز دهر بنمایم
به شرط آنکه نمایی به کثر طبعان دل کورش
- ۱- خزّ مشاهی، بهاء‌الدین
حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۰ - ۲۹۹.
- ۲- راستگو، سیده‌محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۴.
- ۳ سروشیار، جمشید
گزاردهق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۷.
- ۴- فرزاد، مسعود
صحت کلمات... : ۷۰۱/۲.
- بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۹۹۷/۲ - ۹۹۶.

بیار باده رنگین که یک حکایت فاش

بگویم و نکنم رخنه در مسلمانی

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه): ۱۱۵.

۲- خز مشاهی، بهاءالدین حافظ شاملو، الفبا، جلد ششم: ۳۰۳.

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۷ - ۱۸۶.

بیار بساده که دربارگاه استغنا

چه پاسبان و چه سلطان چه هوشیار و چه مست

۱- شفیمی، محمّد پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری

و دکتر خلیل خطیب رهبر)، آینده، سال دوازدهم، شماره اول -

سوم: ۱۵۱.

۲- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۵۵ - ۱۱۵۴.

بیار باده که عمریست تا من از سیر امن

به کنج عافیت از بهر عیش نشستم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۰/۲.

۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۸۶.

بیار بساده و اول به دست حافظ ده

به شرط آنکه ز مجلس سخن به در نرود

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۸/۱.

بیار می که چو حافظ هزارم استظهار

به گریه سحری و نیاز نیمشب است

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم، ۴۱.
 ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو، ۶۴.

- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۶۷/۲ - ۱۲۶۶.
 بیاض روی تو را نیست نقش در خور از آنک
 سوادى از خط مشکین بر ارغوان داری

- ۱- همايونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۶۲.
 بیاض روی تو روشن چو عارض رخ روز
 سواد زلف سیاه تو هست ظلمت داج

- ۱- پرواز، سیاوش
 کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی.
 سال دوم، شماره اول: ۳۷.
 بیا که پرده گلریز هفت خانه چشم
 کشیده‌ایم به تحریر کارگاه خیال

- ۲- راستگو، سیدمحمد گلگشتی در آینه جام، تلخ خوش: ۲۲۴ - ۲۲۵.
 ۳- رزاق، علی‌اکبر حاشیه‌ای بر پرده گلریز، حافظ‌شناسی، جلد نهم: ۱۱۹ - ۱۱۳.
 ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۳۱ - ۳۳۰.

- ۵- زریاب‌خویی، عباس پرده گلریز، آینه جام: ۱۱۳ - ۱۱۱.
 ۶- سجادی، ضیاءالدین سحر بیان حافظ، حافظ‌شناسی، جلد یازدهم: ۷۱ - ۷۰.
 ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۸۳/۲ - ۷۸۱.

- ۸- علوی، پرتو بعضی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ
 شیرازی، بانگ جرس: ۱۰۵ - ۱۰۳.

- ۹- قزوینی، محمد شرح یکی از ابیات حافظ، یادگار، سال دوم، شماره چهارم ۴۱ -
 ۳۷.

- ۱۰- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری، جلد دوم،

- بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۴۰.
- ۱۱- نیاز کرمانی، سعید   بیا که پرده گلریز... حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۱۱ - ۱۰۷.
- + دولت پرمغان...: ۱۵۰ - ۱۴۱.
- ۱۲- هروی، حسینعلی   نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۵۹ - ۵۳.
- + مقالات حافظ: ۱۰۹ - ۱۰۰.
- ۱۳- _____   نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۱ - ۱۸۰.
- + مقالات حافظ: ۱۰۹ - ۱۰۰.
- ۱۴- همايون نقرخ، رکن الدین   دیوان شاعر ساحر: ۱۸۱.
- بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد
هلال عید به دور قدح اشارت کرد
- ۱- پژمان بختیاری، حسین   [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۲۸.
- ۲- مصطفی، ابوالفضل   ترک فلک - هلال عید - دور قدح. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۴۴-۴۲.
- ۳- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۱۷.
- بیا که توبه ز لعل نگار و خنده جام
حکایتی است که عقلش نمی‌کند تصدیق
- ۱- برهانی، مهدی   حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم، ۷۸.
- ۲- پژمان بختیاری، حسین   [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۹۲.
- ۳- راستگو، سید محمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۴.
- ۴- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۷/۲.
- ۵- قریب، یحیی   دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ: ۵۸۹.
- ۶- ناتل خانلری، پرویز   دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

- بعضی از لغات و تعبیرات: ۲۴.
- ۷- هومن، محمود
سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۳۸۹.
- بیا که چاره ذوق حضور و نظم امور
به فیض بخشی اهل نظر توانی کرد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۰.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۶۰/۱.
- بیا که خرقه من گرچه رهن می‌کده‌هاست
ز مال وقف نبینی به نام من درمی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۳.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۸/۲ - ۱۳۶۷.
- بیا که دوش به مستی سروش عالم غیب
نوید داد که عامست فیض رحمت او
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۰.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۰/۲.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۳۴.
- بیا که رایت منصور پادشاه رسید
نوید فتح و بشارت به مهر و ماه رسید
- ۱- بهشتی شیرازی، سیداحمد
مغز مغز و پوست پوست. گلچرخ، شماره هفتم: ۴۵.
- بیا که رونق این کارخانه کم نشود
به زهد همچو تویی یا به فسق همچو منی

- ۱- ادیب برومند، عبدالعلی   مقابله نسخ [دیوان حافظ قزوینی - غنی، خانلری با نسخه پیرحسین]. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۹.
- ۲- بهار، محمدتقی (ملک‌الشعرا) شعرهای دخیل در دیوان حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۲ - ۵۲۳.
- + بهار و ادب فارسی، جلد اول: ۲۸۹.
- ۳- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا   چند پرسش و پاسخ درباره حافظ. حافظیات (مجموعه مقالات درباره حافظ): ۱۲ - ۱۳.
- ۴- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۶.
- ۵- ریاحی، محمدامین   کارخانه گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۵ - ۱۴۳.
- ۶- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۹/۲.

- بیا که فرقت تو چشم من چنان در بست
که فتح باب وصال مگر گشاید باز
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۶۵۱/۱.

- بیا که قصر امل، سخت بست بنیاد ست
بیار باده که بنیاد عمر بر بادست
- ۱- جاوید، هاشم   خسرو شیرین. حافظ جاوید: ۲۳۴.

- بیا که لعل و گهر در نثار مقدم تو
ز گنج خانه دل می کشم به روزن چشم
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۲.
- ۲- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۷۶.
- ۳- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۲/۲.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین   دیوان شاعر ساحر: ۱۹۴.

بیا که وضع جهان را چنان که من دیدم
گر امتحان بکنی می‌خوری و غم نخوری

۱- جاوید، هاشم هفت‌بیکر. حافظ جاوید: ۲۶۴.

۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی].

بنما، سال بیست‌وسوم، شماره نهم: ۵۳۷ - ۵۳۴.

بیا که وقت شناسان دو کون بفروشد
به یک پیاله می‌صاف و صحبت صنمی

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۴۱.

۲- خسروی، محمدرضا بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ‌نامه، تألیف بهاء‌الدین

خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۷ - ۱۱۶.

بیا که هاتف میخانه دوش با من گفت

که در مقام رضا باش و ز قضا مگریز

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۶۷ - ۶۶۶.

بیان شوق چه حاجت که سوز آتش دل

توان شناخت ز سوزی که در سخن باشد

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۹.

۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۳۴.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۶۱.

بیاور می‌که نتوان شد ز مکر آسمان ایمن

به لعب زهره چنگی و مریخ سلحشورش

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی،... (مقدمه): ۱۰۹.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲/۶۹۹.

بیا و زغبین این سالوسیان بین

صراحی خون دل و بربط خروشان

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۳۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بیا و سلطنت از ما بخر به مایه حسن

وزین معامله غافل مشو که حیفا خوری

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۸۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم].

یغما، سال بیست و سوم، شماره نهم: ۵۹۴ - ۵۹۳.

بیا و کشتی ما در شط شراب انداز

خروش و ولوله در جان شیخ و شاب انداز

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۷.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات... : ۶۵۶/۱ - ۶۵۵.

۲- فرزاد، مسعود

بیا و هستی حافظ ز پیش او بردار

که با وجود تو کس نشنود ز من که منم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۰۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

بی جمال عالم آرای تو روزم چون شب است

با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع

شمع. حافظ جاوید: ۱۹۴.

۱- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۰.

۲- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات... : ۷۵۶/۲.

۳- فرزاد، مسعود

بی چراغ جام در خلوت نمی یارم نشست

زانکه گنج اهل دل باید که نورانی بود

- ۱- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰.
- + مجموعه مقالات دکتر محمدمعین، جلد دوم: ۴۰۱.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۳.
- داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۳.
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۶/۲.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
- ۳- _____
- ۴- فرزاد، مسعود
- ۵- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. یغما، سال بیست و دوم، شماره یکم: ۲۳۹ - ۲۳۸.
- ۶- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۷- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۸- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۷ - ۱۵۶.
- + مقالات حافظ: ۲۷۰ - ۲۷۲.

بی‌خبرند زاهدان نقش بخوان ولاتقل

مست ریاست محتسب، باده بده ولا تخف

- ۱- پژمان‌بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۹۰.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۲.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۲۳.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۱/۲.
- ۵- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۲۴.
- ۶- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۴.

بی‌خود از ششعه پرتو ذاتم کردند

باده از جام تجلی صفاتم دادند

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۰۷/۱ - ۱۰۶.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۳/۱.

بیدار شو ای دیده که ایمن نتوان خفت

زین سیل دمام که درین منزل خوابست

حافظ، صحّت کلمات...: ۷۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

بیدلی در همه احوال خدا با او بود

او نمی‌دیدش و از دور خدا را می‌کرده

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم

انجوی شیرازی (مقدمه): ۹۲ - ۹۱.

۲- بهار، محمّد تقی (ملک الشعراء) شعرهای دخیل در دیوان حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم:

۵۲۳ - ۵۲۲.

+ بهار و ادب فارسی، جلد اول: ۲۸۸ - ۲۸۷.

سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

۳- هومن، محمود

هومن: ۴۲۴.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۳۹.

۴- یزمان بختیاری، حسین

حافظ، صحّت کلمات...: ۳۰۲/۱ - ۳۰۱.

۵- فرزاد، مسعود

بیرون جهیم سر خوش و از بزم صوفیان

غارت کنیم بساده و شاهد بجر کشیم

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۰۰۰/۲ - ۹۹۹.

۱- فرزاد، مسعود

بیرون ز لب تو ساقیا نیست

در دور کسی که کام دارد

حافظ، صحّت کلمات...: ۲۴۲/۱ - ۲۴۱.

۱- فرزاد، مسعود

بی زلف سر کشش سر سودهائی از ملال

همچون بنفشه بر سر زانو نهاده‌ایم

- ۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه): ۱۱۰.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو، ۳۸۰.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۸۹.
- ۴- زریاب خویی، عباس بار جهان و دل ضعیف آئینه جام: ۹۸.
- ۵- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۱.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۶/۲.
- ۷- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۴ - ۷۲.
- + مقالات حافظ: ۱۳۴ - ۱۳۲.

بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب بود

روز فراق را که نهد در شمار عمر

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

حافظ شناسی: ۴۸۱.

۱- مرتضوی، منوچهر

بیفشان جرعه‌ای بر خاک و حال اهل دل بشنو

که از جمشید و کیخسرو هزاران داستان دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم، ۱۲۹.

به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد حافظ جلالی - نذیر

احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۴۴/۱.

دیوان مولانا شمس‌الدین خواجه حافظ شیرازی: ۵۸۵.

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۴.

۱- برهانی، مهدی

۲- رجائی بخارایی، احمدعلی

۳- راستگو، سید محمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- قریب، یحیی

۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

بیشان زلف و صوفی را بہ پا بازی و رقص آور
کہ از ہر رقعة دلکش ہزاران بت برافشانی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۸۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ہی ماہ مہر افروز خود تا بگذرانم روز خود
دامی بہ راہی می نهم مرغی بہ داسی می زنم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۰۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ہی معرفت مباح کہ در من یزید عشق
اہل نظر معاملہ با آشنا کنند

حافظ شناخت: ۲۰۴/۱ و ۲۰۷ - ۲۰۶.

۱- دست فیب، عبدالعلی

ہی مہر رخت چشم مرا نور نماندست
و ز عمر مرا جز شب دیجور نماندست

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

پ

پارسایی و سلامت هوسم بود ولی
شیوه‌ای می‌کند آن نرگس فتان که می‌پرس

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۶/۲ - ۶۸۵.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

پاسبان حرم دل شده‌ام شب همه شب

تا درین پرده جز اندیشه او نگذارم

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰۶.

شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۹۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۸/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۹.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- حسن زاده آملی، حسن

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

پاک کن چهره حافظ به سر زلف ز اشک

ورنه این سیل دمامم ببرد بنیادم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

پاک و صافی شو و از چاه طہیبت بہ در آی

کسہ صسفایی نسدہد آب تراب آلودہ

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

پای ما لنگ است و منزل بس دراز

دست ما کوتاہ و خرما بر نخیل

حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۲/۲ - ۸۰۱.

۱- فرزاد، مسعود

پدرم روضہ رضوان بہ دو گندم بفروخت

من چرا ملک جهان را بہ جوی نفروشم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۳۶.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۴.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۳۶ - ۳۵.

۲- رکن، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۸/۲.

۴- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم: ۲۷.

۵- ناتلی خانلری، پرویز

پرتو روی تو تا در خلوتم دید آفتاب

می روه چون سایہ ہر دم بر در و بسام ہنوز

این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامہ بہاء الدین خرمشاهی و

۱- سعیدی سیرجانی، علی اکبر

شرح فضلهای حافظ دکتر حسینعلی ہروی]. کبھان فرہنگی، سال

پنجم، شمارہ دہم: ۴۴.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۰ - ۱۲۷۸.

۲- عبوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۲/۱.

۳- فرزاد، مسعود

چرا نہ در کنار ہم [پاسخ بہ آقای سعیدی سیرجانی]. کبھان

۴- ہروی، حسینعلی

فرہنگی، سال پنجم، شمارہ دوازدهم: ۴۴.

پرده از رخ برفکنندی یک نظر در جلوه‌گاه
وز هیا هور و پری را در حجاب انداختی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۱۳/۲.

پرده مطربم از دست برون خواهد برد
آه اگر زانکه درین پرده نباشد بام

۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳-۳۲.

۲- راستگو، سیده محمده دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۱.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۷/۲.

پرسیدم از طبیعی احوال دوست گفتا
فی بعدها عذابٌ فی قریبها السلامه

لطف سخن حافظ: ۵۸.

۱- رکن، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۵۶ - ۱۱۵۷/۲.

۲- فرزاد، مسعود

پروانه او گر رسدم در طلب جان
چون شمع همان دم به دمی جان بسپارم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۳/۲.

پروانه راحت بده ای شمع که امشب
از آتش دل پیش تو چون شمع گدازم

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه) حافظ به سعی سایه (مقدمه): ۳۹.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۳۰.

پری نهفته رخ و دیو در کِشمة حسن
بسوخت دیده ز حیرت که این چه بلعجبی است

- ۱- پڑمان بختیاری، حسین
 ۲- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۳- راستگو، سید محمد
 ۴- ریاحی، محمدامین
 ۵- عبیوضی، رشید
 ۶- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۶۴.
 آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
 کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۲.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۴.
 بلعجی، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۵۹.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۵.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸/۱.

پس از چندین شکیبایی شبی یارب توان دیدن

که شمع دیده افروزیم در محراب ابرویت

تأملی در حافظ شاعر داننده راز. یسما، سال شانزدهم، شماره
 پنجم: ۲۱۲-۲۱۱.

دعاهای حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۰.

۱- اسلامی‌ندوشن، محمدعلی

۲- جاوید، هاشم

پشمینه پوش تند خو از عشق نشنیدست بو

از مستیش رمزی بگو تا ترک هشیاری کند

حافظ شناخت: ۹۷/۱ - ۹۶.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۰ - ۴۱۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۰ - ۴۱۹.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

پنج روزی که درین مرحله مهلت داری

خوش بیاسای زمانی که زمان این همه نیست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

پند حکیم محض صوابست و عین خیر

فرخنده آن کسی که به سمع رضا شنید

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم، ۷۴ - ۷۵.
- ۲- بژمان‌بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳۹.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۹.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۵۸۶/۱ - ۵۸۵.

پند عاشقان بشنو و ز در طرب باز آ

کاین همه نمی‌ارزد شغل عالم فانی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۱.

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۳۹۱/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

پنهان ز حاسدان به خودم خوان که منعمان

خسیر نهان ز بهر رضای خدا کنند

حافظ، صحّت کلمات...: ۴۴۰/۱ - ۴۳۹.

۱- فرزاد، مسعود

پیاله بر کفتم بند تا سحر گه حشر

به می ز دل ببرم هول روز رستاخیز

حافظ، صحّت کلمات...: ۶۶۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

پیام داد که خواهم نشست با رندان

بشد به رندی و دُردی کشیم نام و نشد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۵.

۱- راستگو، سید محمد

پیام دوست شنیدن سعادتست و سلامت

مَسْنٍ لِمَبْلَغِ عَنِّي الْإِنِّ سَعَادٍ سَلَامِي

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۳۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

پیران سخن به تجربه گویند، گفتست
هان ای پسر که پیر شوی پند گوش کن

حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۶۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

پیراهنی که آید از و بوی یوسفم
ترسم برادران غیورش قبا کنند

یادداشتها. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۸۶ - ۱۸۲.

۱- همایون پور، منوچهر

پیر گلرنگ من اندر حق ازرق پوشان
رخصت خبث نداد ار نه حکایتها بود

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروی نیرو] نشر
دانش، سال چهارم، شماره سوم: ۴۷.

۱- آجودانی، ماشاء الله

آورده اند که... حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱):

۲- اخوان ثالث، مهدی

۲۸۵ - ۲۸۶

چند نکته در چند بیت حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۷۹.
یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۰.

۳- اسلامی ندرشن، محمدعلی

۴- دهخدا، علی اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴ - ۴۳.

پیر گلرنگ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۱۷ - ۱۱۶.

۵- ریاحی، محمدامین

پیر گلرنگ. آینه جام: ۱۱۷ - ۱۱۴.

۶- زریاب خویی، عباس

از میکده بیرون. از کوچه رندان: ۱۷۸ - ۱۷۷.

۷- زرین کوب، عبدالحسین

از پیران پارسی. جستجو در تصوف ایران: ۲۳۶ - ۲۳۳.

۸- _____

گزارد حق «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۷.

۹- سروشیار، جمشید

کلام و پیام حافظ. نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۱.

۱۰- سمعی [گیلانی]، احمد

- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۵۸.
- ۱۱- شریعت، محمدجواد
نکته‌هایی در شعر حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۸۳.
- ۱۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۱/۱.
- ۱۳- کاظمی، داریوش
پژوهشی پیرامون شناخت پیرگلرنگ. حافظ‌شناسی، جلد یازدهم: ۲۴۰ - ۲۲۵.
- ۱۴- گلچین معانی، احمد
تذکره میخانه (حواشی): ۹۳ - ۹۲.
- ۱۵- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۱۶- معیری، محمدعلی
نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد نخست: ۱۴۶ - ۱۴۵.
- ۱۷- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۱۸- ملاح، حسینعلی
پیر گلرنگ کیست؟ حافظ‌شناسی، جلد هشتم: ۶۲ - ۵۷.
- ۱۹- هروی، حسینعلی
نظری به «پیام و کلام حافظ» نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۲۸ - ۲۷.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۵.
- + مقالات حافظ: ۴۰۶.
- پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت
آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد
- ۱- باعداد، محمدعلی
خطا پوش. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۲۶ - ۱۲۴.
- ۲- بدرالدین (مولانا)
آفرین بر نظر...، پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۲۱ - ۱۱۹.
- ۲- برهانی، مهدی
راز دهر آدینه، شماره صدویست و یکم - صدویست و دوم: ۲۳.

- ۳- بهرامیان، مسیح
خطا پوشی. آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم؛
۶۱۱ - ۶۰۷.
- ۴- بهشتی شیرازی، سید احمد
+ پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۹۴ - ۸۷.
پیر مغان، پیر خرابات. مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره
هفتم: ۴۴.
- ۵- یامردی منصور
نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره
یکم: ۸۶ - ۸۵.
- ۶- بزمان بختیاری، حسین
پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع
نرفت (مجموعه مقالات): ۱۲۱ - ۱۲۲.
- ۷- جاوید، هاشم
خطا بر قلم صنع نرفت. حافظ جاوید: ۳۲۶ - ۳۲۵.
- ۸- جاوید صباغیان، محمد
تأملی در بینی از حافظ. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه فردوسی، سال بیست و یکم، شماره دوم: ۲۴۶ - ۲۴۱.
- ۹- جوینی، عزیزالله
زبان غزل در دیوان حافظ و شرح چهار بیت. مجله دانشکده
ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال صد و بیست و نهم،
شماره سوم - چهارم: ۱۸۰ - ۱۷۷.
- ۱۰- الحسینی، علی اکبر
تفسیر بیت [پیر ما گفت...]. ایرانشهر، سال دوم، شماره دهم؛
۶۲۳ - ۶۲۰.
- ۱۱- حواشی دیوان حافظ،
چاپ ۱۲۹۹ بمبئی
+ پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات ۱): ۱۱۸ - ۱۱۶
پیر ما گفت...، پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت
(مجموعه مقالات): ۱۲۱.
- ۱۲- خز مشاهی، بهاء الدین
پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت. چارده روایت: ۴۷ - ۳۰.
+ شرح یک بیت از حافظ [پیر ما گفت...]. کتاب توس: ۳۳۲ - ۳۲۱.
- ۱۳- _____
+ پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۸۶ - ۶۴.
یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان (ذیل). مستدرک
حافظ نامه: ۱۴۲۲ - ۱۴۲۱.
- ۱۴- خلیف رهبر، خلیل
پیر ما. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۳.

- ۱۵- دادبه، اصغر خطای قلم صنع در منطق شعر. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۶۳ - ۳۹.
- ۱۶- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۲۳ - ۲۰.
- ۱۷- داوود پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۲۴-۱۲۲. پیر ما... الخ. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۳.
- ۱۸- دشتی، علی + دیوان لسان‌الغیب حافظ شیرازی، بر اساس نسخه قدسی: ۲۴۷. پیر ما گفت. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۲ - ۱۱. + نقشی از حافظ: ۱۶۹ - ۱۶۰.
- ۱۹- ذوالنور، رحیم قلم صنع. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۲ - ۱۱۱. + در جستجوی حافظ: ج ۱/ ۲۲۸.
- ۲۰- رکنی‌زاده سالک، م. حسین تفسیر بیت حافظ [پیر ما گفت...]: (ایران‌شهر، سال دوم، شماره نهم): ۵۵۹ - ۵۵۶.
- ۲۱- زنجانی، برات + پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۶-۱۱۵. سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.
- ۲۲- زیبایی، محمدعلی سخنی در باب پیتی از خواجه. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۳۶ - ۱۲۷.
- ۲۳- زریاب‌خویی، عباس خطا بر قلم صنع نرفت. آئینه جام: ۱۶۷ - ۱۶۳.
- ۲۴- زرین‌کوب، عبدالعسین + پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۵ - ۱۱. اشارات در حاشیه دیوان حافظ: نقش بر آب: ۳۸۱ - ۳۸۰.
- ۲۵- سجادی، ضیاء‌الدین + پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۶ - ۳۸. + حافظ و قلم صنع. نقش بر آب: ۱۱۷ - ۱۰۱. در مکتب استاد: ۳۲.
- ۲۶- سعیدبرومند، جواد خطا بر قلم صنع نرفت. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت

- (مجموعه مقالات): ۱۵۳ - ۱۳۷.
- ۲۷- شریف‌العلماء لنگری گیلانی مقاله یکی از علمای روحانی [درباره بیت پیر ما گفت...].
ایران‌شهر، سال سوم، ششم: ۳۲۸ - ۳۲۴.
- ۲۸- شمس‌الافاضل؟
تفسیر بیت حافظ [پیر ما گفت...]. ایران‌شهر، سال سوم، شماره اول و دوم: ۱۲۷ - ۱۲۵.
- ۲۹- شمیسا، سیروس
قلم صنع. گلچرخ، شماره اول: ۵۲ - ۵۰.
- ۳۰- عطارپور، ارسلان
بحثی درباره شعر حافظ (پیر خطاپوش). چیهیستا، سال هشتم، شماره هفتادویکم: ۱۱۰ - ۱۰۵.
- ۳۱- علوی، عبدالعلی (پرتو)
برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۹۸ - ۹۹.
- ۳۲- غنی، قاسم
یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۸۴ - ۸۳.
- ۳۳- قزل‌ایاغ، حبیب‌الله
تفسیر بیت حافظ [پیر ما گفت...]. ایران‌شهر، سال دوم، شماره دهم: ۶۲۴ - ۶۲۳.
- ۳۴- کی‌آرش، ساسان
+ پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۹-۱۱۸.
تفسیر بیت حافظ [پیر ما گفت...]. ایران‌شهر، سال دوم، شماره هشتم: ۴۹۶ - ۴۹۵.
- ۳۵- مطهری، مرتضی
+ پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۵-۱۱۴.
تماشاگه راز: ۱۳۴ - ۱۳۲.
- ۳۶- مظفری، علیرضا
+ عرفان حافظ: ۸۵ - ۸۳.
بازهم «پیر ما گفت». مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم - چهارم: ۹۵۲ - ۹۴۷.
- ۳۷- ملائیمسا گیلانی
رسالة وجود. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۶۵ - ۱۵۴.
- ۳۸- نیازکرمانی، سعید
طنز مورد اعتراض. پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۰ - ۱.

- + دولت پیر مغان...: ۲۷۷ - ۲۶۸.
- ۳۹- هروی، حسینی شرح غزلهای حافظ، جلد اول: ۴۶۶.
- + پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۰-۱۰۷.
- ۴۰- یزدانی، بهمرد نوشیروان تفسیر بیت حافظ [پیر ما گفت...]، ابرانشهر، سال دوم، شماره هشتم: ۴۹۶ - ۴۹۵.
- + پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت (مجموعه مقالات): ۱۱۴-۱۱۳.
- پیر میخانه چه خوش گفت به دزدی کش خویش
که مگر حال دل سوخته با خامی چند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۲/۱.
- پیر میخانه همی خواند معمائی دوش
از خط جام که فرجام چه خواهد بودن
- جام کین خسرو، خط ساغر، راز جهان. آئینه جام: ۱۴۰ - ۱۳۳.
- ۱- زریاب خویی، عباس حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۴/۲ - ۱۰۴۳.
- ۲- فرزاد، مسعود
- پیش از آن کاین سقف سبز و طاق مینا برکشند
منظر چشم مرا ابروی جانان طاق بود
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۱.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۶۲.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۹/۱.
- ۴- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۰ - ۱۲۵۹.
- ۵- هروی، حسینی نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۸ - ۱۵۹.
- + مقالات حافظ: ۵۱۳ - ۵۱۲.

- پیش از آن کاین نه رواق چرخ اخضر بر کشند
دور شاه کامگار و عهد بسواسحاق بود
- ۱- بزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۰۳.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۴۶۳.

- پیش ازینت پیش ازین اندیشه عشاق بود
مهرورزی تو با ما شهرة آفاق بود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۷/۱.

- پیش بالای تو میرم چه به صلح و چه به جنگ
چون به هر حال پرازنده ناز آمده‌ای
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول، ۱۰۷ - ۱۰۶.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۲.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۸/۲.

- پیش چشمم کمترست از قطره‌ای
این حکایتها که از طوفان کنند
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۳.

- پیش رفتار تو پا بر نگرفت از خجلت
سروسرکش که به ناز از قد و قامت برخاست
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۷/۱.

پیش زاهد از رندی دم مزن که نتوان گفت
با طبیب نسا معرم حال درد پنهانی

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۸۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی
گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ.
بانگ جرس: ۹۶.

۱- علوی، عبدالملی (پرتو)

پیمان شکن هر آینه باشد شکسته حال
انّ العهود عند ملیک النّهی ذم

لطف سخن حافظ: ۶۷.

حافظ، صحّت کلمات... : ۸۲۰/۲ - ۹۸۱.

۱- رکن، محمود

۲- فرزاد، مسعود

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

پیوند عمر بسته به مویست هوش‌دار
غمخوار خویش باش غم روزگار چیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

تا ابد بوی محبت به مشامش نرسد
هر که خاک در میخانه به رخساره نرفت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۰/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

تا ابد معمور باد این خانه کز خاک درش
هر نفس با بوی رحمن می‌وزد باد یمن

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۲ - ۱۳۲۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۸ - ۱۸۷.

+ مقالات حافظ: ۳۲۸ - ۳۲۷.

۱- عبوسی، رشید

۲- هروی، حسینعلی

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و هشتم: ۱۴.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۲.

+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۷ - ۲۰۶.

+ مقالات حافظ: ۳۶۰ - ۳۵۹.

۳- _____

تاب بنفشه می‌دهد طرّه مشکسای تو

پرده غنچه می‌درد خنده دلگشای تو

تاب بنفشه. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۵۳ - ۴۸.

۱- برهانی، مهدی

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

۲- مرتضوی، منوچهر

حافظ شناسی: ۵۰۸ - ۵۰۶.

تا بگویم که چه کشفم شد ازین سیر و سلوک

به در صومعه با بربط و پیمانان روم

حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۵۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

تا بود نسخه عطری دل سودازده را

از خط غالیه سای تو سوادی طلبیم

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.

۱- پرواز، سیاوش

حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۸۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

تا بو که دست در کمر او توان زدن

در خون دل نشسته چو یاقوت احمریم

حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۲.

۱- خزّمشاهی، بهاءالدین

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۵ - ۱۸۴.

لطف سخن حافظ: ۵۵.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۹۱/۲ - ۹۹۰.

۳- فرزاد، مسعود

تا بو که یا بم آگهی از سایه سرو سهی

گلبانگ عشق از هر طرف بر نیکناسی می‌زنم

حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۰۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

تا به دامن ننشینند ز نسیمش گردی
سیل خیز از نظرم رهگذری نیست که نیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۴.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۳۱.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۵۳/۱.

۳- فرزاد، مسعود

تا بی سرو پا باشد اوضاع فلک زین دست
در سر هوس ساقی در دست شراب اولی

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۵۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

تاج شاهی طلبی گوهر ذاتی بنمای
ور خود از تخمه جمشید و فریدون باشی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵۴.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
پرومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.

۲- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۰.

۳- _____

گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۶۹ - ۲۶۸.

۴- _____

لطف سخن حافظ: ۱۳۸.

۵- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۱۵/۲.

۶- فرزاد، مسعود

بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای
سید محمد راستگو بر حافظ ادیب پرومند). ادبستان، شماره

۷- کاظمیان، سروش

بیست و پنجم: ۴۲.

تا چند همچو شمع زبان آوری کنی

پروانه مراد رسید ای محب خموش

آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):

۱- اخوان ثالث، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۸.

تا چو مجمر نفسی دامن جانان گیرم

جان نهادیم بر آتش ز پی خوش نفسی

۱- رکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۱۵۴.

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۰۶/۲ - ۱۳۰۵.

تا چه خواهد کرد با ما آب و رنگ عارضت

حالیا نیرنگ نقشی خوش بر آب انداختی

۱- پرویزی، فرنگیس

باز نظر (مروری بر تشریح دو بیت از غزلیات حافظ از دیدگاه

شاعران گوناگون). یاد بهار (یادنامه مهرداد بهار): ۵۲۲ - ۵۱۹.

۲- عبوسی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۳۹ - ۱۱۳۸.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۱۱/۳.

۴- محبوب، محمدجعفر

در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۷.

۵- مرتضوی، منوچهر

نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده.

ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۳۳ - ۴۳۱.

۶- نائل خانلری، پرویز

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،

بعضی لغات و تعبیّرات: ۱۱۶۲.

تا درخت دوستی کی بر دهد

حالیا رفتیم و تخمی کاشتیم

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۳.

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۸۲/۲.

تا در ره پیری به چه آیین روی ای دل

باری به غلط صرف شد ایّام شبابت

۱- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶/۱.

تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او

زان سفر دراز خود عزّم وطن نمی‌کند

دیوان حافظ ... : (مقدمه): شش.

حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۲۶/۱ - ۴۲۵.

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ

شناسی: ۴۶.

۱- عیوضی، [و] بهروز

۲- فرزاد، مسعود

۳- مرتضوی، منوچهر

تا دم از شام سر زلف تو هر جا نزنند

با صبا گفت و شنیدم سعری نیست که نیست

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۷۳.

لطف سخن حافظ: ۳۱.

حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۵۴/۱.

دریاره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۲.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول شماره هفتم: ۳۲۶.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- محبوب، محمدجعفر

۵- نائل‌خانلری، پرویز

تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین

کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۲.

لطف سخن حافظ: ۱۹۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- رکن، محمود

تا زمیخانه و می نام و نشان خواهد بود

سرما خاک ره پیر مغان خواهد بود

حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۶۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

تازیان را غم احوال گرانباران نیست

پارسایان مددی تا خوش و آسان بروم

- ۱- بهشتی شیرازی، سید احمد
مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۲.
- ۲- پرواز، سیاوش
درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ (به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.
- ۳- پژمان بختیاری، حسین
شبه انتقاد. یغما، سال هفدهم، شماره هشتم: ۳۸۰ - ۳۷۹.
- ۴- _____
[دیوان] لسان الغیب خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، با تصحیح و مقدمه پژمان بختیاری: سی و چهارم و سی و پنجم: ۵۴۸ - ۵۴۷ و ۳۵۵.
- ۵- جوینی، عزیزالله
نقش لغت‌شناسی در شرح دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۱۹ - ۱۱۵.
- ۶- دهخدا، علی اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۱.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۵ - ۴۰۴.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۷.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۴.
- ۷- راستگو، سید محمد
لطف سخن حافظ: ۸۵.
- ۸- رکن، محمود
پارسیان، پارسایان. آئینه جام: ۱۱۰ - ۱۰۹.
- ۹- زریاب‌خویی، عباس
تازیان حافظ و تازیان یزد. نامواره دکتر افشار: جلد سوم: ۱۴۷۷ - ۱۴۷۲.
- ۱۰- سهیلی خوانساری، احمد
نازیان [در شعر حافظ]. آینه، سال چهاردهم، شماره نهم - دوازدهم: ۶۸۲ - ۶۸۱.
- ۱۱- صنعتی، همایون
برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ، بانگ جرس: ۱۰۷ - ۱۰۶.
- ۱۲- علوی، عبدالعلی (پرتو)
یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۹۷.
- ۱۳- غنی، قاسم
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۵۵/۲ - ۹۵۴.
- ۱۴- فرزاد، محمود
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۴۷.
- ۱۵- قزوینی، محمد
+ حواشی و یادداشت‌های علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۱.

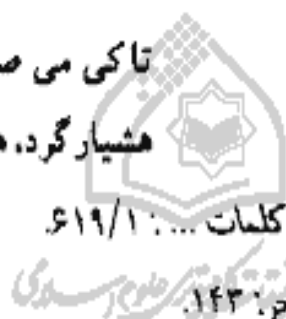
- + حافظ از دیدگاه علامه قزوینی: ۴۰۴.
- ۱۶- معریط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
- ۱۷- معیری، محمدعلی
تکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد
نخست: ۱۴۴ - ۱۴۳.
- ۱۸- معین، محمد
پاسخ شبه انتقاد. یغما، سال هفدهم، شماره یازدهم: ۳۰.
- + برهان قاطع، ذیل کلمه «پارسا»: ۳۵۰.
- ۱۹- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر
اشعار حافظ) کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۲۰- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۶.
- تا سحر چشم یار چه بازی کند که باز
مرا خجسته گویند بر منم
دیار کرمش جادو نهاده ایم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸.
- ۲- غیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۱ - ۱۳۱۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۷۷/۲.
- تا سر زلف تو در دست نسیم افتادست
دل سودازده از غصه دو نیم افتادست
- ۱- مرتضوی، منوچهر
ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۵۰۳ - ۵۰۵.
- تا عاشقان به بوی سیمش دهند جان
بگشود ناله‌ای و در آرزو پیوست
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۷.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۶۷.

- ۳- فرزاد، مسعود   حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۰۷/۱ - ۱۰۶.
- تا عقل و فضل بینی بی معرفت نشینی
یک نکته‌ات بگویم خود را مبین که رستی
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۲۲۰/۲.
- ۲- معیری، محمدعلی   نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد
نخست: ۱۴۶.
- تا کی از سیم و زرت کیسه تهی خواهد بود
بنده من شو و بر خور ز همه سیم‌تان
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۰۳۳/۲.
- تا کی اندر دام وصل آرم تذروی خوشخوام
در کمینم و انتظار وقت فرصت می‌کنم
- ۱- پژمان‌بختاری، حسین   [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴۸.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۳۰/۲ - ۹۲۹.
- تا کی غم دنیای دنی ای دل دانا
حیف است ز خوبی که شود عاشق زشتی
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۸.
- تا کی کشم عتیبیت از چشم دلفریبت
روزی کرشمه‌ای کن ای یار برگزیده
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۱۵۰ - ۱۱۴۹.
- ۲- هروی، حسینعلی   نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۸۱ - ۸۰.

- + مقالات حافظ: ۱۴۷ - ۱۴۵.
- ۳- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ. ۱۶۰.
- + مقالات حافظ: ۳۳۲.
- + نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و هشتم: ۱۴.
- ۴- _____
 سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
 ناتل خانلری]. نقد و نظر درباره حافظ: ۲۰۷ - ۲۰۸.
- + مقالات حافظ: ۳۶۱ - ۳۶۰.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۳.

تا کی می صبح و شکر خواب بامداد
 هشیار گرد، هان که گذشت اختیار عمر

حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۶۱۹.

دیوان شاعر ساحر: ۱۴۳.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است

پیوسته مرا کوی خرابات مفاصمست

توضیحی درباره معنی بیتی از حافظ. مجله دانشکده ادبیات و
 علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال ششم، شماره ۴ - ۳:
 ۹۶۶ - ۹۶۵.

۱- باقری، مه‌ری

ناملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و هشتم: ۱۴۰.

۲- شوقی‌نوبر، احمد

حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۸۹.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۳۴.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب

جان عزیز خود به نوا می‌فرستم

- ۱- جاوید، هاشم
ای هدهد صبا. حافظ جاوید: ۱۴.
- تا مرا عشق تو تعلیم سخن گفتن کرد
خلق را ورد زبان مدحت و تحسین من است
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۹.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- تا مطربان ز شوق منت آگهی دهند
قول و غزل به ساز و نوا می‌فرستمت
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۸۵.
- ۱- فرزاد، مسعود
- تا مگر جرعه فشاند لب جانان بر من
سالها شد که منم بر در میخانه مقیم
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۶.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۰ - ۱۳۰۹.
حافظ، صحت کلمات ... : ۹۶۶/۲.
- ۲- عیوضی، رشید
- ۳- فرزاد، مسعود
- تا مگر همچو صبا باز به کوی تو رسم
حاصلم دوش بجز ناله شبگیر نبود
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۰۵.
- ۱- فرزاد، مسعود
- تا نگر دی آشنا زین پرده رمزی نشنوی
گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش
یادداشتهای آقای قوام‌الدین خرمشاهی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۵.
- ۱- خرمشاهی، قوام‌الدین
- حافظ شناخت: ۱۰۵/۱.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی

تا همه خلوتیان جام صبحی گیرند

چنگ صبحی به در پیر مناجات بریم

درباره تعبیری بر چند بیت حافظ. سخن، سال بیستم، شماره نهم -
دهم: ۹۴۶ - ۹۴۴.

چنگ صبح. آئینه جام: ۱۴۷ - ۱۴۶.

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ
شیرازی. بانگ جرس: ۱۰۶ - ۱۰۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۹۹۳/۲.

تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شماره دهم: ۷۵۷.

۱- پروین گنابادی، محمّد

۲- زریاب خوبی، عباس

۳- علوی، عبدالعلی (پرتو)

۴- فرزاد، مسعود

۵- ملاح، حسینعلی

تحصیل عشق و رندی آسان نمود اول

آخر بسوخت جانم در کسب این فضایل

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۳.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۵ - ۱۲۹۴.

حافظ، صحت کلمات ...: ۷۹۷ - ۷۹۶.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمّد

۳- عبوضی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

تخت زُمرّد زده است گل به چمن

راح چون لعل آتشین در یاب

گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۳.

حافظ، صحت کلمات ...: ۴۲.

۱- سروشیار، جمشید

۲- فرزاد، مسعود

تخم وفا و مهر در این کهنه کشته زار

آنگه شود عیان که بود موسم درو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۹.

۱- راستگو، سید محمّد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۱۷/۲.
- ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۰.
- + مقالات حافظ: ۳۳۱.
- ۱- جاوید، هاشم ترسم این قوم که بسر دُرْدکشسان می‌خندند در سرکار خرابیات کنند ایمان را یار مردان خدا. حافظ جاوید: ۱۱۶ - ۱۱۳.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۷۱/۱ - ۱۶۹.
- ۱- حمیدیان، سعید ترسم که اشک در غم ما پرده در شود وین راز سر به شهر به عالم سمر شود یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۶.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۰.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۲۶/۱ - ۵۲۵.
- ۴- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نمونه دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۴.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۴.
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر ترسم کزین چمن نبری آستین گل کز گلشنش تحمل خاری نمی‌کنی یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۸.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۴.

- ۳- ریاحی، محمدامین / چمن عصر حافظ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۲۲.
- ۴- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۱۲/۲.
- ۵- محیط طباطبائی، محمد / مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۶- معین، مهدخت / همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- ترسم که روز هشر عنان بر عنان رود
تسبیح شیخ و خرقة رند شراب‌خوار
- حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام حافظ شناسی، جلد اول: ۹۶.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۴.
لطف سخن حافظ: ۲۹۳.
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۹۲.
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۹۸/۱.
- درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۲.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- رکن، محمود
۴- زرین کوب، عبدالحسین
۵- فرزاد، مسعود
۶- محبوب، محمدجعفر
- ترسم که صرفه‌ای نبرد روز باز خواست
نان حلال شیخ ز آب حرام ما
- بر بساط نکتہ دانان [معرفی و نقد حافظنامه، تألیف بهاءالدین خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۱.
- بسوخت دیده ز حیرت [نقد] شرح غزل‌های حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۴۱ - ۴۰.
- سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.
حافظ، صحت کلمات ... : ۳۳/۱.
- ۱- خسروی، محمدرضا
۲- نوربان، مهدی
۳- زنجانی، برات
۴- فرزاد، مسعود

- ترک افسانه بگو حافظ و می نوش دمی
که نخفتیم شب و شمع به افسانه بسوخت
- ۱- دادبه، اصغر
توازی معنایی در ابیامهای حافظ (بررسی ویژگی ابهام در شعر حافظ). حافظ‌شناسی، جلد پانزدهم: ۲۸ - ۲۶.
- ۲- رزاق، علی‌اکبر
یادداشتهای آقای علی‌اکبر رزاق. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۳.
- ترک درویش مگیر ار نبود سیم و زرش
در غمت سیم شمار اشک و رخس را زرگیر
- ۱- راستگو، سیده‌محمد
دیوان حافظ. تصحیح راستگو: ۲۷۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۶۳۳/۱.
- ترک عاشق کش من مست برون رفت امروز
تا دگر خون که از دیده روان خواهد بود
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶۵/۱.
- ۲- نذیراحمد
غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۶.
- ترک گدایی مکن که گنج بیابی
از نظر رهروی که در گذر آید
- ۱- نوریان، مهدی
بسوخت دیده‌زحیرت. [نقد] شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۵.
- ترک ما سوی کس نمی‌گیرد
آه ازین کبریا و جاه و جلال
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۷۷۸/۲.

تعبیر رفت، یار سفر کرده می‌رسد

ای کاج هر چه زودتر از در درآمدی

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۸.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۱.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۴۰/۲.

تکیه بر اختر شب دزد مکن کاین عیار

تاج کاووس بسپرد و کمر کیخسرو

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۱۶/۱.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۰.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۰۹ - ۱۰۸.
 ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۱۵/۲.

تکیه بر جای بزرگان نتوان زد به گزاف

مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی

- ۱- جاوید، هاشم شرفنامه. حافظ جاوید: ۲۵۲.
 ۲- فروزانفر، محمد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ. [با اهتمام دکتر حسین بحر العلومی]. یغما، سال بیست و چهارم، شماره پنجم: ۲۸۸.

تلقین و درس اهل نظر یک اشارتست

گسستم کنایتی و مکسر نمی‌کنم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۳۳/۲ - ۹۳۲.

تنت را دید گل‌گویی که در باغ

چو مستان جامه را بدرید برتن

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۰۵/۲.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۴۴.

تنش درست و دلش شاد باد و خاطر خوش

که دست دادش و یاری ناتوانی داد

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی، (مقدمه): ۱۱۳ - ۱۱۲.

۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۹ - ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۸.

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۳۰/۱.

۳- راستگو، سید محمد
۴- فرزاد، مسعود
۵- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

۶- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

تم از واسطه دوری دلبر بگداخت

جانم از آتش مهر رخ جانانه بسوخت

حافظ، صحت کلمات ...: ۵۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

تنور لاله چنان بر فروخت بسا بهار

که غنچه غرق عرق گشت و گل به جوش آمد

۱- خسروی، محمدرضا بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاء‌الدین خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۲.

۲- ریاحی، محمد امین سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۵ - ۱۳۳.

تنها نه ز راز دل من پرده برافتاد

تا بود فلک شیوه او پرده دری بود

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- _____
 ۴- هروی، حسینعلی
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۱۲.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۴۹۲/۱.
 اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ. حافظ دوستی
 غیر از حافظ شناسی است: پ ۹۹.
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
 مقالات): ۴۲.
 + مقالات حافظ: ۷۶.

تو آتش گشتی ای حافظ ولی با یار در نگرفت

ز بند عهدی گل گویی حکایت با صبا گفتیم

- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۶/۲.

توانگرا دل درویش خود به دست آور

که مخزن زر و گنج و درم نخواهد ماند

- ۱- رزاق، علی اکبر
 ۲- رکن، محمود
 ۳- همایونفرخ، رکن الدین
- یادداشتهای آقای علی اکبر رزاق. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۰.
 لطف سخن حافظ: ۲۴۴ - ۲۴۳.
 دیوان شاعر ساجر: ۷۵.

تو بدین نازکی و سرکشی ای شمع چگل

لایق بندگی خواجه جلال الدینی

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- رکن، محمود
 ۳- عبیوضی، رشید
 ۴- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴ - ۴۷.
 لطف سخن حافظ: ۴۳.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۰ - ۱۳۵۹.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۱۹/۲.

- تو بندگی چو گدایان به شرط مزد مکن
که دوست خود روش بنده پروری داند
- ۱- افشار، ایرج نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یخما، سال ششم، شماره دوم و سوم: ۷۴۰.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۲.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۳۸۵/۱.
- تو بنده‌ای گله از دوستان مکن حافظ
که شرط عشق نباشد شکایت از کم و بیش
- ۱- پژمان‌بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۸۵.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۳۳/۲.
- تو پنداری که بدگو رفت و جان برد
مرا تخمت کوی پر طبع رسد کس با کرام الکاتبین است
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۲.
- تو پیک خلوت انسی و دیده بر سر راهت
به مردمی نه به فرمان چنان بران که تو دانی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۹۳/۲.
- تو ترحم نکنی بر من مخلص گفتم
ذاک دعوی و هانت و تلک الایام
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۱۰/۲.
- ۲- مهدوی‌دامغانی، احمد چهل‌ودو یادداشت درباره‌ی ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۵ - ۴۷۹۴.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۱۲.

تو خانقاه و خرابات در میانه مبین

خدا گواه که هر جا که هست با اویم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۴.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۱۴/۲ - ۱۰۱۳.

۱- پژمان بهتباری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

تو خفته‌ای و نشد عشق را کرانه پدید

تبارک الله ازین ره که نیست پایانش

حافظ فروینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۶.

لطف سخن حافظ: ۳۱۱.

حافظ، صحت کلمات ...: ۷۰۵/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۸.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- فرزاد، مسعود

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

تو خود ای گوهر یکدانه کجایی آخر

کز غمت دیده مردم همه دریا باشد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۳.

لطف سخن حافظ: ۲۳۲.

حافظ، صحت کلمات ...: ۳۴۰/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار

که توستی چو فلک رام تازیانه توست

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار

که در برابر چشمی و غایب از نظری

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- رکن، محمود
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ. [با اهتمام دکتر حسین بحر العلومی]. یغما، سال بیست و سوم، شماره هفتم: ۴۰۳ - ۴۰۲.
 ۶- همایونفرخ، رکن‌الدین
- ازیرنویس دیوان [لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۳۸.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۳.
 لطف سخن حافظ: ۱۳۶.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۸۷/۲ و ۱۲۹۰ - ۱۲۸۹.
 دیوان شاعر ساحر: ۲۸۰.
- تر خود وصال دگر بودی ای نسیم وصال
 خطا نگر که دل امید در وفای توست
- چند نکته در چند بیت حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره سوم: ۷۹.
 + مقالات حافظ: ۴۳۵ - ۴۳۴.
 حافظ فزونی - غنی یا خانلری، کدام حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۴ - ۳۵.
 ازیرنویس دیوان [لسان‌الغیب حافظ شیرازی: ۳۲.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۸.
 لطف سخن حافظ: ۱۶۹.
 قصب نرگس. آئینه جام: ۳۰۳.
 کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۳.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۶۱.
 در پیرامون تصحیح حافظ. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره چهارم: ۵۱۷ - ۵۱۸.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۰/۱.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ (۲). راهنمای کتاب، سال سوم، شماره سوم: ۴۲۲ - ۴۲۴.
 + مقالات فرزاد: ۲۲۰ - ۲۱۸.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
 ۲- برهانی، مهدی
 ۳- پژمان بختیاری، حسین
 ۴- راستگو، سیدمحمد
 ۵- رکن، محمود
 ۶- زریاب خویی، عباس
 ۷- سمعی [گیلانی]، احمد
 ۸- صبا، علی‌اکبر
 ۹- فرزاد، مسعود
 ۱۰- فرزاد، سیدمحمد

- ۱۱- نیساری، سلیم
سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر
تدوین غزل‌های حافظ: ۱۱۹.
- ۱۲- هروی، حسینعلی
نظری به «کلام و پیام حافظ» (۱). نشر دانش، سال پنجم، شماره
اول: ۲۸.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۸ - ۱۰۶.
+ مقالات حافظ: ۴۰۹ - ۴۰۶.
- تو خوش می‌باش با حافظ برو گو خصم جان می‌ده
چو گرمی از تو می‌بینم چه باک از خصم دم سردم
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۳.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- تو دم فقر ندائی زدن از دست مده
مسند خواجگی و مجلس تورا نشاهی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۳۵/۲ - ۱۴۳۴.
- ۱- فرزاد، مسعود
- تو را آن به که روی خود ز مشتاقان بیوشانی
که شادی جهانگیری غم لشکر نمی‌ارزد
حافظ، صحت کلمات ...: ۳۲۲ - ۳۲۳/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- تو را چنان که تویی هر نظر کجا بیند
به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۹.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- محبوب، محمدجعفر
۳- راستگو، سیدمحمد
۴- رکن، محمود
۵- فرزاد، مسعود
- درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۴.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۶.
لطف سخن حافظ: ۳۲۸.
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۲۲/۲.

تو را رسد شکر آویز خواجگی گه جود

که آستین به کریمان عالم افشانی

شکر آویز، حافظ جاوید: ۴۱۷ - ۴۲۰.

۱- جاوید، هاشم

چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ، حافظ شناسی، جلد چهارم:

۲- سجادی، ضیاء‌الدین

۲۴ - ۲۶.

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: فکد.

۳- قزوینی، محمد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵۴.

۴- پزیمان‌بختیاری، حسین

+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی، واژه‌نامه: ۴۴۸.

تو را صبا و مرا آب دیده شد غمّاز

و گر نه عاشق و معشوق راز دارانند

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۸۷.

۱- زریاب‌خویی، عباس

چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار،

۲- مهدوی دامغانی، احمد

جلد هشتم: ۴۷۸۴.

تو را که حسن خدا داد هست و حجله بخت

چه حاجتست که مشاطهات بیاراید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

تو را که هر چه مرادست در جهان داری

چه غم ز حال ضعیفان ناتوان داری

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۴۰۷.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساهر: ۲۷۴.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

تو را نشه خجسته که در من یزید فضل
شد مسنت سواهب او طسوق گردنم

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱/۱۲۳.
۲- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظنامه: ۱۴۴۳.
۳- _____ با حافظنامه. تلخ‌خوش: ۷۸-۷۹.
۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۲/۹۰۶-۹۰۵.

تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون
کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۲۹۰.

تو کز مکارم اخلاق عالمی دگری
وفای عهد من از خاطرت به در نرود

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۸.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۴.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۵۱۷.

تو مگر بر لب آبی به هوس بنشینی
ورنه هر فتنه که بینی همه از خود بینی

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ا.ه، سایه) حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۵.
۲- پژمان‌بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۹.
۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو، ۴۹۸.
۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۴۱.
۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۲/۱۴۱۶.
۶- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۴۳.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.

حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۷.

تو می باید که باشی ورنه سهل است

زیان مایه جاهم و مالی

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۳۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

تو نازک طبعی و طاقت نیاری

گرانیهای مشتی دلق پوشان

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۳۱/۲ - ۱۰۳۰.

۱- فرزاد، مسعود

تو نیز باده به چنگ آر و راه صحرا گیر

که مرغ نغمه سرا ساز خوش نوا آورد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۱.

۱- راستگو، سید محمد

تو نیک و بد خود هم از خود بپرس

چرا بایدت دیگری محتسب...

تمامی اشعار حافظ. حافظ، آینه دار تاریخ: ۵۴ - ۵۳.

۱- اهور، پرویز

بعضی تضمین های حافظ. یادگار، سال اول، شماره ششم: ۶۹ - ۶۸.

۲- قزوینی، محمد

+ حافظ از دیدگاه علامه قزینی: ۳۱۲ - ۳۱۱.

تو و طوبی و ما و قامت یار

فکر هر کس به قدرت هست اوست

لطیفه غیبی: ۷۸ - ۷۷.

۱- دارابی، محمدبن محمد

بر حواشی دیوان حافظ، ارج نامه ایرج، ج ۱/۳۲۸.

۲- مجتبیایی، فتح‌اله

تو همچو صبحی و من شمع خلوت سحرم

تبسمی کن و جان بین چگونه می‌سپرم

شمع. حافظ جاوید: ۱۹۶ - ۱۹۵ و ۲۶۵.

۱- جاوید، هاشم

تویی آن گوهر پاکیزه که در عالم قدس

ذکر خیر تو بود حاصل تسبیح ملک

یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ نامه: ۳۱۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ...: ۷۴۴/۲.

۲- فرزاد، مسعود

تویی که بر سر خوبان کشوری چون تاج

سزد اگر همه دلبران دهندت باج

آورده‌اند که ... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):

۳۱۹ - ۳۲۰.

۱- اخوان ثالث، اخوان

لطف سخن حافظ: ۱۹۹.

۲- رکن، محمود

دیوان شاعر ساحر: ۶۲.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

تویی که خوبتری ز آفتاب و شکر خدا

که نیستم ز تو در روی آفتاب خجل

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۴.

۲- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ...: ۷۹۰/۲.

۳- فرزاد، مسعود

تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش

رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۹.

۱- عبوضی، رشید

تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد

این قدر دانم که از شعر ترش خون می‌چکید

- ۱- پور جوادی، نصرالله
تیر عاشق کش. نشر دانش، سال پانزدهم، شماره چهارم: ۱۱ - ۴.
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۷۶/۱.
۲- فرزاد، محمود

- تیری که زدی بر دلم از غمزه خطا رفت
تا باز چه اندیشه کند رای صوابت
۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶.

- تیمار غریبان اثر ذکر جمیل است
جانا مگر این قاعده در شهر شما نیست
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:
۴۲ - ۴۳
۱- برهانی، مهدی

- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی، بیست‌ونهم
- بیست‌وهشتم. ۶۹
۲- پژمان‌بختیاری، حسین

- سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر
تدوین غزل‌های حافظ: ۱۱۹.
۳- نیساری، سلیم

- لطف سخن حافظ: ۱۵۵.
۴- رکن، محمود

ث

ثوابت باشد ای دارای خرمن
اگر رحمی کنی بر خوشه چینی

حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۴۱۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

ج

جام می‌گیرم و از اهل ریا دور شوم
یعنی از اهل جهان پاکدلی بگزینم

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۳۶/۲.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یضما، سال اول شماره هفتم: ۳۰۳.

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- ناتل خانلری، پرویز

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

جام مینایی می سد ره تنگدلیست

منه از دست که سیل غمت از جا ببرد

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه

مقالات): ۱۷۰.

+ مقالات حافظ: ۲۹۶.

۱- هروی، حسینعلی

جانا به حاجتی که تو را هست با خدا

کاخر دمی بپرس که ما را چه حاجتست

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۴/۱.

نقدی. بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۳۲ - ۳۳.

+ مقالات حافظ: ۶۰.

۱- فرزاد، مسعود

۲- هروی، حسینعلی

- جانا کدام سنگدل بی کفایتست
کو پیش زخم تیر تو جان را سپر نکرد
حافظ، صحت کلمات ... : ۲۹۶/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- جان بر لب است و حسرت در دل که از لبانش
نگرفته هیچ کامی جان از بدن بر آید
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۴۶/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- جان به شکرانه کنم صرف گر آن دانه دُر
صدف سینۀ حافظ بود آرامگهش
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:
۹۹ - ۱۰۰
- ۱- برهانی، مهدی
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی، بیست و نهم
و سی ام و ۲۸۴.
- ۲- یزمان بختیاری، حسین
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۵.
- ۳- راستگو، سید محمد
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۷.
- ۴- عیوضی، رشید
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۴.
- ۵- ناتل خانلری، پرویز
- نیش‌ها و نوش‌ها. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۳۶ - ۲۳۵.
- ۶- نیاز کرمانی، سعید
- نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۷۹.
- ۷- هروی، حسینعلی
- + مقالات حافظ: ۳۱۲ - ۳۱۱.
- ۸- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات ... : ۷۳۱/۲.
- جان بی جمال جانان میل جهان ندارد
هر کس که این ندارد حقاً که آن ندارد
نا مرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۰.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۲۳۸.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۷.
- ۲- راستگو، سید محمد
- حافظ، صحت کلمات ... : ۲۵۷/۱.
- ۳- فرزاد، مسعود

جان پرورست قصه ارباب معرفت

رمزی برو پیرس، هدیشی بیبا بگو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۸.

نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری، دنیای سخن،

شماره سی و نهم: ۴۲.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۴ - ۱۳۳۳.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۱۳/۲.

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۲.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- شاملو، احمد

۳- عیوضی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

۵- کاوسی، هوشنگ

۶- محبوب، محمدجعفر

جان رفت در سر می و حافظ به عشق سوخت

عیسی دمی کجاست که احیای ما کند

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

جان عشاق سپند رخ خود می دانست

و آتش چهره بدین کار بر افروخته بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۶.

حافظ، صحت کلمات ...: ۴۷۹/۱ - ۴۷۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

جان علوی هوس چاه زرخندان تو داشت

دست در حلقه آن زلف خم اندر خم زد

یادداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظنامه:

۱۳۸۱ - ۱۳۸۰.

۱- دادبه، اصغر

جان فدای دهنش باد که در باغ نظر

چمن آرای جهان خوشتر ازین غنچه نبست

یادداشتهای آقای علی اکبر رزازی. مستدرک حافظنامه: ۱۴۵۴ - ۱۴۵۳.

۱- رزازی، علی اکبر

جان می دهم از حسرت دیدار تو چون صبح

باشد که چو خورشید درخشان به در آیی

- ۱- شاملو، احمد
نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خائوری، دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۰.
- ۲- کاوسی، هوشنگ
روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۰.
- ۳- برومند سعید، جواد
جان فشانی صبح. گلچرخ، شماره هشتم و نهم: ۵۳ - ۵۲.
- ۴- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۵.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۸۷/۲ - ۱۱۸۶.
- ۱- رکن، محمود
جانها ز دام زلف چو بر خاک می فشاند
بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو
لطف سخن حافظ: ۱۱۴ - ۱۱۳.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۱۱/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
جای آنست که در عقد نکاحش گیرند
دختر مست چنین کاین همه مستوری می کرد
حافظ، صحت کلمات ... : ۲۸۷/۱.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
جایی که برق عصیان بر آدم صفی زد
ما را چگونه زبید دعوی بسی گناهی
حافظ شناخت: ۴۵/۱ - ۴۲.
- ۲- ذکاونی قراگزلو، علیرضا
بعضی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
جایی که یار ما به شکر خنده دم زند
ای پسته کیستی تو خدا را به خود مخند
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی، : ۵۵۱ -
۵۵۰ و ۱۷۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ: صحت کلمات ... : ۳۹۷/۱.
- ۱- جاوید، هاشم
جدا شد یار شیرینت کنون تنها نشین ای شمع
که حکم آسمان اینست اگر سازی اگر سوزی
یار شیرین شمع. حافظ جاوید: ۵۳۴ - ۵۳۱.

- جرعه جام بر این تخت روان افشانم
غُلغل چنگ در این گنبد مینا فکنم
- جرعه فشانی. ارمغان، سال پهل و ششم، شماره سوم: ۱۸۴ - ۱۸۳.
دریاره تعبیری بر چند بیت حافظ. سخن، سال بیستم، شماره نهم و
دهم: ۹۴۶.
لطف سخن حافظ: ۸۰.
- جرعه افشاندن بر کسی یا چیزی. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:
۱۱۹ - ۱۱۸.
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۲۸/۲.
- تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شماره هشتم: ۷۵۷.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر دریاره حافظ
(مجموعه مقالات): ۶۸ - ۶۷.
- جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ است
پیاله گیر که عمر عزیز بی بدل است
- دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۸ - ۱۰۷.
- دریاره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۴.
یادداشت‌هایی دریاره حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرار
التوحید]. حافظ‌شناسی، جلد سیزدهم: ۲۰.
- جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب
که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را
- مقابله دیوان حافظ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه پیر حسین].
حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۰.
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، شماره ۱۲۹: ۵۲.
وضع مهر و وفا. آئینه جام: ۳۹۷ - ۳۹۶.
- ۱- بهمنی، اردشیر
۲- پروین گنابادی، محمد
۳- رکن، محمود
۴- ریاحی، محمدامین
۵- فرزاد، مسعود
۶- ملاح، حسینعلی
۷- هروی، حسینعلی
- ۱- اسلامی ندوشن، محمداعلی
۲- پرواز، سیاوش
۳- شفیع‌کدکنی، محمدرضا
۱- ادیب‌برومند، عبدالملی
۲- دست‌غیب، عبدالملی
۳- زریاب‌خویی، عباس

- ۴- قزوینی، محمد حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۳۱۸.
 ۵- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۴۵.

- جز دل من کز ازل تا به ابد عاشق رفت
 جاودان کس نشنیدیم که در کار بماند
- ۱- رکن، محمود چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۲.
 ۲- _____ لطف سخن حافظ: ۲۴۳.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۳۹۱ - ۳۹۰.

- جز صراحی و کتابم نبود یار و ندیم
 تا حریفان دغا را به جهان کم بینم
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۰.
 ۲- زریاب خویی، عباس صراحی و کتاب آئینه جام: ۲۴۶ - ۲۴۵.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۳۶/۲.

- جز فلاطون خم نشین شراب
 سر حکمت به ما که گوید باز
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیر نویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۵۸ - ۵۵۷.
 ۲- راستگو، سید محمد حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.
 + تلخ خوش: ۱۴۵.
 ۳- زریاب خویی، عباس فلاطون خم نشین شراب. آئینه جام: ۲۹۹ - ۲۹۸.
 ۴- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ، مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۸۳.
 ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۵۴/۱.

- جز قلب تیره هیچ نشد حاصل و هنوز
 باطل درین خیال که اکسیر می کنند
- ۱- عبیوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۸.

- جز نقش تو در نظر نیاید ما را
جز کوی تو رهگذر نیاید ما را
این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:
۳۸۶ - ۳۸۷
- ۱- ریاحی، محمدامین
- جفا نه پیشه درویشی است و راهروی
بیار باده که این سالکان نه مرد رهند
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۶.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۵.
حافظ، صحت کلمات ...: ۴۵۲/۱.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- عیوضی، رشید
۳- فرزاد، مسعود
- جگر چون نافه‌ام خون گشت کم زینم نمی‌باید
جزای آنکه با زلفت سخن از چین خطا گفتم
عالم مثالی حافظ. درخت معرفت: ۳۶۳ - ۳۴۸.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۴.
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۶/۲ - ۹۸۵.
دیوان شاعر ساحر: ۲۰۴.
سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. از محمود هومن: ۳۸۶.
- ۱- پورنامداریان، تقی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
۵- هومن، محمود
- جلوه‌ای کرد رخت دید ملک عشق نداشت
عین آتش شد ازین غیرت و بر آدم زد
تأملی درباره‌ی معنای غیرت. کلک، شماره هجدهم و نوزدهم:
۹۴ - ۹۷
- ۱- رحیمی، مصطفی
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۲ - ۱۲۴۱.
- ۲- عیوضی، رشید
- جلوه‌گاه رخ او دیده من تنها نیست
ماه و خورشید همین آینه می‌گردانند
آینه‌دار، آینه‌گردان. حافظ جاوید: ۲۷۲ - ۲۶۹.
اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۷.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۶.
- ۱- جاوید، هاشم
۲- خز مشاهی، بهاء‌الدین
۳- عیوضی، رشید

جلوه گاه طایر اقبال باشد هر کجا

سایه اندازد همای چتر گردون سای تو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۵.

لطف سخن حافظ: ۱۱۰.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۹۹/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

جمال چهره اسلام شیخ ابواسحق

که ملک در قدمش زیب بوستان گیرد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۸.

۱- عبوضی، رشید

جمال دختر رز نور چشم ماست مگر

که در نقاب زجاجی و پرده عنبی است

حافظ شناخت: ۹۲/۱.

لطف سخن حافظ: ۱۵۶ - ۱۵۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۸/۱.

چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار،
جلد هشتم: ۴۷۷۷.

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،
بعضی لغات و تعبیّرات: ۱۱۹۰.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۳۰.

+ مقالات حافظ: ۴۷۰ - ۴۷۴.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- مهدوی دامغانی، احمد

۵- نائل خانلری، پرویز

۶- هروی، حسینعلی

جمال شخص نه چشم است و زلف و عارض و خال

هزار نکته درین کار و بار دلداریست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
۱۳۲ - ۱۳۳.

لطف سخن حافظ: ۱۸۷.

۱- برهانی، مهدی

۲- رکن، محمود

جمال صورت و معنی زامن صحت توست

که ظاهرت دژم و بسا طنت نژند مباد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۲.

لطف سخن حافظ: ۲۰۳.

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۲۱/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

جمشید جز حکایت جام از جهان نبرد

ز نهار دل میند بر اسباب دنیوی

بلبل ز شاخ سرو. درخت معرفت: ۱۵۶.

۱- اسلامی‌ن‌دوشن، محمدعلی

جمیله‌ای است عروس جهان ولی هش‌دار

که این مخدره در عقد کس نمی‌آید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۳.

لطف سخن حافظ: ۲۷۸.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

جناب عشق بلندست هم‌تی حافظ

که عاشقان ره بی‌هم‌تان به خود ندهند

حافظ، صحت کلمات ...: ۴۵۵ - ۴۵۴.

۱- فرزاد، مسعود

جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه

چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

بحشی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.

جنگ هفتاد و دو ملت و فرقه «معدورته». آینه جام: ۱۴۲ - ۱۴۱.

۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا

۲- زریاب‌خویی، عباس

جوابش داد گفتم دام دارم

ولی سیمرخ می‌باید شکارم

دیوان شاعر ساحر: ۲۹۱.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

جوانا سر متاب از پند پیران

که رای پیر از بخت جوان به

- ۱- راستگو، سیده محمّد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۱۳۳/۲.
- ۳- نذیر احمد
غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۶.
- جوانسی بساز می آرد به یسادم
سماع چنگ و دست افشان ساقی
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۳۹.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۳۲۳/۲.
- جوزا سحر نهاد حمایل برابرم
یعنی غلام شاهم و سو گند می خورم
کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۱- پرواز، سیاوش
حافظ شناخت: ۱۳۲/۱.
- ۲- دست غیب، عبدالعلی
۳- فنی، قاسم
۴- فرسیو، بهاء الدین
یادداشت‌های دکتر قاسم فنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۰۲ - ۱۰۳.
نگاهی بر انتقاد کلک خیال انگیز. کیهان فرهنگی، سال دوم،
شماره ششم: ۳۷.
- جویبار ملک را آب روان شمشیر توست
تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن
- ۱- راستگو، سیده محمّد
حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۷.
- ۲- _____
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۴.
- ۳- فرزاد، مسعود
+ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۵۹ - ۱۵۸.
- ۴- هروی، حسینعلی
حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۱۷۵/۲.
حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۵.
- جویها بسته‌ام از دیده به دامان که مگر
در کسنارم بسنشانند سهی بسالایی
- ۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه)
شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، دوره بیست و یکم: شماره
هفتم: ۳۲۴ - ۳۲۵.

- + نقد نیازی: ۱۸۹ - ۱۸۷.
- ۲- دوانی، علی
نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم، شماره هشتم: ۱۲۴ - ۱۲۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۷۵/۲.
- جهان بر ابروی عید از هلال و سمه کشید
هلال عید در ابروی یسار باید دید
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۸۴.
- جهان پیر رعنا را ترحم در جبلیت نیست
ز مهر او چه می‌پرسی، در و همت چه می‌بندی
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۸.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۴۵/۲.
- جهان پیرست و بی‌بنیاد ازین فرهاد کش فریاد
که کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم
- ۱- جاوید، هاشم
فرهاد کش. حافظ جاوید: ۱۹۹ - ۲۰۰.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.
- ۳- _____
گامی در تصحیح غزلهای حافظ: تلخ خوش: ۲۶۵.
- ۴- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۲.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۸۵.
- جهان چو خلد برین شد به دور سوسن و گل
ولی چه سود که در وی نه ممکن است خلود
- ۱- جاوید، هاشم
غزل پیامبران. حافظ جاوید: ۸۶ - ۸۵.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۰۵.

جهان فانی و باقی، فدای شاهد و ساقی
که سلطانی عالم را طفیل عشق می بینم

فرهاد گُش. حافظ جاوید: ۲۰۳.

۱- جاوید، هاشم

بوی جان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاء الدین خرمشاهی].

۲- پور جوادی، نصرالله

نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۶.

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۴۵/۲.

۴- فرزاد، مسعود

جهان و کار جهان جمله هیچ بر هیچ است
هزار مرتبه این نکته کرده ام تحقیق

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی، : ۲۹۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۶.

۲- راستگو، سید محمد

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۸ - ۱۴۷.

۳- _____

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۶۶/۲.

۴- فرزاد، مسعود

جهان و هر چه در او هست سهل و مختصر است

ز اهل معرفت این مختصر درین مدار

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۸۹.

۱- مرتضوی، منوچهر

جهانیان همه گر منع من کنند از عشق

من آن کنم که خداوندگار فرماید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۳۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

چ

چارده ساله بستی چابک شیرین دارم
که به جان حلقه به گوش است مه چارده‌اش

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۳۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

چاک خواهم زدن این دل‌ق ریائی چه کنم
روح را صحبت نا جنس عذابیست الیم

حافظ شناخت: ۱۳۷.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

چرا ز کوی خرابات روی بر تابم
کزین بهم به جهان هیچ رسم و راهی نیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۴۱۵ - ۱۴۱۴.

۲- عبوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۵۹/۱.

۳- فرزاد، مسعود

چراغ‌افروز چشم ما نسیم زلف جانانست
مباد این جمع را یارب غم از باد پریشانی

حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۲۵ - ۲۳.

۱- ابتهاج، هوشنگ (ا. ه. سایه)

کار نسیم، خاموش کردن چراغ نیست. [نقد بیتی از حافظ نامه].
گلچرخ، شماره هفتم: ۳۵.

۲- خسروی، محمدرضا

بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاءالدین

۳- _____

- خز مشاهی []. خاوران، شماره دوم: ۱۱۷.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۹.
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۸۵ - ۱۳۸۴.
روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم:
۳۰ - ۳۱.
- ۴- راستگو، سید محمد.
۵- فرزاد، مسعود.
۶- کاوسی، هوشنگ.
- چراغ دیده شب زنده دار من گردی
انیس خاطر امسیدوار من باشی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۱۲ - ۱۳۱۱.
- ۱- فرزاد، مسعود.
- چراغ روی تو را شمع گشت پروانه
مرا ز حال تو با حال خویش پروانه
لطف سخن حافظ: ۶۰.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۸ - ۱۳۳۷.
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۶۱/۲ - ۱۱۶۰.
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی لغات و تعبیّرات: ۱۱۷۵.
دیوان شاعر ساحر: ۲۴۴.
- ۱- رکن، محمود.
۲- عبوسی، رشید.
۳- فرزاد، مسعود.
۴- ناتل خانلری، پرویز.
۵- همایونفرخ، رکن الدین.
- چراغ صاعقه آن سحاب روشن باد
که زد به خرمن من آتش محبت او
پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز
ناتل خانلری و خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره
اول - سوم: ۱۵۲.
باز هم عرفی - سبک هندی. مقالات فروغی، جلد اول: ۲۳۸.
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۲۰۳ - ۱۲۰۲.
- ۱- شفیمی، محمّد.
۲- فروغی، محمّد علی (ذکاء الملک).
۳- ناتل خانلری، پرویز.
- چرا نه در پی عزم دیار خود باشم
چرا نه خاک سرکوی یار خود باشم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۹۱/۲.
- چرخ برهم زخم از غیر مرادم گردد
من نه آنم که زیونی کشم از چرخ فلک
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۷۵/۲ - ۷۷۴.
- چشم آسایش که دارد از جهان تیز رو
ساقیا جامی به من ده تا بیا سایم دمی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۷۲/۲ - ۱۳۷۱.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۶۸.
- چشم آلوده نظر از رخ جانان دورست
بر رخ او نظر از آینهٔ پاک انداز
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۵.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۰۴ - ۳۰۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۶۶۰/۱.
- چشم بد دور کزان تفرقه‌ات باز آورد
طسالع نسامور و دولت ماسد زادت
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۶۳.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۵.
- چشم بیمار مرا خواب نه در خور باشد
مَنْ لَهُ يَقْتُلُ دَاءَ دَنْفِ كَيْفِ يَنَامُ
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۶.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۶۵.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۱۰/۲ - ۸۰۸.
- چشمت از ناز به حافظ نکند میل آری
سرگردانی صفت نرگس رعنا باشد

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۳۴۱/۱.
- چشمیت به غمزه خانه مردم خواب کسره
مغموریت مباد که خوش مست می روی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۲.
- ۲- _____
۳- _____
- ۴- غیوضی، رشید
۵- فرزاد، مسعود
۶- کاظمیان، سروش
- گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۷۱ - ۲۷۰.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۱.
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۲۷/۲.
- بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای
سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره
بیست و پنجم: ۴۲.
- چشمیت به غمزه ما را خون خورد و می پسندی
جانا روا نسب باشد خسونریز را حمایت
- ۱- دهخدا، علی اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۸.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.
- ۲- محیط طباطبائی، محمد
۳- معین، مهدخت
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
اشعار حافظ) کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.
- چشم تو خدنگ از سپر جان گذراند
بیمار که دیدست بدین سخت کمائی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۸۱/۲ - ۱۳۸۰.
- چشم تو ز بهر دلربایی
در کردن سحر ذوفنون باد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۲۱۴/۱.
- چشم تو که سحر باهل است استادش
یارب که فسونها سرواد از یادش
- ۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۸.
- چشم جادوی تو خود عین سواد سحرست
لیکن این هست که این نسخه سقیم افتادست
- ۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین شرح یک بیت دشوار حافظ. فصلنامه هنر، شماره بیست و چهارم: ۳۰۸ - ۳۰۳.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۹.
- ۳- زریاب‌خویی، عباس سرخی روی و خون. آئینه جام: ۲۲۳.
- ۴- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی مشکل اشعار خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ خرس: ۸۸ - ۸۷.
- ۵- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۴.
- ۶- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ با مقدمه بر حافظ شناسی: ۵۰۵ - ۵۰۲.
- چشم حافظ زیر بام قصر آن هوری سرشت
شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت
- ۱- اکبری‌حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۱۹ - ۱۸.
- ۲- حمیدیان، سعید یادداشتهای آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۰.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۸.
- چشم مخمور تو دارد ز دلم قصد جگر
ترک مست است مگر میل کبابی دارد
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۳۹/۱ - ۱۳۸.
- چشم آن دم که ز شوق تو نهد سربه لحد
تا دم صبح قیامت نگران خواهد بود

- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۶
- ۲- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی، : ۲۰۱
- ۳- دهخدا، علی اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰
- ۴- راستگو، سید محمد
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴
- ۵- _____
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۰
- ۶- سروشیار، جمشید
داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۸۳ - ۱۸۲
- ۷- فرزاد، مسعود
گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۷
- ۸- محیط طباطبائی، محمد
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶۶/۱ - ۴۶۵
- ۹- معین، مهدخت
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ) کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰
- چشمم از آینه داران خط و خالش گشت
لبم از بوسه ربایان بر و دوشش باد
گلگشتی در آینه جام: ۲۲۴ - ۲۲۰
- آینه داری. آینه جام: ۸۱ - ۷۹
- درباره بیتی از حافظ. گلچرخ، شماره ششم: ۷۳
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- زریاب خوبی، عباس
۳- مسگری، یوسف
- چشمم به روی ساقی و گوشم به قول چنگ
فالی به چشم و گوش درین باب می‌زدم
۱- فروهر، نصرت الله
چابه جایی دو مصراع در غزل حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۳
- ۲- همایون فرخ، رکن الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۹۵
- چشم من در ره این قافله راه بماند
تا به گوش دلم آواز دراز باز آمد
۱- ابتهاج، هوشنگ (ا. ه. سایه) حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۸ - ۳۹

- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۰.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۳۸.
 ۴- سروشیار، جمشید گزارد حق « حافظ خلخالی ». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶.
 ۵- هیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۵۲.
 ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۳۷۹/۱.

چشم من کرد به هر گوشه روان سیل سرشک

تا سهی سرو تو را تازه تر آبی دارد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۲۲۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۱.

۱- یزمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

چشمی که نه فتنه تو باشد

چون گوهر اشک غرق خون باد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۴۵ - ۴۶

۱- برهانی، مهدی

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۱۴.

۲- فرزاد، مسعود

چگونه طوف کنم در فضای عالم قدس

که در سراچه ترکیب، تخته بند تنم

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.

درباره حافظ، به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۶.

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۰۲/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- محبوب، محمد جعفر

۳- فرزاد، مسعود

چهل سال پیش رفت که من لاف می‌زنم

کز چاکران پیر مغان، کمترین منم

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۰۴/۲ - ۹۰۳.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ماسحر: ۱۸۹.
- چهل سال رنج و غصه کشیدیم و عاقبت
تدبیر ما به دست شراب دو ساله بود
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۸۸/۱.
- چمن حکایت اردی بهشت می‌گوید
نه عاقلست که نسیه خرید و نقد بهشت
آتش که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۴.
- ۱- دست‌فیب، عبدالعلی
۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۱.
- چنان پر شد فضای سینه از دوست
که فکر خویش گم شد از ضمیرم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ... : ۸۷۳/۲.
- ۲- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت درباره‌ی آیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار،
جلد هشتم: ۴۷۹۶.
- چنان زنده اسلام غمزه ساقی
که اجتناب ز صها مگر صهیب کند
- ۱- دست‌فیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۵۳/۱ - ۵۲.
- چنان کرشمه ساقی دلم ز دست ببرد
که با کس دگرم نیست برگ گفت و شنید
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات ... : ۵۶۶/۱.

- چندان بمان که خرقة ازرق کند قبول
 بخت جوانت از فلک پیر ژنده پوش
- ۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین
 اهتمامی بی‌اهمیت (نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد
 سهیلی خوانساری). نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۰.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۱.
 + چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ):
 ۱۵۸ - ۱۵۹.
- ۲- قزوینی، محمد
 [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۱۹۳.
 + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
 حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۶۴.
 + حافظ از دیدگاه علامه قزوینی: ۴۲۴ - ۴۲۵.
- ۳- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
 مقالات): ۱۷۶.
 + مقالات حافظ: ۳۰۶ - ۳۰۷.
- چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان
 کاید به جلوه سرو صنوبر خرام ما
- ۱- نذیر احمد
 غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۸.
- چندان چو صبا بر تو گسارم دم هست
 کز غنچه چو گل خرم و خندان به در آیی
- ۱- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۵.
 ۲- رکن، محمود
 لطف سخن حافظ: ۱۵۳.
 ۳- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۸۷/۲.

چندان که بر کنار چو پرگار می‌شدم
دوران چو نقطه ره به میانم نمی‌دهد

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۷.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۳۷/۱.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۳.

چندان که گفتیم غم با طیبیان
درمان نکردند مسکین غریبان

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۷.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۲۲/۲.

چندان گریستیم که هر کس که بر گذشت
در اشک ما چو دید روان گفت این چه جوست

۱- آجودانی، ماشاءالله بازهم در جستجوی حافظ [معرفی و نقد در جستجوی حافظ،

تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۲۸۷ - ۲۸۶.

چنگ بنواز و بسازار نبود عود چه باک
آتش عشق و دلم عود و تنم مجمر گیر

۱- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۲.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴.

۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۲.

۳- داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۵ - ۱۸۴.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۶۳۳.

۵- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

- پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- ۶- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- چنگ در غلغله آید که کجا شد منکر
جام در قهقهه آید که کجا شد مستاع
- ۱- پروین گنابادی، معتمد
در باره تعبیری بر چند بیت حافظ. سخن، سال بیستم، شماره نهم - دهم: ۹۴۶.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۵۲/۳.
- چنین قفس نه سزای چو من خوش الهانی است
روم به گسشن رضوان که مرغ آن چمنم
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۷.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۰۲/۲.
- چنین که از همه سو دام می‌بینم
به از حمایت زلفش مرا پناهی نیست
- ۱- سمعی [گیلانی]، احمد
کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۶۳.
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۵۹/۱.
- ۳- هروی، حسینعلی
نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال ششم، شماره اول: ۳۰.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۲ - ۱۱۱.
+ مقالات حافظ: ۴۱۵ - ۴۱۴.
- چنین که صومعه آلوده شد به خون دلم
گرم به باده بشوید حق به دست شماست

- ۱- شوقی نوبر، احمد
تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۳۹.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
دنبالهٔ حکایت حافظ [دنبالهٔ نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شمارهٔ اول - چهارم: ۱۰۸ - ۱۰۲.
- ۲- پرواز، سیاوش
دربارهٔ بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شمارهٔ اول: ۳۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۶ - ۵.
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۲۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
چو بر در تو من بینوای بی زور و زور
به هیچ باب ندارم ره خروج و دخول
حافظ، صحت کلمات ...: ۲/۷۹۴.
- ۱- جاوید، هاشم
چو بر شکست صبا زلف عنبر افشانش
به هر شکسته که پیوست تازه شد چانش
چند نکته در اشعار حافظ (بر شکست...)، قائله سالار سخن خانلری: ۸۷ - ۸۴.
+ حافظ جاوید: ۲۸۷ - ۲۹۰.
- ۲- خرمشاهی، بهاءالدین
۳- خسروی، محمدرضا
یادداشت‌های سید محمدراستگو (ذیل). مستدرک حافظ نامه: ۱۴۴۱.
بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاءالدین

- خز مشاهی]. خاوردان، شماره دوم: ۱۱۴.
- ۴- دادبه، اصغر یادداشتهای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۸۴.
- ۵- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۴۱-۱۴۴۱.
- ۶- _____ اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
- ۷- _____ با حافظ نامه. تلخ خوش: ۶۵-۶۶.
- + گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۱.
- ۸- شوقی نوبر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۸.
- ۹- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ، مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۹۸-۴۹۷.
- ۱۰- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۷۰۴/۱.
- چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست
 سخن شناس نه ای جان من خطا اینجاست
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۳.
- ۲- جاوید، هاشم چند نکته در اشعار حافظ (جان من...)، قافله سالار سخن خانلری: ۷۸-۷۹.
- + حافظ جاوید: ۳۰۷-۳۰۸.
- ۳- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۳.
- ۴- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۶۹.
- ۵- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۴.
- ۶- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۷.

- چو پیراهن شوم آسوده خاطر
گرش همچون قبا گیرم در آغوش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۱۲/۲.
- چو پیر سالک عشقت به می حواله کند
بسروش و مستنظر رحمت خدا می باش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۶۹۰/۲.
- چو پیش صبح شد روشن که حال مهرگردون چیست
برآمد خنده‌ای خوش بر غرور کامگاران زد
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۲۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۳۲۵/۱.
- چو جان فدای لبش شد خیال می بستم
که قطره‌ای ز زلالش به کام ما افتد
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۲۳۲/۱.
- چو حافظ در قناعت کوش و از دنیای دون بگذر
که یک جو منت دونان دو صد من زر نمی‌ارزد
- ۱- برهالی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۶.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۹۶-۲۹۳.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو، ۱۶۷.
- چو حافظ گنج او در سینه دارم
اگر چه مدعی بپسند فقیرم

- حافظ، صحت کلمات ... : ۸۷۴/۲.
- غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۳.
- ۱- فرزاد، مسعود
- ۲- نذیر احمد
- چو خامه در ره فرمان او سر طاعت
نهاده‌ایم مگر او به تیغ بردارد
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۲.
- حافظ، صحت کلمات ... : ۲۳۷.
- ۱- راستگو، سید محمد
- ۲- فرزاد، مسعود
- چو دام طره افشانند ز گرد خاطر عشاق
به غمّاز صبا گوید که راز ما نهان دارد
- خطی به خون ارغوان. آئینه جام: ۱۶۹.
- ۱- زریاب‌خویی، عباس
- چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی خوش
که دست افشان غزل خوانیم و با کویان سراندازیم
مقابله نسخ [قزوینی - غنی / خانلری با نسخه پیر حسین].
حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۹.
- ۱- ادیب‌برومند، عبدالملی
- سرانداز. حافظ جاوید: ۴۰۵ - ۴۰۷.
- ۲- جاوید، هاشم
- یادداشتهای آقای قوام‌الدین خرمشاهی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۷.
- ۳- خرمشاهی، قوام‌الدین
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۹.
- ۴- راستگو، سید محمد
- دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۰ - ۵۸۹.
- ۵- قریب، یحیی
- در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۸ - ۲۸۹.
- ۶- محبوب، محمد جعفر
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
- ۷- محیط طباطبائی، محمد
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر
اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- ۸- معین، مهدخت

- چو در رویت بخندد گل مشو در دامش ای بلبل
 که بر گل اعتمادی نیست گر حسن جهان دارد
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۹.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۲۴۵/۱.

- چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمدالله
 نه میل لاله و نسرين نه برگ نسترن دارم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۸۶۴/۲.

- چو دست بر سر زلفش زخم به تاب رود
 و آشتی طلبم با سر عتاب رود
- توازی معنایی در ابهامهای حافظ (بررسی ویژگی ابهام در شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۲ - ۱۱ و ۲۳ - ۲۱.
- ۱- دادبه، اصغر

- چو دل در زلف تو بسته است حافظ
 بدین سان کار او در پا میفکن
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۴۸.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۰۳۶/۲.

- چو ذره گر چه حقیرم ببین به دولت عشق
 که در هوای رخت چون به مهر پیوستم
- ۱- اسلامی ندوشن، محمد علی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۹.

چو رای عشق زدی با تو گفتم ای بلبل

مکن که آن گل خندان به رای خویشان است

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۷.

لطف سخن حافظ: ۱۸۰.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۶.

حافظ، صحت کلمات ...: ۹۳/۱.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه

مقالات): ۱۳۱.

+ مقالات حافظ: ۲۲۵.

دیوان شاعر ساجز: ۴۵.

چو زر عزیز وجودست نظم من آری

قبول دولتیان کیمیای این مس شد

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول:

۴۴.

حافظ، صحت کلمات ...: ۳۶۳/۱.

چو سلک در خوشابست شعر نغز تو حافظ

که گاه لطف سبق می‌برد ز نظم نظامی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۴.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۵۹/۲ - ۱۳۵۸.

چو شاهدان چمن زیر دست حسن تو آند

کرشمه بر سمن و جلوه بر صنوبر کن

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۶۱/۲ - ۱۰۶۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- عبوضی، رشید

۵- فرزاد، مسعود

۶- هروی، حسینعلی

۷- همایونفرخ، رکن‌الدین

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

۱- عبوضی، رشید

۲- فرزاد، مسعود

۱- فرزاد، مسعود

چو شمع صبحدم شد ز مهر او روشن

که عمر در سر این کار و بار خواهم کرد

شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها [نقد دیوان غزلیات حافظ با

شرح و حواشی دکتر خطیب رهبر]. نشر دانش، سال ششم، شماره

پنجم: ۴۳.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۷ - ۳۱۶.

لطف سخن حافظ: ۲۲۲ - ۲۲۱.

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۸۰.

۱- دادبه، اصغر

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

چو شمع هر که به افشای راز شد مشغول

بسی زمانه چو مقراض در زبان گیرد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۷.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۶ - ۵۸۵.

۱- عیوضی، رشید

۲- قریب، یحیی

چو شهوار فلک بنگرد به جام صبح

که چون به شعشعۀ مهر خاوران گیرد

محیط شمس کشد سوی خویش دُر خوشاب

که تا به قبضۀ خورشید زرفشان گیرد

۱- ابتهاج، هوشنگ (۱، ۵، سایه) حافظ، به سنی سایه (مقدمه): ۳۴-۳۵.

حلّ دو بیت از یک قصیده حافظ. مجله دانشکده ادبیات تبریز،

سال دهم: ۳۲۱ - ۳۱۹.

۲- نرجانی‌زاده، احمد

حلّ دو بیت از یک قصیده حافظ. مجله دانشکده ادبیات تبریز،

سال دهم: ۳۱۹ - ۳۱۶.

۳- رجائی بخارایی، احمدعلی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۶ - ۱۳۶۴.

۴- عیوضی، رشید

چو طفلان تا کی ای زاهد فریبی

به سیب بوستان و شهد و شیرم

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- جاوید، هاشم

خسرو و شیرین، حافظ جاوید: ۲۴۵.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۷۳/۲.

۴- هروی، حسینعلی

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۱۸۶ - ۱۸۵.

+ مقالات حافظ: ۳۲۴ - ۳۲۳.

چو عاشق می شدم گفتم که بردم گوهر مقصود

ندانستم که این دریا، چه موج خون فشان دارد

دیوان شاعر ساجد: ۱۱۳.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

چو عندلیب، فصاحت فروشد ای حافظ

تو قدر او به سخن گفتن دری بشکن

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۱۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

چو غنچه بر سرم از کوی او گذشت نسیمی

که پرده بر دل خونین به بوی او بدریدم

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۵ ۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

چو غنچه گر چه فرو بستگی است کار جهان

تو همچو باد بهاری گره گشا می باش

یادداشتها، حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۰۷ - ۱۰۶.

۱- همایون پور، منوچهر

چو قسمت ازلی بی حضور ما کردند
گر اندکی نه به وفق رضاست، خرده مگیر

لطف سخن حافظ: ۲۹۹.

۱- رکن، محمود

چو کار عمر نه پیداست باری آن اولی
که روز واقعه پیش نگار خود باشم

واقعه آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۰۲ - ۶۰۰.

۱- اهور، پرویز

به سر تازیانه، بی عملی، واقعه - در شعر حافظ. آینده، سال

۲- دادبه، اصغر

دوازدهم، شماره یازدهم و دوازدهم: ۷۴۷ - ۷۴۵.

پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز

۳- شفیعی، محمد

ناتل خانلری و دکتر خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره

اول - سوم: ۱۵۴.

به سر تازیانه، بی عملی، واقعه - در شعر حافظ. آینده، سال

۴- _____

سیزدهم، شماره هشتم و دوازدهم: ۵۹۹.

حافظ، صحت کلمات ...: ۸۹۱/۲.

۵- فرزاد، محمود

چوگان حکم در کف و گویی نمی زنی

باز ظفر به دست و شکاری نمی کنی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۱۰.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۴.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۵۰.

۳- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۷.

۴- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۱۱/۲ - ۱۴۱۰.

۵- فرزاد، محمود

چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت

ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- محبوب، محمدجعفر
 ۵- نائل خانلری، پرویز
 ۶- نجفی، ابوالحسن
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۹.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۰.
 حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۱/۱.
 دربارهٔ حافظ به سعی سابقه. کلک، شمارهٔ شصتم: ۲۶۴.
 دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،
 بعضی لغات و تعبیرات: ۳۶۱ - ۳۶۲.
 حافظ: نسخه‌هایی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر
 دانش، سال دوم، شمارهٔ اول: ۳۶.
 + برگزیدهٔ مقاله‌های نشر دانش دربارهٔ حافظ: ۱۳۵ - ۱۳۴.

چو گل سوار شود بر هوا سلیمان وار
 سحر که مرغ در آید به نغمهٔ داود...

- حافظ شناخت: ۱۶۷/۱ - ۱۶۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۹/۱.
 یادداشتها. حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۹۶ - ۱۹۳.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- همایون پور، منوچهر

چو گل گر خرده‌ای داری خدا را صرف عشرت کن

که قارون را غلظتها داد سودای زران‌دوزی

کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،

سال دوم، شمارهٔ چهارم: ۲۴.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شمارهٔ هشتم: ۴۷.

نکاتی چند دربارهٔ برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد

نخست: ۱۴۵.

۱- پرواز، سیاوش

۲- محیط طباطبائی، محمد

۳- معیری، محمدعلی

چو گل هر دم به بویت جامه در تن

کنم چاک از گریبان تا به دامن

- ۱- پیمان بختیاری، حسین
 ۲- دهخدا، علی اکبر
 ۳- راستگو، سید محمد
 ۴- عیوضی، رشید
 ۵- فرزاد، مسعود
 ۶- محیط طباطبائی، محمد
 ۷- معین، مهدخت
 ۸- همایونفرخ، رکن الدین
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۱.
 یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۲
 + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۵.
 + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۸.
 داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۹۴-۱۹۳.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۱.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۳۵/۲.
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
 همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ) کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
 دیوان شاعر ساهر: ۲۲۳.

چو لاله در قدم ریز ساقیامی و مشک

که نقش حال نگارم نمی‌رود ز ضمیر

- ۱- رجائی بغارائی، احمد علی
 ۲- زریاب عویسی، عباس
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- نظمی تبریزی، علی
- فرهنگ اشعار حافظ، مقدمه [ضمن بحث درباره بیت: نکال شب که...]: ۱۶.
 نکال شب، زگال شب. آئینه جام: ۳۸۲ - ۳۸۰.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۶۲۹/۱.
 گلشن معانی (شرح بعضی از آیات مشکله فارسی): ۱۰۷ - ۱۰۶.

چو لطف باده کند جلوه در رخ ساقی

ز عاشقان به سرود و ترانه یاد آرید

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
 حافظ شناخت: ۱۹۳/۱.

- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ... : ۵۷۸/۱.
- چو لعل شکرینت بوسه بخشد
مذاق جان من زو پر شکر باد
- ۱- جاوید، هاشم   دعاهای حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۱ - ۳۵۹.
- چو ماه روی تو در شام زلف می‌دیدم
شیم به روی تو روشن چو روز می‌گردید
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ... : ۵۷۳/۱.
- چو ماه نو، ره بیچارگان نظاره
زند به گوشه ابرو و در نقاب رود
- ۱- برهانی، مهدی   حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۰.
۲- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۷۱.
- ۳- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ... : ۵۱۱/۱.
- ۴- هومن، محمود   سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۲۲.
- چو مستعد نظر نیستی وصال مجوی
که جام جم نکند سود وقت بی‌بصری
- ۱- فروزانفر، محمدحسین (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ. [باهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما،
سال بیست و سوم، شماره دهم: ۵۹۲ - ۵۹۰.
- چو مستم کرده‌ای مستور منشین
چو نوشم داده‌ای زهرم منوشان
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۰.

چو منصور از مراد آنان که بر دارند بردارند
بدین درگاه حافظ را چو می خوانند می رانند

- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۵.
- ۲- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۴۵.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۵/۱.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۲.
- ۵- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۱۶۵.
- + مقالات حافظ: ۲۸۶.

چو مهمان خراباتی به عزت باش با رندان
که درد سرکشی جانانگرت مستی خمار آرد
بازهم در جستجوی حافظ [معرفی و نقد در جستجوی حافظ،
تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۱.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۴/۱.

- ۱- آجودانی، ماشاءالله
- ۲- راستگو، سیدمحمد
- ۳- فرزاد، مسعود

چون آب روی لاله و گل فیض حسن توست
ای ابر لطف بر من خاکسای بهار هم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۰/۲.

چون اشک بیندازیش از دیدهٔ مردم
آن را که دمی از نظر خویش برانی

- ۱- پژمانبختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۱/۲.

- چو نافه بر دل مسکین من گره مفکن
که عهد با سر زلف گره گشای تو بست
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۷. ۱- فرزاد، مسعود
- چون این گره گشایم وین راز چون نسایم
دردی و سخت درد کاری و صعب کاری
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۶۲/۲ - ۱۲۶۱. ۱- فرزاد، مسعود
- چون باده باز بر سر خم رفت کف‌زنان
حافظ که دوش از لب ساقی شنید راز
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۹. ۱- راستگو، سیدمحمد
لطف سخن حافظ: ۳۰۱. ۲- رکن، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۶۵۰/۱ - ۶۴۹. ۳- فرزاد، مسعود
- چون بر حافظ خویشش نگذاری باری
ای رقیب از بر او یک دو قدم دورترک
رقیب، حافظ جاوید: ۳۸۱ - ۳۸۲. ۱- جاوید، هاشم
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۷۵/۲. ۲- فرزاد، مسعود
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۵. ۳- نائل خانلری، پرویز
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۵۲ - ۵۳. ۴- هروی، حسینعلی
+ مقالات حافظ: ۹۹ - ۱۰۰.
- چون به هنگام وفا هیچ ثباتیت نبود
می‌کنم شکر که بر جور دوامی داری
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۸. ۱- راستگو، سیدمحمد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۷۸/۲ - ۱۲۷۷.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۵۰.
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۴
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.
- ۲- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۳- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۱- برهانی، مهدی چون پیاله دلم از توبه که کردم بشکست همچو لاله جگرم بی می و خمغانه بسوخت حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۲ - ۳۳.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۶۲.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۳/۱.
- ۴- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ، مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی: ۵۰۲ - ۵۰۰.
- ۵- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۹.
+ مقالات حافظ: ۲۴۰ - ۲۳۹.

چون پیر شدی حافظ از میکده بیرون آی
رندی و هوسناکی در عهد شباب اولی

- ۱- یزمان بختیاری، حسین
۲- شاملو، احمد
۳- غیوضی، رشید
۴- فرزاد، مسعود
۵- همایونفرخ، رکن‌الدین
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۶۲.
نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری، دنیای سخن،
شماره سی و نهم: ۴۱.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۲.
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۵۴/۲.
دیوان شاعر ساحر: ۲۵۳.

چون تو را در گذر ای یار نمی‌یارم دید
با که گویم که بگوید سخنی بسایرم

- ۱- برهانی، مهدی
۲- پایمرد، منصور
۳- جاوید، هاشم
۴- دهخدا، علی‌اکبر
۵- راستگو، سیدمحمد
۶- رکن، محمود
۷- فرزاد، مسعود
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:
۱۰۱ - ۱۰۰.
نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره
یکم: ۸۵.
حافظ جاوید: ۲۷۹ - ۲۸۱.
یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۱
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۶.
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۴۱.
لطف سخن حافظ: ۷۱.
حافظ، صحت کلمات ... : ۸۵۸/۲.

چون تویی نرگس باغ نظر ای چشم و چراغ
سر چرا بر من دلخسته گران مسی‌داری

- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۸۴/۲.

چون چشم تو دل می برد از گوشه نشینان

همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۲.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و نهم

- بیست و هشتم: ۶۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۰.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۷/۱.

آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

کیهان فرهنگی، شماره ۱۲۹: ۵۴.

۱- برهانی، مهدی

۲- پیمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- دست‌غیب، عبدالعلی

چون ز جام بیخودی رطلی کشی

کم زنی از خویشتن لاف منی

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۹۷/۲ - ۱۳۹۶.

۱- فرزاد، مسعود

چون ز نسیم می شود زلف بنفشه پر شکن

وہ کہ دلم چه یاد آن عهد شکن نمی کند

حاشیه بر حاشیه حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۴.

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۳۸ - ۱۳۷.

این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء الدین خرمشاهی -

شرح غزلهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره دهم: ۴۳.

حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.

چرا نه در کنار هم، [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان

فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.

۱- راستگو، سید محمد

۲- _____

۳- سعیدی سیرجانی، علی اکبر

۴- هروی، حسینعلی

۵- _____

چون شمع نکو رویی در رهگذر بادست

طرف هنری بر بند از شمع نکو رویی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۱۹/۲ - ۸۹

چون صبا افتادن و خیزان می‌روم تا کوی دوست

وز رفسیقان ره استمداد هستت می‌کنم

۱- همايونفروغ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۰

چون صبا با تن بیسار و دل بی طاقت

به هواداری آن سرو خرامان بروم

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۴

۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۸۵

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۵۴/۲

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

چون صبا گفته حافظ بشنید از بلبل

عنبر افشان به تماشای ریاحین آمد

۱- جاوید، هاشم سحر دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۸۸ - ۱۸۶

چون صبا مجموعه گل را به آب لطف شست

کج دلم خوان گر نظر بر صفحه دفتر کنم

۱- جاوید، هاشم مجموعه گل. حافظ جاوید: ۵۰۵ - ۵۰۳

چون غمت را نتوان یافت مگر در دل شاد

ما به امید غمت خاطر شادی طلبیم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۸۱/۲

چو نقطه گفتمش اندر میان دایره آی

به خنده گفت که ای حافظ این چه پرگاری

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه، ا، سایه). حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۸ - ۳۷.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب ... : ۴۴۰.

۳- جاوید، هاشم پرگار. حافظ جاوید: ۲۹۶ - ۲۹۱.

۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۱.

۵- زریاب خویی، عباس نقطه پرگار. آئینه جام: ۳۷۲.

۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۵۸/۲.

۷- قزوینی، محمد زیرنویس [دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۰۹].

+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. — ۸

حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۷۹.

+ حافظ از دیدگاه علامه قزوینی، واژه نامه: ۴۰۵.

چون کائنات جمله به بوی تو زنده اند

ای آفتاب، سایه ز ما بر مدار هم

۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۱

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۵.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۸.

۲- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۵۰.

۳- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.

۴- هماپونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر سحر (مقدمه): چهل و یک.

چون گل و می دمی از پرده برون آی و درآ

که دیگر باره ملاقات نه پیدا باشد

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۷.
- ۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۹.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۲.
- ۳- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۴- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۳.
- ۶- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

چون لاله می‌مبین و قدح در میان کار

این داغ بین که بر دل خونین نهاده ایم

لطف سخن حافظ: ۸۸

حافظ، صحت کلمات ...: ۹۷۰/۲ - ۹۶۹.

۱- رکن، محمود

۲- فرزاد، مسعود

مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی

چون مصلحت اندیشی دورست ز درویشی

هم سینه پر از آتش هم دیده پر آب اولی

یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۵۲/۲.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- فرزاد، مسعود

۳- محیط طباطبائی، محمد

۴- معین، مهدخت

چون من شکسته‌ای را از پیش خود چه رانی

کم غایت توقع بوسی است یا کناری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۶۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

چون من گدای بی‌نشان مشکل بود یاری چنان

سلطان کجا عیش نهران با رند بازاری کنند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۶.

۲- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۲۰/۱.

۳- فرزاد، مسعود

چون می از خم به سبورفت و گل افکنند نقاب

فرصت عیش نگه‌دار و بزنجامی چند

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاءالله

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۲ - ۳۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش، درباره حافظ: ۲۴۱.

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۰۱/۱.

۲- فرزاد، مسعود

چون می‌رود این کشتی سرگشته که آخر

جان بر سر آن گوهر یکدانه نهادیم

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۸۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

چون نیست نماز من آلوده نمازی

در می‌کده زان کم نشود سوز و گدازم

دیوان حافظ، دیوان حافظ: ۳۴۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۸۷ - ۸۸۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

چو هر خاکی که باد آورد فیضی برد از انعامت
ز حال بنده یسار آور که خدمتگار دیرینم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۳۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

چو یار بر سر صلح است و عذر می‌طلبد
توان گذشت ز جور رقیب در همه حال

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۸.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۸۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۱۸۴.

۳- محبوب، محمد جعفر

دیوان شاعر ساجر: ۱۸۱.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

چه آسان می‌نمود اول غم دریا به بوی سود

مراختیای تو بر من غلظ کردم که این طوفان به صد گوهر نمی‌ارزد

آورده‌اند که ... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۹۶-۲۹۳

۱- اخوان ثالث، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۴۷.

۲- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۷.

۳- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۲۲/۱.

۴- فرزاد، مسعود

در باره حافظ، به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۸.

۵- محبوب، محمد جعفر

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،

۶- نائل خانلری، پرویز

بعضی لغات و تعبیرات: ۱۱۹۵.

چه باشد ار شود از بند غم دلش آزاد

چو هست حافظ مسکین غلام و چاکر دوست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

چه بودی ار دل آن ماه مهربان بودی

که حال ما نه چنین بودی ار چنان بودی

۱- عیوضی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۵.

۲- فرزاده، مسعود

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۴۹/۲.

چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بد است

چو بر صحیفه هستی رقم نخواهد ماند

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۵.

۲- رزاق، علی‌اکبر

یادداشت‌های آقای علی‌اکبر رزاق. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۰.

۳- عیوضی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۵.

۴- فرزاده، مسعود

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۸۷/۱ - ۳۸۶.

۵- مرتضوی، منوچهر

نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده

ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۵ - ۴۲۲.

مراکز تحقیقاتی و پژوهشی علوم اسلامی

چه جورها که کشیدند بلبلان از دی

به بوی آنکه دگر نوبهار باز آید

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

دیوان شاعر ساحر: ۱۳۴.

چه خوش صید دلم کردی بنام چشم مستت را

که کس مرغان وحشی را ازین خوشتر نمی‌گیرد

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

کیهان فرهنگی، شماره ۱۲۹: ۵۵.

۲- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۵.

چه دوزخی چه بهشتی چه آدمی چه پری

به مذهب همه کفر طریقتست امساک

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۶۹/۲.
- ۳- کامران، ماشاءالله
غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۱۲۷.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۷۷.

چه ره بود این که زد در پرده مطرب

که می‌رقصند با هم مست و هوشیار

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۵۹۲/۱.

چه ساز بود که در پرده می‌زد آن مطرب

که رفت عمر و هنوزم دماغ پر ز هواست

- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۷.

- ۲- راستگو، سیدمحمد

- ۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

- ۴- عیوضی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۸.

- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۵۹/۱ - ۵۸.

چه شکر گویمت ای خیل غم عفاک‌الله

که روز بی کسی آخر نمی‌روی ز سرم

- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین
حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۰.

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۳ - ۱۸۲.

چه شکرهاست درین شهر که قانع شده‌اند

شسهابازان طریقت به شکار مگسی

- ۱- خرمشاهی، قوام‌الدین
یادداشت‌های آقای قوام‌الدین خرمشاهی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۳.

- ۲- خسروی، محمدرضا
بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ‌نامه، تألیف بهاء‌الدین

- خزمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۵.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۰ - ۱۹.
- ۴- معصومی، حسین
یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۷۳.
- چه شود گر من و تو چند قدح باده خوریم
باده از خون رزانتست نه از خون شماس
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۶۵.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۵.
- چه فتنه بود که مشاطه قضا انگیخت
که کرد نرگس مستش سیه به سرمه ناز
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۷۴.
- ۲- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۸ - ۱۲۷۷.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۵۳.
- چه قیامتست جانا که به عاشقان نمودی
دل و جان فدای رویت بنما عذار ما را
- ۱- ادیب‌برومند، عبدالملی
مقابله دیوان حافظ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه پیر حسین].
حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۲.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۹.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس
رقیب دیو سیرت و شهاب ثاقب. آئینه جام: ۲۰۴ - ۲۰۳.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۶/۱ - ۱۵.
- ۶- نوریان، مهدی
بسوخت دیده ز حیرت. [نقد] شرح غزل‌های حافظ، نوشته دکتر
حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۲.

- چه گردها که برانگیختی ز هستی من
مباد خسته سمندت که تیز می‌رانی
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۲.
- چه مستی است ندانم که رو به ما آورد
که بود ساقی و این باده از کجا آورد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۱.
- چه ملامت بود آن را که چنین بساده خورد
این چه عیب است بدین بیخردی وین چه خطاست
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ نامه: (ذیل): ۱۳۷۸.
۲- دادبه، اصغر یادداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۷.
۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱.
۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۶۴ - ۱۶۳.
۵- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۲ - ۱۱۹۰.
۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۵/۱ - ۶۴.
- بسوخت دیده ز حیرت، [نقد] شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر
حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۲.
- ۷- نوریان، مهدی دیوان حافظ، صحت کلمات ...: ۶۵/۱ - ۶۴.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۴.
- چه ناله‌ها که رسید از دلم به خرگه ماه
چو یاد عارض آن مساه خرگهی آورد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.
۲- رواقی، علی پیشنهاد دربارهٔ سه واژه از حافظ. نشر دانش، سال دهم، شماره
چهارم: ۳۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۳۸/۱.

چه نقشها که برانگیختیم و سود نداشت
فسون ما بر او گشته است افسانه

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۶۲/۲.

چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش
زین معنا هیچ دانا در جهان آگاه نیست

۱- جاوید، هاشم ساده بسیار نقش، حافظ جاوید: ۴۰۱ - ۴۰۴.

۲- دارابی، محمّد بن محمّد لطیفه غیبی: ۲۷ - ۲۶.

۳- راستگو، سید محمّد گامی در تصحیح غزلهای حافظ، تلخ خوش: ۲۵۳ - ۲۵۴.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۱ - ۱۹۰.

۵- سعیدی سیرجانی، علی اکبر ساده بسیار نقش، حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۰۲ - ۹۹.

۶- معصومی، حسین یادداشتهای مهندس حسین معصومی، مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۸.

ح

حاشی‌الله که نیم معتقد طاعت خویش

این قدر هست که گه گدای می‌نوشم

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزازی (ذیل). مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۳

بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ‌نامه، تألیف بهاء‌الدین

خرمشاهی]. خاوران: ۱۱۴-۱۱۵

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزازی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۲.

لطف سخن حافظ: ۳۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۲/ ۸۹۸-۸۹۷.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

۲- خسروی، محمدرضا

۳- رزازی، علی‌اکبر

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

حاصل کارگه کون و مکان اینهمه نیست

باده پیش آر که اسباب جهان اینهمه نیست

نمایشگاه راز: ۱۱۶.

+ عرفان حافظ: ۷۰.

حاصل کارگه کون و مکان. چشمه روشن: ۲۶۱-۲۵۹

+ حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۹۶-۹۳.

۱- مطهری، مرتضی

۲- یوسفی، غلامحسین

حافظا باز نما قصه خونابه چشم

که برین چشمه همان آب روانست که بود

لطف سخن حافظ: ۲۶۷.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۸۴/۲ - ۴۸۲.

۲- فرزاد، محمود

حافظ ابنای زمان را غم مسکینان نیست

زین میان گر بتوان به که کناری گیرند

لطف سخن حافظ: ۲۴۷.

۱- رکن، محمود

حافظا در دل تنگت چو فرود آمد یار

خانه از غیر نپرداخته‌ای یعنی چه

لطف سخن حافظ: ۲۱۸.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۳۵/۲.

۲- فرزاد، محمود

مرآتیه کتب و مطبوعات

حافظ ار آب حیات ازلی می خواهی

منبعش خاک در خلوت درویشانست

لطف سخن حافظ: ۱۷۹.

۱- رکن، محمود

حافظ ار بر صدر نشینند ز عالی مشربی است

عاشق دُردی کش اندر بند مال و جاه نیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۲.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۹۱.

۲- رکن، محمود

حافظ ار جان طلبد غمره مستانه یار

خانه از غیر پرداز، بهل تا ببرد

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۶۵/۱.

۱- فرزاد، محمود

حافظ از خصم خطا گفت نگیریم بر او
ور به حق گفت، جدل با سخن حق نکنیم

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۱۶.

حافظ از در گوشه محراب می نالد رواست
ای نصیحتگو خدا را آن خم ابرو بسبین

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۸۴/۲.

حافظ از میل به ابروی تو دارد شاید
جای در گوشه محراب کنند اهل کلام

۱- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا چشم‌اندازی از پاره‌ای ناهمواری در شعر حافظ. حافظیات: ۳۲.

حافظا روز اجل گر به کف آری جامی
یکسیر از کوی خرابات بر نددت به بهشت

۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول:

۸۵ - ۸۶

۲- خرّمشاهی، بهاء‌الدین حقیقت‌ستیزی مؤدبانه. نشر دانش، سال پانزدهم، شماره چهارم:

۷۸ - ۷۹

۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۰.

۴- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم، شماره

سوم: ۴۵. در باب «حقیقت‌ستیزی مؤدبانه» خرّمشاهی.

نشر دانش، سال پانزدهم، شماره پنجم: ۸۱ - ۸۲.

۵- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۸.

۶- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۰.

+ مقالات حافظ: ۲۴۲ - ۲۴۱.

- حافظ از آب زندگی شعر تو داد شربت
 ترک طبیب کن بیا نسخه شربت بخوان
 حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۲۱/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ از بهر تو آمد سوی اقلیم وجود
 قدمی نه به وداعش که روان خواهد شد
 کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
 سال دوم، شماره چهارم: ۲۵. ۱- پرواز، سیاوش
- به شکرانه آموخته های تازه، کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره
 یازدهم: ۳۲. ۲- _____
- نامه ها، کیهان فرهنگی، سال سوم، شماره اول: ۳۳-۳۴. ۳- شبانی
- حافظ، صحت کلمات ... : ۳۵۵/۱. ۴- فرزاد، مسعود
- سعی ناپرده چه امید عطا می داری
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۹. ۱- راستگو، سید محمد
- حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۸۰/۲. ۲- فرزاد، مسعود
- حافظ از چشمه حکمت به کف آور جامی
 بو که از لوح دلت نقش جهالت برود
 لطف سخن حافظ: ۲۷۲. ۱- رکن، محمود
- حافظ، صحت کلمات ... : ۵۱۵/۱. ۲- فرزاد، مسعود
- دیوان شاعر ساحر: ۱۱۱. ۳- همايونفرخ، رکن الدین
- حافظ از هشت پرویز دگر قصه بخوان
 که لبش جرعه کش خسرو شیرین منست

- ۱- راستگو، سید محمد / لطف سخن حافظ: ۲۱۳ - ۲۱۲.
- ۲- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین / دیوان شاعر ساحر: ۲۹.
- حافظ از دست مده دولت این کشتی نوح
ورنه طوفان حوادث ببرد بنیادت
- ۱- هروی، حسینعلی / نگاهی گذر به کلک خیال‌انگیز، حافظ‌شناسی، جلد ششم:
۱۶۸ - ۱۶۹.
+ مقالات حافظ: ۵۲۴.
- حافظ از دولت عشق تو سلیمانی شد
یعنی از وصل تو اش نیست به جز باد به دست
- ۱- راستگو، سید محمد / دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۶.
۲- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات ... ۱۱۵/۱.
۳- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات ...: ۸۰۲/۲.
- حافظ از سر پنجه عشق نگار
همچو مور افتاده شد در پای پیل
- ۱- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات ...: ۸۰۲/۲.
- حافظ از شوق رخ مهر فروغ تو بسوخت
کامگارا نظری کن سوی ناکامی چند
- ۱- راستگو، محمد / اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، به تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
۲- _____ / دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۶.
۳- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات ...: ۴۰۲/۱.

حافظ از فقر مکن ناله که گر شعر اینست
هیچ خوشدل نپسندد که تو محزون باشی
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۱۶/۲.

حافظ از مشرب قسمت گله ناانصافیست
طبع چون آب و غزلهای روان ما را بس
۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۶۳.

حافظ از معتقدانست گرامی دارش
زانکه بخشایش بس روح مکرم با اوست
۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۰.

حافظ سجده به ابروی چو محرابش بر
که دعایی ز سر صدق جز آنجا نکنی
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۰۹/۲.

حافظ اسیر زلف تو شد از خدا بترس
وز انتصاف آصف جم اقتدار هم
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۹۶۱-۹۶۲.

حافظا شاید اگر در طلب گوهر وصل
دیده دریاکنم از اشک و در او غوطه خورم
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۶۸/۲.

حافظا علم و ادب ورز که در مجلس شاه
هر که را نیست ادب لایق صحبت نبود

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو ۲۲۳.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۰۴/۱.
- حافظ اگر سجده تو کرد مکن عیب
کافر عشق ای صنم گناه ندارد
- ۱- آجودانی، ماشاءالله باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۸۶.
- حافظ اگر قدم زنی در ره خاندان به صدق
بدرقه رهت شود همت شهنه نجف
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۶۱/۲.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۴.
- حافظا گر مدد از بخت بلندت باشد
صید آن شاهد مطبوع شمایل باشی
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۴۸.
- حافظا گر نروی از در او هم روزی
گذری بر سرت از گوشه کناری بکند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۷۹/۱.
- حافظا می‌خور و رندی کن و خوش باش ولی
دام تزویر مکن چون دگران قرآن را
- ۱- ادیب برومند، عبدالملی مقابله دیوان حافظ چاپ قزوینی با یک نسخه کهن [نسخه پیرحسین]. حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۲ - ۱۲۱.

حافظ اندر درد او می‌سوز و بی‌درمان بساز

زانکه درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۶۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۶.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۶۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۲.

+ مقالات حافظ: ۲۴۵ - ۲۴۴.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- هروی، حسینعلی

حافظ آن ساعت که این نظم پریشان می‌نوشت

طایر فکرش به دام اشتیاق افتاده بود

حافظ، صحت کلمات ...: ۴۸۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ این خرقة بینداز مگر جان بسبری

کاتش از خرقة سالوس و کرامت برخاست

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۳.

حافظ، صحت کلمات ...: ۶۷/۱.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- عبوسی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

حافظ این خرقة پشمینه بینداز که ما

از پی قافله با آتش آه آمده‌ایم

یادداشتهای آقای علی‌اکبر رزّاز، مستدرک حافظ نامه:

۱۴۶۴ - ۱۴۶۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۰/۲ - ۹۷۹.

۱- رزّاز، علی‌اکبر

۲- فرزاد، مسعود

حافظ این خرّقه که داری تو ببینی روزی

که چه زَنّار ز زیرش به دغما بگشایند

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (هرا، سایه) حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۶.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۷.
- ۳- زریاب خوری، عباس دغما، جفا، خطا، آئینه جام: ۱۸۹ - ۱۸۸.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۵۶/۱.

حافظ این گوهر منظوم که از طبع انگیخت

اثر تربیت آصف ثانی دانست

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۶.
- ۲- دست غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۴۶/۱ - ۴۵.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۷۸.

حافظ بپر تو گوی فصاحت که مدّعی

هیچش هنر نبود و خبر نیز هم نداشت

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۹.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۴ - ۳۳.
- ۳- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۹.

حافظ بد است حال پریشان تو ولی

بر بوی زلف یار، پریشانیت نکوست

- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۴.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۲.

حافظ برو که بندگی پادشاه وقت

گر جمله می‌کنند تو باری نمی‌کنی

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۴۱۳/۲.

حافظ به ادب باش که واخواست نباشد

گر شاه پیامی به غلامی نفرستاد

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۲۲۳/۱.

حافظ به خود نپوشید این خرقة می‌آلود

ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

۱- ذکاتوی قراگزلو، علیرضا تفسیری شیعه از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول:

۹۹-۱۰۰.

حافظ به زیر خرقة قدح تا به کمی کشی

در بزم خواجه پرده ز کارت برافکنم

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۷۷.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۹۰.

حافظ به کوی می‌کده دایم به صدق دل

چون صوفیان صومعه دار از صفا رود

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۵.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۵۱۰/۱ - ۵۰۸.

۳- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۷۸ - ۴۷۵ و ۴۶۸.

۴- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۶-۱۴۷. + مقالات حافظ: ۲۵۳-۲۵۲.

حافظ تو این سخن ز که آموختی که بغت

تعویذ کرد شعر تو را و به زر گرفت

حافظ شناخت: ۱۲۲/۱ - ۱۲۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۷۷/۱.

۱- دست غیب، عبدالعلی

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

حافظ جناب پیر مغان جای دولتست

من ترک خاکبوسی این در نمی‌کنم

حافظ، صحت کلمات ...: ۹۳۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ جناب پیر مغان مامن و فاست

درس حدیث عشق بر او خوان و زوشنو

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۱۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ چو آب لطف ز نظم تو می‌چکد

حاسد چگونه نکته تواند بر آن گرفت

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۸۶.

لطف سخن حافظ: ۱۹۶.

۱- یژمان بختیاری، حسین

۲- رکن، محمود

حافظ چو پادشاهت گه گاه می برد نام

رنجش ز بخت منما باز آ به عذرخواهی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۳۹/۲

۱- فرزاد، مسعود

حافظ چو ترک غمزه ترکان نمی کنی

دانی کجاست جای تو؟ خوارزم یا خجند

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۹۷/۱

۱- فرزاد، مسعود

گلشن معانی (شرح بعضی ابیات مشکله فارسی): ۸۷-۸۸

۲- نظامی تبریزی، علی

حافظ چو رفت روزه و گل نیز می رود

ناچار باده نوش که از دست رفت کار

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۹۸/۱

۱- فرزاد، مسعود

حافظ چو طالب آمد جامی به جان شیرین

حتی یذوق منه کاساً من الکرامه

حافظانه های عربی: ۳۷

۱- اکبری حامد، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۲۱

۲- پژمان بختیاری، حسین

لطف سخن حافظ: ۵۹-۶۰

۳- رکن، محمود

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۹۶

۴- قزوینی، محمّد

+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ،

حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۷۷-۱۷۶

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۷-۱۳۳۶

۵- عبّوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۵۹/۲-۱۱۵۸

۶- فرزاد، مسعود

حافظ چو نافه سر زلفش به دست تو بست

دم درکش ارنه باد صبا را خبر شود

۱- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی: ۴۸۹-۴۸۸ و ۴۸۶.

حافظ چه آتشی است که از سوز آه تو
افتاده در ملایک هفت آسمان خروش

۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۷۸.

حافظ چه می‌نهی دل، تو در خیال خوبان
کی تشنه سیر گردد از لیمه سرابی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۹۷/۲-۱۱۹۶.

حافظ حدیث سحر فریب خوشت رسید
تا حد مصر و چین و به اطراف روم و ری

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۱۰/۲.

حافظ حدیث نغز تو از پس که دلکش است
نشنید کس که از سر رغبت ز بر نکرد

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۲۳.

حافظ خام طمع شرمی ازین قصه بدار
عملت چیست که فردوس برین می‌خواهی

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۴.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۳۴/۲.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۶۶.

حافظ دگر چه می‌طلبی از نعیم دهر

می‌می‌خوری و طرّه دلدار می‌کشی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۱.

۱- راستگو، سینه‌محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۲۰/۲.

۲- فرزاد، مسعود

حافظ رسید موسم گل معرفت مگسوی

دریاب نقد وقت و ز چون و چرا مپرس

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۸۲-۶۸۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ ز خو برویان بخت جز این قدر نیست

گر نیستت رضایی حکم قضا بگردان

دیوان شاعر ساحر: ۲۳۰.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

حافظ ز دیده دانه اشکی همی فشان

باشد که مرغ وصل کند قصد دام ما

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ ز شوق مجلس سلطان غیاث دین

غافل مشو که کار تو از ناله می‌رود

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۲۴.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ ز گریه سوخت بگو حالش ای صبا

با شاه دوست پرور دشمن گداز من

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۷.

۱- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۷۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بنما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۵.

۳- نائل خانلری، پرویز

حافظ سرود مجلس ما ذکر خیر تو ست

بشتاب هان که اسب و قبا می فرستمت

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۴.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۹۱.

حافظ جاوید: ۱۶ - ۱۵.

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۸۵/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- جاوید، هاشم

۴- فرزاد، مسعود

حافظ شب هجران شد، بوی خوش وصل آمد

شادیت مبارک باد ای عاشق شیدایی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۸۱/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۷۳.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

حافظ طمع برید که بیند نظیر تو

دیار نیست جز رخت اندر دیار حسن

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۵۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ عروس طبع مرا جلوه آرزوست

آینه‌ای ندارم از آن آه می‌کشم

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۹۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ غم دل با که توان گفت درین دور

جز جام نشاید که بود محرم رازم

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۱ - ۱۳۰۰.

۱- عبیوضی، رشید

حافظ که ساز مطرب عشاق ساز کرد

خالی مباد عرصه این بزمگاه ازو

- حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۰۸۲/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۷.
- ۲- نائل خانلری، پرویز
- حافظ که سر زلف بتان دستکش بود**
- بس طرفه حریفیست کش اکنون به سر افتاد**
- تیر پرتابی و دستکش. کلک، شماره بیست و هشتم: ۳۶ - ۳۲.
- ۱- اخوان زنجانی، جلیل
- بر گرد آگرد چند بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۷۸ - ۷۷.
- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی
- تصویری گاه مخدوش از حافظ، آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۲.
- ۳- اهور، پرویز
- + نقد ادبی یا در کمین دیگران نشستن. آدینه، شماره پنجاه و پنجم و پنجاه و ششم: ۹۰.
- ۴- _____
- شب تاریک و بیم موج و... [درباره مطالب مقاله آقای دکتر علی رواقی تحت همین عنوان]. کلک، شماره بیست و پنجم و بیست و ششم: ۷۸ - ۷۵.
- ۵- پرهام، مهدی
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۵.
- ۶- پژمان بختیاری، حسین
- لطف سخن حافظ: ۲۰۵.
- ۷- رکن، محمود
- شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیست و هفت: ۱۰۷ - ۹۷.
- ۸- رواقی، علی
- دستکش، سرکش. آینه جام: ۱۸۷ - ۱۸۶.
- ۹- زریاب خویی، عباس
- ناملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم، ۱۴۳ - ۱۴۱.
- ۱۰- شوقی نویر، احمد
- واژه دستکش. آشنا، شماره سیزدهم: ۴۳ - ۳۹.
- ۱۱- رامقی، ایرج
- نگاهی گذار بر کلک خیال انگیز، حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۵۶ - ۱۵۵.
- ۱۲- هروی، حسینعلی
- + مقالات حافظ: ۵۰۹ - ۵۰۸.
- ۱۳- _____
- + حافظ هنوز هم سر به راه نشده است! آدینه، شماره چهل و نهم: ۵۴ - ۵۳.
- ۱۴- _____

حافظ که هوس می کندش جام جهان بین
گو در نظر آصف جمشید مکان باش

۱- آجودانی، ماشاءالله
 باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم
 ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۲.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۱.

۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۱۴/۲.
 حافظ گرت به مجلس او راه می‌دهند
 می‌نوش و ترک زرق ز بهر خدا بگو

۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- _____
 ۳- _____
 ۴- زرین کوب، عبدالحسین
 ۵- معیری، محمدعلی
 حافظ گمشده را با غمت ای یار عزیز
 اتحادیست که در عهد قدیم افتادست
 حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، شماره نهم، شماره اول: ۴۳.
 دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۶۵.
 نقد شرح هروی. تلخخوش: ۱۲۴ - ۱۲۰.
 اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب -: ۳۷۳ - ۳۷۴.
 نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد
 نخست: ۱۴۴.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین
 دیوان شاعر ساحر: ۲۱۰.
 حافظ لب لعلش چو مرا جان عزیزست
 عمری بود آن لحظه که جان را به لب آرم

۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- عیوضی، رشید
 ۳- فرزاد، مسعود
 حافظ مدار امید فرج از مدار چرخ
 دارد هزار عیب و ندارد تفضلی
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۷.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۸.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۵۱/۲.

- حافظم در مجلسی، دُردی کشم در محفلی
بنگر این شوخی که چون با خلق صنعت می‌کنم
- حافظ چندین هنر. گوهر، سال دوم، شماره هشتم: ۷۰۵.
- این کیمیای هستی (عامل موسیقایی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۲۶ - ۲۵.
- ۱- باستانی، محمدابراهیم
- ۲- شفیمی کدکنی، محمدرضا
- حافظ مرید جام می است ای صبا برو
وز بنده بندگی برسان شیخ جام را
- نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۴.
- حافظ و شیخ جام. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره سوم: ۴۳۹ - ۴۳۷.
- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۷.
- ۲- بینش، تقی
- ۳- دهخدا، علی‌اکبر
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۶.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۸.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷.
- ۴- راستگو، سیدمحمد
- ۵- صبا، علی‌اکبر
- درباره چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. سخن، سال دهم، شماره یازدهم - دوازدهم: ۱۳۱۶ - ۱۳۱۵.
- حافظ، صحت کلمات ... : ۲۰/۱.
- ۶- فرزاد، مسعود
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال دوم، شماره چهارم: ۵۵۸ - ۵۸۳.
- ۷- فرزاد، سیدمحمد
- + مقالات فرزاد: ۲۰۸ - ۲۰۰.
- + راهنمای کتاب، سال سوم، شماره سوم: ۴۳۹ - ۴۳۷.
- + مقالات فرزاد: ۲۲۷ - ۲۲۸.
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۸- محیط طباطبائی، محمد

- ۹- مرتضوی، منوچهر مکتب حافظ: ۲۶۹-۲۶۷.
- ۱۰- ناتل خانلری، پرویز چند نکته درباره انتقاد بر تصحیح دیوان حافظ. سخن، سال دهم شماره یازدهم و دوازدهم: ۱۲۶۵-۱۲۶۱.
- ۱۱- _____ دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات ۱۲۰۱-۱۲۰۰.
- ۱۲- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۵.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ:
- ۱۳- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۹-۱۷.
- ۱۴- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم شماره دوم: ۳۰.
- ۱۵- همایی، جلال‌الدین مقام حافظ: ۴۰-۳۷.
- ۱۶- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: هشتاد و چهار - هشتاد و پنج.

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های علمی

- حافظ مفلس اگر قلب دلش کرد نشار
مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست
- ۱- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی: ۴۶۴-۴۶۳.

- حافظ مکن اندیشه که آن یوسف مهر و
باز آید و از کلبه احزان به درآیی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۸۸/۲.

- حافظ مکن شکایت گر وصل دوست خواهی
زین بیشتر بیاید بر هجرت احتمالی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۴۸-۱۳۴۹/۲.

حافظ مکن ملامت رندان که در ازل

ما را خدا ز زهدریا بسی نیاز کرد

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۷۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

حافظم گفت که خاک در میخانه مجوی

گو مکن عیب که من مشک ختن می بویم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۱۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۸۶.

۳- همایونفرخ، رکن الدین

حافظ نگشتی شیدای گیتی

گر می شتیدی پند ادیبان

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۳.

۱- پژمان بختیاری، حسین

لطف سخن حافظ: ۴۹.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۲۳/۲.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ نه حدّ ماست چنین لافها زدن

پای از گلیم خویش چرا بیشتر کشیم

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۰۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

حافظ نه غلامی است که از خواجه گریزد

صلحی کن و باز آ که خرابم ز عتابت

آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۱- دستغیب، عبدالعلی

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم. ۵۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۸/۱.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ هر آنکه عشق نورزید و وصل خواست

احرام طوف کعبه دل بس وضو ببست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۷.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

حال خونین دلان که گوید باز

وز فلک خون جم که جوید باز

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۵۷.

۱- پیمان بختیاری، حسین

لطف سخن حافظ: ۳۰۱.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۵۳/۱۰.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۵۰.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

حال دلم ز خال تو هست در آتش وطن

چشمم از آن دور چشم تو خسته شده است و ناتوان

تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح پرویز ناتل خانلری].

۱- انوری، حسن

آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۲۵ - ۶۲۴.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۲.

۲- پیمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۲.

۳- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۵۴.

۴- رکن، محمود

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش برآب: ۴۰۴ - ۴۰۳.

۵- زرین‌کوب، عبدالحمین

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۲.

۶- عبودی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۲۰/۲ - ۱۰۱۹.

۷- فرزاد، مسعود

حال ما در فرقت جانان و ابرام رقیب

جمله می‌داند خدای حال گردان غم مخور

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۱.

۱- راستگو، سید محمد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۶۲۵/۱.
- حاليا خانه برانداز دل و دین منست
تا در آغوش که می‌خسبد و همخانه کیست
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۴-۸۵.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۲/۱.
- حاليا عشوه ناز تو ز بنیادم برد
تا دگر باره حکیمانه چه بنیاد کند
- ۱- راستگو، سید محمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند).
ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
۲- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۵.
۳- گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ خوش: ۲۵۴ - ۲۵۵.
۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۲.
۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۱۷/۱.
- ۵- کاظمیان، سروش بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد سید محمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- حاليا مصلحت وقت در آن می‌بینم
که کشم رخت به میخانه و خوش بنشینم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۹۳۵/۲.
- حالی خیال وصلت خوش می‌دهد فرییم
تا خود چه نقش بازد این صورت خیالی

- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۳۹/۲.
- حالی درون پرده بسی فتنه می‌رود
تا آن زمان که پرده برافتد چها کنند
- ۱- خزّمشاهی، بهاء‌الدین   یادداشتهای آقای حسین معصومی (ذیل). مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۲.
- ۲- معصومی، حسین   یادداشتهای آقای حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۲.
- ۳- هروری، حسینعلی   نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۴ - ۱۴۳.
- + مقالات حافظ: ۲۴۸ - ۲۴۶.
- حجاب چهره جان می‌شود غبار تنم
خوشا دمی که ازین چهره پرده برفکنم
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ... : ۹۰۲/۲.
- حجاب دیده ادراک شد شعاع جمال
بیا و خرگه خورشید را منور کن
- ۱- دادبه، اصغر   خرگه خورشید. کیهان فرهنگی، سال چهارم، شماره ششم: ۳۰ - ۲۷.
- + یادداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۳۸۲ - ۱۳۸۳.
- ۲- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا   بحثی در معنای چند بیت حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹ - ۳۸.
- ۳- راستگو، سیدمحمد   یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۴۵.
- ۴- _____   با حافظ‌نامه. تلخ‌خوش: ۸۷ - ۸۶.
- ۵- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۱۰۰ - ۹۹.
- ۶- زریاب خویی، عباس   خرگه خورشید. آئینه جام: ۱۶۲ - ۱۶۰.
- ۷- زرین‌کوب، عبدالحسین   اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۴.

- ۸- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۱۰۹.
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۵۹/۲.
- ۹- فرزاد، مسعود
- حجاب را چو فتد باد نخوت اندر سر
کلاه‌داریش اندر سر شراب رود
حافظ، صحت کلمات ...: ۵۱۲/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- حجاب راه تویی حافظ از میان برخیز
خوشا کسی که درین راه بی‌حجاب رود
حافظ قزوینی - غنی با خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۱.
لطف سخن حافظ: ۲۷۲.
لطف سخن حافظ: ۵۱۳/۱ - ۵۱۲.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود
- حجاب ظلمت از آن بست آب خضر که گشت
ز شعر حافظ و آن طبع همچو آب، خجل
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۹۱/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- حدیث آرزومندی که در این نامه ثبت افتاد
همانا بی‌غلط باشد که حافظ کرد تلقینم
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۴۵/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- حدیث از مطرب و می‌گو و راز دهر کمتر جو
که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را
حافظ شناخت: ۱۴۷/۱ - ۱۴۵.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حدیث توبه درین بزمگه مگو حافظ

که ساقیان کمان ابرویت زنند به تیر

لطف سخن حافظ: ۲۹۹-۳۰۰.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ...: ۶۳۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

حدیث چون و چرا در دسر دهدای دل

پیاله گیر و بیاساز عمر خویش دمی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۸.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۶۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

حدیث حافظ و ساغر که می‌زند پنهان

چه جای محتسب و شجنه پادشه دانست

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست

که آشنا سخن آشنا نگه دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول:

۱- برهانی، مهدی

۸۸-۸۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۰.

۲- راستگو، سید محمد

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۸۱-۳۸۲.

۳- زرین کوب، عبدالحسین

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۵۰/۱.

۴- فرزاد، مسعود

حدیث صحبت خوبان و جام باده بگو

به قول حافظ و فتوی پیر صاحب فن

دیوان شاعر ساحر: ۲۳۲.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۳۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

- حدیث عشق ز حافظ شنو نه از واعظ
اگر چه صنعت بسیار در عبارت کرد
آورده اند که...، حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۲۷-۳۲۹
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
- حدیث عشق که از حرف و صوت مستغنی است
به ناله دف و نی در خروش و ولوله بود
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۱.
- ۱- عیوضی، رشید
- حافظ، صحت کلمات ... : ۴۸۵/۱ - ۴۸۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
- در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۶ - ۲۷۵.
- ۳- معجوب، محمد جعفر
- حدیث مدرسه و خانقه مگوی که باز
فتاد در سر حافظ هوای میخانه
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۶۳/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- حدیث مدعیان و خیال همکاران
همان حکایت زردوز و بوریا بافت
نکته هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره
دوم: ۷۳
- ۱- افشار، ابرج
- حافظ جاوید: ۲۴۴.
- ۲- جاوید، هاشم
- یادداشت های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۶۰.
- ۳- غنی، قاسم
- حافظ، صحت کلمات ... : ۸۵/۱.
- ۴- فرزاد، مسعود
- حریف بزم تو بودم چو ماه نو بودی
کنون که ماه تمامی نظر دریغ مدار
حافظ شناخت: ۱۴۳/۱ - ۱۴۲.
- ۱- دست نجیب، عبدالعلی

حریم عشق را در گه بسی بالاتر از عشق است

کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد

حافظ شاملو، الفبا، جلد ششم: ۲۹۶

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۶.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۱.

+ مقالات حافظ: ۲۹۷.

۲- هروری، حسینعلی

حسب حالی ننوشتی و شد ایامی چند

مهرمی کو که فرستم به تو پیغامی چند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۶.

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۰۱/۱ - ۴۰۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، سعود

حسن بی پایان او چندان که عاشق می‌کشد

زمره دیگر به عشق از غیب سر بر می‌کنند

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۴۸/۱.

۱- فرزاد، سعود

حسن تو همیشه در فزون باد

رویت همه ساله لاله گون باد

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

۲- محیط طباطبائی، محمد

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

۳- معین، مهدخت

حسن خلقی ز خدا می طلبم خوی تو را
تا دگر خاطر ما از تو پریشان نشود

- ۱- عزمشاهی، بهاءالدین حافظ شاملو. القبا، جلد ششم: ۲۹۸.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۹.
۲- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا چشم انداز پاره‌ای ناهمواریها در شعر حافظ. حافظیات: ۳۰.
۳- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظنامه: ۱۴۳۹.
۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۶.
۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۳۵/۱.
۶- محبوب، محمدمصطفی درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۷.

حسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد

این همه نقش در آینه اوهام افتاد

دل دردمند حافظ [معرفی و نقد تماشاگه راز]. نشر دانش، سال

اول، شماره پنجم و ششم: ۲۲-۲۱

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۶.

لطف سخن حافظ: ۲۰۶.

آینه اوهام. آینه جام: ۷۰-۷۱.

تأملی در حافظنامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۳-۱۴۲.

دیوان حافظ. (مقدمه): ششم.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۵-۱۲۲۴.

حسن مهرویان مجلس گرچه دل می برد و دین

بحث ما در لطف طبع و خوبی اخلاق بود

یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل) مستدرک

حافظ نامه: ۱۳۶۳.

یادداشتهای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظنامه: ۱۳۸۴-۱۳۸۳.

۱- پورجوادی، نصرالله

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- رکن، محمود

۴- زریاب خویی، عباس

۵- شوقی نوبر، احمد

۶- عبیوضی، رشید

۷- _____

۱- عزمشاهی، بهاءالدین

۲- دادبه، اصغر

- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۶۲.
 ۴- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶۹/۱ - ۴۶۸.
 ۵- معصومی، حسین یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۳

هشمت مبین و سلطنت گل که بسپرد

فزاش باد، هر ورقش را به زیر پی

- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۶۱ - ۶۲.
 ۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۰۸/۲ - ۱۲۰۷.
 ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۳.
 + مقالات حافظ: ۳۳۷.

حضور خلوت انس است و دوستان جمعند

وان یک‌گاد بخوانید و در فراز کنید

- ۱- اهور، پرویز نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۴۱.
 ۲- راستگو، سیده‌محمد با حافظ‌نامه. تلخ‌خوش: ۹۱ - ۸۹.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۰ - ۲۸۹.
 ۴- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۸۸/۱.
 ۵- هروی، حسینعلی نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۶۳ - ۱۶۲.
 + مقالات حافظ: ۵۱۸ - ۵۱۹.

حضوری گر همی خواهی ازو غایب مشو حافظ

متی ما تلق من تهوی دع الدنيا و اهملها

- ۱- اکبری حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۱۳.
 ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۴۴/۱ - ۱۴۳.

- ۳- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
چشم انداز پاره‌ای ناهمواریها در شعر حافظ. حافظیات: ۲۹.
۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۲/۱.

حقا کزین غمان برسد مژده امان

گر سالکی به عهد امانت وفا کند

- ۱- دارابی، محمدبن محمد
لطفه غیبی: ۵۴.
۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۴۹.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۱۳/۱.
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۹۷.

حقوق صحبت ما را به باد داد و برفت

وفای صحبت یاران و همنشینان بین

مقابله نسخ [دیوان حافظ قزوینی و خانلری با نسخه پیر حسین].

حافظ شناسی، جلد چهارم: ۱۸۸.

- ۱- ادیب برومند، عبدالعلی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۵.
۲- برهانی، مهدی
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۹.
۳- راستگو، سید محمد
لطف سخن حافظ: ۱۰۵.
۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۷۷ - ۱۰۷۸/۲.
۵- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۲۷.

حکایت شب هجران فرو گذاشته به

به شکر آن که برافکنند پرده روز وصال

- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۸.
۲- هیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۳.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات: ۷۸۱/۲.
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۸۱.

حکایت شب هجران نه آن حکایت حالیت

که شمه‌ای ز بیانش به صد رساله برآید

حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۶.

حافظ، صحت کلمات ... ۵۴۹/۱ - ۵۴۸.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

حکم مستوری و مستی همه بر خاتمست

کس ندانست که آخر بچه حالت برود

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب حافظ شیرازی: ۲۱۷.

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۱۴/۱.

دیوان حافظ، با اهتمام محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی (مقدمه): س.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

۳- قزوینی، محمد

حلاج بر سردار این نکته خوش سراید

از شافعی نپرسند امثال این مسایل

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۳.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۷ - ۳۹۶.

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۹۷/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

۴- فرزاد، مسعود

حلاوتی که تو را در چه زنخدانست

به کنه آن نرسد صد هزار فکر عمیق

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۶۷/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۱۷۵.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

حلقه پیر مغان از ازل در گوش است

بر همانیم که بودیم و همان خواهد بود

- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶۵/۱.
- حلقه توبه گر امروز چو زهاد زخم
خازن میکند فردا نکند در بازم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۸۸۱/۲.
- حلقه زلفش تماشاخانه باد صباست
جان صد صاحبدل آنجا بسته یک مو بین
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۸.
- ۲- زریاب خویی، عباس
تماشاخانه. آئینه جام: ۱۲۳ - ۱۲۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۸۴/۲ - ۱۰۸۳.
- مرآتیه تکیه بر حیف است بلبل چو من اکنون در این قفس
با این لسان عذب که خامش چو سوسنم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۹۰۵/۲.
- حیف است طایری چو تو در خاکدان غم
زینجا به آشیان و نسا مسی فرستمت
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۸۵/۱.

خ

خاتم جم را بشارت ده به حسن خاتمت
کاسم اعظم کرد از و کوتاه دست اهرمن

حافظ شناخت: ۶۱/۱ - ۶۰.

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

خار ار چه جان بکاهد گل عذر آن بسخواهد
سهل است تلخی می در جنب ذوق مستی

حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۲۱۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

خاطر به دست تفرقه دادن نه زیرکیست
مجموعه‌ای بخواه و صراحی بیار هم

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.
کلک: خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم شماره چهارم: ۲۶.

۱- پرواز، سیاوش

۲- _____

حافظ، صحّت کلمات ...: ۵۹۵/۲.

۳- فرزاد، مسعود

خاطرت کی رقم فیض پذیرد هیبات
مگر از نقش پراکنده ورق ساده کنی

- ۱- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۹.
۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح غزلی از حافظ، [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. یغما، سال بیست و چهارم، شماره پنجم: ۲۹۱-۲۸۹.

خاک ره آن یار سفر کرده بیارید
تا چشم جهان بین کنمش جای اقامت

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۸۳/۱.

خاک کویت زحمت ما برنتابد پیش از این
لطفها کردی بتا تخفیف زحمت می کنم

- ۱- آجودانی، ماشاءالله نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو]. نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۲.

+ برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۳.

- ۲- اهرر، پرویز کلک خیال انگیز و یادداشت های مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره نهم: ۴۲.

- ۳- پرواز، سیاوش کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.

- ۴- به شکرانه آموخته های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره یازدهم: ۳۲.

- ۵- هروی، حسینعلی حافظ هنوز هم سربه راه نشده است. آدینه، شماره پنجاه و نهم: ۴۹.

- ۶- نگاهی گذارا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۴۷.

خاک وجود ما را از آب دیده گل کن
ویران سرای دل را گاه عمارت آمد

- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۰
- ۲- پیمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۶۶
- ۳- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸
- ۴- قریب،یحیی
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۷
- ۵- نائل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۴

خاکیان بی بهره‌اند از جرعه کأس الکرام

این تظاول بین که با عشاق مسکین کرده‌اند

- ۱- اقبال، عباس
ذیل بر مقاله جرعه فشانی بر خاک. یادگار، سال اول، شماره هشتم:
۵۸ - ۵۹

- ۲- صدیقی، غلامحسین
جرعه کأس الکرام. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۴۷ - ۵۱
- ۳- علوی، عبدالعلی (پرتو)
برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ
شیرازی. بانگ جرس: ۱۰۳ - ۱۰۰

- ۴- قزوینی، محمد
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۶۶
- ۵-
بعضی تضمین‌های حافظ. یادگار، سال اول، شماره ششم: ۷۰ - ۶۹
- + حافظ از دیدگاه علامه قزوینی: ۳۱۴ - ۳۱۲
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۸۴ - ۸۳

- عبد معین، محمد
یک رسم باستانی. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۵۸ - ۵۱
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد اول: ۱۲۷ - ۱۱۹

خال سر سبز تو خوش دانه عیشی است ولی

بر کنار چمنش وه که چه دامی دارد

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۷۵/۲
- ۲- نائل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۰

- خال مشکین که بر آن عارض گندم‌گون است
سرّ آن نکته که شد رهزن آدم بما اوست
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۱ - ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۳۹.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- امیری، منوچهر
۳- اهورا، پرویز
۴- برهانی، مهدی
۵- راستگو، سیده محمده
۶- فرزاد، مسعود
۷- نیساری، سلیم
- درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم،
شماره یازدهم و دوازدهم: ۶۴۴.
تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، سال سی و پنجم: ۲۲.
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۰.
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۲/۱.
ضبط نسخه‌های خطی. مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ:
۱۹۸ - ۱۹۷.

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

- خالی مباد کاخ جلالش ز سروران
وز ساقیان سروقد گل‌مدار هم
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۶۲/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

- خامان ره نرفته چه دانند ذوق عشق
دریا دلی بجوی دلیری سرآمدی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۴۲/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

- خامی و ساده دلی شیوه جانبازان نیست
خبری از بر آن دلبر عیار بیار
حافظ، صحت کلمات ...: ۶۰۷/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود

خانه بی تشویش و ساقی یار و مطرب نکته‌گوی

موسم عیش است و دور ساغر و عهد شباب

حافظ، صحّت کلمات ... : ۳۸/۱ - ۳۷.

۱- فرزاد، مسعود

اصالت و توالی ایات در اشعار غیر غزل حافظ: پ - ۷۷.

۲- _____

خانه خالی کن دلا تا منزل سلطان شود

کاین هوسناکان دل و جان جای لشکر می‌کنند

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۸.

۱- عبوسی، رشید

حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۴۹/۱ - ۴۴۸.

۲- فرزاد، مسعود

خبر بلبل این باغ مپرسید که من

نالهای می‌شنوم کز قفسی می‌آید

حافظ، صحّت کلمات ... : ۵۵۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

خدا داند که حافظ را غرض چیست

و علم‌الله حسبی من سؤالی

حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۳۳۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

خدا را از طبیب من پرسید

که آخر کی شود این ناتوان به

حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۱۳۲/۲.

فرزاد، مسعود

خدا را ای رقیب امشب زمانی دیده برهم نه

که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

حافظ، صحّت کلمات ... : ۸۶۳/۲ - ۸۶۲.

۱- فرزاد، مسعود

- خدا را ای نصیحتگو حدیث ساغر و می گو
 که نقشی در خیال ما ازین خوشتر نمی‌گیرد
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۵-۵۶.
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۴۵.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۵.
 لطف سخن حافظ: ۲۲۷.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۳۱۶/۱ - ۳۱۵.
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- رکن، محمود
 ۴- فرزاد، مسعود

- خدا را چون دل ریشم قراری بست با زلفت
 بفرما لعل نوشین را که زودش با قرار آرد
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۱.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۲۳۵/۱.
- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- فرزاد، مسعود

- خدا را داد من بستان ازو ای شحنة مجلس
 که می‌بادیگری خوردست و با من سرگران دارد
- حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۶/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود

- خدا را کم نشین با خرقة پوشان
 رخ از رندان بی سامان مپوشان
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۶.
 لطف سخن حافظ: ۴۷.
 دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
 بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۷۹.
- ۱- پژمان، بختیاری، حسین
 ۲- رکن، محمود
 ۳- ناتل خانلری، پرویز

خدا را محتسب ما را به فریاد دف و نی بخش
 که ساز شرع ازین افسانه بی‌قانون نخواهد شد

- ۱- جمال‌زاده، محمدعلی
رواج بازار شاعری. ارمغان، سال چهل و ششم، شماره پنجم و ششم: ۲۰۱ - ۲۰۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۳۵۷/۱ - ۳۵۶.
- ۳- نذیر احمد
غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۲ - ۵۰۸۳.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۲۱.

خدا زان خرقه بیزارست صد بار
که صد بت باشدش در آستینی

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۸۰.
- ۲- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر
این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی و شرح غزلیهای دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۴۳.
- ۳- هروی، حسینعلی
چرا نه در کنار هم؟! [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کسپهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۱۴/۲.

خدای را مددی ای دلیل ره تا من
به کوی میکند دیگر علم برافرازم

- ۱- جاوید، هاشم
چند نکته در اشعار حافظ (علم بر در میخانه افراشتن). قافله سالار سخن خاتری: ۸۸ - ۸۹.
- + حافظ جاوید: ۴۴۳ - ۴۴۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۶۷/۱.

خرد در زنده رود انداز و می نوش
به گلبانگ جوانان عراقی

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۲۲/۲.

خرد ز پیری من کی حساب برگیرد

که باز با صنمی طفل عشق می‌بازم

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۲.

۱- رزّاز، علی اکبر

خرد که قید مجانین عشق می‌فرمود

به بوی سنبل زلف تو گشت دیوانه

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۱.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۶۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

خرد هر چند نقد کاینات است

چه سنجد پیش عشق کیمیا کار

حافظ، صحت کلمات ...: ۵۹۳/۱ - ۵۹۲.

۱- فرزاد، مسعود

خرقه زهد مرا آب خرابات بسبرد

خانه عقل مرا آتش میخانه بسوخت

حافظ شناخت: ۳۸/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات ...: ۵۳/۱.

۲- فرزاد، مسعود

خرقه زهد و جام می‌گرچه نه درخور همند

این همه نقش می‌زنم از جهت رضای نو

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۰۲/۲ - ۱۱۰۱.

۱- فرزاد، مسعود

خرّم آن دم که چو حافظ به تولّای وزیر

سر خوش از میکده با دوست به کاشانه روم

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۴۵.

۱- قریب، یحیی

خزم آن روز کزین مرحله بر بندم بار

وز سر کوی تو پرسند رفیقان خبیرم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۴.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۶۸/۲ - ۸۶۷.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۱۷.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

خزم آن روز کزین منزل ویران بروم

راحت جان طلبم و ز پی جانان بروم

چند نکته در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم

و سوم: ۷۵ - ۷۴.

۱- افشار، ابرج

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۵۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

خزم آن روز که با دیده گریان بروم

مراختگی تو بر طلبم تا زخم آب در می‌کند یکبار دگر

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۸.

۱- راستگو، سید محمد

خزینة دل حافظ به زلف و خال مده

که کارهای چنین حد هر سیاهی نیست

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۵۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

خستگان را چو طلب باشد و قوت نبود

گر تو بیداد کنی شرط مروّت نبود

درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم،

شماره دهم و یازدهم: ۶۴۷ - ۶۴۶.

۱- امیری، منوچهر

حافظ شاملو. الغبا، جلد ششم: ۲۹۷.

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۸ - ۱۷۷.

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۰۲/۱ - ۵۰۱.
- خسروا پیرانه سر حافظ جوانی می کند
بر امید عفو جانبخش گنه فرسای تو
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۷.
۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۶.
۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۵.
۴- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۰.
۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۰۱/۲ - ۱۱۰۰.
۶- همایون فرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۳۳.

خسروان قبله حاجات جهانند ولی
سببش بندگی حضرت درویشانست

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

خشت زیر سر و بر تارک هفت اختر پای
دست قدرت نگر و منصب صاحب جاهی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۴.

۱- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۱.

۲- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۳۳/۲.

۳- فرزاد، مسعود

خشک شد بیخ طرب راه خرابات کجاست
تا در آن آب و هوا نشوونمایی بکنیم

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۰۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

خط ساقی گر از این گونه زند نقش بر آب
ای بسا رخ که به خونابه منقش باشد

لطف سخن حافظ: ۲۳۲ - ۲۳۴.

۱- رکن، محمود

نقش بر آب (در شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده
ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۹ - ۴۳۱.

۲- مرتضوی، منوچهر

خلوت دل نیست جای صحبت اصداد

دیو چو بیرون رود فرشته در آید

یک غزل مسلسل حافظ شیرازی. سخنواره: ۴۶۰ - ۴۵۷.

۱- اشرف، سید وحید

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۵.

۲- برهانی، مهدی

حافظ جاوید: ۳۲۹ - ۳۳۰.

۳- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۴.

۴- راستگو، سید محمد

منظر گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۵۳.

۵- ریاحی، محمدامین

حافظ، صحت کلمات: ۵۴۱/۱.

۶- فرزاد، سعید

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۶/۱.

۷- قریب، یحیی

خم ابروی تو در صنعت تیراندازی

برده از دست هر آن کس که کمائی دارد

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹

۱- دهخدا، علی‌اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۹ - ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ:

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۲.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۱۱.

۳- رکن، سید محمود

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

۲- محیط طباطبائی، محمد

پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر

۵- معین، مهدخت

اشعار حافظ)، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

خم زلف تو دام کفر و دین است

ز کارستان او یک شمه این است

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

خموش حافظ و این نکته‌های چون زرِ سرخ

نگاه دار که قلاب شهر، صرافست

یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی. (ذیل-). مستدرک

حافظ نامه: ۱۳۵۵ - ۱۳۵۴.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه:

۱۴۱۸ - ۱۴۱۷

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۸.

۲- حمیدیان، سعید

۳- راستگو، سیدمحمد

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۰.

۴- شوقی نویر، احمد

یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۴.

۵- معصومی، حسین

خمها همه در جوش و خروشند ز مستی

و آن می که در آنجاست حقیقت نه مجازست

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۵ - ۱۳۴.

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، شماره اول: ۴۲.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

۲- راستگو، سیدمحمد

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۱۷ - ۱۱۲.

۳- _____

حاشیه بر «حاشیه» نشر دانش. سال دهم، شماره ششم: ۸۲.

۴- هروی، حسینعلی

خنده و گریه عشاق ز جایی دگرست

می‌سرایم به شب و وقت سحر می‌مویم

بارها گفته‌ام. حافظ جاوید: ۲۴ - ۲۳.

۱- جاوید، هاشم

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۱۱/۲.
- خنک چو گانی چرخت رام شد در زیر زین
شهبوارا چون به میدان آمدی گویی بزین
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۴.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۴۱/۲.
- خواب آن نرگس فتان تو بی چیزی نیست
تاب آن زلف پریشان تو بی چیزی نیست
- ۱- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۲.
- خواب بیداران بستی و آنکه از نقش خیال
تهدمتی بر شبروان خیل خواب انداختی
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۵۱.
- خوابم بشد از دیده درین فکر جگرسوز
کاغوش که شد منزل آسایش و خوابت
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۷/۱.
- خواب و خورت ز مرتبه خویش دور کرد
آنکه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۳۰/۱ - ۱۴۲۹.
- خواجه دانست که من عاشقم و هیچ نگفت
حافظ ار نیز بداند که چنینم چه شود

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۲.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۷.
- خواهم از زلف بتان نافه گشایی کردن
فکر دورست همانا که خطا می بینم
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۸۵.
- خواهم اندر عقبش رفت به یاران عزیز
شخصم از باز نیاید خیرم باز آید
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناقل خاثلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۳.
- ۲- برهانی، مهدی حافظ فروینی - غنی یا خاثلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۹۵.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۸۳.
- ۴- هروی، حسینعلی نگاهی گذر بر کلک خیال انگیز حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۵۶-۱۵۷.
- + مقالات حافظ: ۵۱۰.
- خواهم شدن به بستان چون غنچه با دل تنگ
و آنجا به نسیکنامی پیراهنی دریدن
- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۲۹ - ۳۱.
- ۲- دشتی، علی سر هنر حافظ. نقشی از حافظ: ۳۳۶.
- خواهم شدن به کوی مغان آستین فشان
زین فتنه ها که دامن آخر زمان گرفت
- ۱- پرواز، سیاوش کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۲.

- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۴۲/۱ - ۴۱.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۲۶/۱.
- خواهم شدن به میکده گریان و دادخواه
کز دست غم خلاص من آنجا مگر شود
- ۱- آجودانی، ماشاءالله نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد میروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۵. + برگزیده مقاله‌های
نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۹.
- ۲- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۳۹۶/۱.
- خواهی که روشنت شود اسرار درد عشق
از شمع پرس قصه ز باد صبا می‌پرس
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۵.
- ۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۱.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸۱/۲ - ۶۸۰.
- خواهی که سخت و سست جهان بر تو بگذرد
بگذر ز عهد سست و سخنهای سخت خویش
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۶.

- خوبان پارسی‌گو بخشندگان عمرند
ساقی بده بشارت رندان پارسی را
- ۱- ادیب برومند، عبدالعلی
مقابلة دیوان حافظ چاپ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه پیرحسین]. حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۱.
- ۲- بهشتی شیرازی، سیداحمد
مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۳ - ۴۲.
- ۳- پرواز، سیاوش
دربارۀ بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.
- ۴- یزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۵۰
- ۵- خرمشاهی، بهاء‌الدین
یادداشت‌های آقای علی اکبر رزّاز (ذیل -) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۹۷.
- ۶- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت ۸۹/۱ - ۸۷.
- ۷- _____
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصراله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۵۲.
- ۸- دهخدا، علی‌اکبر
یادداشت‌هایی دربارۀ اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۷
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۵.
- ۹- راستگو، سیدمحمد
+ مجموعه مقالات دربارۀ حافظ: ۳۸
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳.
- ۱۰- _____
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست‌ودوم: ۴۳.
- ۱۱- _____
داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۷۲ - ۱۷۱.
- ۱۲- رکن، محمود
+ گامی در تصحیح غزلیهای حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۲.
- ۱۳- رزّاز، علی‌اکبر
لطف سخن حافظ: ۲۹.
- ۱۴- زارعی، عبدالله
یادداشت‌های آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۹۷.
- ۱۵- زریاب خوبی، عباس
زان یار دلتوازم شکرست با شکایت. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی‌ودوم، نامه‌ها: ۷۷ - ۷۶.
- ۱۶- سروشیار، جمشید
ترکان پارسیگو. آینه جام: ۱۲۱ - ۱۲۰.
- خوبان پارسیگو... حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۸۱ - ۱۷۷.

- ۱۷- سروشیار، جمشید
پارسی، فارسی، آینده، سال ششم، شماره نهم- دوازدهم: ۶۷۱-۶۷۵.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۵.
- ۱۸- عیوضی، رشید
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۷۰.
- ۱۹- غنی، قاسم
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱/۱.
- ۲۰- فرزاد، مسعود
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ. پ: ۲۱۳.
- ۲۱- _____
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۲۲- محیط طباطبائی، محمد.
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۸.
- ۲۳- معین، مهدخت
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۷.
- ۲۴- ناتل خانلری، پرویز
خوبان جهان صید توان کرد به زر
مراختن کوی پرده خوش خوش بر از ایشان بتوان خورد به زر...
این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۷۸.
- ۱- ریاحی، محمدامین
خود را بکش ای بلبل از این رشک که گل را
با باد صبا وقت سحر جلوه‌گری بود
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۹.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۶.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۱.
حافظ، صحت کلمات ...: ۴۹۵/۱ - ۴۹۴.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- محبوب، محمدجعفر
۳- راستگو، سیدمحمد
۴- فرزاد، مسعود
- خود گرفتم کافکنم سجاده چون سوسن به دوش
همچو گل بر خرقة رنگ می مسلمانی بود
ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح
۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

- پرویز ناتل خانلری [نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۱].
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۶.
 + ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۳-۱۹۲.
 بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاء‌الدین
 خرمشاهی -]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۴.
- ۲- خسروی، محمدرضا
 ۳- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل حافظ، [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]، مجله
 دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران سال بیست و دوم،
 شماره یکم: ۲۳۷.
- ۴- نجفی، ابوالحسن
 حافظ: نسخه نهائی [معرفی و نقد دیوان حافظ، به تصحیح و
 توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۸.
- خورده‌ام تیر فلک باده بده تا سرمست
 عقده در بند کمر ترکش جوڑا فکنم
- ۱- رواقی، علی
 ۲- زریاب خویی، عباس
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- کامرانی، ماشاءالله
 ۵- هروی، حسینعلی
- شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیست و یکم: ۸۳.
 راز به صحرا افکندن. آئینه جام: ۲۰۰-۱۹۹.
 حافظ، صحت کلمات ... : ۹۲۸/۲.
 نقدی بر شرح غزل‌های حافظ. حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۱۸۹.
 جوابی به نقد حافظ [= نقد آقای ماشاءالله کامرانی]، حافظ شناسی،
 جلد چهاردهم: ۲۰۵-۲۰۴.
- خورشید چو آن خال سیه دید به دل گفت
 ای کاج که من بودم آن هندوی مقبل
- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات ... : ۷۸۶/۲.
- خورشید خاوری کند از رشک جامه چاک
 گر ما مهرپرور من در قبا رود

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۵.
- ۲- زریاب خوبی، عباس
خورشید خاوری، ماه مهرپرور. آئینه جام: ۱۷۱ - ۱۷۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات: ۵۰۷/۱.
- ۴- مرتضوی، منوچهر
ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۷۱.

- خورشید می ز مشرق ساغر طلوع کرد
گر برگ عیش می طلبی ترک خواب کن
- ۱- غنی، قاسم
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۲۰ - ۲۲۱.

- خوشا آن دم کز استغنائی مستی
فراغت باشد از شاه و وزیرم
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۰ - ۸۱.

- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۵.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات: ۸۷۴/۲.

- خوشا دلی که مدام از پی نظر نرود
به هر درش که بخوانند پی خبر نرود
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدهلی
ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۱.
+ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۲.
لطف سخن حافظ: ۲۷۳.

- ۲- رکن، محمود
حافظ، صحت کلمات ...: ۵۱۶/۱ - ۵۱۵.
- ۳- فرزاد، مسعود
دیوان شاعر ساحر: ۸۰.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

- خوش است خلوت اگر یار، یار من باشد
نه من بسوزم و او شمع انجمن باشد
- ۱- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۵.
+ مقالات حافظ: ۲۶۹ - ۲۶۸.

- خوشا نماز و نیاز کسی که از سرِ درد
به آب دیده و خون جگر طهارت کرد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۲۷۴/۱.

- خوش بر آبا غصه ای دل کاهل راز
عیشِ خوش در بوتنه هجران کنند
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- عبوضی، رشید
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۳.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۷ - ۱۲۵۶

- خوش بسوز از غمش ای شمع که اینک من نیز
به همین کار کمر بسته و برخاسته ام
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- شفیعی کدکنی، محمدرضا
۴- عبوضی، رشید
۵- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰۶.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۷.
این کیمیای هستی (عامل موسیقایی در تکامل جمال شناسی شعر
حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۲.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۷ - ۱۲۹۶.
حافظ، صحت کلمات ... : ۸۱۷/۲ - ۸۱۶.

خوش بود لب آب و گل و سبزه و نسرين
افسوس که آن گنج روان رهگذری بود

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۴.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۱.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۹۴/۱.
- ۴- محبوب، محمد جعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۶.
- ۵- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی: ۴۶۳ - ۴۶۱.

خوش بود وقت حافظ و فال و مراد و کام

بر نام عمر و دولت احباب می‌زدم

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۰.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۵.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۴۳ - ۸۴۵/۲.
- ۴- فروهر، نصرت‌الله جابه‌جایی دو مصراع در غزل حافظ. کسپهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۵ - ۲۴.

خوش به جای خویشان بود این نشست خسروی

تا نشیند هر کسی اکنون به جای خویشان

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۴۰/۲.

خوشر از فکر می و جام چه خواهد بودن

تا ببینیم سرانجام چه خواهد بودن

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۴.
- ۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۷.
- + مقالات حافظ: ۱۳۹.

خوشر ز عیش و صحبت و باغ و بهار چیست
ساقی کجاست گو سبب استغفار چیست

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۸۶.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۹/۱.

خوش چمنی است عارضت خاصه که در بهار حسن
حافظ خوش کلام شد مرغ سخن سرای تو

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۷۷۶/۲.

خوش خبر باشی ای نسیم شمال

که به ما می رسد زمان وصال

گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۴۸

۱- سروشیار، جمشید

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۷۷۶/۲.

خوش دولتی است خرم و خوش خسروی کریم

یارب ز چشم زخم زمانش نگاه دار

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۴۶.

خوشش باد آن نسیم صبحگاهی

که درد شب‌نشینان را دوا کرد

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

۲- هروی، حسینعلی

ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۵.

+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۹.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۵.

+ مقالات حافظ: ۳۶۳.

- خوش می‌دهد نشان جلال و جمال یار
خوش می‌کند حکایت عزّ و وقار دوست
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۳.
۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۴ - ۱۲۰۳.
- خوش وقت بوریا و گدایی و خواب امن
کاین عیش نیست در خور اورنگ خسروی
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۷.
۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، با تصحیح و مقدمه پژمان بختیاری: ۴۸۱.
۳- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۳۳۱ - ۳۳۲.
۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۲.
۵- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۴۳ - ۴۲.
۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۴۲۷/۲ - ۱۴۲۶.
۷- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۲.
۸- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما. سال دوم، شماره نهم: ۴۲۲ - ۴۲۳.
- ۹- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۴ - ۱۳۳.
- خوش هواییست فرحبخش خدایا بفرست
نازنینی که به رویش می‌گلگون نوشیم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ...: ۱۰۰۳/۲.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۹۵.

خون پیاله خور که حلالست خون وی

در کار یار باش که کاریست کردنی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۷.

لطف سخن حافظ: ۱۴۹.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۰۵/۲.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- رکن، محمود

۴- فرزاد، مسعود

خون خور و خامش نشین که آن دل نازک

طساعت فسریاد دادخسواه ندارد

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۶۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

خون شد دلم از حسرت آن لعل روانبخش

ای درج محبت به همان مهر و نشان باش

باز هم در جستجوی [نقد در جستجوی حافظ]. تألیف رحیم

ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۳.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۲ - ۲۹۱.

۱- آجودانی، ماشاءالله

خون شد دلم به یاد تو هر گه که در چمن

بند قبای غنچه گل می‌گشاید بساد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

خونم بخور که هیچ ملک با چنان جمال

از دل نیایدش که نویسد گناه تو

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۹۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

خونم بریخت وز غم عشقم خلاص داد
مست پذیر غمزه غنجر گذارمت

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۸۷/۱ - ۱۸۶.

خوی کرده می خرامد و بر عارض سمن
از شرم روی او عرق از ژاله می رود

۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۲۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۹. ۲- راستگو، سیده محمد

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

۳- هروی، حسینعلی

ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۲.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۸ - ۱۴۷.

+ نقد و نظر درباره حافظ: (مجموعه مقالات): ۲۰۳.

+ مقالات حافظ: ۳۵۳ - ۳۵۲.

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های

خیال آب خضر بست و جام اسکندر

به جرعه نوشی سلطان ابوالفوارس شد

۱- اهور، پرویز سلطان ابوالفوارس. حافظ، آئینه دار تاریخ: ۲۵ - ۲۶.

+ ابوالفوارس. کلک خیال‌انگیز، جلد اول: ۳۳ - ۳۲.

حافظ فزونی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۹. ۲- برهانی، مهدی

جام اسکندر. گلچرخ، شماره سیزدهم: ۷. ۳- بهمنی، اردشیر

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

۴- پرواز، سیاوش

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱.

دیوان لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و هشتم + ۵۴۹ - ۵۴۸. ۵- پژمان بختیاری، حسین

۱۶۲ و ۵۴۸.

حافظ شناخت: ۴۸/۱ - ۵۱. ۶- دست‌غیب، عبدالعلی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۴. ۷- راستگو، سیده محمد

- ۸- زریاب خویی، عباس
 ۹- زرین کوب، عبدالحسین
 ۱۰- شفیع، محمد
 ۱۱- عبوصی، رشید
 ۱۲- غنی، قاسم
 ۱۳- فرزاد، مسعود
 ۱۴- قزوینی، محمد
 ۱۵- ناتل خانلری، پرویز
 ۱۶- هروی، حسینعلی
- جام کیخسرو، خط ساغر، راز جهان. آئینه جام: ۱۴۰ - ۱۳۵.
 اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۸۵ - ۳۸۴.
 پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری
 و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول -
 سوم: ۱۵۱ - ۱۵۰.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۹ - ۱۲۴۶.
 بحثی درباره یک غزل. آینده، سال ششم، شماره اول و دوم: ۳۵-۳۴.
 حافظ، صحت کلمات ...: ۱/۳۶۳.
 یادداشتهای قزوینی، جلد پنجم و ششم، ذیل ابوالفوارس: ۱۵۱۶.
 دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
 بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۵۳ - ۱۱۵۲.
 یک توضیح (درباره مقاله آقای اردشیر بهمنی)، مقالات حافظ:
 ۴۹۳ - ۴۹۲.
 + گلچرخ، شماره پانزدهم، ۲۷ اسفند ۱۳۶۴.

خیال تیغ تو با ما حدیث تشنه و آبست

اسیر خویش گرفتی بکش چنان که تو دانی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۸.

۱- راستگو، سید محمد

خیال چنبر زلفش فریبت می دهد حافظ

نگر تا حلقه اقبال ناممکن نجنبانی

حافظ، صحت کلمات ...: ۲/۱۳۸۷.

۱- فرزاد، مسعود

خیال حوصله بحر می پزد هیاهات

چهاست در سر این قطره محال اندیش

یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک

۱- خزماهی، بهاءالدین

حافظ نامه: ۱۳۶۷.

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین | اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۹.

۳- راستگو، سیدمحمد | دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۷.

۴- فرزاد، مسعود | حافظ، صحت کلمات ...: ۷۳۲/۲.

خیال روی تو در هر طریق همراه ماست

نسیم موی تو پیوند جان آگه ماست

۱- فرزاد، مسعود | حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸.

خیال روی تو چون بگذرد به گلشن چشم

دل از پی نظر آید به سوی روزن چشم

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین | دیوان شاعر ساحر: ۱۹۳.

خیال زلف تو پختن نه کار هر خامیست

که زیر سلسله رفتن طریق عیارست

۱- فرزاد، مسعود | حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۱/۱.

خیال زلف تو گفتا که جان وسیله مساز

کزین شکار فراوان به دام ما افتد

۱- فرزاد، مسعود | حافظ، صحت کلمات ...: ۲۳۳/۱.

خیال نقش تو در کارگاه دیده کشیدم

به صورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم

۱- پژمان بختیاری، حسین | [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۶.

۲- راستگو، سیدمحمد | دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۷.

۳- | گلگشتی در آینه جام: ۲۲۶.

- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۸۴۹/۲ - ۸۴۸.
- خیره آن دیده که آبش نبرد گریه عشق
تیره آن دل که در او شمع محبت نبود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۵۰۳.
دیوان شاعر ماسحر: ۷۹.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- خیز تا از در میخانه گشادی طلبیم
بر در دوست نشینیم و مرادی طلبیم
- ۱- دارابی، محمّدبن محمّد لطیفه غیبی: ۶۱.
حافظ، صحت کلمات ... : ۹۸۰/۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
- خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم
کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۹۶/۱ - ۹۲.
نقش پرگار. آئینه جام: ۳۷۱ - ۳۷۰.
- ۲- زریاب خوبی، عباس
- خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی
- ۱- بینش، تقی وصله و بوی. حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۲۱۳ - ۲۱۱.
۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳.
+ مجموعه مقالات دکتر محمّد معین، جلد دوم: ۴۰۸.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۵.
- ۳- راستگو، سید محمّد
۴- ریاحی، محمّد امین
۵- فرزاد، مسعود باد جوی مولیان. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۷۶ - ۳۶۳.
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۷۲/۲ - ۱۳۷۱.

- عقروینی، محمد
 بعضی تضمینهای حافظ. یادگار، سال اول، شماره نهم: ۶۷ - ۶۶.
 + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۱۰۲.
 + حافظ از دیدگاه علامه محمدقزوینی: ۳۳۱ - ۳۳۲.
- ۷- محیط طباطبائی، محمد
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
 پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین
 دیوان شاعر ساحر: چهل و سه - چهل و دو: ۲۶۸.
- خیز تا خرقه صوفی به خرابات بریم
 شطح و طامات به بازار خرافات بریم
- ۱- راستگر، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۷.
- ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات ...: ۹۹۳/۲ - ۹۹۲.
- ۳- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
 مقالات): ۷۵.
- ۴- مقالات حافظ: ۱۳۶.
- خیز که شمع صبحدم لاف ز عارض تو زد
 خصم زبان دراز شد خسنجر آبدار کو
- ۱- کامران، ماشاءالله
 نقدی بر شرح غزلهای حافظ هروی. حافظ شناسی، جلد
 چهاردهم: ۱۹۶ - ۱۹۱.
- ۲- هروی، حسینعلی
 جوابی به نقد حافظ [= نقد آقای ماشاءالله کامران]. حافظ شناسی،
 جلد چهاردهم: ۲۰۶ - ۲۰۵.
- خیز و بالا بنما ای بت شیرین حرکات
 کز سر جان و جهان دست فشان برخیزم
- ۱- عبوضی، رشید
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۲

خیز و جهدی کن چو حافظ تا مگر
خویشتن در پای معشوق افکنی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۹۷/۲.

خیز و در کاسه زر آب طربناک انداز
پیش از آنی که شود کاسه سر خاک انداز

۱- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.

۲- بهشتی شیرازی، سید احمد مغز مغز و پوست پوست. گلچرخ، شماره هفتم: ۴۳.

۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۲۹۹.

۴- سعیدی سیرجانی، علی اکبر این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی -
شرح غزل‌های حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره دهم: ۴۴.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۶۵۹/۱.

۶- نوریان، مهدی بسوخت دیده ز حیرت، [نقد] شرح غزل‌های حافظ، نوشته دکتر
حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۹ - ۴۰.

۷- هروی، حسینعلی چرا نه در کنار هم؟ [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان
فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۴.

- داده‌ام باز نظر را به تذروی پرواز
مرا تحقیق کنی بر علوم و اسرار
باز خواند مگرش نقش و شکاری بلند
- ۱- پرواز، سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ)، کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره اول: ۳۷.
- ۲- پرویزی، فرنگیس
باز نظر (مروری بر تشریح دو بیت از غزلیات حافظ از دیدگاه
شارحان‌گوناگون). یادبهار (یادنامه دکتر مهرداد بهار): ۵۱۹-۵۱۷.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۵۱.
- ۴- شفیمی کدکنی، محمدرضا
یادداشت‌هایی درباره حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرارالتوحید].
حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۱۸.
- ۵- شمیسا، سیروس
یک معنای «نقش در دیوان حافظ» نشر دانش، سال پنجم، شماره
دوم: ۷۸.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۲۴/۱.
- ۷- فروهر، نصرت‌الله
گزارشی از یک بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد پانزدهم:
۱۵۵-۱۴۹.

دارای جهان نصرت دین خسرو کامل

یحیی بن مظفر ملک عالم عادل

۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۳ - ۱۲۹۲.

دارم از زلف سیاهش گله چندان که مپرس

که چنان زو شده‌ام بی سروسامان که مپرس

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸۵/۲.

دارم از لطف ازل جنت فردوس طمع

گرچه دربانی میخانه فراوان کردم

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۴.

۲- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۸.

برزخیت کوی بر من دارم امید بر این اشک چو باران که دگر

برق دولت که برفت از نظرم باز آید

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۵۶/۱.

۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکترغنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۷.

+ مقالات حافظ: ۲۵۴ - ۲۵۳.

دارم عجب ز نقش خیالش که چون نرفت

از دیده‌ام که دم به دمش کار شستشوست

۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۱.

۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکترغنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۴.

+ مقالات حافظ: ۲۳۲ - ۲۳۱.

دارم من از فراقش در دیده صد علامت

لیست دموع عینن هذالنسالامه

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۶.

۱- عبوضی، رشید

یادداشت‌های کوتاه. دولت پیر مغان باد: ۳۴۳.

۲- نیاز کرمانی، سعید

داشتم دل‌تسی و صد عیب مرا می‌پوشید

خرقه رهن می و مطرب شد و زَنار بماند

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۹۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۴.

۲- شوقی نوبر، احمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۹۱/۱.

۳- فرزاد، مسعود

دام سخت است مگر یار شود لطف خدا

ورنه آدم نبرد صرفه ز شیطان رجیم

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۶۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۷.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

دامن دوست به دست آر و ز دشمن بگسل

مرد یزدان شو و فارغ‌گذر از اهرمنان

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۴.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۰۱.

۲- راستگو، سیدمحمد

دامن دوست به صد خون دل افتاد به دست

به فسوسی که کند خصم، رها نتوان کرد

لطف سخن حافظ: ۲۲۲.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۸۱/۱.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۷۳.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

۴- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۱۰.

۱- قزوینی، محمد
دامن کشان همی شد در شرب زر کشیده
صد ماهر و ز رشکش جیب قصب دریده
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۹۴.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ‌شناسی،
جلد هفتم: ۱۷۶.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۴۴۸ - ۴۴۷.

۱- شاملو، احمد
دامن مفشان از من خاکی که پس از من
زین در نتواند که برد باد غبارم
نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خائوری. دنیای سخن،
شماره سی و نهم: ۲۳.
۲- کاوسی، هوشنگ
روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۳.
۳- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصت: ۲۸۵.
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۰.

۱- فرزاد، مسعود
دانست که خواهد شدنم مرغ دل از دست
وز آن خط چون سلسله دامی نفرستاد
حافظ، صحت کلمات ...: ۲۲۳/۱ - ۲۲۲.

۱- فرزاد، مسعود
دائم دلت ببخشد بر عجز شب‌نشینان
گر حال بنده پرسی از یاد صبحگاهی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۳۸/۲.

دائم سرآرد غصه را رنگین برآرد قصه را
این آه خون‌افشان که من هر صبح و شامی می‌زنم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۹۰۸-۹۰۷.

دانی که چنگ و عود چه تقریر می‌کنند
پنهان خورید باده که تعزیر می‌کنند

۱- بهبودی، محمّدباقر که تعزیر می‌کنند. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۶-۵۷.

۲- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.

۳- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹۵.
۴- خزّمشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای سیدمحمدراستگو (ذیل) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۵-۱۴۳۶.

۵- دست‌غیب، عبدالملی حافظ شناخت: ۱۰۹/۱.
۶- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۵.

۷- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۵.
۸- _____ با حافظ‌نامه. تلخ‌خوش: ۵۲-۴۲.

۹- ربانی گلپایگانی، علی تنبیه شرابخوار حدّ معینی دارد. کیهان فرهنگی، سال ششم، شماره ششم: ۵۲-۵۳.

۱۰- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۹.

۱۱- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال سیزدهم، شماره سوم: ۴۶.
۱۲- شهیدی، سیدجعفر نکته‌ای درباره تصحیح دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۷۶-۷۷.

۱۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۵۰/۱.

۱۴- محبوب، محمّدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۳-۲۷۴.

۱۵- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود

- افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۵.
- ۱۶- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۵-۳۹۶.
- دانی مراد حافظ از این درد و غصه چیست
از تسو کسرشمه‌ای وز خسرو عنایتی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۹.
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۳۳/۲.
- داور دارا شکوه ای آن که تاج آفتاب
از سر تعظیم بر خاک جناب انداختی
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- بزمان بختیاری، حسین
- باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۸۵-۲۸۶.
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۲۸.
- دایم به لطف، دایه طبع از میان جان
می‌پرورد به ناز تو را در کنار حسن
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- عبوضی، رشید
۳- فرزاد، مسعود
۴- هروی، حسینعلی
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۷.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۴-۱۳۲۵.
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۴۹/۲.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۷.
+ مقالات حافظ: ۱۴۰.

دایم گل این بستان شاداب نمی‌ماند
دریاب ضعیفان را در وقت توانایی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۸۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دختری شبگرد تند تلخ گل‌رنگ است و مست
گر بیابیدش به سوی خانه حافظ پرید

به نام خداوند جان‌آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -
نذیراحمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۴.

۱- رجائی بخارایی، احمدعلی

بیماری صبا، سخن، سال بیست و پنجم، شماره یازدهم: ۱۱۵۷-۱۱۵۸.

۲- مصفا (کریمی)، امیربانو

در آب و رنگ رخسارش چه جان دادیم و خون خوردیم
چو نقشش دست داد اول رقم بر جان سپاران زد

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۲۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نقش بر آب، (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده
ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۳.

۲- مرتضوی، منوچهر

در آرزوی خاک در یار سوختیم
یاد آور ای صبا که نکردی حمایتی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۳۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۲.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

در آستان جانان از آسمان میندیش
کز اوج سربلندی افتی به خاک پستی

غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۹.

۱- نذیراحمد

در آستین جان تو صد نافه مدرج است

وان را فدای طرّه یاری نمی‌کنی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۴.

نگاهی به غزل‌های حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن،

شماره سی و نهم: ۴۱.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۸ - ۱۳۵۷.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۱۲/۲.

روش جاهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۰.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲.

+ مقالات حافظ: ۳۳۶.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- شاملو، احمد

۴- عبودی، رشید

۵- فرزاد، مسعود

۶- کاوسی، هوشنگ

۷- هروی، حسینعلی

مراختگی سبزه‌ها در آستین مرقع پیاله پنهان کن

که همچو چشم صراحی زمانه خونریزست

آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):

۲۸۸ - ۲۸۹.

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۴.

۱- اخوان ثالث، مهدی

۲- رزاز، علی اکبر

در آسمان نه عجب گر به گفته حافظ

سرود زهره به رقص آورد مسیحا را

مقابله دیوان حافظ چاپ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه

پیر حسین]. حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۲۰.

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، به تصحیح ادیب

برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.

گامی در تصحیح دیوان حافظ، تلخ‌خوش: ۲۴۲.

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

۲- راستگو، سید محمد

۳- _____

- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۸.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۶/۱.
- ۶- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۶۵۱/۱ - ۶۵۰.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۵۰ - ۱۲۴۹.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۲.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۳.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۰/۱.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۷.
- در آن زمین که نسیمی وزد ز طره دوست
چه جای دم زدن نافه‌های تاتاریست
- در آن مقام که خوبان ز غمزه تیغ زنند
عجب مدار سری اوفتاده در پای

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۸۵/۲.

در ازل بست دلم با سر زلفت پیوند

تا ابد سر نکشد وز سر پیمان نرود

۱- دارابی، محمدبن محمد

لطیفه غیبی: ۶۰.

۲- راستگو، سید محمد

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۶.

۳- همایونفرخ، رکن الدین

دیوان شاعر ساحر: ۷۲.

در ازل دادست ما را ساقی لعل لب

جرعه جامی که من مدهوش آن جامم هنوز

۱- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۶۲/۱.

در ازل هر کوبه فیض دولت ارزانی بود

تا ابد جام مرادش همدم جانی بود

۱- راستگو، سید محمد

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.

۲- فروزانفر، محمد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. مجله

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم،

شماره یکم: ۲۳۵ - ۲۳۳.

۳- هروی، حسینعلی

حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.

در انتظار خدنگش همی پرد دل صید

خیال آن که به رسم شکار باز آید

۱- جاوید، هاشم

زهی خجسته زمانی. حافظ جاوید: ۱۷۰ - ۱۶۹.

۲- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۸.

۳- رکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۲۸۲.

در انتظار رویت ما و امیدواری

در عشوه وصال ما و خیال و خوابی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۹۶/۲ - ۱۱۹۵.

۲- فرزاد، مسعود

در اندرون من خسته دل ندانم کیست

که من خموشم و او در فغان و در غوغاست

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۷/۱

۱- فرزاد، مسعود

در اوج ناز و نعمتی ای پادشاه حسن

یارب مباد تا به قیامت زوال تو

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۵.

۱- بزمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۹۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۶.

۳- ناتل خانلری، پرویز

حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری].

۴- نجفی، ابوالحسن

نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۶

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۴.

در این باغ ار خدا خواهد دگر پیرانه سر حافظ

نشیند بر لب جویی و سروی در کنار آره

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۰۷.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۳۶ - ۲۳۵.

۳- فرزاد، مسعود

در این چمن چو درآید خزان به یغمایی

رهش به سرو سهی قامت بلند مباد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۲۲۰/۱.
- در این چمن گل بی خار کس نجید آری
چراغ مصطفوی با شرار بولهبی است
- ۱- جاوید، هاشم شرار بولهبی. حافظ جاوید: ۵۵ - ۵۵.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۴.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۸/۱.
- ۴- کمالی، حسین یادداشتهای آقای حسین کمالی. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۰۵.
- در این حضرت چو مشتاقان نیاز آرند ناز آرند
که با این درد اگر در بند در مانند در مانند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۴۳۵ - ۴۳۷/۱.
- مرکز تحقیقات کویت علوم پزشکی
- در این خرقة بسی آلودگی هست
خوشا وقت قبای می فروشان
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۳۰۲/۱.
- در این خمار کسم جرعه‌ای نمی بخشد
ببین که اهل دلی در میان نمی بینم
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیر نویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۵۴.
- ۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۳.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۱.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۴۹/۲.
- ۵- هومن، محمود سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۹۱ - ۳۹۲.

در این خون فشان عرصه رستخیز

تو خون صراحی و ساغر بریز

دیوان حافظ، مجلد دوم ۱۳۷۸.

۱- عبوضی، رشید

در این خیال به سر شد زمان عمر و هنوز

بسلائی زلف سیاهت به سر نمی‌آید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۶۲/۱.

۲- فرزاد، مسعود

در این زمانه رفیقی که خالی از خلل است

صراحی می‌تاب و سفینه غزل است

حافظ به سعی سایه (مقدمه): ۳۰.

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه. ا. سایه)

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵.

۲- پژمان بختیاری، حسین

گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۶ - ۲۴۷.

۳- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۶/۱.

۴- فرزاد، مسعود

در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود

از گوشه‌ای برون آی ای کوکب هدایت

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۹۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

در این مقام مجازی به جز پیاله مگیر

در این سراچه بازیچه غیر عشق مبارز

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۹.

۱- قریب، بحیی

در بزم دور یک دو قدح درکش و برو

یعنی طمع مدار وصال دوام را

- ۱- دارابی، محمد بن محمد لطیفه غیبی: ۴۲-۴۳.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۲.
- ۳- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۷.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۶.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۸.
- ۴- راستگو، سید محمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب پرومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.
- ۵- دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۷.
- ۶- داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۷۳-۱۷۴.
- + گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۴۲-۲۴۳.
- ۷- زریاب خویی، عباس بزم دور. آئینه جام: ۹۹-۱۰۰.
- ۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... ۱۹/۱.
- ۹- کاظمیان، سروش بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سید محمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب پرومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- ۱۰- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۱۱- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۸.
- در بیابان طلب گرچه ز هر سو خطر نیست
می‌رود حافظ بی‌دل به تولای تو خوش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۲۶-۷۲۷/۲.

در بیابان فنا گم شدن آخر تا چند

ره بپرسیم مگر پی به مهمات بریم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم:

۸۴ - ۸۳

۱- برهانی، مهدی

در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم

سرزنشها گر کند خار مگیلان غم مسخور

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۵.

+ مقالات حافظ: ۳۰۴.

۱- هروی، حسینعلی

در پس آینه طوطی صفتم داشته‌اند

آنچه استاد ازل گفت بگو می‌گویم

بارها گفته‌ام. حافظ جاوید: ۲۲.

لطیفه غیبی: ۶۹.

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول:

۴۶ - ۴۷

۱- جاوید، هاشم

۲- دارابی، محمد بن محمد

۳- راستگو، سید محمد

نقد شرح حافظ هروی. تلخ خوش: ۱۵۸ - ۱۵۱.

لطف سخن حافظ: ۳۳۶.

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۱۰/۲.

حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۵ - ۸۴.

نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۴.

۴- _____

۵- رکن، محمود

۶- فرزاد، مسعود

۷- هروی، حسینعلی

۸- _____

در پیش شاه، عرض کدامین جفا کنم

شرح نیازمندی خود یا ملال تو

- ۱- راستگو، سیده محمده
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰۹۵/۲.
- ۱- هروی، حسینعلی
در تاب توبه چند توان سوخت همچو عود
می ده که عمر بر سر سودای خام رفت
نگاهی گذارا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم:
۱۶۱-۱۶۲.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده اند که ... حیرم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱):
۳۱۶-۳۱۸.
- ۱- فرزاد، مسعود
در تیره شب هجر تو جانم به لب آمد
وقت است که همچون مه تابان به در آیی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۸۷/۲.
- ۱- آجودانی، ماشاء الله
درج محبت بر مهر خود نیست
یارب مبادا کام رقیبان
باز هم در جستجوی حافظ. نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳.
+ برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۱.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۴۸-۴۹.
- ۱- فرزاد، مسعود
در چاه ذقن چو حافظ ای جان
حسن تو دو صد غلام دارد
حافظ، صحت کلمات ...: ۲۴۲/۱.

در چشم پرخمار تو پنهان فسون سحر

وز زلف بسی قرار تو پیدا قرار حسن

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۹

۲- سروشیار، جمشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۴۸/۲.

۳- فرزاد، مسعود

در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو

به هواداری آن عارض و قامت برخاست

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

در چمن هر ورقی دفتر حالی دگرست

هیف باشد که ز کار همه غافل باشی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۰۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۷.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

در چنین موسمی عجب باشد

که ببندند میکرده به شتاب

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۳.

۱- بزمان بختیاری، حسین

در چین زلفش ای دل مسکین چگونه‌ای

کاشفته گفت باد صبا شرح حال تو

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۲۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۹.

۲- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۹۵/۲ - ۱۰۹۴.

۳- فرزاد، مسعود

در چین طرّه تو دل بی حفاظ من
هرگز نگفت مسکن مألوف یاد باد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۷.
- ۲- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۲ - ۱۱۶۱.
- ۳- سه کلمه در شعر حافظ. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ: ۲۰۰.

در حریم عشق نتوان زد دم از گفت و شنید
زآنکه آنجا جمله اعضا چشم باید بود و گوش

- ۱- عبودی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۴.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۲۳/۲ - ۷۲۲.
- ۳- هروی، حسینی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۷.

در حق من لبست این لطف که می فرماید
سخت خوبست ولیکن قدری بهتر از این

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۸۶/۲.

در حکمت سلیمان هر کس که شک نماید
بر عقل و دانش او خندند مرغ و ماهی

- ۱- جاوید، هاشم حکمت سلیمان. حافظ جاوید: ۳۵ - ۳۳.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۳۷/۲ - ۱۴۳۶.
- ۳- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۱.
- ۴- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۵۱.

در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل

هات الصبوح هبوا یا ایها السکاری

یادداشت‌های دکتر عبدالکریم سروش [ذیل -] مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۴۶.

۱- غزمشاهی، بهاء‌الدین

تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول: ۸۹-۹۰.

۲- ذکاوتی فراگزنلو، علیرضا

+ حافظیات: ۲۷۸-۲۷۶.

یادداشت‌های آقای عبدالکریم سروش. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۴۶. حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰/۱.

۳- سروش، عبدالکریم

۴- فرزاد، مسعود

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۴۷۳.

۵- قریب، یحیی

در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم

کاین چنین رفته است در عهد ازل تقدیر ما

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۱. آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۱- برهانی، مهدی

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۱۵۲-۱۵۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰.

۳- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۱۵۹.

۴- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۸.

۵- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ...: ۲۹/۱.

۶- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۳.

۷- همایون‌فرخ، رکن‌الدین

در خرابات مغان نور خدا می‌بینم

این عجب بین که چه نوری ز کجا می‌بینم

مقابلة نسخ [دیوان حافظ قزوینی، غنی و خانلری با نسخه پیرحسین]. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۶.

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

- ۲- پایمر، منصور نظری درباره «حافظ جاوید». معارف. دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۶-۸۷.
- ۳- جاوید، هاشم در خرابات مغان. حافظ جاوید: ۳۳۹-۳۳۵.
- ۴- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۲.
- + مقالات حافظ: ۳۱۸-۳۱۷.
- در خرقه ازین بیش منافق نتوان بود
بنیاد ازین شیوه رندانه نهادیم
- ۱- اهور، پرویز تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۵.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۹/۲.
- مراختن کوی پروردگار در خرقه چو آتش زدی ای عارف سالک
جهدی کن و سر حلقه رندان جهان باش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸۷/۲.
- در خرمن صد زاهد عاقل زند آتش
این داغ که ما بر دل دیوانه نهادیم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۸/۲ - ۹۸۷.
- در خلاف آمد بطلب کام که من
کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم
- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۲۶۱.
- ۲- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۶۴-۶۵.
- ۳- دهخدا، علی اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۱.

- ۴- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۵۵ - ۵۴.
- ۵- زرین کوب، عبدالحسین   اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۴۰۰.
- ۶- زنجانی، برات   سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.
- ۷- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ...: ۸۴۰/۲.
- ۱- دادبه، اصغر   در خم زلف تو آویخت دل از چاه زنج
آه کز چاه برون آمد و در دام افتاد
یادداشت‌های آقای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ نامه:
۱۳۸۰ - ۱۳۸۱.
- ۲- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۱۷۲ - ۱۷۰.
- ۱- زریاب خوبی، عباس   در خیال این همه لعبت به هوس می‌بازم
بو که صاحب نظری نام تماشا بسپرد
لعبت بازی، شب بازی، خیال بازی. آئینه جام: ۳۴۶ - ۳۳۷.
- ۱- فرزاد، مسعود   در دایره قسمت، ما نقطه تسلیمیم
لطف آنچه تو اندیشی، حکم آنچه تو فرمایی
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۷۸/۲ - ۱۱۷۷.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین   دیوان شاعر ساحر: ۲۷۲.
- ۱- راستگو، سیدمحمد   درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس
زهر هجری چشیده‌ام که می‌پرس
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۶.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸۳/۲.
- ۳- محجوب، محمدجعفر   درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۴۰۴ - ۴۰۳.

در دفتر طبیب خرد، باب عشق نیست

ای دل به درد خو کن و نام دوا مپرس

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۱.

۱- عبوضی، رشید

در دل ندهم ره پس ازین مهر بتان را

مهر لب او بر در این خانه نهادیم

حافظ، صحّت کلمات ... : ۹۸۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۲- هروی، حسینعلی

غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۴.

+ مقالات حافظ: ۳۲۱.

درد ما را نیست درمان الغیاث

هجر ما را نیست پایان الغیاث

لطف سخن حافظ: ۲۰۱-۱۹۹.

۱- رکن، محمود

دردمندان بلا زهر هلاهل دارند

قصد این قوم خطا باشد هان تا نکنی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۱۵۰.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۴۰۸/۲.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۳.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

دردمسندی مسن سوخته زار و نزار

ظاهراً حاجت تقریر و بیان این همه نیست

لطف سخن حافظ: ۳۲.

۱- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۳.

۲- عبوضی، رشید

- دردم نهفته به ز طبیبان مدعی
باشد که از خزانه غیبم دوا کنند
- ۱- برهانی، مهدی
۲- فرزاد، مسعود
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۵.
حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۳۸/۱.
- در ده به یاد حاتم طی جام یک منی
تا نامه سیاه بخیلان کنیم طی
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۲۰۸/۲.
- در راه عشق و سوسه اهرمن بسی است
پیش آی و گوش دل به پیام سروش کن
نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم
و سوم: ۷۵.
- ۱- افشار، ایرج
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین
- ۳- جاوید، هاشم
- ۴- راستگو، سیدمحمد
- ۵- رکن، محمود
- ۶- فرزاد، مسعود
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۴.
ای هدهد صبا. حافظ جاوید: ۱۲-۱۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۲.
لطف سخن حافظ: ۱۱۳.
حافظ، صحّت کلمات: ۱۰۶۵/۲.
- دُرر ز شوق برآرند ماهیان به نثار
اگر سفینه حافظ رسد به دریایی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
- ۲- فرزاد، مسعود
- ۳- قیصری، ابراهیم
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۷.
حافظ، صحّت کلمات ... : ۱۱۸۵/۲.
چند ایهام و اشاره دور از ذهن در شعر حافظ. فصلنامه هنر، دوره
جدید، شماره سی و هفتم: ۱۸.

در روی خود تفرّج صنع خدای کن
کایینه خدای نما می فرستمت

حافظ شناخت: ۱۱۵/۱ - ۱۱۳.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

در ره او چو قلم گر به سرم باید رفت
با دل زخم‌کش و دیده گریبان بسروم

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۵۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

در ره عشق از آن سوی فنا صد خطرست
تا نگوئی که چو عمرم به سر آمد رستم

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۲۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

در ره عشق که از سیل بلا نیست گذار
کرده‌ام خاطر خود را به تمنای تو خوش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۳۱۶.

۲- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۶.

۳- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۲۷/۲ - ۷۲۶.

۴- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۵۹.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز
هر کسی بر حَسَب فکر، گمانی دارد

حافظ، صحت کلمات ... : ۲۵۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۹۴.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

در ره منزل لیلی که خطر هاست در آن
شرط اوّل قدم آنست که مجنون باشی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۱۵/۲.

در سماع آی و ز سر خرّقه برانداز و برقص
ورنه با گوشه رو و خرّقه ما در سر گیر

۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۲.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴.

۲- راستگو، سید محمد داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۸۷ - ۱۸۶.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۶۳۵/۱ - ۶۳۴.

۴- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۹.

مراجعه کنید به: مرکز تحقیقات و پژوهش‌های علمی

در سنبلس آویختم از روی نیاز

گفتم من سودازده را چاره بساز...

۱- ریاحی، محمد امین این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:

۳۹۴ - ۳۹۳.

در شأن من به درد کشی ظنّ بد مبر

کالوده گشت جامه ولی پاکدامنم

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۸.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۰۵/۲.

۳- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۸۹.

در شاهراه جاه و بزرگی خطر بسی است

آن به کزین گریوه سبکبار بگذری

- ۱- جاوید، هاشم
گریوه. حافظ جاوید: ۴۸۶ - ۴۸۵.
- ۱- رکن، محمود
در شب قدر از صبحی کرده‌ام عیبم مکن
سرخوش آمد یار و جامی برکنار طاق بود
لطف سخن حافظ: ۲۶۳.
- ۱- جاوید، هاشم
۲- رکن، محمود
۳- عبوضی، رشید
۴- فرزاد، مسعود
شمع. حافظ جاوید: ۱۹۳ - ۱۹۲.
لطف سخن حافظ: ۳۲۲.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۳ - ۱۲۹۱.
حافظ، صحت کلمات ...: ۷۵۶/۲.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش سال چهارم، شماره دوم: ۲۹ - ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ.
- ۱- عبوضی، رشید
۲- فرزاد، مسعود
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۶.
حافظ، صحت کلمات ...: ۳۶۱/۱.
- در صومعه زاهد و در خلوت صوفی
جز گوشه ابروی تو محراب دعا نیست

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۴۷/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۴۲.
- در عاشقی گزیر نباشد ز ساز و سوز
استاده‌ام چو شمع مترسان ز آتشم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۵۳.
- در عشق، خانقاه و خرابات فرق نیست
هر جا که هست پرتو روی حبیب هست
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۴.
- ۲- شوقی نوبر، احمد
تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۴۱.
- در عهد پادشاه خطابش جرم پوش
حافظ قرابه کش شد و مفتی بیاله نوش
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده‌اند که ... در حریم سایه‌های سبز (مجموعهٔ مقالات ۱):
۲۸۱ - ۲۸۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۷۱۷/۲.
- در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند
آدم بهشت، روضهٔ دارالسلام را
- ۱- شوقی نوبر، احمد
تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۳۸.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۲۰/۱.
- ۳- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسهٔ آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۱۲۸.
- + مقالات حافظ: ۲۱۹.

در عین گوشه‌گیری بودم چو چشم مستت

واکنون شدم به مستان چون ابروی تو مایل

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:

۱۴۲-۱۴۳.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۳.

۲- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۶-۱۲۹۵.

۳- عبوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۹۸/۲-۷۹۷.

۴- فرزاد، مسعود

در قلم آورد حافظ قصه لعل لبش

آب حیوان می‌رود هر دم ز اقلام هنوز

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۶۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

در کارخانه‌ای که ره عقل و فضل نیست

فهم ضعیف رای فضولی چرا کند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۶۲-۶۳.

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ : ۱۸۱.

۲- پژمان بختیاری، حسین

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان، مستدرک حافظ نامه:

۳- حمیدیان، سعید

۱۴۲۵-۱۴۲۶.

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹

۴- دهخدا، علی‌اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۰.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۳.

چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۳.

۵- زرکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۲۴۹-۲۴۸.

۶- _____

کارخانه. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۵-۱۴۳.

۷- ریاحی، محمدامین

وهم ضعیف رای. آئینه جام: ۴۰۰-۳۹۸.

۸- زریاب خویی، عباس

- ۹- محیط طباطبائی، محبتد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۱۰- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۱۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۴۱۴/۱ - ۴۱۳.
- ۱۲- همايونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: چهل و یک.

در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود

کاین شاهد بازاری و آن پرده‌نشین باشد

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

برومند). ادستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.

گامی در تصحیح دیوان حافظ. تلخ‌خوش: ۲۵۳.

لطف سخن حافظ: ۲۳۵ - ۲۳۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- _____

۳- رکن، محمود

در کف غصه دوران دل حافظ خون شد

از فراق رخت ای خواجه قوام‌الدین، داد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۵.

۱- عبوضی، رشید

در کنج دماغم مطلب جای نصیحت

کاین گوشه پراز زمزمه‌چنگ و ریابست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۹.

مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۷.

آتشکی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله

مردانی)، کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵.

حافظ، صحت کلمات ...: ۷۱/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- بهشتی شیرازی، سیداحمد

۳- دست‌غیب، عبدالملی

۴- راستگو، سیدمحمد

۵- فرزاد، مسعود

- عدهما بنقرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۵.
- در کوی عشق شوکت شاهی نمی‌خرند
اقرار بندگی کن و اظهار چاکری
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۴.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۹۲/۲.
- در کوی ما شکسته دلی می‌خرند و بس
بازار خودفروشی از آن سوی دیگرست
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸.
۲- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۴.
- در کوی نیکنامی ما را گذر ندادند
گر تو نمی‌بسنی تغییر کن قضا را
- ۱- خزمشاهی، بهاء‌الدین اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۲۸.
+ چارده روایت مجموعه مقالات درباره شعر و شخصیت حافظ: ۱۵۵
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ ۲۹۸ - ۲۹۷.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۵۸/۱ - ۵۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۰/۱.
- در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا
زلف سنبل به نسیم سحری می‌آشفت
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۹۸.

در گوشهٔ امید چو نظارگان ماه

چشم طلب بر آن خم ابرو نهاده‌ایم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۰.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۹۷۷/۲.

۲- فرزاد، مسعود

در گوشهٔ سلامت، مستور چون توان بود

تا نرگس تو نگوید با ما رموز مستی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۱۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

در لب تشنهٔ ما بین و مدار آب دریغ

بر سر کشتهٔ خویش آی و ز خاکش برگیر

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۳۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

در مجلس ما عطر میامیز که ما را

هر لحظه ز گیسوی تو خوشبوی مشام است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۵.

۱- راستگو، سید محمد

در مذهب طریقت، خامی نشان کفرست

آری طریق دولت چالاکی است و چستی

اشارات در حاشیهٔ دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۷ - ۴۰۶.

۱- زرین کوب، عبدالحسین

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۲۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

در مسجد و میخانه خیالت اگر آید

محراب و کمانچه ز دو ابروی تو سازم

کمانچه. حافظ جاوید: ۴۷۸ - ۴۷۵.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۸۸/۲.

۲- فرزاد، مسعود

- ۳- همايونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۲۰.
- در مصطبه عشق تنعم نتوان کرد
چون بالش زر نیست بسازیم به خشتی
- ۱- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ به تصحیح و توضیح نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۵۸.
- ۲- هروی، حسینعلی نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول. ۲۷.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۴.
- در مقامات طریقت هر کجا کردیم سیر
عافیت را با نظر بازی فراق افتاده بود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۴۸۱/۱.
- در مکتب حقایق پیش ادیب عشق
هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۱.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۴۲۹/۲.
- در میخانه‌ام بگشا که هیچ از خانقه نگشود
گرت باور بود ورنه سخن این بود و ما گفتیم
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۹۳.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۸۴/۲.
۳- همايونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۴.
- در میخانه بپستند خدایا مپسند
که در خانه تزویر و ریا بگشایند

- ۱- جاوید، هاشم در میخانه بستند. حافظ جاوید: ۳۴۵ - ۳۴۱.
- در میخانه بسته‌اند دگر
افتتح یا مفتوح الابواب
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۳/۱.
- در نظریازی ما بی‌خبران حیرانند
من چنینم که نمودم دگر ایشان دانند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۴۲۸/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۰.
- در نمازم خم ابروی تو با یاد آمد
حالتی رفت که محراب به فریاد آمد
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۲.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۳۷.
- ۳- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار. جلد هشتم: ۴۷۸۳ - ۴۷۸۲.
- ۴- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۵۷ - ۱۱۵۶.
- در نمی‌گیرد نیاز و ناز ما با حسن دوست
خرّم آن کز نازنینان بخت برخوردار داشت
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۲.
- ۲- ناتل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ: یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۷.

در نهانخانهٔ عشرت صنمی خوش دارم

کز سر زلف و رخس نعل در آتش دارم

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۵۹/۲

۱- فرزاد، مسعود

در نیل غم فتاد، سپهرش به طنز گفت

الآن قد ندمت و ماينفع الندم

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۶.

۱- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۸۲۰/۲

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۸۸.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

درودی چو نور دل پارسایان

بدان شمع خلوتگه پارسایی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۷۳/۲

۱- فرزاد، مسعود

در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع

شب‌نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع

حافظ، صحت کلمات ... : ۷۵۵/۲

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۷۳.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

در وهم می نگنجد کاندرا تصور عقل

آید به هیچ معنی زین خوبتر مثالی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۴۸/۲ - ۱۳۴۷.

۲- فرزاد، مسعود

درویش را نباشد برگ سرای سلطان

ماییم و کهنه‌دلگی کاتش در آن توان زد

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی باخانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۰-۹۱.
- ۲- خرّمشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای علی اکبر رزّاز (ذیل -) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۹. دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۰.
- ۳- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۹. حافظ، صحت کلمات ... : ۳۲۹/۱.
- ۴- رزّاز، علی اکبر یادداشتهای آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۹. حافظ، صحت کلمات ... : ۳۲۹/۱.
- ۵- فرزاد، مسعود سخن از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۲. + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۷-۱۴۶. + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۲. + مقالات حافظ: ۳۵۱.
- ۶- هروی، حسینعلی درویش مکن ناله ز شمشیر احبّا
مراختی که پیر طایفه از کشته ستانند غرامت
چند یادداشت در مشابهات ادب فارسی. آینده، سال سیزدهم، شماره اول - سوم: ۱۶۱.
- ۱- قیصری، ابراهیم درویش نمی‌بوسی و ترسم که نباشد
اندیشه آمرزش و پیروای ثوابت
یادداشتهای آقای دکتر حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۱۶. حافظ، صحت کلمات ... : ۴۸/۱.
- ۲- حمیدیان، سعید در هجر تو گر چشم مرا آب روانست
گو خون جگر ریز که معذور نماندنست
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۳. لطف سخن حافظ: ۱۷۵.
- ۱- راستگو، سیدمحمد در هجر تو گر چشم مرا آب روانست
گو خون جگر ریز که معذور نماندنست
۲- رکن، محمود

در هر طرف ز خیل حوادث کمین‌گهی است

زان رو عنان گسسته دواند سوارِ عمر

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۶۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۴۳.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

در همه دیر مغان نیست چو من شیدایی

خرقه جایی گرو بساده و دفتر جایی

لطیفه غیبی: ۹۳ - ۹۲.

۱- دارابی، محمدبن محمد

نقد نیازی: ۱۸۲ - ۱۸۰.

۲- دوانی، جلال‌الدین (علامه)

شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان. دوره بیست و هفتم، شماره

۳- _____

پنجم و ششم: ۲۸۷.

+ دوره بیست و یکم، شماره هشتم و نهم: ۴۳۹ - ۴۳۷.

نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم،

۴- دوانی، علی

شماره چهارم: ۱۲۳ - ۱۲۱.

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۹.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

دریاست مجلس او دریاب وقت و دریاب

هان ای زیان رسیده وقت تجارت آمد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول:

۱- برهانی، مهدی

۹۱ - ۹۲.

حافظ جاوید: ۳۴۷ - ۳۴۸.

۲- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸.

۳- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۰.

۴- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات ... : ۳۷۴/۱ - ۳۷۳.

۵- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۶- هروی، حسینعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۰.

+ مقالات حافظ: ۲۷۷ - ۲۷۸.

۷- هرزی، حسینعلی سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز

ناتل خاظمی]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۳.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۰.

+ مقالات حافظ: ۳۵۶.

دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف

ای خضر پی خجسته مدد کن به همتم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

دریای اخضر فلک و کشتی هلال

هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۱۶.

ذهن و زبان حافظ: ۱۵۵ - ۱۵۶.

یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل-) مستدرک

حافظ‌نامه: ۱۳۵۳.

۱- حمیدیان، سعید

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین

۳- _____

یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۵۳.

۴- معصومی، حسین

ضوابط تدوین غزل‌های حافظ. مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ:

۵- نیساری، سلیم

۲۱۶ - ۲۱۷.

دریغا عیش شبگیری که در خواب سحر بگذشت

ندانم قدر وقت ای دل مگر وقتی که درسانی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۸۶/۲ - ۱۳۸۵.

۲- فرزاد، مسعود

- دریغ، قافله عمر کانچنان رفتند
که گردشان به هوای دیار ما نرسد
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۲.
- دریغ و درد که تا این زمان ندانستم
که کیمیای سعادت رفیق بود، رفیق
- ۱- غنی، قاسم
یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۵۸.
- دریغ و درد که در جست‌وجوی گنج حضور
بسی شدم به گدایی بر کرام و نشد
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۵.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۳۶۹/۱.
- دست از طلب ندارم تا کام من برآید
یا تن رسد به جانان یا جان ز تن برآید
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۵۴۵/۱.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۳۶.
- دست‌خوش جفا مکن آب رخم که فیض ابر
بی مدد سرشک من درّ عسدن نمی‌کند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۲۷/۱.
- دست در حلقه آن زلف دو تا نتوان کرد
تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد
- ۱- کاظمیان، سروش
زلف دوتا. نشر دانش، سال نهم، شماره سوم: ۸۸.

دَعَا التَّكَاثُلِ تَسْفُنْمَ فَسَدَّ جَرِي مَثَلُ

که زاد راهروان چستی است و چالاکی

حافظانه‌های عربی: ۵۴ - ۵۳.

۱- اکبری حسامد، مهدی

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین

سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۳.

+ چارده‌روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۴.

دعای صبح و آه شب کلید گنج مقصود است

بدین راه و روش می‌رو که با دلدار پیوندی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۴۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دعای گوشه‌نشینان بلا بگرداند

چرا به گوشه چشمی به ما نمی‌نگری

۱- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل از حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم].

یغما، سال بیست و سوم، شماره دهم: ۵۹۳ - ۵۹۲.

دفتر دانش ما جمله بشوید به می

که فلک دیدم و در قصد دل دانا بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۹.

۲- عیوضی، رشید

دگر به صید حرم تیغ برمکش زسهار

وز آنچه با دل ما کرده‌ای پشیمان باش

حافظ، صحت کلمات ...: ۶۸۹/۲ - ۶۸۸.

۱- فرزاد، مسعود

دگر هور و پری را کس نگوید با چنین حسنی

که این را این چنین چشم است و آن را آن چنان ابرو

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۰۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی

۲- هروی، حسینعلی

غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۰.

+ مقالات حافظ: ۳۳۱.

دگر ز منزل جانان سفر مکن درویش

که سیر معنوی و کنج خانقاهت بس

تأملی در حافظ نامه، کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۱.

۱- شوقی نوبر، احمد

دل آزرده ما را به نسیمی بسواز

یعنی آن جان ز تن رفته به تن باز رسان

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۹.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۲۸/۲ - ۱۰۲۷.

۲- فرزاد، مسعود

دلا بسوز که سوز تو کارها بکنند

نیاز نیمشبی دفع صد بلا کند

حافظ، صحت کلمات ... : ۴۲۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دلا چو پیر شدی حسن و نازکی مفروش

که این معامله در عالم شباب رود

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب نواجه حافظ شیرازی: ۲۱۶.

۱- یزمان بختیاری، حسین

لطف سخن حافظ: ۲۷۱.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات ... : ۵۱۲/۱.

۳- فرزاد، مسعود

دلا دلالت خیرت کنم به راه نجات

مکن به فسق میاهات و زهد هم مفروش

حافظ، صحّت کلمات ... : ۵۱۶/۲ - ۵۱۵.

۱- فرزاد، مسعود

دل از جواهر مهرت چو صیقلی دارد

بود ز زنگ حوادث هر آینه مصقول

حافظ، صحّت کلمات ... : ۷۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دلا ز رنج حسودان مرنج و واثق باش

که بد به خاطر امیدوار ما نرسد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۲.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۳۱.

۲- رکن، محمود

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۵.

۳- قریب، یحیی

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر

۴- نیسانی، سلیم

تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۳.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

دلا ز نور هدایت گر آگهی یابی

چو شمع، خنده‌زنان ترک سر توانی کرد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۴۰.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۰.

۲- راستگو، سید محمد

حافظ، صحّت کلمات ... : ۲۹۰/۱.

۳- فرزاد، مسعود

دلا طمع مبر از لطف بی‌نهایت دوست

چو لاف عشق زدی سر بباز چابک و چست

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۴.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

دلا منال ز بیداد و جور یار که یار

تو را نصیب همین کرد و این از آن دادست

حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد

۱- برهانی، مهدی

دوم: ۳۵.

دل اندر زلف لیلی بند و کار عقل مجنون کن

که عاشق را زیان دارد مقالات خردمندی

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۴۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دلا همیشه مزن لاف زلف دلبندان

چو تیره رای شوی کی گشایدت کاری

حافظ، به سبج سایه (مقدمه): ۳۸.

۱- ابنهاج، هوشنگ (ه. ا. سایه)

حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۸.

۲- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۷ - ۱۳۴۶.

۳- عیوضی، رشید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۱.

۴- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۵۷/۲.

۵- فرزاد، مسعود

دل بپردی و بجل کردمیت ای جان لیکن

به ازین دار نگاهش که مرا می داری

حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۴۵.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۹.

۲- راستگو، سید محمد

دیوان شاعر ساحر: ۲۴۹.

۳- همایونفرخ، رکن الدین

دل بدان رود گرامی چه کنم گر ندهم

مادر دهر ندارد پسری بهتر ازین

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۰۸۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دلبر آسایش ما مصلحت وقت ندید
ورنه از جانب ما دل‌نگرانی دانست

- ۱- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۲۹.
۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۱۲۲/۱.

دلبراً بنده نوازیت که آموخت بگو
که من این ظن به رقیبان تو هرگز نبرم

- ۱- جاوید، هاشم رقیب. حافظ جاوید: ۳۸۲ - ۳۷۱.

دلبر از ما به صد امید ستد اول دل
ظاهراً عهد فراش نکند خلق کریم

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۶.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۹۱.

دلبر که جان فرسود ازو کام دلم نگشود ازو
نومید نتوان بود ازو باشد که دلداری کنند

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۳ - ۶۴.

- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۶.

دل برگرفته بودم از ایام گل ولی
کاری بکرد همت پاکان روزه‌دار

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۹۶/۱.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۴۶.

دلبرم شاهد و طفل است و به بازی روزی
بکشد زارم و در شرع نباشد گنهش

- ۱- راستگو، محمّد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۵.
۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۸.
+ مقالات حافظ: ۳۱۱ - ۳۱۰.

دلبرم عزم سفر کرد خدا را یاران
چه کنم با دل مجروح که مرهم با اوست

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۱۲۳/۱.

دل بسی خون به کف آورد ولی دیده بریخت
الله الله که تلف کرد و کس اندوخته بود

- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۶.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۶۶.
۳- عبّوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۱ - ۱۲۶۰.

دل به امید روی او همدم جان نمی شود
جان به هوای کوی او خدمت تن نمی کند

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۴۲۷ - ۴۲۷.

دل به امید صدایی که مگر در تو رسد
نالها کرد درین کوه که فرهاد نکرد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۲۹۳/۱.

دل به می دریند تا مردانه وار

گردن سالوس و تقوی بشکنی

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۸.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.

لطف سخن حافظ: ۱۴۹.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- رکن، محمود

۳- محیط طباطبائی، محمد

۴- معین، مهدخت

دل بیمار شد از دست رفیقان مددی

مراختگی کوی پیر سوسری تا طیبیش به سر آریم و دوایی بکنیم

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو]. نشر دانش. سال چهارم، شماره دوم: ۳۶.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۵۰.

۱- آجودانی، ماشاءالله

دلت به وصل گل ای بلبل صبا خوش باد

که در چمن همه گلبنانگ عاشقانه توست

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ششم: ۲۷۰.

حافظ، صحت کلمات ... : ۱/۱۲۶.

۱- بزمان بختیاری، حسین

۲- نائل‌خانلری، پرویز

۳- فرزاد، مسعود

دل چو از پیر خرد نقل معانی می‌کرد

عشق می‌گفت به شرح آنچه بر او مشکل بود

حافظ، صحت کلمات ... : ۱/۴۷۱.

۱- فرزاد، مسعود

- دل چو پرگار به هر سو دَوْرانی می‌کرد
واندر آن دایره سرگشته پابرجا بود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۶۰/۱. ۱- فرزاده، مسعود
- دل جافظ که به دیدار تو خوگر شده بود
نازپرورد وصالست مجو آزارش
حافظ، صحت کلمات ... : ۶۹۸/۲. ۱- فرزاده، مسعود
- دل خسته من گرش همتی هست
نخواهد ز سنگین دلان مومیایی
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۷۴/۲. ۱- فرزاده، مسعود
- دل داده‌ام به مژده و خجلت همی برم
زین نقد قلب خویش که کردم نثار دوست
حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۳/۱. ۱- فرزاده، مسعود
- دل داده‌ام به یاری شوخی کشی نگاری
مرضیة السجایا محمودة الخصائل
۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۳۵.
۲- فرزاده، مسعود حافظ، صحت کلمات ... : ۷۹۷/۲.
- دلدار که گفتا به توام دل‌نگران است
گو می‌رسم اینک به سلامت نگران باش
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو]. ۱- آجودانی، ماشاءالله
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳ - ۳۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۳.

دل در جهان میند و به مستی سؤال کن
از فیض جام و قصه جمشید کامگار

- ۱- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۴.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۵۹۷/۱ - ۵۹۶.

دل دیوانه از آن شد که نصیحت شنود
مگرش هم ز سر زلف تو زنجیر کنم

- ۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۱.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۴.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۷.
۲- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۱.
۳- _____ داوری ادبی، تلخ خوش: ۱۹۰ - ۱۸۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات ...: ۹۱۵/۲.
۴- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۳۸.
۵- _____ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۷۰.
۶- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۰ - ۴۹.
۷- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
۸- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۱.

دل را که مرده بود حیاتی به جان رسید
تا بویی از نسیم میث در مشام رقت

- ۱- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۷.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۱/۱۷۲.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۲/۶۹۷.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات ... : ۱/۶۲۹ - ۶۳۰.
- ۱- اجلالی - امین پاشا چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری]. نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۴.
- ۲- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.
- ۳- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱/۱۰۵.
- ۴- ریاحی، محمدامین پیشانی. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۱۷.
- ۵- زرّین‌کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۸.
- ع- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۶۶.
- ۷- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۳۵.
- ۸- حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی، واژه‌نامه: ۴۰۵ - ۴۰۶.
- حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ، حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۵ - ۱۸۶.
- ۹- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۵.

- ۱۰- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۲۰۲-۲۰۱.
- دل سراپرده محبت اوست
دیده آینه‌دار طلعت اوست
آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):
۲۸۸-۲۸۷.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
۲- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۴۸.
- دل صنوبریم همچو بید لرزانست
ز حسرت قدوبالای چون صنوبر دوست
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۳۸.
نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۸.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- شیرازی، محمدحسین
۳- نهلوفری، پرویز
گل و گیاه در شعر حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۸۱.
- دل ضعیفم از آن می‌کشد به طرف چمن
که جان ز مرگ به بیماری صبا بسپرد
اهتمامی بی‌اهمیت [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۲۹-۳۰.
برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۹-۳۰۰.
- ۱- حرمشاهی، بهاءالدین
۲- رجائی بخارایی. احمدعلی
۳- رزاز، علی‌اکبر
۴- زریاب خویی، عباس
۵- فرزاد، مسعود
به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -
نذیر احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۳.
یادداشت‌های آقای علی‌اکبر رزاز. مستدرک. حافظ نامه: ۱۳۹۷.
بیماری صبا. آئینه جام: ۱۰۸-۱۰۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۶۶/۱.

- ۶- مصفا (کریمی)، امیربانو بیماری صبا، سخن، سال بیست و پنجم، شماره یازدهم: ۱۱۵۴-۱۱۵۴.
 ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۲.
 ۸- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکترغنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۰-۱۴۹.
 + مقالات حافظ: ۲۶۱-۲۵۷.

دل عالمی بسوزی چو عذار بسرفروزی

تو ازین چه سود داری که نمی‌کنی مدارا

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دلچ گدای عشق را گنج بود در آستین

زود رسد به سلطنت هر که بود گدای تو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

دلچ و سجاده حافظ ببرد باده فروش

گر شرابش ز کف ساقی مهوش باشد

[ذیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۵۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دل کز طواف کعبه کویت وقوف یافت

از شوق آن حریم ندارد سر حجاز

حافظ شناخت: ۱۴۲/۱-۱۴۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات ... : ۶۴۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

دل که آئینه شاهبخت غباری دارد

از خدا می‌طلبم صحبت روشن رایی

شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، سال بیست و هفتم، شماره

۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه)

- پنجم و ششم: ۲۸۷ و شماره‌هفتم: ۳۲۴ - ۳۲۳ و سال بیست‌ویکم، شماره هشتم و نهم: ۴۴۳ - ۴۳۹.
- ۲- دوانی، علی
نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم، شماره چهارم: ۱۲۳.
- ۳- راستگو، سید محمد
حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۷.
- ۴- _____
نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۶۱ - ۱۶۰.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۱۷۵/۲.
- ۶- هروی، حسینعلی
حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۵.
- دل گشاده دار چون جام شراب
سر گرفته چند چون خمّ دنی
- ۱- پیمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۰.
- ۲- قزوینی، محمد
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی ۳۳۹.
- + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ:
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۷ - ۱۸۶.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۱۳۹۷/۲.
- ۴- محیط طباطبایی، محمد
نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.
- ۵- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۹۳.
- ۶- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۳۰.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۵ - ۱۹۴.
- + مقالات حافظ: ۴۷۵.

دل گفت فروکش کنم این شهر به بویش
بیچاره ندانست که یارش سفری بود

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۴۹۲/۱.
- دل گفت وصالش به دعا باز توان یافت
عمریست که عمرم همه در کار دعا رفت
- ۱- زنجانی، برات
سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.
- دل ما را که ز مار سر زلف تو بخت
از لب خود به شفاخانه تریاک انداز
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ... : ۶۶۰.
- دلیم از پرده بشد حافظ خوش گوی کجاست
تا به قول و غزلش ساز نوایی بکنیم
- ۱- اسلامی ندوشن، محمّدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۲.
- ۲- امیری، منوچهر
درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره دهم و یازدهم: ۶۴۸.
- ۳- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم، ۲۶ - ۲۷.
- ۴- خز مشاهی، بهاء الدین
اهتمامی بی‌اهمیت [نقد گنج مراد تألیف سیروس نبوی]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱ - ۳۰.
+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۵۹.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۱.
- ۵- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۲.
- ع. ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۹۱.

۷- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۷ - ۱۸۶.
+ مقالات حافظ: ۴۵۸ - ۴۵۷.

۸- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۶ - ۱۳۱۵.

دلم از دست بشد دوش چو حافظ می‌گفت
کای صبا نکستی از کوی فلانی به من آر

۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۱.

۲- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۵.

۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۶۰۱/۱.

دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت

مغز مغز و پوست پوست. گلچرخ، شماره هفتم: ۴۴ - ۴۳.

۱- بهشتی شیرازی، سیداحمد
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۲.

۲- زرین کوب، عبدالحسین
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۵۷ - ۱۵۶.

۳- نظمی تبریزی، علی

دلم بچو که قدت همچو سرو دلجویست

سخن بگو که کلامت لطیف و موزونست

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۹۹/۱.

دلم جز مهر مهرویان طریقی بر نمی‌گیرد

ز هر در می‌دهم پندش ولیکن در نمی‌گیرد

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات ...: ۳۱۵/۱.

دلم رمیده شد و غافلَم مین درویش
که آن شکاری سرگشته را چه آمد پیش

حافظ، صحّت کلمات ... : ۷۳۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دلم رمیده لولی وشی است شورانگیز
دروغ وعده و قتال وضع و رنگ آمیز

آورده اند که ....، حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۸۲-۲۸۳.

۱- اخوان ثالث، مهدی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۵-۷۶.

۲- برهانی، مهدی

لطف سخن حافظ: ۳۰۴.

۳- رکن، محمود

حافظ، صحّت کلمات ... : ۶۶۴/۱.

۴- فرزاد، مسعود

درباره حافظ به سمنی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۲.

۵- محبوب، محمّد جعفر

دلم ز آنده بی حد همی نیاساید

دلم ز آنده بی حد همی نیاساید

شعر مسعود سعد در دیوان حافظ. آینه، سال دوازدهم، شماره

۱- نوریان، مهدی

چهارم - ششم: ۱۹۳.

دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب

بنال هان که ازین پرده کار ما به نوانست

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاء الله

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۶.

+ برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۵۱ - ۲۵۰.

یادداشت های آقای علی اکبر رزازی. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۳.

۲- رزازی، علی اکبر

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۷۰.

۳- ززین کوب، عبدالحسین

حافظ، صحّت کلمات ... : ۵۷/۱.

۴- فرزاد، مسعود

دلم ز نرگس ساقی امان نخواست به جان
چرا که شیوه آن ترک دل سیه دانست

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۱۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دلم که گوهر اسرار حسن و عشق در اوست
توان به دست تو دادن گرش نکسو داری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

دلم گرفت ز سالوس و طبل زیر گلیم
به آنکه بر در میخانه برکشم علمی

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۴ - ۱۱۳.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

چند نکته در اشعار حافظ، (علم بر در میخانه افراشتن). قافله سالار سخن خانلری: ۸۹ - ۸۸.

۲- جاوید، هاشم

+ حافظ جاوید: ۴۴۳ - ۴۴۵.

حافظ، صحت کلمات ... : ۱۳۶۸/۲.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۲۰۵.

۴- ناتل خانلری، پرویز

دلم مقیم در توست حرمتش می‌دار
به شکر آن که خدا داشته است محترمت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۱.

۲- عیوضی، رشید

دل من در هوس روی تو ای مونس جان

خاک راهیست که در دست نسیم افتادست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۹.

لطف سخن حافظ: ۱۷۲.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۱.

دیوان شاعر ساحر: ۲۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فریب، یحیی

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

دل می‌رود ز دستم صاحب‌دلان خدا را

دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره

اول: ۸۶-۸۷.

+ حافظیات: ۲۷۱-۲۷۲.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۴۷۳.

۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا

۲- فریب، یحیی

دلشان شد سخنم تا تو قبولش کردی

آری آری سخن عشق نشانی دارد

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۵/۱.

۱- شوقی‌نوبر، احمد

۲- فرزاد، مسعود

دل و دینم، دل و دینم بپرده است

بر و دوشش، بر و دوشش، بر و دوش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دلی کو عاشق رویت نباشد

همیشه غرقه در خون جگر باد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۱۱/۱-۲۱۰.

۱- فرزاد، مسعود

- دلی که غیب نمایست و جام‌جم دارد
ز خاتمی که ازو گم شود چه کم دارد
حافظ، صحّت کلمات... : ۲۴۰/۱. ۱- فرزاد، مسعود
- دلی همدرد و یاری مصلحت بین
که استظهار هر اهل دلی بود
حافظ، صحّت کلمات... : ۴۹۶/۱. ۱- فرزاد، مسعود
- دم از ممالک خوبی چو آفتاب زدن
ترا رسد که غلامان ماهرو داری
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۲۷۰. ۱- فرزاد، مسعود
- دموعی بعدکم لاتحقروها
فکم بحر عمیق من سواقی
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۲۷/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- دمی با غم به سر بردن جهان یکسر نمی‌ارزد
به می بفروش دلق ما کزین بهتر نمی‌ارزد
آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۹۳-۲۹۶.
غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۸.
- دمی با نیکخواهان متفق باش
غنیمت دان امور اتفاقی
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۲۴/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
۲- نذیر احمد

- دوام عیش و تنعم نه شیوه عشق است
اگر معاشر مایی بنوش نیش غمی
- ۱- راستگو، سید محمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب پرومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.
- ۲- _____
گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۹.
- ۳- سروشیار، جمشید
گزاره حق «حافظ خلیلی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۵۰
- ۴- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سید محمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب پرومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۲.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۹/۲.
- دوای درد خود اکنون از آن مفرج جوی
که در صراحی چینی و ساغر حلبی است
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۵.
- ۲- ریاحی، محمد امین
ساغر حلبی. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۲ - ۱۳۱.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸/۱.
- دوای درد عاشق را کسی کو سهل پندارد
ز فکر آنان که در تدبیر در مانند دو مانند
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۵ - ۴۳۴.
- دو تنها و دو سرگردان دو بی کسی
دد و دامت کمین از پیش و از پس
- ۱- قریب، یحیی
دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۳.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۹۰.

دو چشم مست تو برهم زده ختا و حبش

به چین زلفا تو ما چین و هند داده خراج

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۶۲.

دود آه سسینه نالان من

سوخت این افسردگان خام را

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۱/۱.

دور از رخ تو دم به دم از گوشه چشمم

سیلاب سرشک آمد و طوفان بلا رفت

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۲.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۷/۱.

دور است سرآب ازین بادیه هش دار

تا غول بیابان نفریبد به سرابت

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۷/۱.

دوران همی نویسد بر عارضش خطی خوش

یارب نوشته بد از یار ما بگردان

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۸.

۲- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۳.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۶/۲.

دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی

من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

- ۱- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
پرومند). ادبستان، شماره ۲۲: ۴۷.
- ۲- _____
گامی در تصحیح دیوان حافظ. تلخ خوش: ۲۶۵.
- ۳- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای
سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب پرومند). ادبستان، شماره
بیست و پنجم: ۴۲.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۷/۲ - ۹۱۶.

دور فلکی یکسره بر منهج عدل است
خوش باش که ظالم نبرد راه به منزل

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۷/۲.

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت
دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۴/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۴۸.

دورم به صورت از در دولت سرای تو
لیکن به جان و دل ز مقیمان حضرتم

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۰.

دور مجنون گذشت و نوبت ماست
هر کسی پنج روز نوبت اوست

- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱):
۲۸۸ - ۲۸۷.

دوستان جان داده‌ام بهر دهانش بنگرید

کو به چیزی مختصر چون باز می‌ماند ز من

لطف سخن حافظ: ۱۰۳-۱۰۲.

۱- رکن، محمود

دوستان دختر رز توبه ز مستوری کرد

شد سوی محتسب و کار به دستوری کرد

دربارۀ بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]، کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۵.

دستوری. حافظ جاوید: ۳۵۳-۳۵۶.

۱- پرواز، سیاوش

۲- جاوید، هاشم

لطف سخن حافظ: ۲۶ و ۲۴.

۳- رکن، محمود

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۸۵.

۴- ناتل خانلری، پرویز

بسوخت دیده ز حیرت، [نقد] شرح غزل‌های حافظ نوشته دکتر

حسینعلی هروی نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۳.

۵- نوربان، مهدی

سخنی چند دربارۀ روش تصحیح دیوان حافظ، حافظ، از محمود

هومن: ۳۹۱.

۶- هومن، محمود

دوستان در پرده می‌گویم سخن

گفته خواهد شد به دستان نیز هم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۴.

[زیر نویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۸.

حافظ، صحت کلمات... : ۹۶۴/۲ - ۹۶۳.

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۸.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- فرزاد، سعید

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

دوستان عیب نظربازی حافظ مکنید

که من او را ز محبان شما می بینم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۹.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۷/۲.

۲- فرزاده، مسعود

دوستان وقت گل آن به که به عشرت کوشیم

سخن اهل دلست این و به جان بنیوشیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۱.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۱.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۳/۲.

۳- فرزاده، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۴.

۴- نائل خانلری، پرویز

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۵.

۵- همایونفرخ، رکن الدین

دوست گویار شو و هر دو جهان دشمن باش

بخت گو پشت مکن روی زمین لشکر گیر

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاءالله

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳.

+ برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۴ - ۲۴۳.

حافظ فروزینی - غنی یا خانلری، حافظ شناسی، جلد اول: ۹۷.

۲- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۲.

۳- راستگو، سید محمد

چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۴ - ۱۷۳.

۴- رکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۳۰۰.

۵- _____

حافظ، صحت کلمات...: ۶۳۶/۱ - ۶۳۵.

۶- فرزاده، مسعود

سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

۷- هومن، محمود

هومن: ۳۹۸.

دوش آن صنم چه هوش گفت در مجلس مغانم
با کافران چه کمارت گریبت نمی‌پرستی

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۶.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۱۸/۲.

دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
چيست یاران طریقت، بعد ازین تدبیر ما

۱- دارابی، محمد بن محمد لطیفه غیبی: ۳۵-۳۲.

دوش ازین غصه نخفتم که رفیقی می‌گفت
حافظ ار مست بود جای شکایت باشد

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه): ۱۰۲.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۵۴.

۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۴.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۳/۱.

۵- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۸.

۶- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۳.

۷- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]،

نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۸-۳۷.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۷.

۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۸.

۹- هومن، محمود سخنی چند درباره روشن تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۱۸.

دوش با من گفت پنهان کاردانی تیزهوش

وز شما پنهان نشاید کرد سزای می فروش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۱/۲ - ۷۲۰.

۱- فرزاد، مسعود

دوش بر یاد حریفان به خرابات شدم

خم می دیدم، خون در دل و پا در گل بود

حافظ شناخت: ۸۶/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالملی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۲.

۲- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۶۴.

۳- رکن، محمود

جان و جهان حافظ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۳.

۴- ریاحی، محمدامین

این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی

۵- شفیعی کدکنی، محمدرضا

شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۲ - ۴۷۳.

۶- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۰.

۷- هیوضی، رشید

دیوان مولانا شمس‌الدین محمدحافظ شیرازی: ۵۸۶.

۸- قریب، یحیی

دوش بیماری چشم تو ببرد از دستم

لیکن از لطف لب‌ت صورت جان می‌بستم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دوش در حلقه ما قصه گیسوی تو بود

تا دل شب سخن از سلسله موی تو بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

دوش در خیل غلامان درش می‌رفتم

گفت ای عاشق بیچاره تو باری چه کسی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰۷/۲ - ۱۳۰۶.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۷۱.
- دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند
گل آدم بسرشتند و به پیمان زدنند
- ۱- آجودانی، ماشاءالله باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۳.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۲.
آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۹۰-۲۸۹.
لطیفه غیبی: ۵۳ - ۵۰.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی
۳- دارابی، محمد بن محمد
۴- زریاب خویی، عباس
۵- فخرالزمانی قزوینی
۶- نظمی تبریزی - علی
- گل آدم بسرشتند... آئینه جام: ۳۲۴ - ۳۲۳.
تذکره میخانه: ۹۰.
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۵۰ - ۴۸.
- دوش رفتم به در میکده خواب آلوده
خرقه تو دامن و سجاده شراب آلوده
- ۱- اهور، پرویز
۲- رکن، محمود
۳- عبوسی، رشید
۴- غنی، قاسم
۵- هروی، حسینعلی
۶- _____
- تصویری گاه‌مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۲ - ۲۱.
لطف سخن حافظ: ۱۲۱ - ۱۲۰.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۵.
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۴۴.
حافظ هنوز هم سر به راه نشده است. آدینه، شماره چهل و نهم: ۵۳.
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۸ - ۱۸۷.
+ مقالات حافظ: ۴۵۹ - ۴۶۰.

- دوش لعلش عشود ای می داد حافظ را ولی
 من نه آنم کز وی این افسانه‌ها باور کنم
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۲/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می سرود
 گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش
 کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
 سال دوم، شماره چهارم: ۲۶. ۱- پرواز، سیاوش
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۵/۲. ۲- فرزاد، مسعود
- دوش می‌گفت به مژگان درازت بکشم
 یارب از خاطرش اندیشه بیداد سپر
 نقدی بر شرح حافظ هروی، حافظ‌شناسی، جلد چهاردهم: ۱۸۸-۱۸۷.
 جوابی به نقد حافظ [= نقد آقای ماشاءالله کامران]. حافظ‌شناسی،
 جلد چهاردهم: ۲۰۳-۲۰۲. ۱- کامران، ماشاءالله
 ۲- هروی، حسینعلی
- دوش می‌گفت که حافظ همه رویست و ریا
 به جز از خاک درش با که بود بازارم
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۱. ۱- راستگو، سیدمحمد
 لطف سخن حافظ: ۷۲. ۲- رکن، محمود
 حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۸/۲. ۳- فرزاد، مسعود
- دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند
 واندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند
 آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۷۷-
 ۲۷۵ و ۲۸۰. ۱- اخوان ثالث، مهدی

- دولت آنست که بسی خون دل آید به کنار
ورنه با سعی و عمل باغ جنان اینهمه نیست
- نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم
و سوم: ۷۳.
- ۱- افشار، ایرج
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۵.
- ۲- راستگو، سیده محبت

- دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار
گوشه تاج سلطنت می‌شکند گدای تو
- باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم
ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۰.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
- کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۵.
- ۲- پرواز، سیاوش
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۸.
- ۳- پژمان بختیاری، حسین
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۳/۲.
- ۴- فرزاد، مسعود
- یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۳.
- ۵- رزاز، علی اکبر

- دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
کاین کرامت سبب حشمت و تمکین منست
- درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳-۳۴.
- ۱- پرواز، سیاوش
- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۷۰.
- ۲- ناتل خانلری، پرویز

- دولتی را که نباشد غم از آسیب زوال
بی تکلف بشنو دولت درویشانست
- کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۱- پرواز، سیاوش

دو نصیحت کثمت بشنو و صد گنج ببر

از در عیش درآ و به ره عیب مسپوی

دیوان حافظ. مجلد دوم: ۱۳۶۰.

۱- عبیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۲/۲.

۲- فرزاد، مسعود

دو یار زیرک و از باده کهن دو منی

فراغتی و کتایی و گوشه چمنی

مقاله نسخ [دیوان حافظ قزوینی - غنی و خانلری با نسخه پیر

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

حسین]. حافظ شناسی، جلد چهارم: ۱۸۹.

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۷.

۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۸ - ۱۶۷.

درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم،

۳- امیری، منوچهر

شماره دهم و یازدهم: ۶۵۰.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۷.

۴- برهانی، مهدی

یار زیرک و انزوای سپید حافظ. نگین، شماره ۴۷: ۳۲ - ۳۱ و ۶۶.

۵- پرهام، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۶۸.

۶- بزمان بختیاری، حسین

زیرک. حافظ جاوید: ۴۰۰ - ۳۹۷.

۷- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۶.

۸- راستگو، سیدمحمد

دو یار زیرک و از باده کهن دو منی. گلگشت در شعر و اندیشه

۹- ریاحی محمدامین

حافظ: ۳۴۲ - ۳۴۷.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۸.

۱۰- عبیوضی، رشید

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۱.

۱۱- نائل خانلری، پرویز

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،

۱۱- _____

بعضی از لغات و تعبیرات ۱۲۳۳ - ۱۲۳۲.

دهان تنگ شیرینش مگر ملک سلیمانست

که نقش خاتم لعلش جهان زیر نگین دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۰.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۵۰ - ۵۴۹

و ۱۱۸.

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۲۳۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۴۷/۱.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۸.

دیوان شاعر ساحر: ۱۲۹.

دهان شهد تو داده رواج آب خضر

لب چو قند تو برد از نبات مصر خراج

دیوان شاعر ساحر: ۶۲.

ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون

نیکی به جای یاران فرصت شما یارا

تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف. سال هفتم، شماره

اول: ۸۶ - ۸۷.

+ حافظیات: ۲۷۵ - ۲۷۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰ - ۹.

دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر

کای نور چشم من به جز از کشته ندروی

بلبل ز شاخ سرو. درخت معرفت: ۱۵۷.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- ناتل خانلری، پرویز

۴- راستگو، سید محمد

۵- فرزاد، مسعود

۶- قریب، یحیی

۷- همایونفرخ، رکن‌الدین

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

۱- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا

۲- فرزاد، مسعود

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

دیدار شد میسّر و بوس و کنار هم
از بخت شکر دارم و از روزگار هم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد
بیچاره دل که هیچ ندید از گذار عمر

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۸۰.

۱- مرتضوی، منوچهر

دیدم به خواب خوش که به دستم پیاله بود
تعبیر رفت و کار به دولت حواله بود

حافظ شناخت: ۹۸/۱ - ۹۷.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

دیدمش خرم و خندان قدح باده به دست
و اندر آن آینه صد گونه تماشا می‌کرد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیدم و آن چشم دل سیه که تو داری
جانب هیچ آشنا نگاه ندارد

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

گامی در تصحیح غزلیهای حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۹ - ۲۵۰.

۲- _____

گلگشتی در آینه جام. تلخ‌خوش: ۲۱۶ - ۲۱۴.

۳- _____

دیدم و ...، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳ - ۱۲۹.

۳- ریاحی، محمدامین

دیدن روی تو را دیده‌ جان‌بین بساید
و این کجا مرتبه چشم جهان بین منست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۹.	۱- راستگو، سیدمحمد
دیده جان‌بین. آئینه جام: ۱۹۰.	۲- زریاب خویی، عباس
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۸-۱۱۹۷.	۳- عبوضی، رشید
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۵.	۴- هروی، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۱.	۵- _____
+ برگزیده مقالات نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۵.	
+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۱.	
+ مقالات حافظ: ۳۴۹.	

دیده دریا کنم و صبر به صحرا فکنم
واندرین کار دل خویش به دریا فکنم

راز به صحرا افکندن. آئینه جام: ۲۰۱-۱۹۸.	۱- زریاب خویی، عباس
کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۴.	۲- سمیعی [گیلانی]، احمد
نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۲۴.	۳- هروی، حسینعلی
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۰-۹۹.	
+ مقالات حافظ: ۳۹۷-۳۹۶.	

دیده را دستگه درّ و گهر گرچه نماند
بغورد خونی و تدبیر نشاری بکنند

قرآن به سبزه خوانی... حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۱۲۳.	۱- روح‌الامینی - محمود

دیده ما چو به امید تو دریاست چرا
به تفرّج گذری بر لب دریا نکنی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۰۹/۲.
- دیده‌ها در طلب لعل یمانی خون شد
یارب آن کوکب رخشان به یمن باز رسان
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۲۸/۲.
- دیدنی آن قهقهه کبک خرامان حافظ
که ز سرپنجه شاهین قضا غافل بود
- ۱- جاوید، هاشم کبک خرامان. حافظ جاوید: ۴۷۳ - ۴۷۱.
- دیدنی ای دل که غم عشق دگر بار چه کرد
چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۲۸۴/۱.
- دیدنی دلاکه آخر پیری و زهد و علم
با من چه کرد دیده معشوقه باز من
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۷۰/۲.
- دیدنی که یار جز سر جور و ستم نداشت
بشکست عهد و ز غم ما هیچ غم نداشت
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۶۱/۱.
- دیدیم شعر دلکش حافظ به مدح شاه
یک بیت از آن قصیده به از صد رساله بود
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- عیوضی، رشید
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۱۱.
دیوان حافظ: هفت.

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۹۱ - ۴۹۰.
- دیربست که دلدار پیامی نفرستاد
ننوشت سلامی و کلامی نفرستاد
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی با خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۷.
- ۲- افشار، ایرج نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم و سوم: ۷۳.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۲۲.
- دیشب به سیل اشک، ره خواب می‌زدم
نقشی به یاد خط تو بر آب می‌زدم
- ۱- دادبه، اصغر شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۵.
- + گزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۲۰ - ۳۱۹.
- ۲- توازی معنایی در ایهامهای حافظ (بررسی ویژگیهای ایهام در شعر حافظ). حافظ‌شناسی، جلد پانزدهم: ۱۸.
- ۳- راستگو، سیدمحمد گلگشتی در آینه جام. تلخ‌خوش: ۲۳۵ - ۲۲۴.
- ۴- زریاب‌خویی، عباس نقشی به یاد خط تو بر آب می‌زدم. آینه جام: ۳۷۶ - ۳۷۵.
- ۵- فروهر، نصرت‌الله جابه‌جایی دو مصراع در غزل حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۱ - ۲۰.
- ۶- مرتضوی، منوچهر نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۳۹ - ۴۲۸.
- دیشب گله زلفش با باد همی کردم
گفتا غلطی بگذر زین فکرت سودانی

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۴۷.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۹/۲.

- دی عزیزی گفت حافظ می خورد پنهان شراب
ای عزیز من نه عیب آن به که پنهانی بود
- ۱- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
۲- _____ گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۵۶.
۳- فروزانفر، محمدحسن شرح یک غزل حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم، شماره یکم: ۲۴۳ - ۲۴۲.
۴- کاظمیان، سروش بعضی شکسته خوانند بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۱/۱ - ۵۰۰.
۶- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۸۴.

- دیگر ز شاخ سرو سهی بلبل صبور
گلبنگ زد که چشم بد از روی گل به دور
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۱/۱ - ۶۲۰.
۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۹.

- دیگر مکن نصیحت حافظ که ره نیافت
گمگشته‌ای که باده نابخش به کام رفت
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۳/۱ - ۱۷۲.
۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات)، ۱۳۹ - ۱۳۸.
 + مقالات حافظ: ۲۳۹ - ۲۳۸.

دی گله‌ای ز طره‌اش کردم و از سر فسوس

گفت که این سیاه کج، گوش به من نمی‌کند

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.

لطف سخن حافظ: ۲۵۴.

گزاره‌حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۲۵.

۱- پرواز، سیاوش

۲- رکن، محمود

۳- سروشیار، جمشید

۴- فرزاد، مسعود

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

دَژَه‌ای خَاکَم و در کوی توأم جای خوش است
تسریسم ای دوست که بادی ببرد ناگام

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۶/۲.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمدحافظ شیرازی: ۵۹۰.

۱- راستگو، سیده‌محمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- فریب، یحیی

دَژَه را تا نبود همت عالی حافظ
طالب چشمه خورشید درخشان نشود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ذکرش به خیر ساقی فرخنده فال من
کز در مدام با قدح و ساغر آمدی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

راز حافظ بعد از این ناگفته ماند
ای دریغا رازداران یاد باد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۸.

مرکز تحقیقات کمپیوتر علوم پرسدی

۱- راستگو، سید محمد

راز درون پرده ز رندان مست پرس
کاین حال نیست زاهد عالی مقام را

لطف سخن حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۷ - ۱۵۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۹/۱.

نیشها و نوشها. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۳۳.

۱- رکن، محمود

۲- فرزاد، مسعود

۳- نیاز کرمانی، سعید

راست چون سوسن و گل از اثر صحبت پاک
بر زبان بود مرا آنچه تو را در دل بود

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۷.

سوسن و گل. حافظ جاوید: ۴۰۹ - ۴۱۰.

سوسن و گل. آئینه جام: ۲۲۸ - ۲۲۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۱/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- جاوید، هاشم

۳- زریاب خوبی، عباس

۴- فرزاد، مسعود

۵- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و متایسه ان با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۳.
 + مقالات حافظ: ۳۰۰.

۱- دستغیب، عبدالعلی
 حافظ شناخت: ۱۴۹/۱ - ۱۵۰.
 راستی خاتم فیروزه بواسطحاتی
 خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود

۱- شوقی نوبر، احمد
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- هروی، حسینعلی
 تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۸-۱۳۹.
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۸/۱.
 نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
 ششم، شماره دوم: ۲۵.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۴.
 + مقالات حافظ: ۴۵۳.

۱- دادبه، اصغر
 ۲- فرزاد، مسعود
 راهم شراب لعل زد ای میر عاشقان
 خون مرا به چاه زنخندان یار بخش
 توازی معنایی در ابهامهای حافظ (بررسی ویژگیهای ابهام در شعر
 حافظ). حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۵ - ۱۴ و ۲۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۳/۲ - ۶۹۲.

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم
 دیوان خواجه حافظ شیرازی، مقدمه: ۹۹ - ۱۰۰.
 راهیست راه عشق که هیچش کناره نیست
 آنجا جز آنکه جان بسپارند چاره نیست

- ۲- پژمان بختیاری، حسین
 ۳- دست‌غیب، عبدالعلی
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۷۲.
 آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
 کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۳.
 لطف سخن حافظ: ۱۹۱.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۱/۱.
 روش جعل و جهل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۰-۲۹.
- ۴- رکن، محمود
 ۵- فرزاد، مسعود
 ۶- کاوسی، هوشنگ
- ربیع‌المرعی مرعی جماکم
 حماک‌الله یا عهد‌التلاقی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۲۶/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- رتبت دانش حافظ به فلک بر شده بود
 کرد غمخواری شمشاد بلندت، پستم
- حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۹/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- رحم آر بر دل من کز مهر روی خوبت
 شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی
- نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتاب‌نمای ایران، جلد
 نخست: ۱۴۶. ۱- معیری، محمدعلی
- رخ از جناب تو عمریست تا نتافته‌ایم
 نیم به یاری توفیق ازین جناب خجمل
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۹-۷۹۰/۲. ۱- فرزاد، مسعود
- رخ برافروز که فارغ کنی از برگ گلم
 قد برافراز که از سرو کنی آزادم

- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۴/۲
- رساند رایت منصور بر فلک حافظ
که التجا به جناب شهنشهی آورد
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین   دیوان شاعر ساحر: ۶۶.
- ۱- جاوید، هاشم   رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار
گریه‌اش بر سمن و سلیل و نسرين آمد
سحرم دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۸۶ - ۱۸۴.
- رسید باد صبا، غنچه در هواداری
ز خود برون شد و بر خود درید پیراهن
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۷/۲
- رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید
وظیفه گر برسد مصرفش گلست و نبید
دو مطلب مستند درباره دیوان حافظ. حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۸۴.
- ۱- افشار، ابرج   رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند
چنان نماند و چنین نیز هم نخواهد ماند
باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ،
تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش: ۲۸۸ - ۲۸۷.
- ۱- آجوردانی، ماشاءالله   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۵.
۲- راستگو، سیدمحمد

- رسیده موسم آن کز طرب چو نرگس مست
نهد به پای قدح هر کسه شش درم دارد
- ۱- حسن‌زاده آملی، حسن
۲- دادبه، اصغر
- شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۱۰۰.
شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۴.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
۴- زریاب خوبی، عباس
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۸-۳۱۷.
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۳۵.
نرگس و شش درم. آئینه جام: ۳۶۶-۳۶۵.
- رسیدن گل و نسرين به خير و خوبی باد
بنفشه شاد و کش آمد، سمن صفا آورد
- ۱- برهانی، مهدی
۲- پژمان بختیاری، حسین
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۵-۵۴.
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۰۳.
- رشته تسبیح اگر بگسست معذورم بدار
دستم اندر دامن ساقی سیمین ساق بود
- ۱- برهانی، مهدی
۲- پژمان بختیاری، حسین
۳- راستگو، سیدمحمد
۴- _____
۵- رکن، محمود
۶- فرزاد، مسعود
۷- محبوب، محمدجعفر
۸- نیساری، سلیم
- حافظ قزوینی، غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۷.
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۰۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۱.
با حافظ‌نامه. تلخ خوش: ۵۷-۵۴.
لطف سخن حافظ: ۲۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۰/۱.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۵۷.
سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ: ۱۲۴-۱۲۳.
دیوان شاعر ساحر: ۱۱۲.
- ۹- همايونفرخ، رکن‌الدین

رشته صبرم به مقراض غمت بپریده شد
همچنان در آتش مهر تو سوزانم چو شمع

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۰.

۱- راستگو، سیده محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۰-۱۲۸۹.

۲- عبیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۶/۲-۷۵۵.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۷۳.

۴- همايونفرخ، رکن‌الدین

رفتم به باغ صبحدمی تا چنم گلی
آمد به گوش ناگهم آواز بلبل

لطف سخن حافظ: ۱۴۵.

۱- رکن، محمود

رفته گیر از برم و ز آتش آب دل و چشم
گونه‌ام زرد و لبم خشک و کنارم ترگیر

حافظ، صحت کلمات...: ۶۳۶/۱-۶۳۷.

۱- فرزاد، مسعود

رفیقان چنان عهد صحبت شکستند
که گویی نبودست خود آشنایی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

رفیقان قدر یکدیگر بدانید
چو معلوم است شرح از بر بخوانید

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۴

۱- دهخدا، علی‌اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

۲- محیط طباطبائی، محمد

۳- معین، مهدهخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

رفیق خیل خیالیم و همنشین شکیب

قرین آتش هجران و هم قران فراق

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۳.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۳/۲.

رقص بر شعر تر و ناله نی خوش باشد

خاصه رقصی که در آن دست نگاری گیرند

۱- پیمان بختیاری، حسین ازیرنویس دیوان [لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۸۰.

۲- ناطق خالری، پرویز چند نکته درباره تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۵.

۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۹.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۷.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۲/۱ - ۴۱۱.

رقم مغلطه بر دفتر دانش نزنیم

سرّ حق بر ورق شعبده ملحق نکنیم

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۳.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۹/۲ - ۱۰۰۸.

رقیبان غافل و ما را از آن چشم و جبین هر دم

هزاران گونه پیغام است و حاجب در میان ابرو

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۵/۲.

رقبیم سرزنشها کرد کز این بساب رخ برتاب
چه افتاد این رخ ما را که خاک در نمی‌ارزد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۲۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۹.
+ مقالات حافظ: ۲۷۶.

۲- هروی، حسینعلی

رموز مستی و رندی ز من بشنونه از واعظ
که با جام و قدح هر دم ندیم ماه و پروینم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۵۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۸۴ - ۸۳.

۳- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۸ - ۱۳۰۷.

۴- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۲/۲ - ۹۴۱.

۵- فرزاد، مسعود

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۴۵.

۶- قزوینی، محمد

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۶ - ۳۰۵.

۷- محبوب، محمد جعفر

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۱.
+ مقالات حافظ: ۳۱۵.

۸- هروی، حسینعلی

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۶۹ - ۶۸.
+ مقالات حافظ: ۱۲۶.

۹- _____

رموز مصلحت ملک خسروان دانند
گدای گوشه‌نشینی تو حافظا مخروش

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۸۰.

۱- پژمان بختیاری، حسین

- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۶/۲.
- رنج ما را که توان بود به یک گوشه چشم
شرط انصاف نباشد که مدارا نکنی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۰۹/۲ - ۱۴۰۸.
- رندان تشنه لب را آبی نمی‌دهد کس
گویی ولی شناسان رفتند ازین ولایت
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۹۸.
- رندی آموز و کرم کن که نه چندان هنرست
حیوانی که ننوشد می و انسان نشود
- ۱- عزت‌شاهی، بهاء‌الدین
حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۲۹۸.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۹-۱۷۸.
- ۲- _____
اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۸.
- ۳- عبیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۵.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۵۳۴/۱.
- رندی حافظ نه گناهی است صعب
با کرم پادشه عیب‌پوش
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۰/۲.
- رنگ خون دل ما را که نهان می‌داری
همچنان در لب لعل تو عیانست که بود
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۶۶.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۴۸۳.

- رواست در بر اگر می‌تپد کبوتر دل
که دید در ره خود تاب و پیچ دام و نشد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۳۷۰/۱.
- رواست نرگس مست ار فکنند سر در پیش
که شد ز شیوه آن چشم پر عتاب، خجل
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۷۹۱/۲.
- رواق منظر چشم من آشیانه توست
کرم نما و فرود آکه خانه خانه توست
- ۱- بایمرد، منصور نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۴.
- ۲- جاوید، هاشم آستانه تست. حافظ جاوید: ۲۷۳ - ۲۷۵.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۳.
- ۴- ریاحی، محمدامین نظر. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۵۳ - ۱۵۲.
- ۵- سهیلی خوانساری، احمد آستانه یا آشیانه. حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۱۱۸ - ۱۱۷.
- ۶- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۲.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۱۲۶/۱ - ۱۲۵.
- ۸- محبوب، محمد جعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۰.
- ۹- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۶.
- ۱۰- ناتل خانلری، پرویز چند نکته درباره تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ششم: ۲۷۰.
- ۱۱- همایی، جلال‌الدین مقام حافظ: ۴۲.

- روا مدار خدایا که در حریم وصال
رقیب محرم و حرمان نصیب من باشد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۳۴۶/۱.
- روان تشنه ما را به جرعه‌ای دریاب
چو می‌دهند زلال خضر ز جام جمت
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۹۸-۱۹۷.
- ۲- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۱.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۹۰/۱-۱۸۹.
- ۴- نذیراحمد
غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۷.
- روان گوشه‌گیران را جبینش طم فد گسزار بیست
که بر طرف سمن زارش همی گردد چسان ابرو
- ۱- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۰۵/۲.
- رو بر رهش نهادم و بر من گذر نکرد
صد لطف چشم داشتم و یک نظر نکرد
- ۱- عبوضی، رشید
دیوان حافظ: مجلد دوم: ۱۲۳۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۲۹۵/۱-۲۹۴.
- روز ازل از کلک تو یک نقطه سیاهی
بر روی مه افتاد که شد حل مسائل
- ۱- پرواز، سیاوش
نکته‌هایی تازه در شعر حافظ. آدینه، شماره بیست و نهم: ۲۵.
- ۲- جاوید، هاشم
یک نقطه سیاهی (در توضیح بیتی از حافظ). نشر دانش، سال
سیزدهم، شماره پنجم: ۲۰-۱۶.

- ۳- جاوید، هاشم
حافظ جاوید: ۱۳۱ - ۱۱۹.
- ۳- حسن‌زاده آملی، حسن
شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۹۹.
- ۴- دارابی، محمدین محمد
لطیفه غیبی: ۲۴ - ۲۳.
- ۵- رزاز، علی‌اکبر
پیشنهاد نظرهایی در پیرامون چند بیت حافظ. حافظ‌شناسی، جلد پانزدهم: ۱۲۸ - ۱۲۳.
- ۶- زریاب خویی، عباس
کلک تو و حل مسائل. آئینه جام: ۳۱۶ - ۳۱۱.
- ۷- زرین‌کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۹۸ - ۳۹۷.
- ۸- شریعت، محمدجواد
نکته‌هایی در شعر حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۸۳.
- ۹- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۶/۲.
- ۹- مجتبائی، فتح‌الله
از حواشی دیوان حافظ (یک قطره سیاهی بر روی ماه). قافله سالار سخن خانلری: ۲۴۹ - ۲۴۶.
- ۱۰- هروی، حسینعلی
یادداشت. حافظ‌شناسی، جلد هشتم: ۸۲ - ۸۷.
+ مقالات حافظ: ۵۸۸ - ۵۸۳.
- روز اول رفت دیسمن در سر زلفین تو
تا چه خواهد شد در این سودا سرانجام هنوز
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۲.
- ۱- اسلامی‌ندوشن، محمدعلی
درباره بعضی لغات و تعیرات [دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
- ۲- پرواز، سیاوش
روز در کسب هنر کوش که می‌خوردن روز
دل چون آینه در زنگ ظلام اندازد
روز در کسب هنر کوش. آئینه جام: ۲۰۶ - ۲۰۵.
- ۱- زریاب خویی، عباس

روزگاریست که دل چهره مقصود ندید
ساقیا آن قدح آینه کردار بسیار

حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ با مقدمه بر
حافظ‌شناسی: ۴۹۰.

۲- مرتضوی، منوچهر

روزگاریست که ما را نگران می‌داری
مخلصان را نه به وضع دگران می‌داری

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۱/۲ - ۱۲۸۰.

۱- فرزاد، مسعود

روزگاری شد که در میخانه خدمت می‌کنم
در لباس فقر، کار اهل دولت می‌کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

روز مرگم نفسی مهلت دیدار بده
وانگهم تا به لحد فارغ و آزاد بپر

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۳.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

دیوان شاعر ساحر: ۱۴۵.

۲- همایون‌فرخ، رکن‌الدین

روز نخست چون دم رندی زدیم و عشق
شرط آن بود که جز ره این شیوه نسپریم

حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۲ - ۳۰۱.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۸.

۲- راستگو، سید محمد

روز و شب خوابم نمی آید به چشم غم پرست
بس که در بیماری هجر تو گریانم چو شمع

شمع. حافظ جاوید: ۱۸۰ - ۱۸۹.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۵/۲.

۲- فرزاد، مسعود

روزها رفت که دست من مسکین نگرفت
زلف شمشاد قدی، ساعد سیم اندامی

دستگیری. حافظ جاوید: ۳۵۲ - ۳۴۹.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد
زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد

لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۶.

۱- جاوید، هاشم

روزه هر چند که مهمان عزیزست ای دل
صحبتش موهبتی دان و شدن انعامی

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۱- هروی، حسنعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۱.

+ مقالات حافظ: ۳۳۴ - ۳۳۳.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه

۲- _____

مقالات): ۸۳ - ۸۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۹.

۳- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۱۴۶.

۴- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۲/۲.

۵- فرزاد، مسعود

- روزه یکسو شد و عید آمد و دلها برخاست
می ز خمغانه به جوش آمد و می باید خواست
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۷.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۹.
داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۷۶ - ۱۷۵.
- ۲- راستگو، سید محمد
۳- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۶۴/۱ - ۶۳.

- روزی اگر غمی رسد تنگدل مباش
رو شکر کن مباد که از بد بتر شود
- ۱- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۴۵.
+ مقالات حافظ: ۸۲.

- روندگان طریقت ره بلا سپرند
رفیق عشق چه غم دارد از نشیب و فراز
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۶۴۳/۱ - ۶۴۲.

- روی بنما و مرا گو که ز جان دل سرگیر
پیش شمع آتش پروانه به جان گودر گیر
- ۱- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۳۹۸ - ۳۹۷.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۶۳۳/۱ - ۶۳۲.

روی تو کس ندید و هزارت رقیب هست

در غنچه‌ای هنوز و صدت عندلیب هست

یادداشتهای دکتر اصغر دادبه، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۹ - ۱۳۷۸.

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۳.

نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۲۷ - ۱۲۵.

یادداشتهای آقای علی اکبر رزازی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۵ - ۱۴۵۴.

حاشیه بر «حاشیه»، نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۳.

۱- دادبه، اصغر

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- _____

۴- رزازی، علی اکبر

۵- هروی، حسینعلی

روی جانان طلبی آینه را قابل ساز

ورنه هرگز گل و نسرين ندمد ز آهن و روی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

روی خاکی و نم چشم مرا خوار مدار

لاجرم همّت پاکان دو عالم با اوست

طربخانه، آئینه جام: ۲۵۸ - ۲۵۷.

تأملی در حافظ‌نامه، کیهان اندیشه، شماره چهارم و ششم: ۱۴۳.

یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۱۹.

۱- زریاب خویی، عباس

۲- شوقی نوبر، احمد

۳- غنی، قاسم

روی خوب است و کمال هنر و دامن پاک

لاجرم همّت پاکان دو عالم با اوست

لطف سخن حافظ: ۱۸۲.

۱- رکن، محمود

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد

زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

روی رنگین را به هر کس می‌نماید همچو گل
ور بگویم بازپوشان، بازپوشاند ز من

- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۶.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۴/۲ - ۱۰۷۳.

روی زردست و آه درد آلود
عاشقان را دوی رنجوری

- ۱- بزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۹.
۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۵.
۳- رزازی، علی‌اکبر
چند نکته درباره «نقد تصحیح دیوان حافظ». نشر دانش، سال
ششم، شماره سوم: ۹۱ - ۹۲.
۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۳۷ - ۱۳۶.
۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹۵/۲.
۶- هروی، حسینعلی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۸.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۱ - ۱۹۰.
+ مقالات حافظ: ۴۶۶.

روی مقصود که شاهان به دعا می‌طلبند
مظهرش آینه طلعت درویشانست

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۱/۱.

روی نگار در نظرم جلوه می‌نمود
وز دور بوسه بر رخ مهتاب می‌زدم

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۲/۲.
۲- فروهر، نصرت‌الله
جابه‌جایی دو مصراع در غزلی از حافظ. کیهان فرهنگی، سال
چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۳.

رهزن دهر نختست مشوایمن ازو

اگر امروز نبرده است که فردا ببرد

درباره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

۱- پرواز، سیاوش

ره میخانه بنما تا بسپرسم

مآل خویش را از پیش بینی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۶ - ۱۴۱۵.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسمود

ره نبردیم به مقصود خود اندر شیراز

خزم آن روز که حافظ ره بغداد کند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۸/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۹۹، جلد دوم، رسدوی

۱- فرزاد، مسمود

۲- همایونفرخ، رکن الدین

ز

ز آستین طبیبان هزارخون بچکد
گرم به تجربه دستی نهند بر دل ریش
حافظ، صحت کلمات... : ۷۳۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ز آشفستگی حال من آگاه کسی شود
آن را که دل نگشت گرفتار این کمند

این کجا و آن کجا؟ [معرفی و نقد حافظ نامه بهاءالدین خرمشاهی
و شرح غزلهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره دهم: ۴۴.

۱- سعیدی سیرجانی، علی اکبر

چرا نه در کنار هم؟ [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان
فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.

۲- هروی، حسینعلی

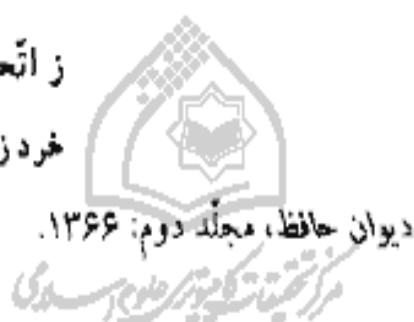
ز آفتاب قدح ارتفاع عیش بگیر
چرا که طالع وقت آن چنان نمی بینم

دربارهٔ بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱.

۱- پرواز، سیاوش

- ۲- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۱.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۵۱ - ۵۲.
- ۴- زریاب خوبی، عباس ارتفاع عیش، آئینه جام: ۹۱ - ۹۲.
- ۵- سجادی، ضیاءالدین سحر بیان حافظ. حافظ شناسی، جلد یازدهم: ۶۹.
- ۶- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۷- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۸ - ۱۳۰۹.
- ۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۹/۲.
- ۹- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهلیم: ۳۳.

ز اتحاد هیولا و اختلاف صور
خرد ز هر گل نو نقش صد پتان گیرد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۶.

۱- عبوضی، رشید

زاد راه حرم وصل نداریم مگر
به گدایی ز در میکده زادی طلبیم

تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خانلری]. آبنده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم:
۶۲۳ - ۶۲۴.

۱- انوری، حسن

لطیفه غیبی: ۶۱.

۲- دارابی، محمدمبین محمد

زان باده که در میکده عشق فروشند
ما را دو سه ساغر بده و گو رمضان باش

حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

- زان پیشتر که عمر گرانمایه بگذرد
بگذار تا مقابل روی تو بگذریم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۸.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۱/۲.
- زانجا که پرده پوشی عفو کریم توست
بر قلب ما ببخش که نقدیست کم عیار
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۹۳.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۸/۱.
- زانجا که رسم و عادت عاشق کشی توست
با دشمنان قدح کش و با ما عتاب کن
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۹.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۵/۲ - ۱۰۵۴.
- زانجا که فیض جام سفادت فروغ توست
بیرون شدن نمای ز ظلمات هیرتم
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
دنباله حکایت [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز
نائل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست
و پنجم: شماره اول - چهارم: ۱۰۳.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۴/۲.
- ۳- نائل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم:
۱۱۶۲ - ۱۱۶۳.
- زانجا که لطف شامل و خلق کریم توست
جرم نکرده عفو کن و ماجرا میپرس
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۰/۲.

زان طرّه پریچ و خم سهل است اگر بینم ستم
از بند و زنجیرش چه غم هر کس که عیاری کند

۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۰/۱.

زان می که داد حسن و لطافت به ارغوان
بیرون فکند لطف مزاج از رخس به خوی

۱- خزّمشاهی، بهاءالدین یادداشتهای آقای علی اکبر رزّاز (ذیل -) مستدرک حافظنامه: ۱۴۶۴.

۲- رزّاز، علی اکبر یادداشتهای آقای علی اکبر رزّاز. مستدرک حافظ: ۱۴۶۴.

زان یار دنوازم شکریست با شکایت
گر نکته دان عشقی بشنو تو این حکایت

۱- برهانی، مهدی حافظ فزونی - غنی یاخالری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۸.

۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۴.

زاهد ار راه به رندی نبرد معذورست
عشق کاریست که موقوف هدایت باشد

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۴.

زاهد ار رندی حافظ نکند فهم چه شد
دیو بگیریزد از آن قوم که قرآن خوانند

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۹.

۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۰/۱.

زاهد از کوچه رندان به سلامت بگذر
تا خرابت نکند صحبت بدنامی چند

۱- زرّین کوب، عبدالعسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش برآب: ۳۸۶-۱۴۴۷.

- ۲- فرزاده، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۰۲/۱ - ۴۰۱.
- ۳- نمایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۰.
- زاهد ایمن مشو از بازی غیرت زنه‌ار
که ره از صومعه تا دیر مغان این همه نیست
- ۱- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۴.
- ۲- نوریان، مهدی بسوخت دیده ز حیرت. [نقد] شرح غزل‌های حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۳.
- زاهد پشیمان را ذوق باده خواهد کشت
عاقلا مکن کاری کاورد پشیمانی
- ۱- فرزاده، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۹۰/۲.
- زاهد چو از نماز تو کاری نمی‌رود
هم مستی شبانه و راز و نیاز من
- ۱- فرزاده، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۷۲/۲.
- زاهد خام که انکار می و جام کند
پخته گردد چو نظر بر می خام اندازد
- ۱- فرزاده، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۲۰/۱.
- زاهد خلوت‌نشین دوش به میخانه شد
از سر پیمان گذشت با سر پیمانه شد
- ۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه -): ۱۰۴ - ۱۰۳.
- ۲- حمیدیان، سمید یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۵.

- ۳- خزّ مشاهی، بهاءالدین
یادداشتهای آقای ولی الله درودیان (ذیل -) مستدرک حافظ نامه:
۱۴۴۷-۱۴۴۸.
- ۴- درودیان، ولی الله
یادداشتهای آقای ولی الله درودیان. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۴۷.
- ۵- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۷.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۲۶۶/۱.
- ۷- هومن، محمود
سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۲۰.

زاهد غرور داشت سلامت نبرد راه
رند از ره نیاز به دارالسلام رفت

۱- جاوید، هاشم
غرور زاهد و نیاز رند. حافظ جاوید: ۴۵۵ - ۴۵۱.

زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز

تا تو را خود ز میان با که عنایت باشد

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۳۴۲/۱.

۲- همایونفرخ، رکن الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۱۸.

زبانانت درکش ای حافظ زمانی

حدیث بی زبانان بشنو از نسی

فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۲۰/۲.

زبان خامه ندارد سر بیان فراق

وگر نه شرح دهم با تو داستان فراق

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۷۱۳/۲.

زبان کشیده چو تیغی به سرزنش سوسن

دهان گشاده شقایق چو مردم ایضاغ

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۴ - ۱۷۳.

زبان کلک تو حافظ چه شکر آن گوید

که گفته سخت می‌برند دست به دست

۱- یزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳.

اعمال سلیقه شاعرانه [نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

۲- راستگو، سیدمحمد

برومند]. ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.

۳- گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۴ - ۲۴۵.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷/۱.

زبان مور به آصف دراز گشت و رواست

که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست

۱- جاوید، هاشم زبان مور و آصف. حافظ جاوید: ۴۹ - ۵۱.

۲- زریاب خویی - عباس زبان مور به آصف دراز گشت و... آئینه جام: ۲۱۵ - ۲۱۲.

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۷۱ - ۳۷۲.

۴- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۸۰ - ۷۸.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸/۱.

زبان ناطقه در وصف شوق نالاتست

چه جای کلک بریده زبان بیهده گوست

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم انجوی

شیرازی (مقدمه): ۱۱۶ - ۱۱۵.

۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام، حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۰.

۳- یزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: چهل و سوم

- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۳.
- ۵- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۳.
- ۶- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۳.
- ۷- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸/۱.
- ۸- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۱.

ز بس که شد دل حافظ رمیده از همه کس
کنون ز حلقه زلفت به در نمی آید

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۵۶۳ - ۵۶۲.

ز بنفشه تاب دارم که ز زلف او زند دم
تو سیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و
توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه
تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول و چهارم: ۱۰۵.

۲- پرواز، سیاوش
درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.

زبور عشق نوازی نه کار هر مرغیست
بیا و نوگل این بلبل غزلخوان باش

۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
کتابی پر برگ و بار در حافظ پژوهی [معرفی و نقد حافظ نامه،
تألیف بهاءالدین خرمشاهی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره
ششم: ۴۳.

۲- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، به تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.

- ۳- راستگو، سیدمحمد گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ خوش: ۲۶۰-۲۵۹.
حافظ شناخت: ۱/۱۸۹.
- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ، صحت کلمات...: ۲/۶۸۸.
- ۵- فرزاد، مسعود بعضی شکسته خوانند و بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- ۶- معصومی، حسین یادداشتهای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۵.
- ۸- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۱۷.

ز بیم غارت عشقش دل پر خون رها کردم

ولی می‌ریخت خون و ره بدین هنجار می‌آورد

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۳۱۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۳۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

ز پادشاه و گدا فارغم بحمدالله

گدای خاک در دوست پادشاه منست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

ز پرده کاش برون آمدی چو قطره اشک

که بر دو دیده ما حکم او روان بودی

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۲۴۹.

۱- فرزاد، مسعود

ز پرده ناله حافظ برون کی افتادی

اگر نه همدم مرغان صبح خوان بودی

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۲۵۳.

۱- فرزاد، مسعود

ز تاب آتش دوری شدم غرق غرق چون گل

بیار ای باد شبگیری نسیمی زان عرقچینم

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و

توضیح پرویز ناتل خانلری]، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه

تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۴.

سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۶.

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۲۰۸.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش سال

ششم، شماره دوم: ۳۲.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۹ - ۱۹۸.

+ مقالات حافظ: ۴۷۹ - ۴۸۰.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- ریاحی، محمدامین

۳- ناتل خانلری، پرویز

۴- هروی، حسینعلی

بسان دیگ، دایم می‌زنم جوش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۴.

گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۶۲ - ۲۶۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۲/۲ - ۷۱۱.

۱- راستگو، سیده‌محمد

۲- _____

۳- فرزاد، مسعود

ز تندباد حوادث نمی‌توان دیدن

در این چمن که گلی بوده است یا سمنی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۰/۲ - ۱۳۹۹.

۱- فرزاد، مسعود

ز جور کوکب طالع سحرگهان چشمم

چنان گریست که ناهید دید و مه دانست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- ز جیب خرقة حافظ چه طرف بتوان بست
که ما صمد طلبیدیم و او صنم دارد
- ۱- پورجوادی، نصرالله
دل دردمند حافظ [معرفی و نقد تماشاگه راز]. نشر دانش، سال
اول، شماره پنجم و ششم: ۲۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۱۳.
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۱/۲۰۴ - ۲۰۰.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۴۰.
- ز چشم لعل رمانی چو می‌خندند می‌بارند
ز رویم راز پنهانی چو می‌بینند می‌دانند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۳۴.
- ز چنگ زهره شنیدم که صبحدم می‌گفت
مرا تخم کبوتر غلام حافظ خوش لهجه خوش آوازم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۹.
۲- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۲ - ۱۳۰۱.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۸.
- ز چین زلف کمندت کسی نیافت خلاص
از آن کمانچه ابرو و تیر چشم، نجاح
گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۵
- ۱- سروشیار، جمشید
- ز حافظان جهان کس چو بنده جمع نکرد
لطسایف حکمی بسا کتاب قرآنی
چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ. حافظ شناسی، جلد چهارم:
- ۱- سجادی، ضیاءالدین

ز حال ما دلت آگه شود مگر وقتی
که لاله بردم از خاک کشتگان غمت

حافظ، صحت کلمات... : ۱۸۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ز حسرت لب شیرین هنوز می بینم
که لاله می دم از خون دیده فرهاد

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۸.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.

۱- دهخدا، علی اکبر

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

۲- محیط طباطبائی، محمد

همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

۳- معین، مهدخت

ز خاک کوی تو هر گه که دم زند حافظ
نسیم گلشن جان در مشام ما افتد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۴۸.
حافظ، صحت کلمات... : ۲۳۳/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- فرزاد، مسعود

ز خانقاه به میخانه می رود حافظ
مگر ز مستی زهد ریا به هوش آمد

لطف سخن حافظ تصحیح راستگو: ۲۳۹.

۱- رکن، محمود

ز خون که رفت شب دوش از سراچه چشم
شدیم از نظر رهروان خواب، خجل

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۰.

۱- راستگو، سید محمد

- ۲- رکن. محمود لطف سخن حافظ: ۳۳۳.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۹/۲.
- ز در درآ و شبستان ما منور کن
هوای مجلس روحانیان معطر کن
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۷/۲ - ۱۰۵۶.
- ۲- نذیر احمد غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۴.
- ز دست شاهد نازک عذار عیسی دم
شراب نوش و رها کن حدیث عاد و ثمود
- ۱- جاوید، هاشم غزل پیامبران. حافظ جاوید: ۸۵ - ۸۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۸/۱.
- ز دلبرم که رساند نوازش قلمی
کجاست پیک صباگر همی کند کرمی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۷/۲.
- ز دلبری نتوان لاف زد به آسانی
هزار نکته در این کار هست تا دانی
- ۱- ریاحی، محمدامین تا، دانی. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۵۹.
- ز دوستان تو آموخت در طریقت مهر
سپیده دم که صبا چاک زد شعار سیاه
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ ۱۴۱ - ۱۴۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۰/۲.

ز دیده خون بچکاند فسانه حافظ

چو یاد وقت زمان شباب و شیب کند

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
  - ۲- دهخدا، علی اکبر
  - ۳- راستگو، سید محمد
  - ۴- رکن، محمود
  - ۵- _____
  - ۶- فرزاد، سعید
  - ۷- محیط طباطبایی، محمد
  - ۸- معین، مهدخت
  - ۹- ناتل خانلری، پرویز
  - ۱۰- همایونفرخ، رکن الدین
  - ۱۱- هومن، محمود
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۸۳.
- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۳.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۴.
- چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۳.
- لطف سخن حافظ: ۲۵۰.
- حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۶/۱.
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم، ۴۸.
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۳۸.
- دیوان شاعر ساحر: چهل و یک، ۱۲۳.
- سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۲۶.

ز از بهای می اکنون چو گل دریغ مدار

که عقل کل به صدت عیب، متهم دارد

اجتجاجات و سوالات و توضیحات. یغما، سال دهم، شماره

یازدهم: ۵۲۴ - ۵۲۵.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۱- واجد، محمد جعفر

۲- هروی، حسینعلی

دکتر غنی، نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۱۵۹-۱۵۸.
+ مقالات حافظ: ۲۷۵.

زرد رویی می‌کشم زان طبع نازک بی‌گناه
ساقیا جامی بده تا چهره را گلگون کنم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۹/۲.

ز رقیب دیو سیرت به خدای خود پناهم
مگر آن شهاب ثاقب مددی دهد خدا را

۱- جاوید، هاشم دیو و شهاب. حافظ جاوید: ۴۵-۴۶.

آتشی که نمبرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۱۵۲.
رقیب دیو سیرت و شهاب ثاقب. آئینهٔ جام: ۲۰۳-۲۰۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۵/۱.

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

۳- زریاب خویی، عباس

۴- فرزاد، مسعود

ز رکناباد ما صد لوحش الله
که عمر خضر می‌بخشد زلالش

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۲/۲.

ز رنگ باده بشویم خرفه‌ها از می
که موسم ورع و روزگار پرهیزست

۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۶۵/۱-۱۶۴.

ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد
چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳/۱.

- ۲- هروی، حسینعلی
تقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و متایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۲۷.
+ مقالات حافظ: ۲۱۹ - ۲۱۸.

- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- _____
ز روی ساقی مهوش گلی بچین امروز
که گرد عارض بستان خط بنفشه دمید
یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظنامه: ۱۴۲۹.
با حافظنامه. تلخ خوش: ۶۲.

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۶/۲.
ز رهم میفکن ای شیخ به دانه های تسبیح
که چو مرغ زیرک افتد، نفتد به هیچ دامی

- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- همایونفرخ، رکن الدین
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۸
و حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۸.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۲.
دیوان شاعر ساحر: ۹۹.
ز زهد خشک ملولم کجاست باده ناب
که بوی باده مدامم دماغ، تر دارد

- ۱- اهوره، پرویز
۲- برهانی، مهدی
۳- پژمان بختیاری، حسین
تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۸.
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:
۶۴ - ۶۵

- ۳- پژمان بختیاری، حسین
[دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: سی ام، ۱۹۰.

- ۴- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۲ و ۲۵۶ - ۲۵۵.
- ۵- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۴۳۱/۱.
- ۶- قریب، یحیی   دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۴
- ۷- ناتل خانلری، پرویز   چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما. سال اول، شماره نهم: ۳۹۵.
- ۸- هروی، حسینعلی   حافظ هنوز هم سر به راه نشده است. آدینه، شماره چهل و نهم: ۵۱ - ۵۰.
- ۹- هومن، محمود   سخنی چند درباره روشن تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۰۱.
- ز سوز شوق، دلم شد کباب و دور از یار
مدام خون جگر می‌خورم ز خوان فراق
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۳.
- ۱- راستگو، سید محمد
- ز شرم آنکه به روی تو نسبتش کردم
سمن به دست صبا خاک در دهان انداخت
- کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۱- پرواز، سیاوش
- یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه.
۱۴۱۶ - ۱۴۱۷
- ۲- حمیدیان، سعید
- دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعییرات: ۱۱۷۸.
- ۳- ناتل خانلری، پرویز
- ز شست صدق گشا دم هزار تیر دعا
ولی چه سود، یکی کارگر نمی‌آید
- حافظ، صحت کلمات... : ۵۶۱/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- ز شعر دلکش حافظ کسی بود آگیا
که لطف طبع و سخن گفتن دری داند

- ۱- جاوید، هاشم
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- محبوب، محمد جعفر
 ۵- نائل خانلری، پرویز
 ۶- همایونفرخ، رکن الدین
- نه هر که چهره برافروخت. حافظ جاوید: ۲۴۰ - ۲۴۱.
 دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۹۳.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۵ - ۳۸۶.
 درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۹.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۴.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۲۵.

ز شور و عریده شاهدان شیرین کار
 شکر شکسته، سمن ریخته، رباب زده

لطف سخن حافظ تصحیح راستگو: ۱۱۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۹/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۳۹.

- ۱- رکن، محمود
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- همایونفرخ، رکن الدین

ز شوق روی تو حافظ نوشت حرفی چند
 بغوان ز نظمش و در گوش کن چو مروارید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۳ - ۵۷۴/۱.

- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- فرزاد، مسعود

ز شوق روی تو شاهها بدین اسیر فراق
 همان رسید کز آتش به برگ گاه رسید

دیوان حافظ: ۲۵۶.

- ۱- راستگو، سید محمد

ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی است
 به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

لطیفه غیبی: ۸۸ - ۸۹.

- ۱- دارابی، محمد بن محمد

ز عطر حور بهشت آن نفس برآید بوی
که خاک می‌کده ما عبیر جیب کند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۵/۱.

۲- فرزاد، مسعود

ز عمر برخوردار آن کس که در جمیع صفات
نخست بنگرد آنگه طریق آن گیرد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۰.

۱- عیوضی، رشید

ز غمزه بر دل ریشم چه تیرها که گشادی
ز غصه بر سر کویت چه بارها که کشیدم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ز فکر تفرقه باز آی تا شوی مجموع
به حکم آن که چو شد اهرمن سرش آمد

حافظ شناخت: ۱۲۳/۱ - ۱۲۲.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

ز کار ما و دل غنچه صد گره بگشود
نسیم گل چو دل اندر پی هوای تو بست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۰۳.

۳- هومن، محمود

ز کفر زلف تو هر حلقه‌ای و آشوبی
ز سحر چشم تو هر گوشه‌ای و بیماری

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۷/۲ - ۱۲۵۶.

۱- فرزاد، مسعود

- ز کنج صومعه حافظ مجوی گوهر عشق
قدم برون نه اگر میل جست و جو داری
۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۷۲/۲.
- ز کوی میکده برگشته ام ز راه خطا
مراد گر ز کرم با ره صواب انداز
۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۶۵۶.
- ز کوی میکده دوشش به دوش می بردند
امام شهر، که سجاده می کشید به دوش
۱- راستگو، سیده محمده دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۲.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۱۴.
۳- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۵/۲.
- ز کوی یار بیار ای نسیم صبح، غباری
که بوی خون دل ریش از آن تراب شنیدم
۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۱/۲.
- ز گرد خوان نگون فلک طمع نتوان داشت
که بی ملامت صد غصه یک نواله برآید
۱- جاوید، هاشم گرد خوان. حافظ جاوید: ۴۸۴ - ۴۸۳.
۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۵۴۹/۱.
- ز گریه مردم چشمم نشسته در خونست
ببین که در طلبت حال مردمان چونست
۱- دادبه، اصغر توازی معنایی در ایهامهای حافظ (بررسی ویژگیهای ایهام در

شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۲۹ - ۲۸.

زلف بر باد مده تا ندهی بر بادم

ناز بنیاد مکن تا نکنی بنیادم

حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۹-۸۰.

حافظ، صحت کلمات... ۸۳۴/۲

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

زلف تو مرا عمر درازست ولی نیست

در دست سر مویی از آن زلف درازم

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۴۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

زلفت هزار دل به یکی تار موبست

زلفت کویت کویت بر طوق رسد راه هزارچاره گر از چارسو بپست

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۶۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

زلف در دست صبا گوش به فرمان رقیب

این چنین با همه در ساخته‌ای یعنی چه

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

زلف دل دزدش صبا را بند بر گردن نهاد

با هواداران رهرو حیلۀ هندو پسین

حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۴.

هواداران رهرو. حافظ جاوید: ۵۲۷ - ۵۲۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۲/۲ - ۱۰۸۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- جاوید، هاشم

۳- فرزاد، مسعود

زلف را حلقه مکن تا نکنی در بندم

طرّه را تاب مده تا ندهی بر بادم

حافظ، صحّت کلمات... : ۸۳۴/۲

۱- فرزاد، مسعود

زلف مشکین تو در گلشن فردوس عذار

چیست؟ طاووس که در باغ نعیم افتادست

طاووس باغ نعیم. حافظ جاوید: ۶۵-۷۰.

۱- جاوید، هاشم

چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود

۲- مهدوی دامغانی، احمد

افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۷.

زلف هندوی تو گفتم که دگر ره نزنند

سألها رفت و بدان سیرت و سان است که بود

حافظ، صحّت کلمات... : ۴۸۳/۱

۱- فرزاد، مسعود

زمام دل به کسی داده‌ام من درویش

که نیستش به کس از تاج و تخت پروایی

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۸۴/۲ - ۱۱۸۳.

۱- فرزاد، مسعود

زمان خوشدلی دریاب و دریاب

که دایم در صدف گوهر نباشد

حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آینه دار تاریخ: ۲۳ - ۲۲.

۱- امور، پرویز

شراب بی‌خمار. حافظ جاوید: ۵۷ - ۵۸.

۲- جاوید، هاشم

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۶.

۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین

حافظ، صحّت کلمات... : ۳۵۱/۱.

۴- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۷۸.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

زمانه از ورق گل مثال روی تو بست

ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۳.

۲- عبوسی، رشید

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۸.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

زمانه افسر رندی نداد جز به کسی

که سرفرازی عالم در این کله دانست

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر

بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۹۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

زمانه هیچ نبخشد که باز نستاند

مجوز سفله مروّت که شیئه لاشی

زمانه هیچ نبخشد. حافظ جاوید: ۲۴۷ و ۳۹۶ - ۳۹۲.

۱- جاوید، هاشم

ز محرمان سراپرده وصال شوم

ز بندگان خداوندگار خود باشم

نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۷۱-۱۶۹.

۱- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ ۵۲۷ - ۵۲۶.

ز مشرق سر کو آفتاب طلعت تو

اگر طلوع کند طالعم همایونست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

ز مشکلات طریقت عنان متاب ای دل

که مرد راه نیندیشد از نشیب و فراز

حافظ، صحّت کلمات...: ۶۳۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ز من بنیوش و دل در شاهدی بند

که حسنش بسته زیور نباشد

شراب بی خمار. حافظ جاوید: ۵۹.

۱- جاوید، هاشم

ز من به حضرت آصف که می‌برد پیغام

که یاد گیر دو مصرع ز من به نظم دری

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۲۸۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- فروزانفر، معتمد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل از حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم].

یغما، سال بیست و سوم، شماره نهم: ۵۳۴.

مرکز تحقیقات کتب و علوم اسلامی

ز مهربانی جانان طمع مسبر حافظ

که نقش جور و نشان ستم نخواهد ماند

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۴.

۱- نائل خانلری، پرویز

ز میوه‌های بهشتی چه ذوق دریا بد

هر آنکه سیب زنخدان شاهدی نگزید

سیب زنخدان و میوه‌های بهشتی. آئینه جام: ۲۳۴ - ۲۳۲.

۱- زریاب خویی، عباس

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۲- هروی، حسینعلی

دکتر فنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۱.

+ مقالات حافظ: ۲۷۹ - ۲۸۰.

ز نقشبند قضا هست امید آن حافظ

که همچو سرو به دستم نگار باز آید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۵/۱.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۸.

نقش برآب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده

ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۵ - ۴۲۴.

نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد

نخست: ۱۴۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- محبوب، محمدجعفر

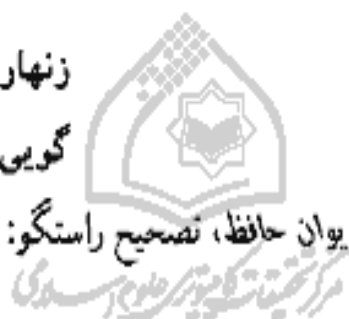
۴- مرتضوی، منوچهر

۵- معیری، محمدعلی

زنهار از آن عبارات شیرین دلفریب

گویی که پسته تو سخن در شکر گرفت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

زنهار تا توانی اهل نظر میازار

دنیا وفا ندارد ای نور هر دو دیده

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۵۲/۲ - ۱۱۵۱.

۱- فرزاد، مسعود

ز وصف حسن تو حافظ چگونه نطق زند

که همچو صنع خدایی ورای ادراکی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۶-۸۷.

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- دهخدا، علی‌اکبر

۳- محیط طباطبائی، محمد

- ۴- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی. سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۸-۶۲۷.
- ۲- نائل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۳.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمّدعلی
زهد گران که شاهد و ساقی نمی‌خرند
در حلقه چمن به نسیم بهار بخش
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۲/۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۶۵.
- ۱- فرزاد، مسعود
زهره سازی خوش نمی‌سازد مگر عودش بسوخت
کس ندارد ذوق مستی میگساران را چه شد
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ: پ ۹۵.
- ۱- سجادی، ضیاءالدین
زهی حمیده خصالی که گاه فکر صواب
تو را رسد که کنی دعوی جهانبانی
چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۲۳-۲۴.
- زهی همت که حافظ راست از دنیی و از عقبی
نیاید هیچ در چشمش به جز خاک سر کویت

- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۹۶/۱.
- زیادتی مطلب کار بر خود آسان کن
صراحی می‌ناب و بتی چو ماهیت بس
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۳.
- ۲- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۱.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۶۷۸/۲ - ۶۷۷.
- زیر بارند درختان که تعلق دارند
ای خوشا سرو که از هر دو جهان آزادست
- ۱- اهور، پرویز
تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۳۷۶/۱.
- مراختن کوی پر طوق سیدی
- زیرکی را گفتم این احوال بین، خندید و گفت
صعب روزی، بوالعجب کاری، پریشان عالمی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۲/۲.
- زین آتش نهفته که در سیفه من است
خورشید شعله‌ای است که در آسمان گرفت
- ۱- جاوید، هاشم
لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۴.
- زین خوش رقم که بر گل رخسار می‌کشی
خط بر صحیفه گل و گلزار می‌کشی.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۱۸/۲ - ۱۳۱۷.

زین سفر گر به سلامت به وطن باز رسم
نذر کردم که هم از راه به میخانه روم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

زین قصه هفت گنبد افلاک پر صداست
کوتاه نظر ببین که سخن مختصر گرفت

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۵.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۷/۱ - ۱۷۶.

۲- فرزاد، مسعود

زینهار از آب آن عارض که شیران را از آن
تشنه لب کردی و گردان را در آب انداختی
کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره اول: ۳۱.

۱- پرواز، سیاوش

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

س

ساعتی ناز مفرما و بگردان عادت
چون به پرسیدن ارباب نیاز آمده‌ای

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۶۹/۲ - ۱۱۶۸.

۱- فرزاد، مسعود

ساعد آن به که بپوشی تو چو از بهر نگار
دست در خون دل پرهنران می‌داری

در باره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم،
شماره دهم و یازدهم: ۶۴۹.

۱- امیری، منوچهر

ساغر لطیف و دلکش و می‌افکنی به خاک
و اندیشه از بلای خماری نمی‌کنی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۴.

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۴۱۳/۲ - ۱۴۱۲.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دهم، شماره نهم: ۴۲۲.

۱- یزمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- ناتل خانلری، پرویز

ساغر ما که حریفان دگر می نوشند
ما تحمل نکنیم از تو روا می داری

لطف سخن حافظ: ۱۳۵ - ۱۳۴.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

ساغر می بر کفم نه تا زبیر
بر کشم این دلق ازرق فام را

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۵۸.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۲۱/۱.

۳- فرزاد، مسعود

ساغری نوش کن و جرعه بر افلاک فشان
چند و چند از غم ایام جگرخون باشی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۰.

۱- راستگو، سید محمد

ساقیا آمدن عید مبارک بادت
وان مواعید که کردی مرواد از بادت

حافظ، صحت کلمات...: ۵۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ساقیا باده که اکسیر حیاتست بیار
تا تن خاکی من عین بقا گردانی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۲.

۱- عبوضی، رشید

ساقیا برخیز و در ده جام را
خاک بر سر کن غم ایام را

حافظ شناخت: ۱۲۷/۱ - ۱۲۶.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

ساقیا جام میم ده که نگارنده غیب

نیست معلوم که در گردش پرگار چه کرد

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۱.

۱- حدیدیان، سعید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۷.

۲- راستگو، سیده محمده

ساقیا در گردش ساغر تملل تا به چند

دور چون با عاشقان افتد تسلسل بایش

یادداشت‌های آقای قوام‌الدین خرمشاهی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۷.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

حافظ شناخت: ۱۲۰/۱.

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۶/۲

۳- فرزاد، مسعود

ساقی از باده ازین دست به جام اندازد

عارفان را همه در شرب مدام اندازه

توازی معنایی در ابیاهای حافظ (بررسی ویژگیهای ابیاهم در شعر

۱- دادبه، اصغر

حافظ). حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۸ - ۱۷.

ابیاهم، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

۲- مرتضوی، منوچهر

حافظ شناسی: ۵۰۸ - ۵۰۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۹/۱.

۳- فرزاد، مسعود

ساقیا سایه ابرست و بهار و لب جوی

من نگویم چه کن از اهل دلی خود تو بگوی

حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۷۴ - ۷۵.

۱- دشتی، علی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۱/۲ - ۱۴۲۰.

۲- فرزاد، مسعود

ساقیا عشرت امروز به فردا مفکن

یا ز دیوان قضا خط امانی به من آر

حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۱/۲ - ۶۰۰.

۱- فرزاد، مسعود

ساقیا لطف نمودی قدحت پر می باد

که به تدبیر تو تشویش خمار آخر شد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

ساقیا می ده که رندیهای حافظ فهم کرد

آصف صاحب قرآن جرم بخش عیب پوش

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۷۹.

۱- پژمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۳-۷۲۴/۲.

۲- فرزاد، مسعود

ساقیا یک جرعه‌ای زان آب آتشگون که من

در میان پختگان عشق او خامم هنوز

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۶۰.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸.

۲- راستگو، سید محمد

چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۵ - ۱۷۴.

۳- رکن، محمود

لطف سخن حافظ: ۳۰۴.

۴- _____

ساقی به بی‌نیازی رندان که می بده

تا بشنوی ز صوت مغنی هوالغنی

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ

۱- هروی، حینلی

(مجموعه مقالات): ۸۹.

+ مقالات حافظ: ۱۵۹.

دیوان شاعر ساحر: ۲۷۰.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

ساقی به جام عدل بده باده تا گدا

غیرت نیارد که جهان پر بلا کند

- ۱- دست‌غیب، عبدالملکی حافظ شناخت: ۱۳۰/۱ - ۱۲۹.
- ۲- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا بحشی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ: شماره سوم: ۳۹.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۸ - ۲۴۷.
- ۴- زریاب خوبی، عباس جام عدل. آئینه جام: ۱۳۴ - ۱۳۳.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۳/۱ - ۴۱۲.
- ۶- _____ اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ: پ ۹۶ - ۹۵.
- ۷- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۴۰ - ۳۹.
- ۸- یکی از نویسندگان وحید، سال نهم، شماره دوم: ۱۸۸ - ۱۸۵.
حافظ‌شناس

ساقی به چند رنگ می‌اندر پیاله ریخت
این نقشها نگر که چه خوش در کدو ببست

نقش و عکس می‌در جام و کدو. آئینه جام: ۳۷۹ - ۳۷۷.

+ غمزه صراحی. آئینه جام ۲۹۵ - ۲۴۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷/۱.

۱- زریاب خوبی، عباس

۲- _____

۳- فرزاد، مسعود

ساقی به دست باش که غم در کمین ماست

مطرب نگاه‌دار همین ره که می‌زنی

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال

بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۳.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

ساقی به صوت این غزلم کاسه می‌گرفت

مسی‌گفتم این سرود و می‌تاب می‌زدم

چند نکته در چند بیت حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره سوم: ۷۸.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

- ۲- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه. شماره چهل و ششم: ۱۴۸.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۵.
- ۴- فروهر، نصرت الله جابه جایی دو مصراع در غزل حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صد و سی و چهارم: ۲۴.
- ۵- محبوب، محمد جعفر حافظ شیراز و رسم کاسه گرفتن. کلک، شماره سی و سوم - سی و دوم: ۱۶ - ۹.
- ۶- نائل خانلری، پرویز سه کلمه در شعر حافظ. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ: ۱۹۹ - ۲۰۰.
- + دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۱۶ - ۱۲۱۵.
- ۷- هروی، حسینی سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۵.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۱ - ۲۰۸.
- + مقالات حافظ: ۳۶۳ - ۳۶۲.
- + برگزیده مقالات نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۴.
- ۸- + چند نکته در چند بیت حافظ. مقالات حافظ: ۴۳۱ - ۴۳۰.
- ۹- نظری به «پیام و کلام» حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۲۵.
- + برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۳ - ۱۰۲.
- ساقی به نور باده برافروز جام ما
مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲.
- غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم ۵۰۸۸.
- ۱- راستگو، سید محمد
- ۲- نذیر احمد
- ساقی بیار آبی از چشمه خرابات
تا خرجه ها بشویم از عجب خانقاهی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۱۷/۲.

ساقی بیار باده که رمزی بگویمت

از سرِ اختران کهن سیر و ماه نو

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۹.

۲- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۹.

۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۳.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۲/۱.

ساقی بیا که شاهد رعنائ صوفیان

دیگر به جلوه آمد و آغاز ناز کرد

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۶/۱.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساخر: ۱۰۴.

ساقی بیا که شد قدح لاله پر ز می

طامات تا به چند و خرافات تا به کی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۶/۲ - ۱۲۰۵.

ساقی بیا که عشق ندا می‌کند بلند

کانکس که گفت قصه ما هم ز ما شنید

۱- دارابی، محمد بن محمد لطیفه غیبی: ۶۷.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۵/۱.

ساقی چمن گل را بی روی تورنگی نیست

شمشاد خرامان کن تا باغ بیارایی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۰/۲.

ساقی چو شاه نوش کند باده صبح

گو جام زر به حافظ شب زنده دار بخش

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ساقی حدیث سرو و گل و لاله می رود

وین بحث با ثلاثه غساله می رود

نامه [در باره نظر آقای صهبا یغمایی]. وحید، سال سیزدهم،

شماره نهم: ۸۷۱.

۱- آیت‌اللهی موسوی، ؟

آورده اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۹۹-۲۹۷.

۲- اخوان ثالث، مهدی

ثلاثه غساله. وحید، سال سیزدهم، شماره نهم: ۸۷۱-۸۶۷.

۳- امیری فیروزکوهی، کریم

مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۳.

۴- بهشتی شیرازی، سیداحمد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۵۵.

۵- یژمان بختیاری، حسین

ثلاثه غساله. حافظ جاوید: ۳۰۱-۲۹۷.

۶- جاوید، هاشم

لطیفه غیبی: ۶۴-۶۲.

۷- دارابی، محمدبن محمد

حافظ شناخت: ۱۲۶/۱-۱۲۴.

۸- دست‌غیب، عبدالعلی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۹.

۹- راستگو، سیدمحمد

ثلاثه غساله. آئینه جام: ۱۲۷-۱۲۶.

۱۰- زریاب، عباس

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۰-۳۸۹.

۱۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

در مکتب استاد: ۶۹-۶۸.

۱۲- سجادی، ضیاءالدین

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ

۱۳- علوی، عبدالعلی (پرتو)

شیرازی. بانگ جرس: ۹۵-۹۴.

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۷.

۱۴- غنی، قاسم

ساقی حدیث سرو...، ایسانیس، شماره سوم: ۱۸ و ۳۷-۳۶.

۱۵- فرزانه، ی

ثلاثه غساله و یک تفسیر عرفانی از کتاب لطیفه غیبیه. وحید،

۱۶- فیض، محمد

سال سیزدهم، شماره یازدهم و دوازدهم: ۱۰۳۴-۱۰۳۱.

حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه‌نامه): ۴۱۸-۴۱۷.

۱۷- قزوینی، محمد

- ۱۸- گلچین معانی، احمد
احتجاجات و سؤالات و توضیحات. یغما، سال هفدهم، شماره
یازدهم: ۵۳۳-۵۳۲.
- ۱۹- نظم‌ی تبریزی، علی
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۷۹-۷۵.
- ۲۰- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساجر: پنجاه و دو

- ساقی سیم ساق من گر همه درد می‌دهد
کیست که تن چو جام می جمله دهن نمی‌کند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۷/۱.

- ساقی شکر دهان و مطرب شیرین سخن
همنشینی نیک کردار و ندیمی نیک‌نام
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۲/۲.

- ساقی مگر وظیفه حافظ زیاده داد
کاشفته گشت طره دستار مولوی
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ. به تصحیح و
توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه
تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۱-۱۱۲.
- ۲- ذکاوتمی قراگزلو، علیرضا
بحثی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.
- ۳-
کتابی پربرگ و بار در حافظ پژوهی [معرفی و نقد حافظ نامه
تألیف بهاء‌الدین خرمشاهی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره
ششم: ۴۳.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۷/۲.

- ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی
عیش بی یار مهیا نشود یسار کسجاست
- ۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی، (مقدمه -): ۱۱۶.
- ۲- اهور، پرویز ملاحظاتی دربارهٔ چند بیت حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهارم: شماره نهم: ۵۲.
- ۳- حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آینه دار تاریخ: ۳۰-۲۹.
- ۴- خرّمشاهی، بهاء الدین یادداشتهای آقای سید محمد راستگو. (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۴۲۳-۱۴۲۲.
- ۵- دهخدا، علی اکبر یادداشتهای دربارهٔ اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸ + مجموعهٔ مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۶.
- ۶- راستگو، سید محمد + مجموعهٔ مقالات دربارهٔ حافظ: ۳۹.
- ۷- راستگو، سید محمد یادداشتهای آقای سید محمد راستگو. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۳۲.
- ۸- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰.
- ۹- با حافظ نامه تلخ خوش: ۳۵-۳۳.
- ۱۰- داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۷۵-۱۷۴.
- ۱۱- گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۱۹-۲۱۸.
- ۱۲- حافظ، صحت کلمات...: ۶۲-۶۱.
- ۱۳- فرزاد، مسعود مروری بر یادداشتهای دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۶.
- ۱۴- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ [بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.
- ۱۵- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، لغات و تعیرات: ۱۲۳۱.
- ۱۶- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال ششم، شمارهٔ دوم: ۳۳-۳۲.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۰۱ - ۲۰۰.

+ مقالات حافظ: ۴۸۴ - ۴۸۳.

ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت

با من راه نشین باده مستانه زدند

رواج بازار شاعری، ارمغان، سال چهل و ششم، شماره سوم: ۱۳۷-۱۴۰.

حافظ شناخت: ۱/۲۰۴ - ۱۹۸.

گل آدم بسرشتند و...، آئینه جام: ۳۲۵ - .

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۰۶ - ۴۰۷.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۶.

۱- جمال زاده، سید محمدعلی

۲- دست‌غیب، عبدالملی

۳- زریاب خویی، عباس

۴- فرزاد، مسعود

۵- قریب، یحیی

سال وفال و مال و حال و اصل و نسل و تخت و بخت

بسات اندر شهریاری بر قرار و بر دوام...

احتجاجات و سوالات و توضیحات. یغما، سال سیزدهم، شماره

هشتم: ۴۱۴ - ۴۱۳.

۱- شهیدی، سیدجعفر

سالها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد

آنچه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد

ترجمه و تفسیر بعضی از ابیات حافظ. یادگار، سال پنجم، شماره

هشتم و نهم: ۱۳۶ - ۱۳۲.

جام‌جم و جام جهان‌بین. آئینه جام: ۱۳۲ - ۱۲۸.

۱- اقبال، عباس

۲- زریاب خویی، عباس

سایه افگند حالیا شب هجر

تا چه بازند شبروان خیال

لعبت بازی، شب بازی، خیال بازی. آئینه جام: ۳۳۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۷۷۷.

۱- زریاب خویی، عباس

۲- فرزاد، مسعود

- سایه‌ای بر دل ریشم فکن ای گنج روان
 که من این خانه به سودای تو ویران کردم
- ۱- افشاره، ایرج نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. بنما، سال ششم، شماره دوم و سوم: ۷۵.
- ۲- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، به تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
- ۳- _____ یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۴۱.
- ۴- _____ با حافظ‌نامه. تلخ‌خوش: ۶۸ - ۶۶.
- ۵- _____ گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ‌خوش: ۲۶۳.
- ۶- زرزین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۰ - ۳۹۹.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۱/۲.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۲.

سایه طایر کم‌حوصله کاری نکند
 طلب از سایه میمون همایی بکنیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۷/۲.

سخنی چند درباره تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۰۶.

سایه قد تو بر قالبم ای عیسی دم
 عکس روحی است که بر عظم رمیم افتادست

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۹.

سبب می‌رس که چرخ از چه سفله پرور شد
 که کام‌بخشی او را بهانه بی‌سببی است

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۸۵ - ۱۸۴.

- سبز است در و دشت بیا تا نگذاریم
دست از سر آبی که جهان جمله سراپست
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- _____
۳- هروی، حسینعلی
- حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۲.
نقد شرح هروی. تلخ‌خوش: ۱۱۲-۱۰۵.
حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۲.
- سبزپوشان خطت بر گرد لب
همچو مورانند گرد سلسبیل
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- راستگو، سید محمد
۳- سروشیار، حسینعلی
۴- هروی، حسینعلی
- ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۸.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۹-۱۶۸.
+ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۴-۱۸۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۴.
گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال سیزدهم، شماره سوم: ۴۸.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۶۰-۵۹.
مقالات حافظ: ۱۱۰-۱۰۹.
- سبزه خط تو دیدیم و ز بستان بهشت
به طلب کاری این مهر گیاه آمده‌ایم
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۸/۲.
- سبوکشان همه در بند گیش بسته کمر
ولی ز طرف کله چتر بر سحاب زده
- ۱- هروی، حسینعلی
- نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۷۹-۷۸.

- + مقالات حافظ: ۱۴۲ - ۱۴۱.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۱۹ - ۱۱۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۹/۲ - ۱۱۳۸.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۳۹.
- سپهر بر شده پرویزی است خون افشان
که ریزه اش سر کسری و تاج پرویزست
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۱.
- ۲- نغمه‌شاهی، بهاء‌الدین اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۵.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۷۶.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۱/۱.
- سپهر، دور خوش اکنون کند که ماه آمد
مرا خجسته کوی پرده جهان به کام دل اکنون رسد که شاه رسید
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۶.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۸۸.
- ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد
دل رمیده ما را انیس و مونس شد
- ۱- اقبال، عباس ترجمه و تفسیر بعضی از ابیات حافظ. یادگار، سال پنجم، شماره هشتم و نهم: ۱۳۷ - ۱۳۶.
- ۲- حسن‌زاده آملی، حسن شرح نکته‌هایی از اشعار حافظ. کیهان اندیشه، شماره اول: ۹۸.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۲/۱.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۱.

ستاره شب هجران نمی‌فشانند نور

به بام قصر برآ و چراغ مه برکن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ستم از غمزه میاموز که در مذهب عشق

هر عمل اجری و هر کرده جزائی دارد

ستم از غمزه میاموز. آئینه جام: ۲۱۹-۲۱۸.

۱- زریاب خویی، عباس

سحر با باد می‌گفتم حدیث آرزومندی

خطاب آمد که واثق شو به الطاف خداوندی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

سحر کرشمه چشمت به خواب می‌دیدم

زهی مراتب خوابی که به ز بیدار است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۹.

۲- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۰.

۴- قریب، یحیی

سحرم دولت بیدار به بالین آمد

گفت برخیز که آن خسرو شیرین آمد

سحرم دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۷۷-۱۷۳.

۱- جاوید، هاشم

سحرم هاتف میخانه به دولتخواهی

گفت باز آی که دیرینه این درگاهی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۶۴-۶۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۴/۲.
- سخا نماند سخن طی کنم شراب کجاست
بده به شادی روح و روان حاتم طی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۶.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۶۴-۶۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۴/۲.
- سخن اندر دهان دوست شکر
ولیکن گفته حافظ از آن به
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۳-۱۱۳۴/۲.
- ۳- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۴.
- سخن اینست که ما ہی تو نخواهیم حیات
بشنو ای بیک خبرگیر و سخن باز رسان
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۴۷.
- سخنت رمز دهان گفت و کمر سر میان
وز میان تیغ به ما آخته‌ای یعنی چه
- ۱- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۵/۲.
- سخندانی و خوشخوانی نمی‌ورزند در شیراز
بیا حافظ که تا خود را به ملکی دیگر اندازیم

- ۱- فرزاده، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۹۹۸/۲.
- ۲- همايونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۸۵.
- سخن در پرده می‌گویم چو گل از غنچه بیرون آی
که بیش از پنج روزی نیست حکم میر نوروزی
به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -
نذیراحمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۷.
- ۱- رجائی بخارایی، احمدعلی
۲- غنی، قاسم
۳- فرزاده، مسعود
۴- قزوینی، محمد
۵- ———
- یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۸۸-۲۸۷.
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۰۱/۲.
- میر نوروزی. یادگار، سال اول، شماره سوم: ۱۶-۱۳.
شاهدی دیگر از برای «میرنوروزی». یادگار، سال اول، شماره
دهم: ۶۱-۵۷.
- + حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۲۴۷-۲۴۳.
پیشینه «میر نوروزی» در بابل. کتاب پاز. شماره پنجم: ۷۳-۶۹.
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله): ۲۰۴-۲۰۲.
- ۶- قیصری، ابراهیم
۷- نظمی تبریزی، علی
- سخن غیر مگو با من معشوقه پرست
کز وی و جام میم نیست به کس پروایی
شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، سال بیست و هفتم، شماره
هشتم: ۳۶۶.
- + نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از خواجه حافظ
شیرازی): ۱۹۵-۱۹۴.
- ۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه)
۲- دوانی، غنی
۳- فرزاده، مسعود
- نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم،
شماره چهارم: ۱۲۵.
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۷۶/۲.

سراسر بخشش جانان طریق لطف و احسان بود
اگر تسبیح می فرمود اگر زَنار می آورد

حافظ، صحت کلمات... : ۳۱۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سرّ این نکته مگر شمع برآرد به زبان
ورنه پروانه ندارد به سخن پروایی

۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه-) شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، سال بیست و یکم، شماره
دهم: ۵۴۰ - ۵۴۲.

+ نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از حافظ): ۱۹۳ - ۱۹۴.

نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم،
شماره چهارم: ۱۲۵ - ۱۲۴.

۲- دوانی، علی

سر به آزادگسی از خلق برآرم چون سرو
گر دهد دست که دامن ز جهان درچینم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۳۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

سر تا قدم وجود حافظ
در عشق نهال حیرت آمد

حافظ، صحت کلمات... : ۳۷۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سرت سبز و دلت خوش باد جاوید
که خوش نقشی نمودی از خط یار

حافظ، صحت کلمات... : ۵۹۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سر تسلیم من و خشت در می‌کده‌ها
مدّعی گر نکند فهم سخن گو سر و خشت

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۱۶۳/۱.

سرّ خدا که در تنق غیب منزویست
مستانه‌اش نقاب ز رخسار برکشیم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات: ۹۹۹/۲.

سرّ خدا که عارف سالک به کس نگفت
در هیرتم که باده‌فروش از کجا شنید

لطیفه غیبی: ۶۶-۶۵.

۱- دارابی، محمّدبن محمّد

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمّد حافظ
شیرازی، بانگ جرس: ۸۸-۸۹.

۲- علوی، عبدالعلی (پرنو)

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۳- هروی، حسینعلی

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۴-۱۵۳.
+ مقالات حافظ: ۲۶۵.

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۳.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

سر خدمت تو دارم بخرم به لطف و مفروش
که چو بنده کمتر افتد به مبارکی غلامی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات...: ۱۳۶۵/۲.

سر درس عشق دارد دل دردمند حافظ
که نه خاطر تماشا نه هوای باغ دارد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۲.

۱- بزمال بختیاری، حسین

چند نکته درباره تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال اول، شماره

۲- نائل خانلری، پرویز

هشتم: ۳۶۱.

سر ز حسرت به در می‌کده‌ها برکردم

که شناسای تو در صومعه یک پیر نبود

حافظ قزوینی، غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۸.

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۴.

لطف سخن حافظ: ۲۶۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۵/۱ - ۵۰۴.

۱- برهانی، مهدی

۲- خز مشاهی، بهاء‌الدین

۳- راستگو، سید محمد

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر

هر که چون من در ازل یک جرعه خورداز جام دوست

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی: نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۴.

+ مقالات حافظ: ۲۳۱.

۱- هروی، حسینعلی

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

سر شک گوشه گیران را چو دریابند دریابند

رخ مهر از سحرخیزان نگردانند اگر دانند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۴/۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی: نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۵.

+ مقالات حافظ: ۲۸۶ - ۲۸۵.

۱- فرزاد، مسعود

۲- هروی، حسینعلی

سر شکم آمد و عییم بگفت روی به روی

شکایت از که کنم خانگیست غنازم

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم: ۴۰۱.

مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۴.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۶.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۹.
- ۳- _____ داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۹ - ۱۸۸.
- ۴- رکن، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۳۴.
- ۵- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۴۴.
- ۶- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- سرشک من که ز طوفان نوح دست بهره
ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۴.
- ۲- نیساری، سلیم مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ: ۱۱۵.
- سرفرازم کن شبی از وصل خود ای نازنین
تا منور گردد از دیدارت ایوانم چو شمع
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۰.
- ۳- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۰ - ۱۲۹۱.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۷/۲.
- ۵- هروری، حسینعلی سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، شماره پنجم و ششم: ۱۴.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۲.
- + مقالات حافظ: ۳۵۸.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۶.
- نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۰.
- ۷- _____

- + مقالات حافظ: ۳۱۳.
- ع- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۳.
- سرفراگوش من آورد و به آواز حزین
گفت ای عاشق دیرینه من خوابت هست
- ۱- جاوید، هاشم
۴- هروی، حسینعلی
- حزین. حافظ جاوید: ۳۱۷-۳۱۹.
تقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۴.
- + مقالات حافظ: ۶۲.
- سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد
دلبر که در کف او موم است سنگ خارا
- ۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
- تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول
۹۴-۹۵.
- + حافظیات: ۲۸۴.
- سر ما فرونیاید به کمان ابروی کس
که درون گوشه گیران ز جهان فراغ دارد
- ۱- نائل خانلری، پرویز
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۱.
- سر ما و در میخانه که طرف بامش
به فلک بر شده دیوار بدین کوتاهی
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- حافظ، صحت کلمات: ۱۴۳۳/۲.
دیوان شاعر ساحر: ۲۶۶.

سرم برفت و زمانی به سر نرفت این کار
دلم گرفت و نبودت غم گرفتاری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۸/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

سرم به دنیی و عقبی فرو نمی آید
تبارک‌الله ازین فتنه‌ها که در سر ماست

اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش برآب: ۳۷۰ - ۳۶۹.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

سرم خوش است و به بانگ بلند می‌گویم
که من نسیم حیات از پیاله می‌جویم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۴.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۸ - ۱۳۱۷.

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های علمی

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- عیوضی، رشید

سرم ز دست بشد چشم از انتظار بسوخت
در آرزوی سر و چشم مجلس آرایسی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۳ - ۱۱۸۲.

۱- فرزاد، مسعود

سرمکش حافظ ز آه نیم شب
تا چو صبحت آینه رخشان کنند

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۵/۱.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

سرمنزل فراغت نتوان ز دست دادن
ای ساروان فروکش کاین ره کران ندارد

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز (ذیل -) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۷.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

- ۲- نغمه‌شاهی، بهاء‌الدین
یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۷.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۸.
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۲.
- ۲- سمیمی [گیلانی]، احمد
کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۸.
- ۳- نائل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۷۱-۱۱۷۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
سر و چشمی چنین دلکش تو گویی مهر ازو برگیر
برو کاین وعظ بی معنی سرا در سر نمی‌گیرد
حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۷/۱.
- ۱- راستگو، سید محمد
سرود مجلس جمشید گفته‌اند این بود
که جام باده بی‌اور که جم نخواهد ماند
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۷/۱.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
زیرنویس [دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۹.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۰.
- ۳- عبوسی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۸.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۱/۱.
- ۵- محبوب، محمد جعفر
در باره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۴.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۲. عدنانل خانلری، پرویز

سری دارم چو حافظ مست، لیکن

به لطف آن سری امیدوارم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

یادداشت. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۱۰-۱۰۷.

۲- همایون پور، منوچهر

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال

۳- هروی، حسینعلی

نشم، شماره دوم: ۲۸.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۲.

+ مقالات حافظ: ۴۶۹-۴۶۸.

دیوان شاعر ساحر: ۳۰۱.

۴- همایون فرخ، رکن‌الدین

سری که بر سرگردون ز فخر می‌سودم

براستان که نهادم بر آستان فراق

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۳.

۱- راستگو، سید محمد

سزای قدر تو شاها به دست حافظ نیست

جز از دعای شبی و نیاز صبحدمی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵-۱۳۴۹.

۱- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷۰/۲-۱۳۶۹.

۲- فرزاد، مسعود

سزدم چو ابر بهمن که بر این چمن بگیریم

طرب آشیان بلبل بنگر که زاغ دارد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سعی ناپرده در این راه به جایی نرسی
مزد اگر می‌طلبی طاعت استاد بسز

حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سلام الله ماكر اللیالی
وجاوبت المشانی و المثالی

لطف سخن حافظ: ۱۴۲.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۳۳/۲ - ۱۳۳۲.

۲- فرزاد، مسعود

سلامی چو بوی خوش آشنایی

بدان دیده مردم روشنایی

ماجرای پایان ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۰.

۱- اسلامی ندوشن، محمّدعلی

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۳.

+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۰ - ۱۸۸.

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۷.

۲- راستگو، سید محمّد

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۶۴ - ۱۶۱.

۳- _____

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۸.

۴- _____

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۹۴.

۵- غنی، قاسم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۳/۲.

۶- فرزاد، مسعود

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ. نشر دانش، سال اول، شماره

۷- هروی، حسینعلی

پنجم و ششم: ۱۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۴ - ۱۵۳.

+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۸.

+ مقالات حافظ: ۳۶۲ - ۳۶۱.

حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۶ - ۸۵.

۸- _____

سلطان ازل گنج غم عشق به ما داد
تا روی در این منزل ویرانه نهادیم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۸۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

سلطان غم هر آنچه تواند بگو بکن
من برده‌ام به باده فروشان پناه ازو

در باره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۱۰.

۱- پرواز، سیاوش

۲- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۱.

۳- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۰۷/۲.

۴- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۲.

۵- عیوضی، رشید

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بنما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۶.

۶- نائل خانلری، پرویز

سلطان من خدا را زلفت شکست ما را
تا کی کند سیاهی چندین درازدستی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۲۰/۲ - ۱۲۱۹.

۱- فرزاد، مسعود

سَلِمَى مَنذَ حَلَّتْ بِالْعِرَاقِ
أَلَا قَى مِنْ نَوَاهَا مَا الْأَقَى

حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۲۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

سماط دهر دون پرور ندارد شهد آسایش
مذاق حرص و آز ای دل بشو از تلخ و از شورش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۰۰/۲ - ۶۹۹.

۱- فرزاد، مسعود

- سمن بویان غبار غم چو بنشینند بنشانند
 پریرویان قرار از دل چو برخیزند بستانند
- دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۱۰.
- نگاهی گذر ابر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۷۹-۱۸۰.
- نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ فروزینی -
 دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ: ۱۶۵ - ۱۶۴.
- + مقالات حافظ: ۲۸۵.
- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- هروی، حسینعلی
 ۳- _____
- سمن دولت اگر چند سر کشیده رود
 ز همرهان به سر تازیانه یاد آرید
- چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
 نشر دانش، سال هشتم، شماره چهارم: ۸۴.
- در حاشیه دو بیت حافظ [طراز پیرهن زر کشم... + سمن دولت
 اگر...]. نشر دانش، سال هشتم، شماره دوم: ۷۸.
- حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آئینه دار تاریخ: ۲۵ - ۲۴.
- درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
 پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
- به سر تازیانه - بی عملی - واقعه در شعر حافظ. آینه دار، سال
 دوازدهم، شماره یازدهم و دوازدهم: ۷۴۳ - ۷۴۰.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۴.
- شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیستم: ۱۱۷ - ۱۱۸.
- یاد آوردن به سر تازیانه. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۱۵۳-۱۵۶.
- سر تازیانه، آئینه جام: ۲۲۱ - ۲۲۰.
- نکته ای چند... حافظ شناسی، جلد ششم: ۵۹ - ۶۰.
- به سر تازیانه. بی عملی - واقعه. آینه دار، سال سیزدهم، شماره هشتم
 و دوازدهم: ۵۹۹ - ۵۹۶.
- ۱- اجلاسی، ایمن پاشا
 ۲- احمدی بیرجندی، احمد
 ۳- اهرر، پرویز
 ۴- پرواز، سیاوش
 ۵- دادبه، اصغر
 ۶- راستگو، سید محمد
 ۷- رواقی، علی
 ۸- ریاحی، محمد امین
 ۹- زریاب خوبی، عباس
 ۱۰- سعیدی سیرجانی، علی اکبر
 ۱۱- شفیعی، محمد

- ۱۲- شمیمی، معیند. پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز نائل خانلری و دکتر خلیل خطیب رهبر). سال دوازدهم، شماره اول - سوم: ۱۵۲.
- ۱۳- شوقی نوبر، احمد. سخنی پیرامون سه بیت دشوار از حافظ. نشریه دانشکده ادبیات تبریز، سال سی و دوم، شماره صد و سی و یکم: ۱۳۷ - ۱۳۳.
- ۱۴- _____
ناملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۶.
- ۱۵- علوی، عبدالملی (پرتو -). برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. یانگ جرس: ۹۴ - ۹۳.
- ۱۶- فرزاد، مسعود. حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۹/۱.
- ۱۶- عبوضی، رشید. دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۲ - ۱۲۷۱.
- ۱۷- قزوینی، محمد. حافظ: دیدگاه علامه محمد قزوینی. واژه نامه: ۴۰۷.
- + [زیر نویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۱۶۳.
- ۱۸- کاویانی، مصطفی. هزار و دومین. حافظ شناسی، جلد نهم: ۱۲۲ - ۱۲۰.
- ۱۹- نائل خانلری، پرویز. دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعیرات: ۱۱۹۳ - ۱۱۹۲.
- ۲۰- هروی، حسینعلی. در جواب نکته گیر بر دیوان حافظ خانلری. نشر دانش، سال هشتم، شماره اول: ۶۹ - ۷۱.
- + مقالات حافظ: ۵۷۲ - ۵۶۴.
- ۲۱- همایونفرخ، رکن‌الدین. دیوان شاعر ساحر: ۱۲۱.

سنگ سان شو در قدمنی همچو آب

جمله رنگ آمیزی وتر دامنی

حافظ قزوینی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۸ - ۸۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۷/۲.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد.

۳- فرزاد، مسعود

- سنگ و گل را کند از یمن نظر لعل و عقیق
هر که قدر نفس بساد یسمانی دانست
یادداشت‌های آقای سید محمد راستگو، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۳.
+ تلخ‌خوش: ۳۶ - ۳۵.
- ۱- راستگو، سید محمد
- سوابق کرم‌ت را بیان چگونه کنم
تبارک‌الله از آن کارساز ربّانی
چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۲۶.
- ۱- سجّادی، ضیاء‌الدین
- سواد دیده غمدیده‌ام به اشک مشوی
که نقش خال توام هرگز از نظر نرود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۶/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- سواد لوح بکینش را عزیز از بهر آن دارم
که جان را نسخه‌ای باشد ز لوح خال هندویت
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۹۵.
دیوان حافظ، تصحیح حافظ: ۱۱۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۵/۲.
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۳.
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۱.
سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر
تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سید محمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- قریب، یحیی
۵- نائل خانلری، پرویز
۶- نیساری، سلیم
- سواد نامه موی سیاه چون طی شد
بیاض کم نشود گر صد انتخاب رود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۲/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود

- ۲- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۵.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۶.
- ۱- خرّمشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای کامران فانی (ذیل)، مستدرک حافظ نامه: ۱۴۰۴ - ۱۴۰۵.
- ۲- فانی، کامرانی یادداشتهای آقای کامران فانی. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۰۴.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۳/۲ - ۱۳۷۲.
- سوز دل اشک روان آه سحر ناله شب
این همه از نظر لطف شما می‌بینم
- حافظ، صحت کلمات... : ۹۴۷/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- سوز دل بین که ز بس آتش اشکم دل شمع
دوش بر من ز سر مهر چو پروانه بسوخت
- ۱- آجودانی، ماشاءالله باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم ذوالنور]، نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۱.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۸۷.
- حافظ، صحت کلمات... : ۵۱/۵۲/۱.
- ۴- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۳.
- ۵- عبّوسی، رشید
- سویدای دل من تا قیامت
مباد از شوق و سودای تو خالی
- حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۳۴ - ۱۳۳۵/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

سوی رندان قلندر به ره آورد سفر

دلق بسطامی و سجاده طامات بریم

بر بساط نکته دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاءالدین

خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۵.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۷.

دیوان حافظ، مجله دوم: ۱۳۱۴ - ۱۳۱۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۵/۲ - ۹۹۴.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۷۵.

+ مقالات حافظ: ۱۳۶.

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۳.

سه بوسه کز دو لببت کرده‌ای وظیفه من

اگر ادا نکنی قرض دار من باشی

حافظ شناخت: ۱۹۱/۱ - ۱۹۰.

نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری، دنیای سخن،

شماره سی و نهم: ۴۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۳/۲.

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر، دنیای سخن، شماره چهلیم: ۳۱.

سهو و خطای بنده‌گش اعتبار نیست

معنی عفو و رحمت پروردگار چیست

ماجرای پایان ناپذیر حافظ، نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۹.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۱ - ۱۷۰.

+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۶ - ۱۸۵.

مستور و مست. حافظ جاوید: ۱۰۱ - ۱۰۳.

۱- خسروی، محمدرضا

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- عبوضی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

۵- هروی، حسینعلی

۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- شاملو، احمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- کاوسی، هوشنگ

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- جاوید، هاشم

- ۳- خسروی، محمدرضا
بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاء‌الدین خرمشاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۲.
- ۴- دادبه، اصغر
یادداشتهای آقای دکتر اصغر دادبه. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۷۹، ۱۳۸.
- ۵- _____
شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۶ - ۳۱۵.
- ۶- دست‌غیب، عبدالعلی
آئشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصراله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۳.
- ۷- _____
حافظ شناخت: ۶۳/۱ - ۶۲.
- ۸- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۸.
- ۹- _____
شرح بر بینی از حافظ. تلخ‌خوش: ۲۱۰ - ۲۰۱.
- ۱۰- زارعی، عبدالله
زان بار دنوازم شکرست با شکایت. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی و دوم: ۷۷.
- ۱۱- زریاب خویی، عباس
سهر و خطای بنده. آئینه جام: ۲۳۱ - ۲۲۹.
- ۱۲- شهیدی، سیدجعفر
نکته‌ای درباره تصحیح دیوان حافظ [به تصحیح پرویز نائل خائری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۷۷ - ۷۶.
- ۱۳- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۸ - ۱۲۰۵.
- ۱۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹/۱.
- ۱۵- مجتبیایی، فتح‌اله
بر حواشی دیوان حافظ. ارج‌نامه ایرج، ج ۱/ ۳۲۶ - ۳۲۵.
- ۱۶- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۱.

سیاه‌نامه‌تر از خود کسی نمی‌بینم

چگونه چون قلمم دود دل به سر نرود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- سیلاب گرفت گرد ویرانه عمر
و آغاز پری نهاد پیمانۀ عمر...
- ۱- ریاحی، محمدامین
این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:
۳۸۴ - ۳۸۳.
- سیل است آب دیده و هر کس که بگذرد
گر خود دلش ز سنگ بود هم ز جا رود
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- مرتضوی، منوچهر
۵- هومن، محمود
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۰.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۷/۱.
ایهام، خصیصۀ اصلی سبک حافظ: ۴۷۴ - ۴۷۳ و ۴۶۸.
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۳۹۵.
- سیل سرشک ما ز دلش کین به در نبرد
در سنگ خاره قطره باران اثر نکرد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۹۵/۱.
- سینهام ز آتش دل در غم جانانه بسوخت
آتشی بود در این خانه که کاشانه بسوخت
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
۱۳۶ - ۱۳۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۱/۱ - ۵۰.

سینه تنگ من و بار غم او هیهات
مرد این بار گران نیست دل مسکینم

حافظ، صحت کلمات... : ۹۳۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۲.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

سینه گو شعله آتشکده فارس بکش
دیده گو آب رخ دجله بغداد بپر

حافظ شناخت: ۳۶/۱ - ۳۵.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

سینه مالا مال درد است ای دریغا مرهمی
دل ز تنهایی به جان آمد خدا را همدمی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۱ - ۱۳۵۰.

۱- عیوضی، رشید

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

ش

شادی مجلسیان در قدم و مقدم توسط

جای غم باد مرآن دل که نخواهد شادت

ازیرنویس دیوان [لسان‌الغیب حافظ شیرازی: ۱۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۵۵ - ۵۴.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۴.

سخنی درباره حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر تدوین

غزلهای حافظ: ۱۱۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- قریب، یحیی

۵- نیساری، سلیم

شاهها فلک از بزم تو در رقص و سماع است

دست طرب از دامن این زمزمه مگسل

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۷۸۶.

۱- فرزاد، مسعود

شاه اگر جرعه رندان نه به عزت نوشد

التفاتش به می صاف مروق نکنیم

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

۱- آجودانی، ماشاءالله

- نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۲.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۲.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۹/۲.
- ۲- فرزاد، مسعود
- شاهها مسبثی ز بهشتم رسیده است
 رضوان سرشت و هوروش و سلسبیل بوی
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۵ - ۱۳۸۴.
- ۱- عبوضی، رشید
- شاهها من اربه عرش رسانم سریر فضل
 مملوک این جنابم و مسکین این درم
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۰.
- ۱- عبوضی، رشید
- شاه ترکان سخن مدعیان می شنود
 شرمی از مظلمه خون سیاوشش باد
 نگاهی بر نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد
 هشتم: ۱۴۰.
- ۱- اهور، پرویز
- لطیفه غیبی: ۳۱ - ۳۰.
- ۲- دارابی، محمد بن محمد
- نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۷۷-۱۷۸.
 + مقالات حافظ: ۵۹۱.
- ۳- هروی، حسینعلی
- شاهد آن نیست که مویی و میانی دارد
 بنده طلعت آن باش که آنی دارد
- حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۵/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۹.
- ۲- عبوضی، رشید

شاهدان در جلوه و من شرمسار کیهام

بار عشق و مفلسی صعبست، می باید کشید

[زیرنویس دیوان]لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۲۵.

چند نکته در اشعار حافظ، کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره

صدوسی و هفتم: ۶۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۵/۱.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره دوم: ۲۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- دشتی، سید محمد

۳- راستگو، سید محمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- ناقل خانلری، پرویز

شاهد بخت چون کرشمه کند

ماش آینه رخ چو مهیم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

شاهد و مطرب به دست افشان و مستان پای کوب

غمزه ساقی ز چشم می پرستان برده خواب

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۱ - ۱۱۸۲.

۱- عیوضی، رشید

شاه را به بود از طاعت صد ساله و زهد

قدر یک ساعته عمری که در او داد کند

یادداشت‌هایی درباره حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرارالتوحید].

حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۴۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۷/۱.

درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۲۷۲.

دیوان شاعر ساحر: ۹۹.

۱- شفیعی کدکنی، محمدرضا

۲- فرزاد، مسعود

۳- محبوب، محمدجعفر

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

- شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهستان
که به مژگان شکند قلب همه صف‌شکنان
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۲/۲.
- شاه عالم را بقا و عزّ و ناز
باد و هر چیزی که باشد زین قبیل
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۲.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۳/۲ - ۸۰۲.
- شاه‌نشین چشم من تکیه‌گه خیال توست
جای دعاست شاه من بی تو مباد جای تو
- ۱- جاوید، هاشم دعا‌های حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۲ - ۳۶۱.
- شاید که به آبی فلکت دست نگیرد
گر تشنه لب از چشمه حیوان به در آیی
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۳.
+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۱.
۲- اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۴۲ - ۱۴۱.
۳- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره شعر حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۱.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.
داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۹۶.
- ۲- راستگو، سید محمد حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۶/۲.
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
- ع محیط طباطبائی، محمد

- پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
 ۷- معین، مهدخت
 همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

شب تنهائیم در قصد جان بود
 خیالش لطفهای بیکران کرد

- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- رکن، محمود
 ۳- عبوضی، رشید
 ۴- هروی، حسینعلی
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۳.
 لطف سخن حافظ: ۲۲۲.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۳.
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۸.
 + مقالات حافظ: ۲۷۴.

شب رحلت هم از بستر روم در قصر حورالعین
 اگر در وقت جان دادن تو باشی شمع بالینم

- ۱- جاوید، هاشم
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- _____
 حافظ جاوید: ۲۰۶ - ۲۰۹.
 اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ به تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.
 + گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۷.

شب شراب خرابم کند به بیداری
 وگر به روز شکایت کنم به خواب رود

- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحّت کلمات...: ۵۱۱/۱.

شب صحبت غنیمت دان و داد خوشدلی بستان
 که بستانی دل افروزست و طرف لاله زاری خوش

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۲۹/۲.
- شب ظلمت و بیابان به کجا توان رسیدن
مگر آن که شمع رویت به رهم چراغ دارد
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۹.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۲۳۹/۱ - ۲۳۸.
- شبل الاسد به صید دلم حمله برد و من
گر لاغرم و گرنه شکار غضبم
- ۱- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۲۶.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۷۰ - ۱۶۹.
- شب وصل است و طی شد نامه هجر
سلام فیہ حتی مطلع الفجر
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۷.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۵ - ۲۹۴.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۱۱/۱.
- شبی به کلبه احزان عاشقان آبی
دمی انیس دل سوکوار من باشی
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۹.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۱۱/۲.

شبی دل را به تاریکی زلفت باز می‌چستم
رخت می‌دیدم و جام هلالی باز می‌خوردم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۹/۲

۱- فرزاد، مسعود

شبی که ماه مراد از افق شود طالع
بود که پرتو نوری به بام ما افتد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۷.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۰.

۲- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۶.

۳- عبوسی، رشید

شد آن که اهل نظر بر کناره می‌رفتند
هزارگونه سخن در دهان و لب خاموش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۴/۲

۱- فرزاد، مسعود

شد از خروج ریاحین چو آسمان روشن
زمین به اختر میمون و طالع مسعود

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۹.

۱- برهانی، مهدی

حافظ جاوید: ۲۷ - ۲۵.

۲- جاوید، هاشم

لطف سخن حافظ: ۲۶۹.

۳- رکن، محمود

گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۷.

۴- سروشبار، جمشید

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۹/۱ - ۴۵۸.

۵- فرزاد، مسعود

زیرنویس دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۱۴۸.

۶- قزوینی، محمد

دیوان شاعر ساحر: ۱۰۵.

۷- همایونفرخ، رکن‌الدین

شد حفظ عمر حاصل گر زانکه با تو ما را
هرگز به عمر روزی، روزی شود وصالی

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۳۴۸/۲.
- شد حلقه قامت من تا بعد ازین رقیبت
زین در دگر نراند ما را به هیچ بابی
- ۱- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۸.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۹۶/۲.
- شدم ز دست تو شیدای کوه و دشت و هنوز
نمی‌کنی به ترّحم نطّاقی سلسله سست
- ۱- زریاب خویی، عباس
زبان مور به آصف دراز گشت و... آئینه جام: ۲۱۵.
- شدم فسانه به سرگشتگی و ابروی دوست
کشید در خم چوگان خویش چون گویم
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۷.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۴.
- ۳- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد سوم: ۱۳۲۱ - ۱۳۲۰.
- شده‌ام خراب و بد نام و هنوز امیدوارم
که به همت عزیزان برسم به نیک نامی
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۳۶۴/۲.
- شراب ارغوانی را گلاب اندر قدح ریزیم
نسیم عطر گردان را شکر در مجمر اندازیم
- ۱- افشار، ایرج
شراب و گلاب در عصر قاجار. راهنمای کتاب، سال شانزدهم،
شماره دهم - دوازدهم: ۷۸۱.

- ۲- بیانی، سوسن طراز و شکر. حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۲۰۶-۲۰۵.
- ۳- بینش، تقی پیشنهاد دیگر [درباره معنی بیتی دشوار از حافظ]. راهنمای کتاب، سال پانزدهم، شماره دهم - دوازدهم: ۸۷۳-۸۷۰.
- ۴- _____ دیوان شبه حقیقی حافظ. حافظ شناسی، جلد یازدهم: ۱۳۴-۱۳۳.
- ۵- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۶.
- ۶- _____ به شکرانهٔ آموخته‌های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره یازدهم: ۳۲.
- ۷- جعفری، یونس نگاهی به ابیات حافظ. خرد و کوشش، شماره هجدهم: ۱۲۷-۱۲۲.
- ۸- رجائی، احمدعلی پیشنهادی درباره یک بیت حافظ. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ: ۲۱۸-۲۱۱.
- ۹- _____ شراب و گلاب. راهنمای کتاب، سال شانزدهم، شماره اول - سوم: ۱۷۲-۱۶۶.
- ۱۰- زریاب خویی، عباس شکر در محضر آئینهٔ جام: ۲۴۲-۲۴۱.
- ۱۱- سجادی، ضیاءالدین شراب و گلاب. راهنمای کتاب، سال شانزدهم، شماره چهارم - ششم: ۳۲۰.
- ۱۲- شعار، جعفر باز هم «شراب و گلاب». راهنمای کتاب، سال شانزدهم، شماره هفتم - نهم: ۵۳۴-۵۳۳.
- ۱۳- شمیسا، سیروس شراب‌ارغوانی را...، ناموارهٔ دکتر محمود افشار، جلد اول: ۳۷۵-۳۶۷.
- ۱۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۶/۲.
- ۱۵- فرزام، حمید بیتی دشوار از حافظ. راهنمای کتاب، سال پانزدهم، شماره دهم - دوازدهم: ۸۶۵-۸۶۹.
- ۱۶- فرسیو، بهاءالدین نگاهی بر انتقاد کلک خیال‌انگیز. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره ششم: ۳۸.
- ۱۷- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۴۹-۱۴۸.

- شراب تلخ صوفی سوز بنیادم بخواهد برد
لبم بر لب نه ای ساقی و بستان جان شیرینم
- ۱- امیرضیائی، ایرج توضیحی بر یک بیت از حافظ. کیهان فرهنگی، سال پانزدهم، شماره یکصد و پنجاه: ۶۶-۶۷.
- ۲- امیری، منوچهر درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره دهم و یازدهم: ۶۴۸.
- ۳- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی: ۱۱۳.
- ۴- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا دکتر خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۲۶.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۰/۲.
- شراب تلخ می‌خواهم که مردافکن بود زورش
که تا یکدم بر آسایم ز دنیا و شر و شورش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۹/۲.
- ۲- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۵.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۴-۱۸۵.
- + مقالات حافظ: ۴۵۳-۴۵۲.
- شراب خانگی ترس محتسب خورده
به روی یار بنوشیم و بانگ نوشانوش
- ۱- آموزگار، جهانگیر دو شعر حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۵-۵۲۷.
- ۲- بهار، محمدتقی (ملک‌الشعراء) شعرهای دخیل در دیوان حافظ. آینده، سال سوم، شماره دهم: ۵۲۲-۵۲۳.
- + بهار و ادب فارسی، جلد اول: ۳۸۸.

- ۳- بهشتی شیرازی، سیداحمد
مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۹-۴۷.
- ۴- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۰۸.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۵/۲.
- ۶- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ: ۵۱-۴۷.
- ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین
+ مقالات حافظ: ۹۲-۹۰.
- دیوان شاعر ساحر: ۱۶۴-۱۶۳.
- ۱- فرزاد، مسعود
شراب خانگیم بس، می مغانه بسیار
حریف باده رسید ای رفیق توبه، وداع
حافظ، صحت کلمات...: ۷۴۶/۲.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمداعلی
شراب خورده و خوی کرده می‌روی به چمن
که آب روی تو آتش در ارغوان انداخت
ماجرای پایان ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۵.
+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲.
- ۲-
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح پرویز
ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست
و پنجم، شماره اول-چهارم: ۱۰۱.
- ۳- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۲.
- ۴- پرواز، سیاوش
درباره بعضی لغات و تعییرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱.
- ۵- دادبه، اصغر
شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره
پنجم: ۴۵.
- ۶- راستگو، سیدمحمد
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۲۰.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷.

- ۷- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۶۲.
- ۸- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۹.
- ۹- فرزاد، مسعود اصالت و توالی ابیات در ابیات غیر غزل حافظ. پ: ۷۸-۷۷.
- ۱۰- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۵۱.
- ۱۱- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۷.
- ۱۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۲.
- + مقالات حافظ: ۵۹.

شراب لعل کش و روی نازنینان بین
خلاف مذهب آنان جمال اینان بین

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۵-۴۰۴.

۱- زرین کوب، عبدالحسین

شراب نوش کن و جام زر به حافظ بخش

که پادشه به کرم جرم صوفیان بخشید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۹-۲۵۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۶۸/۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

شرابی بی خمارم بخش یارب

که با وی هیچ دردسر نباشد

شراب بی خمار. حافظ جاوید: ۶۰-۶۲.

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۰۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۲/۱.

۱- جاوید، هاشم

۲- غنی، قاسم

۳- فرزاد، مسعود

شریت قند و گلاب از لب یارم فرمود

نرگس او که طیب دل بیمار منست

یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک

حافظ نامه: ۱۳۵۶

۱- هزمشاهی، بهاء‌الدین

یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک نامه: ۱۳۵۶.

۲- معصومی، حسین

شرح این قصه مگر شمع برآرد به زبان

ورنه پروانه ندارد به سخن پروایی

چند نکته در شرح دیوان حافظ: ۲۲۹ - ۲۲۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۵/۲.

بر حواشی دیوان حافظ. ارج نامه ایرج، ج ۱/ ۳۲۵ - ۳۲۴.

۱- آشوری، داریوش

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- مجتبیای، فتح‌الله

شریمم از خرقه آلوده خود می‌آید

که بر او وصله به صد شعبده پیراسته‌ام

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:

۱۴۴ - ۱۴۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۶/۲.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

شرمان باد ز پشمینه آلوده خویش

گر بدین فضل و هنر نام کرامات بریم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۷.

لطف سخن حافظ: ۵۸ - ۵۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۳/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

شست و شویی کن و آنگه به خرابات خرام
تا نگردد ز تو این دیر خراب، آلوده

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۵/۲ - ۱۱۴۴.

شعاع جام و قدح نور ماه پوشیده
عذار مغیجگان راه آفتاب زده

۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۴۸۱/۱ - ۴۶.

۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۶.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۹.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۳۹.

شعر خونبار من ای باد بدان یار رسان
که ز مزگان سیه بر رگ جان زد نیشم

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۵.

۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۳.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۲/۲ - ۹۰۱.

شفا ز گفته شگرفشان حافظ جوی
که حاجتت به علاج گلاب و قند مباد

۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۲۲۳/۱ - ۲۲۲.

شقایق از پی سلطان گل سپارد باز
به بادبان صبا کله‌های نعمانی

۱- سجادی، ضیاء‌الدین چند نکته درباره قصیده‌ای از حافظ. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۲۶.

شکر آن راکه تو در عشرتی ای مرغ چمن
به اسپران قفس مژده گسزار بسیار

حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۴۴.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

شکر آن راکه دگر باره رسیدی به بهار
بیخ نیکی بنشان و ره تحقیق بسجوی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲۴/۲.

۲- فرزاد، مسعود

غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۲.

۳- نذیراحمد

شکرانه راکه چشم تو روی بتان ندید
ما را به عفو و لطف خداوندگار بخش

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۰.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۲.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۴/۲-۶۹۳.

۲- فرزاد، مسعود

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۹.

۳- محیط طباطبائی، محمد

همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال یازدهم: ۳۰.

۴- معین، مهدخت

گلشن معانی (شرح بعضی از آیات مشکله فارسی): ۱۱۵-۱۱۴.

۵- نظامی تبریزی، علی

نگاهی گذر بر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۷-۱۵۸.

۶- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۵۱۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۵.

۷- همایونفرخ، رکن‌الدین

شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گل

نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد

۱- جاوید، هاشم شوکت خار. حافظ جاوید: ۲۲۷-۴۲۵.

شکر ایزد که ز تاراج خزان رخنه نیافت

بوستان سمن و سرو و گل و شمشاد

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۵/۱.

شکر ایزد که میان من و او صلح افتاد

صوفیان رقص کنان ساغر شکرانه زدند

۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: سی و یکم و

سی و دوم و ۱۷۹.

۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۸.

۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۷.

۴- زنجانی، برات سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷-۱۲۸.

۵- زریاب خویی، عباس گل آدم برشتند...، آئینه جام: ۳۲۶.

۶- ززین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۸۶.

۷- ستوده، غلامرضا نوشته‌یی به شوق حافظ نامه. سفینه حافظ: ۱۲۳.

۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۸.

۹- فریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۶.

۱۰- ناتل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم:

۳۹۴-۳۹۵.

۱۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۴.

۱۲- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۲۵.

شکر به صبر دست دهد عاقبت ولی

بد عهدی زمانه، زمانم نمی‌دهد

لطف سخن حافظ: ۲۷۸.

۱- رکن، محمود

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۲.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

شکر چشم تو چه گویم که بدان بیماری

می‌کند درد مرا از رخ زیبای تو خوش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. پنجم، سال دوم، شماره اول: ۲۳.

۲- نائل خانلری، پرویز

شکر خدا که باز درین اوج بارگاه

طاووس عرش می‌شود صیت شهرم

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۲.

۱- عبوسی، رشید

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا

بر منتهای همت خود کامران شدم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

شکر شکن شوند همه طوطیان هند

زین قند پارسی که به بنگاله می‌رود

آورده‌اند...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۲۹۸-۲۹۷.

۱- اخوان ثالث، مهدی

حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۲/۱.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: پنجاه و چهار - پنجاه و سه.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

شکسته گشت چو پشت هلال قامت من

کمان ابروی یارم چو باز و سمه کشید

- ۱- رکن، محمود / لطف سخن حافظ: ۲۸۵.
- ۲- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۱/ ۵۷۰ - ۵۶۹.
- ۱- برهانی، مهدی / شکفته شد گل حمرا و گشت بلبل مست
صلای سرخوشی ای صوفیان باده پرست
- ۲- بزمان بختیاری، حسین / حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۸.
- ۳- جاوید، هاشم / [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۲.
- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی / خسرو و شیرین، حافظ جاوید: ۲۴۴.
- ۵- راستگو، سیدمحمد / آتشی که نمبرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصراله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۳.
- ۶- رکن، محمود / دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۵.
- ۷- زریاب خویی، عباس / لطف سخن حافظ: ۱۶۵.
- ۸- عابدی، محمود / گل خمیری، آئینه جام: ۳۳۰ - ۳۲۹.
- ۹- عیوضی، رشید / گل خمیری، گل خمیری و بینی از حافظ. مجله دانشکده ادبیات و علوم
انسانی دانشگاه تهران، سال سی و یکم، شماره ۱ - ۴: ۲۸۱ - ۲۷۴.
- ۱۰- غنی، قاسم / دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۷ - ۱۱۸۵.
- ۱۱- فرزاد، مسعود / یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۶۳ - ۲۶۲.
- ۱۲- فرزاد، محمد / حافظ، صحت کلمات...: ۱/ ۱۱۶.
- ۱۳- محبوب، محمدجعفر / بحث درباره چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب،
سال دوم، شماره چهارم: ۵۸۹ - ۵۸۸.
- ۱۴- نائل خانلری، پرویز / + مقالات فرزاد: ۲۰۹ - ۲۰۸.
- ۱۵- هروی، حسینعلی / درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۹ - ۲۹۸.
- ۱۶- نائل خانلری، پرویز / چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ششم: ۲۶۹.
- ۱۷- هروی، حسینعلی / + دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعییرات: ۱۲۲۱ - ۱۲۲۰.
- ۱۸- هروی، حسینعلی / نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال

- ششم، شماره دوم: ۲۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۱ - ۱۸۲.
- + مقالات حافظ: ۴۴۶ - ۴۴۷.
- دیوان شاعر ساحر، هشتاد و سه - هشتاد و یک. ۱۶- همایون فرخ، رکن‌الدین
- شکل هلال هر سر مه می دهد نشان
از افسر سیامک و طرف کلاه زو
- نامرادی در شناخت حافظ. نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۴.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۷.
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۲.
- سیامک وزو، حافظ جاوید: ۴۱۴ - ۴۱۱.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۷/۲.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- پژمان بختیاری، حسین
۳- جاوید، هاشم
۴- فرزاد، مسعود
- شکوه تاج سلطانی که بیم جان در او درج است
کلاهی دلکش است اما به ترک سر نمی‌ارزد
- آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۲۹۳-۲۹۶.
- شرحی بر یک بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۲۱ - ۱۱۶.
- حافظ شاملو. الفبا. جلد ششم: ۲۹۶ - ۲۹۷.
- + ذهن و زبان حافظ: ۱۷۷ - ۱۷۶.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۷.
- حافظ، صحت کلمات...: ۳۲۲/۱ - ۳۲۱.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
۲- برهانی، مهدی
۳- خزانه‌شاهی، بهاء‌الدین
۴- _____
۵- راستگو، سیدمحمد
۶- فرزاد، مسعود
- شکوه سلطنت و حسن کی ثباتی داد
ز تخت جم سخنی مانده است و افسر کی
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۶.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۴/۲.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود

شمشاد خرامان کن و آهنگ گلستان کن

تا سرو پیاموزد از قَدْ تو دلجویی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۸۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

شمع اگر زان لب خندان به زبان لافی زد

پیش عشاق تو شبها به فرامت برخاست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۷۷.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۶۹.

حافظ، صحت کلمات... : ۶۷/۱ - ۶۶.

نیشها و نوشها. حافظ‌شناسی، جلد پنجم: ۲۳۴ - ۲۳۳.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

۴- فرزاد، مسعود

۵- نیاز کرمانی، سعید

شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست

و افغان ز نظر بازان برخاست چو او بنشست

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۶.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۲.

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۰/۱.

۱- آجودانی، ماشاءالله

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- فرزاد، مسعود

شمع سحرگهی اگر لاف ز عارض تو زد

خضم زبان دراز شد خنجر آبدار کو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۷.

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۱۰/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

شنیده‌ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت
فراق پار نه آن می‌کند که بتوان گفت

حافظ، صحت کلمات... : ۱۸۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

شوخی نگر که سرغ دل بیقرار من
سودای دام عاشقی از سر به در نکرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۵.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۳.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات... : ۲۹۹/۱ - ۲۹۷.

۳- فرزاد، مسعود

شود چون بید لرزان سرو آزاد
اگر بیند قد دلجوی فرخ

حافظ، صحت کلمات... : ۲۰۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

شود غزاله خورشید صید لاغر من
گر آهوئی چو تو یکدم شکار من باشی

غزاله خورشید، صید لاغر حافظ، گلچرخ، شماره سیزدهم: ۵ و ۱۱.

۱- مصفی، ابرالفضل

+ حافظ شناسی، جلد دهم: ۲۰۴ - ۱۹۹.

شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر
کاین سر پر هوس شود خاک در سرای تو

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۰.

۱- عبوضی، رشید

شوق لبست برد از یاد حافظ
درس شبانه، ورد سحرگاه

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۲.

۱- راستگو، سید محمد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۲۲.
- شهباز دست پادشهم این چه حالتست
کز یاد برده‌اند هوای نشیمنم
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۲.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۸.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۰۵/۲.
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۸۹/۱.
- شهر خالیست ز عشاق بود کز طرفی
مردی از خویش برون آید و کاری بکند
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- ۱- پرواز، سیاوش
۲- روح الامینی، محمود قرآن به سینه خوانی در چارده روایت. حافظ‌شناسی، جلد
دوازدهم: ۱۳۲.
- ۳- فرزاد، مسعود صورت صحیح بیت حافظ. احتجاجات و سؤالات و توضیحات.
یعنا، سال چهاردهم، شماره نهم: ۴۳۰.
+ مقالات فرزاد: ۲۳۳.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۲۴/۱.
- شهره شهر مشو تا نهم سر در کوه
شور شیرین منما تا نکنی فرهادم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۳۵/۲ - ۸۳۴.
- شهر یاران بود و خاک مهربانان این دیار
مهربانی کی سرآمد، شهر یاران را چه شد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۴/۱.
- شهریست پر ظریفان وز هر طرف نگاری
یاران صلاى عشق است گر می‌کنید کاری
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۹/۲.
۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۷.
- شهریست پر کرشمه حوران ز شش جهت
چیزیم نیست ورنه خریدار هر ششم
آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۳۲۰-۳۲۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۵/۲.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
- شیدا از آن شدم که نگارم چو ماه نو
شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۵.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۲۱ - ۳۲۰.
- شیراز معدن لب لعل است و کان حسن
ممن جوهری مفلسم ایرا مشوشم
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۲۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۴/۲.
- شیراز و آب رکنی و این باد خوش نسیم
عیبش مکن که خال رخ هفت کشورست
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۳۸ - ۳۹/۱.

- ۲- فرزاد، مسعود
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ: پ ۸۱- ۸۰.
۳- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۳۳.
+ مقالات حافظ: ۶۱- ۶۰.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۴.
شیر در پادیه عشق تو روباه شود
آه ازین راه که در وی خطری نیست که نیست
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷۹/۲.
شیرین تر از آنی به شکرخنده که گویم
ای خسرو خوبان که تو شیرین زمانی
- ۱- ریاحی، محمدامین
۲- سجادی، ضیاءالدین
شیشه بازی، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۶.
سحر بیان حافظ. حافظ شناسی، جلد یازدهم: ۷۴- ۷۳.
مراکز تحقیقات کلامی و ادبی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۵/۱.
شیوه حور و پری گرچه لطیف است ولی
خوبی آنست و لطافت که فلانی دارد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۶/۲- ۷۲۵.
شیوه ناز تو شیرین خط و خال تو ملیح
چشم و ابروی تو زیبا قدوبالای تو خوش

مزه تحقیقات کلامی و علوم ادبی
صاحب دیوان ماگویی نمی‌داند حساب
کاندرین طغرا نشان حسبه لله نیست
نظری گذرا بر کلک خیال‌انگیز حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۴-۱۵۳.
+ مقالات حافظ: ۵۰۶.

۱- هروی، حسینعلی

صالح و طالع متاع خویش نمودند
تا که قبول افتد و که در نظر آید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۴.

چند تحلیل و چند اشکال. حافظ‌شناسی، جلد دهم: ۱۷۳.

لطف سخن حافظ: ۲۷۹.

یادداشت‌های آقای دکتر غلامرضا ستوده. مستدرک حافظ‌نامه:

۱۴۰۱-۱۴۰۲.

حافظ، صحت کلمات... : ۵۴۲/۱-۵۴۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- رکن، محمود

۳- _____

۴- ستوده، غلامرضا

۵- فرزاد، مسعود

صبا از عشق من رمزی بگو با آن شه خوبان

که صد جمشید و کیخسرو غلام کمترین دارد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۴۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

صبا اگر گذری افتدت به کشور دوست

بیار نفخه‌ای از گیسوی معنبر دوست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۴.

۱- راستگو، سیده‌محمد

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی

ز روی لطف بگویش که جانگه دارد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۹.

۱- پیمان بختیاری، حسین

صبا به چشم من انداخت خاکی از کویش

که آب زندگی در نظر نمی‌آید

حافظ، صحت کلمات... : ۵۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

صبا به خوش خبری هدهد سلیمان است

که مژده طرب از گلشن سبا آورد

حافظ، صحت کلمات... : ۳۰۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را

که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را

باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم

۱- آجودانی، ماشاءالله

ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۰.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۸۵.

صبح‌الخیر زد بلب‌لب کجایی ساقیا برخیز

که غوغا می‌کند در سر خیال خواب دوشینم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۲.

لطف سخن حافظ: ۸۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۴/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۱۸۵.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۶۹.

+ مقالات حافظ: ۱۲۷.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

۵- هروی، حسینعلی

صبا ز زلف تو با هر گلی حدیثی راند

رقیب کسی ره غمّاز داد در حرمت

حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۹/۱ - ۱۸۸.

۱- فرزاد، مسعود

صبا ز منزل جانان گذر دریغ مدار

وز و به عاشق بیدل خبر دریغ مدار

حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۴۵.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

صبا کجاست که این جان خون گرفته چو گل

فدای نکبت گیسوی یار خواهم کرد

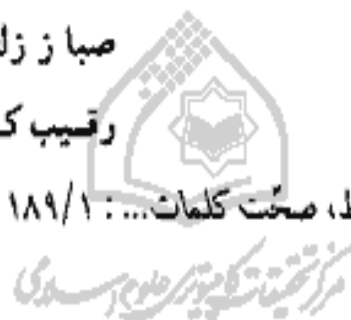
لطف سخن حافظ: ۲۲۱.

۱- رکن، محمود

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ

شیرازی، بانگ جرس: ۹۶.

۲- علوی، عبدالعلی (پرتوی)

صبا وقت سحر بویی ز زلف یار می آورد

دل شوریده ما را به بو در کار می آورد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۰/۱ - ۳۰۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

صبح است ساقیا قدحی پر شراب کن

دور فلک درنگ ندارد شتاب کن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

صبح است و ژاله می چکد از ابر بهمنی

برگ صبح ساز و بده جام یک‌منی

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۲۱۰ - ۲۰۹.

۱- نظمی تبریزی، علی

گو برون آی که کار شب تار آخر شد

گو برون آی که کار شب تار آخر شد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۱/۱ - ۳۶۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ

هرچه کردم همه از دولت قرآن کردم

آورده‌اند که...، حرم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۲۷۴.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۸۱-۸۰.

لطف سخن حافظ: ۷۰.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۶.

۱- اخوان ثالث، مهدی

۲- برهانی، مهدی

۳- رکن، محمود

۴- ناتل خانلری، پرویز

- صبحدم از عرش می آمد خروشی، عقل گفت
قدسیان گویی که شعر حافظ از بر می کنند
۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۵۰-۴۹۹.
- صبر بر جور رقیبت چه کنم گر نکنم
عاشقان را نبود چاره به جز مسکینی
دیوان غزلیات مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی. بکوشش
دکتر خطیب رهبر، حافظ شناسی، جلد دوم: ۲۳۶.
۱- برهانی، مهدی
۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۴۲-۴۱.
- صبر کن حافظ به سختی روز و شب
عاقبت روزی بیابی کام را
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸.
بسوخت دیده ز حیرت. [تقد] شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر
حسینعلی هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۵.
۱- راستگو، سیدمحمد
۲- نوریان، مهدی
- صبر کن حافظ که گر زین دست باشد درس غم
عشق در هر گوشه‌ای افسانه‌ای خواند ز من
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۹۸.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۰۷۵.
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۵.
۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- نائل خانلری، پرویز
- الصبر مرء و العمر فان
یالیت شعری حتام القاه
۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۱۶.

- ۲- زرّین کوب، عبدالحسین
 اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲/۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
- ۴- قزوینی، محمد
- [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۸۹.
 + حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی، واژه نامه ۴۸۳ - ۴۸۲.
 + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
 حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۵ - ۱۷۴.
- صحبت حکام ظلمت شب یلداست
 نور ز خورشید جوی، بو که برآید
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۴.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۱۲.
- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- صحبت عافیتت گرچه خوش افتاد ای دل
 جانب عشق عزیزست فرو مگذارش
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۰/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- صد باد صبا اینجا با سلسله می‌رقصند
 اینست حریف ای دل تا باد نپیمایی
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۷.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۰/۲ - ۱۱۷۹.
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- فرزاد، مسعود
- صد بار بگفتی که دهم زان دهننت کام
 چون سوسن آزاده چرا جمله زبانی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۰/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

صد جوی آب بسته‌ام از دیده در کنار

بر بوی تخم مهر که در دل بکارمت

یادداشت‌های سید محمد راستگو (ذیل -) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۴

یادداشت‌های آقای سید محمد راستگو. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۳۴.

۱- خزّمشاهی، بهاء‌الدین

۲- راستگو، سید محمد

صد ملک دل به نیم نظر می‌توان خرید

خوبان درین معامله تقصیر می‌کنند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۵.

لطف سخن حافظ: ۲۶۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۱/۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۶-۱۵۵.

+ مقالات حافظ: ۲۶۹.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- فرزاد، محمود

۵- هروی، حسینعلی

صد نامه فرستادم و آن شاه سواران

پیکر ندوانید و سواری نفرستاد

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم و

سوم: ۷۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۱/۱.

۱- افشار، ایرج

۲- فرزاد، محمود

صراحی می‌کشم پنهان و مردم دفتر انگارند

عجب گر آتش این زرق در دفتر نمی‌گیرد

دقتر. حافظ جاوید: ۳۶۵-۳۶۳.

یادداشت‌های دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۲۴.

۱- جاوید، هاشم

۲- حمیدیان، سعید

صراحی و حریفی گرت به چنگ افتد
به عقل نوش که ایام فتنه‌انگیزست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱/۱ - ۸۰.

۲- فرزاد، مسعود

صرف شد عمر گرانمایه به معشوقه و می
تا از آنم چه به پیش آید ازینم چه شود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

صفای خلوت خاطر از آن شمع چگل جویم
فروغ چشم و نور دل از آن ماه خستن دارم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

صفیر بلبل شوریده و نفیر هزار
برای وصل گل آمد برون ز بیت خزن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۹/۲ - ۱۰۳۸.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۳۲.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست
فغان فتاد به بلبل نقاب گل که کشید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۶۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

صلاح کار کجا و من خراب کجا
ببین تفاوت ره از کجاست تا به کجا

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد
سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۲۹.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۹ - ۲۹۸.
- + چارده روایت (مجموعه مقالات درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۵۶.
- حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۲۹۴ - ۲۹۳.
- حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱ - ۳.
- یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۱ - ۱۳۵۲.
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
- ۳- فرزاد، مسعود
- ۴- معصومی، حسین

- صلاح ما همه دام رهست و من زین باب
نیم ز شاهد و ساقی به هیچ باب، خجل
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
۱۴۰ - ۱۴۱
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۰
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۴ - ۱۲۹۳.
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۸/۲
- دیوان شاعر ساحر: ۱۷۹.
- ۱- برهانی، مهدی
- ۲- راستگو، سیدمحمد
- ۳- عیوضی، رشید
- ۳- فرزاد، مسعود
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

- صنمی لشکریم غارت دل کرد و برفت
آه اگر عاطفت شاه نگیرد دستم
حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۰/۲ - ۸۲۹.
- ۱- فرزاد، مسعود

- صوف برکش ز سر و باده صافی درکش
سیم در باز و به زر سیمبری در برگیر
حافظ، صحت کلمات...: ۶۳۵/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود

صوفی ار باده به اندازه خورد نوش باد
ورنه اندیشه این کار فراموش باد

- ۱- دادبه، اصغر
 شرحی از حافظ، پیراسته از لطافتها، نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۲.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۳.
 اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۸۰.
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین

- صوفی از پرتو می راز نهانی دانست
 گوهر هر کس ازین لعل توانی دانست
- ۱- دادبه، اصغر
 شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها، نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۲.
 صوفی و راز نهانی، آئینه جام: ۲۵۳ - ۲۵۲.
- ۲- زریاب خویی، عباس
 ۳- شوقی نوبر، احمد
 ۴- هومن، محمود
- تأملی در حافظ‌نامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۱ - ۱۴۰.
 سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۴۳ - ۳۴۴.

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

- صوفیان و استندند از گروهی همه رخت
 دلخ ما بود که درخانه خستار بماند
- ۱- راستگو، سیده محمده
 ۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۹/۱.

- صوفی بیا که آینه صافیست جام را
 تا بنگری صفای می لعل فام را
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۹/۱.

- صوفی بیا که خرقه سالوس برکشیم
 وین نقش زرق را خط بطلان به سرکشیم
- ۱- آجودانی، ماشاء الله
- نامرادی در شناخت حافظ. [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

- نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۴.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۰.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۹/۲.
- صوفی پیاله پیما حافظ قرابه پرهیز
ای کوتاه آستینان تاکی دراز دستی
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۲۹.
- ۲- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۱۹.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۲۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۲۱/۱.
- صوفی ز گنج صومعه با پای خم نشست
تا دید محتسب که سبوس می کشد به دوش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۷/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۶۳.
- صوفی سر خوش ازین دست که کج کرد کلاه
به دو جام دگر آشفته شود دستارش
- ۱- خرمشاهی، بهاء الدین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۳۶۵.
- ۲- معصومی، حسین یادداشتهای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۶۵.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۷-۶۹۸/۲.
- صوفی شهر بین که چون لقمه شبهه می خورد
پاردمش دراز باد این حیوان خوش علف
- ۱- دستغیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۸۷/۱-۸۶.
- ۲- نوریان، مهدی بسوخت دیده ز حیرت. [نقد] شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر

حسینعلی هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۴۱.

صوفی که بی تو توبه ز می کرده بود دوش

بشکست عهد چون در میخانه دید باز

حافظ، صحّت کلمات...: ۶۴۹/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۴۹.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

صوفی گلی بچین و مرقع به خار بخش

وین زهد خشک را به می خوشگوار بخش

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۹۸.

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۱.

گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۶۱ - ۲۶۰.

حافظ، صحّت کلمات...: ۶۹۲/۲ - ۶۹۱.

بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای

سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره

بیست و پنجم: ۴۱.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۳.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- _____

۴- _____

۵- فرزاد، مسعود

۶- کاظمیان، سروش

۷- محبوب، محمدجعفر

صوفی ماکه ز ورد سحری مست شدی

شامگاهش نگران باش که سرخوش باشد

حافظ، صحّت کلمات...: ۳۴۵/۱ - ۳۴۴.

۱- فرزاد، مسعود

صوفی مجلس که دی جام و قدح می شکست

باز به یک جرعه می عاقل و فرزانه شد

- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۷.
- ۱- راستگو، سید محمد
- گزاردهی «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶.
- ۲- سروشیار، جمشید
- حافظ، صحت کلمات...: ۱/۳۶۷-۳۶۶.
- ۳- فرزاد، مسعود
- دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۷.
- ۴- قریب، یحیی
- سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۲۱.
- ۵- هومن، محمود
- صوفی نهاد دام و سر حقه باز کرد
بنیاد مکر با فلک حقه باز کرد
- باز هم در جستجوی حافظ [نقد در جستجوی حافظ، تألیف رحیم ذوالنور]. نشر دانش، سال پنجم، شماره دوم: ۳۲.
- ۱- آجودانی، ماشاء الله
- + برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۹۰-۲۸۹.
- آورده اند که حافظ... حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات): ۲۸۶/۱.
- ۲- اخوان ثالث، مهدی
- شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۲.
- ۳- دادبه، اصغر
- + برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۲.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۷۶.
- ۴- فرزاد، مسعود

ض

ضمیر دل نگشایم به کس مرا آن به
که روزگار غیورست و ناگهان گیرد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۷.

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۱- عبودینی، رشید

ط

طاق و رواق مدرسه و قال و قیل علم
در راه جام و ساقی مهر و نهاده ایم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۲/۲ - ۹۷۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

طالب لعل و گهر نیست و گرنه خورشید
همچنان در عمل معدن و کانست که بود

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.

۱- اهور، پرویز

طالع اگر مدد کند دامنش آورم به کف
گر بکشم زهی طرب و بر بکشد زهی شرف

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد
سهیلی خوانساری]، نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۲.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۴.

+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۲.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

۲- راستگو، سید محمد

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۵۹/۲.
- ۱- طامات و شطح در ره آهنگ چنگ نه
تسبیح و طیلسان به می و میگسار بخش
حافظ، صحت کلمات... : ۶۹۲/۲.
- ۱- فرزند، مسعود
طایر دولت اگر باز گذاری بکند
بخت باز آید و با وصل قرار می بکند
قرآن به سبعه خوانی در چارده روایت. حافظ شناسی، جلد
دوازدهم: ۱۳۲.
- ۲- فرزند، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۲۳/۱.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
طیبه عطر گل و زلف عبیرافشانش
فیض یک شمه ز بوی خوش عطار منست
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۵.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۹.
- ۲- رکن، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۱۸۰.
- ۳- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۱.
+ مقالات حافظ: ۲۴۳.
- ۱- جاوید، هاشم
طیب راه نشین درد عشق شناسد
برو به دست کن ای مرده دل مسیح دلی
طیب راه نشین. حافظ جاوید: ۷۱ - ۷۲.
- ۲- ریاحی، محمدامین
طیب راه نشین کیست؟ گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۷.
+ ۲۷۶ - ۲۷۰.

- ۳- زریاب خویی، عباس طبیب راه نشین، آئینه جام: ۲۵۶ - ۲۵۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۸/۲.
- ۵- ن. ک [= نیاز کرمانی، سعید]. طبیب راه نشین کیست؟ حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۶ - ۱۰.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۲/۱.
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۲.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۱۴.
- ۱- اجلالی، امین یاشا چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری]. نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۴.
- ۲- جاوید، هاشم طراز پیرهن زرکش. حافظ جاوید: ۴۳۱ - ۴۳۴.
- ۳- احمدی بیرجندی، احمد در حاشیه دو بیت حافظ. نشر دانش، سال هشتم، شماره دوم: ۷۸.
- ۴- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۵ - ۱۰۴.
- ۵- بیانی، سوسن طراز و شکر، حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۲۰۶.
- ۶- بیبش، تقی دیوان شبه حقیقی حافظ. حافظ شناسی، جلد یازدهم: ۱۳۶ - ۱۳۴.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۳/۲.
- ۸- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

- بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۵ - ۱۲۰۵
 در جواب نکته گیر بر حافظ چاپ خانلری. نشر دانش، سال هشتم،
 شماره اول: ۶۸ - ۶۹.
 + مقالات حافظ: ۵۶۴ - ۵۶۰.
- ۹- هروی، حسینعلی
- طرف چمن و طواف بستان
 بی لاله عذار خوش نباشد
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۳/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- طرف کرم ز کس نیست این دل پر امید من
 گرچه سخن همی برد قصه من به هر طرف
 حافظ، صحت کلمات...: ۷۶۰/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- طوره شاهد دنیی همه بندست و فریب
 عارفان بر سر این رشته نجویند نزاع
 حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۳/۲ - ۷۵۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- طریق صدق بیاموز از آب صافی دل
 به راستی طلب آزادگی ز سرو چمن
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۸/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- طریق عشق، پر آشوب و فتنه است ای دل
 بسیفتد آن که درین راه پرشتاب رود
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۶.
- ۱- راستگو، سید محمد
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۲/۱ - ۵۱۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
- اصالت و توالی در اشعار غیر غزل حافظ. پ: ۱۰۳ - ۱۰۲.
- ۳- —

طریق عشق، طریقی عجب خطرناکست

نعموذبالله اگر ره به مقصدی نبری

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۷/۲ - ۱۲۸۶.

۲- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ، [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. یغما،

سال بیست و سوم، شماره یازدهم: ۶۴۸ - ۶۴۶.

طریق کام بخشی چیست ترک کام خود کردن

کلاه سروری آنست کز این ترک بردوزی

کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،

سال دوم، شماره چهارم: ۲۴ - ۲۳.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۳.

مقالات حافظ: ۳۳۷ - ۳۳۶.

طفیل هستی عشقند آدمی و پری

ارادتی بنما تا سعادت بیبری

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و

توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه

تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۸ - ۱۱۷.

درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آیسنده، سال دهم،

شماره دهم - یازدهم: ۶۵ - ۶۴۹.

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۳۸.

هستی عشق. حافظ جاوید: ۵۱۹ - ۵۲۱.

لطیفه ضیی: ۷۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۳.

لطف سخن حافظ: ۱۳۵.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- امیری، منوچهر

۳- بزمان بختیاری، حسین

۴- جاوید، هاشم

۵- دارابی، محمدبن محمد

۶- راستگو، سیده محمد

۷- رکن، محمود

- ۸- زریاب خویی، عباس طفیل هستی عشق، آئینه جام: ۲۶۴ - ۲۵۹.
- ۹- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۷.
- ۱۰- شفیی، محمد پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول - سوم: ۱۵۳.
- ۱۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۶ - ۱۳۴۵.
- ۱۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۶ - ۱۲۸۵.
- ۱۳- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحر العلومی] یغما، سال بیست و سوم، شماره ششم: ۳۴۲ - ۳۳۸.
- ۱۴- ناتل خانلری، پرویز چند نکته درباره تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۱ - ۴۲۰.
- ۱۵- _____ دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۲۶ - ۱۲۲۵.
- طمع به قند وصال تو حدّ ما نبود
حوالتم به لب لعل همچو شکر کن
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۰۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶ - ۱۰۵۹.
- طمع در آن لب شیرین نکردم اولی
ولی چگونه مگس از پی شکر نرود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۶/۱.
- طمع ز فیض کرامت مبر که خلق کریم
گنه ببخشد و بر عاشقان ببخشاید
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۹/۱.

- طوبی ز قامت تو نیارد که دم زند
زین قصه بگذرم که سخن می شود بلند
- ۱- سعیدی سیرجانی، علی اکبر
این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاءالدین خرمشاهی و
شرح غزلهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره دهم: ۴۳.
- ۲- هروی، حسینعلی
چرا نه در کنار هم؟ [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان
فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.
- طوطیان در شکرستان کامرانی می کنند
وز تحسّر دست بر سر می زند مسکین مگس
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۲/۲.
- طوطی را به خیال شکری دل خوش بود
ناگهش سیل فنا نقش اصل باطل کرد
نقش بر آب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده
ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۳۹.
- ۱- مرتضوی، منوچهر
۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۸/۱.
- طیره جلوه طوبی قد چون سرو تو شد
غیرت خلد برین ساحت بستان تو باد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۱۶/۱.
- طنی مکان مبین و زمان در سلوک شعر
کاین طفل یکشنبه ره صدساله می رود
- ۱- خرمشاهی، بهاءالدین
۲- مرتضوی، منوچهر
اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۱-۱۳۰.
ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ، مکتب حافظ یا مقدمه بر

- حافظ شناسی: ۴۹۶.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۹.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۲/۱.
- ۵- هجابونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۲.

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

ظ

ظَلَّ ممدود خم زلف توام بر سر باد
کاندرین سایه قرار دل شیدا باشد

نگاهی بر نگاهی گذرا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد
هشتم: ۱۴۱-۱۴۲

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۳۴۰.

نگاهی گذرا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۸۰.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۲.

+ مقالات حافظ: ۲۹۹ - ۲۹۸.

۱- اهور، پرویز

۲- فرزاد، مسعود

۳- هروی، حسینعلی

۴- _____

ع

عابدان آفتاب از دلبر ما غافلند
ای ملامتگو خدا را رو مبین آن رو بین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷.	۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۷.	۲- عبوضی، رشید
یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۵۸-۱۵۹.	۳- غنی، قاسم
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۳/۲ - ۱۰۸۲.	۴- فرزاد، محمود
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۷۸.	۵- قزوینی - محمد
+ حواشی و یادداشت‌های علامه قزوینی بر دیوان حافظ، حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۴.	
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی، واژه نامه: ۴۳۸ - ۴۳۷.	
درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۲۹۳.	۷- محبوب، محمد جعفر
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۸۸ - ۱۱۸۹.	۸- ناتل خانلری، پرویز
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۶۷.	۸- نظلی تبریزی، علی
نگاهی گذر ابر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۶۰-۱۵۹.	۹- هروی، حسینعلی
دیوان شاعر ساحر: ۲۳۱.	۱۰- همایونفرخ، رکن‌الدین

عارفی کو کہ کند فهم زبان سوسن
تا بگوید که چرا رفت و چرا باز آمد

حافظ شناخت: ۲۰۵/۱ - ۲۰۸ و ۲۰۹.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

عاشق از قاضی نترسد می بیار
بلکه از یرغوی دیوان نیز هم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۵/۲ - ۹۶۴.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۸.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

عاشقان را گر در آتش می‌پسندد لطف دوست
تنگ چشمم گر نظر در چشمه کوثر کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

عاشقان زمره ارباب امانت باشند
لاجرم چشم گهر بار همانست که بود

حافظ، صحت کلمات...: ۴۸۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

عاشق روی جوانی خوش توخاسته‌ام
وز خدا دولت این غم به دعا خواسته‌ام

حافظ قزوینی - غنی یا خائوری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۳.

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۰۶.

۲- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۷.

۳- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۶/۲ - ۸۱۵.

۴- فرزاد، مسعود

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۴.

۵- محبوب، محمدجعفر

عاشق شو ار نه روزی کار جهان سر آید

ناخوانده نقش مقصود از کارگاه هستی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۱۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه

۲- هروی، حسنعلی

مقالات): ۸۱-۸۲.

+ مقالات حافظ: ۱۴۷.

عاشق که شد که یار به حالش نظر نکرد

ای خواجه درد نیست و گرنه طیب هست

یادداشت‌های آقای علی اکبر رزازی، مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۶.

۱- رزازی، علی اکبر

عاشق مفلس اگر قلب دلش کرد نثار

مکش عیب که بر نقد روان قادر نیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

۲- _____

برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴-۴۳.

گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخخوش: ۲۴۸-۲۴۹.

۳- _____

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر

۴- نیساری، سلیم

تدوین غزلهای حافظ: ۱۲۳.

عاشق و رندم و میخواره به آواز بلند

وین همه منصب از آن حور پریش دارم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۸.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

عاشق و مخمور و مهجورم بت ساقی کجاست

گو که بخرامد که پیش سرو بالا میرمت

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۹۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۲/۱ - ۱۹۱.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند

کافر عشق بود گر نبود باده پرست

در باره بیست‌یت از دیوان حافظ خانلری، آیسنده، سال دهم،

شماره دهم و یازدهم: ۶۴۵.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۵ - ۱۱۸۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۷.

لطف سخن حافظ: ۱۶۶ - ۱۶۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳/۱ - ۱۱۲.

۱- امیری، منوچهر

۲- عبوسی، رشید

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

عاقبت چشم مدار از من میخانه نشین

که دم از خدمت رندان زده‌ام تا هستم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

عاقبت دست بدان سرو بلندش برسد

هر که را در طلبت هست او قاصر نیست

نکته‌ای در بیتی از حافظ. بغما (یادنامه حبیب یغمایی)، یغمای

سی و دوم: ۲۵۶.

۱- شریعت، محمدجواد

عاقلان نقطه پرگار وجودند ولی

عشق داند که در این دایره سرگردانند

حافظ شناخت...: ۲۲۰/۱ و ۲۲۱ - ۲۲۲.

۱- دست‌غیب، عبدالملی

۲- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت دربارهٔ ابیات حافظ. ناموارهٔ دکتر محمود
افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۴.

عالم از نالهٔ عشاق مبادا خالی

که خوش‌آهنگ و فرحبخش هوایی دارد

۱- برهانی، مهدی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۸.

۲- هومن، محمود

سخنی چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۰۹.

۳- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۲/۱.

عبوس زهد به وجه خمار ننشینند

مرید خرقهٔ دُردی کشان خوشخویم

۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه)

حافظ به سعی سایه، مقدمه: ۳۵.

۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی

ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ، نشر دانش، سال دوم، شمارهٔ دوم: ۴۷.

+ برگزیدهٔ مقاله‌های نشر دانش دربارهٔ حافظ: ۱۶۷ - ۱۶۶.

+ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۱۸۰ - ۱۷۹.

۳- امیری، منوچهر

دربارهٔ بیست بیت از حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره دهم

- یازدهم: ۶۴۹ - ۶۴۸.

۴- برومندسמיד، جواد

دردی کشان. ناموارهٔ دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۱۵۸.

۵- برهانی، مهدی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۳.

۶- بهمنی، اردشیر

عبوس زهد. گلچرخ، شمارهٔ اول: ۷۰ - ۶۴.

+ حافظ‌شناسی، جلد پانزدهم: ۱۷۵ - ۱۵۶.

۷- پایسرد منصور

نظری دربارهٔ «حافظ جاوید». معارف، دورهٔ چهاردهم، شمارهٔ

یکم: ۸۸.

۸- پرهام، مهدی

شب تاریک و بیم موج و...، کلک، شمارهٔ بیست‌وپنجم و

بیست‌وششم: ۸۰ - ۷۸.

- ۹- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
- ۱۰- جاوید، هاشم عبوس زهد. حافظ جاوید: ۴۳۵ - ۴۳۸.
- ۱۱- خائفی، پرویز عقاید متفاوت درباره بیتی از غزل حافظ. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۸۴ - ۷۷.
- ۱۲- خرمشاهی، بهاءالدین یادداشتهای سیدمحمد راستگو (ذیل). مستدرک حافظنامه: ۱۴۴۵.
- ۱۳- دشتی، سیدمحمد چند نکته درباره اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صدوسی و هفتم: ۶۱.
- ۱۴- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا بحثی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۸.
- ۱۵- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۴.
- ۱۶- یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو، مستدرک حافظنامه: ۱۴۴۴ - ۱۴۴۵.
- + با حافظنامه. تلخخوش: ۸۶ - ۸۰.
- ۱۷- گلگشتی در آینه جام. تلخخوش: ۲۳۳ - ۲۳۰.
- ۱۸- رکن، محمود چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۲ - ۱۶۷.
- ۱۹- لطف سخن حافظ: ۴۰ - ۳۸.
- ۲۰- رواقی، علی سبب تاریک و بیم موج و...، کلک، بیست و یکم: ۸۶ - ۸۴.
- ۲۱- زریاب خوبی، عباس عبوس زهد. آئینه جام: ۲۷۴ - ۲۷۲.
- ۲۲- زیبایی، محمدعلی عبوس زهد. حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۱۸۴ - ۱۶۷.
- ۲۳- سجادی، ضیاءالدین سحر بیان حافظ. حافظ شناسی، جلد ۷۵ - ۷۴.
- ۲۴- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳ - ۴۲.
- ۲۵- شعار، جعفر مفهوم بیتی از دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره چهارم: ۵۹۴ - ۵۹۵.
- ۲۶- شفیع کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقایی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ. حافظ شناسی، شماره دوازدهم: ۴۴ - ۴۳.

- ۲۷- شمس، صلاح‌الدین
معنای بیتی از دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال چهارم، شماره اول: ۸۲-۸۱.
- ۲۸- شوقی نوبر، احمد
تأملی در حافظ‌نامه. کیهان‌فرهنگی، شماره چهار و ششم: ۱۴۹-۱۵۰.
- ۲۹- _____
بحثی پیرامون بیتی دشوار از حافظ. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و یکم، شماره دوم: ۲۲۱-۲۲۲.
- ۳۰- صدر، پوران‌دخت
حافظ و عبوس. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره پنجم: ۶۹۸-۶۹۹.
- ۳۱- علوی، عبدالعلی (پرتو)
برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۱۰۹-۱۰۷.
- ۳۲- عبیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۰-۱۳۱۸.
- ۳۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۳/۲-۱۰۱۲.
- ۳۴- کاوسی، هوشنگ
روشن‌چهل و جعل در نقد و تفسیر، دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۲.
- ۳۵- مجتبائی، فتح‌اله
«وجه‌خمار» و «خرقه‌دردی‌کشان». آینده، سال پانزدهم، شماره اول و دوم: ۱۰۸-۱۰۷.
- ۳۶- محبوب، محمدجعفر
در باره حافظ به سعی سایه کلک، شماره شصتم: ۲۹۲-۲۸۹.
- ۳۷- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم ۴۸۰۰-۴۷۹۸.
- ۳۸- ناقل‌خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۴.
- ۳۹- _____
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناقل‌خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۰۷.
- ۴۰- نظمی تبریزی، علی
گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۵۷.
- ۴۱- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۸۸.

عتاب یار پرچهره عاشقانه بکش

که یک کرشمه تلافی صد جفا بکند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- عجایب ره عشق ای رفیق بسیارست
 ز پیش آهوی این دشت، شیر نر بدوید
- ۱- آجودانی، ماشاءالله نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد. تألیف سیروس نیرو].
 نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳.
- ۲- افشار، ایرج دو مطلب مستند درباره دیوان حافظ. حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۸۴.
 + برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۵.
- عجب از لطف تو ای گل که نشستی با خار
 ظاهرأ مصلحت وقت در آن می بینی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۸/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۵۶.
- عجب از وفای جانان که عنایتی نغمود
 نه به نامه ای پیامی نه به خامه ای سلامی
- ۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۶۷.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۱.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۵ - ۱۳۶۴.
- ۴- ناتل خاندلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۱.
- ۵- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۶۷.
- عجب علمی است علم هیأت عشق
 که چرخ هشتش هفتم زمین است
- ۱- راستگو، سید محمد گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۳۴ - ۲۳۴.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۸۲ - ۱۸۱.
- ۳- سجادی، ضیاء الدین پاسخ به پرسشهای ادبی. آشنا. سال دوم، شماره یازدهم: ۵۳-۵۴.
- ۴- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۵۹.

عجب می‌داشتم دیشب ز حافظ جام و پیمانه
ولی منعی نمی‌کردم که صوفی وار می‌آمد

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

عجیب واقعه‌ای و غریب حادثه‌ای
أنا اصطبرت قتیلاً و قاتلی شاکمی

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۳/۲ - ۱۳۲۹.

۱- فرزاد، مسعود

عدل سلطان گر نپرسد حال مظلومان عشق
گوشه‌گیران را ز آسایش طمع باید برید

حافظ، صحّت کلمات... : ۵۷۷/۱ - ۵۷۶.

۱- فرزاد، مسعود

عدو چو تیغ کشد من سپر بیندازم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
مراختنیه کتب و مطبوعات

۱۳۴ - ۱۳۳.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۴.

۲- عبیوضی، رشید

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۵۸/۱.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۴۰.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

عذری بنه‌ای دل که تو درویشی و او را
در مملکت حسن، سرِ تاجوری بود

حافظ، صحّت کلمات... : ۴۹۴/۱ - ۴۹۳.

۱- فرزاد، مسعود

عراق و فارس گرفتی به شعر خوش حافظ
بیا که نوبت بغداد و وقت تبریزست

- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۳۱۹-۳۲۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۲/۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
- عرصه بزمگاه خالی ماند
از حریفان و جام مالامال
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۷/۲.
- عرض و مال از در میخانه نشاید اندوخت
هر که این آب خورد رخت به دریا فنکش
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۳۱۳-۳۱۲.
- عروس بخت در آن حجله با هزاران ناز
شکسته کسه و بر برگ گل، گلاب زده
- ۱- برهانی، مهدی
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود
۴- قزوینی، محمد
۵- _____
۶- _____
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۸.
لطف سخن حافظ: ۱۱۹.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۱/۲ - ۱۱۴۰.
[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - غنی: ۲۹۱.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه نامه): ۴۶۲ - ۴۶۱.
+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۷۵.
- ۷- کاظمیان، سروش
۸- ناتل خانلری، پرویز
۹- هروری، حسینعلی
زلف دوتا. نشر دانش. سال نهم، شماره سوم: ۸۸.
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۲۱۷ - ۱۲۱۶.
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۷۹.
+ مقالات حافظ: ۱۴۳.

عروس غنچه رسید از حرم به طالع سعد

بعینه دل و دین می‌برد به وجه حسن

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۸/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۳۱.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

عروس فکر را زیور ز فکر بکر می‌بندم

بود کز دست ایامم به دست افتند نگاری خوش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۸-۷۲۹/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

عزم دیدار تو دارد جان بر لب آمده

باز گردد یا برآید، چیست فرمان شما

حافظ، صحت کلمات...: ۳۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

عزم سبک عنان تو در جنبش آورده

این پایدار مرکز عالی مدار هم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۲/۲.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۳.

+ مقالات حافظ: ۳۱۸.

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۰.

۱- فرزاد، مسعود

۲- هروی، حسینعلی

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

عزیز مصر به رغم برادران غیور

ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۸۱/۱ - ۸۰.
 ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۶.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۸۸.
 ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۱/۱ - ۵۸۰.
 ۵- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۹۰.

عشرت شبگیر کن می نوش کاندلر شهر عشق

شبروان را آشناییهاست با میر عسس

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۲/۲ - ۶۷۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۵۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

عشرت کنیم ورنه به حسرت کشندمان

روزی که رخت جان به جهانی دگر کشیم

اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۴۵ - ۱۳۸.

چند نکته در اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره

صدوسی و هفتم: ۵۹.

پاسخ به نقد «چند نکته در اشعار حافظ». کیهان فرهنگی، سال

پانزدهم، شماره یکصد و چهل و یکم: ۶۴.

لطف سخن حافظ: ۹۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۰/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۳.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

۲- دشنی، سیدمحمد

۳- _____

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

عشق است و مفلسی و جوانی و نوبهار

عذرم پذیر و جرم به ذیل کرم بپوش

آورده‌اند که...، حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات): ۲۸۲.

۱- اخوان ثالث، مهدی

- ۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۹/۲ - ۷۱۸.
- عشقبازی کار بازی نیست ای دل سر بباز
ورنه گوی عشق نتوان زد به جوگان هوس
- ۱- رامنگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۴.
۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۶۷۲/۲.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساجر: ۱۵۶.
۴- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ: ۱۷۵.
+ مقالات حافظ: ۳۰۵ - ۳۰۴.
- عشقت به دست طوفان خواهد سپرد حافظ
چون برق ازین کشاکش پنداشتی که رستی
- ۱- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۲۲/۲.
- عشقت رسد به فریاد ار خود بسان حافظ
قرآن ز برسخوانی در چارده روایت
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی ماجرای پایان ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۶.
+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲.
۲- امیری، منوچهر درباره بیست بیت حافظ خانلری. آینده، سال دهم - یازدهم: ۱۴۵.
۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین چارده روایت. نشر دانش، سال پنجم، شماره چهارم: ۶ - ۲.
+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۸ - ۲۸.
- ۵- ذکاتوی قراگزلو، علیرضا بخشی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۸.
۶- زرین کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۷۹.

- ۷- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۰۵-۱۰۶.
- ۸- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۸.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۷ و ۱۳۶-۱۳۵.
- عشق تو نهال حیرت آمد
وصل تو کمال حیرت آمد
- ۱- امیری، منوچهر درباره بیست بیت از دیوان حافظ. آینده، سال دهم، شماره دهم - یازدهم: ۶۴۶.
- ۲- شفیعی، محمد پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول - سوم: ۱۵۲-۱۵۱.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۵/۱.
- عشق دردانه است و من غواص و دریا میکده
سر فرو بردم در آنجا تا کجا سر بر کنم
- ۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۴.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۱/۲.
- عشق من با خط مشکین تو امروزی نیست
دیرگاهست کزین جام هلالی مستم
- ۱- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۲- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۸.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۷-۸۲۸/۲.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۶.

عشق می‌ورزم و امید که این فنّ شریف

چون هنرهای دگر موجب حرمان نشود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۵/۱ - ۵۳۴.

۱- فرزاد، مسعود

عشق و شباب و رندی مجموعه مرادست

چون جمع شد معانی، گوی بیان توان زد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۱/۱ - ۳۳۰.

۱- فرزاد، مسعود

یادداشتی دیگر درباره بیت حافظ. گلچرخ، شماره پنجم: ۶۶.

۲- مسگری، یوسف

عشوه‌ای از لب شیرین تو دل خواست به جان

به شکر خنده لب گفت مزادی طلبیم

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۵۴.

۱- قزوینی، محمد

+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.

۲- _____

حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۷۲.

+ حافظ از دیدگاه علامه قزوینی، واژه نامه: ۴۷۰.

۳- _____

حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۱/۲.

۴- فرزاد، مسعود

عشوه دادند که بر ما گذری خواهی کرد

دیدي آخر که چنان عشوه خریدیم و برفت

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۸۳.

۱- بزمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۳.

۲- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۶/۱.

۳- فرزاد، مسعود

عفاالله چین ابرویش اگر چه ناتوانم کرد

به عشوه هم پیامی بر سر بیمار می‌آورد

- ۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم [زیرنویس] دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم انجوی شیرازی: ۹۶ - ۹۵ و ۱۱۳. مقدمه کتاب.
- ۲- زریاب خویی، عباس کمان کشیدن. آئینه جام: ۳۲۰-۳۱۹.
- ۳- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶-۴۵.
- ۴- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۹۸-۹۷.
- ۵- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۲.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۲/۱.

عقل دیوانه شد آن سلسله مشکین کو

دل ز ما گوشه گرفت ابروی دلدار کجاست

یادداشت‌های آقای قوام‌الدین خرمشاهی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۱/۱.

۱- خرمشاهی، قوام‌الدین

۲- فرزاد، مسعود

عقلم از خانه به در رفت و اگر می اینست

دیدم از پیش که در خانه دینم چه شود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

عکس خوی بر عارضش بین کافتاب گرم رو

در هوای آن عرق تا هست هر روزش شب است

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۹.

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۴.

آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶.

۱- پژمان‌بختیاری، حسین

۲- برهانی، مهدی

۳- دست‌غیب، عبدالعلی

۴- راستگو، سیدمحمد

- ۵- رکن، محمود / لطف سخن حافظ: ۱۶۸.
- ۶- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۷۳/۱.
- عکس روی تو چو در آینه جام افتاد
عارف از خنده می در طمع خام افتاد
- ۱- بزمان بختیاری، حسین / [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۷.
- ۲- حمیدیان، سعید / یادداشت‌های دکتر سعید حمیدیان، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۱۵.
- ۳- دارابی، محمدبن محمد / لطیفه غیبی: ۷۶ - ۷۵.
- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی / حافظ شناخت: ۲۰۵/۱ - ۲۰۴ و ۲۰۸ - ۲۰۷.
- ۵- رزاق، علی‌اکبر / یادداشت‌های آقای علی‌اکبر رزاق، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۷-۱۴۵۶.
- ۶- شوقی نوبر، احمد / تأملی در حافظ‌نامه، کیهان اندیشه، شماره چهارم و ششم: ۱۴۳.
- ۷- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۶/۱.
- علاج ضعف دل ما به لب حوالت کن
که این مفرح یاقوت در خزانه توست
- ۱- بزمان بختیاری، حسین / [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴.
- ۲- جاوید، هاشم / خسرو شیرین، حافظ جاوید: ۲۴۳.
- ۳- زریاب خویی، عباس / مفرح یاقوت، آئینه جام: ۳۶۴ - ۳۶۳.
- ۴- زرین‌کوب، عبدالحسین / اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش بر آب: ۳۷۳.
- ۵- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶/۱.
- علاج ضعف دل ما کرشمه ساقیست
بر آر سر که طیب آمد و دوا آورد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی / دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۱۹ - ۱۱۸.

- علم و فضلی که به چل سال دلم جمع آورد
ترسم آن نرگس مستانه به یغما ببرد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقد بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.
- ۲- _____
گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ خوش: ۲۵۱ - ۲۵۰.
- ۳- _____
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۵.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۶۴/۱.
- ۵- _____
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ: پ ۹۴ - ۹۳.
- ۶- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند [پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند]. ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- ۷- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۹.
- + مقالات حافظ: ۷۱ - ۷۰.
- ۸- _____
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح پرویز ناقل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۱.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۶.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۲ - ۲۰۱.
- + مقالات حافظ: ۳۵۰.
- عماری دار لیلی را که مهد ماه در حکم است
خدا را در دل اندازش که بر مچنون گذار آرد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۹.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۲ - ۱۷۱.
- + ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۷ - ۱۸۶.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۱.

- ۳- زریاب خوبی، عباس
 ۴- هروی، حسینعلی
 ۵- _____
- عماری دار لیلی و مهد ماه. آئینه جام: ۲۸۰-۲۷۹.
 نگاهی گذر ابر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۶۰-۱۶۱.
 سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
 ناتل خانلری]. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۲.
 + مقالات حافظ: ۳۵۱.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۶.
 + نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۱.
- عمرتان باد و مراد ای ساقیان بزم جم
 گرچه جام ما نشد پر می به دوران شما
 آتشی که نسپرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
 کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۱۵۲.
 زان یار دلتوازم شکریست با شکایت. کیهان فرهنگی، شماره
 صدوسی و دوم، نامه‌ها: ۷۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۶/۱.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۲- زارعی، عبدالله
 ۳- فرزاد، مسعود
- عمر خسرو طلب ار نفع جهان می‌خواهی
 که وجودیست عطا بخش کریم نفاع
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۹.
 حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۴/۲-۷۵۳.
- ۱- راستگو، سید محمد
 ۲- فرزاد، مسعود
- عمریست تا به راه غمت رو نهاده‌ایم
 روی و ریای خلق به یکسو نهاده‌ایم
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۳.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۰.
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۱/۲.
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- فرزاد، مسعود

عمریست تا دلت ز اسیران زلف ماست

غافل ز حفظ جانب یاران خود مشو

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۷/۲ - ۱۱۱۶.

۱- فرزاد، مسعود

عمریست تا من در طلب هر روز گامی می‌زنم

دست شفاعت هر زمان در نیکنامی می‌زنم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۹.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

عمری گذشت تا به اسید اشارتی

چشمی بدان دو گوشه ابرو نهاده‌ایم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

عنان به میکده خواهیم تافت زین مجلس

که وعظ بی‌عملان واجبست نشنیدن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۶/۲ - ۱۰۴۵.

۱- فرزاد، مسعود

عنان میبچ که گر می‌زنی به شمشیرم

سپر کنم سر و دستت ندارم از فتراک

حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

عنقا شکار کس نشود دام باز چین

کانجا همیشه باد به دست است دام را

حافظ قزوینی - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۴.

۱- برهانی، مهدی

لطیفه غیبی: ۴۴.

۲- دارابی، محمد بن محمد

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۹/۱.
- ۱- جاوید، هاشم زهی خجسته زمانی. حافظ جاوید: ۱۷۰ - ۱۶۹.
- عهد ما با لب شیرین دهنان بست خدا
ما همه بنده و این قوم خداوندانند
- ۱- پژمان بختباری، حسین
۲- فرزاد، مسعود
۳- فریب، یحیی
- [زبرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۳۹.
حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۲/۲.
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۹.
- عیب حافظ گو مکن واعظ که رفت از خانقاه
بای آزادی چه بندی گر به جایی رفت رفت
- ۱- برهانی، مهدی
۲- خز مشاهی، بهاء‌الدین
۳- راستگو، سید محمد
۴- عبوضی، رشید
۵- هروری، حسینعلی
۶- _____
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۶.
حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۲۹۶.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۶ - ۱۷۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۴.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۰.
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). مقالات حافظ: ۴۵۰.
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۱.
+ مقالات حافظ: ۲۴۲.
- عیب دل کردم که وحشی وضع و هرجایی مباش
گفت چشم شیر گیر و غنچ آن آهو ببین
- ۱- اهور، پرویز تصویرگری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۱.

- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۸.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۱/۲ - ۱۰۸۰.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۳۰.
- عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت
که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت
- ۱- اهور، پرویز حافظ خوانی و حافظ دانی، حافظ آئینه‌دار تاریخ: ۲۰.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۰.
- ۳- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۶ - ۱۲۱۵.
- عیبم بپوش زنهار ای خرقة می آلود
کان پاک پاکدامن بهر زیارت آمد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۲/۱.
- عیبم مکن به رندی و بدنامی ای حکیم
کاین بود سرنوشت ز دیوان قسمتم
- ۱- زرین‌کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ، نقش برآب: ۳۹۹ - ۳۹۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۶/۲ - ۸۲۵.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۸۶.
- عیب می جمله چو گفتمی هنرش نیز بگو
نفی حکمت مکن از بهر دل عامی چند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۲/۱.
- عید است و آخر گل و یاران در انتظار
ساقی به روی شاه ببین ماه و می بیار

- ۱- جاوید، هاشم
عید. حافظ جاوید: ۴۴۹-۴۴۷.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۵/۱.
- عید رخسار تو کو تا عاشقان
در وفایت جان خود قربان کنند
- ۱- راستگو، سیده محمده
حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.
- ۲- _____
نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۱-۱۴۰.
- ۳- هروی، حسینعلی
حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.

غ

- غبار خط بپوشانید خورشید رخس یارب
بقای جاودانش ده که حسن جاودان دارد
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه. ا. سایه) حافظ به سعی سایه، مقدمه: ۳۶ - ۳۵.
۲- اجلالی، امین پاشا چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۴.
۳- اسلامی ندوشن، محمدعلی دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۶ - ۱۰۷.
۴- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۵.
۵- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۶.
۶- غ، ح چند نکته درباره نقد تصحیح دیوان حافظ. نشر دانش، سال ششم، شماره سوم: ۹۲.
۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۴۲.
۸- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۴ - ۲۶۳.
۹- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی لغات و تعبیرات: ۱۱۷۲

- ۱۰- هروری، حسینی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری)، نشر دانش، سال
ششم، شماره دوم: ۲۹.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۴ - ۱۹۳.
+ مقالات حافظ: ۴۷۳ - ۴۷۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
غبار راه طلب کیمیای بهروزیست
غلام دولت آن خاک عنبرین بسویم
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۵/۲ - ۱۰۱۴.
- ۱- فرزاد، مسعود
غبار غم پرود حال خوش شود حافظ
تو آب دیده از این رهگذر دریغ مدار
حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۳/۱.
- ۱- دست‌غیب، عبدالملی
غرض کرشمه حسن است ورنه حاجت نیست
جمال دولت محمود را به زلف ایاز
حافظ، صحت کلمات...: ۷۵ - ۷۳.
- ۱- ادیب برومند، عبدالملی
غرور حسنت اجازت مگر نداد ای گل
که پرشی نکنی عندلیب شیدا را
مقابله دیوان حافظ چاپ قزوینی با یک نسخه کهن [= نسخه
پیرحسین]. حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۰ - ۱۱۹.
- ۲- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۳.
- ۳- خز مشاهی، بهاء‌الدین
اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۱-۱۳۲.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴/۱.
- ۵- نیاز کرمانی، سعید
نیشها و نوشها. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۳۱.

غزل گفتی و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ

که بر نظم تو افشانند فلک عقد ثریا را

حافظ، قوال، آینده، سال نهم، شماره هشتم - نهم: ۶۹۲.

۱- جعفری، یونس

غسل در اشک زدم کاهل طریقت گویند

پاک شو اول و پس دیده بر آن پاک انداز

چند تحلیل و چند اشکال. حافظ شناسی، جلد دهم: ۱۷۴.

۱- رکن، محمود

غسل کردن پیش از دیدار. گلگشت در شعرواندیشه حافظ:

۲- ریاحی، محمدامین

۱۶۲ - ۱۶۳.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب. ۳۹۴.

۳- زرین کوب، عبدالحسین

یادداشت‌های دکتر عبدالکریم سروش. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۵۰.

۴- سروش، عبدالکریم

غفلت حافظ درین سراچه عجب نیست

هر که به میخانه رفت بسی خبر آید

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۳ - ۱۴۱.

۲- _____

حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.

۳- هروی، حسینعلی

غلام آن کلماتم که آتش انگیزد

نه آب سرد زند در سخن بر آتش تیز

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۵/۱.

۲- فرزاد، مسعود

غلام مردم چشم که با سیاه دلی

هزار قطره بیارد چو درد دل شرم

زیان تصویری حافظ. چیستا، سال نهم، شماره پنجم: ۵۵۹ - ۵۶۱.

۱- اقبال، حسین

- غلام نرگس جتاش آن سهی سرورم
که از شراب غرورش به کس نگاهی نیست
- ۱- راستگو، محمد
اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۴.
- ۲- _____
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۷.
- ۳- _____
گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۴۸.
- ۴- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۵.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۹/۱.
- ۶- کاظمیان، سروش
بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و پنجم: ۴۱.
- ۷- معجوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۳ - ۲۶۲.
- غلام همت آنم که باشد
چو حافظ بنده و هندوی فرخ
- ۱- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۳.
- غلام همت آنم که زیر چرخ کبود
ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست
- ۱- جاوید، هاشم
غلام همت آنم. حافظ جاوید: ۴۵۸ - ۴۵۷.
- غلام همت دُردی کشان یکرنگم
نه آن گروه که ازرق لباس و دل سیهند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۴/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۰۳.

غم جهان مخور و پند من مبر از یاد

که این لطیفه عشقم ز رهروی یادست

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۷.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۱.

لطف سخن حافظ: ۱۷۲.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.

غم حبیب نمان به ز گفت و گوی رقیب

راز تخمت کجاست که نیست سینه ارباب کینه محرم راز

لطف سخن حافظ: ۳۰۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۴۲/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۵۳.

غم دل چند توان خورد که ایام نسازد

گو نه دل باش و نه ایام چه خواهد بودن

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۲۳۱.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. مقالات حافظ: ۴۵۸.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با دیوان حافظ

قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات):

۱۸۷ - ۱۸۶.

۱- دهخدا، علی اکبر

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- محیط طباطبائی، محمد

۵- معین، مهدخت

۱- رکن، محمود

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

۱- ناتل خانلری، پرویز

۲- هروی، حسینعلی

۳- _____

+ مقالات حافظ: ۳۲۶ - ۳۲۵.

غم دنیوی دنی چند خوری باده بخور

حیف باشد دل دانا که مشوش باشد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۵.

لطف سخن حافظ: ۲۳۲.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۵/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- رکن، محمود

۳- عبوضی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

غمزه ساقی به یغمای خرد آهخته تیغ

زلف جانان از برای صید دل گسترده دام

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

غمزه شوخ تو خونم به خطا می‌ریزد

فرصتش باد که خوش فکر صوابی دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۸.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۹ - ۱۲۲۸.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۵.

+ مقالات حافظ: ۲۵۱ - ۲۵۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- عبوضی، رشید

۳- هروی، حسینعلی

غم غریبی و غربت چو برنمی‌تابم

به شهر خود روم و شهریار خود باشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۱/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

غم کهن به می سالخورده دفع کنید
 که تخم خوشدلی اینست و پیر دهقان گفت
 ۱- هومن، محمود
 سخنی چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
 هومن: ۴۰۵.

غم گیتی گر از پایم درآرد
 بجز ساغر که باشد دستگیرم
 ۱- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۶.
 ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات... : ۸۷۶ - ۸۷۵.

غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل
 شاید که چو وابینی خیر تو در این باشد
 ۱- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۰.

غمی که چون سپه زنگ ملک دل بگرفت
 ز خلیل شادی روم رخت زداید باز
 ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات... : ۶۵۲ - ۶۵۱.

غنچهٔ گلبن و صلام ز نسیمش بشکفت
 مرغ خوشخوان طرب از برگ گل سوری کرد
 ۱- برهانی، مهدی
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:
 ۵۳ - ۵۴.

۲- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۸.
 ۳- رکن، محمود
 لطف سخن حافظ: ۲۶.

غیرت عشق زبان همه خاصان بسیرید

کز کجا سرّ غمش در دهن عام افتاد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و نهم: ۱۰۷.

۱- پژمان بختیاری، حسین

لطیفه غیبی: ۸۴-۸۲.

۲- دارابی، محمدبن محمد

بحشی در معنای چند بیت حافظ، گلچرخ، شماره سوم: ۳۸.

۳- ذکاوتی قراگزنو، علیرضا

سفر حافظ، حافظ اندیشه: ۱۰۶-۱۰۵.

۴- رحیمی، مصطفی

«حافظ اندیشه» در نگاه نقد، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم و چهارم: ۱۰۴۱-۱۰۴۲.

۵- جاوید صباغیان، محمد

غیرتم کشت که محبوب جهانی لیکن

روز و شب عربده با خلق خدا نتوان کرد

حافظ، صحت کلمات... ۲۸۲/۱۵.

۱- فرزاد، محمود

ف

فاتحه‌ای چو آمدی بر سر خسته‌ای بخوان
لب بگشا که می‌دهد لعل لب‌ت به مرده جان

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۲.

۱- راستگو، سید محمد

فارغ دل آن کسی که مانند حباب
هم در سر میخانه سرانمداز شود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۸ - ۱۳۷۸.

۱- عبوضی، رشید

فتنه می‌بارد ازین سقف مقننس برخیز
تا به میخانه پناه از همه آفات بریم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

فتوی پیر مغان دارم و قولیست قدیم
که حرامست می آنجا که نه یارست ندیم

ندیم، حافظ جاوید: ۵۱۵ - ۵۱۳.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

- ۳- هسایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ماسحر: ۲۰۷.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۸۲-۲۸۳.
- ۱- راسگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۰.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۴/۱.
- ۱- بزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۸۷.
- ۲- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۱.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۷.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۴/۲.
- ۵- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۳.
- ۱- عبوسی، رشید فرح‌بخشی درین ترکیب پیداست که نثر شعر و مغز جان اجزاست دیوان حافظ: مجلد دوم: ۱۳۷۶ - ۱۳۷۵.

۲- قزوینی، محمد

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۵۶.

فرخنده باد طلعت خوبت که در ازل

ببریده‌اند بر قد سروت قبای ناز

اعمال سلیقه شاعرانه (تقدی بر دیوان حافظ، به تصحیح ادیب
پرومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۹.

۲- _____

گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۵۹.

۳- _____

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۴۸-۶۴۷.

۴- فرزاد، مسعود

سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۱۰.

۵- هومن، محمود

فردا اگر نه روضه رضوان به ما دهند

غلمان ز روضه، هور ز جنت به در کشیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۰۰۲.

۲- فرزاد، مسعود

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر
تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.

۳- نیساری، سلیم

دیوان شاعر ساحر: ۲۰۳.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

فرشته‌ای به حقیقت سروش عالم غیب

که روضه کرمش نکته بر چنان گیرد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: سی و دوم -
سی و چهارم و ۵۲۰.

۱- بزمان بختیاری، حسین

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی:

۲- قزوینی، محمد

+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۴۳۶.

فرشته عشق نداند که چیست ای ساقی
بخواه جام و گلابی به خاک آدم ریز

- ۱- جاوید، هاشم
فرشته عشق نداند. حافظ جاوید: ۸۹-۹۲.
- ۲- دشتی، علی
حافظ افسونگر. نقشی از حافظ ۸۲ و ۸۴-۹۲ و ۹۴.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۱.
- ۴- زرین کوب، عبدالحمین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۴.
- ۵- شایگان، حسن - شیروانی، فردین
در جستجوی حافظ راستین. رودکی، سال هفتم، شماره هشاد و چهارم: ۶-۷.
- ۶- عبوضی، رشید
دیوان حافظ به تصحیح دکتر رشید عبوضی- دکتر اکبر بهروز: هفت.
- ۷- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۵/۲-۶۶۴.
- ۸- نظمی تبریزی، علی
گلشن معانی (شرح بعضی از آیات مشکله فارسی): ۱۰۸-۱۰۷.
- ۹- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساخر: ۱۵۱.

فرصت شمار صحبت کز این دو راه منزل

چون بگذریم دیگر نتوان به هم رسیدن

- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۲.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۶.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۹.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۷/۲.
- ۳- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۰.

فرصت شمار طریقه رندی که این نشان

چون راه گنج بر همه کس آشکاره نیست

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۱/۱.

فرض ایزد بگذاریم و به کس بد نکنیم
و آنچه گویند روا نیست نگوییم رواست

حافظ، صحت کلمات...: ۶۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۳۸۷.

۲- هومن، محمود

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۵.

۳- یژمان بختیاری، حسین

لطف سخن حافظ: ۳۶-۳۷.

۴- رکن، محمود

فرقت از آب خضر که ظلمات جای اوست
تا آب ما که منبعش الله اکبر است

حافظ شناخت: ۳۵/۱-۳۴.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

فرو رفت از غم عشقت دلم می‌دهی هر دم
دمار از من برآوردی نمی‌گویی برآوردم

کلک خیال‌انگیز و یادداشت‌های مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم،
شماره نهم: ۴۱.

۱- اهور، پرویز

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۱.

۲- _____

کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.

۳- پرواز، سیاوش

به شکرانه آموخته‌های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره
یازدهم: ۳۲.

۴- _____

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۳.

۵- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۷.

۶- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۹/۲.

۷- فرزاد، مسعود

نگاهی بر انتقاد کلک خیال‌انگیز. کیهان فرهنگی، سال دوم،
شماره ششم: ۳۷.

۸- فرسیو، بهاء‌الدین

۹- هروی، حسینی
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. مقالات حافظ:
۴۵۴-۴۵۵

۱- فرزاد، مسعود
فروغ ماه می‌دیدم ز بام قصر او روشن
که روز شرم آن خورشید در دیوار می‌آورد
حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۰/۱

۱- فرزاد، مسعود
فریاد حافظ این همه آخر به هرزه نیست
هم قصه‌ای غریب و حدیثی عجیب هست
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷/۱

۱- افشار، ایرج
فریاد که آن ساقی شکر لب سرمست
دانست که مخمورم و جامی نفرستاد
نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم
و سوم: ۷۴

۱- دست‌غیب، عبدالعلی
فریاد که از شش جهتم راه ببستند
آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت
حافظ شناخت: ۱۵۱/۱ - ۱۵۰

۱- دست‌غیب، عبدالعلی
فریب دختر رز طرفه می‌زند ره عقل
مباد تا به قیامت خراب، طارم تاک
حافظ شناخت: ۱۱۹/۱ - ۱۱۸

۲- کامران، ماشاءالله
غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم:
۵۱۳۳-۵۱۳۴

فضول نفس حکایت بسی کند ساقی

تو کار خود منه از دست و می به ساغر کن

شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره هجدهم و نوزدهم: ۸۱-۸۴.

نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. آدیسنه، شماره

سی و نهم: ۴۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۱/۲.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۳.

روش جهل و جعل در نقد تفسیر. دنیای سخن. شماره چهلم: ۳۲-۳۳.

دیوان شاعر ساحر: ۲۲۶.

۱- رواقی، علی

۲- شاملو، احمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- محبوب، محمدجعفر

۵- کاوسی، هوشنگ

۶- همایونفرخ، رکن الدین

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب

چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

حافظ شناخت: ۲۲۶/۱ - ۲۲۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۷/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- فرزاد، مسعود

فغان که آن مه نامهربان مهر گسل

به ترک صحبت یاران خود چه آسان گفت

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی. جلد اول: ۸۷.

[زیر نویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۸۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۸.

لطف سخن حافظ: ۱۹۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۲/۱ - ۱۸۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- بزمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- رکن، محمود

۵- فرزاد، مسعود

فغان که با همه کس غائبانه باخت فلک

که کس نبود که دستی ازین دغا ببرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۴.

۱- راستگو، سید محمد

- ۱- رواقی، علی
شب تاریک و بیم موج و...، کلک، شماره بیست و یکم: ۷۹-۸۳.
- ۲- زریاب خویی، عباس
غائبانه باختن. آئینه جام: ۲۸۸ - ۲۸۴.
- ۴- فرزاد، محمود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۶۷/۱ - ۲۶۶.
- ۵- هروی، حسینعلی
سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۲.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۷.
- + مقالات حافظ: ۳۵۲ - ۳۵۱.

فغان که در طلب گنج نامه مقصود

شدم خراب جهانی ز غم تمام و نشد

- ۱- اهورا، پرویز
تصویری گاه مخدوش از حافظ. آئینه، شماره سی و پنجم: ۱۹.
- ۲- فرزاد، محمود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۰/۱.
- ۳- هروی، حسینعلی
حافظ هنوز هم سر به راه نشده است! آئینه، شماره چهل و نهم: ۵۱.

فقیه مدرسه دی مست بود، فتوی داد

که می حرام ولی به زمال اوقافست

- ۱- اهورا، پرویز
کلک خیال‌انگیز و یادداشتهای مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره نهم: ۴۲.
- ۲- پرواز، سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۵.
- ۳- جاوید، هاشم
هفت پیکر. حافظ جاوید: ۲۶۳.
- ۴- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۷۳/۱ - ۷۱.
- ۵- زرزین‌کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۷۴.

فکر بلبل همه آنست که گل شد یارش

گل در اندیشه که چون عشوه کند در کارش

- ۱- بهمنی، اردشیر
 ۲- پژمان بختیاری، حسین
 ۳- بینش، تقی
 ۴- جاویدان، محسن
 ۵- خرمشاهی، بهاءالدین
 ۶- رکن، محمود
 ۷- زریاب خوبی، عباس
 ۸- معصومی، حسین
- شد - شد. ارمغان، دوره چهل و پنجم، شماره اول: ۵۵ - ۵۴.
 [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۵۸ - ۵۵۹.
 شد - شد. یغما، سال بیست و نهم، شماره دوازدهم: ۷۶۳ - ۷۶۵.
 «شد» در بیت پرگفتگوی حافظ. کیهان فرهنگی، سال سوم،
 شماره پنجم: ۳۴.
 شرح غزلی دیگر از حافظ. دانشگاه انقلاب. شماره پنجاه و یکم: ۴۴.
 لطف سخن حافظ: ۳۰۸ - ۳۰۹.
 «شد». آئینه جام: ۲۴۰ - ۲۳۵.
 یادداشتهای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظنامه: ۱۳۶۵.

فکر بهبود خود ای دل ز دری دیگر کن
 درد عاشق نشود به، به مداوای حکیم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

فکر خود و رای خود در عالم رندی نیست
 کفرست درین مذهب خودبینی و خود رایی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۷۳.

۲- همایونفرخ، رکنالدین

فکر عشق آتش غم در دل حافظ زد و سوخت
 یار دیرینه ببینید که با یار چه کرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۴.

۲- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۶ - ۱۲۳۵.

۳- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۶/۱ - ۲۸۵.

۴- فرزاد، مسعود

فلک به مردم نادان دهد زمام مراد

تو اهل فضلی و دانش همین گناهت بس

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۶۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۳.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۵ - ۳۹۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۴/۲.

۱- پژمان بختیاری

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

۴- فرزاد، مسعود

فی الجملة اعتماد مکن بر ثبات دهر

کاین کارخانه ایست که تغییر می‌کنند

کارخانه. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۵ - ۱۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۲/۱.

۱- ریاحی، محمدامین

۲- فرزاد، مسعود

فی جمال الکمال نلتُ منی

صرف‌الله عنک عین کمال

حافظانه‌های عربی: ۲۶ - ۲۵.

چشم‌انداز پاره‌ای ناهمواریها در شعر حافظ. حافظیات: ۲۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۹/۲.

۱- اکبری، حامد، مهدی

۲- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا

۳- فرزاد، مسعود

فیض روح‌القدس ار باز مدد فرماید

دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می‌کرد

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب ۶- ۳۸۳.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

ق

قاصد منزل سلمی که سلامت بادش
چه شود گر به سلامی دل ما شاد کند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۵.

سلمی در اشعار حافظ کیست؟ آینده، سال یازدهم، شماره نهم -
دهم: ۶۶۹ - ۶۶۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۶/۱.

اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ. پ ۹۶.

دیوان شاعر ساحر: ۹۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- سهیلی خوانساری، احمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- _____

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

قامتش را سرو گفتم سر کشید از من به خشم
دوستان از راست می‌رنجد نگارم چون کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

قانع به خیالی ز تو بودیم چو حافظ
یارب چه گدا همت و بیگانه نهادیم

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۸.

۱- پژمان بختیاری، حسین

- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
 اهمّیّت بی اهمّیّت [نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد
 سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۲.
 + چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۰.
- ۳- رجائی بخارایی، احمدعلی
 به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -
 نذیر احمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۶.
 حافظ، صحّت کلمات...: ۹۹۰/۲.
- ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
 (مجموعه مقالات): ۷۵ - ۷۴.
 مقالات حافظ: ۱۳۶ - ۱۳۴.
- ۱- فرزاد، مسعود
 قباي حسن فروشي تو را بسازد و بس
 كه همچو گل همه آيين رنگ و بوداري
 حافظ، صحّت کلمات...: ۱۲۷۱/۲.
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۲- فرزاد، مسعود
 قتل این خسته به شمشیر تو تقدیر نبود
 ورنه هیچ از دل بی‌رحم تو تقصیر نبود
 حافظ شناخت: ۱۷۹/۱ - ۱۷۵.
 حافظ، صحّت کلمات...: ۵۰۴/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
 قتیل عشق تو شد حافظ غریب ولی
 به خاک ما گذری کن که خون مات حلال
 حافظ، صحّت کلمات...: ۷۸۳/۱.
- قحط جودست آبروی خود نمی‌باید فروخت
 باده و گل از بهای خرقه می‌باید خرید

۱- افشاری، مهران
سه یادداشت درباره شعر حافظ. آینده، سال هجدهم، شماره هفتم
- دوازدهم: ۳۵۴ - ۳۵۳.

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۶۱/۱ - ۵۶۰.
قد بلند تو را تا به بر نمی گیرم
درخت کام و مرادم به بر نمی آید

۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۴.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۵/۲.
قدت گفتم که شمشادست بس خجالت به بار آورد
که این نسبت چرا کردیم و این بهتان چرا گفتیم

۱- حمیدیان، سعید
یادداشت‌های دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۲۱.
قدح مگیر چو حافظ مگر به ناله چنگ
مرز تخم کوی بر منور که بسته اند بر ابریشم طرب دل شاد

۱- جاوید، هاشم
سحرم دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۷۷.
قدحی درکش و سرخوش به تماشا بخرام
تا ببینی که نگارت به چه آیین آمد

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۱/۱.
قدر مجموعه گل مرغ سحر داند و بس
که نه هر کو ورقی خواند معانی دانست

قدر وقت ار شناسد دل و کساری نکند
بس خجالت که ازین حاصل اوقات بریم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۹۴/۲ - ۹۹۳.
- قدم دریسغ مدار از جنازه حافظ
که گر چه غرق گناهست می‌رود به بهشت
آورده‌اند که...، حریب سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۰۹. ۱- اخوان ثالث، مهدی
- قدم مننه به خرابات جز به شرط ادب
که سالکان درش محرمان پادشهند
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۶. ۱- برهانی، مهدی
حافظ، صحت کلمات... : ۴۵۴/۱. ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، از محمود هومن... : ۴۲۰. ۳- هومن، محمود
- قرار برده ز من آن دو نرگس رعنا
فراغ برده ز من آن دو جادوی مکحول
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
۱۴۱ - ۱۴۲. ۱- برهانی، مهدی
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۲. ۲- راستگو، سید محمد
حافظ، صحت کلمات... : ۷۹۴/۲ - ۷۹۳. ۳- فرزاد، مسعود
- قرار و خواب ز حافظ طمع مدار، ای دوست
قرار چیست، صبوری کدام و خواب کجا
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲. ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۰. ۲- عبوضی، رشید
حافظ، صحت کلمات... : ۴/۱۰ - ۳. ۳- فرزاد، مسعود

قراری بسته‌ام با می فروشان
که روز غم بجز ساغر نگیرم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۵.

۱- راستگو، سیده محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۷۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

قَرَّةُ الْعَيْنِ مِنْ أَنْ مَيُوءُ دَلْ يَادَشْ بَاد
که چه آسان بشد و کار مرا مشکل کرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۰.

۱- راستگو، سیده محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

قسم به حشمت و جاه و جلال شاه شجاع
که نیست با کسم از بهر مال و جاه، نزاع

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۴۶/۲.

۱- راستگو، سیده محمد

قسمت هوائتم به خرابات می‌کند
هرچند کاین چنین شدم و آن چنان شدم

دیوان حافظ، تصحیح: ۳۳۶.

۱- راستگو، سیده محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۷/۲.

۲- فرزاد، مسعود

قصد جانست طمع در لب جانان کردن

تو مرا بین که درین کار به جان می‌کوشم

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول:

۲- نائل خانلری، پرویز

۲۶-۲۷.

قصر فردوس به پاداش عمل می‌بخشند

ما که رندیم و گدا دیر مغان ما را بس

- ۱- دشتی، علی حافظ افسونگر. نقشی از حافظ: ۷۹ - ۷۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۳/۲.
- قصه‌العشق لانفصام لها
فصت‌ها هنا لسان‌القال**
- ۱- اکبری حامد، مهدی حافظانه‌های عربی: ۲۱.
- ۲- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۲۰۵.
- + حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۶۶.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۸/۲ - ۷۷۷.
- قصه نکم دراز کوتاه کنم
باز آ باز آ کز انتظارت مردم**
- ۱- عبودی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۹.
- قطع این مرحله بی‌همراهی خضر مکن
ظلماتست بترس از خطر گمراهی**
- ۱- بزمان بختیاری، حسین [زیرنویس] دیوان [لسان‌الغیب] خواجه حافظ شیرازی: ۴۸۶ - ۴۸۵.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۴.
- قلب اندوده حافظ بر او خرج نشد
کاین معامل به همه عیب نمان بینا بود**
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۳/۱.
- ۲- محبوب، محمدجعفر درباره‌ی حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۵.

قلم را آن زبان نبود که سرّ عشق گوید باز
ورای حدّ تقریبات شرح آرزومندی

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۴/۲ - ۱۲۴۳.

قلندران حقیقت به نیم جو نسخرند
قبای اطلس آن را که از هنر عاریست

۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:

۱۳۳ - ۱۳۲.

۲- ریاحی، محمدامین قلندران، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۲.

۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۶۵.

۴- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۹ - ۱۲۰۸.

۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱/۱.

قند آمیخته با گل نه علاج دل ماست

بوسه‌ای چند برآمیز به دشنامی چند

۱- خسروی، محمدرضا بر بساط نکته‌دانان [معرفی و نقد حافظ نامه، تألیف بهاءالدین

خرم‌شاهی]. خاوران، شماره دوم: ۱۱۳ - ۱۱۲.

۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۷۳/۱ - ۱۷۲.

۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۶.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۱/۱.

قوت بازوی پرهیز به خوبان مفروش

که درین خیل حصاری به سواری گیرند

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۱/۱.

قیاس کردم و آن چشم جادوانه مست

هزار ساحر چون سامریش در گله بود

نقدی دوستانه. مقالات حافظ ۸۸ - ۸۵.

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ به تصحیح و اهتمام احمد

سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۰.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۰.

+ چارده روایت، مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ:

۱۵۸.

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۳۰.

اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ. پ: ۹۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۸۶/۱.

از حواشی دیوان حافظ (ساحر در گله!)، قافله سالار سخن

خوانلری: ۲۴۶ - ۲۴۵.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۴۲ - ۴۱.

+ مقالات حافظ: ۷۶ - ۷۵.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با دیوان فروینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۳.

+ مقالات حافظ: ۲۶۴ - ۲۶۳.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- _____

۵- فرزاد، مسعود

۶- مجنبالی، فتح‌الله

۷- هروی، حسینعلی

۸- _____

ک

کار از تو می‌رود مددی ای دلیل راه

کانصاف می‌دهیم و ز راه اوفتاده‌ایم

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۹/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

کار خود گر به خدا باز گذاری حافظ

ای بسا عیش که با بخت خدا داده کنی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۷۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۷/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

۳- فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح غزلی از حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحرالعلومی]. یغما،

سال بیست و چهارم، شماره پنجم: ۲۹۲ - ۲۹۱.

کار صواب باده‌پرستی است حافظا

برخیز و عزم جزم به کار شراب کن

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۵۲/۲.
- کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش
 وه که بس بی‌خبر از غلغل چندین جرسی
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۶.
 ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۷.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۰۶/۲.
 ۴- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۷.
 ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۷۱.

کاروانی که بود بدرقه‌اش حفظ خدا
 به تجمل بنشیند به جلالت برود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۷.
 حافظ، صحت کلمات... : ۵۱۴/۱.

۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- فرزاد، مسعود

کاغذین جامه به خوناب بشویم که فلک
 رهنمونیم به پای علم داد نکرد

چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری]
 نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۵.
 دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
 پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
 بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۶ - ۱۰۵.

۱- اجلالی، امین‌پاشا

۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی

کاغذین جامه. حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۱۱۶ - ۱۱۴.
 درباره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
 پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۴.
 بر آستان حافظ. حافظ شناسی، جلد دوم: ۲۰۵ - ۲۰۴.

۳- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم

۴- پرواز، سیاوش

۵- درویدیان، ولی‌الله

- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۲۹۲/۱.
- ۷- قیسری، ابراهیم
کاغذین جامه - کلاله (گلاله؟). آینده، سال سیزدهم، هشتم -
دوازدهم: ۶۰۶ - ۶۰۲.
- ۸- نائل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۷۱.
- کام بخشی گردون عمر در عوض دارد
جهد کن که از دولت، داد عیش بستانی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۳۸۹/۲.
- کام جان تلخ شد از صبر که کردم بی دوست
عشوهای زان لب شیرین شکر بار بسیار
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۶۰۸ - ۶۰۷.
- کام دل آخر عمر از می و معشوق بگیر
حیف اوقات که یکسر به بطالت برود
- ۱- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۷.
+ مقالات حافظ: ۲۵۳.
- کامم از تلخی غم چون زهر گشت
بانگ نوش شاد خواران یاد باد
- ۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۸.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۲۰۸/۱.

کاهل روی چو باد صبا را به بوی زلف
هر دم به قید سلسله در کار می‌کشی

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۱.

کای دل تو شادباش که آن یار تندخوی
بسیار تند روی نشیند ز بخت خویش

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۶.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۳۶/۲ - ۷۳۵.

کجا روم چه کنم چاره از کجا جویم
که گشته‌ام ز غم و جور روزگار ملول
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:

۱- برهانی، مهدی

۱۳۴ - ۱۳۵

۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۲.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات: ۷۹۵/۲.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۹.

کجاست ساقی مهر روی من که از سر مهر
چو چشم مست خودش ساغر گران گیرد

۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۷ - ۱۳۶۸.

۲- قزوینی، محمد دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: قکح.

کجاست صوفی دجال فعل ملحد شکل
بگو بسوز که مهدی دین پناه آمد

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۶.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۸۱/۱.

کحل الجواهری به من آر ای نسیم صبح

زان خاک نیکبخت که شد رهگذار دوست

در باره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

۱- پرواز، سیاوش

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۱۶.

۲- ناتل خانلری، پرویز

کدام آهن دلش آموخت این آیین عیاری

کز اول چون برون آمد ره شب زنده داران زد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۳-۳۴/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات...: ۳۲۶/۱.

۲- فرزاد، مسعود

کدورت از دل حافظ ببرد صحبت دوست

صفای همت پاکان و پاک دینان بین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۹.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۰۶.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۸-۱۰۸۲.

۳- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۲۷.

۴- همايونفخر، رکن‌الدین

کرا گویم که با این درد جانسوز

طیبیم قصد جان ناتوان کرد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

کردار اهل صومعه‌ام کرد می‌پرست

این دود بین که نامه من شد سیاه ازو

مقابله نسخ [قزوینی - غنی، خانلری با نسخه پیرحسین]. حافظ

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

- شناسی، جلد چهارم: ۱۸۸.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۱.
- ۳- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۱۲.
- ۴- شاملو، احمد
نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۲.
- ۵- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۳ - ۱۳۳۲.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۸ - ۱۱۰۷.
- ۷- کاوسی، هوشنگ
روشن جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۲.
- ۸- نائل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۶.
- ۹- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۹.
- + مقالات حافظ: ۳۳۰ - ۳۲۹.

مرکز تحقیقات کتب و اسناد
کرده‌ام توبه به دست صنمی باده فروش
که دگر می نخورم بسی رخ بزم آرایسی

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
حافظ شناخت: ۲۰۱/۱.
- ۲- دوانی، جلال‌الدین (علامه)
شرح یک غزل حافظ. ارمغان، سال بیست و هفتم، شماره هفتم: ۳۲۸ - ۳۲۷. و شماره هشتم: ۳۶۶ - ۳۶۵.
- + سال بیست و یکم، شماره دهم: ۵۴۰ - ۵۳۸.
- + نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از حافظ): ۱۹۳ - ۱۹۲.
- ۳- دوانی، علی
نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم، شماره چهارم: ۱۲۴.
- ۴- عبوضی، رشید
دیوان حافظ. مجلد دوم: ۱۳۶۲.

کرشمه‌ای کن و بازار ساهری بشکن
به غمزه رونق و ناموس سامری بشکن

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۴.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۱.
 ۳- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۶.

- ۱- راستگو، سید محمد کرشمه تو شرابی به عاشقان پیمود
 که علم بی خبر افتاد و عقل بی حس شد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۴.
 ۲- شفیمی کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۰.

- ۱- فرزاد، مسعود کس به امید وفا ترک دل و دین مکناد
 که چنانم من ازین کرده پشیمان که میرس
 حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۵/۲.

- ۱- آجودانی، ماشاءالله کس به دور نرگست طرفی نیست از عافیت
 به که نفروشد مستوری به مستان شما
 نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
 نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۴.
 ۲- جاوید، هاشم + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۶ - ۲۴۷.
 طرف بستن. حافظ جاوید: ۷۵ - ۷۶.

- ۱- راستگو، سید محمد کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب
 تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۸.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۹/۱.
 ۳- محبوب، محمد جعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۱ - ۲۷۰.

- کس ندانست که منزلگه مقصود کجاست
این قدر هست که بانگ جرسی می‌آید
- ۱- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر
این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی و شرح غزلهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۴۴.
- ۲- هروی، حسینعلی
چرا نه در کنار هم؟ [پاسخی به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۵ - ۴۴.
- کس ندیدست ز مشک ختن و نافه چین
آنچه من هر سحر از باد صبا می‌بینم
- ۱- ادیب برومند، عبدالعلی
مقابله نسخ [قزوینی - غنی/خانلری با نسخه پیرحسین]. حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۷.
- ۲- جاوید، هاشم
در خرابات مغان. حافظ جاوید: ۳۳۸ - ۳۳۹.
- کس نمی‌گوید که یاری داشت حق دوستی
حق‌شناسان را چه حال افتاده، یاران را چه شد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۴/۱.
- کس نیارد بر او دم زند از قصه ما
مگرش باد صبا گوش‌گذاری بکند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۳/۱.
- ۲- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۰۷.
- کس نیست که افتاده آن زلف دو تا نیست
در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست

- ۱- اهور، پرویز تصویر گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۸-۱۹.
- ۲- راستگو، سید محمد حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۳.
- ۳- _____ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۲۸-۱۲۹.
- ۴- هروی، حسینعلی حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۳.
- ۵- _____ حافظ هنوز هم سر به راه نشده است! آدینه، شماره چهل و نهم: ۵۰-۵۱.

کسی به وصل تو چون شمع یافت پروانه

که زیر تیغ تو هر دم سری دگر دارد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

کسی کو بسته زلفت نباشد

چو زلفت درهم و زیر و زبر باد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۱۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر مسافر: ۱۱۷.

۲- همايونفرخ، رکن‌الدین

کسی که از ره تقوی قدم برون ننهاد

به عزم می‌کده اکنون ره سفر دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۲.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر

۳- نیساری، سلیم

تدوین غزل‌های حافظ: ۱۲۲-۱۲۳.

کسی که حسن و خط دوست در نظر دارد

مسحوق است که او حاصل بصر دارد

چو خامه در ره فرمان او سر طاعت

نهاده‌ایم، مگر او به تیغ برده‌ارد

- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۸.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۳۷ - ۲۳۶.
- ۴- _____
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ: پ ۹۳ - ۹۲.
- ۵- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۳۹ - ۳۸.
- + حافظ: ۷۰.
- ۶- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۹۹.

کسی گیرد خطا بر نظم حافظ

که هیچش لطف در گوهر نباشد

۱- قریب، یحیی
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۸.

کشته غمزه تو شد حافظ ناشنیده پسند

تیغ سزاست هر که را درد سخن نمی‌کند

۱- ریاحی، محمدامین
درد کردن سخن. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۲۹ - ۱۲۶.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۹۲.

کشته غمزه خود را به زیارت دریاب

زانکه بیچاره همان دل‌نگران است که بود

۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۸.

۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۴۸۲.

۳- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصت: ۲۷۵.

کشتی باده بیاور که مرا بی رخ دوست

گشته هر گوشه چشم از غم دل دریایی

- ۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه) شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، سال بیست و هفتم، شماره هفتم: ۳۲۷-۳۲۵.
- + نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از خواجه حافظ شیرازی): ۱۹۱-۱۸۹.
- ۲- دوانی، علی نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان، سال دوم، شماره چهارم: ۱۲۴-۱۲۳.
- کشتی شکستگانیم ای باده شرطه برخیز
باشد که باز بینم دیدار آشنا را
آورده‌اند که... در حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۲۱.
- کشتی شکستگان. ادبستان، شماره پنجاهم: ۵۵-۵۴.
- حافظ قزوینی-غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۳.
- کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- کشتی نشسته یا شکسته؟ ارمغان. دوره چهل و پنجم: ۶۴۲-۶۴۰.
- چند نکته در اشعار حافظ (کشتی نشستگانیم)، قافله سالار سخن خانلری: ۸۴-۸۲.
- + حافظ جاوید: ۹۳-۹۵.
- رواج بازار شعر و شاعری. ارمغان، چهل و پنجم، شماره دهم: ۵۳۱-۵۳۰.
- نگاهی به ابیات حافظ. خرد و کوشش، شماره هجدهم: ۱۲۲-۱۱۹.
- اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]، ذهن و زبان حافظ: ۱۳۳-۱۳۲.
- تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول: ۸۹-۸۸.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳.
- لطف سخن حافظ: ۲۸.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
- ۲- برومند سعید، جواد
- ۳- برهانی، مهدی
- ۴- پرواز، سیاوش
- ۵- پیمان یغمائی، علی محمد
- ۶- جاوید، هاشم
- ۷- جمال‌زاده، سید محمد علی
- ۸- جعفری، یونس
- ۹- خرّمشاهی، بهاء‌الدین
- ۱۰- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
- ۱۱- راستگو، سید محمد
- ۱۲- رکن، محمود

- ۱۳- شوقی نوبر، احمد تأملی در حافظ نامه، کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۷.
- ۱۴- غنی، قاسم یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۰۶.
- ۱۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱ - ۸.
- ۱۶- قزوینی، محمد باد شرطه. یادگار، سال چهارم، شماره اول - دوم: ۶۸ - ۶۳.
- ۱۷- محیط طباطبائی، محمد شکسته و نشسته. آنچه درباره حافظ باید دانست: ۲۲۶ - ۲۲۵.
- ۱۸- معیری، محمدعلی نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کستانمای ایران: جلد نخست: ۱۴۶.
- ۱۹- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۲.
- ۲۰- نیاز کرمانی، سعید نیشها و نوشها. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۳۲.
- ۲۱- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۳۱.
- + مقالات حافظ: ۵۸ - ۵۷.
- ۲۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساجز: ۱۱.
- ۲۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۹۹ - ۳۹۸.

کفر زلفش ره دین می‌زد و آن سنگین دل

در پیش مشعلی از چهره برافروخته بود

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۶۸ - ۶۹

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۰۷.

این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی و

شرح غزل‌های دکتر حسینعلی هروی] کیهان فرهنگی، سال پنجم،

شماره دهم: ۴۴.

نقدی بر شرح غزل‌های حافظ هروی. حافظ شناسی، جلد چهاردهم:

۱۹۷ - ۱۹۹

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۲- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر

۳- کامران، ماشاءالله

- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۶۱.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۹/۱.
- ۶- هروی، حسینعلی چرا نه در کنار هم [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۴ - ۴۳.
- ۷- _____ جوانی به نقد حافظ. [نوشته ماشاءالله کامران]. حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۲۰۶ - ۲۰۷.
- ۸- همايونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۲.
- ۹- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۰۳ - ۴۰۲.

کلاه سروریت کج مباد بر سر حسن

که زیب بخت و سزاوار ملک و تاج سری

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۳۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۳.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹۰/۲.

دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۴۸.

۱- پیمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- عیوضی، رشید

۴- فرزاد، مسعود

۵- قریب، یحیی

کلک تو بارک‌الله بر ملک و دین گشاده

صد چشمه آب حیوان از فطره سیاهی

لطف سخن حافظ: ۴۴.

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۱.

۱- رکن، محمود

۲- همايونفرخ، رکن‌الدین

کلک تو خوش نویسد در شأن یارواغیار

تعویذ جان‌فزایی افسون عمر گاهی

- ۱- عبوسی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۱ - ۱۳۶۰.
- کلک حافظ شکوین میوه نباتیست بچین
که درین باغ نبینی ثمری بهتر ازین
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۸/۲.
- ۲- هروری، حسینعلی
نگاهی گذرا به کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۴۸.
+ مقالات حافظ: ۵۰۱ - ۵۰۰.
- کلک زبان بریده حافظ در انجمن
با کس نگفت راز تو تا ترک سر نکرد
- ۱- بزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۳۶.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۶.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲۹۶/۱.
- ۴- نائل‌خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۲۶۲.
- کلید گنج سعادت، قبول اهل دلست
مباد آنکه درین نکته، شک و ریب کند
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ خانلری - قزوینی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۳.
- ۲- بزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۸۳.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۴.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۶/۱.
- کمال دلبری و حسن در نظر بازیست
به شیوه نظر از نادران دوران باش
- ۱- اهور، پرویز
تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۹/۲.

۳- هروی، حسینعلی حافظ هنوز هم سربراه نشده است! آدینه. شمارهٔ چهل و نهم: ۵۱-۵۲.

کمال سرّ محبت ببین نه نقص گناه

که هر که بی هنر افتد نظر به عیب کند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۳.

مخزن الاسرار. حافظ جاوید: ۲۶۰ و ۵۲۳-۵۲۶.

لطیفهٔ غیبی: ۱۲۷-۱۲۴.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۴.

هر که بی هنر افتد. آئینهٔ جام: ۴۰۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۵/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- جاوید، هاشم

۳- دارابی، محمّد بن محمّد

۴- راستگو، سید محمّد

۵- زریاب خویی، عباس

۶- فرزاد، مسعود

کمان ابرویت را گو بزن تیر

که پیش دست و بازویت بمیرم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۶.

لطف سخن حافظ: ۷۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۷۵/۲.

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ

مقالات): ۶۰-۶۱.

+ مقالات حافظ: ۱۱۳-۱۱۲.

۱- راستگو، سید محمّد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- هروی، حسینعلی

کمان ابروی جانان نمی پیچد سر از حافظ

ولیکن خنده می آید بدین بازوی بی زورش

لطف سخن حافظ: ۳۱۱-۳۱۰.

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۴۷.

۱- رکن، محمود

۲- شوقی نوبر، احمد

- کمتر از ذره نه‌ای پست مشو مهر بورز
تا به خلوتگه خورشید رسی چرخ‌زنان
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۰۳۳/۲.
- کمر کوه کم است از کمر مور اینجا
ناامید از در رحمت مشو ای باده‌پرست
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۶.
- کمند صید بهرامی بیفکن جام‌جم بردار
که من پیمودم این صحرا نه بهرامست و نه گورش
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۹۴.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۷۰۱/۲ - ۷۰۰.
- کنون که چشمه قندست لعل نوشینت
سخن بگوی وز طوطی شکر دریغ مدار
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۶۲.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۶۰۳/۱.
- کنون که در چمن آمد گل از عدم به وجود
بنفشه در قدم او نهاد سر به سجود
- ۱- جاوید، هاشم
غزل پیامبران. حافظ جاوید: ۸۱ - ۸۲.
- کنون که می‌دمد از بوستان نسیم بهشت
من و شراب فرحبخش و یار حور سرشت
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات... : ۱۶۵/۱.

کو پیک صبح تا گله‌های شب فراق

با آن خجسته طالع فرخنده پی کنم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۲.

۱- برهانی، مهدی

کوته نکند بعث سر زلف تو حافظ

پیوسته شد این سلسله تا روز قیامت

کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۷-۸.

۱- سمیعی [گیلانی]، احمد

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۲- هروی، حسینعلی

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۲-۱۴۳.

+ مقالات حافظ: ۲۴۵-۲۴۶.

نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۱.

۳- _____

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۳-۱۱۴.

+ مقالات حافظ: ۴۱۸.

کو جلوه‌ای ز ابروی او تا چو ماه نو

گوی سپهر در خم چوگان زر کشیم

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

کو حریفی کش سرمست که پیش کرمش

عاشق سوخته دل نام تمنا ببرد

لطف سخن حافظ ۶: ۲۱۳.

۱- رکن، محمود

کو کب بخت مرا هیچ منجم شناخت

یارب از مادر گیتی بچه طالع زادم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۲.

۱- راستگو، سید محمد

کوه اندوه فراق به چه طاقت بکشد

حافظ خسته که از ناله تنش چون نالیست

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۶۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۶.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۶.

۱- یزمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- ناقل خانلری، پرویز

کوه صبرم نرم شد چون موم در دست غمت

تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع

شمع، حافظ جاوید: ۱۹۵ - ۱۹۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۷/۲.

۱- جاوید، هاشم

۲- فرزاد، مسعود

که ای بلندنظر شاهباز سدره نشین

نشیم تو نه این کنج محنت آبادست

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۷.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۳۹.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- محیط طباطبائی، محمد

که ای صوفی شراب آنکه شود صاف

که در شیشه برآرد اربعینی

حافظ شناخت: ۵۹/۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۴/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۴۸.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

۲- فرزاد، مسعود

۳- همایون‌فرخ، رکن‌الدین

که این کند که تو کردی به ضعف همت و رای

ز گسنگ خانه شده خیمه بر خراب زده

- ۱- زریاب خویی، عباس در سرای مغان. آئینه جام: ۱۸۵ - ۱۸۴.
- که این ناله ز چین جیب حور است
نه آن آهو که از مردم نفور است
- ۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۳
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.
- که بزد به نزد شاهان ز من گدا پيامی
که به کوی می فروشان دوهزار جم به جامی
- ۱- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۵ - ۱۳۵۶.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۴/۲ - ۱۳۶۳.
۳- نائل خائری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۱.
- که بندد طرف وصل از حسن شاهی
که با خود عشق بازه جاودانه
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۵/۲.
- که تمکین اورنگ شاهی ازوست
تن آسایش مرغ و ماهی ازوست
- ۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۴
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.
- ۳- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

که خواهد شد بگویند ای رفیقان
رفیق بی‌کسان یار غریبان

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی: ۹۰ - ۹۱.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۰۰.

که شنیدی که درین بزم دمی خوش بنشست
که نه در آخر صحبت به ندامت برخاست

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۶/۱.

که گفت حافظ از اندیشه تو باز آمد
من این نگفتم آن کس که گفت بهتان گفت

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۲/۱.

که می‌بینم که این دشت مشوش
چراگاهی ندارد خرم و خوش

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۹۰.

که نام قند مصری برد آنجا
که شیرینان ندادند انفعالش

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۵.

۲- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۲ - ۱۲۸۳.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۳/۲.

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۶۱.

کی بود در زمانه وفا، جام می بیار
تا من حکایت جم و کاووس کی کنم

- ۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۶.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۷/۲ - ۹۲۶.
- ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۶۶ - ۶۵.
- + مقالات حافظ: ۱۲۲ - ۱۲۰.
- ۴- نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۲.
- + مقالات حافظ: ۳۱۷ - ۳۱۶.
- کی دهد دست این غرض یارب که همدستان شوند
خاطر مجموع ما زلف پریشان شما
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۵.
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ (به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۳.
- ۲- شفیع‌کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۴.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۷.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۶/۲.
- ۵- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۴ - ۴۷۹۱.
- ۶- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۶۷ - ۱۱۶۶.
- ۷- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

- دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۶.
 نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. نشر دانش، سال ششم،
 شماره دوم: ۲۵ - ۲۴.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۴ - ۱۸۳.
 + مقالات حافظ: ۴۵۲ - ۴۵۱.

- کیسه سیم و زرت پاک ببايد پرداخت
 اين طمعها که تو از سيمبران می‌داری
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۲/۲.
 ۱- فرزاد، مسعود

- کی شعر ترانگیزد خاطر که حزين باشد
 یک نکته ازین معنی گفتیم و همین باشد
 دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
 پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
 بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۹.
 ۱- اسلامی ندوشن، محمدهلی
 ۲- پژمان بختیاری، حسین
 ۳- زریاب خوبی، عباس
 ۴- زرین کوب، عبدالحسین
 ۵- شفیعی کدکنی، محمدرضا
 ۶- عیوضی، رشید
 ۷- فرزاد، مسعود
 ۸- ناتل خانلری، پرویز
 ۹-
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۵۸.
 کی شعر ترانگیزد. آینه جام: ۳۲۲ - ۳۲۱.
 اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۸۴.
 این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی شعر
 حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۰ - ۳۹.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۷/۱.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۴.
 دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم،
 بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۱۸۲.

کی کند سوی دل خسته حافظ نظری

چشم مستش که به هر گوشه خرابی دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۱.

۱- راستگو، سیده محمده

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

گی

گدا چرا نزند لاف سلطنت امروز
که خیمه سایه ابرست و بزمگه لب کشت

دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۳.

۱- فریب، یحیی

گداخت جان که شود کار دل تمام و نشد
بسوختیم درین آرزوی خام و نشد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

گدای کوی تو از هشت خلد مستغنی است
اسیر عشق تو از هر دو عالم آزادست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

گذار بر ظلماتست خضر راهی کو
مباد کاتش محرومی آب ما ببرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان شاعر ساحر: ۱۳۳.

۲- همایونفرخ، رکن الدین

گذار کن چو صبا بر بنفشه زار و ببین

که از تطاول زلفت چه بیقرارانند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۶۴ - ۶۵.

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹.

۲- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۰۸.

۳- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ ۶۶: ۲۵۶.

۴- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۱/۱.

۵- فرزاد، مسعود

گذشت بر من مسکین و با رقیبان گفت

دریغ حافظ مسکین من چه جانی داد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

گر آمدم به کوی تو چندان غریب نیست

چون من در آن دیار هزاران غریب هست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

گر از آن آدمیانی که بهشتت هوس است

عیش با آدمی چند پریرزاده کنی

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۹۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۶/۲.

۲- فرزاد، مسعود

۳- فروزانفر، محمد حسین (بدیع الزمان) شرح غزلی از حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما،

سال بیست و چهارم، شماره چهارم: ۲۱۸ - ۲۱۵.

گر ازین منزل ویران به سوی خانه روم

دگر آنجا که روم عاقل و فرزانه روم

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۵.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۰۹.
- گر امانت به سلامت ببرم باکی نیست
بی دلی سهل بود گر نبود بی دینی
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۷/۲.
- گر انگشت سلیمانی نباشد
چه خاصیت دهد نقش نگینی
- ۱- جاوید، هاشم نگین سلیمان. حافظ جاوید: ۱۱۱ - ۱۰۹.
- گر این نصیحت شاهانه بشنوی حافظ
به شاهراه حقیقت گذر توانی کرد
- ۱- پژمان بهنباری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۴۰.
- ۲- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۷.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۹۱/۱.
- گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی
صد گونه جادوی بکنم تا بیارم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۶/۱.
- گر بدانم که وصال تو به دین دست دهد
دل و دین را همه دربازم و توفیر کنم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۶/۲.

- گر بدی گفت حسودی و رفیقی رنجید
گو تو خوش باش که ما گوش به احمق نکنیم
- ۱- امیری، منوچهر
در باره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده. سال دهم، شماره
دهم - یازدهم: ۶۴۸.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۹/۲.
- گر برکنم دل از تو و بردارم از تو مهر
آن مهر بر که افکنم آن دل کجا برم
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۸-۳۱۹.
- ۲- قزوینی، محمد
بعضی تضمینهای حافظ. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۶۸-۶۹.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۳۲۸-۳۲۶.
- ۳- کاظمیان، سروش
نسب نامه پیتی از حافظ. ادبستان، شماره چهل و ششم: ۷۸-۸۰.
- ۴- معین، محمد
دفاع از دو گوینده بزرگ (تضمین یک بیت). مجموعه مقالات
دکتر محمد معین، جلد اول: ۱۹۵-۲۰۰.
- گر بود عمر به میخانه رسم بار دگر
به جز از خدمت رندان نکنم کار دگر
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۴۸.
- ۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۸.
- ۳- رکن، محمود
لطف، سخن حافظ: ۲۹۵.
- ۴- رباحی، محمد امین
جان و جهان حافظ، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۲.
- ۵- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۶-۱۲۷۵.

گر بهار عمر باشد باز بر تخت چمن
چتر گل بر سرکشی ای مرغ خوشخوان غم مخور

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۲۴/۱.
- گر به دیوان غزل صدر نشینم چه عجب
سالها بندگی صاحب دیوان کردم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۴۱/۲.
- گر به کاشانه رندان قدمی خواهی زد
نقل شعر شکرین و می بسی غش دارم
- ۱- سروشیار، جمشید
۲- فرزاد، مسعود گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم ۴۸
حافظ، صحت کلمات... : ۸۶۰/۲.
- گر به زهتگه ارواح پرد بوی تو باد
عقل و جان گوهر هستی به نثار افشانند
- ۱- پورجوادی، نصرالله بوی جان [معرفی و نقد حافظ، تألیف بهاءالدین خرمشاهی].
نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۷ - ۵.
+ یادداشتهای آقای دکتر نصرالله پورجوادی. مستدرک حافظ‌نامه:
۱۴۴۹ - ۱۴۵۰.
- ۲- خرمشاهی، بهاءالدین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک
حافظ‌نامه: ۱۳۶۲ - ۱۳۶۱.
- ۳- دادبه، اصغر زهتگه ارواح. کیهان فرهنگی، سال ششم، شماره دوم: ۴۱ - ۳۸.
+ یادداشتهای آقای اصغر دادبه. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۰ - ۱۴۵۱.
- ۴- _____
- ۵- رحیمی، مصطفی زهتگه ارواح. حافظ اندیشه: ۳۱۲ - ۳۱۱.
- ۶- زریاب خویی، عباس زهتگه ارواح. آینه جام: ۳۶۹ - ۳۶۷.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۳۰/۱.

گرت چو نوح نبی صبر هست در غم طوفان
بلا بگردد و کام هزارساله برآید

لطف سخن حافظ: ۲۸۱ - ۲۸۲.

۱- رکن، محمود

گرت ز دست برآید مراد خاطر ما
به دست باش که خیری به جای خویشتن است
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۱.
+ مقالات حافظ: ۲۲۵ - ۲۲۴.

۱- هروی، حسینعلی

گر تو زین دست مرا بی سروسامان داری
من به آه سعرت زلف مشوش دارم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

گر تو فارغی از ما ای نگار سنگین دل
حال خود بخواهم گفت پیش آصف ثانی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

گرت هواست که با خضر همنشین باشی
نهان ز چشم سکندر چو آب حیوان باش

حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

گرت هواست که چون جم به سر غیب رسی
بیا و همدم جام جهان نما می باش

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۹۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۱/۲.

۲- فرزاد، مسعود

گر جان به تن بینی مشغول کار او شو
هر قبله‌ای که بینی بهتر ز خود پرستی

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا، سایه) حافظ، به سعی سایه (مقدمه): ۳۳ - ۳۲.
- ۲- یزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۲۹.
- ۳- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۲
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۷.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۰ - ۴۹.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۷.
- لطف سخن حافظ: ۱۲۴.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۲۳/۲ - ۱۲۲۲.
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

گر جلوه می‌نمایی و گرنه طعنه می‌زنی

ما نیستیم معتقد شیخ خود پسند

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۹۲.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۰.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۵.
- ۴- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶.
- ۵- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی و شرح غزل‌های حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۴۴ - ۴۳.
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۲.
- حافظ، صحت کلمات...: ۳۹۶/۱.

۶- عبیوضی، رشید

۷- فرزاد، محمود

- ۸- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۷۰.
 ۹- هروی، حسینی چرا نه در کنار هم؟ [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.
 ۱۰- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۶۵.

گر چنین چهره گشاید خط زنگاری دوست
 من رخ زرد به خونابه منقش دارم

- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۷۳.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۰/۲.

گر چو شمعش پیش میرم بر غمم خندان شود
 در برنجم خماطر نازک برنجانند ز من
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۹.
 دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۴۱۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۴/۲.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم: ۳۰۵.
 دیوان شاعر ساحر: ۲۲۴.

- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- نائل خانلری، پرویز
 ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

گر چو فرهادم به تلخی جان برآید باک نیست
 بس حکایت‌های شیرین باز می‌ماند ز من

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۵/۲.

گرچه از کوی وفا گشت به صد مرحله دور
 دور باد آفت دور قمر از جان و تنش

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۷.

- گرچه افتاد ز زلفش گسری در کارم
همچنان چشم گشاد از کرمش می‌دارم
نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۳-۳۴.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۵-۲۴۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۵۶-۸۵۷/۲.
- ۱- آجودانی، ماشاءالله
۲- فرزاد، مسعود
- گرچه با دلق ملتم می‌گلگون عیب است
مکنم عیب کزو رنگ ریا می‌شویم
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۱/۳.
- ۱- فرزاد، مسعود
- گرچه بی‌سامان نماید کار ما سهلش مبین
کاندرین کشور گدایی رشک سلطانی بود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۰/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- فرزادفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل حافظ. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم، شماره یکم: ۲۴۰-۲۴۱.
- گرچه پیرم تو شبی تنگ در آغوشم گیر
تا سحرگه ز کنار تو جوان برخیزم
سرخ‌روی و خون دل. آئینه جام: ۲۲۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۰/۲.
- ۱- زریاب خویی، عباس
۲- فرزاد، مسعود
- گرچه حافظ در رنجش زد و پیمان بشکست
لطف او بین که به لطف از در ما باز آمد
حافظ قزوینی-غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۰.
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۶۹.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- بزمان بختباری، حسین

- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۳۸ - ۳۷۹.
- ۴- ناتل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۴.
- ۱- افشار، ایرج
نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوه
و سوم: ۷۵.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۹۵۴/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۷/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۱۰/۲.
- ۱- راستگو، سیام‌محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۰.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۳/۱.
- گرچه دانم که به جایی نبرد راه، غریب
من به بوی سر آن زلف پریشان بروم
- گرچه دوریم به یاد تو قدح می‌گیریم
بعد منزل نبود در سفر روحانی
- گرچه راهیست پر از بیم ز ما تا بر دوست
رفتن آسان بود ار واقف منزل باشی
- گرچه رندی و خرابی گنه ماست ولی
عاشقی گفت که تو بنده بر آن می‌داری
- گرچه شیرین‌دهنان پادشاهانند ولی
او سلیمان زمانست که خاتم با اوست

- گرچه صد رودست در چشمم مدام
زنده رود و باغ کاران یاد باد
- ۱- زریاب خوبی، عباس
۲- زرین کوب، عبدالحسین
۳- غنی، قاسم
۴- رکن، محمود
۵- فرزاد، مسعود
۶- همایونفرخ، رکن‌الدین
- زنده رود و باغ کاران. آئینه جام: ۲۱۷-۲۱۶.
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۸۱.
یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۵۴.
لطف سخن حافظ: ۲۰۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۰۹/۱.
دیوان شاعر ساحر: ۹۰.

- گرچه منزل بس خطرناکست و مقصد بس بعید
هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۵/۱.

- گرچه وصالش نه به کوشش دهند
هر قدر ای دل که توانی بکوش
- ۱- مجتبیانی، فتح‌الله
- بر حواشی دیوان حافظ. ارج‌نامه ایرج، ج ۱/۳۲۶.

- گرچه یاران فارغند از یاد من
از من ایشان را هزاران یاد باد
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- حافظ، صحت کلمات...: ۲۰۸/۱.
دیوان شاعر ساحر: ۹۰.

- گر خمر بهشت است بریزید که بی دوست
هر شربت عذیم که دهی عین عذابست
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۸/۱.

گر خود رقیب شمع است اسرار از و پوشان
کاین شوخ سربریده بسند زبان ندارد

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۸/۱.

گرد بیت‌الحرام خم حافظ

گر نسیرد به سر بپوید باز

۱- اهور، پرویز تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۹.

۲- راستگو، سید محمد حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۶.

۳- نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۴۷ - ۱۴۵.

۴- زریاب خویی، عباس کاسه گردان. آئینه جام: ۳۱۰ - ۳۰۹.

۵- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

حافظ شناسی: ۴۸۳ - ۴۸۶.

ع- هروی، حسینعلی حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۴.

گرد دیوانگان عشق مگرد

که به عقل عقیده مشهوری

۱- آجودانی، ماشاء الله نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].

نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۹ - ۲۴۸.

۲- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز نائل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.

۳- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۱۶.

+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ.

حافظ شناسی، جلد هفتم: ۱۸۰ - ۱۷۹.

+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: واژه نامه: ۴۵۱.

۴- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود

- افشار، جلد هشتم: ۴۸۰۵۰ - ۴۸۰۳۰.
یادداشت. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۹۱ - ۱۹۰.
- ۵- همایون پور، منوچهر
- گر در خیال چرخ فتد عکس تیغ او
از یکدگر جدا شود اجزای توأمان
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۳۰۵.
- گر در سرت هوای وصالست حافظا
باید که خاک درگه اهل هنر شوی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۴۳۱/۲.
- گر دست دهد خاک کف پای نگارم
بر لوح بصر خط غباری بنگارم
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
حافظ، صحّت کلمات...: ۸۵۳/۲.
دیوان شاعر ساحر: ۲۱۰.
- گر دست رسد در سر زلفین تو بازم
چون گوی چه سرها که به چوگان تو بازم
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- زویاب خویی، عباس
۴- فرزاد، مسعود
حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۱.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۸.
نماز صراحی - آئینه جام: ۳۸۹.
حافظ، صحّت کلمات...: ۸۸۶/۲.
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۵.
نیشها و نوشها. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۲۳۶.
- ۵- محبوب، محمدجعفر
۶- نیاز کرمانی، سعید

- گرد لبث بنفشه از آن تازه و ترست
کاب حیات می خورد از جویبار حسن
- ۱- اهور، پرویز کلک خیال انگیز و یادداشتهای مختصر. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره نهم: ۴۱.
- ۲- پرواز، سیاوش کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۲.
- ۳- _____ به شکرانه آموخته های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره یازدهم: ۳۲.
- ۴- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۷.
- ۵- فرزاد، سعید حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۹/۲.

گردون برای خیمه خورشید فلکات
از کوه و ابر ساخته نازیر و سایه بان

- ۱- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی؛ قبح.
+ حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی (واژه نامه): ۴۷۷ - ۴۷۶.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۰۶.

گردون چو کرد نظم ثریا به نام شاه
من نظم در چرا نکنم از که کسترم

- ۱- پرواز، سیاوش به شکرانه آموخته های تازه. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره یازدهم: ۳۱ - ۳۲.
- ۲- فرسیو، بهاء الدین نگاهی بر انتقاد کلک خیال انگیز. کیهان، سال دوم، شماره ششم: ۳۷ - ۳۸.

گر دهد دستم کشم در دیده همچون توتیا
خاک راهی کان مشرف گردد از اقدام درست

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۶.
- ۱- فرزاد، مسعود
گرددی از رهگذر دوست به کوری رقیب
بهر آسایش این دیده خونبار بیار
حافظ، صحت کلمات...: ۶۰۷/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
گر دیگرت بر آن در دولت گذر بود
بعد از ادای خدمت و عرض دعا بگو
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۲/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
گر دیگری به شیوه حافظ زدی رقم
مقبول طبع شاه هنرپرور آمدی
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۲/۲.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- زریاب خوبی، عباس
۳- فرزاد، مسعود
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۱.
وهم ضعیف رای. آئینه جام: ۴۰۰-۳۹۹.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۳/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
گر رود از پی خوبان دل من معذورست
دره دارد چه کند گر پی درمان نرود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۱/۱.
- گر روی پاک و مجزود چو مسیحا به فلک
از چراغ تو به خورشید رسد صد پرتو

مرکز تحقیقات و اسناد ملی

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۰.
 ۲- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۸.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۵/۲.

گر شوند آگه از اندیشه ما مغبجگان

بعد ازین خرقه صوفی به گرو نستانند

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی، غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۴.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۹.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۰/۱.

گر طمع داری از آن جام مرصع می لعل

ای بسا در که به نوک مژدهات باید سفت

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۴.
 ۲- پایمرد، منصور نظری درباره «حافظ جاوید» معارف، دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۵.

۳- جاوید، هاشم جام مرصع و می لعل. حافظ جاوید: ۳۰۳ - ۳۰۶.

۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۹.

۵- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۳.

ع- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۰/۱.

گر غالیه خوشبو شد در گیسوی او پیچید

ور و سه کمانکش گشت در ابروی او پیوست

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱/۱.

گرفته ساغر عشرت فرشته رحمت

ز جرعه بر رخ حور و پری گلاب زده

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۶.
- گر فوت شد سحر چه نقصان صبح هست
از می کنند روزه‌گشا طالبان یار
- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱/۱۹۶ - ۱۹۵.
۲- محجوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه، کلک، شماره شصتم: ۲۸۲.
- گر قلب دلم را نهد دوست عیاری
من اشک روان در دمش از دیده فشام
- ۱- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ، مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۶۴.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲/۸۵۳.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۱۰.
- گر کمیت اشک گلگونم نبودی گرم رو
کی شدی پیدا به گیتی راز پنهانم چو شمع
- ۱- جاوید، هاشم شمع- حافظ جاوید: ۱۹۲ - ۱۹۰.
- گرم از دست برخیزد که با دلدار بنشینم
ز جام وصل می نوشم ز باغ عیش گل چینم
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه) حافظ به سعی سایه: ۲۹ - ۲۸.
۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲/۹۳۹ - ۹۳۸.
- گرم ترانه چنگ صبح نیست چه باک
نوای من به سحر آه عذرخواه منست
- ۱- زریاب خوبی، عباس چنگ صبح، آئینه جام: ۱۴۷ - ۱۴۶.

۲- ملاح، حسینی
تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شماره هشتم:
۷۵۶-۷۵۷.

گر مدد خواستم از پیر مغان عیب مکن
شیخ ما گفت که در صومعه همت نبود

۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول:
۹۳-۹۴.

۲- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۳.

۳- زرین کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۸۹-۳۸۸.

۴- فرزاد، محمود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۰/۱.

۵- هومن، محمود
سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن:
۴۲۳.

گر مرید راه عشقی فکر بدنامی مکن
شیخ صنعان، خرقه رهن خانه خمار داشت

۱- زرین کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۷۹-۳۷۸.

گر مسلمانی از اینست که حافظ دارد
آه اگر از پس امروز بود فردایی

۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده اند که...، در حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱):
۲۹۱-۲۹۳.

۲- دارابی، محمدبن محمد
لطیفه غیبی: ۱۱۰-۱۱۲.

۳- دشتی، علی
حافظ رنج می برد. نقشی از حافظ: ۱۷۸-۱۷۷.

۴- دوانی، جلال الدین (علامه...)
شرح یک غزل خواجه حافظ، از مغان، دوره بیست و هفتم، شماره
هشتم: ۳۶۷-۳۷۰.

+ دروه بیست و یکم، شماره دهم: ۵۴۶-۵۴۲.

- + نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از خواجه حافظ شیرازی): ۱۹۹ - ۱۹۶.
- ۵- دوانی، علی
نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان. سال دوم، شماره چهارم: ۱۲۷ - ۱۲۶.
- ۶- زرین‌کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ نقش برآب: ۴۱۱.
- ۷- زنجانی، برات
سیری در دیوان حافظ. سفینه غزل ۱۳۷ - ۱۲۸.
- ۸- همایی، جلال‌الدین
مقام حافظ: ۳۱ - ۲۷.
- گر مطرب حریفان این پارسی بخواند
در رقص و حالت آرد پیران پارسا را
- ۱- ذکاوتی قراگزلو، علیرضا
تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. معارف، سال هفتم، شماره اول: ۹۶ - ۹۵.
- ۲- سروشیار، جمشید
خویان پارسی‌گو... این پارسی بخوانند. حافظ‌شناسی، جلد دهم: ۱۸۱ - ۱۷۷.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۴ - ۱۱.
- گر من آلوده دامنم چه عجب
همه عالم گواه عصمت اوست
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۸۸ - ۲۸۷.
- ۲- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۳۹.
- ۳- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۵۹.
- ۴- خزمشاهی، بهاء‌الدین
یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۷ - ۱۳۵۶.
- ۵- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۸۲.
- ۶- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴/۱.
- ۷- ناتل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۲.

- گر من از سرزنش مدعیان اندیشم
شیوه مستی و رندی نرود از پیشم
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۹/۲
- گرم نه پیر مغان در به روی بگشاید
کدام در بزمن چاره از کجا جویم
۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۳/۲
- گر می فروش حاجت رندان روا کند
ایزد گنه ببخشد و دفع بلا کند
۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه -): ۱۰۱ - ۱۰۰
- ۲- انوری، حسن تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]، آیتده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۱۶ - ۶۱۷
- ۳- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۹۳
- ۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۱
- ۵- رواقی، علی شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره هجدهم و نوزدهم: ۸۸ - ۸۶
- ۶- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۸ - ۲۴۷
- ۷- زریاب خوبی، عباس ویا و شراب. آئینه جام: ۳۹۲ - ۳۹۱
- ۸- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۶
- ۹- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۵۶
- ۱۰- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۲/۱
- ۱۱- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۸۶
- ۱۲- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۶ - ۳۵

- ۱۳- محبوب، محمدجعفر
غزلهای خواجه حافظ شیرازی، تصحیح و مقابله دکتر پرویز
ناتل خانلری، سخن، سال نهم، شماره نهم: ۹۱۶.
- ۱۴- _____
+ درباره حافظ به سعی سایه. کلک. شماره شصتم: ۲۷۲ - ۲۷۱.
- ۱۵- ناتل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۵.
- ۱۶- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۷.
- + مقالات حافظ: ۲۹۰.
- ۱- فرزاد، مسعود
گر نور عشق حق به دل و جان او افتد
بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۴۳۱/۲.
- ۱- جاوید، هاشم
گره به باد مزن گرچه بر مراد رود
مور با سلیمان گفت. حافظ جاوید: ۱۰۵ - ۱۰۸.
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک
حافظ نامه: ۱۳۵۹.
- ۳- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۸.
- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۹۶.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۸۲/۱.
- ۶- _____
اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ: ۹۰ - ۸۰.
- ۷- ناتل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۷.
- + مقالات حافظ: ۶۹ - ۶۸.
- ۸- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۳۸.
- ۹- _____
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۰ - ۱۳۹.

+ مقالات حافظ: ۲۴۰.

دیوان شاعر ساحر: ۵۵.

۱۰- همایون فرسخ، رکن الدین

گره ز دل بگشا وز سپهر یاد مکن
که فکر هیچ مهندس چنین گره نگشاد

لطف سخن حافظ: ۲۰۲.

۱- رکن، محمود

گر همچو من افتاده این دام شوی

ای پس که خراب باده و جام شوی...

این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۹۴.

۱- ریاحی، محمدامین

گریه آبی به رخ سوختگان باز آورد

نالۀ فریاد رس عاشق مسکین آمد

سحرم دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۸۱ - ۱۷۹.

۱- جاوید، هاشم

گریه حافظ چه سنجد پیش استغنائی عشق

کاندیرین دریا نماید هفت دریا شبندی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۷.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۵.

۲- راستگو، سید محمد

گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره

۳- سروشیار، جمشید

سوم: ۵۰.

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۵۰.

۴- شوقی نوبر، احمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۷۴/۲.

۵- فرزاد، مسعود

سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه ای بر

۶- نیساری، سلیم

تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.

گریه شام و سحر شکر که ضایع نگشت
قطره باران ما گوهر یکدانه شد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۷.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۷/۱.

گشاد کار مشتاقان در آن ابروی دل‌بندست
خدا را یک نفس بنشین گره‌بگشا ز پیشانی

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (م. ا. سایه) حافظ به سعی سایه: ۲۳ - ۲۱.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۹.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۸/۲.

گشاده نرگس رعنا ز حسرت آب از چشم
نهاده لاله ز سودا به جان و دل صد داغ

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۱.

گشت بیمار که چون چشم تو گردد نرگس
شیوه تو نشدش حاصل و بیمار بماند

- ۱- بزمان، بختیاری حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۷۵.
۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۲۱۸/۱ - ۲۱۷.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۹۱/۱.

سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۱.

گفت آسان گیر بر خود کارها کز روی طبع
سخت می‌گردد جهان بر مردمان سخت‌کوش

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۹۹.
- ۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۷۹.
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۳.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۱۵.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۱/۲.
- ۶- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۶۲.

گفتا نه گفتنی است سخن گرچه محرمی

درکش زبان و پرده نگه دار و می بنوش

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۱۸/۲ - ۷۱۷.

گفت آن یار کز و گشت سردار بلند

جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد

۱- خرمشاهی، قوام الدین یادداشتهای آقای قوام الدین خرمشاهی. مستدرک حافظ نامه:

۱۴۰۶ - ۱۴۰۷.

کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۴.

برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس الدین محمد حافظ

شیرازی. بانگ جرس: ۹۵.

۲- سمیمی [گیلانی]، احمد

۳- علوی، عبدالعلی (پرتو)

چند یادداشت در مشابهات ادبی. آینده. سال سیزدهم، شماره

اول - سوم: ۱۶۲ - ۱۶۱.

۴- قیصری، ابراهیم

گفت حافظ آشنایان در مقام حیرتند

دور نبود گر نشیند خسته و مسکین فریب

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶/۱.

گفت حافظ دگرت خرقه شراب آلوده است
مگر از مذهب این طایفه باز آمده‌ای

۱- راستگو، سنده‌محتد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۲.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۹/۲.

گفت حافظ من و تو محرم این راز نه‌ایم
از می لعل حکایت کن و شیرین‌دهنان

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۴/۲.

۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ

(مجموعه مقالات): ۷۶ - ۷۷.

+ مقالات حافظ: ۱۳۹.

گفتم ای بخت بختییدی و خورشید دمید
گفت با این همه از سابقه نومید مشو

۱- دادبه، اصغر سابقه، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی

مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم و چهارم: ۶۶۶ - ۶۵۳.

۲- کامران، ماشاءالله شرح یک بیت حافظ، دنیای سخن، شماره سی و هفتم: ۶۵ - ۶۴ و

۸۰ - ۸۱.

۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ، حافظ، از محمود

هومن: ۴۲۴ - ۴۲۳.

گفتم ای جان جهان دفتر گل عیبی نیست
که شود فصل بهار از می ناب آلوده

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۲۱.

۲- رواقی، علی شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره هجدهم و نوزدهم:

۸۱ - ۸۰.

- ۳- ریاحی، محمدامین جان و جهان حافظ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۴ - ۱۶۷.
- ۴- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۲
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۶/۲.

- گفتم ای شام غریبان طرّه شیرنگ تو
در سحرگاهان حذر کن چون بنالد این غریب
- ۱- جاوید، هاشم شام غریبان. حافظ جاوید: ۴۱۶ - ۴۱۵.

- گفتم ای مسند جم، جام جهان بینت کو
گفت افسوس که آن دولت بیدار بخت
- ۱- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۷۸ - ۲۷۷.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۰/۱.

- گفتم به دل زرق بپوشم نشان عشق
غمناز بود اشک و عیان کرد راز من
- ۱- دادبه، اصغر شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم: ۴۲.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۴ - ۳۱۳.

- گفتم به نقطه دهند خود که سرد راه
گفت این حکایتی است که با نکته‌دان کنند
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۲۱۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۱/۱.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۵.

گفتم خوشا هوایی کز باد صبح خیزد

گفتا خنک نسیمی کز کوی دلبر آید

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۲.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳۰.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۴/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۹.

۱- برهانی، مهدی

۲- یزمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سید محمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

گفتم دعای دولت او، ورد حافظ است

گفت این دعا ملایک هفت آسمان کنند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

گفتم دل رحیمت کی عزم صلح دارد

گفتا مگوی با کس تا وقت آن در آید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۹ - ۱۲۶۸.

۱- عبوضی، رشید

گفتم روم به خواب و ببینم جمال دوست

حافظ ز آه و گریه امائم نمی‌دهد

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.

گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۷۵.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۳.

چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود

افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۱ - ۴۷۸۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۷/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- _____

۳- راستگو، سید محمد

۴- مهدوی دامغانی، احمد

۵- فرزاد، مسعود

ع- کاظمیان، سروش
 بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای
 سید محمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره
 بیست و پنجم: ۴۱.

گفتم ز مهرورزان رسم وفا بیاموز
 گفتا ز خوبرویان این کار کمتر آید

- ۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، (مقدمه -): ۱۱۱ - ۱۱۰.
- ۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۲.
- ۳- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳۰.
- ۴- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۷.
- ۵- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۷.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۳/۱.
- ۷- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۲.
- ۸- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۹.

گفتمش در عین وصل این ناله و فریاد چیست
 گفت ما را جلوه معشوق در این کار داشت

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۰/۱.

گفتمش زلف به خون که شکستی گفتا
 حافظ این قصه درازست به قرآن که می‌رس

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۶/۲.
- ۱- مرتضوی، منوچهر ابهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۹۷ - ۴۹۶.

- ۲- هروی، حسینعلی
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۶ - ۱۷۵.
 + مقالات حافظ: ۳۰۵.

گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست
 گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد

- ۱- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- عیوضی، رشید
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- پرویز، نائل خانلری
 حافظ شناخت: ۱۹۳/۱ - ۱۹۱.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۹.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۷ - ۱۲۳۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۴/۱.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بغما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۳.

گفتمش مگذر زمانی گفت معذورم بدار

خانه پروردی چه تاب آرد غم چندین غریب

- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۵/۱.

گفتم صنم پرست مشو با صمدنشین

گفتا به کوی عشق هم این و هم آن کنند

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال

ششم، شماره دوم: ۳۳.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۰۱.

+ مقالات حافظ: ۴۸۶ - ۴۸۵.

- ۱- هروی، حسینعلی

گفتم غم تو دارم گفتا غمت سرآید

گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۱.

- ۱- هروی، پرویز

گفتم که بر خیالت راه نظر بسندم
گفتا که شهرواست او از راه دیگر آید

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۷.

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد
گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

۱- دارابی، محبت‌بن محمد لطیفه غیبی: ۵۹.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۴۳/۱.

گفتم که خواجه کی به سر حجله می‌رود
گفت آن زمان که مشتری و مه قران کنند

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۲/۱.

نقد حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر
غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۹ - ۱۶۸.
+ مقالات حافظ: ۲۹۱ - ۲۹۰.

۱- هروی، حسینعلی

گفتم که کسی ببخشی بر جان ناتوانم
گفت آن زمان که نبود جان در میانه هایل

۱- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۵.

گفتم کیم دهان و لب کاسران کنند
گفتا به چشم هر چه تو گویی چنان کنند

کیم یا که ام؟ (بحثی درباره یکی از ابیات حافظ)، نشر دانش، سال
هفتم، شماره سوم: ۷۴ - ۷۳.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۱/۱.

۲- مقرئبی، مصطفی بیٹی از حافظ. حافظ شناسی، جلد سوم: ۲۶ - ۲۰.

گفت مگر ز لعل من بوسه نداری آرزو

مردم ازین هوس ولی قدرت و اختیار کو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

گفتم مگر به گریه دلش مهربان کنم

چون سخت بود در دل سنگش اثر نکرد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۳.

۱- برهانی، مهدی

در باره چند نکته در اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم،

۲- پرواز، سیاوش

شماره صد و چهلم: ۵۲-۵۳.

چند نکته در اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره

۳- دشتی، سیدمحمد

صدوسی و هفتم: ۶۰.

پاسخ به نقد «چند نکته در اشعار حافظ». کیهان فرهنگی، سال

۴- _____

پانزدهم، شماره صد و چهل و یکم: ۶۳-۶۴.

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم:

۵- دهخدایی، علی‌اکبر

۳۹۹

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۹.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۵.

۶- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۳.

۷- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۲۹۵/۱.

۸- فرزاد، مسعود

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال

۹- محیط طباطبائی، محمد

پنجم، شماره هشتم: ۴۷.

همراه دهخدا یا حافظ (بازنگری بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر

۱۰- معین، مهدخت

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.

گفتم ملامت آید گر گرد دوست کردم
والله مسار آیسنا حسبًا بسلا ملامه

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۹.
- ۲- فرزاد، محمود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۵/۲ - ۱۱۷۵.
- ۳- نیاز کرمانی، سعید یادداشتهای کوتاه، دولت پیر مغان باد: ۳۴۴.

گفتن بر خورشید که من چشمه نورم
دانند بزرگان که سزاوار بها نیست

- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۶.
- ۲- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعیرات: ۱۱۹۷.

گفتند خلائق که تویی یوسف ثانی

چون نیک بدیدم به حقیقت به از آنی

- ۱- روحانی، رضا یک دیدار و چند گفتار (تأملاتی بر بیت: گفتند خلائق...) فصلنامه هنر، شماره سی ام: ۵۲۲ - ۵۱۷.

- ۲- سهیلی خوانساری، احمد یوسف گمگشته، عزیز حافظ. آینده، سال دهم، شماره دوم - سوم: ۱۴۷ - ۱۴۹.

گفت و خوش گفت برو خرقه بسوزان حافظ

یارب این قلب شناسی ز که آموخته بود

- ۱- شوقی نویر، احمد تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۵.

- گفت‌وگو آیین درویشی نبود
ور نه با تو ماجراها داشتیم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۹۸۲/۲.
- گفت‌وگوهاست درین راه که جان بگذارد
هر کسی عربده این که مبین آن که می‌رس
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۷.
- گفته بودی کی بگیری پیش من تعجیل چیست
خوش تقاضا می‌کنی پیش تقاضا میرمت
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۹۱/۱.
- گفتی ز سر عهد ازل نکته‌ای بگو
آنکه بگویمت که دو پیمانہ درکشم
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
حافظ قزوینی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۳.
حافظ، صحت کلمات... : ۸۹۶/۲ - ۸۹۵.
- گفتی سر تو بسته فتراک ما شود
سهل است اگر تو زحمت این بار می‌کشی
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۵۵.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۱.
حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۱۸/۲.
- گفتی که حافظ این همه رنگ و خیال چیست
نقش غلط مبین که همان لوح ساده‌ایم

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۹.
 ۲- زریاب خوبی، عباس داغ صبحی و رنگ و خیال. آئینه جام: ۱۸۰.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۷۰/۲.

گفتی که شوم تو را مدار اندیشه
 دل خوش کن و بر صبر گمار اندیشه...

- ۱- اهورا، پرویز تمامی اشعار حافظ. حافظ، آئینه دار تاریخ: ۵۴.

گل از خلوت به باغ آورد مسند
 بساط زهد همچون غنچه کن طی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۹/۲.

گل بسخندید که از راست نرنجیم ولی

مرآتیه کتب و اسناد
 هیچ عاشق سخن سخت به معشوق نگفت

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۰/۱ - ۱۷۹.

گل بر جریده گفته حافظ همی نوشت

شعری که نکته ایش به از صد رساله بود

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۹.

گل بر رخ رنگین تو تا لطف عرق دید

در آتش رشک از غم دل غرق گلابست

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۱/۱.

- ۲- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۳۵.

گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن

یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۹.
- ۲- عامری، جواد رؤیای حافظ بی غلط. کیهان فرهنگی. سال یازدهم، شماره هشتم: ۵۸ - ۵۹.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۳/۲.
- ۴- نذیر احمد غزلیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۹.
- ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۲۸.
- گلبن حسنت نه خود شد دلفروز
ما دم همت بر او بگماشتیم
- ۱- ریاحی، محمدامین جان و جهان حافظ. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۷۳ - ۱۷۴.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۳/۲.
- ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۵.
- + مقالات حافظ: ۳۲۲.
- گل به جوش آمد و از می نزدیمش آبی
لاجرم ز آتش حرمان و هوس می جوشیم
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۱.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۲.
- ۳- ریاحی، محمدامین سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۲ - ۱۳۴.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۴/۲.
- گل در بر و می در کف و معشوق به کامست
سلطان جهانم به چنین روز غلامست
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۷.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۵.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۵.

۳- هیوضی، رشید

گل ز حد برد تنم نفسی بیرون آی
سرو می نازد و خوش نیست خدا را بخرام

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۶.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۰/۲.

۲- فرزاد، مسعود

گلعداری ز گلستان جهان ما را بس
زین چمن سایه آن سرو روان ما را بس

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۲.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۳۰۶.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۲/۲.

۳- فرزاد، مسعود

گل مراد تو آنگه نقاب بگشاید

که خدمتش چو نسیم سحر توانی کرد

تأملی در حافظنامه، کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۳-۱۴۴.

۱- شوقی نوبر، احمد

گله از زاهد بدخو نکند رسم اینست

که چو صبحی بد آمد در پیش افتد شامی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

گل یار حسن گشته و بلبل قرین عشق

آن را تفضلی نه و این را تبدلی

تصویری گاه مخدوش از حافظ، آدینه، شماره بی و پنجم: ۲۲.

۱- اهور، پرویز

ملاحظات دربارۀ چند بیت حافظ، کیهان فرهنگی، سال چهارم،

۲- _____

شماره نهم: ۵۲.

- ۳- اهور، پرویز حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آینه‌دار تاریخ: ۳۱.
 ۴- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۷.
 ۵- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۴۶ - ۱۴۵.
 ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۱ - ۱۳۵۰.
 ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۶۱.

گلی کان پایمال سرو ما گشت

بود خاکش ز خون ارغوان به

- ۱- جاوید، هاشم خاک گل و خون ارغوان. حافظ جاوید: ۳۲۱ - ۳۲۴.
 ۲- راستگو، سیدمحمد حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۷.
 ۳- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۴.
 ۴- _____ نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۶۰ - ۱۵۹.
 ۵- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۱۶.
 ۶- هروی، حسینعلی حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۵.

گناه اگر چه نبود اختیار ما حافظ

تو در طریق ادب باش، گو گناه منست

- ۱- افشاری، مهران سه یادداشت درباره شعر حافظ. آینده، سال هجدهم: شماره هفتم - دوازدهم: ۳۵۳ - ۳۵۲.
 ۲- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۱۱۸ - ۱۱۷.
 ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۰.
 ۴- فرزاد، مسعود لطف سخن حافظ: ۹۸/۱.

گناه چشم سیاه تو بود و گردن دلخواه

که من چو آهوی وحشی ز آدمی برمیدم

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۸۴۹/۲ - ۸۵۰
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۹۵.
- گنج در آستین و کیسه تھی
جام گیتی نما و خاک رهیم
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۱۶/۲.
- گنج زر گر نبود کنج قناعت باقیست
آنکه آن داد به شاهان به گدایان این داد
چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۳.
- ۱- اجلالی، امین پاشا
۲- راستگو، سید محمد
۳- هروی، حسینعلی
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۷.
در جواب نکته گیر بر چاپ حافظ خانلری. نشر دانش، سال هشتم،
شماره اول: ۶۸. علوم هندی
+ مقالات حافظ: ۵۵۸ - ۵۵۹.
- گنج عزلت که طلسمات عجایب دارد
فتح آن در نظر رحمت درویشانست
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۶.
لطف سخن حافظ: ۱۷۹ - ۱۷۸.
حافظ، صحت کلمات... : ۹۱.
- گنج عشق خود نهادی در دل ویران ما
سایه دولت بر این کنج خراب انداختی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۱۳/۲.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۲۵۱.

- گنج فارون که فرو می‌رود از قهر هنوز
خواننده باشی که هم از غیرت درویشانست
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سید محمد
۳- سوقی نوبر، احمد
۳- نائل خالری، پرویز
- حافظ قزوینی - غنی یا خالری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۸.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۶.
ناملی در حافظ‌نامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۸-۱۳۷.
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خالری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیّرات: ۱۲۲۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۹۱/۱.
- ۴- فرزاد، مسعود

- گوئیا باور نمی‌دارند روز داوری
کاین همه قلب و دغل در کار داور می‌کنند
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۴.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۷/۱.

- گوئیا خواهد گشود از دولت‌م کاری که دوش
من همی کردم دعا و صبح صادق می‌دمید
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۵/۱.

- گو حریفی که شب و روز می‌صاف کشد
بود آیا که کند یاه ز درد آشامی
- ۱- رکن، محمود
- لطف سخن حافظ: ۱۴۶.

- گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور
گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، شماره هشتم: ۴۰۰.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳-۴۰۲.

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۵.
- ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۳.
- ۳- _____ داوری ادبی، تلخ خوش: ۱۸۷ - ۱۸۶.
- ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: چهل و یک.
- ۵- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- ۶- مهدخت، معین همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- گو شمع میارید در این جمع که امشب
در مجلس ما، ماه رخ دوست تمامست
- ۱- حمیدیان، سعید یادداشتهای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۱۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۸/۱.
- گوش من و حلقه گیسوی یسار
روی من و خاک در می فروش
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۹/۲ - ۷۱۰.
- گوشوار زر و لعل ارچه گران دارد گوش
دور خوبی گذرانست نصیحت بشنو
- ۱- دهخدا، علی اکبر یادداشتهای درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۲.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۶.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۹.
- ۲- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

- پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۵/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
گوشه چشم رضایی به منت باز نشد
این چنین عزت صاحب‌نظران می‌داری
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۸۱/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
گوشه‌گیران انتظار جلوه خوش می‌کنند
برشکن طرف کلاه و برق از رخ برفکن
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۲/۲.
- ۱- هروی، حسینعلی
گوشه‌گیری و سلامت هوسم بود ولی
شیوه‌ای می‌کند آن نرگس فتان که مه‌رس
تندی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۴۷.
+ مقالات حافظ: ۸۹.
- ۱- برهانی، مهدی
گو غنیمت شمار صحبت ما
که تو در خواب و ما به دیده گهیم
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم:
۱۴۴ - ۱۴۵.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۶.
- ۳- بزمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۷۸.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۱۶/۲.
- گو نام ما زیاد به عمدا چه می‌بری
خود آید آنکه یاد نیاری ز نام ما

- ۱- غراسانی، احمد
در حاشیه کنگره تحقیقات ایرانی [هفتمین کنگره - شیراز]. گوهر،
سال چهارم، شماره هشتم: ۷۱۹.
- ۲- خرمشاهی، بهاءالدین
یادداشتهای آقای علی اکبر رزازی (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۲.
- ۳- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲.
- ۴- رزازی، علی اکبر
یادداشتهای آقای علی اکبر رزازی، مستدرک حافظ نامه: ۱۴۵۲.
- ۵- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۶۰.
- ۶- غیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۱ - ۱۱۸۰.
- ۷- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود
افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۶.

- گوهر پاک بیاید که شود قابل فیض
ورنه هر سنگ و گلی لؤلؤ و مرجان نشود
- ۱- خرمشاهی، بهاءالدین
یادداشتهای آقای دکتر عبدالکریم سروش (ذیل -) مستدرک
حافظ نامه: ۱۳۴۹ - ۱۳۵۰.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۷۶ - ۲۷۵.
- ۳- سروش، عبدالکریم
یادداشتهای آقای دکتر عبدالکریم سروش. مستدرک حافظ نامه:
۱۳۴۸ - ۱۳۴۹.

- گوهر پاک تو از مدحت ما مستغنی است
فکر مشاطه چه با حسن خداداد کنند
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۷/۱.
- ۲- همایونفرخ، رکن الدین
دیوان شاعر ساحر: ۹۹.

گوهر معرفت آموز که با خود بسبری
که نصیب دگرانست نصاب زر و سیم

- ۱- پیمان بختیاری، حسین
 ۲- دهخدا، علی‌اکبر
 ۳- ذکاتوی قراگزلو، علیرضا
 ۴- راستگو، سیدمحمد
 ۵- _____
 ۶- فرزاد، مسعود
 ۷- محیط طباطبائی
 ۸- _____
 ۹- معین، مهدخت
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۱.
 یادداشتهایی درباره اشعار حافظ، دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۲
 + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۵.
 + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۸.
 نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۷.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۶.
 داوری ادبی، تلخ‌خوش: ۱۹۳ - ۱۹۲.
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۷/۲.
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۰.
 نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.
 همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ)، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.

گوهری کز صدف کون و مکان بیرونست

طلب از گمشدگان لب دریا می‌کرد

- ۱- پیمان بختیاری، حسین
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- معصومی، حسین
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- هروی، حسینعلی
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۳۹.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۹.
 یادداشتهای مهندس حسین معصومی، مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۶۱.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۱/۱.
 نقدی بر حافظ جلالی، نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر خانلری، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۳ - ۱۶۲.

گوی توفیق و کرامت در میان افکنده‌اند

کس به میدان در نمی‌آید سواران را چه شد

- ۱- فرزاد، معبود حافظ، صحت کلمات... : ۳۶۵/۱
- گوی خوبی بردی از خوبان خلخ شادباش
جام کیخسرو طلب کافر آسیاب انداختی
- ۱- فرزاد، معبود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۱۲/۲
- گوی خوبی که برد از تو که خورشید آنجا
نه سوار است که در دست عنانی دارد
- ۱- شاملو، احمد نگاه‌های به غزل‌های مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره
سی و نهم: ۴۴.
- ۲- کاوسی، هوشنگ روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهلیم: ۳۶.
- ۳- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر سحر: ۹۲
- ۱- جاوید، هاشم چند نکته در اشعار حافظ (گوی زمین). قافله سالار سخن
خانلری: ۷۹-۸۲.
- + حافظ جاوید: ۴۹۳-۴۹۶.
- ۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. تند و نظر درباره حافظ: ۱۸۳.
- + مقالات حافظ: ۳۱۸.
- گویند هر آن کسان که با پرهیزند
زان سان که بمیرند چنان برخیزند...

۱- ریاحی، محمد امین این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۹۲.

گویی بدهم کامت و جانت بستانم

ترسم ندهی کامم و جانم بستانی

۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۷ - ۱۳۵۶.

گویی برفت حافظ از یاد شاه یحیی

یارب به یادش آور درویش پروریدن

۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۵.

گیسوی چنگ بپزید به مرگ می ناب

تا حریفان همه خون از مژه‌ها بگشایند

۱- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹۷.

۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵.

۳- فرزاد، سعید حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۶/۱.

۴- غنی، قاسم یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۶۵.

۵- هومن، محمود سخنی درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن:

۳۹۰ - ۳۹۱.

لاف عشق و گله از یار زهی لاف دروغ

مراجعات کتب و پژوهش‌ها
عشقبازان چنین مستحق هجرانند

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره
هشتم: ۴۰۰.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۳.

لطف سخن حافظ: ۲۵۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۹/۱.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

لاله بوی می نوشین بشنید از دم صبح

داغ دل بود به امید دوا باز آمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۸/۱.

۱- دهخدا، علی اکبر

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

۴- محیط طباطبائی، محمد

۱- فرزاد، مسعود

لاله ساغر گیر و نرگس مست و بر ما نام فسق

داوری دارم بسی یارب که را داور کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

لب از ترشح می پاک کن برای خدا

که خاطر من به هزاران گنه موسوس شد

حافظ شناخت: ۱۲۰/۱ - ۱۱۹.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۸۴.

۲- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۳/۱.

۳- فرزاد، مسعود

لب باز مگیر یک زمان از لب جام

تا بستانی کام جهان از لب جام...

این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۷۹.

۱- ریاحی، محمدمبین

لب پیاله بپوس آنگهی به مستان ده

بدین دقیقه دماغ معاشران ترک کن

لطف سخن حافظ: ۱۰۰.

۱- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۶.

۲- عیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۶۰/۲.

۳- فرزاد، مسعود

لبت شکر به مستان داد و چشمت می به میخواران

منم کز غایت حرمان نه با آنم نه با اینم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۰/۲ - ۹۳۹.

۳- فرزاد، مسعود

درباره حافظ به سعی سایه. کلک. شماره شصتم: ۲۸۷.

۴- محبوب، محمدجعفر

لب تو خضر و دهان تو آب حیوانست
قد تو سرو و میان موی و بر به هیأت عاج

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۶۲.

لب چو آب حیات تو هست قوت جان
وجود خاکی ما را ازوست ذکر روح

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۰۱.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۴۳.

لبش می‌بوسد و خون می‌خورد جام
رخش می‌بیند و گل می‌کند خوی

۱- فرزاد، سمود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰ - ۱۲۹۹.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۶۹.

لب لعل و خط مشکین چو آتش هست و اینش هست
بنازم دلبر خود را که حسنش آن و این دارد

۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۰.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان]، لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی:

بیست و هفتم.

۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۹.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۱.

۵- فرزاد، سمود حافظ، صحت کلمات...: ۲۴۸/۱ - ۲۴۷.

۶- قزوینی، محمد [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۸۲.

۷- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۳۹.

۷- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۱.

+ مقالات حافظ: ۲۹۸ - ۲۹۷.

لطف الهی بکند کار خویش

مژده رحمت برساند سرورش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

لطف خدا بیشتر از جرم ماست

نکته سر بسته چه دانی، خموش

حافظ، صحت کلمات...: ۹۰۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۷.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

لعل تو که هست جان حافظ

دور از لب دشمنان دون باد

دعاهای حافظ. حافظ جاوید: ۳۶۱.

۱- جاوید، هاشم

لعل سیراب به خون تشنه لب یار منست

وز پی دیدن او دادن جان کار منست

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۲۰ - ۱۱۷.

۲- _____

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴/۱.

۳- فرزاد، مسعود

حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۲ - ۸۳.

۴- هروی، حسینعلی

لفظی فصیح شیرین قدی بلند چسبک

رویی لطیف زیبا چشمی خوش کشیده

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۵۱/۲ - ۱۱۵۰.

۲- فرزاد، مسعود

لَمَعَ الْبَرْقُ مِنَ الطَّوْرِ وَ أَنْسَتْ بِهِ
فَلَعَلِّي لَكَ آتٍ بِشَهَابٍ قَبَسٍ

حافظانه‌های عربی: ۴۶ - ۴۵.

۱- اکبری حامد، مهدی

چشم‌انداز پاره‌ای ناهمواریها در شعر حافظ. حافظیات: ۲۹.

۲- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۱۸.

۳- قزوینی، محمد

+ حواشی و یادداشتهای علامه قزوینی بر دیوان حافظ، جلد هفتم: ۱۸۰

بعضی تضمینهای حافظ. حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی:

۴- _____

۳۰۹ - ۳۱۰.

+ مجله یادگار، سال اول، شماره ششم: ۶۷.

لنگر حلم تو ای کشتی توفیق کجاست
که درین بحر کرم غرق گناه آمده‌ایم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۹/۲.

۱- فرزاد، مسعود

م

ما از برون در شده مغرور صد فریب
تا خود درون پرده چه تدبیر می‌کنند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ما باده زیر خرقه نه امروز می‌خوریم
صد بار پیر میکده این ماچرا شنید

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۴.

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۳۹.

۲- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۹.

۳- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۸۹.

۴- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات: ۵۸۴/۱.

۵- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۲۰.

۶- همايونفرخ، رکن‌الدین

ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید

هم مگر پیش نهاد لطف شما گامی چند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۶.

۱- راستگو، سید محمد

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۱/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۹/۲ - ۹۶۸.
- ۱- پایمرد، منصور نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره یکم: ۸۹.
- ۲- جاوید، هاشم ماجراکم کن و بازآ. حافظ جاوید: ۴۹۷ - ۵۰۱.
- ۳- جاوید صباغیان، محمّد درنگی دیگر و نگاهی به معنی بیتی دشوار از حافظ. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و پنجم، شماره اول - دوم: ۳۲۵ - ۳۱۲.
- ۴- جنائی عطائی، مسعود تبیان بیت. گلچرخ، شماره پنجم: ۱۲.
- ۵- خنزه‌شاهی، بهاء‌الدین شرح یک بیت دشوار. چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۵۸ - ۵۰.
- ۶- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۷۹ - ۷۸.
- ۷- ذوالفقاری، حسن صلاهی ماجری (ماجراگفتن). کیهان اندیشه، شماره بیست و هفتم: ۱۳۶ - ۱۳۳.
- ۸- ریاحی، محمدامین ماجراکردن و خرقه سوختن. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۴۵ - ۳۲۳.
- ۹- زریاب خویی، عباس ماجراکم کن و بازآ. آئینه جام: ۳۵۱ - ۳۴۸.
- ۱۰- زرین‌کوب، عبدالحسین اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۶۸ - ۳۶۷.
- ۱۱- شوقی نویر، احمد بحثی پیرامون معنی سه بیت دشوار از حافظ. نشریه دانشکده ادبیات تبریز، سال سی و دوم، شماره صدوسی و یکم: ۱۳۰ - ۱۲۶.
- ما بیغمان مست دل از دست داده‌ایم
همراز عشق و همنفس جام باده‌ایم
- ماجراکم کن و باز آ که مرا مردم چشم
خرقه از سر به در آورد و به شکرانه بسوخت

- ۱۲- صبا، علی‌اکبر احتجاجات و سؤالات و توضیحات، یغما، سال دوازدهم، شماره اول: ۴۶-۴۷.
- ۱۳- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۹۲-۹۳.
- ۱۴- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۳۲.
- ۱۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۴/۱.
- ۱۶- _____ اصالت و توالی ایات در اشعار غیرغزل حافظ: پ ۷۸.
- ۱۷- فرزاد، سیده محمد احتجاجات و سؤالات و توضیحات. یغما، سال یازدهم، شماره یازدهم: ۵۲۷-۵۲۸.
- + مقالات فرزاد: ۲۳۶-۲۳۵.
- ۱۸- کمره‌ای، سیده علی محمد احتجاجات و سؤالات و توضیحات. یغما، سال دوازدهم، شماره اول: ۴۶.
- ۱۹- نفیسی، سعید در مکتب استاد: ۱۷-۱۵.
- ۲۰- نیاز کرمانی، سعید مفهوم و معانی واژه‌ها در شعر حافظ. حافظ شناسی، جلد چهارم: ۱۹۸-۱۹۷.

ماجرای من و معشوق مرا پایان نیست

آنچه آغاز ندارد نپذیرد انجام

حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال اول: ۴۶.

نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۸.

ماجرای من و معشوق مرا پایان نیست. آئینه جام: ۳۵۳-۳۵۲.

۱- راستگو، سیده محمد

۲- _____

۳- زریاب خویی، عباس

ما جفا از تو ندیدیم و تو خود نپسندی

آنچه در مذهب ارباب طریقت نبود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ما درد پنهان با یار گفتیم
نتوان نهفتن درد از طبیبان

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۸۳.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۲/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- فرزاد، مسعود

ما در درون سینه هوایی نهفته‌ایم
بر باد اگر رود دل ما زان هوا رود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۷/۱.

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۷۰-۴۶۸.

۱- فرزاد، مسعود
۲- مرتضوی، منوچهر

ما درس سحر در ره میخانه نهادیم
محصول دعا در ره جانانه نهادیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۵.

لطف سخن حافظ: ۵۴.

حافظ، صحت کلمات: ۹۸۷/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد
۲- رکن، محمود
۳- فرزاد، مسعود

ما را بر آستان تو بس حق خدمت است
ای خواجه بازبین به ترحم غلام را

حافظ، صحت کلمات...: ۲۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ما را به آب دیده شب و روز ماچراست
زان رهگذر که بر سر کوشش چرا رود

لطف سخن حافظ: ۲۷۱.

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۷۵-۴۷۴ و ۴۶۸.

۱- رکن، محمود
۲- مرتضوی، منوچهر

ما را به رندی افسانه کردند
پیران جاهل شیخان گمراه

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۲۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ما را ز خیال تو چه پروای شرابست
خم گو سر خود گیر که خمخانه خرابست

تأقلی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۳۹.

۱- شوقی نوبر، احمد

ما را ز منع عقل مترسان و می بسیار
کاین شهنه در ولایت ما هیچکاره نیست

چند نکته دربارهٔ چند بیت حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شمارهٔ سوم: ۷۹.

۱- اسلامی ندوشن، محمّدعلی

+ مقالات حافظ: ۴۳۵ - ۴۳۶.

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه:

۱۴۱۹ - ۱۴۲۰.

۲- حمیدیان، سعید

نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شمارهٔ اول:

۲۸ - ۲۹.

۳- هروی، حسینعلی

+ برگزیدهٔ مقاله‌های نشر دانش دربارهٔ حافظ: ۱۰۸.

+ مقالات حافظ: ۴۱۰ - ۴۰۹ و ۴۲۵.

ما را که درد عشق و بلای خمار کشت
یا وصل دوست یا می صافی دوا کند

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب، خواجه حافظ شیرازی: ۱۸۱.

یادداشت‌هایی دربارهٔ اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شمارهٔ هشتم:

۳۹۹.

۱- یزمان بختیاری، حسین

۲- دهخدا، علی‌اکبر

+ مجموعهٔ مقالات دکتر محمّد معین، جلد دوم: ۴۰۰.

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۳.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۱.
- ۴- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۴۸.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۴/۱.
- ۶- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه کلک، شماره شصتم: ۲۷۱.
- ۷- محیط طباطبائی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۸.
- ۸- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- ۹- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: چهل و یک.

ما ز یاران چشم یاری داشتیم
خود غلط بود آنچه ما پنداشتیم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ما شبی دست برآریم و دعایی بکنیم
غم هجران تو را چاره ز جایی بکنیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۹۵.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۵/۲.

۳- فرزاد، مسعود

ما شیخ و واعظ کمتر شناسیم
یا جام باده یا قصه کوتاه

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ما لِسَلْمِ و ما بِذِي سَلْمٍ
این جیراننا و کیف الحال

حافظ، صحّت کلمات... : ۷۷۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

ما مرد زهد و توبه و طامات نیستیم
با ما به جام باده صافی خطاب کن

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۲۵.

۲- عبودی، رشید

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۰۱۵/۲.

۳- فرزاد، مسعود

ما مریدان روی سوی قبله چون آریم چون
روی سوی خانه خمار دارد پیر ما

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب
برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰.

۲- _____

گامی در تصحیح غزلهای حافظ. تلخ خوش: ۲۴۳.

۳- _____

حافظ، صحّت کلمات... : ۳۰/۱.

۴- فرزاد، مسعود

بعضی شکسته خوانند، بعضی نشسته خوانند (پاسخی به نقد آقای
سیدمحمد راستگو بر دیوان حافظ ادیب برومند). ادبستان، شماره
بیست و پنجم: ۴۱.

۵- کاظمیان، سروش

ما می به بانگ چنگ نه امروز می خوریم
بس دور شد که گنبد چرخ این صدا شنید

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۴.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۹.

۲- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۸۹.

۳- رکن، محمود

- ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- همایونفرخ، رکن‌الدین
 حافظ، صحت کلمات... : ۵۸۵/۱ - ۵۸۶.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۱۹.
- مانعش غلغل چنگست و شکرخواب صبح
 ورنسه گبر بشنود آه سحرم باز آید
- ۱- پروین گنابادی، محققه
 ۲- راستگو، سید محمد
 ۳- ملاح، حسینعلی
 ۴- هروی، حسینعلی
 دربارهٔ تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شمارهٔ نهم
 - دهم: ۹۴۸ - ۹۴۶.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۹.
 تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شمارهٔ هشتم:
 ۷۵۶ - ۷۵۷.
 سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال
 اول، شمارهٔ پنجم و ششم: ۱۴.
 + برگزیدهٔ مقاله‌های نشر دانش دربارهٔ حافظ: ۱۵۳ - ۱۵۲.
 + نقد و نظر دربارهٔ حافظ (مجموعهٔ مقالات): ۲۰۷.
 + مقالات حافظ: ۳۶۰.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۰۸.
- ما نه رندان ریائیم و حریفان نفاق
 آنکه او عالم سرست بدین حال گواست
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- رکن، محمود
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- هومن، محمود
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۵.
 لطف سخن حافظ: ۱۶۴.
 حافظ، صحت کلمات... : ۶۵/۱.
 سخنی چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
 هومن: ۳۸۷.
- ماه اگر بی تو برآید به دو نیمش بزنند
 دولت احمدی و معجزهٔ سبحانی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۳۷۶/۲.
- ۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۲.

ماه شعبان منه از دست قدح کاین خورشید

از نظر تا شب عید رمضان خواهد شد

- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۵۸.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۱.
- ۳- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۵.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۵۵/۱.

ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد

وقت آنست که بدرود کنی زندان را

- ۱- ادیب برومند، عبدالعلی مقاله دیوان حافظ چاپ قزوینی با یک نسخه کهن [نسخه] پیرحسین]. حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۲۲.
- ۲- جاوید، هاشم یار مردان خدا باش. حافظ جاوید: ۱۱۸.
- ۳- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۴۰.
- ۴- راستگو، سیدمحمد حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۲.
- ۵- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹.
- ۶- _____ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۰۴.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۲۳-۲۴/۱.

ما هم این هفته برون رفت و به چشم سالیست

حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حال است

- ۱- اسلاهی‌ندوشن، محمدعلی ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۵۰-۵۱.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۷۴.

- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی + ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۱ - ۱۹۰.
- ۳- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۲.
- ۴- پزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۶۸.
- ۵- دست‌غیب، عبدالعلی آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
- ۶- راستگو، سیدمحمد کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۴.
- ۷- فرزاد، مسعود دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۶.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۴۴.

ما هم که رخس روشنی خور بگرفت

گرد خط او چشمه کوثر بگرفت...

این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعرواندیشه حافظ: ۳۸۷.

۱- ریاحی، محمد امین

ماه و خورشید به منزل چو به امر تو رسند

یار سه روی مرا نیز به من بازارسان

حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۲.

۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین

+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۵.

ماهی نتافت همچو تو از برج نیکویی

سروی نخاست چون قندت از جویبار حسن

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۹ - ۱۲۴۸.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۲۳.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

ماهی و مرغ دوش ز افغان من نخفت

وان شوخ دیده بین که سر از خواب برنگرد

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۵۹.

۱- فرزاد، مسعود

مایه دلخوشی آنجاست که دلدار آنجاست

می‌کنم جهد که خود را مگر آنجا فکنم

چهل و دو یادداشت دربارهٔ ابیات حافظ. ناموارهٔ دکتر محمود

افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۸.

۱- مهدوی دامغانی، احمد

ماییم و آستانهٔ عشق و سر نیاز

تا خواب خوش که را برد اندر کنار دوست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

مباحثی که در آن مجلس جنون می‌رفت

ورای مدرسه و قیل و قال مسأله بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۲.

۲- عیوضی، رشید

سخنی چند دربارهٔ روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۰۰-۳۹۹.

۳- هومن، محمود

مبادا جز حسابِ مطرب و می

اگر نقشی کشد کلکِ دبیرم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۴۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحّت کلمات...: ۸۷۳/۲.

۲- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر دربارهٔ حافظ

(مجموعهٔ مقالات): ۶۰.

۳- هروی، حبیبعلی

+ مقالات حافظ: ۱۱۲-۱۱۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسهٔ آن با حافظ قزوینی -

۴- _____

دکتر غنی، نقد و نظر دربارهٔ حافظ: ۱۸۵.

+ مقالات حافظ: ۳۲۳.

دیوان شاعر ساحر: ۲۱۴.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

- مباش بی می و مطرب که زیر طاق سپهر
بدین ترانه غم از دل بدر توانی کرد
- ۱- راستگو، سیده محمد
۲- فرزاد، مسعود
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۰.
حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۹/۱.
- مباش در پی آزار و هرچه خواهی کن
که در شریعت ما غیر ازین گناهی نیست
- ۱- افشار، ایرج
۲- راستگو، سیده محمد
۳- فرزاد، مسعود
- نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره
دوم و سوم: ۷۳.
دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۹۷.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۹/۱.
- مباش غزه به بازوی خود که در خبرست
هزار تعبیه در حکم پادشاه انگیز
- ۱- امیری، منوچهر
۲- پرواز، سیاوش
۳- جوینی، عزیزالله
- درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره
دهم - یازدهم: ۶۴۷.
درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۲.
پادشاه انگیز / هزار تعبیه، در شعر حافظ. آینده، سال چهاردهم،
شماره سوم - پنجم: ۱۷۷ - ۱۷۶.
- ۴- حمیدیان، سعید
۵- رعنا حسینی، کرامت
۶- روافی، علی
۷- _____
- شماه‌ای از شرح شوق. نشر دانش، سال دهم، شماره چهارم: ۶۰.
شرح بیستی از حافظ. آینده، سال دهم، شماره دوازدهم: ۸۴۸-۸۴۹.
پیشنهاد درباره سه واژه از حافظ [ز کال - نکال - پادشاه انگیز -
ماه خرگهی]. نشر دانش، سال دهم، شماره چهارم: ۳۲ - ۳۳.
شب تاریک و بیم موج و...، کلکد، شماره بیستم: ۹۷ - ۹۲.
در معنی دو بیت حافظ [نکال شب که... / مباش غزه به...].
- ۸- زریاب غویی، عباس

- نشر دانش، سال دهم، شماره پنجم: ۱۰۸-۱۰۷.
- ۹- زریاب خویی، عباس
حکم پادشاه انگیز. آئینه جام: ۱۴۹-۱۴۸.
- ۱۰- شفیعی، محمد
پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول - سوم: ۱۵۱.
- ۱۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۶/۱.
- ۱۲- مجتبائی، فتح‌الله
از حواشی دیوان حافظ (حکم پادشاه انگیز). قافله سالار سخن خانلری: ۲۴۵-۲۴۳.
- ۱۳- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۶۴-۱۱۶۳.
- ۱۴- نیساری، سلیم
مسعود فرزاد در جستجوی حافظ صحیح. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ: ۱۴۵-۱۴۴.
- ۱۵- هروی، حسینعلی
راجع به «شرح بیانی از حافظ». آینده، سال یازدهم، شماره ششم و هفتم: ۵۲۱-۵۱۹.
- + مقالات حافظ: ۴۹۱-۴۸۸.
- ۱۶- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: چهل
- ۱۷- _____
دیوان شاعر ساحر: ۱۵۲-۱۵۱.

مبتلا گشتم در این بند و بلا

کوشش آن حق گزاران یاد باد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۰۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مبوس جز لب ساقی و جام می حافظ

که دست زهد فروشان خطاست بوسیدن

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۴.

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۹۰

۲- یزمان بختیاری، حسین

- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۰۶.
۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۶/۲.

مبین به سیب زنخدان که چاه در راهست

کجا همی روی ای دل بدین شتاب کجا

- ۱- دارابی، محمد بن محمد لطیفه غیبی: ۴۱.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳/۱.

مجال من همین باشد که پنهان عشق او ورزم

حدیث بوس و آغوش چه گویم چون نخواهد شد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۲.
۲- محبوب، محمد جعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۸.
۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۹۹. *کتابخانه علمی*

مجلس انس و بهار و بحث شعر اندر میان

نستدن جام می از جانان گرانجانی بود

- ۱- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۶۴-۱۲۶۳..
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۰/۱.
۳- فردزانفر، محمد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال بیست و دوم، شماره یکم: ۲۴۲-۲۴۳.

مجلس بزم عیش را غالیه مراد نیست

ای دم صبح خوش نفس نافه زلف یار کو

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۹/۲.
- مجمع خوبی و لطف است عذار چو مهش
لیکنش مهر و وفا نیست خدایا بدهش
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۰/۲.
- ۲- هروی، حسینعلی
تقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۵۲ - ۵۱.
+ مقالات حافظ: ۹۷ - ۹۶.
- مجو درستی عهد از جهان ست نهاد
که این عجز عروس هزار داماد است
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- رکن، محمود
۳- نذیر احمد
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶.
لطف سخن حافظ: ۱۷۲.
غزلیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۰۸۴-۵۰۸۳.
- محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست
چون رخت از آن توست به یغما چه حاجتست
- ۱- برهانی، مهدی
۲- پژمان بختیاری، حسین
۳- راستگو، سیده محمد
۴- صبا، علی اکبر
- حافظ قزوینی- غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۵.
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷.
در پیرامون تصحیح حافظ، راهنمای کتاب، سال سوم، شماره
چهارم: ۵۹۷ - ۵۹۶.
- ۵- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۵/۱.
- ۶- فرزاد، محمد
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، راهنمای کتاب، سال سوم،
شماره سوم: ۴۲۵ - ۴۲۴.
+ مقالات فرزاد: ۲۲۳ - ۲۲۲.

۷- همايونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: چهل - سی و نه.

محترم دار دلم کاین مگس قندپرست

تا هواخواه تو شد فرّ همائی دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۲/۱.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- هروی، حسینعلی

محاسب داند که حافظ عاشق است

و آصف ملک سلیمان نیز هم

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶.

لطف سخن حافظ: ۸۸.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم:

۳۰۲-۳۰۴.

۱- پژمان بختیاری

۲- رکن، محمود

۳- نائل خانلری، پرویز

محاسب شیخ شد و فسق خود از یاد ببرد

قصه ماست که در هر سر بازار بماند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۶۲.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۷۵.

دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی (مقدمه):

۲۰۵-۲۰۶.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- دشتی، علی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۴.

لطف سخن حافظ: ۲۴۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۹-۳۹۰/۱.

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ (خانلری). نشر دانش، سال

۴- راستگو، سیدمحمد

۵- رکن، محمود

۶- فرزاد، مسعود

۷- هروی، حسینعلی

- اول، شماره پنجم و ششم: ۱۳.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۱ - ۱۵۰.
- + نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۶ - ۲۰۵.
- + مقالات حافظ: ۳۵۸ - ۳۵۶.
- دیوان شاعر ساحر: سی و هفت.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین
- محتسب نمی‌داند این قدر که صوفی را
جنس خانگی باشد همچو لعل رمانی
- مغز مغز و پوست پوست. گلچرخ، شماره هفتم: ۴۱.
- حافظ شناخت: ۱/۱۳۱.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۱.
- یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۰۲.
- [زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۳۳۴.
- + حواشی و یادداشت‌های علامه قزوینی بر دیوان حافظ.
حافظ‌شناسی، جلد هفتم: ۱۸۵ - ۱۸۴.
- + حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی. واژه نامه: ۴۱۹.
- ۱- بهشتی شیرازی، سید احمد
- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی
- ۳- راستگو، سید محمد
- ۴- غنی، قاسم
- ۵- قزوینی، محمد
- محراب ابرویت بنما تا سحرگهی
دست دعا برآرم و در گردن آرمت
- یادداشت‌های دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۲۰.
- یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک
حافظ نامه: ۱۳۶۰ - ۱۳۵۹.
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۲ - ۱۲۲۱.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۸۶.
- یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۹.
- ۱- حمیدیان، سعید
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
- ۳- عیوضی رشید
- ۴- فرزاد، مسعود
- ۵- معصومی، حسین

محرّم راز دل شیدای خود

کس نمی بینم ز خاص و عام را

حافظ، صحت کلمات... : ۲۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

محلّ نور تجلّی است ذات انور شاه

چو قرب او طلبی در صفای نیت کوش

حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

محمل جانان ببوس آنکه به زاری عرضه دار

کز فراق سوختم ای مهربان، فریاد رس

دیوان شاعر ساجز: ۱۵۵.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

محیط شمس کشد سوی خویش درّ خوشاب

که تا به قبضه شمشیر زرفشان گیرد

چندیّت از حافظ قزوینی. وحید، سال چهارم، شماره هفتم: ۶۸۳.

۱- معارفی، محی‌الدین

مخمور آن دو چشم آیا کجاست جامی

بیمار آن دو لعلم آخر کم از جوابی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۹۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مخمور جام عشقم ساقی بده شرابی

پر کن قدح که بی می مجلس ندارد آبی

حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۹۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مدار نقطه بینش ز خال توست مرا

که قدر گوهر یکدانه جوهری دانند

- ۱- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۲۳۶ - ۲۴۰.
 ۲- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۴ - ۱۲۵۳.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات: ۳۸۵/۱ - ۳۸۴.
 ۴- هومن، محمود سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۴.

مدام خرقه‌ی حافظ به باده در گرو است
 مگر ز خاک خرابات بود طینت او

- ۱- پیمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۴.
 ۲- راستگو، سیده‌محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۰.
 ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۰۷.
 ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۱/۲.

مده از خاطر رندان طلب ای دل ور نه
 کار صعب است مبادا که خطایی بکنیم
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۰۵/۲ - ۱۰۰۴.

- ۱- فرزاد، مسعود مددی گر به چراغی نکند آتش طور
 چاره‌ی تیره شب وادی ایمن چه کنم
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۲۱/۲.

- ۱- صباغیان جاوید، محمد مدعی خواست که آید به تماشاگاه راز
 دست غیب آمد و بر سینه نامحرم زد
 «حافظ اندیشه» در نگاه نقد. مجله‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم و چهارم: ۱۰۴۱.

- ۲- رحیمی، مصطفی / حافظ اندیشه. سفر حافظ: ۱۰۵.
- مدعی گو لغز و نکته به حافظ مفروش
کلک ما نیز زبانی و بیانی دارد
- ۱- عیوضی، رشید / دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۰.
۲- غنی - قاسم / یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۵۷.
- مده به خاطر نازک ملالت از من زود
که حافظ تو خود این لحظه گفت بسم الله
- ۱- راستگو، سیدمحمد / دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۳.
۲- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۱/۲ - ۱۱۳۰.
۳- همایونفرخ، رکنالدین / دیوان شاعر ساحر: ۲۳۸.
- مرا به امید وصال تو زنده می دارد
و گرنه هر دم از هجر توست بیم هلاک
- ۱- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۱/۲.
- مرا به بند تو دوران چرخ راضی کرد
ولی چه سود که سرشته در رضای تو بست
- ۱- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹/۱.
- مرا به دور لب دوست هست پیمانی
که بر زبان نبرم جز حدیث پیمانه
- ۱- فرزاد، مسعود / حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۳/۲.

مرا به رندی و عشق آن فضول عیب کند

که اعتراض به اسرار علم غیب کند

یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۹

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱ - ۴۰۰.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۳.

بخی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۹.

نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۸.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دهم: ۵۲.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- ذکاوینی قراگزنلو، علیرضا

۳- _____

۴- محیط طباطبائی، محمد

۵- _____

مرا به عهد شکن خوانده‌ای و می‌ترسم

که با تو روز قیامت همین خطاب رود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

مرا به کشتی باده درافکن ای ساقی

که گفته‌اند نکویی کن و در آب انداز

نکویی کن و در آب انداز. حافظ جاوید: ۵۱۷ - ۵۱۸.

یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره

هشتم: ۴۰۰.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۲.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۵.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۹.

۱- جاوید، هاشم

۲- دهخدا، علی‌اکبر

۳- محیط طباطبائی، محمد

مرا تا عشق تعلیم سخن کرد
 حدیثم نکته هر محفلی بود

حافظ، صحّت کلمات... : ۴۹۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مرا چشمی است خون افشان ز دست آن کمان ابرو
 جهان بس فتنه خواهد دید از آن چشم و از آن ابرو

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۶.

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۱۰۴/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

مراد دل ز تماشای باغ عالم چیست
 به دست مردم چشم از رخ تو گل چیدن

حافظ، صحّت کلمات... : ۱۰۴۶/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مراد دل ز که پرسم که نیست دلداری
 که جلوه نظر و شیوه کرم دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۵.

حافظ، صحّت کلمات... : ۲۴۰/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

مرا در خانه سروی هست کاندرا سایه قدش
 فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۹۲.

۱- ناتل خانلری، پرویز

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم

جرس فریاد می‌دارد که بسر بسندید مسجملها

- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- هروی، حسینعلی
- اختلاف قرائات [در اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۱.
 اصالت و توالی ابیات در اشعار غیر غزل حافظ. پ: ۷۷ - ۷۶.
 نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
 (مجموعه مقالات): ۳۱.
 + مقالات حافظ: ۵۷.

مرا ذلیل مگردان به شکر این نعمت

که داشت دولت سرمد عزیز و محترمت

- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۹/۱.

مرا روز ازل کساری بجز رندی نفرمودند

هر آن قسمت که آنجا رفت از آن افزون نخواهد شد

- ۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی: ۱۱۰ - ۱۰۹.
 ۲- رکن، محمود
 ۳- فرزاد، مسعود
 ۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
- لطف سخن حافظ: ۲۳۹.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۵۶/۱.
 دیوان شاعر ساحر: ۱۲۱.

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم

هواداران کوش را چو جان خویشان دارم

- ۱- فرزاد، مسعود
 ۲- کامران، ماشاء‌الله
 ۳- هروی، حسینعلی
- حافظ، صحت کلمات...: ۸۶۱/۲.
 نقدی بر شرح غزلهای حافظ هروی. حافظ شناسی، جلد چهاردهم:
 ۱۹۹ - ۲۰۰.
 جوابی به نقد حافظ. حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۲۰۸ - ۲۰۷.

- مرا که از رخ او ماه در شبستان است
کجا بود به فروغ ستاره پروایی
حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۸۳/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- مرا که منظر حور است مسکن و مأوا
چرا به کوی خراباتیان بود وطنم
حافظ، صحّت کلمات...: ۹۰۳/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- مرا که نیست ره و رسم لقمه پرهیزی
چرا ملامت رند شرابخواره کنم
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴۶.
یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه:
۱۴۲۹-۱۴۲۸.
- ۱- یزمان بختیاری، حسین
۲- حمیدیان، سعید
- یادداشت‌های دکتر سعید حمیدیان (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۴۲۹.
یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک
حافظ نامه: ۱۳۶۹-۱۳۶۸.
- ۳- خز مشاهی، بهاء‌الدین
۴- _____
- حافظ شاملو. الفبا، جلد ششم: ۳۰۱.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۸۳.
- ۵- _____
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۵.
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۰۱.
- ۶- راستگو، سیدمحمد
- دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۰۶-۱۳۰۴.
حافظ، صحّت کلمات...: ۹۲۳/۲-۹۲۲.
- ۷- زرین‌کوب، عبدالحسین
۸- عیوضی، رشید
- درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۸۶.
یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۶۸.
- ۹- فرزاد، مسعود
۱۰- محبوب، محمدجعفر
۱۱- معصومی، حسین

مرا گر تو بگذاری ای نفس طامع
بسی پادشاهی کنم در گدائی

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۷۴/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مرا مهر سیه چشمان ز سر بیرون نخواهد شد
قضای آسمانست این و دیگرگون نخواهد شد

حافظ، صحّت کلمات...: ۳۵۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مرا می‌بینی و هر دم زیادت می‌کنی دردم
تو را می‌بینم و میلم زیادت می‌شود هر دم
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۰.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۳.
حافظ، صحّت کلمات...: ۸۳۷/۲ - ۸۳۶.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

مرا و سرو چمن را به خاک راه نشانند
زمانه تا قصب نرگس و قبای تو بست

نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۵۱.

۱- آجودانی، ماشاء الله

شعر حافظ [مرا و سرو چمن...]. راهنمای کتاب، سال پنجم،
شماره دهم: ۹۳۹ - ۹۳۸.

۲- اعتماد سرابی، هاشم

تصحیح اشعار حافظ. راهنمای کتاب، سال چهارم، شماره هفتم:
۷۰۵ - ۷۰۲.

۳- بقالی، ناصر

درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

۴- پرواز، سیاوش

- ۵- پیمان یغمایی، علی محمد
شرح شعری از حافظ، راهنمای کتاب، سال پنجم، شماره هفتم:
۶۵۷-۶۶۰.
- ۶- _____
درباره شعر حافظ [مرا و سرو چمن...]، راهنمای کتاب، سال
ششم، شماره سوم: ۲۴۰-۲۴۳.
- ۷- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۸.
- ۸- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۶۹.
- ۹- زریاب خویی، عباس
قصب نرگس. آئینه جام: ۳۰۲-۳۰۳.
- ۱۰- صبا، علی اکبر
در پیرامون تصحیح حافظ. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره
چهارم: ۵۱۸-۵۱۶.
- ۱۱- علوی، عبدالعلی (برتو)
برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ
شیرازی، بانگ جزس: ۹۰-۹۲.
- ۱۲- عبوسی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۰-۱۱۹۹.
- ۱۳- فرزاد، محمود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹/۱.
- ۱۴- فرزاد، محمد
بحث درباره چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب،
سال سوم: ۴۱۸-۴۲۱.
- + مقالات فرزاد: ۲۱۸-۲۲۲.
- ۱۵- فرسیو، بهاء‌الدین
غزلی از حافظ. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره سوم: ۳۵-۳۶.
- ۱۶- محمودی، هوشنگ
نقدی بر حافظ فرزاد (نرگس قبا، نرگس و قبا، زدکش قبا). وحید،
سال یازدهم، شماره اول: ۹۳-۹۰.
- ۱۷- مینوی، مجتبی
معنای بیتی از حافظ. راهنمای کتاب، سال ششم، شماره چهارم و
پنجم: ۳۸۳.
- + مقالات فرزاد: ۴۳۷.
- ۱۷- نائل خانلری، پرویز
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ششم: ۲۶۹.
- ۱۸- هومن، محمود
سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
هومن: ۴۰۳.

مرحبا طایر فرخ پی فرخنده پیام

خیرمقدم چه خبر دوست کجا راه کدام

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۸/۲-۸۰۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

مردم چشم به خون آغشته شد

در کجا این ظلم با انسان کنند

حافظ شناخت: ۷۰/۱.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

مردم در این فراق و در آن پرده راه نیست

یا هست و پرده دار نشانم نمی‌دهد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۷۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۳۶/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۲.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

مردم دیده ز لطف رخ او در رخ او

عکس خود دید گمان برد که مشکین خالی است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۶.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۱ - ۱۲۱۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- عبوضی، رشید

مردمی کرد و کرم لطف خداداد به من

کان مه ماه رخ از راه وفا باز آمد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۱.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۶۹.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- پیمان بختیاری، حسین

۳- راستگو، سیدمحمد

- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۳۷۸-۳۷۹/۱.
 درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۲.
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره نهم: ۳۹۶.
 سخنی درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر
 تدوین غزلهای حافظ: ۱۱۹.
 ۸- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود
 هومن: ۴۱۲.

مرغان باغ قافیہ سنجند و بذله گو

تا خواجه می خورد به غزلهای پهلوی

بلبل ز شاخ سرو درخت معرفت: ۱۵۶.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندر راه عشق

دوست را با ناله شبهای بیداران خوش است

حافظ، صحّت کلمات... : ۸۳/۱.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۳۴.

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

مرغ دل باز هوادار کمان ابرویست

ای کبوتر نگران باش که شاهین آمد

سحرم دولت بیدار. حافظ جاوید: ۱۸۲ - ۱۸۱.

۱- جاوید، هاشم

لطف سخن حافظ: ۲۴۱.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحّت کلمات... : ۳۸۳/۱.

۳- فرزاد، مسعود

مرغ دل را صید جمعیت به دام افتاده بود

زلف بگشادی ز شست ما بشد نخچیر ما

- ۱- پرواز، سیاوش
 درباره بعضی لغات و تعییرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۴. لطیفه غیبی: ۳۷ - ۳۸.
- ۲- دارابی، محمدبن محمد
 ۳- دست‌غیب، عبدالعلی
 آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی). کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۲.
- ۴- رکن، محمود
 ۵- زریاب غویی، عباس
 ۶- فرزاد، مسعود
 لطف سخن حافظ: ۱۶۰ - ۱۵۹.
 مرغ دل و صید جمعیت و زلف. آئینه جام: ۳۵۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۱/۱.
- مرغ روحم که همی زد ز سر سدره صفیر
 عاقبت دانه خال تو فگندش دردام
- ۱- راستگو، سیدمحمد
 ۲- فرزاد، مسعود
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۲۶.
 حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۱/۲ - ۸۱۰.
- مرغ زیرک به در خانقه اکنون نپرد
 که نهاده است به هر مجلس وعظی داسی
- ۱- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۳/۲.
- مرغ زیرک نزند در چمنش پرده سرای
 هر بهاری که به دنباله خزانی دارد
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- رکن، محمود
 ۴- عیوضی، رشید
 ۵- فرزاد، مسعود
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۸ - ۸۹.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۲.
 لطف سخن حافظ: ۲۱۱.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۰ - ۱۲۲۹.
 حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۶/۱.

ع- محبوب، محمدجعفر

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۴.

مرغ سان از قفس خاک هوایی گشتم

به هوایی که مگر صید کند شهبازم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۸۳/۲

۱- فرزاد، مسعود

مرغول را برافشان یعنی به رخم سنبل

گرد چمن بخوری همچون صبا بگردان

در بر قبا بگردن. حافظ جاوید: ۱۶۶ - ۱۶۵.

۱- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۸.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۲/۲.

۳- فرزاد، مسعود

مرنج حافظ و از دلبران حفاظ مجوی

گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۹.

۱- برهانی، مهدی

حافظ شناخت: ۱۴۵/۱ - ۱۴۴.

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۷۴.

۳- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۱۶۷.

۴- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۴ - ۱۱۸۳.

۵- عبوضی، رشید

دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم،

ع- نائل خانلری، پرویز

بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۲ - ۱۱۶۱.

مرو به خانه ارباب بسی مرّوت دهر

که گنج عافیتت در سرای خویشان است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۷.

۱- راستگو، سیدمحمد

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۷۵ - ۳۷۴.

۱- زرین کوب، عبدالحسین

۳- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات... : ۹۴/۱.

مرو به خواب که حافظ به بارگاه قبول

ز ورد نیم شب و درس صبحگاه رسید

۱- فرزاد، مسعود

صحت کلمات... : ۵۸۲/۱.

مرید پیر مغانم ز من مرنج ای شیخ

چرا که وعده تو کردی و او به جا آورد

۱- دارابی، محمدبن محمد

لطیفه غیبی: ۵۷ - ۵۶.

۲- سجادی - ضیاءالدین

حافظ و آدم. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۰۶.

۳- نفلی تبریزی، علی

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۸۶.

مرید طاعت بیگانگان مشو حافظ

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۱- برهانی، مهدی

۷۶ - ۷۷.

۲- پژمان بختیاری، حسین

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۷۰.

۳- حمیدیان، سعید

یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان، مستدرک حافظ نامه:

۱۴۱۴ - ۱۴۱۵.

۴- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹.

۵- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات... : ۶۹۱/۲.

مزاج دهر تبه شد در این بلا حافظ

کجاست فکر حکیمی و رای برهمنی

۱- زرین کوب، عبدالحسین

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۴۰۹.

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

مزرع سبز فلک و داس مه نو، آئینه جام: ۳۵۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۵ - ۱۱۱۴.

۱- زریاب خویی، عباس
۲- فرزاد، مسعود

مزن بر دل ز نوک غمزه تیرم
که پیش چشم بیماریت بمیرم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۷۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مزن ز چون و چرا دم که بنده مقبل
قبول کرد به جان هر سخن که جانان گفت

حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مزدگانی بده ای خلوتی نافه گشای
که ز صعرا ی ختن آهوی مشکین آمد

سحرم دولت بیدار، حافظ: ۱۷۸ - ۱۷۷.

۱- جاوید، هاشم

مزدگانی بده ای دل که دگر مطرب عشق
راه مستانه زد و چاره مخموری کرد

حافظ شناخت: ۱۸۰/۱ - ۱۷۹.

۱- دست‌غیب، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

مژده ای دل که دگر باد صبا باز آمد
هدهد خوش‌خبر از طرف صبا باز آمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

- مژده دادند که بر ما گذری خواهی کرد
نیت خیر مگردان که مبارک فالیست
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا دکتر خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۸ - ۱۳۷.
- ۲- پژمان بختیاری، حسین
۳- نیاری، سلیم
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۸۳.
ضبط نسخه‌های خطی. مقدمه‌ای بر تدوین غزلیهای حافظ: ۱۹۹.
- مژگان تو تا تسبیح جهانگیر برآورد
بس کشته دل زنده که بر یکدگر افتاد
- ۱- سمیمی [گیلانی]، احمد
۲- هروی، حسینعلی
- کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۴.
نظری به «کلام و پیام حافظ» نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۲.
- مژه سیاهت ار کرد به خون ما اشارت
ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۵/۱.
- مست بگذشت و نظر بر من درویش انداخت
گفت ای چشم و چراغ همه شیرین سخنان
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۳۳/۱ - ۱۰۳۲.
دیوان شاعر ساحر: ۲۲۷.
- مستم کن آن چنان که ندانم ز بیخودی
در عرصه خیال که آمد کدام رفت
- ۱- جاوید، هاشم
- لیلی و مجنون. حافظ جاوید: ۲۵۵.

مستور و مست هر دو چو از یک قبیله‌اند

ما دل به عشوه که دهیم اختیار چیست

در باره مستور و مست. گلچرخ، شماره هفتم: ۲۸ - ۳۲.

نظری درباره «حافظ جاوید». معارف، دوره چهاردهم، شماره

یکم: ۸۳.

مستور و مست. حافظ جاوید: ۹۷ - ۱۰۱.

مستور و مست. گلچرخ، شماره ششم: ۳۲ - ۳۵.

در باره مستور و مست. گلچرخ، شماره هشتم و نهم: ۳۲ - ۳۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰/۱.

۱- امیرضیائی، ایرج

۲- پایمرد، منصور

۳- جاوید، هاشم

۴- مصقی، ابوالفضل

۵- _____

۶- فرزاد، مسعود

مستی به آب یک دو عنب کار بنده نیست

من سسالخورده پیر خرابات پرورم

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۲.

دیوان شاعر ساحر: ۳۱۰.

۱- عیوضی، رشید

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

مستی به چشم شاهد دل‌بند ما خوش است

زان رو سپرده‌اند به مستی زمام ما

توازی معنایی در ابهامهای حافظ (بررسی ویژگیهای ابهام در شعر

حافظ). حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۷ - ۱۵.

تأملی در حافظ نامه. کیهان فرهنگی، شماره چهل و ششم: ۱۳۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۳/۱.

۱- دادبه، اصغر

۲- شوقی نویر، احمد

۳- فرزاد، مسعود

مسلمانان مرا وقتی دلی بود

که با وی گفتمی گر مشکلی بود

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۸۹.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۵/۱.

۱- زرین‌کوب، عبدالحسین

۲- فرزاد، مسعود

مسند به باغ بر که به خدمت چو بندگان

استاده است سرو و کمر بسته است نی

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۲۱۰/۲ - ۱۲۰۹.

۱- فرزاد، مسعود

مسند به گلستان بر تا شاهد و ساقی را

لب‌گیری و رخ بوسی می‌نوشی و گل بویی

رؤیای حافظ بی‌غلط. کیهان فرهنگی، سال یازدهم، شماره هشتم:

۵۸ - ۵۹.

۱- عامری، جواد

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۸۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

مشتاقی و مهجوری دور از تو چنانم کرد

کز دست بخواهد شد پایاب شکیبایی

برگرداگرد چند بیت حافظ، حافظ‌شناسی، جلد هشتم: ۷۶ - ۷۷.

تصویری گاه مخدوش از حافظ، آدینه. شماره سی و پنجم: ۲۰.

درباره بعضی از لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۲.

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۱۷۷/۲.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- اهور، پرویز

۳- پرواز، سیاوش

۴- فرزاد، مسعود

گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۳۱۳ - ۳۱۴.

نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۲.

+ مقالات حافظ: ۵۰۴ - ۵۰۵.

۵- نظمی تبریزی، علی

۶- هروی، حسینعلی

دیوان شاعر ساحر: ۲۷۲.

۷- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین

مشکل عشق نه در حوصله دانش ماست

حلّ این نکته بدین فکر خطا نتوان کرد

حافظ، صحّت کلمات...: ۲۸۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

مشو حافظ ز کید زلفش ایمن
که دل برد و کنون در بند دین است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۲.

۱- راستگو، سید محمد

مشورت با عقل کردم گفت حافظ می بنوش
ساقیا می ده به قول مستشار مؤتمن

حافظ، صحّت کلمات...: ۱۰۴۲/۲.

۱- فرزاد، سعید

مشوی ای دیده نقش غم ز لوح سینۀ حافظ
که زخم تیغ دلدارست و رنگ خون نخواهد شد

نکته ای تازه درباره شعر حافظ. آدینه، شماره بیست و نهم: ۲۵.

۱- پرواز، سیاوش

شرح بیٹی از حافظ. حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۱۸۰ - ۱۷۷.

۲- جمالی، پرویز

حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۴.

۳- راستگو، سید محمد

نقد شرح هروی، تلخ خوش: ۱۳۱ - ۱۳۰.

۴- _____

نکته هایی در شعر حافظ. کیهان فرهنگی، سال هشتم، شماره پنجم: ۸۳.

۵- شریعت، محمد جواد

یادداشت. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۸۹ - ۸۸.

۶- هروی، حسینعلی

مصلحت دید من آنست که یاران همه کار
بگذارند و خم طرّه یاری گیرند

یادداشت های دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۲۵.

۱- حمیدیان، سعید

یادداشت های آقای دکتر سعید حمیدیان (ذیل -) مستدرک حافظ
نامه: ۱۴۲۵.

۲- نرّمشاهی، بهاء الدین

گزارد حق «حافظ خلخالی»، نشر دانش، سال پانزدهم: ۴۶.

۳- سروشیار، جمشید

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۴- هروی، حسینعلی

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۰.

+ مقالات حافظ: ۲۹۵.

- حافظ، صحت کلمات... : ۴۱۱/۱ - ۴۱۰. فرزاد، مسعود
- مطبوع‌تر ز نقش تو صورت نیست باز
طغرا نویس ابروی مشکین مثال تو
- ۱- حمیدیان، سعید
یادداشت‌های آقای دکتر سعید حمیدیان. مستدرک حافظ نامه:
۱۴۳۰ - ۱۴۲۹.
- ۲- رزاز، علی‌اکبر
یادداشت‌های آقای علی‌اکبر رزاز، مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۳.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۹۳/۲.
- مطربا پرده بگردان و بزن راه عراق
که بدین راه بشد یار و ز ما یاد نکرد
- ۱- برهانی، مهدی
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۹.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۴.
- ۳- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه کلک، شماره شصتم: ۲۶۶ - ۲۶۵.
- مطرب از درد محبت عملی می پرداخت
که حکیمان جهان را مژه خون پالا بود
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۴۶۱/۱ - ۴۶۰.
- مطرب از گفته حافظ غزلی نغز بخوان
تا بگویم که ز عهد طربم یاد آمد
- ۲- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۹.
- ۳- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۲ - ۱۲۵۰.
- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۳۷۷/۱ - ۳۷۶.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. بنما، سال اول، شماره هشتم: ۳۶۴.
سناتل خانلری، پرویز

مطرب بساز پرده که کسی بی اجل نبرد
وان کونه این ترانه سراید خطا کند

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۰ - ۲۴۹.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۴/۱.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۷.

مطرب چه پرده ساخت که در پرده سماع
بر اهل وجد و حال در های و هو بسبست

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم شیرازی (مقدمه-): ۹۵.

۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱.

۳- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۷.

۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۶۸.

۵- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۹۰ - ۸۹.

۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷/۱.

۷- فرزاد، محمد بحث درباره «چند نکته در تصحیح دیوان حافظ خانلری».

راهنمای کتاب، سال سوم، شماره دوم: ۲۳۴ - ۲۳۳.

+ مقالات فرزاد: ۲۱۳ - ۲۱۱.

+ راهنمای کتاب، سال دوم، شماره چهارم: ۵۹۱ - ۵۹۰.

۸- ملاح، حسینعلی تعبیری بر چند بیت از حافظ. سخن، سال بیستم، شماره هشتم: ۷۵۳ - ۷۵۵.

۹- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما. سال اول، شماره ششم: ۲۶۹.

۱۰- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهایی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری].

نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۵.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۳۱.

مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد

نقش هر پرده که زد راه به جایی دارد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۳.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۰۹.
- ۳- عبوسی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۱ - ۱۳۳۰.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۲/۱ - ۲۵۱.

مطرب کجاست تا همه محصول زهد و علم

در کار چنگ و بریط و آواز نی کنم

حافظ قزوینی سغنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۸۲.

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴۷.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره هفتم:

۳۰۲-۳۰۳.

دیوان شاعر ساحر: ۱۹۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- پژمان بختیاری، حسین

۳- نائل خانلری، پرویز

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

مطلب طاعت و پیمان و صلاح از من مست

که به پیمانه کشی شهره شدم روز الست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

مظهر لطف ازل روشنی چشم اصل

جامع علم و عمل جان جهان شاه شجاع

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۹ - ۱۲۸۸.

حفاظ، صحت کلمات...: ۷۵۴/۲ - ۷۵۳.

۱- عبوسی، رشید

۲- فرزاد، مسعود

- معاشران گسره از زلف یار باز کنید
شبی خوش است بدین قصه‌اش دراز کنید
- ۱- اجلائی، امین پاشا چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۴ - ۸۳.
- ۲- اسلامی ندوشن، محمدعلی دفع وصله از شعر حافظ. یغما، سال سی و یکم شماره نهم: ۵۷۳ - ۵۷۲.
- ۳- _____ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۶ - ۱۶۴.
+ ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۹ - ۱۷۷.
- ۴- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم قصه یا وصله؟ حافظ شناسی جلد چهاردهم: ۹۲ - ۸۵.
+ دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام انجوی شیرازی: ۹۴.
وصله و بوی. حافظ شناسی، جلد پانزدهم: ۲۱۱ - ۲۱۰.
[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ: ۲۴۰.
آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صد و بیست و نهم: ۵۶.
دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی: ۳۴ - ۳۲.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۰.
لطف سخن حافظ: ۲۸۹.
جان و جهان حافظ. گلگشت در اندیشه و شعر حافظ: ۱۷۲.
وصله، قصه. آئینه جام: ۳۹۵ - ۳۹۳.
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۹۲ - ۳۹۱.
این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۲ - ۴۰.
تأملی در حافظ‌نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۷ - ۱۴۶.
دیوان حافظ، مجله دوم: ۱۲۷۴ - ۱۲۷۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۸/۱ - ۵۸۷.
سز زلف و قصه گیسو در شعر حافظ. نشر دانش، سال هفتم، شماره
- ۵- بینش، تقی
۶- پزمان بختیاری، حسین
۷- دست‌غیب، عبدالعلی
۷- دشتی، علی
۸- راستگو، سید محمد
۹- رکن، محمود
۱۰- ریاحی، محمد امین
۱۱- زریاب خوبی، عباس
۱۲- زرین‌کوب، عبدالحسین
۱۲- شفیمی کدکنی، محمدرضا
۱۴- شوقی نویر، احمد
۱۵- عیوضی، رشید
۱۶- فرزاد، مسعود
۱۷- قیصری، ابراهیم

- پنجم: ۹۲.
از حواشی دیوان حافظ (قصه یا وصله)، قافله سالار سخن خانلری:
۲۵۰ - ۲۵۱.
- ۱۸- مجتبائی، فتح‌الله
۱۹- محبوب، محمدجعفر
غزلهای خواجه حافظ شیرازی [چاپ دکتر خانلری] سخن، سال
نهم، شماره نهم: ۹۱۷.
- ۲۰- _____
۲۰- محمودی، هوشنگ
۲۱- محیط طباطبائی، محمد
۲۱- مهدوی دامغانی، احمد
چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود
افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۹ - ۴۷۸۷.
- ۲۳- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۳۸.
- ۲۴- _____
۲۵- هروی، حسینعلی
چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما. سال دوم، شماره اول: ۲۳.
نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقدونظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۹ - ۱۶۸.
مقام حافظ: ۴۳.
- ۲۶- همایی، جلال‌الدین
۲۷- یغمایی، پرویز
«حیله» در نسخه‌ای از دیوان حافظ. آینده، سال ششم، شماره اول
و دوم: ۱۴۷ - ۱۴۶.

معاشری خوش ورودی بساز می‌خواهم

که درد خویش بگویم به ناله بم وزیر

حافظ، صحّت کلمات...: ۶۱۵/۱.

سخنی درباره حافظ به تصحیح علامه قزوینی. مقدمه‌ای بر تدوین

غزلهای حافظ: ۱۲۲.

۱- فرزاد، مسعود

۲- نیساری، سلیم

- معرفت نیست در این قوم خدا را سببی
تا برم گوهر خود را به خریدار دگر
- ۱- اسلامی ندوشن، محمّدعلی
دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۲.
- معشوق چون نقاب ز رخ در نمی‌کشد
هر کس حکایتی به تصوّر چرا کند
- ۱- فرزاد، مسعود
۲- معزی، محمّدعلی
حافظ، صحت کلمات...: ۴۳۸/۱.
نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد
نخست: ۱۴۵.
- معنی آب زندگی و روضه ارم
جز طرف جویبار و می خوشگوار چیست
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹/۱.
- مغیبه‌ای می‌گذشت راهزن دین و دل
در پی آن آشنا از همه بیگانه شد
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۶۷/۱.
- مفروش به باغ ارم و نخوت شداد
یک شیشه می و نوش لبی و لب کشتی
- ۱- قریب، یحیی
دیوان مولانا شمس‌الدین محمّد حافظ شیرازی: ۵۹۱.
- مفروش عطر عقل به هندوی زلف ما
کانجا هزار نافه مشکین به نیم جو

- ۱- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۱۰۷.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۷/۲.
- مقام اصلی ما گوشه خراباتست
خداش خیر دهد آنکه این عمارت کرد
- ۱- اخوان ثالث، مهدی   آورده‌اند که...، حريم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۱۰.
- ۲- خز مشاهی، قوام‌الدین   یادداشت‌های آقای قوام‌الدین خز مشاهی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۶۷.
- مقام عیش میسر نمی‌شود بسی رنج
بلی به حکم بلا بسته‌اند عهد الست
- ۱- زریاب خویی، عباس   عهد الست. آئینه جام: ۲۸۳ - ۲۸۱.
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین   اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۳۷۱.
- ۳- عیوضی، رشید   دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۸ - ۱۱۸۷.
- مقیم بر سر راهش نشسته‌ام چون گرد
بدان هوس که بدین رهگذار بازآید
- ۱- جاوید، هاشم   زهی خجسته زمانی. حافظ جاوید: ۱۷۰.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۳/۱.
- مقیم زلفا تو شد دل که خوش سوادی دید
وزان غریب بلاکش خبر نمی‌آید
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۵۶۱/۱.
- ۲- مهدوی دامغانی، احمد   چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۱.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین   دیوان شاعر ساحر: ۱۲۴.

مکدرست دل آتش به خرقه خواهم زد
بیا ببین که کرامی کند تماشایی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

مکش آن آهوی مشکین مرا ای صیّاد
شرم از آن چشم سیه دار و میندش به کند

کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۶۹.
یادداشتها. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۱۳ - ۱۱۲.

۱- سمیعی [گیلانی]، احمد

نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۰.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۳ - ۱۱۲.
+ مقالات حافظ: ۴۱۶.

۱- همایون پور، منوچهر

۲- هروی، حسینعلی

مکن از خواب بیدارم خدا را
که دارم خلوتی خوش با خیالش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۵.

دیوان شاعر ساحر: ۱۶۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

مکن به چشم حقارت نگاه در من مست
که آبروی شریعت بدین قدر نرود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۷/۱ - ۵۱۶.

غزلهای خواجه حافظ شیرازی [چاپ دکتر خائوری]. سخن، سال
نهم، شماره نهم: ۹۱۷.

۱- فرزاد، مسعود

۲- محبوب، محمد جعفر

مکن به نامه سیاهی ملامت من مست
که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۶۶/۱.
- مکن حافظ از جور دوران شکایت
چه دانی تو ای بنده کار خدایی
۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۷۴/۲.
- مکن ز غصه شکایت که در طریق طلب
به راحتی نرسید آنکه زحمتی نکشید
۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۵۶۶/۱.
- مکن عتاب ازین بیش و جور بر دل ما
مکن هر آنچه تو دانی که جای آن داری
۱- راستگو، سید محمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۵.
۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۱۳۳.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۶۸/۲ - ۱۲۶۷.
- مکن کز سینه‌ام آه جگرسوز
برآید همچو دود از راه روزن
۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۳۶/۶.
- مکن که کوکبه دلبری شکسته شود
چو بندگان بگریزند و چاکران بجهند
۱- پرواز، سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۵.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۴۵۴/۱.

- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۳.
- ۱- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی. سال دوم، شماره چهارم: ۲۴.
- ۲- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۷۷.
- مگر به روی دلارای یارما ورنی
به هیچ وجه دگر کار برنمی آید
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۴۸.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۶۱/۱.
- مگر تو شانه زدی زلف عنبرافشان را
که باد غالیه ساگشت و خاک عنبربوست
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹/۱.
- مگر خضر مبارک پی درآید
زیمن همتش کاری گشاید
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۲۹۰.
- مگر دیوانه خواهم شد درین سودا که شب تا روز
سخن با ماه می‌گویم پری در خواب می‌بینم
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.

- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۳۹/۲.
- مگر زنجیر مویی گیردم دست
وگر نه سر به شیدایی برآرم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۵/۲.
- مگرش خدمت دیرین من از یاد برفت
ای نسیم سحری یاد دهش عهد قدیم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۶۶/۲.
- مگر که لاله بدانست بسی وفائی دهر
که تا بزاد و بشد جام می ز کف نهاد
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۵.
+ مقالات حافظ: ۲۸۷ - ۲۸۶.
- ۱- هروی، حسینعلی
- مگر گشایش حافظ درین خرابی بود
که بخشش از لش در می مغان انداخت
بسوخت دیده ز حیرت. [نقد] شرح غزلهای حافظ، نوشته دکتر
حسینعلی هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۶.
- ۱- نوریان، مهدی
- مگرم چشم سیاه تو پیاموزد کار
ورنه مستوری و مستی همه کس نتواند
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۴۳۰/۱.

- مگر نسیم خفت صبح در چمن بگذشت
که گل به بوی تو برتن چو صبح جامه درید
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۱/۱.
۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۳.
- مگو دیگر که حافظ نکته‌دان است
که ما دیدیم و محکم جاهلی بود
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۷/۱.
- ملال مصلحتی می‌نمایم از جانان
که کس به جد ننماید ز جان خویش ملال
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۳/۲.
- ملا متگو چه دریا بد میان عاشق و معشوق
نبیند چشم نایبنا خصوص اسرار پنهانی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۲ - ۱۳۸۳//۲.
۲- هومن، محمود سخنی چند درباره‌ی روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۰ - ۴۰۹.
- ملک این مزرعه دانی که ثباتی ندهد
آتشی از جگر جام در املاک انداز
- ۱- پژمان بختیاری [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۵۹.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۸.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۵۰.
- ملکت عاشقی و گنج طرب
هرچه دارم ز یمن همت اوست
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴/۱.

ملک در سجده آدم زمین بوس تو نیت کرد
که در حسن تو چیزی یافت بیش از حد انسانی

لطیفه غیبی: ۷۴.

۱- دارابی، محمد بن محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۳۸۴ - ۱۳۸۱.

۲- فرزاد، مسعود

ملول از هم‌رهان بودن طریق کاروانی نیست
بکش دشواری منزل بیاد عهد آسانی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۶.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۹.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۴۸.

۳- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۲/۱۳۸۷ - ۱۳۸۶.

۴- فرزاد، مسعود

من آن آئینه را روزی به دست آرم سکندر وار
اگر می‌گیرد این آتش زمانی ورنه نمی‌گیرد

آینه و آتش. حافظ جاوید: ۱۴۹ - ۱۴۳.

۱- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۵.

۲- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۳۲۸.

۳- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۰.

۴- عبوضی، رشید

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۸ - ۲۶۷.

۵- محبوب، محمد جعفر

من آن شکل صنوبر را زیباغ سینه برکندم
که هر گل کز غمش بشکفت محنت بار می‌آورد

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب: خواجه حافظ شیرازی: ۱۴۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

آنشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۵.

- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۲.
- ۴- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۳۸ - ۱۲۳۷.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۰/۱.
- ۶- معیری، محمد علی نکاتی چند درباره برخی از اشعار حافظ. کتابنمای ایران، جلد نخست: ۱۴۵ - ۱۴۴.
- ۷- همایونفرخ، رکن الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۳۲.

من آن فریب که در نرگس تو می بینم
بس آبروی که با خاک ره برآمیزد

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۱.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۴/۱.

من ار چه عاشقم و رند و مست و نامه سیاه
هزار شکر که یاران شهر بی گنهند

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۳.

من از بیگانگان دیگر ننام
که با من هر چه کرد آن آشنا کرد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۰.

من از چشم تو ای ساقی خراب افتاده ام لیکن
بلایی کز حبیب آید هزارش مرحبا گفتیم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۴/۲.

من از رندی نخواهم کرد توبه
ولو آذیتنی با لهر و الحجر

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۱۱/۱.
- من از رنگ صلاح آن دم به خون دل بشستم دست
که چشم باده پیمایش صلا بر هوشیاران زد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۲۶/۱.
- من از نسیم سخن چین چه طرف بریندم
چو سرو راست درین باغ نیست محرم راز
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۶.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۳۹/۱ - ۶۳۸.
- من اگر باده خورم ورنه چه کارم با کس
حافظ راز خود و عارف وقت خویشم
- ۱- پرواز، سیاوش درباره «چند نکته در اشعار حافظ». کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صد و چهارم: ۶۳.
- ۲- دشتی، سیدمحمد چند نکته در اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره صد و سی و هفتم: ۶۱ - ۶۰.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۰۱/۲.
- من اگر خارم اگر گل چمن آرایی هست
که از آن دست که او می‌کشدم می‌رویم
- ۱- پزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: بیست و هفتم و ۳۷۶.
- ۲- جاوید، هاشم بارها گفته‌ام. حافظ جاوید: ۲۳ - ۲۲.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۵.

- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۵۱.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۱ - ۱۰۱۰.
- ۶- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۶ - ۱۳۱۷.
- ۷- مجتبائی، فتح‌الله روش جعل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۳. از حواشی دیوان حافظ (کشیدن یا پروردن). قافله سالار سخن خانلری: ۲۵۳ - ۲۵۲.
- ۸- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۸۵.

من اگر رند خراباتم و گر زاهد شهر

این متاعم که همی بینی و کمتر زینم

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۰.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۳۷/۲.
- ۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۲۶.

من اگر نیکم اگر بد تو برو خود را باش

هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

- ۱- جاوید، هاشم شرفنامه. حافظ جاوید: ۲۴۹.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۰.
- ۳- رواقی، علی شرحی بر یک بیت حافظ. گلچرخ، شماره چهارم: ۱۱ - ۱۲.
- ۴- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۶ - ۱۲۱۷.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۳/۱.
- ۶- نائل‌خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل‌خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۸۱.
- ۷- نورانی وصال، عبدالوهاب شرح یک بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۲۹ - ۳۱.

من این حروف نوشتم چنان که غیر ندانست

تو هم ز روی کرامت چنان بخوان که تو دانی

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد

سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۳.

+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ):

۱۶۰.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

دیوان حافظ به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم.

بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۶۸.

۲- ناتل خانلری، پرویز

من این مراد ببینم به خود که نیم شبی

به جای اشک روان در کنار من باشی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۳/۲.

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های علمی

۱- فرزاد، مسعود

من این مزّقع رنگین چو گل بخواهم سوخت

که پیر باده فروشش به جرعه‌ای نسخرد

گلگشتی در آینه جام. تلخ خوش: ۲۱۷ - ۲۱۶.

سوختن و جوشیدن گل. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۳۶ - ۱۳۳.

تأملی در حافظ‌نامه. کیهان‌اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۴۶ - ۱۴۵.

من این مزّقع رنگین. حافظ شناسی، جلد پنجم: ۱۰ - ۵.

+ دولت پیر مغان...: ۱۳۸ - ۱۳۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- ریاحی، محمد امین

۳- شوقی نوبر، احمد

۴- نیاز کرمانی، سعید

من این مقام به دنیا و آخرت ندهم

اگر چه در پیم افتند، هر دم انجمنی

[زبرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۶۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۹/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- فرزاد، مسعود

من با کمر تو در میان کرده‌م دست
 پنداشتمش که در میان چیزی هست...
 این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۸۷. ۱- ریاحی، محمدمبین

من به خیال زاهدی گوشه‌نشین و طرفه آنک
 مغبچه‌ای ز هر طرف می‌زندم به چنگ و دف
 حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۶. ۱- راستگو، سیدمحمد

من به سرمزل عنقا نه به خود بردم راه
 قطع این مرحله با مرغ سلیمان کردم
 حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۰/۲. ۱- فرزاد، مسعود

من به گوش خود از دهانش دوش
 سخنانی شنیده‌ام که سپرس
 حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۴/۲. ۱- فرزاد، مسعود

من پیر سال و ماه نیم یار پی وفاست
 بر من چو عمر می‌گذرد پیر از آن شدم
 چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود
 افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۵. ۱- مهدوی، دامغانی، احمد

من ترک عشق شاهد و ساغر نمی‌کنم
 صد بار تویه کردم و دیگر نمی‌کنم
 حافظ، صحت کلمات...: ۹۳۲/۲. ۱- فرزاد، مسعود

مَنْتَ سَدْرَه و طُوبَى زِ پَى سَايَه مَكش

که چو خوش‌بنگری ای سر و روان اینهمه نیست

حاصل کارگه کون و مکان. چشمه روشن: ۲۶۴-۲۶۳.

۱- یوسفی، غلامحسین

+ حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۹۹-۹۷.

الْمَنَّةُ لِلَّهِ كَمَا چو ما بیدل و دین بود

آن را که لقب عاقل و فرزانه نهادیم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۸۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

مَنْ چو گویم که قدح نوش و لب ساقی بوس

بشنو از من که نگوید دگری بهتر ازین

[ز بر نویسی دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۱.

۱- بزمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱۷.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۷/۲.

۳- فرزاد، مسعود

دربارۀ حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۳.

۴- محبوب، محمدجعفر

حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری].

۵- نجفی، ابوالحسن

نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۴.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۲۹.

مَنْ چه گویم که تو را نازکی طبع لطیف

تا به حدیست که آهسته دعا نتوان کرد

حافظ قزوینی-غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۳.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۵۲.

۲- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۲/۱.

۳- فرزاد، مسعود

چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود

۴- مهدوی دامغانی، احمد

افشار، جلد هشتم: ۴۷۸۱ - ۴۷۸۰.

من حالت زاهد را با خلق نخواهم گفت
این قصه اگر گویم با چنگ و رباب اولی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۳/۲ - ۱۳۵۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۳.

۲- همايونفرخ، رکن‌الدین

من خاکی که ازین در نتوانم برخاست
از کجا بوسه زخم بر لب آن قصر بلند

حافظ، صحت کلمات...: ۳۹۹/۱.

۱- فرزاد، مسعود

من دوستدار روی خوش و موی دلکشم
مدهوش چشم مست و می صاف بیغشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۳.

۱- راستگو، سیدمحمد

من رمیده ز فیرت ز پا فتادم دوش
نگار خویش چو دیدم به دست بیگانه

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

من رند و عاشق در موسم گل
آنگاه تو به استغفراش

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۱۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۱.

۲- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۱۱۶ - ۱۱۵.

۳- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۴/۲ - ۱۱۲۳.

۴- فرزاد، مسعود

منزل حافظ کنون بارگه پادشاست

دل بر دلدار رفت جان بر جانانه شد

حافظ، صحّت کلمات... : ۳۶۸/۱

۱- فرزاد، مسعود

منزل سلمی که بادش هر دم از ما صد سلام

پر صدای ساربانان بینی و بانگ جرس

حافظ، صحّت کلمات... : ۶۷۰/۲

۱- فرزاد، مسعود

من ز مسجد به خرابات نه خود افتادم

اینم از روز ازل حاصل فرجام افتاد

چه کند گر پی دوران نرود چون پرگار

هر که در دایره گردش ایام افتاد

شبهه‌ای از شرح شوق. نشر دانش، سال دهم، شماره چهارم: ۵۹.

آئینه اوهام. آئینه جام: ۷۴ - ۷۳.

حافظ، صحّت کلمات... : ۲۲۷/۱

۱- حمیدیان، سعید

۲- زریاب خوبی، عباس

۳- فرزاد، مسعود

من سرگشته هم از اهل سلامت بودم

دام راهم شکن طرّه گیسوی تو بود

حافظ، صحّت کلمات... : ۴۷۷ - ۴۷۸/۱

۱- فرزا، مسعود

منش با خرقة پشمین کجا اندر کمند آرم

ز ره مویی که مژگانش ره خنجر گزاران زد

لطف سخن حافظ: ۲۳۰.

۱- رکن، محمود

مین شکسته بدحال زندگی یابم

در آن زمان که به تیغ غمت شوم مقتول

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۹۴/۲.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۷۹.
- ۱- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۱.
- منصورین مظفر غازی است حرز من
وز این خجسته نام بر اعدا مظفرم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۲ - ۴۹۳.
- منعم مکن ز عشق وی ای مفتی زمان
معذور دارم که تو او را ندیده‌ای
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- رکن، محمود
۴- قریب، بهی
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۹۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۳.
لطف سخن حافظ: ۱۲۱.
دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، ۵۹۱.
- من غلام نظر آصف عهدهم کو را
صورت خواجگی و سیرت درویشانست
- ۱- برهانی، مهدی
۲- عبیوضی، رشید
۳- فرزاد، مسعود
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۱.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۹۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۹۲/۱.
- منکران را هم ازین می دو سه ساغر بچشان
وگر ایشان نستانند روانی به من آر

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۶۰۰/۱
- من که از آتش دل چون خم می در جوشم
مهر بر لب زده خون می خورم و خاموشم
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۵۴.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۰.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۸۹۶-۸۹۷.
۴- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۹۵.
- من که از یاقوت و لعل اشک دارم گنجها
کی نظر در فیض خورشید بلند اختر کنم
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۰.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۹۱۲-۹۱۳/۲.
- من که امروزم بهشت نقد حاصل می‌شود
وعده فردای زاهد را چرا باور کنم
- ۱- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۵۸.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۹۱۳/۲.
۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۴۱۹.
- من که باشم که بر آن خاطر عاطر گذرم
لطفها می‌کنی ای خاکِ درت تاج سرم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحّت کلمات... : ۸۶۷/۲.

من که خواهم که ننوشم بجز از راقی خم
چه کنم گر سخن پیر مغان ننویسم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۸-۸۹۹.

۱- فرزاد، مسعود

من که در آتش سودای تو آهی نزنم
کی توان گفت که بر داغ، دلم صابر نیست

ملاحظات دربارۀ چند بیت حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهارم،
شمارۀ نهم: ۵۱-۵۲.

۱- اهور، پرویز

حافظ خوانی و حافظ دانی. حافظ، آینه دار تاریخ: ۲۶-۲۹.

۲- _____

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام مهدی
سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شمارۀ چهارم: ۳۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش دربارۀ حافظ: ۳۰۴.

۳- خرمشاهی، بهاء‌الدین

+ چارده روایت (مجموعه مقاله دربارۀ شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۲.

من که شبها ره تقوی زده‌ام با دف و چنگ
این زمان سر به ره آرم چه حکایت باشد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۲/۱.

۲- فرزاد، مسعود

من که عیب توبه کاران کرده باشم بارها
توبه از می وقت گل دیوانه باشم ار کنم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

من کی آزاد شوم از غم دل چون هر دم
هندوی زلف بتی حلقه کند در گوشم

- ۱- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۷۷.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۸۹۲/۲.
- من گدا و تسمنای وصل او هیهات
مگر به خواب ببینم خیال منظر دوست
- ۱- برهانی، مهدی   حافظ قزوینی، غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۸۳-۸۴.
- ۲- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۵.
- ۳- عیوضی، رشید   دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۲-۱۲۰۳.
- ۴- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۹/۱.
- منم آن شاعر ساحر که به افسون سخن
از نی کلک همه قند و شکر می‌بارم
- ۱- راستگو، سیدمحمد   اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
- ۲- _____   دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۴۱.
- ۳- _____   گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۶۴-۲۶۳.
- ۴- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۸۵۷/۲.
- منم که بی تو نفس می‌کشم زهی خجلت
مگر تو عفو کنی ورنه چیست عذر گناه
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳۳.
- ۲- عیوضی، رشید   دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۴.
- منم که دیده به دیدار دوست کردم باز
چه شکر گویمت ای کارساز بسنده‌نواز
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات... : ۶۳۸/۱.

- منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
منم که دیده نیالوده‌ام به بسد دیدن
چند نکته در اشعار حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهاردهم، شماره
صدوسی و هفتم: ۵۹-۶۰.
- ۱- دشتی، سید محمد
- من نگویم که کنون با که نشین و چه بنوش
که تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باشی
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰۸/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- من نمی‌یابم مجال ای دوستان
گرچه دارد او جمالی بس جمیل
حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۱/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- من نه آن رندم که ترک شاهد و ساغر کنم
محتسب داند که من این کارها کمتر کنم
حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۰/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- من نه آنم که ز جور تو بنالم حاشا
بنده معتقد و چاکر دولسخواهم
حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۶/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
- من و باد صبا ممسکین دو سرگردان دو بی‌حاصل
من از افسون چشمت مست و او از بوی گیسویت
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۹۵.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۸.
- ۲- دهخدا، علی‌اکبر

- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۵.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۹.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۶/۱.
- ۶- محیط طباطبائی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۷- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم، ۲۹.

من و دل گر فدا شویم چه باک

غرض اندر میان سلامت اوست

دیوان شاعر ساحر: ۲۵.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

من و سفینه حافظ که جز درین دریا

بضاعت سخن دُرُفشان نمی‌بینم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۱.

لطف سخن حافظ: ۵۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۹۵۰/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- رکن، محمود

۳- فرزاد، مسعود

من و شمع صبحگاهی سزد ار بهم بگیریم

که بسوختیم و از ما، بت ما فراغ دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۳.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۷ - ۱۲۲۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- عبیوضی، رشید

من و مقام رضا بعد ازین و شکر رقیب،

که دل به درد تو خو کرد و ترک درمان گفت

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۸۲.
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبيرات ديوان حافظ [به تصحيح و توضيح پرويز ناتل خانلري]. کيهان فرهنگي، سال دوم، شماره اول: ۳۴.
- ۲- دارابي، محمدبن محمد لطيفه غيبی: ۲۸.
- ۳- دست غيب، عبدالعلي حافظ شناخت: ۱/۱۳۷ - ۱۳۶.
- ۴- سميعي [گيلاني]، احمد کلام و پيام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۴.
- + برگزيده مقاله هاي نشر دانش درباره حافظ: ۶۳.
- ۵- غني، قاسم يادداشتهای دکتر قاسم غني در حواشی ديوان حافظ: ۱۰۴ - ۱۰۳.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۱۴.
- ۷- هروي، حسينعلي نظري به «کلام و پيام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۳۲.
- + برگزيده مقاله هاي نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۶.
- + مقالات حافظ: ۴۲۲ - ۴۲۱.
- ۵- نکته هايي در تصحيح ديوان حافظ (خانلري). نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۹.
- + برگزيده مقاله هاي نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۴.
- + مقالات حافظ: ۴۷۳.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۲۸.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۲۸.
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۲۲۸.

من همان ساعت که از می خواستم شد توبه کار
گفتم این شاخ ار دهد باری، پشیمانی بود

۱. فروزانفر، محمدحسن (بدیع‌الزمان) شرح یک غزل حافظ، [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم، شماره یکم: ۲۳۷ - ۲۳۵.

مه جلوه می‌نماید بر سبز خنگ گردون

تا او به سر درآید بر رخسار با بگردان

۱- جاوید، هاشم در بر قبابگردان، حافظ جاوید: ۱۶۴ - ۱۶۳.

مهر تو عکسی بر ما نیفکند

آینه رویا آه از دلت آه

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد

سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۲.

+ چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ: ۱۶۰.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲۵/۲.

۲- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ

۳- هروی، حسینی

(مجموعه مقالات): ۷۸.

+ مقالات حافظ: ۱۴۱.

مهر رخت سرشت من خاک درت بهشت من

عشق تو سرنبشت من راحت من رضای تو

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۳/۲.

مهندس فلکی راه دیر شش جهتی

چنان بیست که ره نیست زیر دیر مفاک

۱- پیمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۹۴.

۲- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۰.

- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۵.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۵.
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۷۰/۲ - ۷۶۹.
- غزل مشکوک حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد نهم: ۵۱۳۲ - ۵۱۳۷.
- مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۰.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره اول: ۲۵.
- یادداشت، حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۹۴ - ۱۹۳.
- ۳- راستگو، سیده محمّد
- ۴- فرزاد، مسعود
- شکامران، ماشاءالله
- ع- محیط طباطبائی، محمّد
- ۷- معین، مهدخت
- ۸- نائل خانلری، پرویز
- ۹- همایون پور، منوچهر
- ۱- خز مشاهی، بهاءالدین
- ۱- دست غیب، عبدالعلی
- ۲- محبوب، محمّد جعفر
- عجاز در ایهام. ذهن و زبان حافظ: ۱۰۴.
- حافظ شناخت: ۱۷۵/۱ - ۱۷۴.
- چند نکته درباره شعر حافظ و زندگی او. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ: ۴۰۹.
- + حافظ شناسی، جلد اول: ۴۱ - ۴۰.
- میان جعفرآباد و مصلن
عبیرآمیز می آید شمالش
- حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۲/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

میان عاشق و معشوق هیچ حایل نیست
تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز

آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز: ۲۸۳ - ۲۸۲.

۱- اخوان ثالث، مهدی

یادداشت‌هایی دربارهٔ حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرارالتوحید].

۲- شفیعی کدکنی، محمدرضا

حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۲۳ - ۲۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۶۷/۱.

۳- فرزاد، مسعود

میان گریه می‌خندم که چون شمع اندرین مجلس
زبان آتشینم هست لیکن در نمی‌گیرد

دربارهٔ بعضی لغات و تعبيرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

۱- پرواز، سیاوش

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شمارهٔ اول: ۳۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۳۱۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

میان مهربانان کی توان گفتم

که یار ما چنین کرد و چنان کرد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

می باقی بده تا مست و خوشدل

به یاران برفشانم عمر باقی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۲۴/۲ - ۱۲۲۲.

۱- فرزاد، مسعود

می بده تا دهمت آگهی از سر قضا

که به روی که شدم عاشق و از بوی که مست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴/۱.

۱- فرزاد، مسعود

می بیفش است دریاب وقتی خوش است بشتاب
سال دگر که دارد امسید نوبهاری

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۹/۲ - ۱۲۵۸.

۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- فرزاد، مسعود

می ترسم از خرابی ایمان که می بزد
محراب ابروی تو حضور نماز من

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

می جست از سحاب امل رحمتی ولی
جز دیده اش معاینه بیرون نداد نم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۲۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۸۷.

۲- همایونفرخ، رکن الدین

وان کس که درین شهر چو ما نیست کدامست
سرگشته و سرگشته و سرگشته و سرگشته

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۹/۱.

۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود

می خواست گل که دم زند از رنگ و بوی دوست
از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت

دنیاله حکایت حافظ [دنیاله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۲۰.

۱- اسلامی ندوشن، محمد علی

افشای راز خلوت - برگ گل و خون شقایق. آئینه جام: ۹۵ - ۹۶.
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح ناتل خانلری. جلد دوم، بعضی از
لغات و تعبیرات: ۱۲۳۵.

۲- زریاب خویی، عباس
۳- ناتل خانلری، پرویز

می‌خواستیم که میرمش اندر قدم چو شمع
او خود گذر به ما چو نسیم سحر نکرد

۱- امیری، منوچهر
در باره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره
دهم و یازدهم: ۶۴۶.

۲- پرواز، سباوش
در باره بعضی لغات و تعییرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۴-۳۵.

۳- ناتل خانلری، پرویز
دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،
بعضی از لغات و تعییرات: ۱۱۸۱.

می‌خواه و گل افشان کن از دهر چه می‌جویی
این گفت سحرگه گل بلبل تو چه می‌گویی

۱- عامری، جواد
رؤیای حافظ بی‌غلط. کیهان فرهنگی، سال یازدهم، شماره هشتم:
۵۸-۵۹.

۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۹/۲.

می‌خور به بانگ چنگ و مغور غصه ور کسی
گوید تو را که باده مخور گو هو الفصفور

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۳/۱.

می‌خور به شعر بنده که زیبی دگر دهد
جام مرصع تو بدین در شاهوار

۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۸/۱-۵۹۷.

۲- هروی، حسینعلی
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۴.
+ مقالات حافظ: ۳۰۳.

- می خورد خون دلم مردمک دیده سزاست
که چرا دل به جگرگوشه مردم دادم
- [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۲/۲.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- فرزاد، مسعود
- می خور که شیخ و حافظ و مفتی و محتسب
چون نیک بنگری همه تزویر می کنند
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۵.
حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۲ - ۴۵۳/۱.
- ۱- راستگو، سید محمد
۲- فرزاد، مسعود
- می خور که هر که آخر کار جهان بدید
از غم سبک برآمد و رطل گران گرفت
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۸/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود
- می دو ساله و محبوب چارده ساله
همین بس است مرا صحبت صغیر و کبیر
- آورده اند که... حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۳۲۳-۳۲۴.
ما و خوانندگان. یادگار، سال پنجم، شماره هشتم و نهم: ۱۳۶.
کشف راز یک شاعر. نگین، سال دهم، شماره صد و هجدهم: ۷۷.
+ بر آستان حافظ. حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۰۳ - ۳۰۴.
پاسخی بر یک نقد. نگین، سال دهم، شماره صد و نوزدهم: ۳۹.
ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
حافظ شناسی: ۴۹۳ - ۴۹۴.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
۲- اقبال، عباس
۳- درودیان، ولی الله
۴- فرهیخته، نورالدین
۵- مرتضوی، منوچهر
- گلشن معانی (شرح بعضی از آیات مشکله فارسی): ۹۲ - ۹۳.
ما و خوانندگان. یادگار، سال پنجم، شماره هشتم و نهم: ۱۳۳.
- ۶- نظمی تبریزی، علی
۷- وکیل، محمد صالح

می‌دهد هر کسش افسونی و معلوم نشد

که دل نازک او مایل افسانه کیست

- ۱- اهور، پرویز حافظ دانی و حافظ خوانی. حافظ، آینه‌دار تاریخ: ۳۱ - ۳۰.
- ۲- _____ ملاحظاتی درباره چند بیت از حافظ. کیهان فرهنگی، سال چهارم، شماره نهم: ۵۱ - ۵۲.
- ۳- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸ + مجموعه مقالات دکتر محمد معین (جلد دوم): ۳۹۷. + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰ - ۳۹.
- ۴- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۹.
- ۵- _____ داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۷۷.
- ۶- شفیمی کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقایی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، سال دوازدهم: ۴۳.
- ۷- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۰ - ۱۲۰۹.
- ۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۴۳.
- ۹- محبوب، محمدجعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۶۱ - ۲۶۲.
- ۱۰- محیط طباطبایی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۱۱- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.
- ۱۲- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، لغات و تعبیرات: ۱۲۳۲.
- ۱۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: چهل.

می‌ده که سر به گوش من آورد چنگ و گفتم

خوش بگذران و بشنو از این پیر منحنی

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۰۵۱/۲.
- می ده که نوعروس چمن حدّ حسن یافت
کار این زمان ز صنعت دلّاله می رود
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۹.
۲- زریاب خویی، عباس صنعت دلّاله. آئینه جام: ۲۴۸-۲۴۷.
۳- غنی، قاسم یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۴۴.
۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۲۲/۱.
۵- مرتضوی، منوچهر ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ شناسی: ۴۹۶-۴۹۴.
- می روی و مژگانت خون خلق می ریزد
تیز می روی جانا ترست فرو مانی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۱/۲.
- می سوزم از فراق روی از جفا بگردان
هجران بلای ما شد یارب بلاگردان
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۴/۲.
- می صبوح و شکر خواب صبحدم تا چند
به عذر نیمشبی کوش و گریه سحری
- ۱- فروزانفر، محمد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ. [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. یغما، سال بیست و سوم، شماره هفتم: ۴۰۲-۴۰۰.
- می صوفی افکن کجا می فروشند
که در تابم از دست زهد ریانی

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۷۳/۲.
- می‌فکن بر صف رندان نظری بهتر ازین
بر در می‌کده می‌کن گذری بهتر ازین
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۸۶/۲.
- ۱- عبوسی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۵ - ۱۳۱۴.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۰۴/۲.
- می‌کشیم از قدح لاله شرابی موهوم
چشم بد دور که بی مطرب و می مدهوشیم
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۹۲.
- ۲- دهخدا، علی‌اکبر
یادداشتهایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۳۹۸.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین (جلد دوم): ۳۹۸.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات... : ۱۸۷/۱.
- ۴- محیط طباطبایی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۵- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم شماره یازدهم: ۲۹.

می‌گشتم اندر، آن چمن و باغ دم به دم
می‌کردم اندر آن گل و بسبیل تأملی

- ۱- سروشیار، جمشید
گزارد حق «حافظ خلخالی». نشر دانش، سال پانزدهم، شماره
سوم: ۵۰.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۰/۲۰.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۵/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۷۸۷/۲.
- ۱- عبوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۸۲.
- ۲- هروی، حسینعلی
تقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۲۸.
+ مقالات حافظ: ۲۲۰.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۱ - ۴۲/۱.
- ۱- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۳۱۸ - ۳۱۷.
- ۲- هروی، حسینعلی
تقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۸.
- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۱۶۶.

ن

نسا امیدم مکن از سابقه لطف ازل
تو پس پرده چه دانی که که خوبست و که زشت

۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم انجوی شیرازی (مقدمه -): ۱۰۴.

۲- پڑمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۷۷.

۳- حمیدیان، سعید یادداشتهای دکتر سعید حمیدیان، مستدرک حافظ نام: ۱۴۲۰.

۴- دادبه، اصغر سابقه. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی

مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم و چهارم: ۶۵۶-۶۵۵.

۵- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۹۱/۱-۸۹.

۶- آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۴.

۷- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهای درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۳۹۸.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۳۹۷.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۰.

۸- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۳.

۹- داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۷۸-۱۷۷.

- ۱۰- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۹۳.
- ۱۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۴.
- ۱۲- محیط طباطبایی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۴۷.
- ۱۳- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۲۹.
- ۱۴- نائل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری. جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۱۹۱.
- ۱۵- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۴۴.

نازپرورد تنعم نبرد راه به دوست

عاشقی شیوه رندان بلاکش باشد

چهل و دو یادداشت درباره ایات حافظ. نامواره دکتر محمود

افشار: ۴۷۸۱.

۱- مهدوی دامغانی، احمد

نازنین تر ز قدت در چمن ناز نرست

خوشر از نقش تو در عالم تصویر نبود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۰۵/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نازنینی چو تو پاکیزه دل و پاک نهاد

بهر آنست که با مردم بد نشین

لطف سخن حافظ: ۴۲.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۷/۲.

۲- فرزاد، مسعود

نازها زان نرگس مستانه‌اش باید کشید

این دل شوریده تا آن جعد و کاکل بایش

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۲.

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۶.

+ مقالات حافظ: ۳۰۶ - ۳۰۵.

۱- راستگو، سید محمد

۲- هروی، حسینعلی

ناصر به طعن گفت که رو ترک عشق کن

محتاج جنگ نیست برادر نمی‌کنم

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد اول: ۱۰۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۸.

لطف سخن حافظ: ۸۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۴/۲.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- رکن، محمود

۴- فرزاد، مسعود

ناصرم گفت بجز غم چه هنر دارد عشق

برو ای خواجه عاقل هنری بهتر ازین

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۰۱.

اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب

برومند). ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۷.

گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۶۷.

سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۸۷/۲.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- _____

۴- زنجانی، برات

۵- فرزاد، مسعود

ناظر روی تو صاحب‌نظرانند آری

سرگیسوی تو در هیچ سری نیست که نیست

چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].

۱- اجلالی، امین پاشا

- نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۳.
- ۲- پژمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۷۳.
- ۳- دارابی، محمد بن محمد لطیفه غیبی: ۸۶ - ۸۷.
- ۴- راستگو، سید محمد حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره ۱: ۴۳.
- ۵- _____ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۲۹.
- ۶- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۴.
- ۷- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۱.
- ۸- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۵۳.
- ۹- _____ اصالت ابیات و توالی در اشعار غیرغزل حافظ. پ: ۸۶ - ۸۷.
- ۱۰- قیصری، ابراهیم سر زلف و قصه گیسو. نشر دانش، سال هفتم، شماره پنجم: ۹۲.
- ۱۱- ناتل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره هفتم: ۳۲۶.
- ۱۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۵.
- + مقالات حافظ: ۶۴.
- ۱۳- _____ سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۱.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۴۶ - ۱۴۵.
- + نقد و نظر درباره حافظ: ۲۰۱.
- + مقالات حافظ: ۳۴۹ - ۳۵۰.
- ۱۴- _____ در جواب نکته گیر بر حافظ چاپ خانلری. نشر دانش، سال هشتم، شماره اول: ۶۸ - ۶۷.
- + مقالات حافظ: ۵۵۷ - ۵۵۶.

ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
 ناله کن بلبل که گلبانگ دل افکاران خوش است

- ۱- پڑمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۳.
 ۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۲.
 ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۳/۱.

نام حافظ رقم نیک پذیرفت ولی

پیش رندان رقم سود و زیان این همه نیست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نام حافظ گر برآید بر زبان کلک دوست

از جناب حضرت شام بس است این ملتس

حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۲-۶۷۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نام نیک ار طلبد از تو غریبی چه شود

تویی امروز درین شهر که نامی داری

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۵.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۶-۱۲۷۷/۲.

دیوان شاعر ساحر: ۲۵۰.

۱- پڑمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- همایونفرخ، رکن‌الدین

ناموس عشق و رونق عشاق می‌برند

عیب جوان و سرزنش پیر می‌کنند

حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نامه تعزیت دختر رز بنویسید

تا همه مغیبهگان زلف دو تا بگشایند

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۹۷.

۱- پڑمان بختیاری، حسین

- ۲- دست‌غیب، عبدالعلی حافظ شناخت: ۱۱۳/۱ - ۱۱۰.
- ۳- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵ و ۲۶۱.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۵۶/۱.
- ناوک چشم تو در هر گوشه‌ای
همچو من افتاده دارد صد قتیل
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۱/۲.
- ناوک غمزه بیار و رسن زلف که من
جنگها با دل مجروح بلاکش دارم
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۴۰۱.
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۳.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۶.
داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۸۸.
- ۲- راستگو، سید محمد درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۵.
- ۳- محبوب، محمد جعفر مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی. سال پنجم، شماره هشتم: ۴۹.
- ۴- محیط طباطبایی، محمد دیوان شاعر ساحر: چهل و یک و ۱۹۹.
- ۵- هابونفرخ، رکن‌الدین نبندی زان میان طرفی کمروار
اگر خود را ببینی در میانه
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۶۴ - ۱۱۶۵.
- نبود چنگ و رباب و نبید و عود که بود
گل وجود من آغشته گلاب و نبید
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۷.

- ۲- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۸۵.
- ۳- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۵۷۲/۱ - ۵۷۱.
- ۱- برهانی، مهدی   نبود نقش دو عالم که رنگ الفت بسود
 زمامه طرح محبت نه این زمان انداخت
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۲.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۵۰/۲ - ۴۹.
- ۱- فرزاد، مسعود   نثار خاک رخت نقد جان من هر چند
 که نیست نقد روان را بر تو مقداری
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۵۷/۲.
- ۲- مرتضوی، منوچهر   ایهام، تخصیص اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر
 حافظ شناسی: ۴۶۵ - ۴۶۴.
- ۱- راستگو، سیدمحمد   نثار روی تو هر برگ گل که در چمن است
 فدای قد تو هر سرو بن که بر لب جوست
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۳.
- ۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین   نجوید جان از آن قالب جدایی
 که باشد خون جامش در رگ و پی
 اهتمامی بی‌اهمیت، [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد
 سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۲.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۴ - ۳۰۲.
 + چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۶۱.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۱/۳.

نخست موعظه پیر صحبت این حرف است

که از مصاحب ناجنس احتراز کنید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۶۰.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۹۰.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۸/۱.

۳- فرزاد، مسعود

نخفته‌ام ز خیالی که می‌پزد دل من

خمار صد شبه دارم شرابخانه کسب‌است

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۱۶۴.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۷/۱.

۳- فرزاد، مسعود

ندارم دستت از دامن مگر در خاک و آن دم هم

که بر خاکم روان گردی بگیرد دامنت مردم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۹/۲.

۲- فرزاد، مسعود

ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست

سهی قدان سیه چشم ماه سیما را

حافظ، صحت کلمات...: ۶/۱.

۱- فرزاد، مسعود

ندانم نوحه قمری به طرف جویباران چیست

مگر او نیز همچون من غمی دارد شبانروزی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۶.

۱- راستگو، سید محمد

- ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند
فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد ۱: ۷۷-۷۸
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۳.
لطف سخن حافظ: ۱۶۴.
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۶۰-۵۹.
نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۳.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سید محمد
۳- رکن، محمود
۴- فرزاد، مسعود
۵- هروی، حسینعلی

- ندیم و مطرب و ساقی همه اوست
خیال آب و گل در ره بهانه
احتجاجات و سوالات و توضیحات. یغما، سال بیست و ششم،
شماره دوم: ۱۱۸-۱۱۷.
- ۱- دانشمندی حافظ شناس

- نذر کردم گر ازین غم به درآیم روزی
تا در می‌کده شادان و غزلخوان بروم
- حافظ، صحت کلمات...: ۲/۹۵۴.
- ۱- فرزاد، مسعود

- نذر و فتوح صومعه در وجه می، نهیم
دلخ ریسا به آب خرابات برکشیم
- دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال
بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۲.
درباره بعضی لغات و تعییرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح
پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۲.
کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۵.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- پرواز، سیاوش
۳- سمیعی [گیلانی]، احمد

- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۴۶.
حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۲/۲.
- ۴- فرزاد، مسعود
۵- هروی، حسینعلی
- نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره ۱: ۳۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۱۳.
+ مقالات حافظ: ۴۱۷.
- نرگس از لاف زده از شیوه چشم تو مرنج
نروند اهل نظر از پی ناپینایی
- ۱- دوانی، جلال‌الدین (علامه)
شرح یک غزل خواجه حافظ. ارمغان، دوره بیست و هفتم: شماره هشتم: ۳۶۷.
- + دوره بیست و یکم، شماره دهم: ۵۴۳-۵۴۲.
+ نقد نیازی (در شرح دو بیت و یک غزل از خواجه حافظ شیرازی): ۱۹۶-۱۹۵.
- ۲- دوانی، علی
نگاهی به شرح غزلی از حافظ. وقف، میراث جاویدان، سال دوم، شماره چهارم: ۱۲۶.
- نرگش عربده جوی و لبش افسوس کنان
نیم شب دوش به بالین من آمد بنشست
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۲/۱.
- نرگس کرشمه می برد از حد برون خرام
ای من فدای شیوه چشم سیاه تو
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۳.
۲- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۳۰-۱۳۲۹.
۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۶/۲.

نرگس مست نوازش کن مردم دارش
خون عاشق به قدح گر بخورد نوشش باد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۱۳/۱.

اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ. پ: ۹۲ - ۹۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

۳- _____

نرگس همه شیوه‌های مستی
از چشم خوش تو وام دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۴.

۱- راستگو، سیدمحمد

نزدی شاه رخ و فوت شد امکان حافظ
چه کنم بازی ایام مرا غافل کرد

یادداشتهای دکتر قاسم غنی و حواشی دیوان حافظ: ۸۵.

حافظ از دیدگاه علامه محمد قزوینی: ۴۴۵ - ۴۴۴.

یادداشتهای حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۱۲ - ۱۱۰.

نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. نشر دانش، سال ششم،
شماره دوم: ۳۰.

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۹۶.

+ مقالات حافظ ۴۷۶ - ۴۷۵.

۱- غنی، قاسم

۲- قزوینی، محمد

۳- هدایون پور، منوچهر

۴- هروی، حسینعلی

نزدیک شد آن دم که رقیب تو بگوید
دور از رخت این خسته رنجور نماندست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۶ - ۳۵.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- فرزاد، مسعود

نسیم باد صبا دوشم آگهی آورد
که روز محنت و غم رو به کوتاهی آورد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۷.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۷/۱.

۳- فرزاد، مسعود

نسیم در سر گل بشکند کلاله سنبلی

چو در میان چمن بوی آن کلاله برآید

کاغذین جامه - کلاله یا گلاله؟ آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم
- دوازدهم: ۶۰۶ - ۶۰۷.

۱- قیصری، ابراهیم

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۵۵.

۱- غنی، قاسم

نسیم زلف تو چون بگذرد به تربت حافظ

ز خاک کالبدش صد هزار لاله برآید

تصحیح انتقادی دیوان حافظ [تصحیح و توضیح پرویز
ناتل خانلری]، آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۲۳.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴۶.

۱- انوری، حسن

۲- راستگو، سید محمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۷۰.

۳- غیوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۱/۱.

۴- فرزاد، مسعود

ضوابط تدوین غزل‌های حافظ. مقدمه‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ: ۲۲۰

۵- نیساری، سلیم

دیوان شاعر ساحر: ۱۱۶.

۶- همایونفرخ، رکن‌الدین

نسیم صبح سعادت بدان نشان که تو دانی

گذر به کوی فلان کن در آن زمان که تو دانی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

- نشان اهل خدا عاشقی است با خود دار
 که در مشایخ شهر این نشان نمی‌بینم
- ۱- خزمنشاهی، بهاء‌الدین
 اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد
 سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۱.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۲ - ۳۰۱.
- ۲- دادبه، اصغر
 + چارده روایت (مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ): ۱۵۹
 شرحی بر حافظ، پیراسته از لطافتها. نشر دانش، سال ششم، شماره
 پنجم: ۲۳ - ۲۲.
- ۳- فرزاد، مسعود
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۱۴.
 حافظ، صحت کلمات... : ۹۴۹/۲ - ۹۴۸.
- نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل
 بنال بلبل بیدل که جای فریادست
- ۱- بزمان بختیاری، حسین
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶.
 ۲- برهانی، مهدی
 حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۰.
 ۳- راستگو، سیدمحمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۷۱.
 ۴- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات... : ۷۶/۱.
 ۵- نائل خانلری، پرویز
 چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ۶: ۲۷۰.
- نشان موی میانش که دل در او بستم
 ز من مپرس که خود در میان نمی‌بینم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۱.
 ۲- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات... : ۹۴۹/۲.
 ۳- هروی، حسینعلی
 حافظ هنوز هم سر به راه نشده است! آدینه، شماره ۴۹: ۵۳-۵۲.

- نشان یار سفر کرده از که پرسم باز
که هرچه گفت برید صبا پریشان گفت
- حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد ۳: ۱۲۹-۱۲۸
یادداشت‌های آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک
حافظ‌نامه: ۱۳۵۹ - ۱۳۵۸.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۸.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۸۱/۱.
- ۳- راستگو، سیدمحمد
۴- فرزاد، مسعود
- یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۵۸.
- ۵- معصومی، حسین

- نصیحتی کنمت بشنو و بهانه نگیر
هر آنچه ناصح مشفق بگویدت بپذیر
- حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۷/۱.
- ۱- فرزاد، مسعود

- نظر پاک تواند رخ جانان دیدن
که در آینه نظر جز به صفا نتوان کرد
- یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز (ذیل -) مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۸.
یادداشت‌های آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۴۵۸.
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین
۲- رزاز، علی‌اکبر

- نظر کردن به درویشان منافی بزرگی نیست
سلیمان با چنان حشمت نظرها بود با مورش
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۴.
حافظ، صحت کلمات...: ۷۰۱/۲.
دیوان شاعر سحر: ۱۶۵.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- فرزاد، مسعود
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر
نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۳.
- ۲- عبیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۲ - ۱۲۰۱.
- ۱- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقدی بر دیوان حافظ، تصحیح ادیب برومند)، ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۶.
- ۲- _____ حاشیه بر شرح حافظ هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره ۱: ۴۶-۴۵.
- ۳- _____ نقد شرح هروی. تلخ خوش: ۱۴۵ - ۱۴۴.
- ۴- _____ گامی در تصحیح غزل‌های حافظ، تلخ خوش: ۲۵۸ - ۲۵۹.
- ۵- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۹۹ - ۲۹۷.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۸/۱ - ۶۲۷.
- ۷- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ، نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۷۹۱.
- ۸- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۴۷.
- نغز گفت آن بت ترسا بجهت بادفروش
شادی روی کسی خورد که صفائی دارد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۳.
- ۲- علوی، عبدالعلی (پرتو-) برخی از معانی اشعار مشکل‌خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، بانگ جرس: ۱۱۰ - ۱۰۹.
- ۳- نائل خانلری، پرویز سه کلمه در شعر حافظ، مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ: ۱۹۹-۱۹۷.
- ۴- هومن، محمود + هفتاد سخن، جلد سوم (از گوشه و کنار ادبیات فارسی): ۱۵۶-۱۵۵.
- سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ، حافظ، از محمود هومن: ۴۰۹.

نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد
عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

حافظ، صحّت کلمات...: ۳۵۴/۱

۱- فرزاد، مسعود

نفس برآمد و کام از تو برنمی‌آید
فغان که بخت من از خواب درنمی‌آید

حافظ، صحّت کلمات...: ۵۶۰

۱- فرزاد، مسعود

نفس‌نفس اگر از بساد بشنوم بپوش
زمان زمان چو گل از غم کنم گریبان چاک

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۱۶

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحّت کلمات...: ۷۷۱/۲

۲- فرزاد، مسعود

نقاب گل کشید و زلف سنبل
گره بند قبای غنچه وا کرد

لطف سخن حافظ: ۲۱۶

۱- رکن، محمود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
غنی و نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۶۴-۱۶۳

۲- هروری، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۲۸۳

سخنی از تصحیح جدید دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز
ناتل‌خانلری]. نشر دانش، سال اول، شماره پنجم و ششم: ۱۵

۳- _____

+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۵۵

+ نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۲۰۹

+ مقالات حافظ: ۳۶۳

نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان
گر شمارانه بس این سود و زیان ما را بس

- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه) حافظ به سعی سایه: ۳۷.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۳/۲.
- نقد دلی که بود مرا صرف باده شد
قلب سیاه بود از آن در حرام رفت
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۲/۱.
- نقد صوفی نه همه صافی بیفش باشد
ای بسا خرقة که مستوجب آتش باشد
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۵.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۴/۱.
- ۳- نائل خانلری، پرویز چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال اول، شماره ۸: ۳۶۳.
- نقد(عمرت ببرد غصه دنیا به گزاف
گر شب و روز درین قصه مشکل باشی
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰۹/۲.
- نقدها را بود آیا که عیاری گیرند
تا همه صومعه داران پی کاری گیرند
- ۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۵.
- نقش حقوق صحبت و اخلاص بندگی
از لوح سینه محو کن و نام ما مپرس
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۸۱-۶۸۲.

- نقش خیال روی تو تا وقت صبحدم
بر کارگاه دیده بسی خواب می‌زدم
- ۱- فروهر، نصرت‌الله
جابه‌جایی دو مصراع در غزل حافظ. کیهان فرهنگی، سال
چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۴.
- ۱- مرتضوی، منوچهر
نقش برآب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده
ادبیات تبریز، سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۵.
- نقش می‌بستم که گیرم گوشه ای زان چشم مست
طاقت و صبر از خم ابروش طاق افتاده بود
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۷.
- ۲- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر
این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاءالدین خرمشاهی و
شرح غزلهای حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره دهم: ۴۴.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۸۰/۱.
- ۴- هروی، حسینعلی
چرا نه در کنار هم [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان
فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۴.
- ۵- _____
نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز حافظ‌شناسی، جلد ششم: ۱۵۸-۱۵۹
+ مقالات حافظ: ۵۱۲-۵۱۳.
- ۶- _____
نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ
(مجموعه مقالات): ۴۱-۴۰.
+ مقالات حافظ: ۷۴.
- نقطه عشق نمودم به تو هان سهو مکن
ورنه چون بنگری از دایره بیرون باشی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۷۰.
- ۲- زریاب خویی، عباس
نقطه و پرگار. آئینه جام: ۳۷۲.

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۶/۲ - ۱۳۱۵.
- نکال شب که کند در قدح سیاهی مشک
در او شرار چسراغ سحرگهان گیرد
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه.ا. سایه) حافظ به سعی سایه. (مقدمه): ۳۳ - ۳۴.
۲- بهبودی، محمدباقر نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره چهارم: ۵۳ - ۵۴.
۳- جاوید، هاشم زغال. حافظ جاوید: ۳۹۲ - ۳۸۷.
۴- جوینی، عزیزاله زبان غزل در دیوان حافظ و شرح چهار بیت. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و نهم، شماره سوم و چهارم: ۱۷۷ - ۱۷۵.
- ۵- رجائی بخارایی، احمدعلی احتجاجات و سؤالات و توضیحات، یغما، سال دهم، شماره ۱۰: ۴۷۹ + فرهنگ اشعار حافظ (مقدمه): ۱۶ - ۱۵.
+ نکال شب. حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۱۰۶ - ۱۰۴.
شب تاریک و بیم موج و... کلک، شماره بیست و یکم: ۹۲ - ۸۴.
پیشنهاد درباره سه واژه از حافظ. نشر دانش، سال دهم، شماره چهارم: ۳۱ - ۲۷.
- ۶- عرواقی، علی نکال شب، زغال شب. آئینه جام: ۳۸۲ - ۳۸۰.
۷- در معنی دو بیت حافظ. نشر دانش، سال دهم، شماره پنجم: ۱۰۸ - ۱۰۵.
- ۸- زریاب خویی، عباس دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۶۴ - ۱۳۶۳.
۹- دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: فکر - فکح.
چند بیت از حافظ قزوینی، وحید، سال چهارم: ۶۸۲ - ۶۸۳.
نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره پنجم: ۵۰ - ۴۹.
۱۰- صیوضی، رشید احتجاجات و سؤالات و توضیحات، یغما، سال دهم، شماره دهم: ۴۸۰ + حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۱۰۷.
۱۱- قزوینی، محمد گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۸۹ - ۸۸.
- ۱۲- معارفی، محی‌الدین
۱۳- مهرداد، مسعود
۱۴- مینوی، مجتبی
۱۵- نظمی تبریزی، علی

۱۶- واجد، جعفر
احتجاجات و سوالات و توضیحات. یغما، سال دهم، شماره ۱۰: ۴۸۰.
+ حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۱۰۷.

نکته روح فزا از دهن دوست بگو

نامه خوش خبر از عالم اسرار بسیار

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۹۱۹/۲ - ۹۱۸.

۲- فرزاد، مسعود

نکته ناسنجیده گفتم دلبراً معذور دار

عشوه‌ای فرمای تا من طبع را موزون کنم

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۱- هروی، حسینعلی

دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۴.

+ مقالات حافظ: ۳۰۳ - ۳۰۲.

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های علمی

نکته‌ها رفت و شکایت کس نکرد

جانب حرمت فرو گذاشتیم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۸۳/۲ - ۹۸۲.

۱- فرزاد، مسعود

نگارا بر من بیدل ببخشای

و اصلنی علی رغم الاعادی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نگارم دوش در مجلس به عزم رقص چون برخاست

گره بگشود از ابرو و سر دلهای یاران زد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۹.

۱- راستگو، سید محمد

لطف سخن حافظ: ۲۲۹.

۲- رکن، محمود

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۲۵/۱.
- نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت
به غمزه مسأله آموز صد مدرّس شد
- ۱- اقبال، عباس ما و خوانندگان. یادگار، سال پنجم، شماره هشتم و نهم: ۱۳۷.
۲- وکیل، محمد صالح ما و خوانندگان. یادگار، سال پنجم، شماره هشتم و نهم: ۱۳۴.
۳- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۴۸-۳۴۹.
- نگار می فروشم عشوه‌ای داد
که ایمن گشتم از مکر زمانه
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۶۴/۲.
- نگاری چابکی شنگی کله‌دار
ظریفی مهوشی ترکی قسباپوش
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۹۹.
۲- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۴.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۷۱۱/۲ - ۷۱۰.
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر سحر: ۱۹۱/۱.
- نگشاید دلم چو غنچه اگر
ساغری از لبش نبوید باز
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۵.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۵۴.
۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر سحر: ۱۵۰.

نگویمت که همه ساله می پرستی مکن

سه ماه می خور و نه ماه پارسا می باش

لطف سخن حافظ: ۳۰۷.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

نماز در خم آن ابروان محرابی

کسی کند که به خون جگر طهارت کرد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۷.

۱- راستگو، سید محمد

نمی بینم از همدان هیچ بر جای

دلم خون شد از غصه ساقی کجایی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نمی بینم نشاط عیش در کس

نه درمان دلی نه درد دینی

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم:

۱- برهانی، مهدی

۸۹ - ۹۰

«حافظ اندیشه» در نگاه نقد. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی

۲- جاوید صباغیان، محمد

دانشگاه مشهد، سال بیست و ششم، شماره سوم و چهارم: ۱۰۳۷ -

۱۰۳۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۵/۲.

۳- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۲.

۴- ناتل خانلری، پرویز

دیوان شاعر: ۲۴۸.

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

نمی دهند اجازت مرا به سیروسفر

نسیم باد مصلی و آب رکناباد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۰۳/۱.
- ۲- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۹۵.
- نمی‌کند دل من میل زهد و توبه ولی
به نام خواجه بکوشیم و فرّ دولت او
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۰۷.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۹۱/۲.
- نمی‌کنم گله‌ای لیک ابر رحمت دوست
به کشتزار جگر تشنگان نداد نمی
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۳.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۶۸.
- ۳- مهدوی دامغانی، احمد چهل و دو یادداشت درباره ابیات حافظ. نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم: ۴۸۰.
- ننهاده‌ایم بار جهان بر دل ضعیف
وین کار و بار بسته به یک مو نهاده‌ایم
- ۱- زریاب خوبی، عباس بار جهان و دل ضعیف، آئینه جام: ۹۷.
- ۲- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۱۰.
- ۳- هروی، حسینعلی نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. نشر دانش، سال ششم، شماره دوم: ۲۶ - ۲۵.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۸۵ - ۱۸۶.
- + مقالات حافظ: ۴۵۷ - ۴۵۶.
- نوای بلبلت ای گل کجا پسند افتد
که گوش هوش به مرغان هرزه گو داری

- ۱- خزّمشاهی، بهاءالدین یادداشتهای آقای دکتر عبدالکریم سروش (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۳۵۰.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۶.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۷۱/۲.
- ۴- قریب، یحیی دیوان مولانا شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: ۵۹۳ - ۵۹۲.

- نوای مجلس ما را چو بر کشد مطرب
گهی عراق زندگانی اصفهان گیرد
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۴ و ۵۱۹.
- ۱- پژمان بختیاری، حسین

- نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی
که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰۸/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

- نوبه زهدفروشان گرانجان بگذشت
وقت رندی و طرب کردن رندان پیدااست
تصحیح انتقادی دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۶۲۴.
- ۱- انوری، حسن
- ۲- خزّمشاهی، بهاءالدین اختلاف قرائات [اشعار حافظ]. ذهن و زبان حافظ: ۱۳۳.
- ۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۱.
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۷.
- ۵- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۴۳.
- ۶- عبّوسی، رشید دیوان حافظ: مجلد دوم: ۱۱۸۹.
- ۷- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۴/۱.
- ۸- نجفی، ابوالحسن حافظ، نسخه نهایی [به تصحیح و توضیح پرویز نائل خانلری]. نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۴.

- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ:
 ۹- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود هومن: ۳۸۷ - ۳۸۶.

- نهادم عقل را ره توشه از می
 ز شهر هستیش کردم روانه
 ۱- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۹۱.
 + مقالات حافظ: ۳۳۳.

- نه این زمان دل حافظ در آتش هوس است
 که داغدار ازل همچو لاله خود روست
 ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۳.

- نه به هفت آب که رنگش به صد آتش نرود
 آنچه با خرقه زاهد می انگوری کرد
 ۱- علوی، عبدالعلی (پرتو) برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. بانگ جرس: ۹۷ - ۹۶.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۸۷/۱.

- نه تنها شد ایوان و قصرش به باد
 که کسی دخمه نیزش ندارد به یاد
 ۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۷.

- نه حافظ را حضور درس خلوت
 نه دانشمند را علم یقینی

- ۱- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۱۵۲.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۱۵/۲.
- نه راهست این که بگذاری مرا بر خاک و بگریزی
گذاری آر و بازم پرس تا خاک رخت گرم
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۳.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۸۳۸/۲.
- نه سر زلف خود اوّل تو به دستم دادی
بازم از پای در انداخته‌ای یعنی چه
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۵/۲ - ۱۱۳۴.
- نه عمر خضر بماند نه ملک اسکندر
مرز تخمینت کوی پر علم و نزع بی سر دنیوی دون مکن درویش
- ۱- راستگو، سیدمحمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۷.
- ۲- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۳/۲.
- نه من از پرده تقوی به در افتادم و بس
پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت
- ۱- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۴/۱.
- نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس
ملالت علما هم ز علم بی عمل است
چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۴ - ۸۵.
- ۱- اجلالی، امین پاشا
- ۲- عزمشاهی، بهاءالدین   یادداشت‌های آقای علی اکبر رزازی (ذیل -) مستدرک حافظ نامه:

۱۴۶۰ - ۱۴۶۱

۳- دادبه، علی اصغر به سر تازیانه - بی‌عملی - واقعه در شعر حافظ. آیسنده، سال

دوازدهم، شماره یازدهم و دوازدهم: ۷۴۳ - ۷۴۵.

۴- رزاق، علی اکبر یادداشتهای آقای علی اکبر رزاق. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۰.

۵- شفیعی، محمد پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری

و دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول -

سوم: ۱۵۳.

۶- به سر تازیانه - بی‌عملی - واقعه. آینده، سال سیزدهم، شماره هشتم

- دوازدهم: ۵۹۸ - ۵۹۹.

نه من سبوکش این دیر رند سوزم و بس

بسا سرا که درین کارخانه سنگ و سبوست

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۹.

آشنی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره ۱۲۹: ۵۳.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۳.

یادداشتهای آقای علی اکبر رزاق. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۹۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۲۹.

یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۱۶۴.

۱- برهانی، مهدی

۲- دست‌غیب، عبدالعلی

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- رزاق، علی اکبر

۵- فرزاد، مسعود

۶- غنی، قاسم

نه هر درخت تحمل کند جفای خزان

غلام همت سرورم که این قدم دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۵.

۱- راستگو، سیدمحمد

نه هر کو نقش نظمی زد کلامش دلپذیر افتد

تذرو طرفه می‌گیرم که چالاکست شاهینم

- ۱- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۳.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۱/۲ - ۹۴۰.
 ۳- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۱.
 + مقالات حافظ: ۳۱۵.

- نه هر که چهره بر فروخت دلبری داند
 نه هر که آینه سازد سکندری داند
 ۱- اهوره، پرویز نگاهی بر نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد
 هشتم: ۱۳۳ - ۱۳۰.
 ۲- جاوید، هاشم حافظ جاوید: ۲۲۳ - ۲۲۷.
 ۳- هروی، حسینعلی نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۱۵۱ - ۱۵۲.
 + مقالات حافظ: ۵۰۳ - ۵۰۴.

مراکز تحقیقاتی و فرهنگی

- نه هر که طرف کله کج نهاد و تند نشست
 کلاه‌داری و آیین سروری داند
 ۱- راستگو، سیده محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۳.
 ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۳/۱.

- نیاز من چه وزن آرد بدین ساز
 که خورشید غنی شد کیسه پرداز
 ۱- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۵.

نیست ائید صلاحی ز فساد حافظ
 چون که تقدیر چنین است چه تدبیر کنم

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۱۷/۲.
- نیست بر لوح دلم جز الف قامت دوست
چه کنم حرف دگر یاد نداد استادم
- ۱- دارابی، محمدبن محمد لطیفه غیبی: ۷۱.
۲- بزمان بختباری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱۱.
۳- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۳۲.
۴- شاملو، احمد نگاهی به غزلهای مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن، شماره سی و نهم: ۴۳.
- ۵- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۳۲/۲.
۶- نظمی تبریزی، علی گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۱۵۵ - ۱۵۴.
- نیست در بازار عالم خوشدلی ور زانکه هست
چند نکته قابل تأمل در دیوان حافظ [چاپ دکتر خانلری].
نشر دانش، سال هفتم، شماره چهارم: ۸۵.
- ۱- اجلائی، امین پاشا مرز تحقیقات کتب و شیوه رندی و خوشباشی عیاران خوشست
۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۲.
۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۳/۱.
- نیست در کس کرم و وقت طرب می‌گذرد
چاره آنست که سجاده به می بفروشیم
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۰۰۳/۲.
- نی قصه آن شمع چگل بتوان گفت
نی حال دل سوخته دل بتوان گفت...

۱- ریاحی، محمدامین   ابن رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۳۸۱.

نیکنامی خواهی ای دل با بدان صحبت مدار

خودپسندی جان من برهان نادانی بود

۱- امیری، منوچهر   درباره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره

دهم و یازدهم: ۶۴۶.

۲- راستگو، سیده محمد   دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۳.

۳- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۲۶۹.

۴- فرزاد، سعید   حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۰/۱.

۵- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ، [با اهتمام دکتر حسین بحر العلومی]. مجله

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم،

شماره یکم: ۲۴۱ - ۲۴۲.

ع- هما یونقرخ، رکن الدین   دیوان شاعر ساخر: ۸۳.

و

واعظان کاین جلوه در محراب و منبر می‌کنند

مرآتیه کتب و اسناد ملی ایران
چون به خلوت می‌روند آن کار دیگر می‌کنند

حافظ، صحت کلمات... : ۴۴۷/۱ - ۴۴۶.

۱- فرزاد، مسعود

واعظ شحنه شناس این عظمت گو فروش

زانکه منزلگه سلطان دل مسکین منست

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۷۵.

یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۰۴.

یادداشت‌های مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ‌نامه: ۱۳۵۶.

۱- زرین کوب، عبدالحسین

۲- غنی، قاسم

۳- معصومی، حسین

واعظ شهر که مهر ملک و شحنه گزید

من اگر مهر نگاری بگزینم چه شود

حافظ، صحت کلمات... : ۵۳۳/۱.

دیوان شاعر ساحر: ۱۰۰.

۱- فرزاد، مسعود

۲- همایونفرخ، رکن‌الدین

واعظ ما بوی حق نشنید بشنو کاین سخن

در حضورش نیز می‌گویم نه غیبت می‌کنم

حافظ، صحت کلمات: ۹۳۰/۲.

۱- فرزاد، مسعود

واعظ مکن نصیحت شوریدگان که ما

با خاک کوی دوست به فردوس ننگریم

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

وان دعیتُ بخلدٍ و صرتُ ناقض عهد

فما تطیب نفسی و ما استطاب منامی

لطف سخن حافظ: ۴۶.

۱- رکن، محمود

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۳ - ۱۳۵۲.

۲- عبوسی، رشید

وانکه یک جرعه می از دست تواند دادن

دست با شاهد مقصود در آغوشش باد

نقدی بر شرح غزلهای حافظ هروی. حافظ شناسی، جلد چهاردهم:

۱- کامران، ماشاءالله

۱۹۰ - ۱۸۹.

جوایی به نقد حافظ. حافظ شناسی، جلد چهاردهم: ۲۰۵.

۲- هروی، حسینعلی

وانگهم در داد جامی کز فروغش بر فلک

زهره در رقص آمد و بریط زنان می‌گفت نوش

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۲/۲.

۱- فرزاد، مسعود

وجه خدا اگر شودت منظر نظر

زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۳۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

- ورچو حافظ ز بیابان نبرم ره بیرون
هسمره کسوکبه آصف دوران بروم
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۴.
- وصال دوستان روزی ما نیست
بخوان حافظ غزلهای فراقی
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۲۵/۲.
- وصال دولت بیدار ترسنت ندهند
که خفته‌ای تو در آغوش بخت خواب زده
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۸۸.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۲/۲.
۳- محبوب، محمدجعفر
درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۳۰۶ - ۳۰۷.
- وصف رخ چو ماهش در پرده راست ناید
مطرب بزن نوایی ساقی بده شرابی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۴.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۵/۲ - ۱۱۹۴.
- وصل خورشید به شب پژه اعمی نرسد
که درین آینه صاحب‌نظران حیرانند
- ۱- انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم
دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سیدابوالقاسم انجوی
شیرازی (مقدمه): ۹۲.
۲- دست‌غیب، عبدالعلی
آشنی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۵۵.
۳- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۰۹.

- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۵۴.
- ۵- شیروانی، فردین و شایگان، حسن در جستجوی حافظ راستین. رودکی سال هفتم، شماره هشتاد و چهارم: ۷.
- ۶- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۹/۱.
- ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۱.
- ۸- همایی، جلال‌الدین مقام حافظ: ۴۲ - ۴۱.

وضع دوران بنگر ساغر عشرت برگیر
که به هر حالتی اینست بهین اوضاع

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۹.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۲/۲.

وفا از خواجگان شهر با من

مغز مغز و پوست پوست، گلچرخ، شماره هفتم: ۴۵.

۱- بهشتی شیرازی، احمد

وفاداری و حق‌گویی نه کار هر کسی باشد

غلام آصف ثانی جلال‌الحق والدیتم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۹۴۲/۲.

وفا کنیم و ملامت کشیم و خوش باشیم

که در طریقت ما کافرست رنجیدن

۱- بزمان بختیاری، حسین [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۹۰.

۲- سروشیار، جمشید گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، شماره پانزدهم، سال سوم: ۴۹.

۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۴۵/۲ - ۱۰۴۴.

وفا مجوی ز دشمن که پرتوی ندهد

چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۱۸.

۲- عبوضی، رشید

وفا مجوی ز کس و ر سخن نمی‌شنوی

به هرزه طالب سیرغ و کیمیا باش

حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۱/۲.

۱- فرزاد، مسعود

وفا و عهد نکو باشد ار بیاموزی

وگر نه هر که تو بینی ستمگری داند

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد دوم: ۶۱-۶۲.

۱- برهانی، مهدی

در باره بعضی لغات و تعبیّرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح

۲- پرواز، سیاوش

پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.

نه هر که چهره برافروخت. حافظ جاوید: ۲۳۱ - ۲۳۵.

۳- جاوید، هاشم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۱.

۴- راستگو، سیدمحمد

پانزده نکته درباره دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری و

۵- شفیعی، محمد

دکتر خلیل خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول -

سوم: ۱۵۴ - ۱۵۳.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۳.

۶- عبوضی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۴/۱ - ۳۸۳.

۷- فرزاد، مسعود

وقت آن شیرین قلندر خوش که در اطوار سیر

ذکر تسبیح ملک در حلقه زئار داشت

حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۱/۱.

۱- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما. سال اول، شماره هفتم: ۳۲۷.

۲- ناتل خانلری، پرویز

وقت است کز فراق تو و سوز اندرون
آتش برافکنم به همه رخت و پخت خویش

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۸۶.

دیوانی قابل اعتماد. دیوان خواجه حافظ شیرازی: ۳۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۳۶/۲.

[زیرنویس] دیوان حافظ قزوینی - دکتر غنی: ۱۹۷.

+ حواشی و یادداشتهای قزوینی بر دیوان حافظ. حافظ شناسی،
جلد هفتم: ۱۶۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- دشتی، علی

۳- راستگو، سیدمحمد

۴- فرزاد، مسعود

۵- قزوینی، محمد

وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی
حاصل از حیات ای جان این دم است تا دانی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۸۹/۲۰.

۱- فرزاد، مسعود

وقت گل گویی که زاهد شو به چشم و سر ولی
می‌روم تا مشورت با شاهد و ساغر کنم

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۶۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

وکیل قاضیم اندر گذر کعبین کردست
به کف قبالة دعوا چو مار شیدایی

۱- انجروی شیرازی، سیدابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی: ۲۹۵ و ۱۱۴ (مقدمه) همین کتاب.

۲- پروین گنابادی، محمد مار شیدایی در دیوان حافظ. گزینة مقاله‌ها: ۱۲۱-۱۱۹.

۳- دهخدا، علی‌اکبر یادداشتهای درباره اشعار حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره

هشتم: ۴۰۴.

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۹.

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.

- ۴- سروشیار، جمشید
گزارد حق «حافظ خلخالی» نشر دانش، سال پانزدهم، شماره سوم: ۵۰
- ۵- محیط طباطبایی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۶- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگری بر یادداشتهای علامه دهخدا بر اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱.
- ۷- همایونفرخ، رکن‌الدین
دیوان شاعر ساحر: ۳۲۱.
- وگر به رهگذری یکدم از وفاداری
چو گرد در پیش افتم چو باد بگریزد
حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۷.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۱.
حافظ، صحت کلمات...: ۳۳۳/۱.
- دیوان شاعر ساحر: ۱۰۹.
- ۱- برهانی، مهدی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- همایونفرخ، رکن‌الدین
- وگر چنانکه در آن حضرتت نباشد بار
برای دیده بیاور غباری از در دوست
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۸۵.
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۲.
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۰/۱ - ۱۲۹.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
۲- عیوضی، رشید
۳- فرزاد، مسعود
- وگر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی
برافشان تا فرو ریزد هزاران جان ز هر مویت
تأملی در حافظ، شاعر داننده راز. یسنا، سال شانزدهم، شماره پنجم: ۲۱۳ - ۲۱۴.
- + ماجرای پایان ناپذیر حافظ: ۱۲۶ - ۱۲۵.
- حاشیه بر شرح حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم. شماره نهم: ۴۴.
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۱۵.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- راستگو، سیدمحمد
۳- _____

- ۴- راستگو، سید محمد
نقد شرح هر وی. تلخ خوش: ۱۳۰.
- ۵- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۲.
- ع- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۵/۱.
- وگر رند منع آتشی می زند
ندانم چراغ که بر می کند
- ۱- دهخدا، علی اکبر
یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره هشتم: ۴۰۴
+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین (جلد دوم): ۴۰۹.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۲.
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین
اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش بر آب: ۴۱۲ - ۴۱۱.
- ۳- عیوضی، رشید
دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۷۹.
- ۴- محیط طباطبایی، محمد
مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
پنجم، شماره هشتم: ۵۱.
- ۵- معین، مهدخت
همراه دهخدا با حافظ (بازنگرشی بر یادداشت‌های علامه دهخدا بر
اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۳۱.
- وگر طلب کند انعامی از شما حافظ
حوالتش به لب یار دلنواز کنید
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۵۹۰/۱.
- وگر کمین بگشاید غمی ز گوشه دل
هریم درگه پیر مغان پناهت بس
- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۶۷۸/۲.
- وگر کنم طلب نیم بوسه صد افسوس
ز حقه دهندش چون شکر فرو ریزد

- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۱-۳۲.
- ۲- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۴۸.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۳۳-۳۳۴.

وگر گوید نمی‌خواهم چو حافظ عاشقی مفسر
بگویندش که سلطانی گدایی هم‌نشین دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات... : ۲۴۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

ولیکن کی نمایی رخ به رندان
تو کز خورشید و مه آینه‌داری

حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۷۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

وه که در دانه‌ای چنین نازک

در شب تار سفتنم هوس است

نقد ادبی یا در کمین دیگران نشستن. آدینه، شماره پنجاه و پنجم و پنجاه و ششم: ۹۰.

۱- اهور، پرویز

وین اطلس مقرنس زردوز زرنگار

چتری بلند بر سر خرگاه خویش دان

دیوان شاعر ساحر: ۳۰۶.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

هاتف آن روز به من مژده این دولت داد

که بدان جور و جفا صبر و ثباتم دادند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۰۴/۱ - ۴۰۳.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هان مشو نوید چون واقف نه ای از سرّ غیب

باشد اندر پرده بازیهای پنهان غم مخور

حافظ، صحت کلمات...: ۶۲۵.

۱- فرزاد، مسعود

هر آن کس را که در خاطر ز عشق دلبری باریست

سپندی گو بر آتش نه که دارد کاروباری خوش

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۷۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۰.

۱- برهانی، مهدی

۲- راستگو، سید محمد

۳- شاملو، احمد

نگاهی به غزلهای حافظ مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن،

شماره سی و نهم: ۴۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۷۲۸/۲.

۴- فرزاد، مسعود

روش جهل و جعل در نقد و تفسیر. دنیای سخن، شماره چهارم: ۳۴-۳۵.

شکارسی، هوشنگ

هر آن کسی که درین حلقه نیست زنده به عشق
بر او نمرده به فتوای من نماز کنید

خسرو و شیرین. حافظ جاوید: ۲۴۸.

۱- جاوید، هاشم

حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ. پ: ۷۹ - ۷۸.

۳- _____

نقدی بر حافظ مسعود فرزاد. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه
مقالات): ۴۶ - ۴۵.

۴- هروی، حسینعلی

+ مقالات حافظ: ۸۳ - ۸۲.

هر آن کو خاطر مجموع و یار نازنین دارد

سعادت همدم او گشت و دولت همنشین دارد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۹.

۱- برهانی، مهدی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۳۹.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۴۷/۱.

۲- فرزاد، مسعود

دیوان شاعر ساحر: ۱۲۸.

۳- همایونفرخ، رکن‌الدین

هر آن که جانب اهل خدا نگه دارد

خدایش در همه حال از بلا نگه دارد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۴۰.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۵۰/۱.

۲- فرزاد، مسعود

هر آن که راز دو عالم ز خط ساغر خواند

رموز جام‌جم از نقش خاک ره دانست

جام کبکسرو، خط ساغر، راز جهان. آئینه جام: ۱۴۰ - ۱۳۵.

۱- زریاب خوبی، عباس

نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۲- هروی، حسینعلی

دکترغنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۳۲ - ۱۳۱.

+ مقالات حافظ: ۲۲۶ - ۲۲۵.

هر آن که روی چو ماهت به چشم بد بیند
بر آتش تو بجز جان او سپند مباد

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۲۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۱/۱ - ۲۲۰.

۱- پژمان، بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

هر آن که کنج قناعت به گنج دنیا داد
فروخت یوسف مصری به کمترین ثمنی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۹/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هر پاره از دل من و از غصه قضه‌ای
هر سطری از خصال تو وز رحمت آیتی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۳۱/۲.

درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۵.

۱- فرزاد، مسعود

۲- معجوب، محمد جعفر

هر تار موی حافظ در دست زلف شوخی
مشکل توان نشستن در این چنین دیاری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۲/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هر چند پیر و خسته دل و ناتوان شدم
هر گه که یاد روی تو کردم جوان شدم

حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۵/۲.

۱- فرزاد، مسعود

هر چند غرق بحر گناهم ز صد جهت
تا آشنای عشق شدم ز اهل رحمت

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۸۲۵-۸۲۴.

هر چند کازمودم از وی نبود سودم
من جزب‌المجرب حلت به الندا مه

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۱۵۶/۲.

۲- نیاز کرمانی، سعید یادداشتهای کوتاه. دولت پیر معان باد: ۳۴۴.

هر چند کان آرام دل دانم نبخشد کام دل
نقش خیالی می‌کشم فال دوامی می‌زنم

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۹۰۸/۲.

هر چند که هجران ثمر وصل برآرد
دهقان جهان کاش که این تخم نکشتی

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۴۸.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۲۵/۲-۱۲۲۴.

هر چه جز بار غمت بر دل مسکین منست
برود از دل من و ز دل من آن نرود

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۲۰/۱-۵۱۹.

هر دل که ز عشق توست خالی
از حلقه وصل تو برون باد

۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۲۰۴.

۲- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۲۴-۱۲۲۳.

- ۳- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۷.
- هر دم از درد بنالم که فلک هر ساعت
کندم قصد دل ریش به آزار دگر
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۱۶/۱.
- هر دم به خون دیده چه حاجت وضو چو نیست
بی طاق ابروی تو نماز مرا جواز
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۰۱.
۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۶۴۹/۱.
- هر دمش با من دلسوخته لطفی دگرست
این گدا بین که چه شایسته انعام افتاد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۲۲۷/۱.
- هر راهرو که ره به حریم درش نبرد
مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۹.
۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۳.
- هر روز دلم به زیر باری دگرست
در دیده من ز هجر خاری دگرست...
این رباعیها از حافظ نیست. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:
۳۷۹-۳۸۰
- ۱- ریاحی، محمدامین هر سر موی مرا با تو هزاران کارست
ما کجاییم و ملامتگر بیکار کجاست

- ۱- راستگو، سید محمد نقد شرح هر وی، تلخ خوش: ۱۱۲.
- هر سرو قد که بر مه و خور حسن می فروخت
چون تو در آمدی پی کار دگر گرفت
- ۱- ابتهاج، هوشنگ (ه. ا. سایه) حافظ، به سعی سایه. (مقدمه): ۳۱.
۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۳۸.
۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۰۵.
۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۷۶/۱.
۵- هسایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: بیست و چهار - بیست و سه.

هر سرو که در چمن در آید
در خدمت قامتت نگون باد

حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم:

۱- برهانی، مهدی

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۱۰۳.

۲- یزمان بختیاری، حسین

هر شب‌نمی درین ره صد بحر آتشین است

دردا که این معمّا شرح و بیان ندارد

کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۶.

۱- سمعی [گیلانی]، احمد

هر صبح و شام و قافله‌ای از دعای خیر

در صحبت شمال و صبا می فرستمت

ای هدهد صبا. حافظ جاوید: ۱۳ - ۱۴.

۱- جاوید، هاشم

هر کجا آن شاخ نرگس بشکند

گلرخانش دیده نرگسدان کنند

- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۳.
- ۲- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۰۳.
- هر کس از مهره مهر تو به نقشی مشغول
عاقبت با همه کج باخته‌ای یعنی چه
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۱۰۶.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۳۵/۲.
- هر کس که دید روی تو بوسید چشم من
کاری که کرد دیده من بی نظر نکرد
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۰.
- هر کس که گفت خاک در دست تو تیباست
گو این سخن معاینه در چشم ما بگو
- ۱- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۸.
- ۲- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۱۱۳.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۱۲/۲.
- ۴- محبوب، محمد جعفر درباره حافظ به سعی سایه. کلک، شماره شصتم: ۲۹۴.
- هر کسی با شمع رخسارت به وجهی عشق باخت
زان میان پروانه را در اضطراب انداختی
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۴۰۲.
- + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۶.
- + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۹.
- ۲- محیط طباطبایی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هشتم: ۵۱.

- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۱۲۱۲/۲.
- هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نجید
در رهگذار باد، نگهبان لاله بود
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
۲- خزّ مشاهی، بهاء‌الدین
۳- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۲۱۱.
حافظ شاملو، الفبا. جلد ششم: ۲۹۷.
+ ذهن و زبان حافظ: ۱۷۷.
حافظ، صحت کلمات... : ۴۸۹-۴۹۰/۱.
- هر کو نکند فهمی زین کلک خیال‌انگیز
نقشش به حرام ار خود صورتگر چین باشد
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- اهور، پرویز
۳- پرواز، سیاوش
- برگرداگرد چند بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۷۵-۷۶.
نگاهی بر نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد
هشتم: ۱۲۷-۱۲۰.
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،
سال دوم، شماره چهارم: ۲۶.
نقش حرام صورتگر چین. آئینه جام: ۳۷۴-۳۷۳.
یادداشت‌های دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ: ۲۹۶.
حافظ، صحت کلمات... : ۳۴۸/۱.
- ۴- زریاب خویی، عباس
۵- غنی، قاسم
۶- فرزاد، مسعود
۷- مرتضوی، منوچهر
- نقش برآب (شرح چند بیت از اشعار حافظ). نشریه دانشکده
ادبیات تبریز. سال هفدهم، شماره چهارم: ۴۲۴-۴۲۵.
نگاهی گذرا بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم:
۱۴۹-۱۵۰.
+ مقالات حافظ: ۵۰۳-۵۰۱.
- ۸- هروی، حسینعلی
۹- همایونفرخ، رکن‌الدین
- دیوان شاعر ساحر: ۱۱۹.

هر که آمد به جهان نقش خرابی دارد

در خرابیات بپرسید که هشیار کجاست

حافظ قزوین - غنی یا خائلی، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۳۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۶۱/۱.

۱- برهانی، مهدی

۲- فرزاد، مسعود

هر که این عشرت نخواهد، خوشدلی بر وی تباہ

وانکه این مجلس نجوید زندگی بر وی حرام

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۹۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۵-۸۱۴.

۱- عبوسی، رشید

۱- فرزاد، مسعود

هر که چون لاله کاسه گردان شد

زین جفا رخ به خون بشوید باز

بر گرداگرد چند بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۸۱-۸۰.

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۱۹.

کلک خیال انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی،

سال دوم، شماره چهارم: ۲۵.

کاسه گردان. حافظ جاوید: ۴۶۷-۴۷۰.

بحثی در معنای چند بیت از حافظ. گلچرخ، شماره سوم: ۳۸.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۷۵.

لطف سخن حافظ: ۳۰۲.

کاسه گردان. آئینه جام: ۳۰۷-۳۰۶.

لاله کاسه گردان. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تربیت معلم،

دوره جدید، سال دوم، شماره ۶-۸، ۹۳-۸۷.

ایهام، خصیصه اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمه بر

حافظ شناسی: ۴۸۵-۴۸۴-۴۸۳.

نگاهی گذرا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم:

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- اهور، پرویز

۳- پرواز، سیاوش

۴- جاوید، هاشم

۵- ذکاتوی قراگزلو، علیرضا

۶- راستگو، سیدمحمد

۷- رکن، محمود

۸- زریاب خویی، عباس

۹- عابدی، محمود

۱۰- مرتضوی، منوچهر

۱۱- هروی، حسینعلی

۱۶۵ - ۱۶۴.

+ مقالات حافظ: ۵۲۰ - ۵۱۹.

هر که خواهد گو بیا و هر چه خواهد گو بگو

کبر و ناز و حاجب و دربان بدین درگاه نیست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۰/۱.

۱- فرزاد، مسعود

هر که را با خط سبزه سر سودا باشد

پای ازین دایره بیرون نهد تا باشد

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۳ - ۱۲۴۲.

۱- عبوسی، رشید

هر که را خوابگاه آخر مستی خاکست

گو چه حاجت که به افلاک کشی ایوان را

مقابله حافظ چاپ فروینی با یک نسخه کهن (نسخه پیر حسین)،

حافظ شناسی، جلد سوم: ۱۲۱.

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

حافظ فروینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۷۴.

۲- برهانی، مهدی

نقش یک حرف خود آوا (با صدا) در تصحیح بیتی از حافظ. مجله

۳- لرو تیان، بهروز

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال

بیست و پنجم، شماره اول و دوم: ۳۳۶ - ۳۳۰.

آنتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).

۴- دست‌غیب، عبدالعلی

کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست و نهم: ۵۲.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹.

۵- راستگو، سید محمد

این کیمیا هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال‌شناسی شعر

۶- شفیع، محمدرضا

حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۶ - ۴۵.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۱۷۶ - ۱۱۷۷.

۷- عبوسی، رشید

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳/۱.

۸- فرزاد، مسعود

۸- نجفی، ابوالحسن حافظ: نسخه نهائی [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری] نشر دانش، سال دوم، شماره اول: ۳۳.

هر که زنجیر سر زلف پریشان تو دید

دل سودا زده‌اش بر من دیوانه بسوخت

دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۳۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۵۱/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هرگز که دیده باشد جسمی ز جان مرگب

بر دامش مبادا زین خاکیان غباری

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۴۱.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۲.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۶۱/۲ - ۱۲۶۰.

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال دوم، شماره نهم: ۴۲۰.

دیوان شاعر ساحر: ۲۸۰.

۱- پژمان بختیاری، حسین

۲- راستگو، سید محمد

۳- فرزاد، مسعود

۴- ناتل خانلری، پرویز

۵- همایونفرخ، رکن‌الدین

هرگز نقش تو از لوح دل و جان نرود

هرگز از یاد من آن سرو خرامان نرود

حافظ، صحت کلمات...: ۵۱۸/۱.

۱- فرزاد، مسعود

هر گل نو ز گلرخی یاد همی کند ولی

گوش سخن شنو کجا دیده اعتبار کو

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۷.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۰۹/۲.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ

از یمن دعای شب و ورد سحری بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۳۱.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۵/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هر گه که دل به عشق دهی خوش دمی بود

در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۵۱/۱.

۱- راستگو، سید محمد

۲- فرزاد، مسعود

هر مرغ به دستانی در گلشن شاه آمد

بلبل به نوا سازی حافظ به غزل گویی

لطف سخن حافظ: ۱۵۳.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۹۱/۲ - ۱۱۹۰.

۱- رکن، محمود

۲- فرزاد، مسعود

هر مرغ فکر کز سر شاخ سخن پرید

بازش ز طره تو به مضراب می زدم

نگاهی بر نگاهی گذار بر کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد

هشتم: ۱۳۶.

۱- اهورا، پرویز

لطف سخن حافظ: ۷۰.

۲- رکن، محمود

یک معنای «نقش» در دیوان حافظ، نشر دانش سال پنجم، شماره

دوم: ۷۸.

۳- شمیسا، سیروس

حافظ، صحت کلمات...: ۸۴۳/۲.

۴- فرزاد، مسعود

جابه‌جایی دو مصراع در غزل حافظ. کیهان فرهنگی، سال

چهاردهم، شماره صدوسی و پنجم: ۲۲ - ۲۳.

۵- فروهر، نصرت‌الله

پاسخی به «معنی درست یک واژه». کیهان فرهنگی، سال

- چهاردهم، شماره صدوسی و هفتم: ۶۸.
 ۶- هر وی، حسینعلی
 نگاهی گذار بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم:
 ۱۹۶-۱۶۸.
 ۷- نوزاد، فریدون
 معنی درست یک واژه. کیهان فرهنگی، سال چهارم، شماره
 صدوسی و پنجم: ۵۶.

هر می لعل کزان دست بلورین ستدیم
 آب حسرت شد و در چشم گهریار بماند

- ۱- رکن، محمود
 لطف سخن حافظ: ۲۴۳.
 ۲- عبوضی، رشید
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۵۴.
 ۳- فرزاد، مسعود
 حافظ، صحت کلمات...: ۳۹۰/۱.

هر نقش که دست عقل بندد

جز نقش نگار، خوش نباشد
 نامرادی در شناخت حافظ [نقد گنج مراد، تألیف سیروس نیرو].
 نشر دانش، سال چهارم، شماره دوم: ۳۱.
 + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۲۴۰.

۱- آجودانی، ماشاءاله

هزار جان مقدس بسوخت زین غیرت

که هر صباح و مسا شمع مجلس دگری

۱- فرزانفر، محمّد حسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلومی]. یغما،
 سال بیست و سوم، شماره نهم: ۵۳۴-۵۳۳.

هزار جهد بکردم که یار من باشی

مراد بخش دل بی قرار من باشی

۱- راستگو، سید محمد
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۹.

۲- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۱۱/۲.

هزار حيله برانگيخت حافظ از سر فکر

در آن هوس که شود رام آن نگار و نشد

دنباله حکایت حافظ [دنباله نقد دیوان حافظ به تصحیح و توضیح

پرویز ناتل خانلری]. مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، سال

بیست و پنجم، شماره اول - چهارم: ۱۰۲ - ۱۰۱.

۱- اسلامی ندوشن، محمدهلی

۲- افشار، ایرج

نکته‌هایی در تصحیح [دیوان] حافظ. یغما، سال ششم، شماره دوم: ۷۴.

۳- برهانی، مهدی

حافظ قزوینی «غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۵۹.

۴- راستگو، سیدمحمد

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۸۵.

۵- شفیعی، محمد

پانزده نکته درباره دو دیوان حافظ (چاپ دکتر پرویز ناتل خانلری

و دکتر خطیب رهبر). آینده، سال دوازدهم، شماره اول سوم: ۱۵۱.

۶- عبوضی، رشید

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۴۹.

۷- فرزاد، مسعود

حافظ، صحت کلمات...: ۳۷۰/۲.

۸- نیساری، سلیم

مروری بر دیوان حافظ به تصحیح دکتر خانلری. مقدمه‌ای بر

تدوین غزلهای حافظ: ۱۹۰ - ۱۸۹.

هزار عقل و ادب داشتم من ای خواجه

کنون که مست و خرابم صلاح بی ادبیست

نامه‌ها، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره هفتم: ۵۳.

۱- اکبری حامد، مهدی

بسوخت دیده ز حیرت [نقد] شرح غزلهای حافظ. نوشته دکتر

۲- نوربان، مهدی

حسینعلی هروی، نشر دانش، سال نهم، شماره دوم: ۳۴.

هزار نکته باریکتر ز مو اینجاست

نه هر که سر بترشد قلندری داند

قلندران. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ: ۱۴۳ - ۱۴۲.

۱- ریاحی، محمدامین

- ۲- زرین کوب، عبدالحسین
 ۳- نظم‌ی تبریزی، علی
- اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۸۵.
 گلشن معانی (شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی): ۹۰.
- هست امیدم که علی رغم عدو روز جزا
 فیض عفویش ننهد بار گنه بر دوشم
- ۱- رکن، محمود
 ۲- فرزاد، مسعود
- لطف سخن حافظ: ۲۵.
 حافظ، صحت کلمات...: ۸۹۸.
- هش دار که گر وسوسه عقل کنی گوش
 آدم صفت از روضه رضوان به درآیی
- ۱- برهانی، مهدی
 ۲- پژمان بختیاری، حسین
 ۳- راستگو، سیدمحمد
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- علوی، عبدالعلی (پرتو)
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ‌شناسی، جلد سوم: ۱۴۸.
 [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۹۰.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۵۰۵.
 حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۸۶/۲.
- برخی از معانی اشعار مشکل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ
 شیرازی، بانگ جرس: ۱۱۱.
- هشیار شو که مرغ چمن مست گشت هان
 بیدار شو که خواب عدم در پی است هی
- ۱- فرزاد، مسعود
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۰۶/۲.
- همان منزل است این جهان خراب
 که دیده است ایوان افراسیاب
- ۱- نیاز کرمانی، سعید
- یادداشت‌های متفرقه. دولت پیر معان باد...: ۳۴۳.

همای زلف شاهین شهپرت را

دل شاهان عالم زیر پر باد

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۱۱۷.

همای گو سفکن سایه شرف هرگز

بر آن دیار که طوطی کم از زغن باشد

۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۷۹.

۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۳۴۶/۱.

همایی چون تو عالیقدر حرص استخوان تا کی

دریغ آن سایه همت که بر نسا اهل افگندی

لسان‌الغیب...: ۴۳۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۵۲.

۳- رجایی بخارایی، احمدعلی به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -

نذیراحمد]. یغما، سال سی‌ام، شماره اول: ۹ - ۱۰.

۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۴۵ - ۱۲۴۶.

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۴۴.

۵- عبوضی، رشید بیماری صبا، سخن، سال بیست و پنجم، شماره یازدهم: ۱۱۶۰-۱۱۵۸.

۶- هومن، محمود سخنی چند درباره روش تصحیح دیوان حافظ. حافظ، از محمود

هومن: ۴۲۳.

همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود

که ز بند غم ایام نجاتم دادند

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: ۷۱.

همت عالی طلب جام مرصع گو باش

رند را آب عنب یا قوت رسانی بود

۱- فروزانفر، محمدحسن (بدیع الزمان) شرح یک غزل حافظ [به اهتمام دکتر حسین بحر العلوم]. مجله

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال بیست و دوم،

شماره یکم: ۲۴۰ - ۲۳۹.

همت بدرقه راه کن ای طایر قدس

که درازست ره مقصد و من نوسفرم

حافظ، صحت کلمات... : ۸۶۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

نقدی بر حافظ جلالی - نذیر احمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -

۱- هروی، حسینعلی

دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۸۶.

+ مقالات حافظ: ۳۲۵ - ۳۲۴.

مرکز تحقیقات علوم پزشکی

همچو جم جرعه ما کش که ز سر دو جهان

پرتو جام جهان بین دهدت آگاهی

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۴۸۵.

۱- پژمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات... : ۱۴۳۳/۲ - ۱۴۳۲.

۲- فرزاد، مسعود

چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره نهم:

۳- ناتل خانلری، پرویز

۴۲۳.

همچو چنگ ار به کناری ندهی کام دلم

از لب خویش چونی یک نفسی بنوازم

[زیرنویس دیوان] لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۲۹.

۱- پژمان بختیاری، حسین

حافظ، صحت کلمات... : ۸۸۴/۲ - ۸۸۳.

۲- فرزاد، مسعود

همچو حافظ به خرابات روم جامه قبا
 بو که در برکشد آن دلبر نوخاسته‌ام

حافظ، صحت کلمات...: ۸۱۷/۲.

۱- فرزاد، مسعود

همچو حافظ به رغم مدعیان
 شعر رندانه گفتنم هوس است

تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۰.
 حافظ هنوز هم سر به راه نشده است! آدینه، شماره چهل و نهم: ۵۲.

۱- اهور، پرویز

۳- هروی، حسینعلی

همچو حافظ غریب در ره عشق
 به مقامی رسیده‌ام که می‌پرس

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۸۶.

۱- راستگو، سیدمحمد

همچو صبحم یک نفس باقیست با دیدار تو
 چهره بنما دلبرا تا جان برافشانم چو شمع

لطف سخن حافظ: ۳۲۲ - ۳۲۱.

۱- رکن، محمود

حافظ، صحت کلمات...: ۷۵۷/۲.

۲- فرزاد، مسعود

همچو گل بر چمن باد می‌فشان دامن
 زانکه در پای تو دارم سر جان افشانی

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۸۴.

۱- عبوضی، رشید

همچو گلبرگ طری هست وجود تو لطیف
 همچو سرو چمن خلد سراپای تو خوش

در باره بیست بیت از دیوان حافظ خانلری. آینده، سال دهم، شماره
 هشتم و نهم: ۶۴۷.

۱- امیری، منوچهر

- ۲- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۲۵-۲۶
- ۳- راستگو، سید محمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۹۹
- ۴- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۱۶
- ۵- عبوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۸۵-۱۲۸۶
- ۶- نیساری، سلیم ضوابط تدوین غزلهای حافظ. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ: ۲۳۲-۲۳۳

همچون حباب دیده به روی قدح گشای
وین خانه را قیاس اساس از حباب کن

۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۵۴/۲

همچون لب خود مدام جان می پرور

زان روح که روحیست به جان پرورده

۱- دهخدا، علی اکبر یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۴۰۴

+ مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۱۰

+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۵۳

۲- ذکاوتی فراگزلو، علیرضا نامه‌ها. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره نهم: ۶۸-۶۷

۳- راستگو، سید محمد داوری ادبی. تلخ خوش: ۱۹۸-۱۹۷

۴- محیط طباطبایی، محمد مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۵۱

۵- معین، مهدخت همراه دهخدا با حافظ (بازنگری به یادداشت‌های علامه دهخدا بر

اشعار حافظ). کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره یازدهم: ۳۱

هم عفاالله صبا کز تو پیامی می داد

ورنه در کس نرسیدیم که از کوی تو بود

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۵.
- ۲- رکن، محمود
لطف سخن حافظ: ۲۶۵.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۷۷/۱.
- همه شب درین امیدم که نسیم صبحگاهی
بسه پیام آشنایان بسنوازد آشنا را
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۴.
- همه کارم ز خودگامی به بدنامی کشید آخر
نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها
حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول:
۷۱ - ۷۲.
- ۱- برهانی، مهدی
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
همی رویم به شیراز با عنایت بخت
زهی رفیق که بختم به مهری آورد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۶۳.
- ۳- نیساری، سلیم
حافظ، صحت کلمات...: ۳۰۸/۱.
- ۱- راستگو، سیدمحمد
ضبط نسخه‌های خطی. مقدمه‌ای بر تدوین غزلهای حافظ:
۱۹۵ - ۱۹۶.
- ۲- فرزاد، مسعود
همیشه وقت تو ای عیسی صبا خوش باد
که جان حافظ دلخسته زنده شد به دست
لطف سخن حافظ: ۱۹۸.
- ۳- نیساری، سلیم
حافظ، صحت کلمات...: ۱۹۰/۱.
- ۱- رکن، محمود
۲- فرزاد، مسعود

- همین که ساغر زرّین خور نهران گردید
 هلال عید به دور قدح اشارت کرد
- ۱- امور، پرویز
 ۲- دست‌غیب، عبدالعلی
 ۳- عبیوضی، رشید
 ۴- فرزاد، مسعود
 ۵- هروی، حسینعلی
- تصویری گاه مخدوش از حافظ. آدینه، شماره سی و پنجم: ۲۱.
 آتشی که نمیرد (بررسی کتاب حافظ از نگاه نصرالله مردانی).
 کیهان فرهنگی، سال سیزدهم، شماره صدویست‌ونهم: ۵۴.
 دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۴۳۲.
 حافظ، صحت کلمات...: ۲۷۴/۱.
 نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی -
 دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۵۱.
 + مقالات حافظ: ۲۶۱.

- هنر بی عیب حرمان نیست لیکن
 مرآت‌الخواججه
- ۱- دهخدا، علی‌اکبر
 ۲- فرزاد، مسعود
 ۳- محیط طباطبایی، محمد
- یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۴۰۰.
 + مجموعه مقالات دکتر محمد معین، جلد دوم: ۴۰۱.
 + مجموعه مقالات درباره حافظ: ۴۴.
 حافظ، صحت کلمات...: ۴۹۷/۱ - ۴۹۶.
 مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ. کیهان فرهنگی، سال
 پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

- هنر نمی‌خرد ایّام و غیر ازینم نیست
 کجا روم به تجارت بدین کساد متاع
- ۱- پژمان بختیاری، حسین
 ۲- راستگو، سیدمحمد
 ۳- فرزاد، مسعود
- [زیرنویس دیوان] لطف سخن حافظ خواجه حافظ شیرازی: ۲۸۸.
 دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۰۸.
 حافظ، صحت کلمات...: ۷۴۷/۲.

- هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی
کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را
- ۱- دکاوتی فراگزلو
تفسیری شیعی از یک غزل حافظ. حافظیات (مجموعه مقالات درباره حافظ): ۲۹۰ - ۲۸۸.
- ۲- راستگو، سیدمحمد
حاشیه بر شرح غزل‌های حافظ هروی. نشر دانش، سال نهم، شماره اول: ۴۱ - ۴۲.
- ۳- _____
نقد شرح هروی. تلخ‌خوش: ۱۰۳ - ۱۰۲.
- ۴- هروی، حسینعلی
حاشیه بر «حاشیه». نشر دانش، سال دهم، شماره ششم: ۸۲.
- هواخواه توام جانان و می‌دانم که می‌دانی
که هم نادیده می‌بینی و هم ننوشته می‌خوانی
- ۱- جاوید، هاشم
هنر پیکر، حافظ جاوید: ۲۶۴.
- هوا ز نکه گل در چمن تفتق بسندد
افق ز عکس شفق رنگ گلستان گیرد
- ۱- پرواز، سیاوش
کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۳.
- هوا مسیح نفس گشت و باد نافه گشای
درخت سبز شد و مرغ در خروش آمد
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۱۹۱.
- ۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳۸۱/۱ - ۳۸۰.
- هوای کوی تو از سر نمی‌رود ما را
غریب را دل آواره با وطن باشد

- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۳۴۷/۱.
- هیچ آگهی ز عالم درویشیش نبود
آن کس که با تو گفت که درویش را مپرس
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۶۸۰/۲.
- هیچ است آن دهان و نبینم ازو نشان
موی است آن میان و ندانم که آن چه پوست
- ۱- عیوضی، رشید دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۲۰۱ - ۱۲۰۰.
- هیچ کس نیست که در کوی تو اش کاری نیست
هر کس آنجا به طریق هوسی می آید
- ۱- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات... : ۵۵۸/۱.

ی

یا بخت من طریق مرّوت فرو گذاشت
یا او به شاهراه حقیقت گذر نکرد

حافظ، صحّت کلمات...: ۱/۲۹۷.

۱- فرزاد، مسعود

یاد باد آن صحبت شبها که با نوشین لبان
بخت سرّ عشق و ذکر حلقه عشاق بود

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۱.

۱- راستگو، سیدمحمد

لطف سخن حافظ: ۲۶۲.

۲- رکن، محمود

حافظ، صحّت کلمات...: ۱/۴۶۸ - ۴۶۷.

۳- فرزاد، مسعود

یاد باد آن کو به قصدِ خونِ ما
عهد را بشکست و پیمان نیز هم

[زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۶۰.

۱- پژمان بختیاری، حسین

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۷۸.

۲- راستگو، سیدمحمد

به نام خداوند جان آفرین [معرفی و نقد دیوان حافظ جلالی -

۳- رجایی بخارایی، احمدعلی

- نذیر احمد]. یغما، سال سی ام، شماره اول: ۵.
- ۴- رکن، محمود   لطف سخن حافظ: ۸۸-۸۷.
- ۵- فرزاد، مسعود   حافظ، صحت کلمات...: ۹۶۴/۲.
- ۶- مصفا (کریمی)، امیربانو   بیماری صبا. سخن، سال بیست و پنجم، شماره یازدهم:
۱۱۵۷-۱۱۵۸.
- ۷- نائل خانلری، پرویز   چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. یغما، سال دوم، شماره ۷: ۳۰۳.
- یاد باد آن که به اصلاح شما می شد راست
نظم هر گوهر ناسفته که حافظ را بود
نگاهی گذرا بر کلک خیال انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۷۱.
+ مقالات حافظ: ۵۲۸.
- ۱- هروی، حسینی
- یاد باد آن که خرابات نشین بودم و مست
آن که او خنده مستانه زدی صها بود
حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۴/۱ - ۴۶۳.
- ۱- فرزاد، مسعود
- یاد باد آن که در آن بزمگه خلق و ادب
آن که او خنده مستانه زدی صها بود
آورده اند که... حریم سایه های سبز (مجموعه مقالات ۱):
۲۸۵-۲۸۶.
- ۱- اخوان ثالث، مهدی
- نگاهی به غزلهای مصحح دکتر خانلری. دنیای سخن. شماره
سی و نهم: ۳۴.
- ۲- شاعلو، احمد
- حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۳/۱.
- ۳- فرزاد، مسعود
- یاد باد آنکه رخت شمع طرب می افروخت
وین دل سوخته پروانه ناپروا بود

- ۱- اخوان ثالث، مهدی آورده‌اند که... حریم سایه‌های سبز (مجموعه مقالات ۱): ۲۸۵-۲۸۶
- ۲- پرواز، سیاوش کلک خیال‌انگیز (فرهنگ جامع دیوان حافظ). کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره چهارم: ۲۶.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۳/۱.
- ۴- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۳.
- یاد باد آن که نگارم چو کمر بربستی
در رکابش مه نو، پیک جهان پیمان بود
- ۱- پرواز، سیاوش درباره بعضی لغات و تعبیرات دیوان حافظ [به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری]. کیهان فرهنگی، سال دوم، شماره اول: ۳۷.
- ۲- شفیعی کدکنی، محمدرضا این کیمیای هستی (عامل موسیقائی در تکامل جمال شناسی شعر حافظ). حافظ شناسی، جلد دوازدهم: ۴۳-۴۲.
- ۳- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۴/۱-۴۶۳.
- ۴- اصالت و توالی ابیات در اشعار غیرغزل حافظ، پ: ۹۷.
- ۵- ناتل خانلری، پرویز دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری، جلد دوم، بعضی از لغات و تعبیرات: ۱۲۱۷.
- ۶- هروی، حسینعلی نقدی بر حافظ مسعود فرزاد، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۴۱.
- ۷- نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی. نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۴.
- + مقالات حافظ: ۳۰۲.

یاد باد آن که نهانت نظری با ما بود
رقم مهر تو بر چهره ما پیدا بود

- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۶۲/۱.
- یار اگر نشست با ما نیست جای اعتراض
پادشاهی کامران بود از گدایی عار داشت
- ۱- برهانی، مهدی حافظ قزوینی - غنی یاخانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد دوم: ۴۳.
- ۲- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۹۸.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۰/۱.
- یاران همنشین همه از هم جدا شدند
ماییم و آستانه دولت پناه تو
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۲۳.
- مرزخیتا کوی یارب آن آهوی مشکین به ختن باز رسان
و آن سهی سرو روان را به چمن بازرسان
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۹.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۷/۲.
- یارب آن زاهد خودبین که بجز عیب ندید
دود آهیش در آینه ادراک انداز
- ۱- اهور، پرویز حافظ خوانی و حافظ دانی، حافظ، آینه دار تاریخ: ۲۱ - ۲۰.
- ۲- رزاز، علی اکبر یادداشتهای آقای علی اکبر رزاز. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۶۱.
- ۳- راستگو، سیدمحمد یادداشتهای آقای سیدمحمد راستگو. مستدرک حافظ نامه: ۱۴۴۰ - ۱۴۳۹.
- ۴- _____ با حافظ نامه. تلخ خوش: ۶۳.
- ۵- زنجانی، برات سیری در دیوان حافظ. سفینه حافظ: ۱۳۷ - ۱۲۸.

- ۶- شوقی نوبر، احمد
تأملی در حافظ نامه. کیهان فرهنگی، شمارهٔ چهل و ششم: ۱۴۷.
۷- مرتضوی، منوچهر
ایهام، خصیصهٔ اصلی سبک حافظ. مکتب حافظ یا مقدمهٔ بر
حافظ شناسی: ۴۹۳.

یارب آن شاه وش ماه رخ زهره جبین
دَرِ یکتای که و گوهر یکدانه کیست

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح حافظ: ۸۹.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۱۴۳.

یارب از ابر هدایت برسان بارانی
پیشتر زان که چو گردی ز میان برخیزم

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۳/۸۹۰.

یارب با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم
دولت صحبت آن مونس جان ما را بس

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۲/۶۷۶-۶۷۵.

یارب اندر کنف سایهٔ آن سرو بلند
گر من سوخته یک دم بنشینم چه شود

- ۱- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۵۳۲.

یارب این آینه حسن چه جوهر دارد
که در او آه مرا قوت تأثیر نبود

- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۲۴.
۲- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱/۵۰۴.

یارب این بیچۀ ترکان چه دلیرند به خون

که به تیرمژه هر لحظه شکاری گیرند

یادداشت‌هایی درباره اشعار حافظ. دانش، سال دوم، شماره ۸: ۳۹۹.

داوری ادبی. تلخ‌خوش: ۱۸۲ - ۱۸۰.

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۸۷ - ۳۸۶.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۱۱/۱.

مروری بر اصلاحات دهخدا بر دیوان حافظ، کیهان فرهنگی، سال

پنجم، شماره هشتم: ۴۸.

۱- دهخدا، علی‌اکبر

۲- _____

۳- زرین‌کوب، عبدالحسین

۴- فرزاد، مسعود

۵- محیط طباطبایی، محمد

یارب این شمع دل افروز ز کاشانه کیست

جان ما سوخت بپرسید که جانانه کیست

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۲/۱.

۱- فرزاد، مسعود

یارب این قافله را لطف ازل بدرقه باد

که ازو خصم به دام آمد و معشوقه به کام

حافظ، صحت کلمات...: ۸۰۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

یارب این کعبه مقصود تماشاگه کیست

که مغیلان طریقش گل و نسرین منست

حافظ، صحت کلمات...: ۹۷/۱.

۱- فرزاد، مسعود

یارب این نو دولتان را با خر خودشان نشان

کاین همه ناز از غلام ترک و استر می‌کنند

چند نکته در چند بیت حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره سوم: ۷۸.

این کجا و آن کجا [معرفی و نقد حافظ نامه بهاء‌الدین خزّ مشاهی و

شرح غزل‌های حافظ دکتر حسینعلی هروی]. کیهان فرهنگی، سال

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر

- پنجم، شماره دهم: ۴۴.
- ۳- سمعی [گیلانی]، احمد، کلام و پیام حافظ (۱). نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۱.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۵۷.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۸/۱ - ۴۴۷.
- ۵- هروی، حسینعلی نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۲۶.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۴ - ۱۰۳.
+ مقالات حافظ: ۴۰۲.
- ۶- چرا نه در کنار هم [پاسخ به آقای سعیدی سیرجانی]. کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره دوازدهم: ۴۳.

- پارب به که بتوان گفت این نکته که در عالم
رخساره به کس ننمود آن شاهد هر جایی
برگرداگرد چند بیت حافظ. حافظ شناسی، جلد هشتم: ۷۹ - ۷۸.
لطیفه غیبی: ۷۴ - ۷۳.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- دارابی، محمدبن محمد
۳- فرزاد، مسعود
۴- هروی، حسینعلی
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۷۹/۲ - ۱۱۷۸.
- نگاهی گذرا به کلک خیال‌انگیز. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۵۶.

- یارب به وقت گل گنه بنده عفو کن
وین ماجرا به سرو لب جو بیار بخش
حافظ، صحت کلمات...: ۶۹۳/۲.
- ۱- فرزاد، مسعود

- یارب چه غمزه کرد صراحی که خون خم
با نعره‌های قلقلش اندر گلو بسبست
چند نکته در چند بیت حافظ. نشر دانش، سال پنجم، شماره سوم، ۷۸.
+ مقالات حافظ: ۴۲۹ - ۴۲۸.
- ۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی
۲- برهانی، مهدی
- حافظ قزوینی - غنی یا خانلری، کدام؟ حافظ شناسی، جلد اول: ۸۰.

- ۳- یزمان بختیاری، حسین
- ۴- دست‌نویس، عبدالملکی
- ۵- ذکاء، سیروس
- ۶- راستگو، سیدمحمد
- ۷- رکن، محمود
- ۸- زریاب خوبی، عباس
- ۹- سمیعی [گیلانی]، احمد
- ۱۰- شوقی نوبر، احمد
- ۱۱- صبا، علی‌اکبر
- عبوضی، رشید
- ۱۲- فرزاد، مسعود
- ۱۳- فرزاد، محمد
- ۱۴- _____
- ۱۵- نائل‌خانلری، پرویز
- ۱۷- هروی، حسینعلی
- ۱۸- _____
- [زیرنویس دیوان] لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی: ۳۱.
- حافظ شناخت ۱۶/۱۶۶-۱۶۵.
- غمزه صراحی. آینه، سال سیزدهم، شماره هشتم - دوازدهم: ۵۸۴-۵۸۸.
- دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۶۷.
- لطف سخن حافظ: ۱۶۸-۱۶۷.
- غمزه صراحی، آینه جام: ۲۹۴-۲۸۹.
- کلام و پیام حافظ (۱)، نشر دانش، سال چهارم، شماره پنجم: ۱۵.
- بحثی پیرامون معنی سه بیت دشوار از حافظ. نشریه دانشکده ادبیات تبریز، سال سی و دوم، شماره صدوسی و یکم: ۱۳۳-۱۳۰.
- درباره چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. سخن، سال دهم، شماره دوازدهم: ۱۳۱۶-۱۳۱۵.
- دیوان حافظ، مجلد دوم، ۱۱۹۹-۱۱۹۸.
- حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷/۱.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال دوم، شماره چهارم: ۵۸۹-۵۹۰.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ. راهنمای کتاب، سال سوم، شماره دوم: ۲۳۳-۲۳۱.
- + مقالات فرزاد: ۲۱۱-۲۰۹.
- چند نکته در تصحیح دیوان حافظ، یغما، سال اول، شماره ششم: ۳۶۹.
- نظری به «کلام و پیام حافظ». نشر دانش، سال پنجم، شماره اول: ۲۵.
- + برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۱۰۲-۱۰۱.
- + مقالات حافظ: ۴۰۰-۳۹۸.
- نقدی بر حافظ جلالی - نذیراحمد و مقایسه آن با حافظ قزوینی - دکتر غنی، نقد و نظر درباره حافظ (مجموعه مقالات) ۱۳۸-۱۳۷.
- + مقالات حافظ: ۲۳۷.

- ۱۹- همایون‌نفرخ، رکن‌الدین دیوان شاعر ساحر: سی‌ونه.
- یارب سببی ساز که یارم به سلامت
باز آید و برهاندم از بسند ملامت
- ۱- راستگو، سیدمحمد دیوان حافظ تصحیح راستگو: ۱۱۰.
- یارب کجاست معوم رازی که یک زمان
دل شرح آن دهد که چه گفت و چه شنید
- ۱- راستگو، سیدمحمد اعمال سلیقه شاعرانه (نقد دیوان حافظ، تصحیح ادیب پرومند).
ادبستان، شماره بیست و دوم: ۴۵.
- ۲- _____ دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۹.
- ۳- _____ گامی در تصحیح غزل‌های حافظ. تلخ‌خوش: ۲۵۸.
- ۴- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۵۸۴/۱ - ۵۸۳.
- یارب کی آن صبا بوزد کز نسیم آن
گردد شمامه کرمش کارساز من
- ۱- خرمشاهی، بهاء‌الدین یادداشتهای آقای مهندس حسین معصومی (ذیل -) مستدرک حافظ نامه: ۱۳۷۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۷۱/۲ - ۱۰۷۰.
- ۳- معصومی، حسین یادداشتهای مهندس حسین معصومی. مستدرک حافظ نامه: ۱۳۷۲.
- یارب مگیرش ارچه دل چون کبوترم
افکنند و کشت و عزت صید حرم نداشت
- ۱- رکن، محمود لطف سخن حافظ: ۳۲.
- ۲- فرزاد، مسعود حافظ، صحت کلمات...: ۱۶۲/۱.

یار دارد سر صید دل حافظ یاران
شاهبازی به شکار مگسی می آید

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۵۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۵۵۹/۱.

۲- فرزاد، مسعود

یار دلدار من ار قلب بدینسان شکند
ببرد زود به جاننداری خود پادشاهش

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۹۵ - ۳۹۶.

۱- زرین کوب، عبدالحسین

یادداشت‌هایی درباره حافظ [برگرفته از تعلیقات اسرارالتوحید].

۲- شفیمی کدکنی، محمدرضا

حافظ شناسی، جلد سیزدهم: ۲۰ - ۱۹.

یار ما چون گیرد آغاز سماع
قدسیان بر عرش دست افشان کنند

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۲۱۳.

۱- راستگو، سید محمد

حافظ، صحت کلمات...: ۴۴۴/۱.

۲- فرزاد، مسعود

یار مردان خدا باش که در کشتی نوح
هست خاکی که به آبی نخرد طوفان را

مغز مغز و پوست پوست. گلچرخ، شماره هفتم: ۴۵.

۱- بهشتی شیرازی، احمد

یار مردان خدا باش. حافظ جاوید: ۱۱۶ - ۱۱۷.

۲- جاوید، هاشم

لطیفة غیبی: ۳۹.

۳- دارابی، محمد بن محمد

خاک و کشتی نوح. آئینه جام: ۱۵۶ - ۱۵۷.

۴- زریاب خوبی، عباس

اشارات در حاشیه دیوان حافظ. نقش برآب: ۳۶۷ - ۳۶۶.

۵- زرین کوب، عبدالحسین

حافظ و آدم. حافظ شناسی، جلد ششم: ۱۰۶ - ۱۰۴.

۶- سجادی، ضیاءالدین

تأملی در حافظ نامه. کیهان اندیشه، شماره چهل و ششم: ۱۳۸.

۷- شوقی نوبر، احمد

حافظ، صحت کلمات...: ۲۳/۱.

۸- فرزاد، مسعود

- ۹- قزوینی، محمد
۸- نسخه مورخ ۱۲۹۴
کتابخانه آستان قدس
۹- نفیسی، سعید
- بعضی تضمینهای حافظ. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۶۱-۶۳.
شرح بیتی از حافظ، نشریه فرهنگ خراسان، سال سوم (۱۳۳۹)
شماره هشتم و نهم: ۱۶.
در مکتب استاد: ۸۳.

یار من گر بخرامد به تماشای چمن

برسانش ز من ای پیک صبا پیغامی

چمن عصر حاضر و چمن عصر حافظ و تماشای آن. گلگشت در
شعر و اندیشه حافظ: ۱۲۲-۱۲۰.

۱- ریاحی، محمدامین

دیوان حافظ، مجلد دوم: ۱۳۵۴-۱۳۵۳.

۲- عبوضی، رشید

یاقوت جانفزایش از آب لطف زاده

شمشاد خوش خرامش در نازپروریده

حافظ، صحت کلمات...: ۱۱۴۸/۲.

۱- فرزاد، مسعود

یا مُبَسِّمًا یحاکِی درجاً من اللالی

یارب چه درخور آمد گردش خط هلالی

اهتمامی بی‌اهمیت [نقد دیوان حافظ، به تصحیح و اهتمام احمد
سهیلی خوانساری]. نشر دانش، سال ششم، شماره چهارم: ۳۲.
+ برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره حافظ: ۳۰۵.
+ چاردروایت مجموعه مقاله درباره شخصیت و شعر حافظ: ۱۶۳.

۱- خز مشاهی، بهاء‌الدین

یا مکش بر چهره نیل عاشقی

یا فرو بر جامه تقوی به نیل

۱- انجوی شیرازی، سید ابوالقاسم دیوان خواجه حافظ شیرازی، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی
شیرازی (مقدمه): ۹۹.

یا وفا یا خبر وصل تو یا مرگ رقیب

بود آیا که فلک زین دو سه کاری بکند

ماجرای پایان ناپذیر حافظ. نشر دانش، سال دوم، شماره دوم: ۴۶.

+ برگزیده مقاله های نشر دانش درباره حافظ: ۱۶۳.

+ ماجرای پایان ناپذیر حافظ (مجموعه مقالات): ۱۷۶.

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

بعضی از لغات و تعییرات: ۱۱۵۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۴۲۴/۱.

۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی

۲- ناتل خانلری، پرویز

۳- فرزاد، مسعود

یعنی بیا که آتش موسی نمود گل

تا از درخت نکته توحید بشنوی

دیوان غزلیات شمس الدین محمد حافظ، بکوشش دکتر خطیب

رهبر، حافظ شناسی، جلد دوم: ۲۳۷ - ۲۳۶.

۱- برهانی، مهدی (م.ب)

یغمای عقل و دین را بیرون خرام سرمست

در سر کلاه بشکن در بر قبا بگردان

در بر قبا بگردان. حافظ جاوید: ۱۵۷ - ۱۶۶.

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۳۹۸.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۰۲۵/۲.

۱- جاوید، هاشم

۲- راستگو، سیدمحمد

۳- فرزاد، مسعود

یک حرف صوفیانه بگویم اجازتست

ای نور دیده صلح به از جنگ و داوری

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۶۴.

حافظ، صحت کلمات...: ۱۲۹۳/۲.

۱- راستگو، سیدمحمد

۲- فرزاد، مسعود

یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر
کز آب هفت بحر به یک موی ترشوی

حافظ، صحت کلمات...: ۱۴۳/۲.

۱- فرزاد، مسعود

یک قصه بیش نیست غم عشق و این عجب
کز هر زبان که می‌شنوم نامکررست

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

حافظ، صحت کلمات...: ۷۸/۱.

۲- فرزاد، مسعود

یکی از عقل می‌لاقد یکی طامات می‌بافد

بیا کاین داورها را به پیش داور اندازیم

مقابلۀ نسخ [فروزی - غنی / خانلری با نسخه پیرحسین].

حافظ‌شناسی، جلد چهارم: ۱۸۹.

۱- ادیب برومند، عبدالعلی

حافظ، صحت کلمات...: ۹۹۸/۲ - ۹۹۷.

۲- فرزاد، مسعود

یکی چو باده پرستان صراحی اندر دست

یکی چو ساقی مستان به کف گرفته ایاغ

دیوان شاعر ساهر: ۱۷۴.

۱- همایونفرخ، رکن‌الدین

یکیست ترکی و تازی درین معامله حافظ

حدیث عشق بیان کن بدان زبان که تو دانی

دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۸۸.

۱- راستگو، سیدمحمد

یکی است ترکی و تازی، گلگشت در شعر و اندیشه حافظ:

۲- ریاحی، محمدامین

۱۵۶ - ۱۵۷.

دیوان حافظ، به تصحیح و توضیح پرویز ناتل خانلری. جلد دوم،

۳- ناتل خانلری، پرویز

بعضی از لغات و تعبيرات: ۱۱۶۸.

- ۴- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۵۹/۲.
نکته‌هایی در تصحیح دیوان حافظ خانلری. نشر دانش، سال ششم،
شماره دوم: ۲۹.
- ۵- هروی، حسینعلی
- ۱- راستگو، سیدمحمد
دیوان حافظ، تصحیح راستگو: ۴۹۱.
یوسف گمگشته، عزیز حافظ. آینده، سال دهم، شماره دوم و سوم:
۱۴۷-۱۴۹.
- ۱- سهیلی خوانساری، احمد
- ۲- قزوینی، محمد
بعضی تضمینهای حافظ. یادگار، سال اول، شماره هشتم: ۶۵-۶۶.
+ مجموعه مقالات درباره حافظ: ۹۲-۹۴.
- ۳- فرزاد، مسعود
حافظ، صحت کلمات...: ۱۳۹۰/۲.

نمایه ابیات مورد بحث

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرست ابیات مورد بحث

<p>۱۴ ..... آشنایان ره عشق درین ..... ۹</p> <p>۱۴ ..... آشنایان ره عشق گرم ..... ۹</p> <p>۱۴ ..... آشنایی نه غریب ..... ۱۰</p> <p>۱۵ ..... آفتاب فتح دل ..... ۱۰</p> <p>۱۵ ..... آفرین بر دل ..... ۱۱</p> <p>۱۵ ..... آلوده‌ای تو حافظ ..... ۱۱</p> <p>۱۵ ..... آمد از پرده ..... ۱۱</p> <p>۱۶ ..... آمد افسوس کنان ..... ۱۱</p> <p>۱۶ ..... آن آهوی سیه چشم ..... ۱۱</p> <p>۱۶ ..... آنان که خاک ..... ۱۲</p> <p>۱۶ ..... آن پریشانی شبهای ..... ۱۲</p> <p>۱۷ ..... آن پیک نامور ..... ۱۲</p> <p>۱۷ ..... آن تلخ‌وش که ..... ۱۲</p> <p>۱۹ ..... آنجا که کار ..... ۱۳</p> <p>۱۹ ..... آن جام طرب ..... ۱۳</p> <p>۲۰ ..... آن جوانبخت که ..... ۱۴</p>	<p>آب چشم که بر او منت ..... ۹</p> <p>آب حیوان تیره گون ..... ۹</p> <p>آب حیوانش ..... ۱۰</p> <p>آبرو می‌رود ..... ۱۰</p> <p>آب و آتش بهم ..... ۱۱</p> <p>آب و هوای فارس ..... ۱۱</p> <p>آبی به روزنامه ..... ۱۱</p> <p>آتش آن نیست ..... ۱۱</p> <p>آتش رخسار گل ..... ۱۱</p> <p>آتش زهد و ریا ..... ۱۲</p> <p>آخر الامر گل ..... ۱۲</p> <p>آخر ای خاتم ..... ۱۲</p> <p>آخر بچه گویم ..... ۱۲</p> <p>آسایش دو گیتی ..... ۱۳</p> <p>آسمان بار امانت ..... ۱۳</p> <p>آسمان گو مفروش ..... ۱۴</p>
--	--

آن چشم جادوانه ۲۱	آنکه رخسار ۲۶
آن چنان نقش ۲۱	آنکه عمری شد ۲۷
آنچه او ریخت ۲۱	آنکه فکرش ۲۷
آنچه در مدت ۲۱	آنکه مدام ۲۷
آن حریفی که ۲۱	آنکه من در ۲۷
آن دم که ۲۲	آنکه یک جرعه ۲۸
آن را که بوی ۲۲	آن کیست کز ۲۸
آن روز بدلم ۲۲	آن گل که ۲۸
آن روز دیده ۲۲	آن لعل ۲۸
آن روز شوق ۲۲	آن نافه مراد ۲۹
آن زمان وقت ۲۳	آن نیست که ۲۹
آن سرزنش که ۲۳	آن یار کزو ۲۹
آن سیه چرده که ۲۳	آه از آن جور ۲۹
آن شاه تند حمله ۲۳	آه از آن ترگس ۳۰
آن شد اکنون ۲۴	آه کز طعنه ۳۰
آن طره که ۲۴	آه و فریاد که ۳۰
آن عشوه داد ۲۴	آیتی بود ۳۰
آن کس است اهل ۲۴	آیین تقوی ۳۱
آن کس که او فتاد ۲۵	آینه سکندر ۳۱
آنکو تو را ۲۵	ابر آذاری ۳۲
آنکه به پرش ۲۵	ابروی دوست ۳۲
آنکه بی جرم ۲۵	ابروی دوست گوشه ۳۳
آنکه پا مال ۲۶	ابروی یار در نظر ۳۳
آنکه پر نقش زد ۲۶	انت روائح ۳۳
آنکه پیشش بنهد ۲۶	اثر نمائد ۳۴
آنکه ده با ۲۶	اجرها باشدت ۳۴

۴۱	از پای فتادیم چو	۳۴	احادياً بجمالی
۴۱	از پی تفریح طبع	۳۴	احرام چه بندیم
۴۱	از ایات خودم این	۳۵	احمدالله علی
۴۱	از جان طمع بریدن	۳۵	احوال شیخ و
۴۲	از جاه عشق و	۳۵	احوال گنج قارون
۴۲	از جرعه تو خاک	۳۶	ادب و شرم
۴۲	از چاشنی قند مگو	۳۶	اذا تغرد
۴۲	از چشم بخت خویش	۳۷	اریاب حاجتیم
۴۲	از چشم شوخش ای	۳۷	ارغنون ساز فلک
۴۳	از چنگ منش اختر	۳۷	از آب دیده
۴۳	از حسرت دهانش آمد	۳۷	از آستان پیرمغان
۴۳	از حیای لب شیرین	۳۸	از آن افیون
۴۴	از حطی گفتم شبی	۳۸	از آن به دیر
۴۴	از خیم ابروی توام	۳۸	از آن دمی
۴۴	از خون دل نوشتم	۳۸	از آن رنگ
۴۴	از خیال لطف می	۳۹	از آن رو هست
۴۴	از دام زلف و	۳۹	از آن زمان که بر این
۴۴	از در خویش خدا	۳۹	از آن زمان که فتنه
۴۵	از دست برده بود	۳۹	از آن ساعت که
۴۵	از دست زاهد کردیم	۴۰	از آن عقیق
۴۵	از دست غیبت تو	۴۰	از بازگشت شاه
۴۵	از دلق پوش صومعه	۴۰	از بتان آن
۴۵	از دل و جان	۴۰	از بس که چشم
۴۶	از دماغ من سرگشته	۴۰	از بس که دست
۴۶	از دیده خون دل	۴۱	از بن هر مژه ام
۴۶	از دیده گر سرشک	۴۱	از بهر بوسه ای ز

از راه نظر مرغ	۴۷	اسیر عشق شدن چاره	۵۵
از رسوم شرع و	۴۷	اشک آلوده ما گرچه	۵۵
از روان بخشی عیسی	۴۷	اشک خونین بنمودم به	۵۵
از رهگذر خاک سر	۴۷	اشک غمناز من ار	۵۵
از ره مرو به	۴۷	اشکم احرام طواف حرمت	۵۶
از زبان سوسن آزاده‌ام	۴۸	اعتقادی بنما و بگنر	۵۶
از سخن چینان ملالته‌ها	۴۸	اعتمادی نیست بر کار	۵۶
از سر کشته خود	۴۸	افسر سلطان گل پیدا	۵۷
از سر مستی دگر	۴۸	افسوس که شد دلبر	۵۷
از طعنه رقیب نگردد	۴۹	افشای راز خلوتیان خواست	۵۷
از عدالت نبود دور	۴۹	اگر آن ترک شیرازی	۵۷
از فریب نرگس مخمور	۴۹	اگر آن طایر قدس	۵۸
از کیمیای مهر تو	۴۹	اگر از پرده برون	۵۸
از گل پارسیم	۴۹	اگر امام جماعت طلب	۵۸
از مراد شاه منصور	۵۰	اگر باور نمی‌داری رو	۵۹
از من اکنون طمع	۵۰	اگر برجای من گیری	۵۹
از من جدا مشو	۵۰	اگر بر خیزد از	۵۹
از نامه سیاه ترسم	۵۱	اگر به باده مشکین	۵۹
از وجود قدری نام	۵۱	اگر به رنگ عقیق	۶۰
از هر طرف که	۵۱	اگر به سالی حافظ	۶۰
از همچو تو دلداری	۵۱	اگر به کوی تو	۶۱
از این رباط دو	۵۱	اگر پوسیده گردد استخوانم	۶۱
از این سموم که	۵۲	اگر ت سلطنت فقر بیخشد	۶۱
از این مرض به	۵۲	اگر تو زخم زنی	۶۲
از این مزوجه و	۵۲	اگرچه باده فرحبخش و	۶۲
اسم اعظم بکند کار	۵۳	اگر چه حسن تو	۶۲

۶۹	الا یا ایها الساقی ادر	۶۲	اگر چه حسن فروشان
۶۹	امام خواجه که بودش	۶۲	اگر چه خصم تو گستاخ
۷۰	امتحان کن که بسی	۶۳	اگر چه در طلبت
۷۰	امروز که بازاریت پر	۶۳	اگر چه رسم خوبان
۷۰	امروز که در دست	۶۳	اگر چه زنده رود
۷۱	امشب ز غمت میان	۶۳	اگر چه عرض هنر
۷۱	آمن انکر تنی عن	۶۳	اگر چه مست و
۷۱	امید در شب زلفت	۶۳	اگر چه مستی عشقم
۷۱	امید در کمر زرکشت	۶۴	اگر دشنام فرمایی و
۷۱	امید هست که منشور	۶۴	اگر دلم نشدی پای
۷۲	اندر آن ساعت که	۶۴	اگر رفیق شفیقی درست
۷۲	اندر سر ما خیال	۶۵	اگر ز خون دلم
۷۳	انفاس عیسی از لب	۶۵	اگر ز مردم هشیاری
۷۳	او به خونم تشنه	۶۵	اگر شراب خوری جرعه‌ای
۷۳	اورنگ کو گلچهر کو	۶۶	اگر غم لشکر انگیزد
۷۳	اوّل به بانگ نای	۶۶	اگر فقیه نصیحت کند
۷۴	اوّل ز تحت و فوق	۶۷	اگر گفتم دعای می
۷۴	اهل کام و ناز	۶۷	اگر نه دایره عشق
۷۴	اهل نظر دو عالم	۶۷	اگر نه در خم
۷۵	ای آفتاب ملک که	۶۷	اگر نه عقل به
۷۵	ای آنکه به تقریر	۶۷	الا ای پیر فرزانه
۷۵	ای آنکه ره به	۶۸	الا ای دولتی طالع
۷۵	ایا پر لعل کرده	۶۸	الا ای ساروان منزل
۷۵	ای از دو نفس	۶۸	الا ای طوطی گویای
۷۵	ایا عظیم وقاری که	۶۸	الا ای همشین دل
۷۶	ایام شباست شراب اولیتر	۶۸	الا ای یوسف مصری

۸۳	ای دل گر از	۷۶	ایام گل چو عمر
۸۳	ای دلیل دل گمگشته	۷۶	ای یاد از آن
۸۴	ای دوست دست حافظ	۷۶	ای بخت سرکش تنگش
۸۴	ای رخت چون خلد	۷۷	ای بی خیر بکوش
۸۴	ای روی ماه منظر	۷۷	ای پادشاه حسن خدا
۸۴	ای سایه سنبلیت سمن	۷۸	ای پادشاه صورت و
۸۴	ای سروناز حسن که	۷۸	ای پسته تو خنده
۸۴	ای شاه حسن چشم	۷۸	ای پیک راستان خیر
۸۵	ای شاهد قدسی که	۷۸	ای توانگر مفروش این
۸۵	ای شاه شیرگیر چه	۷۹	ای جان حدیث ما
۸۵	ای شهنشاه بلند اختر	۷۹	ای جوان سر و
۸۵	ای صاحب کرامت شکرانه	۷۹	ای چنگ فرو برده
۸۶	ای صبا بر ساقی	۷۹	ای حافظ ار مراد
۸۶	ای صبا بندگی خواجه	۷۹	ای خسرو رفیع جناب
۸۶	ای صبا سوختگان بر	۸۰	ای خوشا دولت آن
۸۶	ای صبا گر بگذری	۸۰	ای درد توام درمان
۸۶	ای صبا نکستی از	۸۰	ای درگاه اسلام پناه
۸۶	ای عنصر تو مخلوق	۸۰	ای دل آن دم
۸۷	ای غایب از نظر	۸۰	ای دل ار عشرت
۸۷	ای فروغ ماه حسن	۸۱	ای دل اندر بند
۸۷	ای قبا ی پادشاهی راست	۸۱	ای دل به کوی
۸۷	ای قصر دل افروز	۸۱	ای دل به هرزه
۸۷	ای قصه بهشت ز	۸۱	ای دل بیا که
۸۸	ای کبک خوشخوام که	۸۱	ای دل ریش مرا
۸۹	ای که از دفتر	۸۲	ای دل شباب رفت
۸۹	ای که از کوچه	۸۳	ای دل غم‌دیده حالت

۹۶	ای نسیم سحر آرامگه	۹۰	ای که با سلسله
۹۶	ای نسیم سحری بندگی	۹۰	ای که دایم به
۹۶	ای نسیم سحری خاک	۹۰	ای که در دلق
۹۷	ای نسیم منزل لیلی	۹۰	ای که در زنجیر
۹۷	این شرح بی نهایت کز	۹۰	ای که طیب خسته‌ای
۹۷	ایش سزا نبود دل	۹۱	ای که گفتی جان
۹۷	این قصه عجب شنو	۹۱	ای که مهجوری عشاق
۹۷	این که پیرانه سرم	۹۱	ای گدای خانقه بر
۹۷	این که من در	۹۱	ای گلبن جوان بر
۹۸	این که می گویند آن	۹۲	ای گل به شکر
۹۸	این گل ز بر	۹۲	ای گل تو دوش
۹۸	این لطایف کز لب	۹۲	ای گل خوش نسیم
۹۸	این مطرب از کجاست	۹۲	ای معتبر مژده‌ای فرما
۹۸	این نقطه سیاه که	۹۳	ای مگس حضرت سیمرغ
۹۸	ای نور چشم مستان	۹۳	ای مه صاحب قرآن
۹۹	ای نور چشم من	۹۳	ای نازنین پسر تو
۹۹	این همه شعبده خویش	۹۳	این تپاول که کشید
۹۹	این همه شهد و	۹۴	این تقوی ام تمام که
۱۰۱	این همه عکس می	۹۴	این جان عاریت که
۱۰۱	این یک دو دم	۹۴	این چنین موسمی عجب
۱۰۰	ای هدهد صبا به	۹۴	این چه استغناست یارب و این چه قادر
۱۰۰	ای همه شکل تو	۹۵	این چه عیب است
۱۰۱	با آن که از	۹۵	این حدیثم چه خوش
۱۰۱	با چشم پر نیرنگ	۹۵	این خرد خام به
۱۰۱	با چشم و ابروی	۹۵	این خون که موج
۱۰۲	با چنین حیرتم از	۹۶	این سرکشی که کنگره

با سر زلف تو ۱۰۹	با چنین زلف و ۱۰۲
باشد آن مه مشتری ۱۰۹	با چنین گنج شد ۱۰۲
با صبا افتادن و ۱۱۰	باد بهار می‌وزد از ۱۰۲
با صبا در چمن ۱۱۰	بادت به دست باشد ۱۰۳
با صبا همراه بفرست ۱۱۰	باد صبا ز عهد ۱۰۳
باغبان چو من ز ۱۱۰	باد صبحی به هوایت ۱۰۳
باغبان همچو نسیم ز ۱۱۰	با دعای شبخیزان ای ۱۰۴
باغ بهشت و سایه ۱۱۱	با دل خون شده ۱۰۴
باغ مرا چه حاجت ۱۱۱	با دل خونین لب ۱۰۴
با که این نکته ۱۱۲	با دل سنگینت آیا ۱۰۴
بالا بلند عشوه گر نقش ۱۱۲	باده با محتسب شهر ۱۰۵
بالین و صد ۱۱۲	باده خور غم مخور ۱۰۵
با محتسب عیب مگویند ۱۱۲	باده در ده چند ۱۰۵
بامدادان که ز خلوتگه ۱۱۲	باده گلرنگ تلخ تیز ۱۰۵
با مدعی مگویند اسرار ۱۱۳	باده لعل لبش کز ۱۰۵
با من راه نشین ۱۱۳	باده نوشی که در ۱۰۶
بانگ گاوی چه صدا ۱۱۳	باده و مطرب و ۱۰۶
باورم نیست ز بد ۱۱۳	بارها گفته‌ام و بار ۱۰۷
با هر ستاره‌ای سرو ۱۱۴	باز آ که چشم بد ۱۰۷
با همه عطف دامن ۱۱۴	باز آیی که باز آید ۱۰۷
بیاختم دل دیوانه و ۱۱۴	باز ارچه گاه گاهی بر ۱۰۸
بیاری شمع اشک ۱۱۴	بازار شوق گرم شد ۱۰۸
ببرد از من قرار ۱۱۵	بازکش یک دم عنان ۱۰۸
بیر ز خلق و ۱۱۵	باز گویم نه درین ۱۰۸
بین در آینه جام ۱۱۵	باز مستان دل از ۱۰۹
بین که رقص کنان ۱۱۵	بازی چرخ بشکندش بیضه ۱۰۹

۱۲۳	بر آستانه میخانه گر	۱۱۶	بت چینی عدوی دین
۱۲۳	بر آستانه میخانه هر	۱۱۶	بتی دارم که گرد
۱۲۴	بر آن سرم که	۱۱۶	بخت ار مدد دهد
۱۲۴	بر آی ای آفتاب صبح	۱۱۶	بخت از دهان دوست
۱۲۴	بر آی ای صبح روشندل	۱۱۶	بخت حافظ گر از
۱۲۴	برات خوشدلی ما چه	۱۱۷	بخت خواب آلود ما بیدار
۱۲۴	بر این جان پریشان	۱۱۷	بخواه جام صبوحی به
۱۲۴	بر این فقیر نامه	۱۱۷	بخواه دفتر اشعار و
۱۲۵	بر برگ گل به	۱۱۷	بخیل بوی خدا نشنود
۱۲۵	بر بساط نکتہ دانان خود	۱۱۷	بدان رسید ز سعی
۱۲۵	بر بوی آنکه جرعه	۱۱۸	بدان سان سوخت چون
۱۲۵	بر بوی آنکه روزی	۱۱۸	بدان کمر نرسد دست
۱۲۵	بر تخت جم که	۱۱۸	بدان مثل که شب
۱۲۶	بر چنین نقش کن	۱۱۹	بدان هوس که به
۱۲۶	بر جمال تو چنان	۱۱۹	بد رندان مگوی ای
۱۲۷	بر جهان تکیه مکن	۱۱۹	بده تا بگویم به
۱۲۷	بر چرخ علم ماهی	۱۱۹	بده تا روم بر
۱۲۷	بر خاست بوی گل	۱۱۹	بده جام می و
۱۲۷	بر خاک راه دوست	۱۲۰	بده ساقی می باقی
۱۲۸	بر خاکیان عشق فشان	۱۲۱	بده کشتی می تا
۱۲۸	بر خود چو شمع	۱۲۱	بدین دو دیده حیران
۱۲۸	بر در میخانه رفتن	۱۲۲	بدین سپاس که مجلس
۱۲۸	بر در میخانه عشق	۱۲۳	بدین شکرانه می بوسم لب
۱۲۸	بر دلم گرد ستمهاست	۱۲۳	بدین شکسته بیت الحزن
۱۲۸	بر دم از ره دل	۱۲۳	بر آستان ارادت گشاده‌ام
۱۲۹	بر دوخته‌ام دیده چو	۱۲۳	بر آستان می‌کده خون

۱۲۵	بر هم چو می‌زد	۱۲۹	بر رهگذرت بسته‌ام از
۱۲۶	بر هوشمند سلسله نهاد	۱۲۹	برسان بندگی دختر رز
۱۲۶	بر یاد رای انور	۱۳۰	بر سر تربیت ما
۱۲۶	برید صبح وفا نامه‌ای	۱۳۰	بر سر تربیت من
۱۲۶	بزمگاهی دلنشان چون قصر	۱۳۰	بر شکن کاگل ترکانه
۱۲۶	بزن در پرده چنگ	۱۳۱	بر شمع نرفت از
۱۲۷	بسا کسا که مه	۱۳۱	بر طرف گلشم گذر
۱۲۷	بسا که گفته از	۱۳۱	برفت و طبع خوشباشم
۱۲۷	بس بگشتم که بیرسم	۱۳۱	برق عشق از خرمن
۱۲۷	بس تجربه کردیم در	۱۳۲	برق غیرت که چنین
۱۲۸	بسته بر آخور او	۱۳۲	برقی از منزل لیلی
۱۲۸	بسته دام و قفس	۱۳۲	برکش ای مرغ چمن
۱۲۸	بس دعای سحر ت مونس	۱۳۲	بر کشد آینه از
۱۲۹	بس شکر باز گویم	۱۳۲	برگیر شراب طرب‌انگیز و
۱۳۹	بس غرقه حال وصل	۱۳۳	بر لب بحر فنا
۱۳۹	بس غریب افتاده است	۱۳۳	بر من جفا ز
۱۳۹	بس که در پرده	۱۳۳	بر مهر چرخ و
۱۴۰	بس که در خرقه	۱۳۳	بر نیامد از تمنای
۱۴۰	بس گل شکفته می‌شود	۱۳۴	برو ای زاهد خودبین
۱۴۰	بسم حکایت دل هست	۱۳۴	برو ای طایر میمون
۱۴۰	بس نکته غیر حسن	۱۳۴	برو این دام بر
۱۴۰	بس نگویم شمه‌ای از	۱۳۴	برو به کار خود
۱۴۱	بسوخت حافظ و آن	۱۳۴	برو به هر چه
۱۴۱	بسوخت حافظ و بویی	۱۳۵	برو معالجه خودکن
۱۴۱	بسوخت حافظ و ترسم	۱۳۵	برون خرام و بیر
۱۴۱	بسوخت حافظ و در	۱۳۵	برهان ملک و دین

۱۴۷	بگفتمی که بها چیست	۱۴۱	بسوز این خرقه تقوی
۱۴۷	بگو به خازن جنت	۱۴۲	بشارت بر به کوی
۱۴۷	بگو که جان عزیزم	۱۴۲	بشد که یاد خوشش
۱۴۸	بگیر طره مه چهره‌ای	۱۴۲	بشری اذا السلامه حلت
۱۴۸	بگیرم آن سر زلف	۱۴۲	بشو این نکته که
۱۴۸	بلبل از فیض گل	۱۴۲	بعد از این روی
۱۴۸	بلبل ز شاخ سرو	۱۴۳	بعد از کیان به
۱۴۹	بلبل عاشق تو عمر	۱۴۳	بعد ازین دست من و دامن
۱۴۹	بلبلی برگ گللی خوش	۱۴۳	بعد از این دست من و زلف
۱۴۹	بلبلی خون دلی خورد	۱۴۳	بعد ازینم چه غم
۱۵۰	بنام آن مژه شوخ	۱۴۳	بعد ازین تشگفت
۱۵۰	بنده آصف عهدم دلم	۱۴۳	بعد ازینم نبود شائبه
۱۵۰	بنده پیر خراباتم که	۱۴۴	بعد صدسال اگر بر
۱۵۱	بنده پیر مغانم که	۱۴۴	بکش جفای رقیبان مدام
۱۵۱	بنده طالع خویشم که	۱۴۴	بکن معامله‌ای و
۱۵۱	بنشین بر لب جوی	۱۴۵	بکوش خواجه و از
۱۵۲	بنفشه دوش به گل	۱۴۵	بگذار تاز شارع
۱۵۲	بنفشه طره مفتول خود	۱۴۵	بگذر از نام و
۱۵۲	بنمای رخ که خلقی	۱۴۵	بگذر به کوی میکده
۱۵۲	بنوش می که سبک	۱۴۵	بگذر ز کبر و
۱۵۳	بنیاد هستی تو چو	۱۴۵	بگرفت کار حسنت چون
۱۵۳	بود آیا که در	۱۴۶	بگشا بند قبا‌ای
۱۵۳	بود که یار نرنجد	۱۴۶	بگشا بند قبا تا
۱۵۴	بودی درون گلشن و	۱۴۶	بگشا به شیوه ترگس
۱۵۴	بوسه بر درج عقیق	۱۴۷	بگشای تربتم را بعد
۱۵۴	بوی بنفشه بشنو و	۱۴۷	بگشای تیر مزگان و

۱۶۱	به پیر می‌کده گفتم	۱۵۴	بوی جان از لب
۱۶۱	به پیش خیل خیالش	۱۵۵	بوی خوش تو هر
۱۶۱	به پی ما جان	۱۵۵	بوی دل کباب من
۱۶۲	به تاج هددم از	۱۵۵	بوی شیر از لب
۱۶۲	به تخت گل بشانم	۱۵۵	بوی یکرنگی ازین نقش
۱۶۲	به ترک خدمت پیر	۱۵۶	به آب دیده بشویم
۱۶۲	به تنگ چشمی آن	۱۵۶	به آهوان نظر شیر
۱۶۲	به تن مقصرم از	۱۵۶	به اختیارت اگر صد هزار
۱۶۲	به تیغم گر کشد	۱۵۶	به ادب نافه گشایی
۱۶۲	به جان پیر خرابات	۱۵۶	بهار عمر خواه ای
۱۶۲	به جانت ای بت	۱۵۶	بهای بادۀ چون لعل
۱۶۲	به جان خواجه و	۱۵۷	بهای نیم کرشمه هزار
۱۶۴	به جان دوست	۱۵۷	بهای وصل تو گر
۱۶۴	به جبر خاطر ما	۱۵۷	به باد ده سرو
۱۶۴	به جرعه تو سرم	۱۵۷	به بارگاه تو چون
۱۶۵	به جز آن نرگس	۱۵۸	به باغ تازه کن
۱۶۵	به جز این نکته	۱۵۸	به باغ ملک ز
۱۶۵	به جز صبا و	۱۵۸	به بال و پر
۱۶۶	به جلوه گل سوری	۱۵۹	به بزمگاه چمن دوش
۱۶۶	به چشم خلق عزیز	۱۵۹	به بزمگاه چمن رو
۱۶۶	به چشم عقل درین	۱۵۹	به بوی او دل
۱۶۶	به چشم کرده ام ابروی	۱۵۹	به بوی زلف تو
۱۶۶	به چشم و ابروی	۱۵۹	به بوی مزده وصل
۱۶۷	به حاجب در خلوتسرای	۱۶۰	به بوی نافه‌ای کانر
۱۶۷	به حسن و خلق	۱۶۰	به پای بوس تو
۱۶۷	به خاک پای تو	۱۶۰	به پای شوق گر

۱۷۴	به زلف گوی که	۱۶۸	به خاک حافظ اگر
۱۷۴	به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم	۱۶۸	به خدا که جرعه‌ای
۱۷۴	به سز جام جم	۱۶۸	به خدایی که تویی
۱۷۵	به سر سبز تو	۱۶۹	به خرمن دو جهان
۱۷۵	به سعی خود نتوان	۱۶۹	به خط و خال
۱۷۵	بهشت اگر چه نه	۱۶۹	به خلدن دعوت ای
۱۷۵	بهشت عدن اگر خواهی	۱۶۹	به خلق و لطف
۱۷۶	به شعر حافظ شیراز	۱۷۰	به خواب نیز نمی‌بینمش
۱۷۷	به شکر آنکه شکفتی	۱۷۰	به خواری منگر ای
۱۷۷	به شوق چشمه نوشت	۱۷۰	به خوابان دل مده
۱۷۷	به شیراز آی و فیض	۱۷۱	به داغ بندگی مردن
۱۷۷	به صحرا رو که	۱۷۱	به دام زلف تو
۱۷۷	به صد آقید نهادیم	۱۷۱	به درد عشق بساز
۱۷۷	به صدر مصطبه‌ام می‌نشاند	۱۷۱	به درد و صاف
۱۷۸	به صدر مصطبه بنشین	۱۷۱	به دور گل منشین
۱۷۸	به صفای دل رندان	۱۷۲	به دور لاله دماغ
۱۷۸	به صوت بلبل و	۱۷۲	به راه میکده حافظ
۱۷۸	به صوت چنگ بگویم	۱۷۲	به رحمت سر زلف
۱۷۹	به طرب حمل مکن	۱۷۲	به رخ چو مهر
۱۷۹	به عجب علم نتوان شد	۱۷۲	به رغم زال سیه
۱۷۹	به عزم مرحله عشق	۱۷۲	به رغم مدعیانی که
۱۷۹	به عشق روی تو	۱۷۳	به رندی شهره شد
۱۷۹	به عشوه‌ای که سپهرت	۱۷۳	به روز حادثه غم
۱۷۹	به عهد گل شدم	۱۷۳	به روز واقعه تابوت
۱۸۰	به غفلت صرف شد	۱۷۳	به روی ما زن
۱۸۰	به غیر از آنکه	۱۷۴	به روی یار نظر

۱۸۶	به نیم جو نخرم	۱۸۰	به فتراک جزا دلها
۱۸۶	به نیم شب اگر ت	۱۸۰	به فیض جرعه جام
۱۸۶	به وجه مرحمت ای	۱۸۰	به قد و چهره
۱۸۶	بهوش باش که هنگام	۱۸۱	به قول مطرب و
۱۸۷	به وصل دوست گرت	۱۸۱	به کام تا نرسد
۱۸۷	به وقت سر خوشی از	۱۸۱	به کوی عشق منه
۱۸۷	به وقت گل شدم	۱۸۱	به کوی میکده گریان
۱۸۷	به هرزه بی می	۱۸۲	به کوی میکده هر
۱۸۸	به هر منزل که	۱۸۲	به کوی میکده یارب
۱۸۸	به هر نظر بت	۱۸۲	به گردابی چو می افتادم
۱۸۸	به هست و نیست	۱۸۲	به گوش هوش نبوش
۱۸۸	به هواداری او ذره	۱۸۲	به لابه گفت شیی
۱۸۹	به هوای لب شیرین	۱۸۲	به لابه گفتمش ای
۱۸۹	به هیچ دور نخواهند	۱۸۲	به اطفال خال و
۱۸۹	به هیچ ورد دگر	۱۸۲	به مأمنی رو و
۱۸۹	به یاد چشم تو	۱۸۳	به مژده جان به
۱۸۹	به یاد شخص نزارم	۱۸۳	به مژگان سیه کردی
۱۹۰	به یاد لعل تو	۱۸۳	به مستوران مگو اسرار
۱۹۰	به یکی جرعه که	۱۸۴	به مشک چین و
۱۹۰	به یمن دولت منصور	۱۸۴	به مطربان صبوحنی دهیم
۱۹۰	به یمن همت حافظ	۱۸۴	به ملازمان سلطان که
۱۹۱	بیا ای ساقی گلرخ	۱۸۴	به منت دگران خو
۱۹۱	بیا ای شیخ و	۱۸۴	به می پرستی از
۱۹۱	بیا با ما مورز	۱۸۵	به می سجاده رنگین
۱۹۱	بیا به شام غریبان	۱۸۵	به می عمارت دل
۱۹۱	بیا به میکده و	۱۸۶	به نوک خامه رقم

۱۹۸	بیان شوق چه حاجت	۱۹۲	بیا به میکده حافظ
۱۹۸	بیاور می که نتوان	۱۹۲	بیا بیا که تو
۱۹۹	بیا وزغبین این	۱۹۲	بیا تا حال یکدیگر
۱۹۹	بیا و سلطنت از	۱۹۲	بیا تا در می
۱۹۹	بیا و کشتی ما	۱۹۲	بیا تا گل برافشانیم
۱۹۹	بیا و هستی حافظ	۱۹۳	بیار باده رنگین که
۱۹۹	بی جمال عالم آرای تو	۱۹۳	بیار باده که در بارگاه
۱۹۹	بی چراغ جام در	۱۹۳	بیار باده که عمریست
۲۰۰	بی خبرند زاهدان نقش	۱۹۳	بیار باده و اول
۲۰۰	بی خود از شعله پرتو	۱۹۳	بیار می که چو
۲۰۱	بیدار شو ای دیده	۱۹۴	بیاض روی تو را
۲۰۱	بینالی در همه احوال	۱۹۴	بیاض روی تو روشن
۲۰۱	بیرون چهیم سر خوش	۱۹۴	بیا که پرده گلریز
۲۰۱	بیرون زلف تو	۱۹۵	بیا که ترک فلک
۲۰۱	بی زلف سرکش	۱۹۵	بیا که توبه ز
۲۰۲	بی عمر زنده‌ام من و	۱۹۶	بیا که چاره ذوق
۲۰۲	بیفشان جرعه‌ای بر خاک	۱۹۶	بیا که خرقة من
۲۰۳	بیفشان زلف و صوفی	۱۹۶	بیا که دوش به
۲۰۳	بی ماه مهرافروز خود تا	۱۹۶	بیا که رایت منصور
۲۰۳	بی معرفت مباش که در	۱۹۶	بیا که رونق این
۲۰۳	بی مهر رخت چشم مرا	۱۹۷	بیا که فرقت تو
۲۰۴	پارسایی و سلامت هوسم	۱۹۷	بیا که قصر امل
۲۰۴	پاسبان حرم دل شده‌ام	۱۹۷	بیا که لعل و
۲۰۴	پاک کن چهره حافظ	۱۹۸	بیا که وضع جهان
۲۰۵	پاک و صافی شو	۱۹۸	بیا که وقت شناسان
۲۰۵	پای مانگ است	۱۹۸	بیا که هاتف میخانه

۲۱۵	پیش بالای تو میرم.....	۲۰۵	پدرم روضه رضوان به.....
۲۱۵	پیش چشمم کمترست از.....	۲۰۵	پرتو روی تو تا.....
۲۱۵	پیش رفتار تو پا.....	۲۰۶	پرده از رخ بر فکندی.....
۲۱۶	پیش زاهد از رندی.....	۲۰۶	پرده مطربم از دست.....
۲۱۶	پیش کمان ابرویش لابه.....	۲۰۶	پرسیدم از طیبی احوال.....
۲۱۶	پیمان شکن هر آینه.....	۲۰۶	پروانه او گر رسد.....
۲۱۶	پیوند عمر بسته به.....	۲۰۶	پروانه راحت بده ای.....
۲۱۷	تا ابد بوی محبت.....	۲۰۶	پری نهفته رخ و.....
۲۱۷	تا ابد معمور باد.....	۲۰۷	پس از چندین شکیبایی.....
۲۱۸	تاب بنفشه می دهد طرّه.....	۲۰۷	پشمینه پوش تند خو.....
۲۱۸	تا بگویم که چه.....	۲۰۷	پنج روزی که درین.....
۲۱۸	تا بود نسخه عطری.....	۲۰۷	پند حکیم محض صوابست.....
۲۱۸	تا بو که دست.....	۲۰۸	پند عاشقان بشنو و.....
۲۱۸	تا بو که یا.....	۲۰۸	پنهان ز حاسدان به.....
۲۱۹	تا به دامن نشیند.....	۲۰۸	پیاله بر کفتم بند.....
۲۱۹	تا بی سرو پا.....	۲۰۸	پیام داد که خواهم.....
۲۱۹	تاج شاهی طلبی گوهر.....	۲۰۸	پیام دوست شنیدن سعادتست.....
۲۱۹	تا چند همچو شمع.....	۲۰۹	پیران سخن به تجربه.....
۲۲۰	تا چو مجمر نفسی.....	۲۰۹	پیراهنی که آید از.....
۲۲۰	تا چه خواهد کرد.....	۲۰۹	پیر گلرنگ من اندر.....
۲۲۰	تا درخت دوستی کی بر.....	۲۱۰	پیر ما گفت خطا.....
۲۲۰	تا در ره پیری.....	۲۱۴	پیر میخانه چه خوش.....
۲۲۱	تا دل هرزه گرد.....	۲۱۴	پیر میخانه همی خواند.....
۲۲۱	تادم از شام.....	۲۱۴	پیش از آن کاین سقف.....
۲۲۱	تا رفت مرا از.....	۲۱۵	پیش ازینت پیش ازین.....
۲۲۱	تا زمیخانه و می.....	۲۱۵	پیش از آن کاین نه رواق.....

۲۳۰	ترک افسانه بگو حافظ	۲۲۱	تازیان را غم احوال
۲۳۰	ترک درویش مگیر ار	۲۲۳	تا سحر چشم یار
۲۳۰	ترک عاشق کش من	۲۲۳	تا سر زلف تو
۲۳۰	ترک گدایی مکن که	۲۲۳	تا عاشقان به بوی
۲۳۰	ترک مانسوی کس	۲۲۴	تا عقل و فضل
۲۳۱	تعبیر رفت یار سفر	۲۲۴	تا کی از سیم
۲۳۱	تکیه بر اختر شب	۲۲۴	تا کی اندر دام
۲۳۱	تکیه بر جای بزرگان	۲۲۴	تا کی غم دنیای
۲۳۱	تلقین و درس اهل	۲۲۴	تا کی کشم عتیت
۲۳۱	تنت را دید گل	۲۲۵	تا کی می صبح
۲۳۲	تکش درست و دلش	۲۲۵	تا گنج غمت در
۲۳۲	تم از واسطه دوری	۲۲۵	تا لشکر غمت نکند
۲۳۲	تنور لاله چنان بر	۲۲۶	تا مرا عشق تو
۲۳۳	تنباه ز رازی	۲۲۶	تا مطربان ز شوق
۲۳۳	تو آتش گشتی ای حافظ	۲۲۶	تا مگر جرعه فشاند
۲۳۳	توانگرا دل درویش خود	۲۲۶	تا مگر همچو صبا
۲۳۳	تو بدین نازکی و	۲۲۶	تا نگرودی آشنا زین
۲۳۴	تو بندگی چو گدایان	۲۲۷	تا همه خلوتیان جام
۲۳۴	تو بنده‌ای گله از	۲۲۷	تحصیل عشق و رندی
۲۳۴	تو پنداری که بدگو	۲۲۷	تخت زُمرّد زده است
۲۳۴	تو پیک خلوت انسج	۲۲۹	تخم وفا و مهر
۲۳۴	تو ترحم نکنی بر	۲۲۸	ترسم این قوم که
۲۳۵	تو خائنه و خرابات	۲۲۸	ترسم کزین چمن نبری
۲۳۵	تو خفته‌ای و نشد	۲۲۸	ترسم که اشک در
۲۳۵	تو خود ای گوهر	۲۲۹	ترسم که روز حشر
۲۳۵	تو خود چه لعبتی	۲۲۹	ترسم که صرفه‌ای نبرد

۲۴۳	..... ثوابت باشد ای دارای	۲۳۶	..... تو خود وصال دگر
۲۴۴	..... جام می‌گیرم و از	۲۳۷	..... تو خوش می‌باش با حافظ
۲۴۴	..... جام مینایی می‌سد	۲۳۷	..... تو دم فقر ندانی
۲۴۴	..... جاننا به حاجتی که	۲۳۷	..... تو را آن به
۲۴۵	..... جاننا کدام سنگدل بی‌کفایتست	۲۳۷	..... تو را چنان که
۲۴۵	..... جان بر لب است	۲۳۸	..... تو را رسد شکر آویز
۲۴۵	..... جان به شکرانه کنم	۲۳۸	..... تو را صبا و
۲۴۵	..... جان بی‌جمال جانان میل	۲۳۸	..... تو را که حسن
۲۴۶	..... جان پرورست قصه ارباب	۲۳۸	..... تو را که هر
۲۴۶	..... جان رفت در سر	۲۳۹	..... تو را نشه خجسته
۲۴۶	..... جان عشاق سپند رخ	۲۳۹	..... تو کز سرای طبیعت
۲۴۶	..... جان علوی هوس چاه	۲۳۹	..... تو کز مکارم اخلاق
۲۴۶	..... جان فدای دهندش باد	۲۳۹	..... تو مگر بر لب
۲۴۶	..... جان من دهم از حسرت	۲۴۰	..... تو می‌باید که
۲۴۷	..... جانها ز دام زلف	۲۴۰	..... تو نازک طبعی و
۲۴۷	..... جای آنست که در	۲۴۰	..... تو نیز باده به
۲۴۷	..... جایی که برق عصیان	۲۴۰	..... تو نیک و بد
۲۴۷	..... جایی که یار ما	۲۴۰	..... تو و طوبی و
۲۴۷	..... جدا شد یار شیرینت	۲۴۱	..... تو همچو صبحی و
۲۴۸	..... جرعه جام بر این	۲۴۱	..... تویی آن گوهر پاکیزه
۲۴۸	..... جریده رد که گذرگاه	۲۴۱	..... تویی که بر سر
۲۴۸	..... جز این قدر نتوان	۲۴۱	..... تویی که خوبتری ز
۲۴۹	..... جز دل من کز	۲۴۱	..... تیر آه ما ز
۲۴۹	..... جز صراحی و کتابم	۲۴۱	..... تیر عاشق کش ندانم
۲۴۹	..... جز فلاطون خم نشین	۲۴۲	..... تیری که زدی بر
۲۴۹	..... جز قلب تیره هیچ	۲۴۲	..... تیمار غریبان اثر ذکر

۲۵۵	جهان و هر چه	۲۵۰	جز نقش تو در
۲۵۵	جهانیان همه گر منع	۲۵۰	جفانه پیشه درویشی
۲۵۶	چارده ساله بتی چابک	۲۵۰	جگر چون نافه‌ام خون
۲۵۶	چاک خواهم زدن این	۲۵۰	جلوه‌ای کرد رخت دید
۲۵۶	چراز کوی خرابات	۲۵۰	جلوه گاه رخ او
۲۵۶	چراغ افروز چشم ما	۲۵۱	جلوه گاه طایر اقبال
۲۵۷	چراغ دیده شب زنده	۲۵۱	جمال چهره اسلام شیخ ابواسحق
۲۵۷	چراغ روی تو را	۲۵۱	جمال دختر رز نور
۲۵۷	چراغ صاعقه آن سحاب	۲۵۱	جمال شخص نه چشم
۲۵۷	چرا نه در پی	۲۵۲	جمال صورت و معنی
۲۵۸	چرخ برهم زخم ار	۲۵۲	جمشید جز حکایت جام
۲۵۸	چشم آسایش که دارد	۲۵۲	جمیله‌ای است عروس جهان
۲۵۸	چشم آلوده نظر از	۲۵۲	جناب عشق بندست همتی
۲۵۸	چشم بند دور کوزان	۲۵۲	جنگ هفتاد و دو
۲۵۸	چشم بیمار مرا خواب	۲۵۲	جوایش داد گفنا دام
۲۵۸	چشمت از ناز به	۲۵۲	جوانا سر متاب از
۲۵۹	چشمت به غمزه خانه	۲۵۳	جوانی باز می آرد به
۲۵۹	چشمت به غمزه ما	۲۵۳	جوزا سحر نهاد حمایل
۲۵۹	چشم تو خدنگ از	۲۵۳	جویار ملک را آب
۲۵۹	چشم تو ز بهر	۲۵۳	جویها بسته‌ام از دیده
۲۶۰	چشم تو که سحر	۲۵۴	جهان بر ابروی عید از
۲۶۰	چشم جادوی تو خود	۲۵۴	جهان پیر رعنا را
۲۶۰	چشم حافظ زیر بام	۲۵۴	جهان پیرست و بی‌بنیاد
۲۶۰	چشم مخمور تو دارد	۲۵۴	جهان چو خلد برین
۲۶۰	چشم آن دم که	۲۵۵	جهان فانی و باقی
۲۶۱	چشم از آینه داران خط	۲۵۵	جهان و کار جهان

۲۶۸	چو بشنوی سخن اهل	۲۶۱	چشمم به روی ساقی
۲۶۹	چو پیراهن شوم آسوده	۲۶۱	چشم من در ره
۲۶۹	چو پیر سالک عشقت	۲۶۲	چشم من کرد به
۲۶۹	چو پیش صبح شد	۲۶۲	چشمی که نه فتنه
۲۶۹	چو جان فدای لبش	۲۶۲	چگونه طوف کنم در
۲۶۹	چو حافظ در قناعت	۲۶۲	چل سال پیش
۲۶۹	چو حافظ گنج او	۲۶۳	چل سال رنج و
۲۷۰	چو خامه در ره	۲۶۳	چمن حکایت اردی بهشت
۲۷۰	چو دام طره افشاند	۲۶۳	چندان پر شد فضای
۲۷۰	چو در دست است	۲۶۳	چندان زنده اسلام
۲۷۱	چو در رویت بخندد	۲۶۳	چندان کرشمه ساقی دلم
۲۷۱	چو در گلزار اقبالش	۲۶۴	چندان بمان که خرقه
۲۷۱	چو دست بر سر	۲۶۴	چندان بود کرشمه و
۲۷۱	چو دل در زلف	۲۶۴	چندان چو صبا بر تو
۲۷۱	چو دزه گر چه	۲۶۵	چندان که بر کنار
۲۷۲	چو رای عشق زدی	۲۶۵	چندان که گفتیم غم
۲۷۲	چو زر عزیز وجودست	۲۶۵	چندان گریستیم که هر
۲۷۲	چو سلاک در خوشابست شعر	۲۶۵	چنگ بنواز و ساز
۲۷۲	چو شاهدان چمن زیر	۲۶۶	چنگ در غلغله آید
۲۷۳	چو شمع صجدم شد	۲۶۶	چنین قفس نه سزای
۲۷۳	چو شمع هر که	۲۶۶	چنین که از همه
۲۷۳	چو شهسوار فلک بنگرد	۲۶۶	چنین که صومعه آوده
۲۷۴	چو طفلان تا کی	۲۶۷	چو با حبیب نشینی
۲۷۴	چو عاشق می شدم گفتم	۲۶۷	چو باد عزم سر
۲۷۴	چه ندایب فصاحت فروشد		چو بر در تو
۲۷۴	چو نهجه بر سرم	۲۶۷	چو بر شکست صبا

۲۸۲	چون پیر شدی حافظ	۲۷۴	چو غنچه گر چه
۲۸۲	چون تو را در	۲۷۵	چو قسمت ازلی بی حضور
۲۸۲	چون تویی نرگس باغ	۲۷۵	چو کار عمر نه
۲۸۳	چون چشم تو دل	۲۷۵	چوگان حکم در کف
۲۸۳	چون ز جام بیخودی	۲۷۵	چو گفتمش که دلم
۲۸۳	چون ز نسیم می شود	۲۷۶	چو گل سوار شود
۲۸۴	چون شمع نکورویی	۲۷۶	چو گل گر خرده ای داری
۲۸۴	چون صبا افتادن و	۲۷۷	چو گل هر دم
۲۸۴	چون صبا با تن	۲۷۷	چو لاله در قدح
۲۸۴	چون صبا گفته حافظ	۲۷۷	چو لطف باده کند
۲۸۴	چون صبا مجموعه گل	۲۷۸	چو لعل شکرینت بوسه
۲۸۴	چون غمت را توان	۲۷۸	چو ماه روی تو
۲۸۵	چو نقطه گفتمش اندر	۲۷۸	چو ماه نو ره
۲۸۵	چون کائنات جمله به	۲۷۸	چو مستعد نظر نیستی
۲۸۵	چون گل و می	۲۷۸	چو مستم کرده ای مستور
۲۸۶	چون لاله می مبین	۲۷۹	چو منصور از
۲۸۶	چون مصلحت اندیشی درست	۲۷۹	چو مهمان خراباتی به
۲۸۷	چون من شکسته ای را	۲۷۹	چون آب روی لاله
۲۸۷	چون من گدای بی نشان	۲۷۹	چون اشک بیندازیش از
۲۸۷	چون می از خم	۲۸۰	چو نافه بر دل
۲۸۷	چون می رود این کشتی	۲۸۰	چون این گره گشایم
۲۸۷	چون نیست نماز من	۲۸۰	چون باده باز بر
۲۸۸	چو هر خاکمی که	۲۸۰	چون بر حافظ خویشش
۲۸۸	چو یار بزرگ صلح	۲۸۰	چون به هنگام وفا
۲۸۸	چه آسان می نمود اول	۲۸۱	چون به هوای مدحتت
۲۸۸	چه باشد از شود	۲۸۱	چون پیاله دلم از

۲۸۹	چه بودی از دل	۲۸۹	حافظ از خصم خطا
۲۸۹	چه جای شکر و	۲۸۹	حافظ از در گوشه
۲۸۹	چه جورها که کشیدند	۲۸۹	حافظ از میل به
۲۸۹	چه خوش صید دلم	۲۸۹	حافظا روز اجل گر
۲۸۹	چه دوزخی چه بهستی	۲۸۹	حافظ از آب زندگی
۲۹۰	چه ره بود این	۲۹۷	حافظ از بهر تو
۲۹۰	چه ساز بود که	۲۹۷	حافظ از پادشاهان پایه
۲۹۰	چه شکر گویمت ای	۲۹۷	حافظ از چشمه حکمت
۲۹۰	چه شکر هاست درین شهر	۲۹۷	حافظ از حشمت پرویز
۲۹۱	چه شود گر من	۲۹۸	حافظ از دست مده
۲۹۱	چه فته بود که	۲۹۸	حافظ از دولت عشق
۲۹۱	چه قیامتست جانا که	۲۹۸	حافظ از سر پنجه
۲۹۲	چه گردها که برانگیختی	۲۹۸	حافظ از شوق رخ
۲۹۲	چه مستی است ندانم	۲۹۹	حافظ از فقر مکن
۲۹۲	چه ملامت بود آن	۲۹۹	حافظ از مشرب قسمت
۲۹۲	چه ناله‌ها که رسید	۲۹۹	حافظ از معتقدانست گرامی
۲۹۳	چه نقشها که برانگیختم	۲۹۹	حافظا سجده به ابروی
۲۹۳	چیست این سقف بلند	۲۹۹	حافظ اسیر زلف تو
۲۹۴	حاش لله که نیم	۲۹۹	حافظا شاید اگر در
۲۹۴	حاصل کارگه کون و	۲۹۹	حافظا علم و ادب
۲۹۵	حافظا باز نما قصه	۳۰۰	حافظ اگر سجده تو
۲۹۵	حافظ ابنای زمان را	۳۰۰	حافظ اگر قدم زنی
۲۹۵	حافظا در دل تنگت	۳۰۰	حافظا گر مدد از
۲۹۵	حافظ از آب حیات	۳۰۰	حافظا گر نیروی از
۲۹۵	حافظ از بر صدر	۳۰۰	حافظا می خور و
۲۹۵	حافظ از جان طلبد	۳۰۱	حافظ اندر درد او

حافظ آن ساعت که ۳۰۱	حافظ دگر چه می طلبی ۳۰۷
حافظ این خرقه بینداز ۳۰۱	حافظ رسید موسم گل ۳۰۷
حافظ این خرقه پشمینه ۳۰۱	حافظ ز خورویان بخت ۳۰۷
حافظ این خرقه که ۳۰۲	حافظ ز دیده دانه ۳۰۷
حافظ این گوهر مظلوم ۳۰۲	حافظ ز شوق مجلس ۳۰۷
حافظ بیر تو گوی ۳۰۲	حافظ ز گریه سوخت ۳۰۷
حافظ بد است حال ۳۰۲	حافظ سرود مجلس ما ۳۰۸
حافظ برو که بندگی ۳۰۳	حافظ شب هجران شد ۳۰۸
حافظ به ادب باش ۳۰۳	حافظ طمع برید که ۳۰۸
حافظ به خود پوشید ۳۰۳	حافظ عروس طبع مرا ۳۰۸
حافظ به زیر خرقه ۳۰۳	حافظ غم دل با ۳۰۸
حافظ به کوی میکده ۳۰۳	حافظ که ساز مطرب ۳۰۸
حافظ تو این سخن ۳۰۴	حافظ که سر زلف ۳۰۹
حافظ جناب پیر مغان ۳۰۴	حافظ که هوس می کندش ۳۰۹
حافظ جناب پیر مغان مامن ۳۰۴	حافظ گرت به مجلس ۳۱۰
حافظ چو آب لطف ۳۰۴	حافظ گمشده را با ۳۱۰
حافظ چو پادشاهت گه ۳۰۵	حافظ لب لعلش چو ۳۱۰
حافظ چو ترک غمزه ۳۰۵	حافظ مدار امید فرج ۳۱۰
حافظ چو رفت روزه ۳۰۵	حافظم در مجلسی دُردی ۳۱۱
حافظ چو طالب آمد ۳۰۵	حافظ مرید جام می ۳۱۱
حافظ چو نافه سر ۳۰۵	حافظ مفلس اگر قلب ۳۱۲
حافظ چه آتشی است ۳۰۶	حافظ مکن اندیشه که ۳۱۲
حافظ چه می نهی دل ۳۰۶	حافظ مکن شکایت گر ۳۱۲
حافظ حدیث سحر فریب ۳۰۶	حافظ مکن ملامت زندان ۳۱۳
حافظ حدیث نغز تو ۳۰۶	حافظم گفتم که خاک ۳۱۳
حافظ خام طمع شرمی ۳۰۶	حافظ نگشتی شیدای گیتی ۳۱۳

۳۱۹	حدیث مدعیان و خیال	۳۱۳	حافظ نه حد ماست
۳۱۹	حریف بزم تو بودم	۳۱۳	حافظ نه غلامی است
۳۲۰	حریم عشق را درگه	۳۱۴	حافظ هر آنکه عشق
۳۲۰	حسب حالی نوشتی و	۳۱۴	حال خونین دلان که
۳۲۰	حسن بی پایان او	۳۱۴	حال دلم ز خیال
۳۲۰	حسن تو همیشه در	۳۱۴	حال ما در فرقت
۳۲۱	حسن خلقی ز خدا	۳۱۵	حالیا خانه برانداز دل
۳۲۱	حسن روی تو به	۳۱۵	حالیا عشوه ناز تو
۳۲۱	حسن مهرویان مجلس گرچه	۳۱۵	حالیا مصلحت وقت در
۳۲۲	حشمت مبین و سلطنت	۳۱۵	حالی خیال وصلت خوش
۳۲۲	حضور خلوت انس است	۳۱۶	حالی درون پرده بسی
۳۲۲	حضوری گر همی خواهی	۳۱۶	حجاب چهره جان می شود
۳۲۳	حقا کزین غمان برسد	۳۱۶	حجاب دیده ادراک شد
۳۲۳	حقوق صحبت ما را	۳۱۷	حجاب را چو فتد
۳۲۳	حکایت شب هجران فرو	۳۱۷	حجاب راه تویی حافظ
۳۲۴	حکایت شب هجران نه	۳۱۷	حجاب ظلمت از آن
۳۲۴	حکم مستوری و مستی	۳۱۷	حدیث آرزومندی که در
۳۲۴	حلاج بر سردار این	۳۱۷	حدیث از مطرب و
۳۲۴	حلاوتی که تو را	۳۱۸	حدیث توبه درین بزمگه
۳۲۴	حلقه پیر مغان از	۳۱۸	حدیث چون و چرا
۳۲۵	حلقه توبه گر امروز	۳۱۸	حدیث حافظ و ساغر
۳۲۵	حلقه زلفش تماشاخانه باد	۳۱۸	حدیث دوست نگویم مگر
۳۲۵	حیف است بلیلی چو	۳۱۸	حدیث صحبت خوبان و
۳۲۵	حیف است طایری چو	۳۱۹	حدیث عشق ز حافظ
۳۲۶	خاتم جم را بشارت	۳۱۹	حدیث عشق که از
۳۲۶	خارار چه جان	۳۱۹	حدیث مدرسه و خانقه

۳۲۲	خرد که قید مجانبین	۳۲۶	خاطر به دست تفرقه
۳۲۳	خرد هر چند نقد	۳۲۷	خاطرت کی رقم فیض
۳۲۳	خرقه زهد مرا آب	۳۲۷	خاک ره آن یار
۳۲۳	خرقه زهد و جام	۳۲۷	خاک کویت زحمت ما
۳۲۳	خرم آن دم که	۳۲۷	خاک وجود ما را
۳۲۴	خرم آن روز کزین	۳۲۸	خاکیان بی بهره‌اند از جرعه
۳۲۴	خرم آن روز که	۳۲۸	خال سرسبز تو خوش
۳۲۴	خرم آن روز که با دیده	۳۲۹	خال مشکین که بر
۳۲۴	خزینة دل حافظ به	۳۲۹	خال مهاد کاخ جلالش
۳۲۴	خستگان را چو طلب	۳۲۹	خامان ره نرفته چه
۳۲۵	خسروا پیرانه سر حافظ	۳۲۹	خامی و ساده دلی
۳۲۵	خسروان قبله حاجات جهانند	۳۳۰	خانه بی تشویش و ساقی
۳۲۵	خشت زیر سرو بر	۳۳۰	خانه خالی کن دلا
۳۲۵	خشک شد بیخ طرب	۳۳۰	خبر بلبل این باغ
۳۲۶	خط ساقی گر از	۳۳۰	خدا داند که حافظ
۳۲۶	خلوت دل نیست جای	۳۳۰	خدا را از طیب
۳۲۶	خم ابروی تو در	۳۳۰	خدا را ای رقیب
۳۲۷	خم زلف تو دام	۳۳۱	خدا را ای نصیحتگو
۳۲۷	خموش حافظ و این	۳۳۱	خدا را چون دل
۳۲۷	خمها همه در جوش	۳۳۱	خدا را داد من
۳۲۷	خنده و گریه عشاق	۳۳۱	خدا را کم نشین
۳۲۸	خنک چو گانتی چرخت رام	۳۳۱	خدا را محتسب ما
۳۲۸	خواب آن تو گشفتان	۳۳۲	خدا زان خرقه بیزارست
۳۲۸	خواب بیداران بیستی و	۳۳۲	خدای را مددی ای
۳۲۸	خوابم بشد از دیده	۳۳۲	خرد در زنده رود
۳۲۸	خواب و خورت ز	۳۳۳	خرد ز پیری من

۳۴۶	خوشر از فکر می	۳۳۸	خواجه دانست که من
۳۴۷	خوشر ز عیش و	۳۳۹	خواهم از زلف بتان
۳۴۷	خوش چمنی است عارضت	۳۳۹	خواهم اندر عقبش رفت
۳۴۷	خوش خیر باشی ای	۳۳۹	خواهم شدن به بستان
۳۴۷	خوش دولتی است خرم	۳۳۹	خواهم شدن به کوی
۳۴۷	خوشش باد آن نسیم	۳۴۰	خواهم شدن به میکرده
۳۴۸	خوش می‌دهد نشان جلال	۳۴۰	خواهی که برنخیزدت از
۳۴۸	خوش وقت بوری و	۳۴۰	خواهی که روشنت شود
۳۴۸	خوش هوایست فرحبخش خدایا	۳۴۰	خواهی که سخت و
۳۴۹	خون پیاله خور که	۳۴۱	خوبان پارسی گو بخشندگان عمرند
۳۴۹	خون خور و خامش	۳۴۲	خوبان جهان صید توان
۳۴۹	خون شد دلم از	۳۴۲	خود را بکش ای
۳۴۹	خون شد دلم به	۳۴۲	خود گرفتم کافکنم سجاده
۳۴۹	خونم بخور که هیچ	۳۴۳	خورده‌ام تیر فلک باده
۳۵۰	خونم بریخت وز غم	۳۴۳	خورشید چو آن خال
۳۵۰	خوی کرده می‌خرامد و	۳۴۳	خورشید خاوری کند از
۳۵۰	خیال آب خضر بست	۳۴۴	خورشید می ز مشرق
۳۵۱	خیال تیغ تو با	۳۴۴	خوشا آن دم کز
۳۵۱	خیال چنبر زلفش فریبت	۳۴۴	خوشا دلی که مدام
۳۵۱	خیال حوصله بحر می‌بزد	۳۴۵	خوش است خلوت اگر
۳۵۲	خیال روی تو چون	۳۴۵	خوشا نماز و نیاز
۳۵۲	خیال روی تو در	۳۴۵	خوش بر آبا غصه
۳۵۲	خیال زلف تو پختن	۳۴۵	خوش بسوز از غمش
۳۵۲	خیال زلف تو گفتا	۳۴۵	خوش بود لب آب
۳۵۲	خیال نقش تو در	۳۴۶	خوش بود وقت حافظ
۳۵۳	خیره آن دیده که	۳۴۶	خوش به جای خویشتن بود

۳۶۱	داور دارا شکوه ای	۳۵۳	خیز تا از در
۳۶۱	دایم به لطف دایه	۳۵۳	خیز تا بر کلک
۳۶۲	دایم گل این بستان	۳۵۳	خیز تا خاطر بدان
۳۶۲	دختری شبگرد تند تلخ	۳۵۴	خیز تا خرقة صوفی
۳۶۲	در آب و رنگ	۳۵۴	خیز که شمع صبحدم
۳۶۲	در آرزوی خاک در	۳۵۴	خیز و بالا بنما
۳۶۲	در آستان جانان از	۳۵۵	خیز و جهدی کن
۳۶۳	در آستین جان تو	۳۵۵	خیز و در کاسه
۳۶۳	در آستین مرقع پیاله	۳۵۶	داده‌ام باز نظر را
۳۶۳	در آسمان نه عجب	۳۵۷	دارای جهان نصرت دین
۳۶۴	در آکه در تن	۳۵۷	دارم از زلف سیاهش
۳۶۴	در آمدی ز درم کاشکی	۳۵۷	دارم از لطف ازل
۳۶۴	در آن بساط که	۳۵۷	دارم امید بر این
۳۶۴	در آن زمین که	۳۵۷	دارم عجب ز نقش
۳۶۴	در آن مقام که	۳۵۸	دارم من از فراقش
۳۶۵	در ازل بست دلم	۳۵۸	داشتم دلقی و صد
۳۶۵	در ازل دادست ما	۳۵۸	دام سخت است مگر
۳۶۵	در ازل هر کو	۳۵۸	دامن دوست به دست
۳۶۵	در انتظار خلدنگش همی	۳۵۸	دامن دوست به صد
۳۶۶	در انتظار رویت ما	۳۵۹	دامن کشان همی شد
۳۶۶	در اندرون من خسته دل	۳۵۹	دامن مفشان از من
۳۶۶	در اوج ناز و	۳۵۹	دانست که خواهد شدتم
۳۶۶	در این باغ ار	۳۵۹	دانم دلت ببخشد بر
۳۶۶	در این چمن چو	۳۶۰	دانم سرآرد غصه را
۳۶۷	در این چمن گل	۳۶۰	دانی که چنگ و
۳۶۷	در این حضرت چو	۳۶۱	دانی مراد حافظ از

۳۷۳	در حکمت سلیمان هر	۳۶۷	در این خرقه بسی .....
۳۷۴	در حلقه گل و	۳۶۷	در این خنمار کسم .....
۳۷۴	در خرابات طریقت ما	۳۶۸	در این خون فشان .....
۳۷۴	در خرابات مغان نور	۳۶۸	در این خیال به .....
۳۷۵	در خرقه ازین بیش	۳۶۸	در این زمانه رفیقی .....
۳۷۵	در خرقه چو آتش	۳۶۸	در این شب سیاهم .....
۳۷۵	در خرمن صد زاهد	۳۶۸	در این مقام مجازی .....
۳۷۵	در خلاف آمد بطلب	۳۶۸	در بزم دور یک .....
۳۷۶	در خم زلف تو	۳۶۹	در بیابان طلب گرچه .....
۳۷۶	در خیال این همه	۳۷۰	در بیابان فناگم .....
۳۷۶	در دایره قسمت ما	۳۷۰	در بیابان گر به .....
۳۷۶	درد عشقی کشیده‌ام که	۳۷۰	در پس آینه طوطی .....
۳۷۷	در دفتر طیب خرد	۳۷۰	در پیش شاه عرض .....
۳۷۷	در دل ندهم ره	۳۷۱	در تاب توبه چند .....
۳۷۷	درد ما را نیست	۳۷۱	در تنگنای حیرتم از .....
۳۷۷	دردمندان بلا زهر هلاهل	۳۷۱	در تیره شب هجر .....
۳۷۷	دردمندی من سوخته زار	۳۷۱	درج محبت بر مهر .....
۳۷۸	دردم نهفته به ز	۳۷۱	در چاه ذقن چو .....
۳۷۸	در ده به یاد	۳۷۲	در چشم پرخمار تو .....
۳۷۸	در راه عشق وسوسه	۳۷۲	در چمن باد بهاری .....
۳۷۸	دُرر ز شوق برآرند	۳۷۲	در چمن هر ورقی .....
۳۷۹	در روی خود تفرج	۳۷۲	در چنین موسمی عجب .....
۳۷۹	در ره او چو	۳۷۲	در چین زلفش ای .....
۳۷۹	در ره عشق از	۳۷۳	در چین طره تو .....
۳۷۹	در ره عشق که	۳۷۳	در حریم عشق توان .....
۳۷۹	در ره عشق نشد	۳۷۳	در حق من لب .....

۳۸۶	در لب تشنه ما	۳۸۰	در ره منزل لیلی
۳۸۶	در مجلس ما عطر	۳۸۰	در سماع آی و
۳۸۶	در مذهب طریقت خامی	۳۸۰	در سنبلیش آویختم از
۳۸۶	در مسجد و میخانه	۳۸۰	در شأن من به
۳۸۷	در مصطفیٰ عشق تنعم	۳۸۰	در شاهراه جاه و
۳۸۷	در مقامات طریقت هر	۳۸۱	در شب قدر ار
۳۸۷	در مکتب حقایق پیش	۳۸۱	در شب هجران مرا
۳۸۷	در میخانه ام بگشا که	۳۸۱	در شگفتم که در
۳۸۷	در میخانه بیستند خدایا	۳۸۱	در شمار ار چه
۳۸۸	در میخانه بسته اند دگر	۳۸۱	در صومعه زاهد و
۳۸۸	در نظر بازی ما بی خبران	۳۸۲	در عاشقی گزیر نباشد
۳۸۸	در نماز خم ابروی	۳۸۲	در عشق خانقاه و
۳۸۸	در نمی گیرد نیاز و	۳۸۲	در عهد پادشاه خطابخش
۳۸۹	در نهانخانه عشرت صنمی	۳۸۲	در عیش نقد کوش
۳۸۹	در نیل غم فتاد	۳۸۳	در عین گوشه گیری بودم
۳۸۹	درودی چو نور دل	۳۸۳	در قلم آورد حافظ
۳۸۹	در وفای عشق تو	۳۸۳	در کارخانه ای که ره
۳۸۹	در وهم می نگنجد	۳۸۴	در کار گلاب و
۳۸۹	در ویش را نباشد برگ	۳۸۴	در کف غصه دوران
۳۹۰	در ویش مکن ناله ز	۳۸۴	در کنج دماغ مطلب
۳۹۰	در ویش نمی پرسی و ترسم	۳۸۵	در کوی عشق شوکت
۳۹۰	در هجر تو گر	۳۸۵	در کوی ما شکسته
۳۹۱	در هر طرف ز	۳۸۵	در کوی نیکنامی ما
۳۹۱	در همه دیر مغان	۳۸۵	در گلستان ارم دوش
۳۹۱	دریاست مجلس او دریاب	۳۸۶	در گوشه امید چو
۳۹۲	دریا و کوه در	۳۸۶	در گوشه سلامت مستور

۳۹۷	دل بپردی و بجل	۳۹۲	دریای اخضر فلک و
۳۹۷	دل بدان رود گرامی	۳۹۲	دریغ عیش شبگیری که
۳۹۸	دلبر آسایش ما مصلحت	۳۹۳	دریغ قافله عمر کانچنان
۳۹۸	دلبرای بنده نوازیت که آموخت	۳۹۳	دریغ و درد که
۳۹۸	دلبر از ما به	۳۹۳	دریغ و درد که در جست و جوی
۳۹۸	دلبر که جان فرسود	۳۹۳	دست از طلب ندارم
۳۹۸	دل برگرفته بودم از	۳۹۳	دست‌خوش جفا مکن آب
۳۹۹	دلبرم شاهد و طفل	۳۹۳	دست در حلقه آن
۳۹۹	دلبرم عزم سفر کرد	۳۹۴	دع التکاسل تنقم فتنه جری
۳۹۹	دل بسی خون به	۳۹۴	دعای صبح و آه
۳۹۹	دل به امید روی	۳۹۴	دعای گوشه‌نشینان بلا بگرداند
۳۹۹	دل به امید صدایی	۳۹۴	دفتر دانش ما جمله
۴۰۰	دل به می در بند	۳۹۴	دگر به صید حرم
۴۰۰	دل بیمار شده از	۳۹۵	دگر حور و پری
۴۰۰	دلت به وصل گل	۳۹۵	دگر ز منزل جانان
۴۰۰	دل چو از پیر	۳۹۵	دل آزرده ما را
۴۰۱	دل چو پرگار به	۳۹۵	دلا بسوز که سوز
۴۰۱	دل حافظ که به	۳۹۵	دلا چو پیر شدی
۴۰۱	دل خسته من گرش هفتی	۳۹۶	دلا دلالت خیرت کنم
۴۰۱	دل دادمش به مژده	۳۹۶	دل از جواهر مهرت
۴۰۱	دل دادام به یاری	۳۹۶	دلا زرنج حسودان
۴۰۱	دلدار که گفتا به	۳۹۶	دلا ز نور هدایت
۴۰۲	دل در جهان میند	۳۹۶	دلا طمع مبر از
۴۰۲	دل دیوانه از آن	۳۹۷	دلا منال ز بیداد
۴۰۲	دل را که مرده	۳۹۷	دل اندر زلف لیلی
۴۰۳	دلربایی همه آن نیست	۳۹۷	دلا همیشه مزن لاف

۴۱۰	..... دلم مقیم در توست	۴۰۳	..... دل رمیده ما را
۴۱۱	..... دل من در هوس	۴۰۳	..... دل ز ناوک چشمت
۴۱۱	..... دل می رود ز دستم	۴۰۴	..... دل سراپرده محبت اوست
۴۱۱	..... دلنشان شد سختم تا	۴۰۴	..... دل صنوبریم همچو بید
۴۱۱	..... دل و دینم دل	۴۰۴	..... دل ضعیفم از آن
۴۱۱	..... دلی کو عاشق رویت	۴۰۵	..... دل عالمی بسوزی چو
۴۱۲	..... دلی که غیب نمایست	۴۰۵	..... دلق گدای عشق را
۴۱۲	..... دلی همدرد و یاری	۴۰۵	..... دلق و سجاده حافظ
۴۱۲	..... دم از ممالک خوبی	۴۰۵	..... دل کز طواف کعبه
۴۱۲	..... دموعی بعدکم لاتحقرها	۴۰۵	..... دل که آئینه شاهبست
۴۱۲	..... دمی با غم به	۴۰۶	..... دل گشاده دار چون
۴۱۲	..... دمی با نیکخواهان متفق	۴۰۶	..... دل گفت فروکش کنم
۴۱۳	..... دوام عیش و تنعم	۴۰۷	..... دل گفت وصالش به
۴۱۳	..... دواي درد خود اکنون	۴۰۷	..... دل ما را که
۴۱۳	..... دواي درد عاشق را	۴۰۷	..... دلم از پرده بشد
۴۱۳	..... دو تنها و دو	۴۰۸	..... دلم از دست بشد
۴۱۴	..... دو چشم مست تو	۴۰۸	..... دلم از وحشت زندان
۴۱۴	..... دود آه سینه نالان	۴۰۸	..... دلم بچو که قدمت
۴۱۴	..... دور از رخ تو	۴۰۸	..... دلم جز مهر مهرویان
۴۱۴	..... دور است سرآب ازین	۴۰۹	..... دلم رمیده شد و
۴۱۴	..... دوران همی نویسد بر	۴۰۹	..... دلم رمیده لولی وشى
۴۱۴	..... دور شواز برم	۴۰۹	..... دلم ز آنده بی حد
۴۱۵	..... دور فلکی یکسره بر	۴۰۹	..... دلم ز پرده برون
۴۱۵	..... دور گردون گر دو	۴۱۰	..... دلم ز نرگس ساقی
۴۱۵	..... دورم به صورت از	۴۱۰	..... دلم که گوهر اسرار
۴۱۵	..... دور مجنون گذشت و	۴۱۰	..... دلم گرفت ز سالوس

۴۲۳	دو یار زیرک و	۴۱۶	دوستان جان داده‌ام بهر
۴۲۴	دهان تنگ شیرینش مگر	۴۱۶	دوستان دختر رز توبه
۴۲۴	دهان شهد تو داده	۴۱۶	دوستان در پرده می‌گویم
۴۲۴	ده روزه مهر گردون	۴۱۷	دوستان عیب نظر بازی حافظ
۴۲۴	دهقان سالخورده چه خوش	۴۱۷	دوستان وقت گل آن
۴۲۵	دیدار شد میستر و	۴۱۷	دوست گو یار شو
۴۲۵	دی در گذار بود	۴۱۸	دوش آن صنم چه
۴۲۵	دیدم به خواب خوش	۴۱۸	دوش از مسجد سوی
۴۲۵	دیدمش خرم و خندان	۴۱۸	دوش ازین غصه نخستم
۴۲۵	دیدم و آن چشم	۴۱۹	دوش با من گفت
۴۲۶	دیدن روی تو را	۴۱۹	دوش بر یاد حریفان
۴۲۶	دیدم دریا کنم و	۴۱۹	دوش بیماری چشم تو
۴۲۶	دیدم را دستگه در	۴۱۹	دوش در حلقه ما
۴۲۶	دیدم ساجد به	۴۱۹	دوش در خیل غلامان
۴۲۷	دیدم‌ها در طلب لعل	۴۲۰	دوش دیدم که ملایک
۴۲۷	دیدم آن قهقهه کبک	۴۲۰	دوش رفتم به در
۴۲۷	دیدم ای دل که	۴۲۱	دوش لعلش عشوہ ای
۴۲۷	دیدم دلا که آخر	۴۲۱	دوشم ز بلبل چه
۴۲۷	دیدم که یار جز	۴۲۱	دوش می‌گفت به مرگان
۴۲۷	دیدم شعر دلکش حافظ	۴۲۱	دوش می‌گفت که حافظ
۴۲۸	دیدم که دلدار پیامی	۴۲۱	دوش وقت سحر از
۴۲۸	دیدم به سیل اشک	۴۲۲	دولت آنست که بی خون دل
۴۲۸	دیدم گله زلفش با	۴۲۲	دولت عشق بین که
۴۲۹	دی عزیزی گفت حافظ	۴۲۲	دولت فقر خدایا به
۴۲۹	دیگر ز شاخ سرو	۴۲۲	دولتی را که نباشد
۴۲۹	دیگر مکن نصیحت حافظ	۴۲۳	دو نصیحت کمت بشو

۴۲۷	رفته گیر از برم	۴۳۰	دی گله‌ای ز طزه‌اش
۴۲۷	رفیقان چنان عهد صحبت	۴۳۱	دژهای خاکم و در
۴۲۷	رفیقان قدر یکدیگر بدانید	۴۳۱	دژه را تا نبود
۴۲۸	رفیق خیل خیالیم و	۴۳۱	ذکرش به خیر ساقی
۴۲۸	رقص بر شعر تر	۴۳۲	راز حافظ بعد از
۴۲۸	رقم مغلظه بر دفتر	۴۳۲	راز درون پرده ز
۴۲۸	رقیبان غافل و ما	۴۳۲	راست چون سوسن و
۴۲۹	رقیم سرزنشها کرد کز	۴۳۳	راستی خاتم فیروزه بواسحاقی
۴۳۹	رموز مستی و رندی	۴۳۳	راه دل عشاق زد
۴۳۹	رموز مصلحت ملک خسروان	۴۳۳	راهم شراب لعل زد
۴۴۰	رنج ما را که	۴۳۳	راهیست راه عشق که
۴۴۰	رندان تشنه لب را	۴۳۴	ربیع‌العمر فی مرعی جماکم
۴۴۰	رندی آموز و کرم	۴۳۴	ربت دانش حافظ به
۴۴۰	رندی حافظ نه گناهی	۴۳۴	رحم آر بر دل
۴۴۰	رنگ خون دل ما	۴۳۴	رخ از جناب تو
۴۴۱	رواست در بر اگر	۴۳۴	رخ برافروز که فارغ
۴۴۱	رواست نرگس مست از	۴۳۵	رسائد رایت منصور بر
۴۴۱	رواق منظر چشم من	۴۳۵	رسم به عهدی ایام
۴۴۲	روا مدار خدایا که	۴۳۵	رسید باد صبا غنچه
۴۴۲	روان تشنه ما را	۴۳۵	رسید مژده که آمد
۴۴۲	روان گوشه گیران را جینش	۴۳۵	رسید مژده که ایام
۴۴۲	رو بر رهش نهادم	۴۳۶	رسید موسم آن کز
۴۴۲	روز ازل از کلک	۴۳۶	رسیدن گل و نسرين
۴۴۳	روز اول رفت دینم	۴۳۶	رشته تسبیح اگر بگست
۴۴۳	روز در کسب هنر	۴۳۷	رشته صبرم به مقراض
۴۴۴	روز گاریست که دل چهره	۴۳۷	رفتم به باغ صبحدمی

روزگاریست که ما را ۴۴۴	ز آفتاب قدح ارتفاع ۴۵۰
روزگاری شد که در ۴۴۴	ز اتحاد هیولا و ۴۵۱
روز مرگم نفسی مهلت ۴۴۴	زاد راه حرم وصل ۴۵۱
روز نخست چون دم ۴۴۴	زان باده که در ۴۵۱
روز و شب خوابم ۴۴۵	زان پیشتر که عمر ۴۵۲
روزها رفت که دست ۴۴۵	زانجا که پرده پوشی عنو ۴۵۲
روز هجران و شب ۴۴۵	زانجا که رسم و ۴۵۲
روزه هر چند که ۴۴۵	زانجا که فیض جام ۴۵۲
روزه یکسو شد و ۴۴۶	زانجا که لطف شامل ۴۵۲
روزی اگر غمی رسد ۴۴۶	زان طرّه پریبج و ۴۵۳
روندگان طریقت ره بلا ۴۴۶	زان می که داد ۴۵۳
روی بنما و مرا ۴۴۶	زان یار دنوازم شکر بست ۴۵۳
روی تو کس ندید ۴۴۷	زاهد ار راه به ۴۵۳
روی جانان طلبی آینه ۴۴۷	زاهد لر رفتی حافظ ۴۵۳
روی خاکی و نم ۴۴۷	زاهد از کوچه رندان ۴۵۳
روی خوب است و ۴۴۷	زاهد ایمن مشو از ۴۵۴
روی خوبت آیشی از ۴۴۷	زاهد پشیمان را ذوق ۴۵۴
روی رنگین را به ۴۴۸	زاهد چو از نماز ۴۵۴
روی زردست و آه ۴۴۸	زاهد خام که انکار ۴۵۴
روی مقصود که شاهان ۴۴۸	زاهد خلوت‌نشین دوش به ۴۵۴
روی نگار در نظرم ۴۴۸	زاهد غرور داشت سلامت ۴۵۵
رهزن دهر نخفتست مشو ۴۴۹	زاهد و عجب و ۴۵۵
ره میخانه بنما تا ۴۴۹	زبان درکش ای حافظ ۴۵۵
ره نبردیم به مقصود ۴۴۹	زبان خامه ندارد سر ۴۵۵
ز آستین طیبان هزارخون ۴۵۰	زبان کشیده چو تیغی ۴۵۶
ز آشفته‌گی حال من ۴۵۰	زبان کلک تو حافظ ۴۵۶

۴۶۲	ز دلبری نتوان لاف	۴۵۶	زبان مور به آصف
۴۶۲	ز دوستان تو آموخت	۴۵۶	زبان ناطقه در وصف
۴۶۳	ز دیده خون بچکاند	۴۵۷	ز بس که شد
۴۶۳	ز راز بهای می	۴۵۷	ز بنفشه تاب دارم
۴۶۴	ز رد رویی می کشم زان	۴۵۷	ز بور عشق نوازی نه کار
۴۶۴	ز رقیب دیو سیرت	۴۵۸	ز بیم غارت عشقتش
۴۶۴	ز رکناباد ما صد	۴۵۸	ز پادشاه و گدا
۴۶۴	ز رنگ باده بشویم	۴۵۸	ز پرده کاش برون
۴۶۴	ز روی دوست دل	۴۵۸	ز پرده ناله حافظ
۴۶۵	ز روی ساقی مهوش	۴۵۹	ز تاب آتش دوری
۴۶۵	ز رهم میفکن ای	۴۵۹	ز تاب آتش سودای
۴۶۵	ز زهد خشک ملولم	۴۵۹	ز تندباد حوادث نمی توان
۴۶۵	ز زیر زلف دو	۴۵۹	ز جور کوکب طالع
۴۶۶	ز سوز شوق دلم	۴۶۰	ز جیب خرقة حافظ
۴۶۶	ز شرم آنکه به	۴۶۰	ز چشم لعل رمانی
۴۶۶	ز شست صدق گشا	۴۶۰	ز چنگ زهره شنیدم
۴۶۶	ز شعر دلکش حافظ	۴۶۰	ز چین زلف کمندت
۴۶۷	ز شور و عریده	۴۶۰	ز حافظان جهان کس
۴۶۷	ز شوق روی تو	۴۶۱	ز حال ما دلت
۴۶۷	ز عشق ناتمام ما	۴۶۱	ز حسرت لب شیرین
۴۶۸	ز عطر حور بهشت	۴۶۱	ز خاک کوی تو
۴۶۸	ز عمر برخوردار آن	۴۶۱	ز خانقاه به میخانه
۴۶۸	ز غمزه بر دل	۴۶۱	ز خون که رفت
۴۶۸	ز فکر تفرقه باز	۴۶۲	ز در درآ و
۴۶۸	ز کار ما و	۴۶۲	ز دست شاهد نازک
۴۶۸	ز کفر زلف تو	۴۶۲	ز دلبرم که رساند

۴۷۳	ز میوه‌های بهشتی چه	۴۶۹	ز کنج صومعه حافظ
۴۷۴	ز نقشبند قضا هست	۴۶۹	ز کوی میکده برگشام
۴۷۴	ز نهار از آن عبارت	۴۶۹	ز کوی میکده دوشش
۴۷۴	ز نهار تا توانی اهل	۴۶۹	ز کوی یار بیار
۴۷۴	ز وصف حسن تو	۴۶۹	ز گرد خوان نگون
۴۷۵	ز وصل روی جوانان	۴۶۹	ز گریه مردم چشمم
۴۷۵	زهد گران که شاهد	۴۷۰	زلف بر باد مده
۴۷۵	زهره سازی خوش نمی‌سازد	۴۷۰	زلف تو مرا عمر
۴۷۵	زهی حمیده خصلتی که	۴۷۰	زلفت هزار دل به
۴۷۵	زهی همت که حافظ	۴۷۰	زلف در دست صبا
۴۷۶	زیادتی مطلب کار بر	۴۷۰	زلف دل دزدش صبا
۴۷۶	زیر بارند درختان که	۴۷۱	زلف را حلقه مکن
۴۷۶	زیرکی را گفتم این	۴۷۱	زلف مشکین تو در
۴۷۶	زین آتش نهفته که	۴۷۱	زلف هندوی تو گفتم
۴۷۶	زین خوش رقم که	۴۷۱	زمام دل به کسی
۴۷۷	زین سفرگر به	۴۷۱	زمان خوشدلی دریاب و
۴۷۷	زین قصه هفت گنبد	۴۷۲	زمانه از ورق گل
۴۷۷	زینهار از آب آن	۴۷۲	زمانه افسر رندی نداد
۴۷۸	ساعتی ناز مفرما و	۴۷۲	زمانه گر بزند آتشم
۴۷۸	ساعد آن به که	۴۷۲	زمانه هیچ نبخشد که
۴۷۸	ساغر لطیف و دلکش	۴۷۲	ز محرمان سراپرده وصال
۴۷۹	ساغر ما که حریفان	۴۷۲	ز مشرق سرکو
۴۷۹	ساغر می بر کفم	۴۷۳	ز مشکلات طریقت عنان
۴۷۹	ساغری نوش کن و	۴۷۳	ز من بنیوش و
۴۷۹	ساقیا آمدن عید مبارک	۴۷۳	ز من به حضرت
۴۷۹	ساقیا باده که اکسیر	۴۷۳	ز مهربانی جانان طمع

۴۸۷	ساقی و مطرب و	۴۷۹	ساقیا برخیز و در
۴۸۸	ساکنان حرم ستر و	۴۸۰	ساقیا جام میم ده
۴۸۸	سال و فال و مال و حال و	۴۸۰	ساقیا در گردش ساغر
۴۸۸	سالها دل طلب جام جم	۴۸۰	ساقی ار باده ازین
۴۸۸	سایه افگند حالیا شب	۴۸۰	ساقیا سایه ابرست و
۴۸۹	سایه‌ای بر دل ریشم	۴۸۰	ساقیا عشرت امروز به
۴۸۹	سایه طایر کم حوصله کاری	۴۸۱	ساقیا لطف نمودی قدحت
۴۸۹	سایه قد تو بر	۴۸۱	ساقیا می ده که
۴۸۹	سبب مهرس که چرخ	۴۸۱	ساقیا یک جرعه‌ای زان
۴۹۰	سبز است در و	۴۸۱	ساقی به بی‌نیازی رندان
۴۹۰	سبزی پوشان خطت بر گرد	۴۸۱	ساقی به جام عدل
۴۹۰	سبزه خط تو دیدیم	۴۸۲	ساقی به چند رنگ
۴۹۰	سبو کشان همه دریند	۴۸۲	ساقی به دست باش
۴۹۱	سپهر بر شله پرویزی	۴۸۲	ساقی به صوت این
۴۹۱	سپهر دور خوش اکنون	۴۸۳	ساقی به نور باده
۴۹۱	ستاره‌ای بدرخشید و ماه	۴۸۳	ساقی بیار آبی از
۴۹۲	ستاره شب هجران نمی فشاند	۴۸۴	ساقی بیار باده که
۴۹۲	ستم از غمزه میاموز	۴۸۴	ساقی بیا که شاهد
۴۹۲	سحر با باد می‌گفتم	۴۸۴	ساقی بیا که شد
۴۹۲	سحر کرشمه چشمت به	۴۸۴	ساقی بیا که عشق
۴۹۲	سحرم دولت بیدار به	۴۸۴	ساقی چمن گل را
۴۹۲	سحرم هائف میخانه به	۴۸۵	ساقی چو شاه نوش
۴۹۳	سخا نماید سخن طی	۴۸۵	ساقی حدیث سرو و
۴۹۳	سخن اندر دهان دوست	۴۸۶	ساقی سیم ساق من
۴۹۳	سخن اینست که ما	۴۸۶	ساقی شکر دهان و
۴۹۳	سخنت رمز دهان گنت	۴۸۶	ساقی مگر وظیفه حافظ

۴۹۳	سخندانى و خوشخوانى نمى‌ورزند	۵۰۰	سرم ز دست بشد
۴۹۴	سخن در پرده مى‌گویم	۵۰۱	سرمکش حافظ ز آه
۴۹۴	سخن غیر مگو با	۵۱۰	سرمنزل فراغت نتوان ز
۴۹۵	سراسر بخشش جانان طریق	۵۰۱	سرو بالای من آنگه
۴۹۵	سر این نکته مگر	۵۰۱	سرو چشمی چنین دلکش
۴۹۵	سر به آزادگی از	۵۰۱	سرود مجلس جمشید گفته‌اند
۴۹۵	سر تا قدم وجود	۵۰۱	سرور زرو دل
۴۹۵	سرت سبز و دلت	۵۰۲	سری دارم چو حافظ
۴۹۶	سر تسلیم من و	۵۰۲	سری که بر سر
۴۹۶	سر خدا که در	۵۰۲	سزای قدر تو شاها
۴۹۶	سر خدا که عارف	۵۰۲	سزدم چو ابر بهمن
۴۹۶	سر خدمت تو دارم	۵۰۳	سعی نابرده در این
۴۹۶	سر درس عشق دارد	۵۰۳	سلام الله ما کز الیالی و جاویدت
۴۹۷	سر ز حسرت به	۵۰۳	سلامی چو بوی خوش
۴۹۷	سر ز مستی برنگیرد	۵۰۴	سلطان ازل گنج غم
۴۹۷	سر شک گوشه گیران را چو	۵۰۴	سلطان غم هر آنچه
۴۹۷	سر شکم آمد و عییم	۵۰۴	سلطان من خدا را
۴۹۸	سر شک من که ز	۵۰۴	سلیمی مُنَدَّ حَلَّتْ
۴۹۸	سرفرازم کن شبی از	۵۰۴	سماط دهر دون پرور
۴۹۹	سرفرا گوش من آورد و	۵۰۵	سمن بویان غبار غم چو
۴۹۹	سرکش مشو که چون	۵۰۵	سمند دولت اگر چند
۴۹۹	سر ما فرو نیاید به	۵۰۶	سنگ سان شو در
۴۹۹	سر ما و در	۵۰۷	سنگ و گل را
۵۰۰	سرم برفت و زمانی	۵۰۷	سوابق کرمت را بیان
۵۰۰	سرم به دنیی و	۵۰۷	سواد دیده غمدیده‌ام به
۵۰۰	سرم خوش است و	۵۰۷	سواد لوح بینش را

۵۱۵	شاه را به بود	۵۰۷	سواد نامه موی سپاه
۵۱۶	شاه شمشاد قدان خسرو شیرین	۵۰۸	سوختم در چاه صبر
۵۱۶	شاه عالم را بقا	۵۰۸	سوز دل اشک روان
۵۱۶	شاه نشین چشم من	۵۰۸	سوز دل بین که
۵۱۶	شاید که به آبی	۵۰۸	سویدای دل من تا
۵۱۷	شب تنهائیم در قصد	۵۰۹	سوی رندان قلندر به
۵۱۷	شب رحلت هم از	۵۰۹	سه بوسه کز دو
۵۱۷	شب شراب خرابم کند	۵۰۹	سهو و خطای بنده گرش
۵۱۷	شب صحبت غنیمت دان	۵۱۰	سیاه نامه تر از خود کسی
۵۱۸	شب ظلمت و بیابان	۵۱۱	سیلاب گرفت گرد ویرانه
۵۱۸	شیل الاسد به صید دلم	۵۱۱	سیل است آب دیده
۵۱۸	شب وصل است و	۵۱۱	سیل سرشک ما ز
۵۱۸	شبی به کلبه احزان	۵۱۱	سینه ام ز آتش دل
۵۱۹	شبی دل را به	۵۱۲	سینه تنگ من و
۵۱۹	شبی که ماه مراد	۵۱۲	سینه گو شعله آتشکده
۵۱۹	شد آن که اهل	۵۱۲	سینه مالا مال درد است
۵۱۹	شد از خروج ریاحین	۵۱۳	شادی مجلسیان در قدم
۵۱۹	شد حظ عمر حاصل	۵۱۳	شاهای فلک از بزم
۵۲۰	شد حلقه قامت من	۵۱۳	شاه اگر جرعه رندان
۵۲۰	شدم ز دست تو	۵۱۴	شاهای مبشری ز بهشتم
۵۲۰	شدم فسانه به سرگشتگی	۵۱۴	شاهای من ار به
۵۲۰	شده ام خراب و بد	۵۱۴	شاه ترکان سخن مدعیان
۵۲۰	شراب ارغوانی را گلاب	۵۱۴	شاهد آن نیست که
۵۲۲	شراب تلخ صوفی سوز	۵۱۵	شاهدان در جلوه و
۵۲۲	شراب تلخ می خواهم که	۵۱۵	شاهد بخت چون کرشمه
۵۲۲	شراب خانگی ترس محتسب	۵۱۵	شاهد و مطرب به

۵۲۰	شکفته شد گل حمرا	۵۲۳	شراب خانگیم بس می .....
۵۲۱	شکل هلال هر سر	۵۲۳	شراب خورده و خوی .....
۵۲۱	شکوه تاج سلطانی که	۵۲۴	شراب لعل کش و .....
۵۲۱	شکوه سلطنت و حسن	۵۲۴	شراب نوش کن و .....
۵۲۲	شمشاد خرامان کن و	۵۲۴	شرابی بی خمارم بخش یارب .....
۵۲۲	شمع اگر زان لب	۵۲۵	شربت قند و گلاب .....
۵۲۲	شمع دل دمسازم بنشست	۵۲۵	شرح این قصه مگر .....
۵۲۲	شمع سحرگهی اگر لاف	۵۲۵	شرم از خرقه آلوده .....
۵۲۳	شنیده‌ام سخنی خوش که	۵۲۵	شرمان باد ز پشمینه .....
۵۲۳	شوخی نگر که مرغ	۵۲۶	شست و شویی کن .....
۵۲۳	شود چون بید لرزان	۵۲۶	شعاع جام و قدح .....
۵۲۳	شود غزله خورشید صید	۵۲۶	شعر خونبار من ای .....
۵۲۳	شور شراب عشق تو	۵۲۶	شفا ز گفته شکر فشان .....
۵۲۳	شوق لب ببرد از	۵۲۶	شقایق از پی سلطان .....
۵۲۴	شهباز دست پادشهم این	۵۲۷	شکر آن را که تو در .....
۵۲۴	شهر خالیست ز عشاق	۵۲۷	شکر آن را که دگر .....
۵۲۴	شهره شهر مشو تا	۵۲۷	شکرانه را که چشم .....
۵۲۴	شهر یاران بود و	۵۲۸	شکر ایزد که به .....
۵۲۵	شهریست پر ظریفان وز	۵۲۸	شکر ایزد که ز .....
۵۲۵	شهریست پر کرشمه حوران	۵۲۸	شکر ایزد که میان .....
۵۲۵	شیدا از آن شدم	۵۲۹	شکر به صبر دست .....
۵۲۵	شیراز معدن لب لعل	۵۲۹	شکر چشم تو چه .....
۵۲۵	شیراز و آب رکنی	۵۲۹	شکر خدا که باز .....
۵۲۶	شیر در بادیه عشق	۵۲۹	شکر خدا که هر .....
۵۲۶	شیرین تر از آبی به	۵۲۹	شکر شکن شوند همه .....
۵۲۶	شیشه بازی سرشکم نگری	۵۲۹	شکسته گشت چو پشت .....

۵۴۲	صد باد صبا اینجا	۵۳۶	شیوه حور و پری
۵۴۲	صد بار بگفتی که	۵۳۶	شیوه ناز تو شیرین
۵۴۳	صد جوی آب بستم	۵۳۷	صاحب دیوان ما گویی
۵۴۳	صد ملک دل به	۵۳۷	صالح و طالح متاع
۵۴۳	صد نامه فرستادم و	۵۳۸	صبا از عشق من
۵۴۳	صراحی می کشم پنهان و	۵۳۸	صبا اگر گذری افتد
۵۴۴	صراحی و حریفی گرت	۵۳۸	صبا بر آن سر
۵۴۴	صرف شد عمر گرانمایه	۵۳۸	صبا به چشم من
۵۴۴	صفای خلوت خاطر از	۵۳۸	صبا به خوش خبری
۵۴۴	صفیر بلبل شوریده و	۵۳۸	صبا به لطف بگو
۵۴۴	صفیر مرغ بر آمد بط	۵۳۹	صبح الخیر زد بلبل کجایی
۵۴۴	صلاح کار کجا و	۵۳۹	صبا زلف تو
۵۴۵	صلاح ما همه دام	۵۳۹	صبا منزل جانان
۵۴۵	صنمی لشکریم غارت دل	۵۳۹	صبا کجاست که این
۵۴۶	صوف برکش ز سر	۵۴۰	صبا وقت سحر بویی
۵۴۶	صوفی ار باده به	۵۴۰	صبح است ساقیا قدحی
۵۴۶	صوفی از پر تو می	۵۴۰	صبح است و ژاله
۵۴۶	صوفیان واستندند از گرو	۵۴۰	صبح امید که بُد
۵۴۶	صوفی بیا که آینه	۵۴۰	صبح خیزی و سلامت
۵۴۶	صوفی بیا که خرقه	۵۴۱	صبحدم از عرش می آمد
۵۴۷	صوفی پیاله پیمان حافظ	۵۴۱	صبر بر جور رقیبت
۵۴۷	صوفی ز کنج صومعه	۵۴۱	صبر کن حافظ به
۵۴۷	صوفی سر خوش ازین	۵۴۱	صبر کن حافظ که
۵۴۷	صوفی شهر بین که	۵۴۱	الصبر مرء و العمر
۵۴۸	صوفی که بی تو	۵۴۲	صحبت حکام ظلمت شب
۵۴۸	صوفی گلی بچین و	۵۴۲	صحبت عافیتت گرچه خوش

۵۵۷	طوطیان در شکرستان کامرانی	۵۴۸	صوفی ماکه ز
۵۵۷	طوطیی را به خیال	۵۴۸	صوفی مجلس که دی
۵۵۷	طیره جلوه طویلی قد	۵۴۹	صوفی نهاد دام و
۵۵۷	طوق مکان مبین و	۵۵۰	ضمیر دل نگشایم به کس
۵۵۹	ظلّ معدود خم زلف	۵۵۱	طاق و رواق مدرسه
۵۶۰	عابدان آفتاب از دلبر	۵۵۱	طالب لعل و گهر
۵۶۱	عارفی کو که کند	۵۵۱	طالع اگر مدد کند
۵۶۱	عاشق از قاضی ترسد	۵۵۲	طامات و شطح در
۵۶۱	عاشقان را گر در	۵۵۲	طایر دولت اگر باز
۵۶۱	عاشقان زمره ارباب امانت	۵۵۲	طبله عطر گل و
۵۶۱	عاشق روی جوانی خوش	۵۵۲	طیب راه نشین درد
۵۶۲	عاشق شوار نه	۵۵۳	طیب عشق مسیحا دم
۵۶۲	عاشق که شد که	۵۵۳	طیب عشق منم باده
۵۶۲	عاشق مفلکس اگر قلب	۵۵۳	طراز پیرهن زرکشم مبین
۵۶۲	عاشق و رندم و	۵۵۴	طرف چمن و طواف
۵۶۳	عاشق و مخمور و	۵۵۴	طرف گرم ز کس
۵۶۳	عاشقی را که چنین	۵۵۴	طره شاهد دینی همه
۵۶۳	عاقبت چشم مدار از	۵۵۴	طریق صدق پیاموز از
۵۶۳	عاقبت دست بدان سرو	۵۵۴	طریق عشق پر آشوب
۵۶۳	عاقلان نقطه پرگار وجودند	۵۵۵	طریق عشق طریقی عجب
۵۶۴	عالم از ناله عشاق	۵۵۵	طریق کام بخشی چیست
۵۶۴	عبوس زهد به وجه	۵۵۵	طفیل هستی عشقند آدمی
۵۶۶	عتاب یار پر چهره عاشقانه	۵۵۶	طمع به قند وصال
۵۶۷	عجایب ره عشق ای	۵۵۶	طمع در آن لب
۵۶۷	عجب از لطف تو	۵۵۶	طمع ز فیض کرامت
۵۶۷	عجب از وفای جانان	۵۵۷	طوی ز قامت تو

- عجب علمی است علم ۵۶۷
- عجب می‌داشتم دیشب ز ۵۶۸
- عجیب واقعه‌ای و غریب ۵۶۸
- عدل سلطان گر نپرسد ۵۶۸
- عدو چو تیغ کشد ۵۶۸
- عذری بنه ای دل ۵۶۸
- عراق و فارس گرفتی ۵۶۸
- عرصه بزمگاه خالی ماند ۵۶۹
- عرض و مال از ۵۶۹
- عروس بخت در آن ۵۶۹
- عروس غنچه رسید از ۵۷۰
- عروس فکر را زیور ۵۷۰
- عزم دیدار تو دارد ۵۷۰
- عزم سبک عنان تو ۵۷۰
- عزیز مصر به رغم ۵۷۰
- عشرت شبگیر کن می ۵۷۱
- عشرت کنیم ورنه به ۵۷۱
- عشق است و مفلسی ۵۷۱
- عشقتازی کار بازی نیست ۵۷۲
- عشقت به دست طوفان ۵۷۲
- عشقت رسد به فریاد ۵۷۲
- عشق تو نهال حیرت ۵۷۳
- عشق دردانه است و ۵۷۳
- عشق من با خط ۵۷۳
- عشق می‌ورزم و امید ۵۷۴
- عشق و شباب و ۵۷۴
- عشوهای از لب شیرین ۵۷۴
- عشو دادند که بر ۵۷۴
- عفاالله چنین ابرویش اگر ۵۷۴
- عقل دیوانه شد آن ۵۷۵
- عقلم از خانه به ۵۷۵
- عکس خوی بر عارضش ۵۷۵
- عکس روی تو چو ۵۷۶
- علاج ضعف دل ما به لب ۵۷۶
- علاج ضعف دل ما کرشمه ۵۷۶
- علم و فضلی که ۵۷۷
- عماری دار لیلی را ۵۷۷
- عمرتان باد و مراد ۵۷۸
- عمر خسرو طلب ار ۵۷۸
- عمریست تا به راه ۵۷۸
- عمریست تا دلت ز ۵۷۹
- عمریست تا من در ۵۷۹
- عمری گذشت تا به ۵۷۹
- عنان به میکده خواهیم ۵۷۹
- عنان مبیح که گر ۵۷۹
- عنقا شکار کس نشود ۵۷۹
- عهد ما بالب ۵۸۰
- عیان نشد که چرا ۵۸۰
- عیب حافظ گو مکن ۵۸۰
- عیب دل کردم که ۵۸۰
- عیب رندان مکن ای ۵۸۱
- عیبم بپوش زنهار ای ۵۸۱

۵۸۹	غم گیتی گر از	۵۸۱	عیب مکن به رندی
۵۸۹	غمناک نباید بود از	۵۸۱	عیب می جمله چو
۵۸۹	غمی که چون سپه	۵۸۱	عید است و آخر
۵۸۹	خنچه گلین وصلم ز	۵۸۲	عید رخسار تو کو
۵۹۰	غیرت عشق زبان همه	۵۸۳	غبار خط پیوشانید خورشید
۵۹۰	غیرتم کشت که محبوب	۵۸۴	غبار راه طلب کیمیای
۵۹۱	فاتحه‌ای چو آمدی بر	۵۸۴	غبار غم برود حال
۵۹۱	فارغ دل آن کسی	۵۸۴	غرض کرشمه حسن است
۵۹۱	فته می بارد ازین سقف	۵۸۴	فرور حسنت اجازت مگر
۵۹۱	فتوی پیر مغان دارم	۵۸۵	غزل گفتی و دُر
۵۹۲	فدای پیرهن چاک ماهرویان	۵۸۵	غسل در اشک زدم
۵۹۲	فدای دوست نکردیم عمر	۵۸۵	غفلت حافظ درین سراچه
۵۹۲	فراز و شیب بیابان	۵۸۵	غلام آن کلماتم که
۵۹۲	فراق و وصل چه	۵۸۵	غلام مردم چشمم که
۵۹۲	فرح بخشی درین ترکیب	۵۸۶	غلام نرگس جمشاش آن
۵۹۳	فرخنده باد طلعت خوبت	۵۸۶	غلام همت آنم که باشد
۵۹۳	فردا اگر نه روضه	۵۸۶	غلام همت آنم که
۵۹۳	فرشته‌ای به حقیقت سروش	۵۸۶	غلام همت دُردی کشان
۵۹۴	فرشته عشق نداند که	۵۸۷	غم جهان مخور و
۵۹۴	فرصت شمار صحبت کز	۵۸۷	غم حبیب نهان به
۵۹۴	فرصت شمر طریقه رندی	۵۸۷	غم دل چند توان
۵۹۵	فرض ایزد بگذاریم و	۵۸۸	غم دینی دنی چند
۵۹۵	فرقت از آب خضر	۵۸۸	غمزه ساقی به یغمای
۵۹۵	فرو رفت از غم	۵۸۸	غمزه شوخ تو خوم
۵۹۶	فروغ ماه می دیدم ز	۵۸۸	غم غریبی و غربت
۵۹۶	فریاد حافظ این همه	۵۸۹	غم کهن به می

۶۰۳	قدح مگیر چو حافظ	۵۹۶	فریاد که آن ساقی
۶۰۳	قدحی درکش و سرخوش	۵۹۶	فریاد که از شش
۶۰۳	قدر مجموعه گل مرغ	۵۹۶	فریب دختر رز طوفه
۶۰۳	قدر وقت ار شناسد	۵۹۷	فضول نفس حکایت بسی
۶۰۴	قدم در بیخ مدار از	۵۹۷	فغان کاین لولیان شوخ
۶۰۴	قدم منه به خرابات	۵۹۷	فغان که آن مه
۶۰۴	قرار برده ز من	۵۹۷	فغان که با همه
۶۰۴	قرار و خواب ز	۵۹۸	فغان که در طلب
۶۰۵	قراری بسته ام با می	۵۹۸	فقیه مدرسه دی مست
۶۰۵	قرّة العین من آن میوه	۵۹۸	فکر بلبل همه آنست
۶۰۵	قسم به حشمت و	۵۹۹	فکر بهبود خود ای
۶۰۵	قسمت حوائتم به خرابات	۵۹۹	فکر خود و رای خود
۶۰۵	قصد جانست طمع در	۵۹۹	فکر عشق آتش غم
۶۰۵	قصر فردوس به پاداش	۶۰۰	فلک به مردم نادان
۶۰۶	قصه العشق لانفصام لها	۶۰۰	فی الجملة اعتماد مکن
۶۰۶	قصه نکنم دراز کوتاه	۶۰۰	فی جمال انکمال نلت
۶۰۶	قطع این مرحله بی همی	۶۰۰	فیض روح القدس از باز
۶۰۶	قلب اندوده حافظ بر	۶۰۱	قاصد منزل سلمی که
۶۰۷	قلم را آن زبان	۶۰۱	قامتش را سرو گفتم
۶۰۷	قلندران حقیقت به نیم	۶۰۱	قانع به خیالی ز
۶۰۷	قند آمیخته با گل	۶۰۲	قبای حسن فروشی تو
۶۰۷	قوت بازوی پرهیز به	۶۰۲	قتل این خسته به
۶۰۸	قیاس کردم و آن	۶۰۲	قتیل عشق تو شد
۶۰۹	کار از تو می رود	۶۰۲	قحط جودست آبروی خود
۶۰۹	کار خود گر به	۶۰۳	قد بلند تو را
۶۰۹	کار صواب پاده پرستی است	۶۰۳	قدت گفتم که شمشادست

۶۱۰	کاروان رفت و تو	۶۱۰	کس نیارد پراو
۶۱۰	کاروانی که بود بدرقه‌اش	۶۱۶	کس نیست که افتاده
۶۱۰	کاغذین جامه به خوناب	۶۱۷	کسی به وصل تو
۶۱۱	کام بخشی گردون عمر	۶۱۷	کسی کو بسته زلفت
۶۱۱	کام جان تلخ شد	۶۱۷	کسی که از ره
۶۱۱	کام دل آخر عمر	۶۱۷	کسی که حسن و
۶۱۱	کاسم از تلخی غم	۶۱۸	کسی گیرد خطا بر
۶۱۲	کاهل روی چو باد	۶۱۸	کشته غمزه تو شد
۶۱۲	کای دل تو شادباش	۶۱۸	کشته غمزه خود را
۶۱۲	کجا روم چه کنم	۶۱۸	کشتی باده بیاور که
۶۱۲	کجاست ساقی مهروی من	۶۱۹	کشتی شکستگانیم ای باده
۶۱۲	کجاست صوفی دجال فعل	۶۲۰	کفر زلفش ره دین
۶۱۳	کحل الجواهری به من آر	۶۲۱	کلاه سروریت کج مباد
۶۱۳	کدام آهن دلش آموخت	۶۲۱	کلک تو بارک‌الله بر
۶۱۳	کدورت از دل حافظ	۶۲۱	کلک تو خوش نویسد
۶۱۳	کرا گویم که با	۶۲۲	کلک حافظ شکرین میوه
۶۱۳	کردار اهل صومعه‌ام کرد	۶۲۲	کلک زبان بریده حافظ
۶۱۴	کرده‌ام توبه به دست	۶۲۲	کلید گنج سعادت قبول
۶۱۴	کرشمه‌ای کن و بازار	۶۲۲	کمال دلبری و حسن
۶۱۵	کرشمه تو شرابی به	۶۲۳	کمال سر محبت ببین
۶۱۵	کس به امید وفا	۶۲۳	کمان ابرویت را گو
۶۱۵	کس به دور نرگست	۶۲۳	کمان ابروی جانان نمی‌پیچد
۶۱۵	کس چو حافظ نگشاد	۶۲۴	کمتر از ذره نه‌ای
۶۱۶	کس ندانست که منزلگه	۶۲۴	کمر کوه کم است
۶۱۶	کس ندیدمست ز مشک	۶۲۴	کمند صید بهرامی بیفکن
۶۱۶	کس نمی‌گوید که یاری	۶۲۴	کنون که چشمه قندست

۶۲۱	کی کند سوی دل	۶۲۴	کنون که در چمن
۶۲۲	گدا چرا نزنند لاف	۶۲۴	کنون که می‌دمد از
۶۲۲	گداخت جان که شود	۶۲۵	کو پیک صبح تا
۶۲۲	گدای کوی تو از	۶۲۵	کوته نکند بحث سر
۶۲۲	گذار بر ظلماتست خضر	۶۲۵	کو جلوه‌ای ز ابروی
۶۲۳	گذار کن چو صبا	۶۲۵	کو حریفی کش سرمست
۶۲۳	گذشت بر من مسکین	۶۲۵	کو کب بخت مرا هیچ
۶۲۳	گر آمدم به کوی	۶۲۶	کوه اندوه فراق به
۶۲۳	گر از آن آدمیانی	۶۲۶	کوه صبرم نرم شد
۶۲۳	گر ازین منزل ویران	۶۲۶	که ای بلندنظر شاهباز
۶۲۴	گر امانت به سلامت	۶۲۶	که ای صوفی شراب
۶۲۴	گر انگشت سلیمانی نباشد	۶۲۶	که این کند که
۶۲۴	گر این نصیحت شاهانه	۶۲۷	که این نافه ز
۶۲۴	گر بایدم شدن سوی	۶۲۷	که بزد به نزد
۶۲۴	گر بدانم که وصال	۶۲۷	که بندد طرف وصل
۶۲۵	گر بدی گفت حسودی	۶۲۷	که تمکین اورنگ شاهی
۶۲۵	گر برکم دل از	۶۲۸	که خواهد شد بگویند
۶۲۵	گر بود عمر به	۶۲۸	که شنیدی که درین
۶۲۵	گر بهار عمر باشد	۶۲۸	که گفت حافظ از
۶۲۶	گر به دیوان غزل	۶۲۸	که می‌بینم که این
۶۲۶	گر به کاشانه رندان	۶۲۸	که نام قند مصری
۶۲۶	گر به نزهتگه ارواح	۶۲۸	کی بود در زمانه
۶۲۷	گرت چون نوح نبی	۶۲۹	کی دهد دست این
۶۲۷	گرت ز دست برآید	۶۲۹	کیست حافظ تا ننوشد
۶۲۷	گر تو زین دست	۶۳۰	کیسه سیم و زرت
۶۲۷	گر تو فارغی از	۶۳۰	کی شعر ترانگیزد خاطر

۶۴۴	گر در خیال چرخ	۶۳۷	گرت هواست که با
۶۴۴	گر در سرت هوای	۶۳۷	گرت هواست که چون
۶۴۴	گر دست دهد خاک	۶۳۸	گر جان به تن
۶۴۴	گر دست رسد در	۶۳۸	گر جلوه می‌نمایی
۶۴۵	گرد لب‌ت بنفشه از	۶۳۹	گر چنین چهره گشاید
۶۴۵	گردون برای خیمه خورشید	۶۳۹	گر چو شمعش پیش
۶۴۵	گردون چو کرد نظم	۶۳۹	گر چو فرهادم به
۶۴۵	گر دهد دستم کشم	۶۳۹	گرچه از کوی وفا
۶۴۶	گردی از رهگذر دوست	۶۴۰	گرچه افتاد ز زلفش
۶۴۶	گر دیگرگرت بر آن	۶۴۰	گرچه با دلق ملتمع
۶۴۶	گر دیگری به شیوه	۶۴۰	گرچه بی سامان نماید کار
۶۴۶	گر رنج پشت آید	۶۴۰	گرچه پیرم تو شبی
۶۴۶	گر رود از پی	۶۴۰	گرچه حافظ در رنجش
۶۴۶	گر روی پاک و	۶۴۱	گرچه دانم که به
۶۴۷	گر شوند آگه از	۶۴۱	گرچه دوریم به یاد
۶۴۷	گر طمع داری از	۶۴۱	گرچه راهبست پر از
۶۴۷	گر غالیه خوشبو شد	۶۴۱	گرچه رندی و خرابی
۶۴۷	گرفته ساغر عشرت فرشته	۶۴۱	گرچه شیرین دهان
۶۴۸	گر فوت شد سحور	۶۴۲	گرچه صد رودست در
۶۴۸	گر قلب دلم را	۶۴۲	گرچه منزل بس خطرناکست
۶۴۸	گر کمیت اشک گلگونم	۶۴۲	گرچه وصالش نه به
۶۴۸	گرم از دست برخیزد	۶۴۲	گرچه یاران فارغند از
۶۴۸	گرم تراند چنگ صبح	۶۴۲	گر خمر بهشت است
۶۴۹	گر مدد خواستم از	۶۴۳	گر خود رقیب شمع
۶۴۹	گر مرید راه عشقی	۶۴۳	گر بیت‌الحرام خم حافظ
۶۴۹	گر مسلمانی از اینست	۶۴۳	گر دیوانگان عشق مگرد

۶۵۷	گفتم به نقطه دهننت	۶۵۰	گر مطرب حریفان این
۶۵۸	گفتم خوشا هوایی کز	۶۵۰	گر من آلوده دامنم
۶۵۸	گفتم دعای دولت او	۶۵۱	گر من از سرزنش
۶۵۸	گفتم دل رحیمت کی	۶۵۱	گرم نه پیر معان
۶۵۸	گفتم رزم به خواب	۶۵۱	گر می فروش حاجت رندان
۶۵۹	گفتم ز مهرورزان رسم	۶۵۲	گر نور عشق حق
۶۵۹	گفتمش در عین وصل	۶۵۲	گره به باد مزن
۶۵۹	گفتمش زلف به خون	۶۵۳	گره ز دل بگشا
۶۶۰	گفتمش سلسله زلف بتان	۶۵۳	گر همچو من افتاده
۶۶۰	گفتمش مگذر زمانی گفت	۶۵۳	گریه آبی به رخ
۶۶۰	گفتم صنم پرست مشو	۶۵۳	گریه حافظ چه سنجد
۶۶۰	گفتم غم تو دارم	۶۵۴	گریه شام و سحر
۶۶۱	گفتم که بر خیالت	۶۵۴	گشاد کار مشتاقان در
۶۶۱	گفتم که بوی زلفت	۶۵۴	گشاده نرگس رعنا ز
۶۶۱	گفتم که خواجه کی	۶۵۴	گشت بیمار که چون
۶۶۱	گفتم که کی بیخشی	۶۵۴	گفت آسان گیر بر
۶۶۱	گفتم کیم دهان و	۶۵۵	گفتا نه گفتنی است
۶۶۲	گفت مگر ز لعل	۶۵۵	گفت آن یار کز
۶۶۲	گفتم مگر به گریه	۶۵۵	گفت حافظ آشنایان در
۶۶۳	گفتم ملامت آید گر	۶۵۶	گفت حافظ دگرت خرقه
۶۶۳	گفتن بر خورشید که	۶۵۶	گفت حافظ من و
۶۶۳	گفتند خلاق که تویی	۶۵۶	گفتم ای بخت بختی
۶۶۳	گفت و خوش گفت	۶۵۶	گفتم ای جان جهان
۶۶۴	گفت و گو آیین درویشی نبود	۶۵۷	گفتم ای شام غریبان
۶۶۴	گفت و گوهاست درین راه که	۶۵۷	گفتم ای مستند جم
۶۶۴	گفته بودی کی بمیری	۶۵۷	گفتم به دلق زرق

گفتی ز سر عهد ۶۶۴	گوئیا خواهد گشود از ۶۷۰
گفتی سر تو بسته ۶۶۴	گو حریفی که شب ۶۷۰
گفتی که حافظ این ۶۶۴	گوش کن پند ای ۶۷۰
گفتی که شوم تو ۶۶۵	گو شمع میارید در ۶۷۱
گل از خلوت به ۶۶۵	گوش من و حلقه ۶۷۱
گل بخندید که از ۶۶۵	گوشوار زر و نعل ۶۷۱
گل بر جریده گفته ۶۶۵	گوشه چشم رضایی به ۶۷۲
گل بر رخ رنگین ۶۶۵	گوشه گیران انتظار جلوه ۶۷۲
گلبرگ راز سنبل مشکین ۶۶۵	گوشه گیری و سلامت هوسم ۶۷۲
گلبن حسنت نه خود ۶۶۶	گو غنیمت شمار صحبت ۶۷۲
گل به جوش آمد ۶۶۶	گو نام ما زیاد ۶۷۲
گل در بر و ۶۶۶	گوهر پاک بیاید که ۶۷۳
گل ز حد برد ۶۶۷	گوهر پاک تو از ۶۷۳
گلعداری ز گلستان جهان ۶۶۷	گوهر معرفت آموز که ۶۷۳
گل مراد تو آنکه ۶۶۷	گوهری کز صدف کون ۶۷۴
گله از زاهد بدخو ۶۶۷	گوی توفیق و کرامت ۶۷۴
گل یار حسن گشته ۶۶۷	گوی خوبی بردی از ۶۷۵
گلی کان پایمال سرو ۶۶۸	گوی خوبی که بزد ۶۷۵
گناه اگر چه نبود ۶۶۸	گوی زمین ربه‌ده چوگان ۶۷۵
گناه چشم سیاه تو ۶۶۸	گویند هر آن کسان ۶۷۵
گنج در آستین و ۶۶۹	گویی بدهم کامت و ۶۷۶
گنج زرگر نبود ۶۶۹	گویی برفت حافظ از ۶۷۶
گنج عزالت که طلسمات ۶۶۹	گیسوی چنگ بیزید به ۶۷۶
گنج عشق خود نهادی ۶۶۹	لاف عشق و گله ۶۷۷
گنج قارون که فرو ۶۷۰	لاله بوی می نوشین ۶۷۷
گوئیا باور نمی دارند روز ۶۷۰	لاله ساغر گیر و ۶۷۸

۶۸۵	ما را به آب	۶۷۸	لب از ترشح می
۶۸۶	ما را به رندی	۶۷۸	لب باز مگیر یک
۶۸۶	ما را ز خیال	۶۷۸	لب پیاله بیوس آنگهی
۶۸۶	ما را ز منع	۶۷۸	نبت شکر به مستان
۶۸۶	ما را که درد	۶۷۹	لب تو خضر و
۶۸۷	ما ز یاران چشم	۶۷۹	لب چو آب حیات
۶۸۷	ما شی دست بر آریم	۶۷۹	لبش می بوسد و خون
۶۸۷	ما شیخ و واعظ	۶۷۹	لب لعل و خط
۶۸۸	ما یسلمی و ما	۶۸۰	لطف الهی بکند کار
۶۸۸	ما مرد زهد و	۶۸۰	لطف خدا بیشتر از
۶۸۸	ما مردان روی سوی	۶۸۰	لعل تو که هست
۶۸۸	ما می به بانگ	۶۸۰	لعل سیراب به خون
۶۸۹	ما نقش غلغل چنگست و	۶۸۰	لفظی فصیح شیرین قدی
۶۸۹	ما نه زندان ریاضیم	۶۸۱	لَمَعَ الْبَرْقُ مِنْ الطُّورِ
۶۸۹	ما اگر بی تو بر آید	۶۸۱	لنگر حلم تو ای
۶۹۰	ماه شعبان مه از	۶۸۲	ما از برون در
۶۹۰	ماه کنعانی من مسند	۶۸۲	ما باده زیر خرقه
۶۹۰	ما هم این هفته	۶۸۲	ما بدان مقصد عالی
۶۹۱	ما هم که رخس	۶۸۳	ما بیفمان مست دل
۶۹۱	ماه و خورشید به	۶۸۳	ماجر اکم کن و
۶۹۱	ماهی تافت همچو تو	۶۸۴	ماجرای من و معشوق
۶۹۱	ماهی و مرغ دوش	۶۸۴	ما جفا از تو
۶۹۲	مایه دلخوشی آنجاست که	۶۸۵	ما درد پنهان با
۶۹۲	ماییم و آستانه عشق	۶۸۵	ما در درون سینه
۶۹۲	مباحثی که در آن	۶۸۵	ما درس سحر در
۶۹۲	مبادا جز حساب مطرب	۶۸۵	ما را بر آستان

۷۰۰	مددی گر به چراغی	۶۹۳	مباش بی می و
۷۰۰	مدعی خواست که آید	۶۹۳	مباش در پی آزار
۷۰۱	مدعی گو لغز و	۶۹۳	مباش غزه به بازوی
۷۰۱	مده به خاطر نازک	۶۹۴	مبتلا گشتم در این
۷۰۱	مرا امید وصال تو	۶۹۴	میوس جز لب ساقی
۷۰۱	مرا به بند تو	۶۹۵	مبین به سبب ز نخدان
۷۰۱	مرا به دور لب	۶۹۵	مجال من همین باشد
۷۰۲	مرا به رندی و	۶۹۵	مجلس انس و بهار
۷۰۲	مرا به عهد شکن	۶۹۵	مجلس بزم عیش را
۷۰۲	مرا به کشتی باده	۶۹۶	مجمع خوبی و لطف
۷۰۳	مرا تا عشق تعلیم	۶۹۶	مجو درستی عهد از
۷۰۳	مرا چشمی است خون‌افشان	۶۹۶	محتاج قصه نیست گرت
۷۰۳	مراد دل ز تماشای	۶۹۷	محترم دار دلم کاین
۷۰۳	مراد دل ز که	۶۹۷	محتسب داند که حافظ
۷۰۳	مراد در خانه سروی	۶۹۷	محتسب شیخ شد و
۷۰۴	مراد در منزل جانان	۶۹۸	محتسب نمی داند این قدر
۷۰۴	مرا ذلیل مگردان به	۶۹۸	محراب ابرویت بنما تا
۷۰۴	مرا روز ازل کاری	۶۹۹	محرم راز دل شیدای
۷۰۴	مرا عهدیست با جانان	۶۹۹	محل نور تجلی است
۷۰۵	مرا که از رخ	۶۹۹	محمل جانان بیوس آنگه
۷۰۵	مرا که منظر حور	۶۹۹	محیط شمس کند سوی
۷۰۵	مرا که نیست ره	۶۹۹	مخمور آن دو چشمم
۷۰۶	مرا گر تو بگذاری	۶۹۹	مخمور جام عشقم ساقی
۷۰۶	مرا مهر سیه چشمان	۶۹۹	مدار نقطه بینش ز
۷۰۶	مرا می بینی و هر	۷۰۰	مدام خرقه حافظ به
۷۰۶	مرا و سرو چمن	۷۰۰	مدد از خاطر رندان

۷۱۴	مژده دادند که بر	۷۰۸	مرحبا ظایر فترخ پی
۷۱۴	مژگان تو تا تیغ	۷۰۸	مردم چشمم به خون
۷۱۴	مژه سیاهت ار کرد	۷۰۸	مردم در این فراق
۷۱۴	مست بگذشت و نظر	۷۰۸	مردم دیده ز لطف
۷۱۴	مستم کن آن چنان	۷۰۸	مردمی کرد و کرم
۷۱۵	مستور و مست هر	۷۰۹	مرغان باغ قافیه سنجند
۷۱۵	مستی به آب یک	۷۰۹	مرغ خوشخوان را بشارت
۷۱۵	مستی به چشم شاهد	۷۰۹	مرغ دل باز هوادار
۷۱۵	مسلمانان مرا وقتی دلی	۷۰۹	مرغ دل را صید
۷۱۶	مسند به باغ بر	۷۱۰	مرغ روحم که همی
۷۱۶	مسند به گلستان بر	۷۱۰	مرغ زیرک به در
۷۱۶	مشتاقی و مهجوری دور	۷۱۰	مرغ زیرک نزنند در
۷۱۶	مشکل عشق نه در	۷۱۱	مرغ سان از قفس
۷۱۷	مشو حافظ ز کید	۷۱۱	مرغول را برافشان یعنی
۷۱۷	مشورت با عقل کردم	۷۱۱	مرنج حافظ و از
۷۱۷	مشوی ای دیده نقش	۷۱۱	مرو به خانه ارباب
۷۱۷	مصلحت دید من آنست	۷۱۲	مرو به خواب که
۷۱۸	مطبوع تر ز نقش تو	۷۱۲	مرید پیر مغانم ز
۷۱۸	مطربا پرده بگردان و	۷۱۲	مرید طاعت بیگانگان مشو
۷۱۸	مطرب از درد محبت	۷۱۲	مزاج دهر تبه شد
۷۱۸	مطرب از گفته حافظ	۷۱۳	مزرع سبز فلک دیدم
۷۱۹	مطرب بساز پرده که	۷۱۳	مزن بر دل ز
۷۱۹	مطرب چه پرده ساخت	۷۱۳	مزن ز چون و
۷۲۰	مطرب عشق عجب ساز	۷۱۳	مژدگانی بده ای خلوتی
۷۲۰	مطرب کجاست تا همه	۷۱۳	مژدگانی بده ای دل
۷۲۰	مطلب طاعت و	۷۱۳	مژده ای دل که

۷۲۷	مگر خضر مبارک پی	۷۲۰	مظهر لطف ازل روشنی
۷۲۷	مگر دیوانه خواهم شد	۷۲۱	معاشران گره از زلف
۷۲۸	مگر زنجیر مویی گیردم	۷۲۲	معاشری خوش ورودی بساز
۷۲۸	مگرش خدمت دیرین من	۷۲۳	معرفت نیست در این
۷۲۸	مگر که لاله بدانست	۷۲۳	معشوق چون نقاب ز
۷۲۸	مگر گشایش حافظ درین	۷۲۳	معنی آب زندگی و
۷۲۸	مگرم چشم سیاه تو	۷۲۳	مفجعه‌ای می‌گذشت راهزن
۷۲۹	مگر نسیم خطت صبح	۷۲۳	مفروش به باغ ارم
۷۲۹	مگو دیگر که حافظ	۷۲۳	مفروش عطر عقل به
۷۲۹	ملال مصلحتی می‌نمایم از	۷۲۴	مقام اصلی ما گوشه
۷۲۹	ملا متگو چه دریا بد میان	۷۲۴	مقام عیش میسر نمی‌شود
۷۲۹	ملک این مزرعه دانی	۷۲۴	مقیم بر سر راهش
۷۲۹	ملکت عاشقی و گنج	۷۲۴	مقیم زلف تو شد
۷۳۰	ملک در سجده آدم	۷۲۵	مکدرست دل آتش به
۷۳۰	ملول از هم‌رهان بودن	۷۲۵	مکش آن آهوی مشکین
۷۳۰	من آن آئینه را	۷۲۵	مکن از خواب بیدارم
۷۳۰	من آن شکل صنوبر	۷۲۵	مکن به چشم حقارت
۷۳۱	من آن فریب که	۷۲۵	مکن به نامه سیاهی
۷۳۱	من ار چه عاشقم	۷۲۶	مکن حافظ از جور
۷۳۱	من از بیگانگان دیگر	۷۲۶	مکن ز غصه شکایت
۷۳۱	من از چشم تو	۷۲۶	مکن عتاب ازین بیش
۷۳۱	من از رندی نخواهم	۷۲۶	مکن کز سینه‌ام آه
۷۳۲	من از رنگ صلاح	۷۲۶	مکن که کوکبه دلبری
۷۳۲	من از نسیم سخن چین	۷۲۷	مگر به تیغ اجل
۷۳۲	من اگر باده خورم	۷۲۷	مگر به روی دلاری
۷۳۲	من اگر خارم اگر	۷۲۷	مگر تو شانه زدی

۷۳۸	..... من شکسته بدحال زندگی	۷۳۳	..... من اگر رند خراباتم
۷۳۹	..... منصورین مظفر غازی است	۷۳۳	..... من اگر نیکم اگر
۷۳۹	..... منظور خردمند من آن	۷۳۴	..... من این حروف نوشتم
۷۳۹	..... منعم مکن ز عشق	۷۳۴	..... من این مراد بینم
۷۳۹	..... من غلام نظر آصف	۷۳۴	..... من این مرقع رنگین
۷۳۹	..... منکران را هم ازین	۷۳۴	..... من این مقام به
۷۴۰	..... من که از آتش	۷۳۵	..... من با کمر تو
۷۴۰	..... من که از یاقوت	۷۳۵	..... من به خیال زاهدی
۷۴۰	..... من که امروزم بهشت	۷۳۵	..... من به سر منزل عنقا
۷۴۰	..... من که باشم که	۷۳۵	..... من به گوش خود
۷۴۱	..... من که خواهم که	۷۳۵	..... من پیر سال و
۷۴۱	..... من که در آتش	۷۳۵	..... من ترک عشق شاهد
۷۴۱	..... من که شبهاره	۷۳۶	..... منت سدره و طویی
۷۴۱	..... من که عیب توبه	۷۳۶	..... المنة لله که چو
۷۴۱	..... من کی آزاد شوم	۷۳۶	..... من چو گویم که
۷۴۲	..... من گدا و تمنای	۷۳۶	..... من چه گویم که
۷۴۲	..... منم آن شاعر ساحر	۷۳۷	..... من حالت زاهد را
۷۴۲	..... منم که بی تو	۷۳۷	..... من خاک کی که ازین
۷۴۲	..... منم که دیده به	۷۳۷	..... من دوستدار روی خوش
۷۴۳	..... منم که شهره شهرم	۷۳۷	..... من رهیده ز غیرت
۷۴۳	..... منم نگویم که کنون	۷۳۷	..... من رند و عاشق
۷۴۳	..... من نمی یابم مجال ای	۷۳۸	..... منزل حافظ کنون بارگه
۷۴۳	..... من نه آن رندم	۷۳۸	..... منزل سلمی که بادش
۷۴۳	..... من نه آنم که	۷۳۸	..... من ز مسجد به
۷۴۳	..... من و باد صبا	۷۳۸	..... من سرگشته هم از
۷۴۴	..... من و دل گر	۷۳۸	..... منش با خرقه پشمین

۷۴۴	من و سفینهٔ حافظ	۷۵۱	می خورد خون دلم مردمک
۷۴۴	من و شمع صبحگاهی	۷۵۱	می خور که شیخ
۷۴۴	من و مقام رضا	۷۵۱	می خور که هر
۷۴۵	من همان دم که	۷۵۱	می دو ساله و
۷۴۵	من همان روز ز	۷۵۲	می دهد هر کسش افسونی
۷۴۵	من همان ساعت که	۷۵۲	می ده که سر
۷۴۶	مه جلوه می نماید بر	۷۵۳	می ده که نوعروس
۷۴۶	مهر تو عکسی بر	۷۵۳	می روی و مژگانت خون
۷۴۶	مهر رخت سرشت من	۷۵۳	می سوزم از فراق تو روی
۷۴۶	مهندس فلکی راه دیر	۷۵۳	می صبح و شکر
۷۴۷	میان او که خدا	۷۵۳	می صوفی افکن کجا
۷۴۷	میان جعفر آباد و مصلی	۷۵۴	می فکن بر صف رندان
۷۴۸	میان عاشق و معشوق	۷۵۴	می کشیم از قدح لاله
۷۴۸	میان گریه می خندم که	۷۵۴	می گریم و مرادم ازین
۷۴۸	میان مهر بانان کی توان	۷۵۴	می گشتم اندر آن چمن
۷۴۸	می باقی بده تا	۷۵۵	می مخور با همه
۷۴۸	می بده تا دهمت	۷۵۵	می نوش و جهان
۷۴۹	می بیفش است دریاب	۷۵۵	می وزد از چمن نسیم
۷۴۹	می ترسم از خرابی ایمان	۷۵۵	می در کاسه چشم
۷۴۹	می جُست از سحاب	۷۵۶	نا امیدم مکن از
۷۴۹	میخوااره و سرگشته و	۷۵۷	ناز پرورد تنعم نبرد راه
۷۴۹	می خواست گل که دم	۷۵۷	نازنین تر ز قدت در
۷۵۰	می خواستم که میرمش اندر	۷۵۷	نازینی چو تو پاکیزه
۷۵۰	می خواه و گل افشان	۷۵۸	نازها زان ترگس مستانه اش
۷۵۰	می خور به بانگ	۷۵۸	ناصرح به طعن گفت
۷۵۰	می خور به شعر	۷۵۸	ناصرح گفت بجز غم

۷۶۵	نرگس کرشمه می برد از	۷۵۸	ناظر روی تو صاحب نظرانند
۷۶۶	نرگس مست نوازش کن	۷۵۹	ناگشوده گل نقاب آهنگ
۷۶۶	نرگس همه شیوه های مستی	۷۶۰	نام حافظ رقم نیک
۷۶۶	نزدی شاه رخ و	۷۶۰	نام حافظ گر بر آید
۷۶۶	نزدیک شد آن دم	۷۶۰	نام نیک ار طلبد
۷۶۷	نسیم باد صبا دوشم	۷۶۰	ناموس عشق و رونق
۷۶۷	نسیم در سر گل	۷۶۰	نامه تعزیت دختر رز
۷۶۷	نسیم زلف تو چون	۷۶۱	ناوک چشم تو در
۷۶۷	نسیم صبح سعادت بدان	۷۶۱	ناوک غمزه بیار و
۷۶۸	نشان اهل خدا عاشقی	۷۶۱	نبندی زان میان طرفی
۷۶۸	نشان عهد و وفا	۷۶۱	نبود چنگ و رباب
۷۶۸	نشان موی میانش که	۷۶۲	نبود نقش دو عالم
۷۶۹	نشان یار سفر کرده	۷۶۲	نثار خاک رخت نقد
۷۶۹	نصیحتی کنیت بشنو و	۷۶۲	نثار روی تو هر
۷۶۹	نظر پاک تواند رخ	۷۶۲	نجوید جان از آن
۷۶۹	نظر کردن به درویشان	۷۶۳	نصت موعظه پیر صحبت
۷۶۹	نظیر دوست ندیدم اگر	۷۶۳	نخفته ام ز خیالی که
۷۷۰	نعیم هر دو جهان	۷۶۳	ندارم دستت از دامن
۷۷۰	نفر گفت آن بت	۷۶۳	ندانم از چه سبب
۷۷۱	نفس باد صبا مشک فشان	۷۶۳	ندانم نوحه قمری به
۷۷۱	نفس برآمد و کام	۷۶۴	ندای عشق تو دیشب
۷۷۱	نفس نفس اگر از باد	۷۶۴	ندیم و مطرب و
۷۷۱	نقاب گل کشید و	۷۶۴	نذر کردم گر ازین
۷۷۱	نقد بازار جهان بنگر	۷۶۴	نذر و فتوح صومعه
۷۷۲	نقد دلی که بود	۷۶۵	نرگس ار لاف زد
۷۷۲	نقد صوفی نه همه	۷۶۵	نرگشش عربده جوی و

۷۷۹	نوبهار است در آن	۷۷۲	نقد عمرت ببرد غصه
۷۷۹	نوبه زهد فروشان گرانجان بگذشت	۷۷۲	نقدها را بود آیا
۷۸۰	نهادم عقل راه ره	۷۷۲	نقش حقوق صحبت و
۷۸۰	نه این زمان دل	۷۷۳	نقش خیال روی تو
۷۸۰	نه به هفت آب	۷۷۳	نقش می‌بستم که گیرم گوشه
۷۸۰	نه تنها شد ایوان	۷۷۳	نقطه عشق نمودم به
۷۸۰	نه حافظ را حضور	۷۷۴	نکال شب که کند
۷۸۱	نه راهست این که	۷۷۵	نکته روح فزا از دهن
۷۸۱	نه سر زلف خود	۷۷۵	نکته ناسنجیده گفتم دلبرا
۷۸۱	نه عمر خضر بماند	۷۷۵	نکته‌ها رفت و شکایت
۷۸۱	نه من از پرده	۷۷۵	نگارا بر من بیدل
۷۸۱	نه من ز بی عملی	۷۷۵	نگارم دوش در مجلس
۷۸۲	نه من سبوکش این	۷۷۶	نگار من که به
۷۸۲	نه هر درخت تحمل	۷۷۶	نگار می فروشم عشوه‌ای
۷۸۲	نه هر کو نقش	۷۷۶	نگاری چابکی شنگی کله‌دار
۷۸۳	نه هر که چهره	۷۷۶	نگشاید دلم چو غنچه
۷۸۳	نه هر که طرف	۷۷۷	نگویمت که همه ساله
۷۸۳	نیاز من چه وزن	۷۷۷	نماز در خم آن
۷۸۳	نیست امید صلاحی ز	۷۷۷	نمی‌بینم از همدمان هیچ
۷۸۴	نیست بر لوح دلم	۷۷۷	نمی‌بینم نشاط عیش در
۷۸۴	نیست در بازار عالم	۷۷۷	نمی‌دهند اجازت مرا به
۷۸۴	نیست در کس کرم	۷۷۸	نمی‌کند دل من میل
۷۸۴	نی قصه آن شمع	۷۷۸	نمی‌کنم گله‌ای لیک ابر
۷۸۵	نیکنامی خواهی ای دل	۷۷۸	ننهاده‌ایم بار جهان بر
۷۸۶	واعظان کاین جلوه در	۷۷۸	نوای بلبنت ای گل
۷۸۶	واعظ شحنه شناس این	۷۷۹	نوای مجلس ما را

۷۸۶	واعظ شهر که مهر	۷۹۲	وگر رسم فنا خواهی
۷۸۷	واعظ ما بوی حق	۷۹۳	وگر رند مع آتشی
۷۸۷	واعظ مکن نصیحت شوریدگان	۷۹۳	وگر طلب کند انعامی
۷۸۷	وان دعیتُ بخلید و	۷۹۳	وگر کمین بگشاید غمی
۷۸۷	وانکه یک جرعه می	۷۹۳	وگر کنم طلب نیم
۷۸۷	وانگهم در داد جامی	۷۹۴	وگر گوید نمی خواهم چو
۷۸۷	وجه خدا اگر شودت	۷۹۴	ولیکن کی نمایی رخ
۷۸۸	ورچو حافظ ز بیابان	۷۹۴	وه که در دانه‌ای
۷۸۸	وصال دوستان روزی ما	۷۹۴	وین اطلس مقرنس زردوز
۷۸۸	وصال دولت بیدار ترسمت	۷۹۵	هاتف آن روز به
۷۸۸	وصف رخ چو ماهش	۷۹۵	هان مشو نو مید چون
۷۸۸	وصل خورشید به شب	۷۹۵	هر آن کس را
۷۸۹	وضع دوران بنگر ساغر	۷۹۶	هر آن کسی که
۷۸۹	وفا از خواجگان شهر	۷۹۶	هر آن کو خاطر
۷۸۹	وفاداری و حق گویی	۷۹۶	هر آن که جانب
۷۸۹	وفا کنیم و ملامت	۷۹۶	هر آن که راز
۷۹۰	وفا مجوی ز دشمن	۷۹۷	هر آن که روی
۷۹۰	وفا مجوی ز کس	۷۹۷	هر آن که کنج
۷۹۰	وفا و عهد نکو	۷۹۷	هر پاره از دل
۷۹۰	وقت آن شیرین قلندر	۷۹۷	هر تار موی حافظ
۷۹۱	وقت است کز فراق	۷۹۷	هر چند پیر و
۷۹۱	وقت را غنیمت دان	۷۹۸	هر چند غرق بحر
۷۹۱	وقت گل گویی که	۷۹۸	هر چند کاز مودم از
۷۹۱	وکیل قاضیم اندر گذر	۷۹۸	هر چند کان آرام
۷۹۲	وگر به رهگذری یکدم	۷۹۸	هر چند که هجران
۷۹۲	وگر چنانکه در آن	۷۹۸	هر چه جز بار

هرگز دم از درد	۷۹۹	هر گل نوز	۸۰۵
هر دم به خون	۷۹۹	هر گنج سعادت که	۸۰۶
هر دمش با من	۷۹۹	هر گه که دل	۸۰۶
هر راهرو که ره	۷۹۹	هر مرغ به دستانی	۸۰۶
هر روز دلم به	۷۹۹	هر مرغ فکر کنز	۸۰۶
هر سر موی مرا	۷۹۹	هر می لعل کز آن	۸۰۷
هر سرو قد که	۸۰۰	هر نقش که دست	۸۰۷
هر سرو که در	۸۰۰	هزار جان مقدس بسوخت	۸۰۷
هر شبی درین ره	۸۰۰	هزار جهد بکردم که	۸۰۷
هر صبح و شام	۸۰۰	هزار حیل به برانگیخت حافظ	۸۰۸
هر کجا آن شاخ	۸۰۰	هزار عقل و ادب	۸۰۸
هر کس از مهره	۸۰۱	هزار نکته باریکتر ز	۸۰۸
هر کس که دید	۸۰۱	هست امیدم که علی رغم	۸۰۹
هر کس که گفت	۸۰۱	هش دار که گر	۸۰۹
هر کسی با شمع	۸۰۱	هشیار شو که مرغ	۸۰۹
هر کو نکاشت مهر	۸۰۲	همان منزل است این	۸۰۹
هر کو نکند فهمی	۸۰۲	همای زلف شاهین شهپر	۸۱۰
هر که آمد به	۸۰۳	همای گو مفکن سایه	۸۱۰
هر که این عشرت	۸۰۳	همایی چون تو عالیقدر	۸۱۰
هر که چون لاله	۸۰۳	همت حافظ و انقاس سحرخیزان	۸۱۰
هر که خواهد گو	۸۰۴	همت عالی طلب جام	۸۱۱
هر که را با	۸۰۴	همتم بدرقه راه کن	۸۱۱
هر که را خوابگه	۸۰۴	همچو جم جرعه ما	۸۱۱
هر که زنجیر سر	۸۰۵	همچو چنگ ار به	۸۱۱
هرگز که دیده باشد	۸۰۵	همچو حافظ به خرابات	۸۱۲

۸۱۹	یاد باد آن که به	۸۱۲	همچو حافظ به رغم
۸۱۹	یاد باد آن که خرابات	۸۱۲	همچو حافظ غریب در
۸۱۹	یاد آنکه در آن	۸۱۲	همچو صبحم یک نفس
۸۱۹	یاد باد آنکه رخت	۸۱۲	همچو گل بر چمن
۸۲۰	یاد باد آن که نگارم	۸۱۲	همچو گلبرگ طری هست
۸۲۰	یاد باد آنکه نهانت	۸۱۳	همچون حجاب دیده به
۸۲۱	یاراگر نشست با	۸۱۳	همچون لب خود مدام
۸۲۱	یاران همشین همه از	۸۱۳	هم عفاالله صباکز
۸۲۱	یارب آن آهوی مشکین	۸۱۴	همه شب درین امیدم
۸۲۱	یارب آن زاهد خودبین	۸۱۴	همه کارم ز خودکامی
۸۲۲	یارب آن شاه وش	۸۱۴	همی رویم به شیراز
۸۲۲	یارب از ابر هدایت	۸۱۴	همیشه وقت تو ای
۸۲۲	یار با ماست چه	۸۱۵	همین که ساغر زرین
۸۲۲	یارب اندر کنف سایه	۸۱۵	هنر بی عیب حرمان
۸۲۲	یارب این آینه حسن	۸۱۵	هنر نمی خرد ایام و
۸۲۳	یارب این بچه ترکان	۸۱۶	هنگام تنگدستی در عیش
۸۲۳	یارب این شمع دل افروز	۸۱۶	هواخواه توام جانا و
۸۲۳	یارب این قافله را	۸۱۶	هوا ز نکهت گل
۸۲۳	یارب این کعبه مقصود	۸۱۶	هوا مسیح نفس گشت
۸۲۳	یارب این نو دولتان	۸۱۶	هوای کوی تو از
۸۲۴	یارب به که بتوان	۸۱۷	هیچ آگهی ز عالم
۸۲۴	یارب به وقت گل	۸۱۷	هیچ است آن دهان
۸۲۴	یارب چه غمزه کرد	۸۱۷	هیچ کس نیست که
۸۲۶	یارب سببی ساز که	۸۱۸	یا بخت من طریق
۸۲۶	یارب کجاست محرم رازی	۸۱۸	یاد باد آن صحبت
۸۲۶	یارب کی آن صبا	۸۱۸	یاد باد آن کو

۸۲۶	یارب مگیرش ارچه دل	۸۲۹	یغمای عقل و دین
۸۲۷	یار دارد سر صید	۸۲۹	یک حرف صوفیانه بگویم
۸۲۷	یار دلدار من ار	۸۳۰	یک دم غریق بحر
۸۲۷	یار ما چون گیرد	۸۳۰	یک قصه پیش نیست
۸۲۷	یار مردان خدا باش	۸۳۰	یکی از عقل می‌لافتد
۸۲۸	یار من گر بخرامد	۸۳۰	یکی چو باده پرستان
۸۲۸	یا قوت جان‌فزایش از آب	۸۳۰	یکیست ترکی و تازی
۸۲۸	یا مُسماً یحاکمی درجا	۸۳۱	یوسف گمگشته باز آید
۸۲۸	یا مکش بر چهره		
۸۲۹	یا وفا یا خیر		
۸۲۹	یعنی یا که آتش		

مرکز تحقیقات کلامی و علوم اسلامی

برومند سعید، جواد: ۲۴۷، ۶۱۹	۵۷۷، ۵۸۳، ۶۰۸، ۶۱۰، ۶۲۰، ۶۶۱، ۶۸۶
برهانی، مهدی: ۱۷-۱۹، ۲۲، ۳۴، ۳۵، ۳۸، ۴۵، ۴۷	۶۹۰، ۶۹۱، ۷۰۹، ۷۱۶، ۷۲۱، ۷۲۳، ۷۲۹
۵۰، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۶۴، ۷۱، ۷۲، ۷۶، ۷۹	۷۶۴، ۷۹۲، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۸، ۸۲۳، ۸۲۴
۸۲، ۸۵، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۹	۸۲۹
۱۱۵-۱۲۰، ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۴، ۱۳۹، ۱۴۰	اشرف، سیدحیدر: ۳۳۶
۱۴۶، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۷، ۱۷۰، ۱۷۵، ۱۷۶	اکبری حامد، مهدی: ۳۳-۳۶، ۶۹، ۱۳۷، ۱۹۱
۱۸۳، ۱۸۵، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۰۲	۲۰۶، ۲۰۵، ۲۲۲، ۲۹۴، ۳۰۰، ۳۰۶، ۳۱۰
۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۵، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۷-۲۳۵	۳۸۱، ۸۰۸
۲۴۲، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۴، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۸	امیرخانی، ایرج: ۵۲۲
۲۶۹، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۸، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۶	امیری فیروزکوهی، کریم: ۴۸۵
۲۹۰، ۲۹۶، ۳۰۲، ۳۰۸، ۳۱۵، ۳۱۷، ۳۱۸	امیری، منوچهر: ۷۴، ۱۰۶، ۱۲۰، ۳۲۹، ۳۳۴
۳۲۲، ۳۲۴، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۱، ۳۳۵، ۳۳۹	۳۰۷، ۳۲۳، ۳۷۸، ۵۲۲، ۵۵۵، ۵۶۳، ۵۶۴
۳۴۲، ۳۴۴، ۳۴۸-۳۵۰، ۳۵۸، ۳۶۳، ۳۶۷	۵۷۲، ۵۷۳، ۶۳۵، ۶۹۳، ۷۵۰، ۷۸۵، ۸۱۲
۳۷۰، ۳۷۴، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۷	الحسینی، علی اکبر: ۲۱۱
۳۹۸، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۱۶، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۸	انجوی شیرازی، سیدابوالقاسم: ۳۵، ۱۰۱
۴۲۹، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۵۳، ۴۵۶، ۴۶۱، ۴۶۵	۱۵۵، ۱۹۳، ۱۹۸، ۲۲۲، ۴۱۸، ۴۲۳، ۴۵۴
۴۷۰، ۴۷۴، ۴۹۷، ۵۰۶، ۵۱۱، ۵۱۶، ۵۱۸	۴۵۶، ۴۸۷، ۴۸۷، ۵۷۵، ۵۷۵، ۶۱۰، ۶۲۸، ۶۵۱
۵۱۹، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۵، ۵۲۰، ۵۲۲، ۵۳۴	۶۵۹، ۷۰۴، ۷۱۹، ۷۲۱، ۷۵۶، ۷۸۸، ۷۹۱
۵۴۱، ۵۴۳، ۵۴۵، ۵۴۸، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۴	۷۲۸
۵۶۸، ۵۷۵، ۵۷۸-۵۸۰، ۵۸۴، ۵۸۸، ۵۸۹	انوری، حسن: ۱۷، ۵۰، ۱۵۰، ۳۱۴، ۴۵۱
۵۹۷، ۶۰۴، ۶۰۷، ۶۱۰، ۶۱۲، ۶۱۵	۶۵۱، ۷۶۷، ۷۷۹
۶۱۸-۶۲۰، ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۲۸، ۶۴۰، ۶۴۷	اهور، پرویز: ۹، ۱۵، ۴۸، ۶۹، ۷۱، ۸۸، ۹۹
۶۴۹-۶۵۳، ۶۵۵، ۶۵۹، ۶۶۲، ۶۶۴، ۶۶۶	۱۰۳، ۱۱۸، ۱۴۹، ۱۵۴، ۱۷۸، ۱۸۲، ۱۸۹
۶۷۲، ۶۷۹، ۶۸۲، ۶۸۸-۶۹۱، ۶۹۴، ۷۰۳	۲۴۰، ۲۷۵، ۳۰۹، ۳۲۲، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۵۰
۷۰۶، ۷۰۸، ۷۱۰، ۷۲۰، ۷۳۰، ۷۳۹، ۷۴۲	۳۷۵، ۴۲۰، ۴۶۵، ۴۷۱، ۴۷۶، ۴۸۷، ۵۰۵
۷۵۸، ۷۶۲، ۷۶۴، ۷۶۶، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۶	۵۱۴، ۵۵۱، ۵۵۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۹۵، ۵۹۸
۷۷۷، ۷۸۲، ۷۹۰، ۷۹۲، ۷۹۵، ۷۹۶، ۸۰۰	۶۱۷، ۶۲۰، ۶۴۳، ۶۴۵، ۶۶۰، ۶۶۵، ۶۶۷
۸۰۱، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۳، ۸۱۴	۶۶۸، ۷۱۶، ۷۴۱، ۷۵۲، ۸۱۲، ۸۱۵
۸۲۱، ۸۲۴، ۸۲۹	
بقائی، ناصر: ۷۰۶	ب
بهار، محمدتقی (ملک الشعراء): ۸۸، ۱۴۹	بامداد، محمدعلی: ۲۱۰
۱۷۰، ۱۷۶، ۱۹۷، ۲۰۱، ۵۲۲	باقری، مهدی: ۲۲۵
بهبودی، محمدباقر: ۳۶۰، ۷۷۴	بدرالدین (مولانا): ۲۱۰

۱۲۴، ۱۲۶، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۹،
 ۱۵۱، ۱۵۶، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۵،
 ۱۷۶، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۵، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۴،
 ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۱۵، ۲۱۹،
 ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۴، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۳۵، ۲۳۶،
 ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۵، ۲۶۱،
 ۲۶۲، ۲۶۸، ۲۷۴، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۲،
 ۲۸۳، ۲۸۵، ۲۸۸، ۲۹۹، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۰۶،
 ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۴، ۳۲۸، ۳۳۱،
 ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۵، ۳۴۱، ۳۴۵، ۳۴۸، ۳۵۰،
 ۳۵۲، ۳۶۱، ۳۶۶، ۳۶۸، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۹۵،
 ۳۹۶، ۴۰۰، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۱۶، ۴۱۸، ۴۲۲،
 ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۷، ۴۲۴، ۴۳۶، ۴۳۸، ۴۳۹،
 ۴۴۸، ۴۵۶، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۷۸، ۴۸۱، ۴۸۵،
 ۴۹۶، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۴، ۵۰۷، ۵۱۳، ۵۱۵،
 ۵۲۱، ۵۲۸، ۵۳۰، ۵۳۲، ۵۳۵، ۵۴۸، ۵۴۱،
 ۵۴۷، ۵۵۵، ۵۶۱، ۵۶۳، ۵۶۷، ۵۷۰، ۵۷۴،
 ۵۷۶، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۷، ۵۸۸،
 ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۶، ۶۰۹، ۶۲۶،
 ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۲۸، ۶۳۰، ۶۵۰، ۶۵۴، ۶۵۸،
 ۶۵۹، ۶۶۴، ۶۷۲، ۶۷۴، ۶۷۶، ۶۷۹، ۶۸۲،
 ۶۸۵، ۶۸۹، ۶۹۱، ۶۹۴، ۶۹۶، ۶۹۷، ۷۰۰،
 ۷۰۳، ۷۰۵، ۷۱۴، ۷۱۹، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۲،
 ۷۳۷، ۷۳۹، ۷۴۳، ۷۴۶، ۷۴۹، ۷۵۱، ۷۵۶،
 ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۸، ۷۷۹، ۷۸۴، ۷۸۸،
 ۷۸۹، ۷۹۷، ۸۰۰، ۸۰۲، ۸۰۵، ۸۰۹، ۸۱۰،
 ۸۱۱، ۸۱۵، ۸۱۸

پورجوادی، نصرالله: ۸۵، ۲۲۴۲، ۲۵۵، ۳۲۱،
 ۴۶، ۶۳۶.
 پورنامداریان، تقی: ۲۵۰.
 پیمان یغمایی، علی محمد: ۶۱۹، ۷۰۷.

ت

ترجانی زاده، احمد: ۲۷۳

بهرامیان، مسیح: ۲۱۱
 بهشتی شیرازی، سیداحمد: ۱۹۶، ۲۱۱،
 ۲۲۲، ۲۴۱، ۳۵۵، ۳۸۴، ۴۰۸، ۴۸۵، ۵۲۳،
 ۶۹۸، ۷۸۹، ۸۲۷
 بهمنی، اردشیر: ۵۳، ۶۵، ۸۸، ۲۴۸، ۳۵۰، ۵۶۴،
 ۵۹۹
 بیانی، سوسن: ۵۲۱، ۵۵۳
 بینش، تقی: ۳۱۱، ۵۲۱، ۵۹۹، ۷۲۱

پ

پایمر، منصور: ۱۰، ۱۴، ۵۵، ۲۱۱، ۲۸۲،
 ۴۴۱، ۵۶۴، ۶۴۷، ۶۸۳، ۷۱۵
 پرواز، سیاوش: ۹، ۱۰، ۱۳، ۲۰، ۲۴، ۳۲، ۴۸،
 ۵۶، ۶۱، ۶۹، ۷۰، ۷۵، ۸۷، ۱۰۳، ۱۰۶،
 ۱۱۷، ۱۲۱، ۱۳۶، ۱۵۴، ۱۶۳، ۱۷۳، ۱۷۸،
 ۱۸۸، ۱۹۴، ۲۰۶، ۲۱۸، ۲۲۲، ۲۴۸، ۲۵۳،
 ۲۶۷، ۲۷۶، ۲۹۷، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۳۹،
 ۳۴۱، ۳۵۰، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۶۰، ۴۰۳، ۴۱۶،
 ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۳۰، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۹، ۴۵۰،
 ۴۵۷، ۴۶۶، ۴۷۶، ۴۹۸، ۵۰۳، ۵۰۵، ۵۲۱،
 ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۵۵، ۵۶۵، ۵۹۵، ۵۹۸، ۶۱۰،
 ۶۱۳، ۶۱۹، ۶۲۹، ۶۴۳، ۶۴۵، ۶۶۲، ۶۶۳،
 ۶۹۳، ۷۰۶، ۷۱۰، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۲۶، ۷۲۷،
 ۷۴۵، ۷۴۸، ۷۶۴، ۷۹۰، ۷۹۴، ۸۰۲، ۸۰۳،
 ۸۱۶، ۸۲۰

پرویزی، فرنگیس: ۲۲۰، ۳۵۶
 پرهام، مهدی: ۵۳، ۳۰۹، ۵۶۴
 پروین گنابادی، محمد: ۲۲۷، ۲۴۸، ۲۶۶،
 ۶۸۹، ۷۹۱
 پژمان بختیاری، حسن: ۱۲، ۲۳-۲۵، ۲۷، ۳۵،
 ۳۶، ۳۸، ۴۲، ۴۵، ۴۶، ۴۸، ۵۰، ۵۲، ۵۵،
 ۶۶، ۶۸، ۷۶، ۸۵، ۸۸، ۹۰، ۹۳، ۹۴، ۹۵،
 ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۱۱، ۱۱۲-۱۱۵، ۱۲۱

- جلیل پور، ابوالقاسم: ۱۱۹
جناتی عطائی، مسعود: ۶۸۳
جسونی، عزیزالله: ۱۶۰، ۱۸۵، ۲۱۱، ۲۲۲، ۷۷۴، ۶۹۳
- ث
- ثروتیان، بهروز: ۸۰۴
- ج
- جاوید، هاشم: ۱۰، ۱۴، ۱۵، ۲۶، ۲۹، ۳۶، ۴۳، ۴۹، ۵۳، ۵۵، ۵۹، ۶۷، ۶۸، ۷۵، ۷۶، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۱۰۰، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۱۶، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۹، ۱۳۲، ۱۴۴، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۹، ۱۷۷، ۱۸۰، ۱۸۳، ۱۸۶، ۱۹۱، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۲۶، ۲۲۸، ۲۳۱، ۲۳۸، ۲۴۱، ۲۴۷، ۲۵۰، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۴، ۲۷۸، ۲۸۰، ۲۸۲، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۹۳، ۳۰۸، ۳۱۹، ۳۲۲، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۴۸، ۳۴۵، ۳۶۷، ۳۷۰، ۳۷۳، ۳۷۵، ۳۷۸، ۳۸۱، ۳۸۶، ۳۹۱، ۳۹۸، ۴۱۰، ۴۱۶، ۴۲۳، ۴۲۷، ۴۳۲، ۴۳۵، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۵، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۶۲، ۴۶۴، ۴۶۷، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۶، ۴۸۵، ۴۹۲، ۴۹۹، ۵۰۹، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۹، ۵۲۴، ۵۲۸، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۴۳، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۵، ۵۶۵، ۵۷۶، ۵۸۰، ۵۸۲، ۵۸۶، ۵۹۱، ۵۹۴، ۵۹۸، ۶۰۳، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۹، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۶، ۶۳۴، ۶۴۷، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۷، ۶۶۸، ۶۷۵، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۹۰، ۷۰۰، ۷۰۲، ۷۰۹، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۲۴، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۷۴، ۷۹۶، ۸۰۰، ۸۰۲، ۸۲۷، ۸۲۹
- جاویدان، محسن: ۵۹۹
جاوید صباغیان، محمد: ۵۹۰
جبار گل باغی، سیدعلی: ۱۶
جمال زاده، سیدمحمد علی: ۵۸، ۳۳۲، ۴۸۸، ۶۱۹
جمالی، پرویز: ۷۱۷
جعفری، یونس: ۵۲۱، ۵۸۵، ۶۱۹
- ح
- حربری، علی اصغر: ۵۸
حسن زاده آملی، حسن: ۳۱، ۹۳، ۲۰۴، ۴۳۶، ۴۹۱، ۴۴۳
حقیر، جلیل: ۱۲۲
حمیدیان، سعید: ۲۶، ۵۹، ۱۰۸، ۱۱۱، ۱۲۰، ۱۲۶، ۱۴۹، ۱۵۸، ۲۲۸، ۲۶۰، ۳۲۷، ۳۸۳، ۳۹۰، ۳۹۲، ۴۵۴، ۴۶۶، ۴۸۰، ۵۷۶، ۶۰۳، ۶۷۱، ۶۸۶، ۶۹۳، ۶۹۸، ۷۰۵، ۷۱۲، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۲۸، ۷۵۶
- حواشی دیوان حافظ، چاپ ۱۳۹۹ بمبئی: ۲۱۱
- خ
- خانفی، پرویز: ۵۶۵
خراسانی، سیداحمد: ۱۲۰، ۶۷۳
خرمشاهی، بهاءالدین: ۱۸، ۲۴، ۲۷، ۳۰، ۳۹، ۴۰، ۴۷، ۵۲، ۵۵، ۵۹، ۸۵، ۱۰۶، ۱۲۰، ۱۲۵، ۱۴۲، ۱۵۰، ۱۶۱، ۱۶۷، ۱۷۸، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۸، ۲۱۱، ۲۱۸، ۲۲۶، ۲۵۰، ۲۶۰، ۲۶۴، ۲۶۷، ۲۷۰، ۲۹۰، ۲۹۲، ۲۹۴، ۲۹۶، ۳۱۶، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۴، ۳۳۷، ۳۴۱، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۵، ۳۶۰، ۳۷۴، ۳۸۵، ۳۹۰، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۶، ۴۰۷، ۴۴۰، ۴۴۴، ۴۵۲، ۴۵۵، ۴۶۲، ۴۷۱، ۴۸۰، ۴۸۷، ۴۹۷، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۸، ۵۱۶، ۵۲۵، ۵۳۱، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۷، ۵۵۱، ۵۵۷، ۵۶۵، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۵

۴۰۳، ۳۸۵، ۳۸۴، ۳۷۹، ۳۷۴، ۳۶۹، ۳۶۰	۶۳۶، ۶۱۹، ۶۰۸، ۶۰۲، ۵۹۹، ۵۸۴، ۵۸۰
۴۵۸، ۴۵۷، ۴۳۴، ۴۳۳، ۴۲۵، ۴۱۹، ۴۰۵	۶۹۸، ۶۹۱، ۶۸۳، ۶۷۳، ۶۵۵، ۶۵۲، ۶۵۰
۴۸۵، ۴۸۲، ۴۸۰، ۴۷۹، ۴۶۸، ۴۶۴، ۴۶۰	۷۴۶، ۷۴۱، ۷۳۴، ۷۲۴، ۷۱۷، ۷۰۵، ۷۰۴
۵۳۵، ۵۳۰، ۵۲۶، ۵۱۲، ۵۱۰، ۵۰۹، ۴۸۸	۸۲۶، ۷۸۱، ۷۷۹، ۷۶۹، ۷۶۸، ۷۶۲، ۷۴۷
۵۸۴، ۵۷۸، ۵۷۶، ۵۷۵، ۵۷۱، ۵۶۳، ۵۶۱	خسروی، محمدرضا: ۳۸، ۴۳، ۱۹۸، ۲۲۹
۶۱۴، ۶۱۳، ۶۰۲، ۵۹۸، ۵۹۷، ۵۹۶، ۵۹۵	۵۰۹، ۳۳۳، ۲۹۴، ۲۹۰، ۲۶۷، ۲۵۶، ۲۳۲
۷۰۸، ۶۹۸، ۶۹۱، ۶۷۸، ۶۵۴، ۶۴۷، ۶۲۶	۶۰۷، ۵۱۰
۷۶۱، ۷۵۶، ۷۴۷، ۷۴۵، ۷۳۰، ۷۱۳، ۷۱۱	خطیب رهبر، خلیل: ۲۱۱
۸۲۵، ۸۱۵، ۸۰۴، ۷۸۸، ۷۸۲	
دشتی، علی: ۴۴، ۵۳، ۶۶، ۸۸، ۱۱۳، ۱۳۴	د
۵۱۵، ۴۸۰، ۳۳۹، ۲۱۲، ۱۸۹، ۱۷۴، ۱۷۳	
۷۹۱، ۷۲۱، ۶۹۷، ۶۴۹، ۶۰۶، ۵۹۴، ۵۷۱	
دشتی، سیدمحمد: ۶۶۲، ۷۳۲، ۷۴۳	
دانشمندی حافظ شناس: ۷۶۴	
دوانی، جلال‌الدین (علامه): ۹۵، ۲۵۳، ۲۹۱	
۶۴۹، ۶۲۷، ۶۲۶، ۶۱۹، ۴۹۵، ۴۹۴، ۴۰۵	
۷۶۵	
دوانی، علی: ۹۵، ۲۵۴، ۳۹۱، ۴۰۶، ۴۹۵	
۷۶۵، ۶۵۰، ۶۱۴	
دهخدا، علی‌اکبر: ۱۳، ۱۵، ۳۶، ۵۸، ۶۳، ۷۲	
۱۲۹، ۱۱۸، ۱۱۴، ۱۱۱، ۱۰۸، ۸۲، ۷۶	
۲۰۹، ۲۰۰، ۱۸۹، ۱۸۸، ۱۶۷، ۱۳۸، ۱۳۲	
۲۸۱، ۲۷۷، ۲۶۵، ۲۶۱، ۲۳۲، ۲۲۸، ۲۲۲	
۳۴۱، ۳۳۶، ۳۲۰، ۳۱۱، ۲۸۶، ۲۸۵، ۲۸۲	
۴۳۷، ۴۰۲، ۴۰۰، ۳۸۳، ۳۸۰، ۳۶۹، ۳۵۳	
۵۱۶، ۴۹۷، ۴۸۷، ۴۷۴، ۴۶۳، ۴۶۱، ۴۴۶	
۶۷۱، ۶۷۰، ۶۶۲، ۶۳۸، ۵۹۴، ۵۸۷، ۵۲۷	
۷۴۶، ۷۴۳، ۷۴۲، ۷۰۲، ۶۸۶، ۶۷۷، ۶۷۴	
۷۹۳، ۷۹۱، ۷۶۱، ۷۵۶، ۷۵۴، ۷۵۲، ۷۶۱	
۸۲۳، ۸۱۳، ۸۰۱	
ذ	
ذکاوتی قراگزلو، علیرضا: ۱۳، ۱۸، ۲۰، ۳۱	
دادبه، اصغر: ۲۲، ۲۹، ۵۲، ۶۶، ۹۹، ۱۰۳، ۱۱۰	
۲۴۶، ۲۳۰، ۲۱۲، ۱۷۳، ۱۵۹، ۱۴۹، ۱۲۶	
۳۲۱، ۳۱۶، ۲۹۲، ۲۷۵، ۲۷۳، ۲۷۱، ۲۶۸	
۵۰۵، ۴۸۰، ۴۶۹، ۴۳۶، ۴۳۳، ۴۲۸، ۳۷۶	
۶۵۶، ۶۳۶، ۵۴۹، ۵۴۶، ۵۲۵، ۵۲۳، ۵۱۰	
۷۸۲، ۷۶۸، ۷۵۶، ۷۱۵، ۶۵۷	
دارابی، محمدبن محمد: ۱۲، ۱۳، ۹۵، ۱۰۰، ۱۲۸	
۳۶۹، ۳۶۵، ۳۵۳، ۳۲۳، ۲۹۳، ۲۴۰، ۲۱۲	
۴۲۰، ۴۱۸، ۴۰۴، ۳۹۸، ۳۹۱، ۳۷۵، ۳۷۰	
۵۱۴، ۴۹۶، ۴۸۵، ۴۸۴، ۴۶۷، ۴۵۱، ۴۴۳	
۶۶۱، ۶۴۹، ۶۲۳، ۵۹۰، ۵۷۹، ۵۷۶، ۵۵۵	
۷۳۰، ۷۱۲، ۷۱۰، ۶۹۵، ۶۹۰، ۶۸۳، ۶۶۸	
۸۲۷، ۷۲۴، ۷۸۴، ۷۵۹، ۷۴۵، ۷۴۰	
درودیان، ولی‌الله: ۳۱، ۴۵۵، ۶۱۰، ۷۵۱	
دست‌غیب، عبدالعلی: ۱۱، ۱۳، ۱۸، ۲۰، ۳۵	
۸۶، ۷۳، ۷۰، ۶۱، ۶۰، ۵۷، ۵۵، ۵۳، ۴۲، ۳۶	
۱۲۹، ۱۱۳، ۱۱۲، ۱۱۰، ۱۰۴، ۹۹، ۸۸، ۸۷	
۱۷۸، ۱۶۹، ۱۶۵، ۱۵۸، ۱۵۱، ۱۴۹، ۱۴۳	
۲۲۶، ۲۰۷، ۲۰۳، ۲۰۰، ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۷۹	
۲۵۱، ۲۴۸، ۲۴۸، ۲۴۷، ۲۳۹، ۲۳۱، ۲۲۸	
۲۷۷، ۲۷۶، ۲۶۸، ۲۶۳، ۲۶۰، ۲۵۶، ۲۵۳	
۳۱۹، ۳۱۷، ۳۱۳، ۳۰۴، ۳۰۲، ۲۸۹، ۲۸۳	
۳۵۳، ۳۵۰، ۳۴۱، ۳۴۰، ۳۳۳، ۳۲۶، ۳۲۲	

۵۹۷، ۵۹۵-۵۹۱، ۵۸۹، ۵۸۵-۵۸۳-۵۷۷
 ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۳، ۶۱۵، ۶۱۷
 ۶۱۹-۶۲۶، ۶۲۸، ۶۲۵-۶۳۱، ۶۳۷-۶۳۹
 ۶۴۱، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۶-۶۴۹، ۶۵۱-۶۷۲
 ۶۷۶-۶۷۸، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۸۴-۶۸۷
 ۶۸۹-۶۹۳، ۶۹۵-۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۲، ۷۰۳
 ۷۰۵-۷۰۸، ۷۱۰-۷۱۲، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۲۰
 ۷۲۱، ۷۲۵، ۷۲۷، ۷۲۹-۷۳۷، ۷۳۹، ۷۴۲
 ۷۴۴، ۷۴۷، ۷۴۹، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۵
 ۷۵۸-۷۷۳، ۷۷۵-۷۸۵، ۷۸۸-۷۹۲
 ۷۹۴-۸۰۱، ۸۰۳-۸۱۰، ۸۱۲-۸۱۴، ۸۱۶

ربانی گلپایگانی، علی: ۳۶۰

رحیمی، مصطفی: ۲۵۰، ۵۹۰، ۶۳۶، ۷۰۱

رزاز، علی اکبر: ۹، ۵۷، ۹۴، ۱۲۹، ۱۳۲، ۱۴۹
 ۱۹۴، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۴۶، ۲۸۹، ۲۹۴، ۳۰۱
 ۳۳۲، ۳۴۱، ۳۶۳، ۳۹۰، ۴۰۴، ۴۰۹، ۴۲۲
 ۴۴۳، ۴۴۸، ۴۵۳، ۴۵۲، ۴۵۶، ۴۶۹، ۷۸۲
 ۸۲۱

رجائی بخارائی، احمد علی: ۶۷، ۱۰۲، ۱۰۳،
 ۱۹۰، ۱۹۱، ۲۰۲، ۲۷۳، ۲۷۷، ۲۶۲، ۴۰۴
 ۴۹۴، ۵۲۱، ۶۰۲، ۷۷۴، ۸۱۰، ۸۱۸

رعنا حسینی، کرامت: ۱۸، ۶۹۳

رکن، محمود: ۱۲، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۳۰، ۳۸،
 ۴۰، ۴۶، ۴۸، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۵۸، ۵۹، ۶۷
 ۷۰، ۷۴، ۷۷، ۸۲، ۸۳، ۸۵، ۸۶، ۹۵، ۹۶
 ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۲-۱۰۶، ۱۱۲-۱۱۵، ۱۱۷
 ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۴-۱۲۶، ۱۳۵، ۱۳۸
 ۱۳۹، ۱۴۱-۱۴۳، ۱۴۶-۱۴۸، ۱۵۰-۱۵۳
 ۱۵۶-۱۵۸، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۷۱
 ۱۷۲، ۱۷۴-۱۷۶، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۴
 ۱۹۱، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۰۲
 ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۸-۲۲۳
 ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۳۳-۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۲

۶۴، ۷۷، ۸۵، ۱۳۲، ۱۹۷، ۲۴۷، ۲۵۲، ۲۸۶
 ۲۹۶، ۳۰۵، ۳۱۶، ۳۲۱، ۳۲۳، ۳۷۴، ۴۱۱
 ۴۲۴، ۴۵۷، ۴۸۲، ۴۸۶، ۴۹۹، ۵۶۵، ۷۲
 ۵۹۰، ۶۰۰، ۶۱۹، ۶۵۰، ۶۷۴، ۶۸۱، ۸۱۴

ذوالفقاری، حسن: ۶۸۳

ذوالنور، رحیم: ۲۱۲

ذکاء، سیروس: ۸۲۵

ر

راستگو، سید محمد: ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۵
 ۱۸-۲۷، ۳۰-۳۵، ۳۶، ۳۸، ۴۰، ۴۱، ۴۲
 ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۰-۶۵، ۶۷
 ۷۰-۷۴، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰-۸۴، ۸۶-۸۸، ۹۰
 ۹۱، ۹۳-۱۰۲، ۱۰۵-۱۱۶، ۱۱۸-۱۲۶
 ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۷-۱۳۹
 ۱۴۱-۱۵۷، ۱۶۰-۱۷۱، ۱۷۳، ۱۷۴
 ۱۷۶-۱۷۸، ۱۸۰-۱۸۱، ۱۸۴-۱۹۴
 ۱۹۶-۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۴-۲۰۸، ۲۱۴-۲۱۷
 ۲۱۹-۲۲۴، ۲۲۹-۲۳۲، ۲۳۴-۲۳۷
 ۲۳۹-۲۴۲، ۲۴۵-۲۴۷، ۲۴۹-۲۶۶
 ۲۶۸-۲۷۰، ۲۷۲، ۲۷۷-۲۸۰، ۲۸۵-۲۹۳
 ۲۹۸-۳۰۴، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۱۰، ۳۱۶-۳۱۶
 ۳۱۸، ۳۲۰، ۳۲۵، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۱، ۳۳۳
 ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۵۴، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۰
 ۳۶۱، ۳۶۳، ۳۶۵، ۳۸۷، ۳۹۹، ۴۰۲، ۴۰۶
 ۴۰۸، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۳-۴۱۹، ۴۲۱، ۴۲۶
 ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۵-۴۳۹
 ۴۴۴-۴۴۹، ۴۵۱-۴۵۳، ۴۵۵-۴۶۱، ۴۶۳
 ۴۶۵-۴۷۰، ۴۷۲، ۴۷۴، ۴۷۶، ۴۸۱، ۴۸۳
 ۴۸۷، ۴۸۹، ۴۹۳، ۴۹۷، ۴۹۸، ۵۰۰-۵۰۷
 ۵۰۹-۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۵-۵۲۰، ۵۲۳-۵۲۸
 ۵۳۰-۵۴۹، ۵۵۱-۵۵۴، ۵۵۷، ۵۵۸
 ۵۶۰-۵۶۳، ۵۶۵، ۵۶۷، ۵۷۰-۵۷۵

۷۱، ۷۲، ۷۵، ۷۶، ۸۴، ۹۸، ۱۲۰، ۱۲۹،
 ۱۷۸، ۱۸۲، ۱۸۶، ۱۹۷، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۲۹،
 ۲۳۲، ۲۴۸، ۲۵۱، ۲۳۶، ۲۴۲، ۲۵۲، ۲۸۰،
 ۲۸۳، ۳۰۴، ۳۱۳، ۳۱۹، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۴۱،
 ۳۵۹، ۳۶۲، ۵-۵، ۵۵۱، ۵۳۶، ۵۵۲، ۵۸۵،
 ۶۰۰، ۶۰۷، ۶۱۸، ۶۳۵، ۶۵۲، ۶۵۷، ۶۶۶،
 ۶۷۶، ۶۷۸، ۶۸۳، ۶۹۱، ۷۲۱، ۷۲۴، ۷۳۵،
 ۷۸۵، ۷۹۹، ۸۰۸، ۸۲۷، ۸۳۰

ز

زارعی، عبدالله: ۱۶۹، ۳۴۱، ۵۱۰، ۵۷۸
 زریاب‌خویی، عباس: ۱۱، ۱۲، ۱۸، ۲۰، ۲۲،
 ۲۳، ۳۰، ۵۲، ۵۷، ۶۷، ۶۸، ۹۲، ۱۰۱، ۱۱۰،
 ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۱۲، ۱۲۲، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۴۰، ۱۴۳،
 ۱۴۴، ۱۶۸، ۱۷۹، ۱۸۶، ۱۹۴، ۲۰۲، ۲۰۹،
 ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۲۲، ۲۲۷، ۲۳۶، ۲۴۸، ۲۴۹،
 ۲۵۲، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۷۰، ۲۸۵، ۲۹۱، ۳۰۲،
 ۳۰۹، ۳۱۶، ۳۲۱، ۳۲۵، ۳۴۱، ۳۴۳، ۳۴۴،
 ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۶۹، ۳۷۶، ۳۸۳، ۴۰۴، ۴۲۰،
 ۴۲۶، ۴۲۸، ۴۳۲، ۴۳۶، ۴۴۳، ۴۴۷، ۴۵۲،
 ۴۵۶، ۴۶۴، ۴۷۳، ۴۸۲، ۴۸۵، ۴۸۸، ۴۹۲،
 ۵-۵، ۵۱۰، ۵۱۰، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۸، ۵۳۰، ۵۴۶،
 ۵۵۲، ۵۵۶، ۵۶۵، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۸، ۵۹۸،
 ۶۲۳، ۶۳۰، ۶۳۶، ۶۴۰، ۶۴۲، ۶۴۴، ۶۵۱،
 ۶۶۵، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۹۳، ۶۹۴، ۷۱۰، ۷۱۳،
 ۷۲۴، ۷۳۸، ۷۴۹، ۷۵۳، ۷۷۳، ۷۷۸، ۷۷۴،
 ۸۰۳، ۷۹۶

زرین‌کوب، عبدالحسین: ۱۳، ۱۴، ۱۸-۲۱،
 ۲۴، ۲۶، ۳۱، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۵۴، ۶۱، ۶۹، ۸۲،
 ۸۸، ۹۴، ۱۰۸، ۱۱۲، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۹،
 ۱۳۲، ۱۴۹، ۱۵۸، ۱۷۲، ۲۰۹، ۲۱۲، ۲۲۹،
 ۲۳۸، ۲۶۸، ۲۹۰، ۳۱۰، ۳۱۴، ۳۱۶، ۳۱۸،
 ۳۲۴، ۳۲۷، ۳۵۱، ۳۷۶، ۳۷۸، ۳۸۶، ۴۰۳

۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۱-۲۵۴، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۲،
 ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۷، ۲۶۹، ۲۷۱-۲۷۳، ۲۷۵،
 ۲۷۸-۲۸۲، ۲۸۴، ۲۹۱-۲۹۵، ۲۹۷،
 ۳۰۲-۳۰۶، ۳۰۹، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۶-۳۱۸،
 ۳۲۱، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۱، ۳۴۴،
 ۳۴۷-۳۴۹، ۳۵۶، ۳۵۸، ۳۶۰-۳۶۵، ۳۶۶،
 ۳۷۱، ۳۷۴، ۳۷۶-۳۷۹، ۳۸۱-۳۸۴، ۳۸۷،
 ۳۹۰، ۴۰۰-۴۰۲، ۴۰۹، ۴۱۱، ۴۱۳، ۴۱۶،
 ۴۱۷، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۳۰، ۴۳۲، ۴۳۴،
 ۴۳۶-۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۷، ۴۶۷،
 ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۹، ۴۹۱،
 ۴۹۲، ۴۹۷، ۵۰۳، ۵۱۶، ۵۱۹، ۵۲۴، ۵۲۸،
 ۵۳۱، ۵۳۳، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۳، ۵۴۷،
 ۵۵۲، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۸، ۵۶۳، ۵۶۵، ۵۶۷،
 ۵۶۹، ۵۷۱، ۵۷۶، ۵۸۵، ۵۸۸، ۵۹۵، ۵۹۷،
 ۵۹۹، ۶۱۴، ۶۱۹، ۶۲۱، ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۲۹،
 ۶۳۳، ۶۳۵، ۶۳۷، ۶۳۹، ۶۴۲، ۶۴۷، ۶۵۰،
 ۶۵۱، ۶۵۳، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۶۲، ۶۶۶، ۶۶۷،
 ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۳، ۶۷۶، ۶۷۹، ۶۸۵،
 ۶۸۷، ۶۸۹، ۶۹۶، ۶۹۷، ۷۰۰، ۷۰۹، ۷۱۰،
 ۷۱۱، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۶، ۷۲۳، ۷۲۸، ۷۳۹،
 ۷۴۰، ۷۴۲، ۷۴۴، ۷۵۵، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹،
 ۷۶۲-۷۶۴، ۷۶۶، ۷۷۰، ۷۷۵، ۷۷۷-۷۷۹،
 ۷۸۱، ۷۸۵، ۷۸۷، ۷۸۹، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۱،
 ۸۰۳، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۹، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴،
 ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۵، ۸۲۶

رکنی‌زاده سالک، م. حسن: ۲۱۲

رواقی، علی: ۲۲، ۲۸، ۳۳، ۵۳، ۷۴، ۱۵۸،
 ۱۶۵، ۲۹۲، ۳۰۹، ۳۴۳، ۵۰۵، ۵۶۵، ۵۹۷،
 ۵۹۸، ۶۵۱، ۶۵۶، ۶۹۳، ۷۳۳، ۷۷۴

روح‌الامینی، محمود: ۱۸۱، ۴۲۶، ۵۳۴، ۵۵۲،
 روحانی، رضا: ۶۶۳
 ریاحی، محمدامین: ۱۱، ۱۳، ۱۹، ۲۰، ۴۰

سهیلی خوانساری، احمد: ۴۴۱، ۶۰۱، ۶۶۳، ۸۳۱	۴۸۵، ۴۵۶، ۴۵۳، ۴۴۴، ۴۴۳، ۴۰۹، ۴۰۸، ۵۵۶، ۵۴۲، ۵۳۲، ۵۲۸، ۵۲۴، ۵۰۰، ۴۸۹، ۵۹۹، ۵۹۸، ۵۹۴، ۵۸۵، ۵۸۱، ۵۷۶، ۵۷۲، ۶۸۳، ۶۵۰، ۶۴۹، ۶۴۲، ۶۳۰، ۶۲۷، ۶۰۰، ۷۲۴، ۷۲۱، ۷۱۵، ۷۱۲، ۷۱۱، ۷۰۷، ۷۰۵، ۸۲۷، ۸۲۵، ۸۲۱، ۷۹۳، ۷۸۶
شاملو، احمد: ۲۸، ۵۴، ۷۴، ۸۲، ۱۵۳، ۱۶۵، ۱۸۴، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۸۲، ۳۵۹، ۳۶۳، ۴۵۱، ۵۰۹، ۵۶۵، ۵۷۳، ۵۹۷، ۶۱۴، ۶۵۷، ۶۷۴، ۸۱۹، ۷۹۵، ۷۸۴	زنجان، برات: ۸۲، ۲۱۲، ۲۲۹، ۳۷۶، ۴۰۷، ۸۲۲، ۷۵۸، ۶۵۰، ۵۲۸
شایگان، حسن، شیروانی، فردین: ۵۹۴، شیروانی، فردین، شایگان، حسن: ونیز شایگان، حسن: ۷۸۹ شجاع (مؤلف انیس الناس): ۵۸ شریف‌العلماء لنگری گیلانی: ۲۱۲	زیبایی، محمدعلی: ۵۶۵، ۲۱۲
شیرین، حسن، شیروانی، فردین: ۵۹۴، شیروانی، فردین، شایگان، حسن: ونیز شایگان، حسن: ۷۸۹ شجاع (مؤلف انیس الناس): ۵۸ شریف‌العلماء لنگری گیلانی: ۲۱۲	س
شیرین، محمدجواد: ۹، ۲۱۰، ۴۴۳، ۵۶۳، ۷۱۷	ستوده، غلامرضا: ۵۲۸، ۵۳۷
شعار، جعفر: ۵۲۱، ۵۶۵	سجادی، ضیاء‌الدین: ۲۶، ۶۶، ۱۵۸، ۱۹۴، ۲۱۲، ۲۲۸، ۴۵۱، ۴۶۰، ۴۷۵، ۴۸۵، ۵۰۷، ۸۲۷، ۷۱۲، ۵۶۷، ۵۶۵، ۵۳۶، ۵۲۶، ۵۲۱
شفیعی کدکنی، محمدرضا: ۱۸، ۲۵، ۵۲، ۱۷۴، ۲۴۸، ۳۴۵، ۳۵۶، ۴۱۹، ۵۱۵، ۵۶۵، ۸۲۷، ۸۰۶، ۷۵۲، ۶۲۹، ۶۱۵	سروش، عبدالکریم: ۶۹، ۳۷۴، ۵۸۵، ۶۷۳، سروشیار، جمشید: ۱۷، ۱۹، ۳۶، ۶۵، ۱۰۹، ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۲۷، ۲۰۹، ۱۹۲، ۱۳۴، ۱۲۱، ۲۹۶، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۷، ۳۶۰، ۳۷۲، ۴۱۳، ۴۳۰، ۴۶۰، ۴۹۰، ۵۱۹، ۵۴۹، ۵۷۵، ۶۳۶، ۷۵۵، ۷۱۷، ۶۵۹، ۶۵۳، ۶۵۱، ۶۵۰، ۶۳۸، ۷۹۲، ۷۸۹، ۷۷۹
شفیعی، محمد: ۲۰، ۱۳۶، ۱۷۳، ۱۹۳، ۲۵۷، ۲۷۵، ۳۵۱، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۵۶، ۶۹۴، ۷۸۲، ۸۰۸، ۷۹۰	سعیدرومند، جواد: ۲۱۲
شمس، صلاح‌الدین: ۵۶۶	سعیدی، خسرو، ۶۹
شمیسا، سیروس: ۱۱۹، ۲۱۳، ۳۵۶، ۵۲۱، ۸۰۶	سعیدی سیرجانی، علی‌اکبر: ۷۸، ۲۰۵، ۲۸۳، ۲۹۳، ۳۳۲، ۳۵۵، ۴۵۰، ۵۰۵، ۵۵۷، ۶۱۶، ۸۲۱، ۷۷۳، ۶۳۸، ۶۲۷
شوقی نوبر، احمد: ۳۹، ۹۲، ۱۰۲، ۱۲۰، ۱۶۰، ۱۸۰، ۱۸۵، ۲۲۵، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۹، ۳۰۹، ۳۲۱، ۳۲۷، ۳۵۸، ۳۸۲، ۳۹۵، ۴۱۱، ۴۳۳، ۴۴۷، ۵۰۶، ۵۲۴، ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۷۶، ۶۲۰، ۶۲۲، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۷۰، ۶۸۳، ۶۸۶، ۷۱۵، ۷۲۱، ۷۳۴، ۸۲۰، ۸۲۲، ۸۲۵، ۸۲۷	سمیعی [گیلانی]، احمد: ۴۳، ۴۷، ۱۱۵، ۱۲۲، ۱۴۲، ۲۰۹، ۲۳۶، ۲۶۶، ۴۲۶، ۵۰۱، ۶۲۵، ۶۵۵، ۷۱۴، ۷۲۵، ۷۴۵، ۷۶۴، ۸۰۰، ۸۲۴، ۸۲۵
شهیدی، سیدجعفر: ۳۶، ۴۸۸، ۵۱۰، ۵۷۳	سوم: ۱۵۳
	سهرابی، مرتضی: ۱۲۲

۳۴۸، ۳۴۵، ۳۴۲، ۳۳۵، ۳۳۰، ۳۲۳، ۳۲۱
 ۳۶۴، ۳۶۳، ۳۶۱، ۳۵۸، ۳۵۷، ۳۵۴، ۳۵۱
 ۳۸۴، ۳۸۳، ۳۸۱، ۳۷۷، ۳۷۴، ۳۷۲، ۳۶۸
 ۳۸۵، ۳۹۱، ۳۹۴، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۸، ۴۱۰
 ۴۱۳، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۳، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۳۷
 ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۲، ۴۵۱، ۴۵۴، ۴۵۹، ۴۶۰
 ۴۶۸، ۴۷۲، ۴۷۶، ۴۷۹، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۸
 ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۰۶، ۵۰۸، ۵۱۰، ۵۱۲
 ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۷، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۶، ۵۲۹
 ۵۳۰، ۵۳۲، ۵۳۵، ۵۴۵، ۵۵۰، ۵۶۰، ۵۶۳
 ۵۶۶، ۵۶۸، ۵۷۳، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۹۲، ۵۹۵
 ۵۹۹، ۶۰۴، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۱۲، ۶۱۴، ۶۱۵
 ۶۲۰، ۶۲۲، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۵، ۶۳۸، ۶۶۷
 ۶۷۳، ۶۷۶، ۶۷۸، ۶۸۸، ۶۹۰، ۶۹۲، ۶۹۵
 ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۵
 ۷۱۸، ۷۲۰، ۷۲۴، ۷۳۱، ۷۳۳، ۷۳۹، ۷۴۲
 ۷۴۴، ۷۵۲، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۶۷، ۷۷۰، ۷۷۸
 ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۲، ۷۸۷، ۷۹۰، ۷۹۲، ۷۹۳
 ۷۹۸، ۸۰۳، ۸۱۰، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۵، ۸۱۷

غ

غ، ح: ۵۸۳، ۲۱

غنی، قاسم: ۱۶، ۲۳، ۲۳، ۳۳، ۳۵، ۳۸، ۵۲، ۶۹، ۸۴
 ۱۰۵، ۱۲۰، ۱۷۱، ۲۱۳، ۲۲۲، ۲۵۳، ۳۱۹
 ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۵۱، ۳۹۳، ۴۰۳، ۴۲۰، ۴۴۷
 ۴۵۶، ۴۸۵، ۴۹۴، ۵۰۳، ۵۲۴، ۵۳۰، ۵۶۰
 ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۶۲۰، ۶۴۲، ۶۵۱، ۶۵۷
 ۶۷۶، ۶۸۴، ۶۹۸، ۷۰۱، ۷۴۵، ۷۵۳، ۷۶۶
 ۷۶۷، ۷۸۶، ۸۰۲

ف

فانی، کامران: ۵۰۸

فخرالزمانی قزوینی: ۴۲۰

شیبانی: ۲۹۷

شیرازی، محمدحسین: ۴۰۴

ص

صبا، علی اکبر: ۸۲، ۲۳۶، ۳۱۱، ۶۸۴، ۶۹۶
 ۷۰۷، ۸۲۵
 صباغیان جاوید، محمد: ۶۸۳، ۷۷۷، ۷۰۰
 صدر، پورانداخت: ۵۶۶
 صدیقی، زبیده: ۱۲۲
 صدیقی، غلامحسین: ۳۲۸
 صنعتی، همایون: ۲۲۲
 صدی، بیژن: ۵۸

ع

عابدی، محمود: ۵۳۰، ۸۰۳
 عابدی، جواد: ۶۶۶، ۷۱۶، ۷۵۰
 عطارپور، ارسلان: ۲۱۳
 علوی، عبدالعلی (پرتو): ۱۰۴، ۱۱۳، ۱۲۷
 ۱۹۴، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۲۲، ۲۲۷، ۲۶۰، ۳۱۷
 ۳۲۸، ۳۸۵، ۴۹۶، ۵۰۶، ۵۳۹، ۵۶۶، ۵۷۵
 ۶۵۵، ۶۸۴، ۷۰۷، ۷۱۹، ۷۷۰، ۷۸۰، ۸۰۹
 عبوضی، رشید: ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲
 ۲۵، ۲۹، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳
 ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۵۶، ۵۸، ۶۳، ۶۶، ۷۱، ۷۲، ۷۶
 ۷۹، ۸۰، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۱۰۱، ۱۰۴
 ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۴
 ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۸، ۱۴۰
 ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۶، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۶۱، ۱۶۴
 ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۷۸، ۱۸۱، ۱۸۲، ۲۰۲، ۲۰۵
 ۲۰۷، ۲۱۴، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۳
 ۲۴۱، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۶
 ۲۵۷، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۵
 ۲۷۷، ۲۸۲، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۶
 ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۵، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۱۰، ۳۱۹

قرنل ایباغ، حبیب اللہ: ۲۱۳	فرزاد، مسعود: ۱۰-۳۰، ۳۳-۵۲، ۵۴-۶۸
قزوینی، محمد: ۱۱، ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۳۷، ۵۲، ۵۵	۷۴-۷۰، ۷۷-۷۹، ۸۱-۱۰۵، ۱۰۷
۵۸، ۶۲، ۶۶، ۶۹، ۷۲، ۷۳، ۷۶، ۱۲۵، ۱۵۴	۱۰۹-۱۱۹، ۱۲۱-۱۵۹، ۱۶۲-۱۷۷
۱۶۱، ۱۶۸، ۱۷۶، ۱۹۴، ۲۲۲، ۲۳۸، ۲۳۹	۱۷۹-۱۸۵، ۱۸۹-۲۱۰، ۲۱۴-۲۳۸، ۲۴۰
۲۴۰، ۲۴۹، ۲۶۴، ۲۸۵، ۳۰۵، ۳۲۸، ۳۵۱	۳۴۲-۴۲۵، ۴۲۷-۵۶۴، ۵۶۶-۶۱۸
۳۵۴، ۳۵۹، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۶، ۴۳۹، ۴۸۵	۶۲۰-۶۳۰، ۶۳۲-۷۵۵، ۷۵۷-۸۱۷
۴۹۴، ۵۰۶، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۴۲، ۵۶۰، ۵۷۴	فرزام، حمید: ۵۲۱
۵۹۳، ۶۰۶، ۶۱۲، ۶۲۰، ۶۳۵، ۶۴۳، ۶۴۵	فرزان، محمد: ۳۰، ۸۲، ۲۳۶، ۳۱۱، ۵۳۰
۶۷۹، ۶۸۱، ۶۹۸، ۷۶۶، ۷۷۴، ۷۹۱، ۸۳۱	۵۳۴، ۵۴۴، ۶۹۶، ۷۰۷، ۷۱۹، ۸۰۷، ۸۱۱
قیصری، ابراہیم: ۲۸، ۱۷۲، ۳۷۸، ۳۹۰، ۴۹۴	۸۲۵
۶۱۱، ۶۵۵، ۷۲۱، ۷۵۹، ۷۶۷	فرزانه، ی: ۴۸۵
	فرسیو، بہاء الدین: ۷۶، ۲۵۳، ۵۲۱، ۵۹۵
	۶۲۵، ۷۰۷

ک

کاظمی، داریوش: ۲۱۰	فرشاد صافی، احمد: ۱۲۶
کاظمیان، سروش: ۴۳، ۶۵، ۱۰۷، ۱۲۸، ۱۵۲	فروزانفر، محمد حسن (بدیع الزمان): ۱۲
۱۶۵، ۱۸۵، ۲۱۹، ۲۵۴، ۲۵۹، ۳۱۵، ۳۶۴	۲۰، ۳۴، ۱۴۱، ۱۴۵، ۱۹۱، ۱۹۸، ۱۹۹
۳۶۹، ۳۹۳، ۴۱۳، ۴۱۵، ۴۲۹، ۴۵۸، ۵۴۸	۲۰۰، ۲۳۱، ۲۳۶، ۲۷۸، ۳۲۷، ۳۴۳، ۳۶۵
۵۶۹، ۵۷۷، ۵۸۶، ۶۳۵، ۶۵۹، ۶۸۸	۳۹۴، ۴۲۹، ۴۷۳، ۵۵۵، ۶۰۹، ۶۲۳، ۶۴۰
کامران، ماشاء اللہ: ۲۸، ۱۳۵، ۱۶۷، ۱۷۲، ۲۹۰	۶۹۵، ۷۴۶، ۷۵۳، ۷۸۵
۳۴۳، ۳۵۴، ۴۲۱، ۵۹۶، ۶۲۰، ۶۵۶، ۷۰۴	فروغی، محمد علی (ذکاء الملک): ۲۵۷
۷۴۷، ۷۸۷	فروہر، نصرت اللہ: ۳۳، ۲۶۱، ۳۴۶، ۳۵۶
کاوسی، ہوشنگ: ۲۸، ۵۴، ۶۶، ۷۴، ۸۲، ۹۰	۴۲۸، ۴۴۸، ۴۸۳، ۸۰۶
۹۱، ۱۵۲، ۱۶۵، ۱۸۴، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۵۷	فرہیختہ، نور الدین: ۳۱، ۷۵۱
۳۵۹، ۳۶۳، ۴۳۴، ۴۵۱، ۵۰۹، ۵۶۶، ۵۷۳	فیض، محمد: ۴۸۵
۶۱۴، ۶۵۱، ۶۷۵، ۷۳۳، ۷۹۵	

کاویانی، مصطفیٰ: ۵۰۶

کزازی، مسعود: ۱۲۸

کمالی، حسین: ۲۶۷

کمرہ ای، سید علی محمد: ۶۸۴

کی آرش، ساسان: ۲۱۳

گ

گلچین معانی، احمد: ۸۸، ۱۰۹، ۲۱۰، ۴۸۶

ق

قریب، یحییٰ: ۲۷، ۴۲، ۶۴، ۷۴، ۹۰، ۱۷۲
۱۸۶، ۱۹۵، ۲۰۲، ۲۷۰، ۲۷۳، ۳۲۸، ۳۳۳
۳۳۶، ۳۴۸، ۳۶۸، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۹۶، ۴۱۱
۴۱۳، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۳۱، ۴۶۶، ۴۹۸، ۴۹۹
۵۰۷، ۵۰۸، ۵۱۳، ۵۲۸، ۵۴۹، ۵۷۲، ۵۸۰
۶۱۸، ۶۲۰، ۶۳۲، ۶۵۱، ۶۷۹، ۷۳۹، ۷۴۳
۷۷۹

- ۸۲۲، ۸۰۳، ۸۰۲، ۷۷۳، ۷۶۲
 مقربى، مصطفى: ۶۶۱
 مسگرى، يوسف: ۵۷۴، ۲۶۱
 مصطفا (كريمى) اميربانو: ۸۱۹، ۴۰۵، ۳۶۲
 مصفى، ابوالفضل: ۷۱۵، ۵۳۳
 مظهرى، مرتضى: ۲۹۴، ۸۹
 مظفرى، عليرضا: ۲۱۳
 معارفى، محى الدين: ۷۷۴، ۶۹۹
 معصومى، حسين: ۱۴۸، ۱۲۲، ۷۲، ۶۰، ۴۹
 ۴۵۸، ۳۹۲، ۳۳۷، ۳۲۲، ۳۱۶، ۲۹۳، ۲۹۰
 ۷۰۵، ۶۹۸، ۵۹۹، ۵۴۷، ۶۷۴، ۵۴۵، ۵۲۵
 ۸۲۶، ۷۸۶
 معيرى، محمدعلى: ۲۲۳، ۲۱۰، ۱۳۲، ۱۰
 ۷۲۳، ۶۲۰، ۴۷۴، ۴۳۴، ۳۱۰، ۲۷۶، ۲۲۴
 ۷۳۱
 معين، محمد: ۶۳۵، ۳۲۸، ۲۲۳
 معين، مهدخت: ۱۳۳، ۸۲، ۷۷، ۶۴، ۳۶، ۱۶
 ۲۵۹، ۲۳۲، ۲۲۹، ۲۲۳، ۲۰۰، ۱۹۰، ۱۸۸
 ۳۲۰، ۲۸۵، ۲۸۱، ۲۷۷، ۲۷۰، ۲۶۶، ۲۶۱
 ۴۳۸، ۴۰۲، ۴۰۰، ۳۸۴، ۳۶۹، ۳۴۲، ۳۳۶
 ۵۸۷، ۵۲۷، ۵۱۶، ۴۸۷، ۴۷۵، ۴۶۳، ۴۶۱
 ۷۵۲، ۷۶۷، ۷۴۴، ۶۷۴، ۶۷۱، ۶۶۲، ۶۲۸
 ۸۱۳، ۷۹۲، ۷۵۷، ۷۵۴
 ملاح، حسينعلى: ۶۴۹، ۲۴۸، ۲۲۷، ۲۱۰
 ۷۱۹، ۶۸۹
 ملاشمسا گيلانى: ۲۱۳
 مهدوى دامغانى، احمد، ۱۸، ۵۰، ۵۶، ۷۱، ۸۹
 ۲۳۴، ۲۲۸، ۱۴۴، ۱۴۲، ۱۳۰، ۱۲۶، ۱۰۳
 ۴۷۱، ۴۴۱، ۳۸۸، ۳۶۰، ۲۶۳، ۲۵۱، ۲۳۸
 ۷۲۲، ۶۹۲، ۶۵۸، ۶۴۳، ۶۲۹، ۵۶۶، ۵۶۴
 ۷۷۰، ۷۵۷، ۷۳۶، ۷۳۴، ۷۲۷، ۷۲۴
 موسوى، سيدحسين: ۵۴
 موسوى گرمارودى، على: ۶۹
- م
 مجتبانى، فتح الله: ۵۱۰، ۴۴۳، ۲۴۰، ۱۲۱، ۹۹
 ۷۳۳، ۷۲۱، ۶۹۴، ۶۴۲، ۶۰۸، ۵۶۶، ۵۲۵
 محبوب، محمدجعفر: ۷۶، ۵۶، ۳۸، ۲۴، ۱۵
 ۹۶، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۸، ۱۲۵
 ۱۶۳، ۱۶۲، ۱۶۰، ۱۵۷، ۱۵۱، ۱۴۹، ۱۴۶
 ۱۷۸، ۱۸۱، ۱۸۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۹، ۲۳۷
 ۲۴۶، ۲۶۲، ۲۷۰، ۲۷۹، ۲۸۸، ۳۱۹، ۳۲۱
 ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۷۵، ۴۰۹، ۴۳۶
 ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۵۷، ۴۶۷، ۴۷۴، ۴۸۳، ۴۹۳
 ۵۰۱، ۵۱۰، ۵۱۵، ۵۲۰، ۵۴۸، ۵۶۰، ۵۶۱
 ۵۶۶، ۵۸۳، ۵۸۶، ۵۹۷، ۶۰۶، ۶۱۰، ۶۱۵
 ۶۱۸، ۶۳۹، ۶۴۴، ۶۴۷، ۶۵۱، ۶۷۸، ۶۹۵
 ۷۰۵، ۷۰۹، ۷۱۱، ۷۱۸، ۷۲۱، ۷۲۵، ۷۳۰
 ۷۳۶، ۷۴۷، ۷۵۲، ۷۶۱، ۷۸۸، ۷۹۷
 محمودى، هوشنگ: ۷۲۲، ۷۰۷
 محيط طباطبايى، محمد: ۵۹، ۳۶، ۱۵، ۱۳
 ۶۴، ۷۷، ۸۲، ۱۰۰، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۳۰، ۱۳۳
 ۱۳۸، ۱۶۸، ۱۸۸، ۱۹۰، ۲۰۰، ۲۱۰، ۲۲۳
 ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۷۰، ۲۷۷
 ۲۸۱، ۲۸۵، ۲۸۶، ۳۱۱، ۳۲۰، ۳۳۶، ۳۴۲
 ۳۵۴، ۳۶۹، ۳۸۰، ۳۸۴، ۴۰۰، ۴۰۲، ۴۰۶
 ۴۳۷، ۴۴۶، ۴۶۱، ۴۶۳، ۴۷۴، ۴۸۷، ۴۹۸
 ۵۱۶، ۵۲۷، ۵۸۷، ۵۹۴، ۶۲۰، ۶۲۶، ۶۲۷
 ۶۲۸، ۶۶۲، ۶۷۱، ۶۷۴، ۶۷۷، ۷۰۲، ۷۲۲
 ۷۴۴، ۷۴۷، ۷۵۲، ۷۵۴، ۷۶۱، ۷۹۳، ۸۰۱
 ۸۱۳، ۸۱۵، ۸۲۳
 مرتضوى، منوچهر: ۷۳، ۵۶، ۴۹، ۴۶، ۲۹، ۱۴
 ۱۲۷، ۱۴۰، ۱۵۸، ۱۷۵، ۱۸۵، ۲۰۲، ۲۱۸
 ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۳، ۲۴۹، ۲۵۵، ۲۶۰، ۲۶۸
 ۲۸۱، ۲۸۹، ۳۰۶، ۳۱۲، ۳۳۶، ۳۴۴، ۳۴۶
 ۳۶۲، ۴۲۵، ۴۲۸، ۴۴۴، ۴۷۴، ۴۸۰، ۵۱۱
 ۵۵۷، ۶۴۳، ۶۴۷، ۶۵۹، ۶۸۵، ۷۵۱، ۷۵۳

۴۸۶، ۴۹۴، ۵۲۱، ۵۲۷، ۵۴۰، ۵۶۰، ۵۶۶
۵۹۴، ۶۲۰، ۷۱۲، ۷۱۶، ۷۵۱، ۷۷۴، ۷۸۴

۸۰۹

نقیسی، سعید: ۲۶، ۱۲۶، ۶۸۴، ۸۲۸

نواب صفا، اسماعیل: ۱۸۱

نورانی وصال، عبدالوهاب: ۷۳۳

نوریان، مهدی: ۳۸، ۱۳۷، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۹۱

۲۹۲، ۳۵۵، ۴۰۹، ۴۱۶، ۴۵۶، ۵۴۱، ۵۴۷

۸۰۸، ۷۲۸

نیاز کرمانی، سعید: ۱۴، ۱۲۲، ۱۶۹، ۱۸۵

۲۱۳، ۲۴۵، ۲۵۸، ۴۳۲، ۵۳۲، ۵۵۳، ۵۸۴

۶۲۰، ۶۴۴، ۶۶۳، ۶۸۴، ۷۳۴، ۷۹۸، ۸۰۹

۸۲۷

نیساری، سلیم: ۴۸، ۵۴، ۷۲، ۸۵، ۱۱۸، ۱۵۱

۱۵۳، ۱۷۶، ۱۸۷، ۲۳۷، ۲۴۲، ۲۲۹، ۳۹۲

۳۹۶، ۴۳۶، ۴۹۸، ۵۰۷، ۵۱۳، ۵۶۲، ۵۹۳

۶۱۷، ۶۵۳، ۶۹۴، ۷۰۹، ۷۱۴، ۷۲۲، ۷۶۷

۸۱۳، ۸۱۴

نیلوفری، پرویز: ۴۰۴

و

واجد، محمدجعفر: ۴۶۲، ۷۷۵

وامقی، ایرج: ۳۳، ۳۰۹

وکیل، محد صالح: ۷۵۱، ۷۷۶

ه

هروی، حسینعلی: ۹، ۱۰، ۱۶-۱۸، ۲۵، ۲۷

۲۸، ۳۰، ۳۲، ۳۵، ۴۲، ۴۴، ۴۷، ۴۹، ۵۰، ۵۴

۵۶، ۵۷، ۶۰، ۶۱، ۶۴، ۶۶، ۷۰، ۷۳، ۷۵، ۷۷

۷۹، ۸۱، ۸۷، ۸۹، ۹۲، ۱۰۰-۱۰۲، ۱۰۴

۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۳۰، ۱۳۱

۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۴، ۱۴۷، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۴

مینوی، مجتبی: ۸۸، ۷۰۷، ۷۷۴

ن

نائل خانلری، پرویز: ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۰

۲۳، ۲۴، ۲۷، ۳۲، ۳۳، ۴۴، ۵۰، ۵۴، ۶۱، ۷۲

۸۱، ۸۳، ۸۸، ۸۹، ۹۶، ۱۰۱، ۱۰۷، ۱۱۱

۱۱۵، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰

۱۳۴، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۵

۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۵، ۲۰۰، ۲۰۵، ۲۲۰

۲۲۱، ۲۲۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۵۷، ۲۷۶

۲۷۹، ۲۸۸، ۳۰۷، ۳۰۹، ۳۱۲، ۳۲۸، ۳۳۱

۳۴۲، ۳۴۸، ۳۵۱، ۳۶۱، ۳۶۶، ۳۸۷، ۳۸۸

۴۰۰، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۷، ۴۱۰، ۴۱۶، ۴۱۸

۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۵۲، ۴۵۹

۴۶۳، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۳، ۴۷۵، ۴۷۸، ۴۸۳

۴۸۷، ۴۹۶، ۴۹۹، ۵۰۱، ۵۰۷، ۵۱۵، ۵۲۴

۵۲۹، ۵۳۰، ۵۴۷، ۵۵۳، ۵۵۶، ۵۶۰، ۵۶۴

۵۶۷، ۵۶۹، ۵۸۳، ۵۸۷، ۵۹۲، ۶۰۵، ۶۱۱

۶۱۳، ۶۱۴، ۶۲۰، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۹، ۶۳۰

۶۳۹، ۶۴۱، ۶۵۰، ۶۵۲، ۶۵۹، ۶۶۳، ۶۹۷

۷۰۷، ۷۰۹، ۷۱۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۳۴، ۷۳۶

۷۴۵، ۷۴۷-۷۵۰، ۷۵۲، ۷۵۷، ۷۵۹، ۷۶۸

۷۷۰، ۷۷۲، ۷۷۷، ۷۹۰، ۸۰۵، ۸۱۱، ۸۲۰

۸۲۵، ۸۲۹، ۸۳۰

نادرپور، نادر: ۱۲۲

نجفی، ابوالحسن: ۲۶، ۱۲۸، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۵

۲۷۶، ۳۱۱، ۳۴۳، ۳۴۸، ۳۶۶، ۴۱۸، ۵۲۴

۵۷۳، ۷۱۹، ۷۳۶، ۷۷۹، ۸۰۵

نذیراحمد: ۱۶، ۱۰۶، ۱۱۶، ۱۶۴، ۱۷۳، ۱۷۶

۱۸۴، ۲۳۰، ۲۵۳، ۲۶۴، ۲۷۰، ۳۳۲، ۳۶۲

۳۴۲، ۳۴۳، ۴۱۲، ۴۶۲، ۴۸۳، ۵۲۷، ۶۹۷

نظمی تبریزی، علی: ۱۳، ۶۵، ۸۳، ۸۹، ۱۷۰

۲۷۷، ۳۰۵، ۳۱۲، ۴۰۴، ۴۰۸، ۴۲۰، ۴۵۸

- ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۷، ۱۴۸-۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۴-۱۵۸، ۱۶۰-۱۶۲، ۱۶۶، ۱۷۰، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۹۲-۱۹۷، ۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۹، ۲۲۵، ۲۲۸، ۲۳۲-۲۳۶، ۲۳۸، ۲۴۱، ۲۴۴، ۲۵۰-۲۵۲، ۲۵۴، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۷۴، ۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۸، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۳۰۰، ۳۰۳، ۳۰۶-۳۰۸، ۳۱۰، ۳۱۲-۳۱۴، ۳۱۸، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۲۴، ۳۳۵، ۳۳۸، ۳۴۴، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۵۲، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۲، ۳۶۵، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۶، ۳۷۹، ۳۸۰-۳۸۲، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۸، ۳۹۱، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۲، ۴۰۵، ۴۱۱، ۴۱۲-۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۴، ۴۲۹، ۴۳۵، ۴۳۷، ۴۴۴، ۴۴۹، ۴۵۴-۴۵۶، ۴۵۸، ۴۶۰-۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۵، ۴۶۷، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۵، ۴۸۱، ۴۸۴، ۴۸۶، ۴۸۹، ۴۹۱، ۴۹۶، ۴۹۹، ۵۰۲، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۲، ۵۱۵، ۵۱۹، ۵۲۳، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۱، ۵۳۴، ۵۳۹، ۵۴۲، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۲-۵۵۴، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۶۲، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۲، ۵۷۷، ۵۸۰-۵۸۲، ۵۸۵، ۵۹۰، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۹، ۶۰۲، ۶۰۸، ۶۱۱، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۲۰، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۷، ۶۴۲، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۹، ۶۵۲، ۶۵۶، ۶۵۹، ۶۶۱، ۶۶۶، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۲، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۶، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۲، ۶۹۴، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۴، ۷۱۴، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۲۸، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۵۰، ۷۵۵، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۸، ۷۷۲، ۷۷۵، ۷۸۲، ۷۸۷، ۷۹۶، ۸۰۳، ۸۰۷، ۸۱۲، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۵، ۸۳۱
- همایون پور، منوچهر: ۲۰۹، ۲۷۴، ۲۷۶، ۵۰۲، ۶۴۴، ۷۲۵، ۷۴۷
- همایونفرخ، رکن‌الدین: ۱۰، ۱۲، ۱۸، ۲۰، ۲۷-۲۹، ۳۱، ۳۳، ۳۶، ۳۸، ۴۶، ۵۴، ۶۰، ۶۱، ۶۵، ۶۶، ۶۸، ۷۴، ۷۵، ۸۰، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۹۱-۹۳، ۹۴، ۹۵، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۱۲، ۱۱۵، ۱۱۸، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۹
- همایی، جلال‌الدین: ۸۹، ۱۰۹، ۱۱۳، ۱۷۰

۸۱۰، ۷۷۶، ۷۷۰، ۷۵۷، ۷۴۰

۷۸۹، ۷۲۲، ۶۵۰، ۴۴۱، ۳۱۲، ۱۷۶

هومن، محمود: ۲۲، ۳۰، ۴۸، ۵۱، ۵۴، ۶۶، ۸۳

۹۳، ۹۹، ۱۱۱، ۱۲۶، ۱۶۱، ۱۹۶، ۲۰۲

۲۴۹، ۲۵۰، ۲۷۸، ۳۵۹، ۳۶۷، ۴۱۶، ۴۱۷

۴۱۸، ۴۴۶، ۴۵۵، ۴۶۳، ۴۶۶، ۴۸۹، ۵۱۱

۵۲۸، ۵۴۶، ۵۴۹، ۵۶۴، ۵۶۶، ۵۸۹، ۵۹۳

۵۹۵، ۶۰۴، ۶۱۶، ۶۲۰، ۶۴۹، ۶۵۶، ۶۷۶

۶۸۹، ۶۹۵، ۷۰۰، ۷۰۷، ۷۰۹، ۷۲۹، ۷۳۳

ی

یزدانی، بهمرد نوشیروان: ۲۱۴

یغمایی، پرویز: ۷۲۲

یکی از نویسندگان حافظ‌شناس: ۴۸۲

یوسفی، غلامحسین: ۴۶، ۱۳۳، ۲۹۴، ۷۳۶

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرست منابع و مآخذ

- ۱- آدینه ماهانه علمی، فرهنگی، دینی، اجتماعی. صاحب امتیاز و مدیر مسؤل، غلامحسین ذاکری، تهران.
- ۲- آشنا مجله دو ماهانه فرهنگی، ادبی، هنری، نشریه بنیاد اندیشه اسلامی، تهران.
- ۳- آنچه درباره حافظ باید دانست مجموعه‌ای از گفتارها و نوشته‌های سیدمحمد محیط طباطبایی (از تا ۱۳۶۷). مؤسسه انتشارات بعثت، ۱۳۶۷، تهران.
- ۴- آینه مجله فرهنگ و پژوهشهای ایرانی. صاحب امتیاز و مدیر مسؤل، ایرج افشار، تهران.
- ۵- آینه جام شرح مشکلات دیوان حافظ، تألیف دکتر عباس زریاب خویی، انتشارات علمی، زمستان ۱۳۶۸، تهران.
- ۶- ادبستان مجله ماهانه فرهنگ و هنر، از انتشارات مؤسسه اطلاعات، تهران.
- ۷- ارج‌نامه ایرج (۲ جلد) به پاس نیم‌قرن سوابق درخشان فرهنگی دانشگاهی استاد ایرج افشار؛ به کوشش محسن باقرزاده، انتشارات توس ۱۳۷۷ تهران.
- ۸- از کوچه رندان درباره زندگی و اندیشه حافظ، دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، شرکت سهامی کتابهای جیبی، چاپ اول، ۱۳۴۹.
- ۹- ارمغان مجله ماهانه ادبی، علمی، اخلاقی، مدیر و مؤسس حسن وحید دستگردی، تهران.
- ۱۰- اصالت و توالی ابیات تحقیق از مسعود فرزاد، انتشارات دانشگاه شیراز.

- در اشعار غیر غزل حافظ
۱۱- الفبا
نشریه مؤسسه انتشارات امیرکبیر، زیر نظر غلامحسین ساعدی
(دفتر ششم)، تهران.
- ۱۲- ایرانشهر
مجله ماهانه مصور علمی و ادبی، مدیر، حسین کاظم‌زاده
ایرانشهر، برلین.
- ۱۳- ایساتیس
سالنامه، یزد.
- ۱۴- بانگ جرس
راهنمای مشکلات دیوان حافظ، نوشته پرتو علوی، شرکت
سهامی انتشارات خوارزمی، چاپ سوم، ۱۳۶۵، تهران
به اهتمام دکتر نصرالله پورجوادی، نشر دانشگاهی، تهران.
- ۱۵- برگزیده مقاله‌های نشر دانش
در باره حافظ.
- ۱۶- بهار و ادب فارسی
مجموعه یک صد مقاله از ملک‌الشعراء بهار، به کوشش محمد
گلبن، شرکت سهامی کتابهای جیبی (دوجلد)، ۱۳۵۱، تهران.
- ۱۷- پیر ما گفت...
نرفت... به
مجموعه مقالات درباره بیت مشهور پیر ما گفت خطا بر قلم صنع
کوشش سعید نیاز کرمانی، شرکت انتشاراتی پازنگ، ۱۳۷۰،
تهران.
- ۱۸- تذکره میخانه
تألیف ملاعبدالنبی فخرالزمانی قزوینی، به اهتمام احمد گلچین
معانی، چاپ اقبال، ۱۳۶۳، تهران.
- ۱۹- تلخ خوش
نقد و نظرهایی در زمینه حافظ پژوهی، سیدمحمد راستگو، نشر
خرم، ۱۳۷۰ قم.
- ۲۰- تماشاگه راز
مباحثی پیرامون شناخت واقعی خواجه حافظ، استاد مرتضی
مطهری، دفتر انتشارات جامعه مدرسین قم. ۱۳۶۰. (این کتاب
تحت عنوان عرفان حافظ نیز به چاپ رسیده است).
- ۲۱- چارده روایت
مجموعه مقاله درباره شعر و شخصیت حافظ، نوشته بهاء‌الدین
خرمشاهی، کتاب پرواز، چاپ نخست، ۱۳۶۷، تهران.
- ۲۲- چشمه روشن
(دیداری با شاعران)، نوشته دکتر غلامحسین یوسفی، انتشارات
علمی، چاپ اول، پاییز ۱۳۶۹، تهران.
- ۲۳- چیستا
مجله ماهانه فرهنگی، اجتماعی، علمی، صاحب امتیاز، پرویز
ملک‌پور، تهران.

- ۲۴- حافظ‌آز دکتر
تهران، محمود هومن
- ۲۵- حافظ، آینه‌دار تاریخ
- ۲۶- حافظ‌ازدیدگاه
علامه قزوینی
- ۲۷- حافظ اندیشه
مصطفی رحیمی، نشر نو، ۱۳۷۱، تهران.
- ۲۸- حافظانه‌های عربی
تألیف دکتر ابوالقاسم رادفر، نشر گستره، ۱۳۶۸، تهران.
- ۲۹- حافظ پژوهان و
حافظ پژوهی
- ۳۰- حافظ جاوید
فرزان، ۱۳۷۵، تهران.
- ۳۱- حافظ شناسی
مجموعه مقالات درباره حافظ (۱۵ مجلد)، به کوشش سعید نیاز
کرمانی، شرکت انتشاراتی پازنگ، ۱۳۶۴ - ۱۳۷۱، تهران.
- ۳۲- حافظ، صحت کلمات...
تحقیق از مسعود فرزاد، کانون حافظ‌شناسی، دانشگاه شیراز.
- ۳۳- حافظیات
مجموعه مقالات درباره حافظ، علیرضا ذکاوتی فراگزلو، شرکت
انتشاراتی مسلم، ۱۳۷۰، همدان.
- ۳۴- حریم سایه‌های سبز
مجموعه مقالات مهدی اخوان ثالث، جلد اول، زیر نظر مرتضی کاخی
تهران، انتشارات زمستان، چاپ دوم، ۱۳۷۲، تهران.
- ۳۵- خاوران
ماهانه فرهنگی، اجتماعی سیاسی، صاحب امتیاز: حسن میرنژاد، مشهد.
- ۳۶- خرد و کوشش
نامه ادبیات و علوم اجتماعی دانشگاه شیراز، شیراز.
- ۳۷- دانش
صاحب امتیاز و مدیر، نورالله ایران پرست، تهران.
دانشگاه انقلاب (مجله)، شماره ۵۱.
- ۳۸- در مکتب استاد (۱)
مجموعه گفتارهای سعید نفیسی در رادیو تهران.
- ۳۹- در مکتب استاد (۲)
مجموعه گفتارهای دکتر ضیاءالدین سجادی در رادیو تهران.
- ۴۰- دنیای سخن
مجله ماهانه علمی، اجتماعی، فرهنگی. صاحب امتیاز و مدیر
مسئول، شمس‌الدین صولتی دهکردی، تهران.
- ۴۱- دولت پیر مغان
مجموعه مقالات، سعید نیاز کرمانی، انتشارات پازنگ، ۱۳۷۴،

- تهران.
- ۴۲- دیوان حافظ   خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، به اهتمام محمد قزوینی - دکتر قاسم غنی، وزارت فرهنگ، ۱۳۱۹، تهران.
- ۴۳- دیوان   خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی به تصحیح و توضیح دکتر پریرز ناتل خانلری (۲ جلد)، شرکت سهامی انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۲، تهران.
- ۴۴- دیوان شاعر ساحر   خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی (نسخه مورخ هشتصد و پنج هجری قمری)، تصحیح و تنقیح دکتر رکن‌الدین همایونفرخ، ناشر: مصحح، تهران ۱۳۷۱.
- ۴۵- دیوان لسان‌الغیب   خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با مقدمه و تصحیح پژمان بختیاری، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ نهم، ۱۳۶۲، تهران.
- ۴۶- دیوان خواجه حافظ شیرازی   با تصحیح و مقدمه و کشف الیایات، به اهتمام سید ابوالقاسم انجوی شیرازی، انتشارات جاویدان، چاپ دوم، ۱۳۴۵، تهران.
- ۴۷- [دیوان] حافظ به سعی سایه   (هوشنگ ابتهاج)، انتشارات هوش ابتکار، ۱۳۷۳، تهران.
- ۴۸- دیوان حافظ   تصحیح و تنقیح سید محمد راستگو، نشر خرم ۱۳۷۵.
- ۴۹- دیوان حافظ   دیوان حافظ، بر اساس سه نسخه کهن، به تصحیح دکتر رشید عبوسی - دکتر اکبر بهروز، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۶ تهران
- ۵۰- دیوان حافظ   بر اساس هشت نسخه کامل مورخ به سالهای ۸۱۳ تا ۸۲۷ هجری قمری، تدوین و تصحیح دکتر رشید عبوسی، نشر صدوق، چاپ اول، ۱۳۷۶، تهران.
- ۵۱- ذهن و زبان حافظ   نوشته بهاء‌الدین خرمشاهی، چاپ دوم، نشر نو، ۱۳۶۲، تهران.
- ۵۲- راهنمای کتاب   نشریة انجمن کتاب ایران، صاحب امتیاز، دکتر احسان یارشاطر، مدیر مسؤول، ایرج افشار، تهران.
- ۵۳- رودکی   ماهانه فرهنگی - هنری، مدیر مسؤول و سردبیر، محمود خوشنام، تهران.
- ۵۴- سخن   مجله ادبیات، دانش و هنر روز، مدیر، دکتر پرویز ناتل خانلری، تهران
- ۵۵- سخنواره   (پنجاه و پنج گفتار پژوهشی به یاد دکتر پرویز ناتل خانلری)، به کوشش ایرج افشار، دکتر هانس روبرت رویمر، انتشارات توس، ۱۳۷۶ تهران.

- ۵۶- سروش نشریه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، تهران.
- ۵۷- سفینه حافظ (مجموعه مقالات)، به اهتمام و جمع‌آوری و تحقیق و تدوین امیر محمود انوار، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸.
- ۵۸- شعر و اندیشه داریوش آشوری، نشر مرکز (ویرایش دوم)، ۱۳۷۷، تهران.
- ۵۹- فصلنامه هنر از انتشارات فرهنگسرای نیاوران، وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران.
- ۶۰- فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی، به کوشش ایرج افشار، (۵ مجلد)، ۱۳۲۸ - ۱۳۷۰، تهران.
- ۶۱- قافله سالار سخن خانلری مجموعه مقالات در بزرگداشت دکتر پرویز ناتل خانلری، نشر البرز، ۱۳۷۰، تهران.
- ۶۲- فرهنگ اشعار حافظ تألیف دکتر احمدعلی رجایی بخارایی، چاپ دوم، انتشارات علمی، زمستان ۱۳۶۴، تهران.
- ۶۳- کتاب پاز زیر نظر دکتر محمدجعفر باحقی و محمدرضا خسروی، مشهد.
- ۶۴- کتاب توس مجموعه مقالات، گردآورنده، محسن باقرزاده، انتشارات توس، ۱۳۶۶، تهران.
- ۶۵- کتاب شناسی حافظ گردآورنده، مهرداد نیکنام، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷، تهران.
- ۶۶- کتابهای ایران مجموعه مقالات، گردآورنده، چنگیز پهلوان، جلد نخست، نشر نو، ۱۳۶۶، تهران.
- ۶۷- کلک ماهنامه ادبی و هنری، صاحب امتیاز و مدیر مسئول: کسری حاج سیدجواد، سردبیر، علی دهباشی، تهران.
- ۶۸- کیهان اندیشه نشریه مؤسسه کیهان در قم. مدیر مسئول و سردبیر، محمدجواد صاحبی.
- ۶۹- کیهان فرهنگی ماهنامه فرهنگی و هنری، صاحب امتیاز، مؤسسه کیهان، تهران.
- ۷۰- گزینه مقاله‌ها از محمد پروین گنابادی، شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۱۳۶۵، تهران.
- ۷۱- گلچرخ (۱) از انتشارات مؤسسه اطلاعات، تهران.
- ۷۲- گلچرخ (۲) ماهنامه ویژه ادب، فرهنگ اندیشه، ایران شناسی، صاحب امتیاز و

- مدیر مسؤول، سیدعلی موسوی
 ۷۳- گلگشت در شعر
 واندیشه حافظ
 تألیف دکتر محمدامین ریاحی، انتشارات علمی، زمستان ۱۳۶۸،
 تهران.
- ۷۴- گلشن معانی
 شرح بعضی از ابیات مشکله فارسی، تألیف علی نظمی تبریزی،
 کتابفروشی خیام، ۱۳۶۴، تهران.
- ۷۵- گوهر
 نامه تحقیقی درباره ادبیات و هنر و تاریخ و فرهنگ ایران، نشریه
 بنیاد نیکوکاری نوریانی، مدیر مسوول، دکتر نصره‌الله کاسمی،
 تهران.
- ۷۶- لطف سخن حافظ
 (گزیده بهترین ضبط اشعار مورد اختلاف و شرح ابیات مشکل
 - واژه‌ها)، محمود رکن، انتشارات فؤاد، تهران ۱۳۷۵.
- ۷۷- لطیفه غیبی
 حاوی توضیح اشعار مشکله حضرت خواجه شمس‌الدین
 محمد حافظ شیرازی، تألیف محمدبن محمد دارابی، کتابخانه
 احمدی، ۱۳۵۷، شیراز.
- ۷۸- ماجرای پایان‌ناپذیر
 حافظ
 نوشته دکتر محمدعلی اسلامی ندوشن (مجموعه مقالات)،
 انتشارات بزدان، ۱۳۶۸، تهران.
- ۷۹- مجله دانشکده ادبیات
 دانشگاه تربیت معلم.
- ۸۰- مجله دانشکده ادبیات
 دانشگاه تهران.
- ۸۱- مجله دانشکده ادبیات
 دانشگاه فردوسی مشهد.
- ۸۲- مجموعه مقالات
 درباره حافظ
 گردآوری اکبر خداپرست، ۱۳۶۳، تهران.
- ۸۳- مستدرک حافظ‌نامه
 ضمیمه حافظ‌نامه، بهاء‌الدین خرمشاهی، شرکت انتشارات علمی
 و فرهنگی، ۱۳۶۸، تهران.
- ۸۴- معارف
 از انتشارات مرکز نشر دانشگاهی. مدیر مسوول، دکتر نصرالله
 پورجوادی، تهران.
- ۸۵- مقالات حافظ
 مجموعه مقالات درباره حافظ، نوشته دکتر حسینعلی هروی، به
 کوشش عنایت‌الله مجیدی، کتاب سرا، ۱۳۶۸، تهران.
- ۸۶- مقالات دکتر محمد معین
 به کوشش مهدخت معین (۲ جلد)، مؤسسه انتشارات معین،
 ۱۳۶۷-۱۳۶۹، تهران.

- ۸۷- مقالات فرزاد
مجموعه مقالات سیدمحمد فرزاد، به اهتمام احمد اداره‌چی
گیلانی و محمد روشن، ۱۳۵۶، تهران.
- ۸۸- مقالات فروغی
به اهتمام حبیب یغمایی (جلد اول)، انتشارات توس با همکاری
مجله یغما، ۱۳۵۴، تهران.
- ۸۹- مقام حافظ
متن سخنرانی جلال‌الدین همایی در برنامه مرزهای دانش
رادیو تهران، کتابفروشی فروغی، تهران.
- ۹۰- مقدمه‌یی بر تدوین
غزل‌های حافظ
تألیف دکتر سلیم نیساری، از انتشارات کنگره بین‌المللی
بزرگداشت حافظ، ۱۳۶۷، تهران.
- ۹۱- مکتب حافظ
دکتر منوچهر مرتضوی، چاپ دوم، انتشارات یا مقدمه‌ای بر
حافظ‌شناسی توس، ۱۳۶۵، تهران.
- ۹۲- نامواره دکتر محمود افشار
مجموعه مقالات، گردآوری ایرج افشار - کریم اصفهانیان، از
انتشارات موقوفات دکتر افشار، تهران. (مجلدات ۸، ۹).
- ۹۳- نشر دانش
نشریه مرکز نشر دانشگاهی، مدیر مسؤول، دکتر نصرالله
پورجوادی، تهران.
- ۹۴- نشریه دانشکده ادبیات
دانشگاه تبریز.
- ۹۵- نشریه فرهنگ خراسان
از انتشارات اداره کل فرهنگ خراسان (آموزش و پرورش).
- ۹۶- نقد نیازی
در شرح دو بیت و یک غزل از خواجه حافظ شیرازی، علامه
جلال‌الدین دوانی کازرونی، به کوشش حسین معلم، مؤسسه
انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳، تهران.
- ۹۷- نقد و نظر درباره حافظ
مجموعه مقالات، دکتر حسینعلی هروی، به اهتمام عنایت‌الله
مجیدی، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۳، تهران.
- ۹۸- نقش برآب
مجموعه مقالات، دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، انتشارات معین،
تهران، ۱۳۶۸.
- ۹۹- نقشی از حافظ
علی دشتی، کتابخانه ابن‌سینا، ۱۳۳۵، تهران.
- ۱۰۰- نگین
صاحب امتیاز و مدیر، محمود عنایت، تهران
- ۱۰۱- وحید
شریه دانش پژوهان ایران، صاحب امتیاز و مدیر مسؤول، دکتر
سیف‌الله وحیدنیا، تهران.
- ۱۰۲- وقف، میراث جاویدان
صاحب امتیاز، اوقاف و امور خیریه، مدیر مسؤول و سردبیر،

- محمدعلی خسروی، تهران.
- ۱۰۳- هفتادسخن مجموعه مقالات، دکتر پرویز ناتل خانلری، انتشارات توس، ۱۳۶۷ - ۱۳۷۰، تهران.
- ۱۰۴- یاد بهار (یادنامه دکتر مهرداد بهار)، مؤسسه انتشارات آگه، ۱۳۷۶، تهران.
- ۱۰۵- یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ، دکتر قاسم غنی، به کوشش اسماعیل صارمی، ۱۳۶۶، تهران.
- ۱۰۶- یادگار مجله ماهانه ادبی و تاریخی و علمی، مدیر مسؤول و سردبیر، عباس اقبال آشتیانی، تهران.
- ۱۰۷- یغما مجله ماهانه ادبی، علمی، اجتماعی، انتقادی، به مدیریت حبیب یغمایی، تهران.
- ۱۰۸- یغمای سی و دوم یادگار نامه حبیب یغمایی، گردآوری ایرج افشار - قدرت الله روشنی زعفرانلو، ۱۳۷۱، تهران.
- ۱۰۹- یکی قطره باران جشن نامه استاد دکتر عباس زریاب خویی، به کوشش دکتر احمد تفضلی، نشر نو، ۱۳۷۰، تهران.